

VOL.19 NO.1 January - June 2026

JOURNAL

OF SOUTHERN
TECHNOLOGY

วารสารเทคโนโลยีภาคใต้

TCI ISSN. 2985-0045

www.sct.ac.th

วารสารเทคโนโลยีภาคใต้

JOURNAL OF SOUTHERN TECHNOLOGY

ปีที่ 19 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2569 Vol. 19 No. 1 January-June, 2026

ISSN 2985-0045 (Online)

สารบัญ

บทความวิจัย

หน้า

ความชุกและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการรักษาลำไส้ของผู้ป่วยวัณโรคปอดในบุคคลที่มีปัญหาสถานะและสิทธิ
จังหวัดเชียงราย

เกศสุดา เต็นเบ็น, ภมรศรี อินทร์ชน, พิชญรักษ์ กันทวิ, ผกามาศ คำบัว และ มัสลิน จันทน์ผา

1

การสร้างแบบทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับนักกีฬาวอลเลย์บอล โรงเรียนสาธิตในสังกัด
กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.)

จินต์จุฑา บรรเทา และ สมบัติ อ่อนศิริ

15

การสังเคราะห์กรอบสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารและทักษะการรู้ดิจิทัลของครู
และผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลแบบปรับเหมาะ

จารุณี ชามาตย์, พรสวรรค์ วงศ์คำธรรม, อิศรา ก้านจักร, พิชญารักษ์ สิงหะ และ สุชาติ วัฒนชัย

28

ธรรมาภิบาลองค์กรกับการพัฒนาที่ยั่งยืน: การวิเคราะห์ความสัมพันธ์และผลกระทบต่อผลการดำเนินงาน
ของธุรกิจในพื้นที่มณฑลอุดรธานี

กิตติยา จิตต์อาจหาญ และ คารมย์ เอื้อชนะจิต

43

การประยุกต์แนวคิดเชิงพฤติกรรมศาสตร์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บค่าธรรมเนียมขยะ: กรณีศึกษาเทศบาลเมืองพะเยา

อติทยา ดวงอำไพ

58

แนวทางการนำนโยบายด้านการเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพไปปฏิบัติของสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดราชบุรี

สุกัญญา สุदारรัตน์

70

นโยบายและแผนการจัดการการสื่อสารเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา

อัครเดช เอกราภิบาล, วิทยาธร ท่อแก้ว, กานต์ บุญศิริ และ พรภัสสร ปริญญาญกุล

87

การพัฒนาผู้เรียนกับการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ กรณีศึกษา มะขามเตี้ยแห่งความสุข ตำบลมะขามเตี้ย อำเภอเมือง
จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ศิริพร เพ็งจันทร์, อุบลวรรณ บุญแก้ว และ ภาณุมาส ทองชนะ

101

การพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการสารสนเทศด้วยแอปพลิเคชัน เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนในยุคดิจิทัล
สำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจังหวัดชายแดนภาคใต้

จารุณี การ์, นุสรีลา ยูมะโซ และ สมยศ คีวีจิตร

117

Understanding Class Engagement Patterns among Thai Undergraduate EFL Students:
Insights for Enhanced Learning Support

Kanasin Tunsakul

134

Thai EFL Learners' Needs of English for Office Administration: A Learner-Centered Needs Analysis

Asama Tasanameelarp and Tuna Girgin

146

The Economic Impact of International Migrant Workers in Thailand

Wonlope Khumpradith, Apivee Antarasena and Kwan Phetsawang

161

Development of a Culturally Responsive Curriculum for English Language Learners in Higher Education

Wasita Neerapan

175

บทความวิชาการ

การสร้างประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวกลุ่ม LGBTQIA+ ชาวไทย เพื่อสร้างรายได้เปรียบทางการแข่งขันในบริบท
ของธุรกิจโรงแรมในประเทศไทย

พรนภา ชนโพธิ์วิรัตน์, มนต์ลีนี บุญมีศรีสง่า และ ระชนนัท ทวีผล

194

การท่องเที่ยวตามความสนใจพิเศษ: แรงจูงใจ รูปแบบกิจกรรม และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว

ฉล่องศรี พิมพ์สมพงศ์

210

วัตถุประสงค์	เพื่อเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยทางด้านระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการการท่องเที่ยว: การพักผ่อนและการบริการ การศึกษา สุขภาพ(สังคมศาสตร์) และ รัฐศาสตร์และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
เจ้าของ	วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้
สำนักงานวารสาร	สำนักงานบริหารการวิจัย วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้ (SCT) 124/1 หมู่ 7 ถนนทุ่งสง-ห้วยยอด ตำบลที่วัง อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80110 โทรศัพท์ 66-7577-0136-7 ต่อ 141, 063-0784620 โทรสาร 66-7553-8031, e-mail: journal.sct@gmail.com
บรรณาธิการ	ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.นิตยศรี แสงเดือน วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้
กองบรรณาธิการ	ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ประดิษฐ์ พงษ์ทองคำ นักวิชาการอิสระ รองศาสตราจารย์ ดร.ฉลองศรี พิมลสมพงษ์ นักวิชาการอิสระ รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณภา ดิระสังขะ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ รองศาสตราจารย์ ดร.สุภัทนา กลางการ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรีนา มะดาหยง คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริเพ็ญ ดาบเพชร คณะบริหารธุรกิจเศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร มหาวิทยาลัยนเรศวร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มัชฌม สะดีแม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรศักดิ์ นันท์ ต้นตออุโฆษกุล อัครวงศ์ คณะวิทยาการจัดการ วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้ ดร.บยาดี คีอรามัน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ดร.มุกดาวรรณ พลเดช คณะวิทยาการจัดการ วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้ อาจารย์คณาสิน ต้นสกุล คณะศึกษาศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้
ผู้จัดการงานวารสาร	ประวิตรี ดูกทอง
พิสูจน์อักษรประจำฉบับ	โสภิน รัตนสุภา และ อาลิษฐ์ แนปีแน
ผู้ดูแลเว็บไซต์วารสาร	ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อการศึกษา
กราฟิกดีไซน์	ประวิตรี ดูกทอง และ สุสิทธิ์ อมรสิทธิโชค
กำหนดออกวารสาร	ปีละ 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน และ ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม
ฉบับอิเล็กทรอนิกส์	http://tci-thaijo.org/index.php/journal_sct/

บทความทุกเรื่องได้รับการตรวจสอบคุณภาพทางวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Reviewer) อย่างน้อย 2-3 ท่าน จากหลากหลายสถาบันที่มีความเชี่ยวชาญตรงตามสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง ตรวจสอบความถูกต้องและคุณภาพทางวิชาการ โดยไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้เขียนบทความ โดยบทความผู้เขียนภายนอก จะได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายในและภายนอก ส่วนบทความผู้เขียนภายในจะได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกหน่วยงานที่จัดทำวารสาร ข้อความและบทความในวารสารเทคโนโลยีภาคใต้เป็นแนวคิดของผู้เขียน มิใช่เป็นความคิดของคณะผู้จัดทำ และ มิใช่เป็นความรับผิดชอบของวิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้ กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์การคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

Objectives	To serve as a platform for disseminating knowledge and research in the field of Management Information Systems, Tourism: Leisure and Hospitality Management, Education, Health (Social Science), Political Science and International Relations
Owner	Southern College of Technology (SCT)
The Journal Office	Office of Research Administration, Southern College of Technology 124/1 Moo 7 Thungsong-Huayyod Rd. Tewang, Thung Song, Nakhon Si Thammarat 80110 Tel. 66-7577-0136-7 ext 141; Fax: 66-7553-8031 e-mail: journal.sct@gmail.com
Editor-in-Chief	Professor Emeritus Dr. Nitsri Sangduen, President, SCT
Editorial Board	Professor Emeritus Pradit Pongtongkam, Independent Scholar Associate Professor Dr. Chalongsri Pimonsompong, Independent Scholar Associate Professor Dr. Vannapar Tirasangka, Faculty of Political Science, TU Associate Professor Dr. Sumattana Glangkarn, Faculty of Public Health, MSU Assistant Professor Dr. Sureena Matayong, Faculty of Engineering, PSU Assistant Professor Dr. Siripen Dabphet, Faculty of Business, Economics and Communications, NU Assistant Professor Dr. Mahsoom Sateemae, Faculty of Education, FTU Assistant Professor Dr. Sannan Tantiukoskula Akarawong, Faculty of Management Science, SCT Dr. Mukdawan Poldet, Faculty of Management Science, SCT Dr. Bayatee Dueraman, Faculty of Humanities and Social Sciences, PSU Lecturer Kanasin Tunsakul, Faculty of Education and Social Sciences, SCT
Journal Manager	Prawitri Dugtong
Proofread	Sopin Rattanasupa and Aleeyas Naepeenae
Journal Webmaster	Information Technology and Educational Media Center
Graphic Design	Prawitri Dugtong and Suleeporn Amornsittichok
Publication	Two Volumes Per Year (January-June and July-December)
E-Journal	http://tci-thaijo.org/index.php/journal_sct/

All articles submitted for publication undergo quality assessment by at least 2-3 qualified peer reviewers from various institutions with expertise in the relevant fields. These reviewers evaluate the accuracy and academic quality of the articles without any conflict of interest with the authors. Articles authored by external writers are reviewed by both internal and external experts, while articles by internal authors are reviewed by external experts from the organizations that publish the journal. The views and content presented in the Journal of Southern Technology reflect those of the authors and do not represent the opinions of the editorial board or Southern College of Technology. The editorial board does not reserve copyright for copying, but proper attribution is required.

บทบรรณาธิการ

วารสารเทคโนโลยีภาคใต้ ปีที่ 19 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2569) มีความยินดีนำเสนอบทความวิชาการและบทความวิจัยที่สะท้อนองค์ความรู้หลากหลายสาขา ซึ่งล้วนมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาประเทศในบริบทของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีในปัจจุบัน บทความวิจัยในฉบับนี้ครอบคลุมประเด็นที่มีความสำคัญทั้งในระดับชุมชนและระดับประเทศ อาทิ งานวิจัยด้านสาธารณสุขที่มุ่งศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงบริการทางการแพทย์ งานด้านการศึกษาและการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับยุคดิจิทัล งานด้านนโยบายสาธารณะ การบริหารจัดการองค์กร ธรรมชาติ และการพัฒนาที่ยั่งยืน ตลอดจนงานวิจัยด้านภาษาและการสื่อสารในบริบทของการศึกษาระดับอุดมศึกษาและการทำงานในสังคมพหุวัฒนธรรม นอกจากนี้ ยังมีบทความที่สะท้อนแนวคิดเชิงนวัตกรรมและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการภาครัฐและท้องถิ่น รวมถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับพันธกิจของวารสารในการเป็นเวทีเผยแพร่องค์ความรู้ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง

กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความในวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อคณาจารย์ นักวิจัย นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป ทั้งในด้านการต่อยอดองค์ความรู้ การนำไปประยุกต์ใช้ในเชิงวิชาการและเชิงปฏิบัติ รวมถึงเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานวิจัยและงานวิชาการที่มีคุณภาพต่อไปในอนาคต

ท้ายที่สุดนี้ กองบรรณาธิการขอขอบคุณผู้เขียนบทความ ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่มีส่วนร่วมในการสนับสนุนและพัฒนาวารสารเทคโนโลยีภาคใต้ให้ดำรงคุณภาพทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง

นิศย์ศรี แสงเคื่อน

บรรณาธิการ

ความชุกและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการรักษาล่าช้าของผู้ป่วยวัณโรคปอด
ในบุคคลที่มีปัญหาสถานะและสิทธิ จังหวัดเชียงราย
**Prevalence and Factors Associated with Delayed Treatment of
Pulmonary Tuberculosis Among Stateless People in
Chiang Rai, Thailand**

เกศสุดา เด็นเบ็น¹

ภมรศรี อินทร์ชน^{1*}

พิษณรุักษ์ กันทวิ¹

สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ สำนักวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง¹

ผกามาศ คำบัว²

มัสลิน จันทน์ผา²

คลินิกโรคปอด โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์²

*e-mail: pamornsri.sri@mfu.ac.th

Kasesuda Denben¹

Pamornsri Inchon¹

Phitsanuruk Kanthaweend¹

Public Health Department, School of Health Science Mae Fah Luang University¹

Phakamas Kambua²

Muslin Chanpa²

Special Disease Clinic Outpatient Department, Chiangrai Prachanukroh Hospita²

Received: June 11, 2025, Revised: August 3, 2025, Accepted: August 14, 2025

บทคัดย่อ

การรักษาวัณโรคปอดล่าช้าเป็นปัญหาสำคัญของประเทศไทยในการยุติวัณโรค และเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการแพร่กระจายของเชื้อ การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความชุกและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการรักษาล่าช้าของผู้ป่วยวัณโรคปอดในกลุ่มคนที่มีปัญหาสถานะและสิทธิในจังหวัดเชียงราย โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ ในรูปแบบการศึกษาแบบภาคตัดขวาง การวิจัยนี้ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง โดยคัดเลือกจากผู้ป่วยวัณโรคปอดที่มีปัญหาสถานะและสิทธิ ซึ่งขึ้นทะเบียนรักษาในโรงพยาบาลของกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดเชียงราย ในช่วงวันที่ 1 ตุลาคม 2567 ถึง 31 มีนาคม 2568 จำนวน 166 ราย โดยใช้แบบสอบถาม มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค 0.89 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปโดยใช้สถิติพรรณนา และหาปัจจัยที่ส่งผลโดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณที่ความเชื่อมั่นร้อยละ 95 (95% CI)

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายร้อยละ 57.83 อายุเฉลี่ย 55 ปี ไม่ได้เรียนหนังสือร้อยละ 64.76 ความชุกของการรักษามากกว่า 30 วัน ร้อยละ 63.25 ค่าเฉลี่ยวันที่เริ่มรับการรักษาหลังจากแสดงอาการ 93 วัน จากการวิเคราะห์แบบพหุ

ตัวแปรพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการรักษาล่าช้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ได้แก่ ทักษะการตัดสินใจ (OR_{adj}=3.71 95% CI=1.41-9.78) และพฤติกรรมที่ไม่เข้ารับบริการที่สถานอนามัยใกล้บ้าน (OR_{adj}=5.13 95% CI=1.84-14.31) จากผลการศึกษาให้คำแนะนำเชิงรุกในกลุ่มคนที่มีปัญหาสถานะและสิทธิ รวมถึงกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านที่ไม่มีสัญชาติไทย โดยการคัดกรองเชิงรุกในชุมชน การจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับวัณโรค และการสร้างความร่วมมือเครือข่ายในพื้นที่ เพื่อให้ผู้ป่วยเข้าสู่ระบบการรักษาโดยเร็ว ลดความชุกของวัณโรคและการแพร่กระจายของโรคในพื้นที่ชายแดนอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: ความชุก วัณโรคปอด รักษาช้า บุคคลที่มีปัญหาสถานะและสิทธิ

Abstract

Delayed tuberculosis (TB) treatment is a significant public health challenge in Thailand and a key factor contributing to the continued transmission of TB. This study aimed to examine the prevalence and associated factors of delayed treatment among pulmonary TB patients who are stateless people in Chiang Rai Province. A quantitative, cross-sectional study design was employed. Purposive sampling was used to select 166 pulmonary TB patients who are stateless and registered for treatment in Ministry of Public Health hospitals in Chiang Rai between October 1, 2022, and March 31, 2024. Data were collected using a questionnaire with Cronbach's alpha coefficient of 0.89. Descriptive statistics were used to analyze general data, and multiple logistic regression analysis was applied to identify significant factors associated with treatment delay, with a 95% confidence interval (CI).

The results showed that 57.83% of the participants were male, with an average age of 55 years. A total of 64.76% had no formal education. The prevalence of treatment delay beyond 30 days was 63.25%, with an average duration of 93 days from the onset of showing symptoms to treatment initiation. Multivariate analysis revealed two statistically significant factors associated with delayed treatment ($p < .05$): low levels of TB-related attitudes (adjusted odds ratio [OR_{adj}] = 3.71, 95% CI = 1.41–9.78) and not seeking care at the nearest health center (OR_{adj} = 5.13, 95% CI = 1.84–14.31). Based on these findings, proactive interventions should be implemented for stateless people and non-Thai nationals from neighboring countries. Recommended strategies include community-based active case finding, TB education and awareness programs, and the development of local health collaboration networks to facilitate timely treatment, reduce TB prevalence, and effectively prevent transmission in border areas.

Keywords: Prevalence; Pulmonary Tuberculosis; Delayed Treatment; Stateless People

บทนำ

วัณโรคเป็นโรคติดเชื้อเรื้อรังที่เกิดจากเชื้อ *Mycobacterium tuberculosis* ซึ่งเป็นแบคทีเรียในกลุ่ม *Mycobacterium tuberculosis complex* เช่น *M. tuberculosis*, *M. bovis*, และ *M. africanum* โดยเชื้อชนิดนี้สามารถแพร่กระจายผ่านทางละอองฝอยในอากาศจากผู้ป่วยไปยังผู้อื่นเมื่อไอหรือจาม (WHO, 2022) และวัณโรคยังคงเป็นโรคติดต่อทางระบบทางเดินหายใจที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชากรทั่วโลก โดยองค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO) รายงานว่า ในปี พ.ศ. 2563 มีผู้ป่วยวัณโรครายใหม่และผู้ป่วยที่กลับเป็นซ้ำทั่วโลกมากกว่า 9.9 ล้านคน (127 คนต่อแสนประชากร) ในจำนวนนี้มีเด็กอายุ 0–14 ปี จำนวน 1.1 ล้านคน และมีผู้เสียชีวิตจากวัณโรคสูงถึง 1.3 ล้านคน (WHO, 2022) แม้จะมีความก้าวหน้าในการควบคุมโรค แต่แนวโน้มของการติดเชื้อและการเสียชีวิตจากวัณโรคยังคงเป็นปัญหาสาธารณสุขสำคัญ โดยเฉพาะในประเทศที่มีภาระวัณโรคสูง รวมถึงประเทศไทย สถานการณ์วัณโรคในประเทศไทยถูกจัดให้เป็น 1 ใน 14 ประเทศที่มีภาระวัณโรคสูง โดยในปี พ.ศ. 2567 พบผู้ป่วยวัณโรคจำนวนประมาณ 111,000 รายต่อปี (ช่วงประมาณการ 87,000–129,000 ราย) มีการขึ้นทะเบียนรักษาจำนวน 72,274 ราย และมีผู้ป่วยที่ไม่ได้รับการวินิจฉัยหรือไม่ได้รายงาน จำนวน

38,726 ราย ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความครอบคลุมในการขึ้นทะเบียนรักษาเพียงร้อยละ 65 จากเป้าหมายที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 90 ขณะที่อัตราการสำเร็จของการรักษาอยู่ที่ร้อยละ 85 (เป้าหมายร้อยละ 90) และมีผู้เสียชีวิตจากวัณโรคจำนวน 13,700 รายต่อปี (Tuberculosis Bureau, 2025)

จังหวัดเชียงรายถือเป็นพื้นที่ที่มีอัตราการพบผู้ป่วยวัณโรคสูง โดยในปี พ.ศ. 2564 มีผู้ป่วยวัณโรคจำนวน 886 ราย คิดเป็นอัตรา 57.5 รายต่อแสนประชากร จัดอยู่ในอันดับที่ 7 ของประเทศทั้งในด้านจำนวนผู้ป่วยวัณโรครายใหม่และผู้ป่วยที่กลับเป็นซ้ำ (Tuberculosis Bureau, 2025) สำหรับเขตสุขภาพที่ 1 ซึ่งมีจังหวัดเชียงใหม่เป็นศูนย์กลาง ตั้งเป้าหมายความครอบคลุมการขึ้นทะเบียนผู้ป่วยวัณโรคที่ร้อยละ 90 แต่สามารถดำเนินการได้เพียงร้อยละ 61.74 เท่านั้น ส่วนในจังหวัดเชียงรายมีอัตราการครอบคลุมการรักษาอยู่ที่ร้อยละ 60.32 โดยยังคงมีผู้ป่วยวัณโรคที่ยังไม่ถูกค้นพบอีก 737 ราย (Tuberculosis Bureau, 2025) โดยปัญหาการรักษาวัณโรคล่าช้าและผลกระทบจากการรักษาวัณโรคล่าช้าเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อทั้งในระดับบุคคลและสาธารณสุข ผู้ป่วยที่ไม่ได้รับการรักษาอย่างทันท่วงที มีแนวโน้มแพร่เชื้อไปยังผู้อื่นได้ถึง 10–15 คนต่อปี (WHO, 2022) ส่งผลให้จำนวนผู้ป่วยวัณโรคและผู้เสียชีวิตเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังนำไปสู่ปัญหาการขาดยา การรับประทานยาไม่ต่อเนื่อง และการเกิดเชื้อดื้อยาในที่สุด (Suttinee, & Pornnapa, 2015) ทั้งจังหวัดเชียงรายมีพื้นที่ติดกับประเทศเพื่อนบ้านทั้งสหภาพเมียนมาและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ทำให้เป็นจังหวัดต้นทาง ทางผ่าน และปลายทางของการเคลื่อนย้ายถิ่นฐาน ซึ่งรวมถึงกลุ่มแรงงานต่างด้าว ผู้ลี้ภัยทางการเมือง และผู้มีปัญหาด้านสถานะและสิทธิ กลุ่มประชากรเหล่านี้ มักเข้าไม่ถึงระบบบริการสุขภาพของประเทศไทย เนื่องจากไม่ได้รับความคุ้มครองภายใต้ระบบหลักประกันสุขภาพ ส่งผลให้การวินิจฉัยและการรักษาวัณโรคในกลุ่มนี้ล่าช้า อีกทั้งกระบวนการที่ซับซ้อนในการยื่นขอสถานะยังเป็นเรื่องสำคัญที่ทำให้กลุ่มประชากรเหล่านี้ไม่ได้รับการดูแลอย่างเหมาะสม

จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการรักษาล่าช้า ได้แก่ ระดับความรู้ ทักษะคิดต่อวัณโรค พฤติกรรมการแสวงหาการรักษาและการเข้าถึงบริการสุขภาพ (Suttinee, & Pornnapa, 2015; Sikkhajan, & Sirichokchatchawan, 2020) โดยผู้ป่วยที่ซื้อยารับประทานเอง หรือไม่ไปใช้บริการสถานอนามัยใกล้บ้านมักเริ่มการรักษาล่าช้ากว่ากลุ่มอื่นอย่างมีนัยสำคัญ อย่างไรก็ตาม กลุ่มผู้มีปัญหาสถานะและสิทธิยังขาดข้อมูลวิจัยเชิงลึกเกี่ยวกับปัจจัยเหล่านี้ ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความชุก และวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความล่าช้าในการรักษาวัณโรคปอดในกลุ่มบุคคลที่มีปัญหาสถานะและสิทธิในจังหวัดเชียงราย โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณเพื่อระบุปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างแท้จริงต่อการเข้ารับการรักษา จึงจำเป็นต้องศึกษาความชุกและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการรักษาวัณโรคล่าช้าในกลุ่มนี้อย่างลึกซึ้ง เพื่อวางแผนแก้ไข้ปัญหา ลดอุบัติการณ์การเกิดโรค และส่งเสริมการเข้าถึงบริการรักษาพยาบาลอย่างรวดเร็วและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความชุก ความรู้ และทัศนคติต่อโรควัณโรค พฤติกรรมของการรักษาที่ล่าช้าของผู้ป่วยวัณโรคปอดในกลุ่มบุคคลที่มีปัญหาสถานะและสิทธิ จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการรักษาที่ล่าช้าของผู้ป่วยวัณโรคปอดในกลุ่มบุคคลที่มีปัญหาสถานะและสิทธิ จังหวัดเชียงราย

บททวนวรรณกรรม

ความล่าช้า และ ผลกระทบจากการรักษาที่ล่าช้าของผู้ป่วยวัณโรค

วัณโรคเป็นโรคติดเชื้อเรื้อรังที่มีลักษณะการดำเนินโรคอย่างช้า ผู้ป่วยมักมีอาการไม่เฉพาะเจาะจงในระยะแรก ทำให้บางรายยังคงใช้ชีวิตอยู่ในชุมชนก่อนเข้าสู่ระบบบริการสุขภาพ ซึ่งนำไปสู่การวินิจฉัยที่ล่าช้า และเพิ่มความเสี่ยงในการแพร่เชื้อสู่ผู้อื่น โดยเฉพาะหากผู้ป่วยยังไม่เริ่มการรักษาหรือได้รับการรักษาไม่ถูกต้อง ไม่ครบถ้วน อาจทำให้เกิดการแพร่กระจายของเชื้อวัณโรคในวงกว้าง รวมถึงการเกิดเชื้อดื้อยาในชุมชน (Tuberculosis Bureau, 2025; WHO, 2023) การรักษาที่ล่าช้าถูกระบุว่าเป็นหนึ่งในปัจจัยหลักที่ทำให้การควบคุมวัณโรคยังคงเผชิญความท้าทาย โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ป่วยที่อยู่ชายขอบของสังคม ซึ่งอาจเข้าไม่ถึงบริการหรือไม่ได้รับการวินิจฉัยอย่างทันท่วงที ส่งผลให้การรักษายากขึ้น มีค่าใช้จ่ายสูงขึ้น และเพิ่มอัตราการเสียชีวิต (Sutthinee, & Pornnapa, 2015; Kittivorawong, Prakongsai, Sanchaisuriya, Sanchaisuriya, & Plianbangchang, 2020)

ผู้ที่มีปัญหาสถานะและสิทธิ

กลุ่มผู้ที่มีปัญหาสถานะและสิทธิ หมายถึง บุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนราษฎร หรือยังอยู่ระหว่างรอยต่อของการได้รับการรับรองสิทธิการจากรัฐ ซึ่งรวมถึงกลุ่มที่มีบัตรประชาชนขึ้นต้นด้วยเลข 0, 3, 4, 5, หรือ 8 โดยได้รับสิทธิอาศัยชั่วคราวหรือถาวรตามระเบียบของกระทรวงมหาดไทย (Immigration Bureau, 2009) บุคคลในกลุ่มนี้ ส่วนใหญ่อยู่ในสภาวะเปราะบาง ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเข้าถึงบริการสุขภาพ ส่งผลให้การรักษาโรคอย่างต่อเนื่องเป็นไปได้ยาก โดยเฉพาะในกรณีของวัณโรคที่ต้องการการรักษาต่อเนื่องนานหลายเดือน

ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับการรักษาวัณโรคล่าช้า

จากการศึกษาหลายชิ้น พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สัญชาติ การศึกษา รายได้ โรคประจำตัว และระบบภูมิคุ้มกัน เป็นต้น เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเข้ารับการรักษาวัณโรคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Lama Tamang, & Ghimire, 2022; Sikkhajan, & Sirichokchatchawan, 2020) โดยเฉพาะในกลุ่มที่มีรายได้น้อยหรือไม่มีสิทธิการรักษา อาจไม่สามารถเข้าถึงบริการในเวลาที่เหมาะสม

ปัจจัยด้านพฤติกรรมสุขภาพ

พฤติกรรมสุขภาพ ได้แก่ การสูบบุหรี่และการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีความสัมพันธ์กับระบบภูมิคุ้มกัน ทำให้ผู้ป่วยมีความเสี่ยงสูงในการติดเชื้อวัณโรค และอาจมีการตอบสนองต่อการรักษาที่ช้าหรือไม่มีประสิทธิภาพ (Curtis, Zahs, & Kovacs, 2013; Pasala, Barr, & Messaoudi, 2015; Shaler, Horvath, Jeyanathan, & Xing, 2013)

ปัจจัยด้านพฤติกรรมการแสวงหาการรักษา

ผู้ป่วยมักเริ่มจากการรักษาตนเองโดยการซื้อยารับประทานเอง หรือปรึกษาคนรอบข้างก่อนเข้ารับบริการทางการแพทย์ ซึ่งกระบวนการนี้นำไปสู่การวินิจฉัยที่ล่าช้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากอาการไม่รุนแรง เช่น ไอเรื้อรัง ไม่มีไข้สูง เป็นต้น (Pinhathai, Ratchanee, & Thanyaporn, 2013)

ปัจจัยด้านการเข้าถึงบริการสุขภาพ

แม้กระทรวงสาธารณสุขจะมีการจัดตั้งกองทุนสุขภาพสำหรับบุคคลที่มีปัญหาสถานะและสิทธิ แต่ในทางปฏิบัติ การเข้าถึงบริการยังคงมีข้อจำกัด ทั้งในแง่เอกสารรับรองตัวตน การลงทะเบียนสิทธิ และความรู้ด้านสุขภาพ ส่งผลให้ผู้ป่วยกลุ่มนี้เข้าสู่ระบบบริการล่าช้าหรือขาดความต่อเนื่องในการรักษา (National Health Security Office, 2023; Phongsatorm, 2011)

วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาแบบภาคตัดขวาง (Cross-Sectional Study) เพื่อศึกษาความชุกและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการรักษาที่มีความล่าช้าของผู้ป่วยวัณโรคปอด ในกลุ่มบุคคลที่มีปัญหาสถานะและสิทธิ จังหวัดเชียงราย โดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะทางสังคมและประชากร ข้อมูลเกี่ยวกับการเข้าถึงสถานพยาบาลเมื่อเริ่มอาการ ความรู้ ทัศนคติ เกี่ยวกับวัณโรค รูปแบบของปัจจัยที่ส่งผลต่อการรักษาที่ล่าช้าของผู้ป่วยวัณโรคปอด ในบุคคลที่มีปัญหาสถานะและสิทธิ จังหวัดเชียงราย

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยผู้ป่วยวัณโรคปอด จำนวน 166 ราย ซึ่งเป็นบุคคลที่มีปัญหาด้านสถานะและสิทธิ โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) คัดเลือกจากผู้ป่วยที่มีคุณสมบัติตรงตามเกณฑ์ทั้งหมด ซึ่งได้ขึ้นทะเบียนรักษาในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขในจังหวัดเชียงราย ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2565 ถึง 31 มีนาคม พ.ศ. 2567 เกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างมีดังนี้ (1) เป็นเพศชายหรือเพศหญิงที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป (2) ไม่มีปัญหาด้านการสื่อสาร ได้แก่ การได้ยินบกพร่องหรือไม่สามารถพูดได้ และ (3) แสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัยโดยการลงนามในแบบฟอร์มยินยอมอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร

นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ

1. ผู้ป่วยวัณโรคปอด หมายถึง ผู้ป่วยได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็นวัณโรคปอด และได้ขึ้นทะเบียนรักษาวัณโรค
2. ความล่าช้าในการรักษาวัณโรค หมายถึง ระยะเวลาที่ผู้ป่วยเริ่มมีอาการป่วย ที่เข้าได้กับวัณโรค เช่น น้ำหนักลดโดยไม่ทราบสาเหตุ มีไข้ต่ำ ๆ ไอเรื้อรังนานเกิน 2 สัปดาห์หรือไอเป็นเลือด จนถึงวันที่ได้รับการวินิจฉัยและรักษาวัณโรคโดยแพทย์ นานเกินกว่า 30 วัน

3. บุคคลที่มีปัญหาสถานะและสิทธิ (Stateless People) คือ บุคคลที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยที่ยังไม่ได้รับการดูแลภายใต้ระบบหลักประกันสุขภาพหลักของไทยทั้ง 3 ระบบ คือ โครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า การประกันสุขภาพภายใต้พระราชบัญญัติประกันสังคม และสวัสดิการด้านรักษาพยาบาลสำหรับข้าราชการ ลูกจ้างประจำ และพนักงานรัฐวิสาหกิจ แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ (1) กลุ่มที่คณะรัฐมนตรีมีมติรับรองสถานะให้อาศัยอยู่ถาวร โดยได้รับสัญชาติไทยและสถานะบุคคลต่างด้าวเข้าเมืองโดยชอบด้วยกฎหมาย (2) กลุ่มที่ได้รับการผ่อนผันให้อยู่ชั่วคราว เพื่อรอกระบวนการแก้ไขปัญห โดยสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีปัญหาการส่งกลับ ซึ่งได้รับการสำรวจจัดทำทะเบียนประวัติและบัตรสีหรือบัตรประจำตัวผู้ไม่มีสัญชาติไทยเพื่อการควบคุมและอยู่ระหว่างการแก้ไขปัญห ได้แก่ ผู้หลบหนีเข้าเมือง บุคคลบนพื้นที่สูงและชุมชนบนพื้นที่สูงที่อพยพเข้ามา ผู้พลัดถิ่น อีกกลุ่ม คือ กลุ่มที่มีปัญหาการส่งกลับซึ่งได้รับการสำรวจจัดทำทะเบียนประวัติและบัตรประจำตัวบุคคลผู้ไม่มีสถานะทางทะเบียนภายใต้ยุทธศาสตร์การจัดการปัญหาสถานะและสิทธิของบุคคล ได้แก่ กลุ่มที่อาศัยอยู่มานานซึ่งเกี่ยวพันกับกลุ่มที่ 1 และ 2 กลุ่มเด็กนักเรียน กลุ่มคนไร้รากเหง้า กลุ่มคนที่ทำประโยชน์ให้ประเทศ (3) กลุ่มที่มีปัญหาความมั่นคงและทางราชการมีนโยบายดูแลเป็นการเฉพาะ ได้แก่ แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง ผู้หนีภัยสงคราม และ (4) กลุ่มหลบหนีเข้าเมืองอื่น ๆ ทั้งคนไทยและไม่ใช่นคนไทย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วยแบบสอบถามทั้งหมด 4 ส่วน ส่วนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลด้านข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วยวัณโรค ส่วนที่ 2 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลด้านความรู้เกี่ยวกับวัณโรค ส่วนที่ 3 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลด้านทัศนคติต่อวัณโรค และส่วนที่ 4 ข้อมูลปัจจัยด้านพฤติกรรมสุขภาพ ปัจจัยด้านสังคม ที่อยู่ อาศัย สิ่งแวดล้อม และ ปัจจัยด้านระบบบริการ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลด้านข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ สิทธิการรักษาพยาบาล สถานภาพการสมรส สัญชาติ เชื้อชาติ และความล้าช้าของผู้ป่วย จำนวน 12 ข้อ มีลักษณะเป็นคำถามปลายปิด ให้เลือกเพียงคำตอบเดียวและคำถามปลายเปิดให้เติม

ส่วนที่ 2 ข้อมูลปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับวัณโรค มี 10 ข้อคำถาม ใช้ในการหาความรู้เกี่ยวกับผู้ป่วยวัณโรคเพื่อหาเปอร์เซ็นต์และความถี่ของคะแนนในคนไข้ คะแนนวัณโรคมีตั้งแต่ 0-10 คะแนน โดยแบ่งระดับของความรู้เป็น 3 ระดับ คือ สูง (>8 คะแนน) กลาง (6-8 คะแนน) และต่ำ (<6 คะแนน)

ส่วนที่ 3 ข้อมูลปัจจัยด้านทัศนคติต่อวัณโรค แบบสอบถามทัศนคติที่มีต่อโรควัณโรค มีทั้งหมด 10 ข้อคำถาม ประกอบด้วยคำถามเชิงบวก จำนวน 4 ข้อและ คำถามเชิงลบ จำนวน 6 ข้อ เป็นแบบสอบถามตามมาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert Scale) 5 ระดับ วิธีการแบ่งระดับคะแนนออกเป็น 3 ระดับ ตามค่าเฉลี่ย คือ ทัศนคติระดับสูง (3.68-5.00) ทัศนคติระดับปานกลาง (2.34-3.67) และทัศนคติระดับต่ำ (1.00-2.33)

ส่วนที่ 4 ข้อมูลปัจจัยด้านพฤติกรรมสุขภาพ การแสวงหาการรักษาก่อนมาพบแพทย์ ปัจจัยด้านสังคม ที่อยู่อาศัย สิ่งแวดล้อม และปัจจัยด้านระบบบริการจำนวน 16 ข้อ ลักษณะเป็นคำถามปลายปิด ให้เลือกเพียงคำตอบเดียว และคำถามปลายเปิดให้เติม

แบบสอบถามได้ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน มีค่า IOC เท่ากับ 0.98 วิเคราะห์ความเชื่อมั่นของเครื่องมือมีค่า Cronbach Alpha Coefficient เท่ากับ 0.89 และทดลองใช้ (Try Out) เพื่อหาคุณภาพเชิงประจักษ์ (Empirical Approach) กับ ผู้ป่วยวัณโรคปอด จำนวน 30 คน ที่กำลังรักษาอยู่ที่โรงพยาบาลลำปาง จังหวัดลำปาง

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่ออธิบายข้อมูลในรูปแบบ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ช่วงระหว่างควอร์ไทล์ (Interquartile Range, IQR) วิเคราะห์ปัจจัยที่ความล่าช้าในการรักษาวัณโรค ด้วยสถิติเชิงวิเคราะห์ (Analytical Statistics) ใช้ Chi-square และ Fisher's Exact Test เพื่อหาความสัมพันธ์ จากนั้นใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ Multivariable Logistic Regression เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการรักษาที่ล่าช้าของผู้ป่วยวัณโรคปอด ในกลุ่มบุคคลที่มีปัญหาสถานะและสิทธิ จังหวัดเชียงราย แสดงผลด้วยค่า Adjusted Odds Ratio (OR_{adj}) และความเชื่อมั่นที่ 95%

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาครั้งนี้ผ่านการรับรองด้านจริยธรรมการวิจัย โดยอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมในมนุษย์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง เลขที่ EC 23224-18 ลงวันที่ 16 มกราคม 2567 และโรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์เลขที่ EC CRH 021/67 Ex ลงวันที่ 7 มิถุนายน 2567 และขอความอนุเคราะห์ในการดำเนินการวิจัยถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลทั้ง 18 แห่งในจังหวัดเชียงราย ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยเข้าพบกลุ่มตัวอย่างเพื่อแนะนำตนเอง ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษา ความสำคัญของการวิจัยขอความร่วมมือในเรื่องของการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยให้แบบฟอร์มการให้ความยินยอมเข้าร่วมวิจัย และให้ผู้ให้ข้อมูลยินยอม เป็นลายลักษณ์อักษร (Inform Consent) และเปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ พร้อมทั้งแจ้งให้ทราบในเรื่อง การพิทักษ์สิทธิของผู้ให้ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้มาสรุปและนำเสนอในภาพรวม ไม่มีการแสดงชื่อของผู้ให้ข้อมูล ซึ่งจะไม่ก่อให้เกิดความเสียหายใด ๆ ต่อผู้ให้ข้อมูล ผู้ให้ข้อมูล มีสิทธิ์ในการยกเลิกการเข้าร่วมวิจัยได้ทุกเมื่อ

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไป

ผลการศึกษาผู้ป่วยวันโรค ปอดที่มีปัญหาสถานะและสิทธิโดยขึ้นทะเบียนการ รักษาในจังหวัดเชียงราย จำนวน 166 ราย พบว่า ผู้ป่วยวันโรคที่ได้รับการรักษาล่าช้า จำนวน 105 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 59 ราย (ร้อยละ 57.83) เพศหญิง จำนวน 46 ราย (ร้อยละ 42.17) มีอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 24 ราย (ร้อยละ 39.34) รองลงมา อยู่ในช่วงอายุ 25–44 ปี จำนวน 20 ราย (ร้อยละ 32.78) เฉลี่ย 54 ปี ($\pm S.D. = 19.12$) มีสถานภาพสมรสคู่มากที่สุด จำนวน 56 ราย (ร้อยละ 53.33) รองลงมา คือ หย่า/แยกกันอยู่ จำนวน 29 ราย (ร้อยละ 27.62) ไม่ได้เรียนหนังสือ จำนวน 68 ราย (ร้อยละ 64.76) รองลงมา คือ ประถมศึกษา จำนวน 27 ราย (ร้อยละ 25.71) ในด้านอาชีพ พบว่า ไม่ได้ทำงาน จำนวน 42 ราย (ร้อยละ 40.00) รองลงมา คือ เกษตรกร จำนวน 33 ราย (ร้อยละ 31.43) รายได้ต่อเดือนอยู่ที่ 3,000 บาท ครอบคลุมประมาณระหว่าง (1,400-5,000) โดยส่วนใหญ่ มีรายได้น้อยกว่า 5,000 บาทต่อเดือน จำนวน 42 ราย (ร้อยละ 68.85) สัญชาติโดยส่วนใหญ่ พบว่า เป็นสัญชาติพม่า จำนวน 45 ราย (ร้อยละ 42.86) รองลงมา คือ กลุ่มชาติพันธุ์หรือชนเผ่า จำนวน 23 ราย (ร้อยละ 21.90) มีพฤติกรรมดื่มแอลกอฮอล์ 61 ราย (ร้อยละ 58.10) และมีพฤติกรรมสูบบุหรี่ จำนวน 77 ราย (ร้อยละ 73.33) มีพฤติกรรมดูแลสุขภาพตัวเองเมื่อเริ่มมีอาการป่วย โดยเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาล จำนวน 68 ราย (ร้อยละ 64.76) รองลงมา คือ หมอพื้นบ้าน จำนวน 16 ราย (ร้อยละ 15.24) ปัจจัยผู้ดูแลเมื่อมีอาการเจ็บป่วย พบว่า บิดา มารดา จำนวน 38 ราย (ร้อยละ 36.19) รองลงมา คือ คู่สมรส และเพื่อน/คนรู้จัก จำนวน 23 ราย (ร้อยละ 21.90) โดยพบว่า ปัจจัยผู้ดูแลเมื่อมีอาการเจ็บป่วยมีความสัมพันธ์กับการรักษาล่าช้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ($p < .05$)

ความชุกของการรักษาวินโรคล่าช้า

จากตารางที่ 1 แสดงถึง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้ป่วยวันโรคที่ได้รับการรักษาล่าช้า จำนวน 105 ราย มีความชุกของผู้ป่วยวันโรคที่มาเข้ารับการรักษาล่าช้าร้อยละ 63.25 จำนวนวันที่เข้ารับการรักษาวินโรคหลังมีอาการ 69 วัน (ช่วง IQR = 60–90 วัน) และมีผู้ป่วยวันโรค ที่มารับการรักษาไม่ล่าช้า จำนวน 61 ราย (ร้อยละ 36.75) มีการเข้ารับการรักษาวินโรคหลังมีอาการ 14 วัน (ช่วง IQR = 8.75–22 วัน)

ตารางที่ 1 ความชุกของการรักษาวินโรคล่าช้า

ความชุก	ผู้ป่วยวันโรค ที่มารับการรักษา ล่าช้า (Delay)(n= 105)		ผู้ป่วยวันโรค ที่มารับการรักษาไม่ล่าช้า (Non Delay)(n= 61)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนผู้ป่วย	105	63.25	61	36.75
จำนวนวันที่เข้ารับการรักษาวินโรคหลังมีอาการของโรค (วัน) Median (IQR)	69	(60-90)	14	(8.75-22.00)

ระดับความรู้และทัศนคติต่อโรควันโรค

จากตารางที่ 2 ผู้ป่วยวันโรคที่มารับการรักษาไม่ล่าช้า พบว่า ส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับวัน โรคอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 27 ราย (ร้อยละ 44.26) รองลงมา คือ ระดับต่ำ จำนวน 19 ราย (ร้อยละ 31.15) ทัศนคติต่อวัน โรค ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 29 ราย (ร้อยละ 47.54) รองลงมา คือ ระดับสูง จำนวน 18 ราย (ร้อยละ 29.51) โดยพบว่า ความรู้เกี่ยวกับวันโรค และทัศนคติต่อวันโรคมีความสัมพันธ์กับการรักษาล่าช้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)

ตารางที่ 2 ข้อมูลปัจจัยด้านความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับวันโรค (n=166)

ข้อมูลทั่วไป	ผู้ป่วยวันโรค ที่มารับการรักษาล่าช้า (Delay)(n= 105)		ผู้ป่วยวันโรค ที่มารับการรักษาไม่ล่าช้า (Non Delay) (n=61)		p-value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ความรู้เกี่ยวกับวันโรค					
ระดับสูง	22	20.95	15	24.59	*0.042
ระดับปานกลาง	30	28.57	27	44.26	
ระดับต่ำ	53	50.48	19	31.15	
ทัศนคติต่อวันโรค					
ระดับสูง	17	16.19	18	29.51	*0.019
ระดับปานกลาง	43	40.95	29	47.54	
ระดับต่ำ	45	42.86	14	22.95	

*p-value < .05

ปัจจัยพฤติกรรมการแสวงหาการรักษาจากการเจ็บป่วยด้วยวันโรค

จากตารางที่ 3 แสดงพฤติกรรมการแสวงหาการรักษาจากการเจ็บป่วยด้วยวันโรค พบว่า ผู้ป่วยวันโรคส่วนใหญ่ ที่มารับการรักษาล่าช้า รับบริการในโรงพยาบาลหน่วยงานของรัฐ จำนวน 85 ราย (ร้อยละ 80.95) ซื้อยากินเอง จำนวน 100 ราย (ร้อยละ 95.24) และไม่มารับการรักษาจากโรงพยาบาลเอกชนหรือคลินิก จำนวน 93 ราย (ร้อยละ 88.57) ส่วนใหญ่ไป รพ.สต. ใกล้บ้าน จำนวน 72 ราย (ร้อยละ 68.57) ไม่ได้ไปหาหมอที่บ้าน จำนวน 97 ราย (ร้อยละ 92.38) ไม่ไปหาหมอ/ไสยศาสตร์ จำนวน 97 ราย (ร้อยละ 92.38) ใช้รถยนต์ในการเดินทางไปโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาล จำนวน 41 ราย (ร้อยละ 39.05) รองลงมา คือ จักรยานยนต์ จำนวน 25 ราย (ร้อยละ 23.81) ระยะเวลาในการเดินทางจากบ้านไปโรงพยาบาล น้อยกว่า 30 นาที จำนวน 47 ราย (ร้อยละ 44.76) รองลงมา คือ 30 นาที – 1 ชั่วโมง จำนวน 38 ราย (ร้อยละ 36.19) ใช้ระยะเวลาเฉลี่ย 30 นาที ส่วนระยะทางไปโรงพยาบาล 0-10 กิโลเมตร จำนวน 47 ราย (ร้อยละ 44.76) รองลงมา คือ 21-30 กิโลเมตร จำนวน 29 ราย (ร้อยละ 27.62) มีระยะทางเฉลี่ย 12 กิโลเมตร ปัจจัยการถูกตีตราจากสังคม ไม่รังเกียจ จำนวน 58 ราย (ร้อยละ 55.24) รองลงมา คือ ไม่ทราบ 36 ราย (ร้อยละ 34.29) โดยพบว่า การซื้อยากินเอง การรักษาโรงพยาบาลเอกชนหรือคลินิก รพ.สต. ใกล้บ้าน และ หมอที่บ้าน ที่มีความสัมพันธ์กับการรักษาล่าช้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 พฤติกรรมการแสวงหาการรักษาจากการเจ็บป่วยด้วยวันโรค (n=166)

ข้อมูลทั่วไป	ผู้ป่วยวันโรค ที่มารับการรักษาล่าช้า (Delay) (n= 105)		ผู้ป่วยวันโรค ที่มารับการรักษาไม่ล่าช้า (Non Delay) (n= 61)		p-value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
รับบริการในโรงพยาบาลหน่วยงานของรัฐ					
ไม่ใช้	20	19.05	18	29.51	0.122
ใช้	85	80.95	43	70.49	
ซื้อยากินเอง					
ไม่ใช้	100	94.24	51	83.61	*0.012
ใช้	5	5.76	10	16.39	
โรงพยาบาลเอกชนหรือคลินิก					
ไม่ใช้	93	88.57	44	72.13	*0.007
ใช้	12	11.43	17	27.87	

ข้อมูลทั่วไป	ผู้ป่วยวัณโรค ที่มารับการรักษาล่าช้า		ผู้ป่วยวัณโรค ที่มารับการรักษาไม่ล่าช้า		p-value
	(Delay) (n= 105)		(Non Delay) (n= 61)		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
สถานีนอนมัยใกล้บ้าน					
ไม่ใช้	72	68.57	14	22.95	*<0.001
ใช้	33	31.43	47	77.05	
หมอนพื้นบ้าน					
ไม่ใช้	97	92.38	50	81.97	*0.042
ใช้	8	7.62	11	18.03	
หมอผี/ไสยศาสตร์					
ไม่ใช้	97	92.38	51	83.61	0.080
ใช้	8	7.62	10	16.39	
วิธีการเดินทางไปโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาล					
เดิน	10	9.52	5	8.20	0.119
จักรยาน	18	17.14	12	19.67	
จักรยานยนต์	25	23.81	12	19.67	
รถยนต์	41	39.05	18	29.51	
รถประจำทาง	11	10.48	14	21.95	
ระยะเวลาในการเดินทาง จากบ้านไปโรงพยาบาล					
น้อยกว่า 30 นาที	47	44.76	28	45.90	0.592
30 นาที – 1 ชั่วโมง	38	36.19	25	40.98	
มากกว่า 1 ชั่วโมง	20	19.05	8	13.12	
Median (IQR)	30	(25-60)	30	(15-60)	
ระยะทางไปโรงพยาบาล					
0 – 10 กิโลเมตร	47	44.86	28	45.90	0.180
11 – 20 กิโลเมตร	23	21.98	7	11.48	
21 – 30 กิโลเมตร	29	27.82	18	29.51	
มากกว่า 30 กิโลเมตร	6	5.34	8	13.11	
ระยะทางไปโรงพยาบาล (กิโลเมตร)	12	(10-30)	15	(5-30)	
Median (IQR)					
ปัจจัยการถูกตีตราจากสังคม					
ถูกรังเกียจ	11	10.48	10	16.39	0.309
ไม่รังเกียจ	58	55.24	36	59.02	
ไม่ทราบ	36	34.28	15	24.59	

*p-value < .05

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการรักษาล่าช้า โดยการวิเคราะห์แบบ Multivariable Logistic Analysis

จากตารางที่ 4 ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ปัจจัยทัศนคติต่อวันโรคระดับต่ำ เมื่อเทียบกับทัศนคติต่อวันโรคระดับสูง ทัศนคติต่อวันโรคระดับต่ำมีโอกาสมารับการรักษาล่าช้าเพิ่มขึ้น 3.71 เท่า (95%CI 1.41-9.78) p-value .008 และเมื่อเทียบกับผู้ป่วยที่ไม่เข้ารับบริการ รพ.สต.ใกล้บ้าน ผู้ป่วยที่ไม่ไปเข้ารับบริการ รพ.สต.ใกล้บ้าน มีโอกาสมารับการรักษาล่าช้าเพิ่มขึ้น 5.13 เท่า (95%CI 1.84-14.31) p-value .002 และพบว่า ความรู้เกี่ยวกับวันโรค ชื่อยากินเอง เข้ารับการรักษาโรงพยาบาลเอกชนหรือคลินิก เข้ารับการรักษาหมอนอนบ้าน ไม่มีความแตกต่างกัน

ตารางที่ 4 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการรักษาล่าช้า โดยการวิเคราะห์แบบ Multivariable Logistic Analysis (N=166)

ปัจจัย	OR _{adj}	95%CI	p-value
ทัศนคติต่อวันโรค			
ระดับสูง	1		
ระดับปานกลาง	1.56	0.61-3.96	0.35
ระดับต่ำ	3.71	1.41-9.78	*0.008
ก่อนที่จะมาได้รับการรักษาที่โรงพยาบาลแห่งนี้ ได้ไปรับการรักษาที่รพ.สต.ใกล้บ้าน			
ใช่	1		
ไม่ใช่	5.13	1.84-14.31	*0.002

*p-value < .05

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการรักษาล่าช้าของผู้ป่วยวันโรคปอดในคนที่มีปัญหา ด้านสถานะและสิทธิ จังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความชุกของการรักษาล่าช้าของผู้ป่วยวันโรคปอด ในกลุ่มบุคคลที่มีปัญหาสถานะและสิทธิ จังหวัด เชียงราย กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้ป่วยวันโรคในกลุ่มบุคคลที่มีปัญหาสถานะและสิทธิ ที่ขึ้นทะเบียนผู้ป่วยวันโรค และกำลังรักษาในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ทุกแห่งในจังหวัดเชียงราย จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวน 166 ราย พบผู้ป่วยวันโรคส่วนใหญ่เป็นผู้ป่วยที่มาได้รับการรักษาล่าช้า จำนวน 105 ราย มีความชุกของผู้ป่วยวันโรคที่มารับ การรักษาล่าช้า ร้อยละ 63.25 จำนวนวันที่เข้ารับการรักษาวันโรคหลังมีอาการ 69 วัน (IQR = 60–90 วัน) และมีผู้ป่วยวันโรค ที่มารับการรักษาไม่ล่าช้า จำนวน 61 ราย (ร้อยละ 36.75) มีการเข้ารับการรักษาวันโรคหลังมีอาการ 14 วัน (IQR = 8.75–22 วัน) สอดคล้องกับการศึกษาของ Roberts, Mannes, Verlander, & Anderson (2020) พบว่า ความล่าช้าของการรักษาเฉลี่ยอยู่ที่ 30 วัน (IQR= 11–72 วัน) ความล่าช้าในการดูแลสุขภาพโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 40 วัน และส่วนใหญ่รอนจนเกิดอาการรุนแรงขึ้น ก่อนที่จะตัดสินใจไปรับการรักษาที่แพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านวันโรค ดังนั้นจากการศึกษาในครั้งนี้ แสดงให้เห็นความแตกต่างของ ระยะห่างระหว่างความล่าช้าและไม่ล่าช้าได้อย่างชัดเจน เนื่องจากผู้ป่วยที่มาได้รับการรักษาล่าช้าในการศึกษานี้มีค่าเฉลี่ย แตกต่างกับการศึกษาที่ผ่านมาอย่างมากซึ่งปัจจัยความแตกต่างอาจมาจากกลุ่มประชากรในการศึกษา เนื่องจากการศึกษานี้ เป็นการศึกษากลุ่มผู้ป่วยที่มีปัญหาเรื่องสิทธิในการรักษาทำให้ต้องคำนึงถึงปัจจัยอื่น เช่น ข้อมูลส่วนบุคคล ปัจจัยด้านความ รับรู้การบริการของโรงพยาบาล รวมถึงความเชื่อ ความรู้ ทัศนคติของผู้ป่วยที่มีต่อโรควันโรค เป็นต้น

2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการรักษาล่าช้าของผู้ป่วยวันโรคปอด ในกลุ่มบุคคลที่มีปัญหาสถานะและ สิทธิ จังหวัดเชียงราย จากการศึกษาได้จำแนกตัวแปรออกเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้

2.1) ปัจจัยส่วนบุคคล ที่มีความสัมพันธ์กับการรักษาล่าช้าของผู้ป่วยวันโรคปอด ในกลุ่มบุคคลที่มีปัญหาสถานะ และสิทธิ จังหวัดเชียงราย ข้อมูลจากการศึกษาในครั้งนี้สามารถนำไปออกแบบในการกำหนดกลุ่มเป้าหมายในการคัดกรองเชิงรุก เพื่อค้นหาผู้ป่วยวันโรคมาเข้ารับการรักษาอย่างรวดเร็วก่อนจะมีการแพร่กระจายของโรคมามากขึ้น ประเด็นสำคัญที่น่าสนใจ ของลักษณะปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ป่วยวันโรคที่เข้ารับรักษาล่าช้า คือ พฤติกรรมการสูบบุหรี่ และดื่มแอลกอฮอล์ซึ่งเป็น ปัจจัยที่เสี่ยงต่อการเกิดวันโรค และอยู่ในกลุ่มวัยทำงาน อายุเฉลี่ยอยู่ที่ 54 ปี สอดคล้องกับการศึกษาของ Sikkhajan, & Sirichokchatchawan (2020) พบว่า ผู้ป่วยวันโรคส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 49.50 และสอดคล้องกับการศึกษาของ Raksri, Mannes, Verlander, & Anderson (2023) ศึกษาสถานการณ์วันโรคคือยาในผู้ป่วยวันโรค พบว่า ผู้ป่วยส่วนใหญ่เป็น เพศชายมากกว่าเพศหญิงในอัตราส่วน 3:1 ช่วงอายุอยู่ที่ 30-44 ปี

2.2) ปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับวัณโรค จากการศึกษาความรู้เกี่ยวกับวัณโรคของกลุ่มผู้ป่วยวัณโรคที่ได้รับการรักษาล่าช้า ความรู้ส่วนใหญ่อยู่ในระดับต่ำ หลังจากใช้สถิติทดสอบปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการรักษาล่าช้า พบว่า ความรู้ไม่มีความสัมพันธ์กับการรักษาล่าช้า สอดคล้องกับ Rattananupong, Hiransuthikul, Lohsoonthorn, & Chuchottaworn (2015) พบปัจจัยความรู้ไม่มีความสัมพันธ์กับความล่าช้า เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้ คือ ผู้ป่วยวัณโรคปอดกลุ่มบุคคลที่มีปัญหาสถานะและสิทธิ ที่ขึ้นทะเบียนการรักษาและกำลังรักษาในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดเชียงราย ซึ่งผู้ป่วยทุกคนได้รับการรักษามาแล้วระยะหนึ่งไม่ได้รับการรักษาหรือรับยารักษาในครั้งแรก ดังนั้น ผู้ป่วยจึงได้รับคำแนะนำและได้รับความรู้เกี่ยวกับวัณโรคจากเจ้าหน้าที่ในช่วงที่มารับการรักษาแล้วระดับหนึ่ง แตกต่างกับการศึกษาของ Sutthinee, & Pornnapa (2015) พบผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับโรคอยู่ในระดับต่ำมีความล่าช้าในการรักษามากกว่าคนที่มีความรู้เกี่ยวกับโรคอยู่ในระดับสูงเป็น 11.50 เท่า ($OR_{adj}=11.50$; 95%CI=3.97-33.26) เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างไม่รู้เกี่ยวกับความรุนแรงของโรค ไม่เข้าใจลักษณะการไอของโรคที่เริ่มแรกจะมีอาการไอเกิดขึ้นเป็นบางเวลา โดยจะรบกวนกิจวัตรประจำวัน ได้แก่ การประกอบอาชีพ การนอน การรับประทานอาหาร เมื่อมีอาการรุนแรงจะทำให้ ผู้ป่วยขาดความตระหนักจึงเกิดความล่าช้าในการรักษา

ปัจจัยด้านทัศนคติต่อวัณโรค ส่วนใหญ่อยู่ในระดับต่ำ โดยทัศนคติต่อวัณโรคมีความสัมพันธ์กับการรักษาล่าช้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ผู้ป่วยวัณโรคปอดในผู้ที่มีปัญหาด้านสถานะและสิทธิที่มีทัศนคติในระดับต่ำ ทำให้เข้ารับการรักษาล่าช้า จากข้อคำถามในแบบสอบถามในกลุ่มผู้ป่วยที่ได้รับการรักษาที่ล่าช้า ส่วนมากผู้ป่วยคิดว่า การกินยารักษาวัณโรคจะทำให้เกิดปัญหาสุขภาพหลายอย่างตามมา ผู้ป่วยรู้สึกว่าการป่วยเป็นวัณโรคปอดส่งผลกระทบต่อชีวิต และคิดว่าคนรอบข้างจะหลีกเลี่ยงการพบเจอ หากรู้ว่าป่วยเป็นวัณโรคปอด ซึ่งทัศนคติเหล่านี้อาจทำให้ผู้ป่วยชะลอการไปพบแพทย์หรือเลือกใช้วิธีรักษาทางเลือกอื่นแทน เช่น ซื้อยารับประทานเอง หรือไปพบหมอพื้นบ้านก่อน จึงส่งผลให้เกิดการรักษาล่าช้าต่างจากการศึกษา Chaichuwong (2019) ซึ่งศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความล่าช้าของผู้ป่วยวัณโรคปอดที่ได้รับการรักษาคลินิกวัณโรค พบว่า ทัศนคติไม่มีความสัมพันธ์กับความล่าช้าในการเข้ารับการรักษา แต่ในด้านความรู้มีความสัมพันธ์กับความล่าช้าของผู้ป่วยวัณโรคปอด ปัจจัยพฤติกรรมการแสวงหาการรักษาจากการเจ็บป่วยด้วยวัณโรค มีอาการสำคัญในการมาเข้ารับการรักษาวัณโรค ส่วนใหญ่มีอาการไอ จำนวน 82 ราย (ร้อยละ 79.05) มีอาการเจ็บหน้าอก จำนวน 74 ราย (ร้อยละ 70.48) มีอาการอ่อนเพลีย จำนวน 65 ราย (ร้อยละ 61.90) น้ำหนักลด จำนวน 63 ราย (ร้อยละ 60.00) ผู้ป่วยที่มาเข้ารับการรักษาล่าช้าส่วนใหญ่มาเข้ารับการรักษาเมื่อมีอาการสำคัญของโรคเกิดขึ้น ผู้ป่วยที่ไม่เข้ารับบริการสถานอนามัยใกล้บ้านเมื่อหาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการรักษาล่าช้า พบว่า ผู้ป่วยที่ไม่ไปเข้ารับบริการสถานอนามัยใกล้บ้าน มีโอกาสมาเข้ารับรักษาล่าช้าเพิ่มขึ้น 5.13 เท่า (95%CI 1.84-14.31) p -value .002 และ สอดคล้องกับการศึกษาของ Phutha-amat, & Sukrawetsiri (2017) พบว่า การที่ผู้ป่วยเลือกมารับการรักษาที่แรกเป็น คลินิกหรือร้านขายยา จะมีความล่าช้าในการรักษามากกว่า 7.50 เท่า และสอดคล้องกับการศึกษาของ Pongvong, Suggaravetsiri, & Trinawoottipong (2017) พบว่า ผู้ป่วยที่ไม่เคยเข้ารับบริการที่สถานบริการสาธารณสุขของรัฐ และไม่เคยแสวงหาการรักษาที่หมอพื้นบ้าน เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความล่าช้าในการรักษาที่เกิดจากผู้ป่วยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)

3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลการรักษาวัณโรคล่าช้า ในผู้ป่วยวัณโรคที่มีปัญหาสถานะและสิทธิ พบว่า ปัจจัยทัศนคติต่อวัณโรคระดับต่ำเมื่อเทียบกับทัศนคติต่อวัณโรคระดับสูง ทัศนคติต่อวัณโรคระดับต่ำมีโอกาสมาเข้ารับรักษาล่าช้าเพิ่มขึ้น 3.71 เท่า ($OR_{adj}=3.71$, 95%CI 1.41-9.78) และ ผู้ป่วยที่ไม่ไปเข้ารับบริการรพ.สต.ใกล้บ้าน มีโอกาสมาเข้ารับรักษาล่าช้าเพิ่มขึ้น 5.13 เท่า ($OR_{adj}=5.13$, 95%CI 1.84-14.31) และยังพบว่า ความรู้เกี่ยวกับวัณโรค ซื้อยากินเอง เข้ารับการรักษาโรงพยาบาลเอกชนหรือคลินิก เข้ารับการรักษาหมอพื้นบ้าน ไม่มีความแตกต่างกัน ซึ่งแตกต่างกับ Sikkhajan, & Sirichokchatchawan (2020) ซึ่งไม่พบปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมแสวงหาสุขภาพกับการเข้ารับการรักษาล่าช้า แต่การศึกษา Pansuwan, Suphamethaporn, & Namjantra (2014) ที่ศึกษาการแสวงหาความช่วยเหลือของผู้ป่วยวัณโรคปอดรายใหม่ก่อนเข้ารับการ

ตรวจรักษาที่คลินิกวันโรคโรงพยาบาลสมุทรปราการ โดยใช้การศึกษาเชิงคุณภาพ สามารถอธิบายว่า สถานบริการสุขภาพอยู่ใกล้บ้านเป็นปัจจัยสนับสนุนหนึ่งที่จะนำผู้ป่วยเข้าสู่การรักษาที่รวดเร็วขึ้น ซึ่งในการศึกษาค้างนี้ประชากร คือ กลุ่มผู้ป่วยวันโรคที่มีปัญหาสถานะและสิทธิ จึงเป็นเหตุทำให้ผู้ป่วยเลือกแสวงหาการรักษาวิธีอื่น

สรุป

จากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า ความสุขของผู้ป่วยที่มีปัญหาสถานะและสิทธิที่มาเข้ารับการรักษาวันโรคปอดล่าช้าในจังหวัดเชียงราย คือ ร้อยละ 63.25 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการรักษาล่าช้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ปัจจัยด้านทัศนคติต่อวันโรคระดับต่ำ และ ผู้ป่วยที่ไม่ไปเข้ารับบริการในรพ.สต. ใกล้บ้าน ดังนั้น ชุมชนควรมีการดำเนินงานเชิงรุกในกลุ่มผู้ที่มีปัญหาด้านสถานะและสิทธิ และรวมถึงกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านที่ไม่มีสัญชาติไทย แม้ว่าระดับความรู้เกี่ยวกับวันโรคจะอยู่ในระดับต่ำในกลุ่มที่ล่าช้า แต่ไม่พบความสัมพันธ์เชิงสถิติ ดังนั้นการส่งเสริมทัศนคติที่ถูกต้องและพฤติกรรมมารับบริการที่เหมาะสมจึงเป็นแนวทางสำคัญในการลดความล่าช้าในการรักษาในกลุ่มประชากรเปราะบางนี้ โดยการจัดการคัดกรองเชิงรุกในชุมชน และการจัดอบรมให้ความรู้ ธารงศ์สร้างตระหนักเกี่ยวกับวันโรคเพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติ สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการเฝ้าระวังในชุมชน เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการค้นหาผู้ป่วย ให้ได้เข้ารับการรักษาในระบบสาธารณสุขของรัฐโดยเร็วที่สุด เพื่อเป็นการลดความทุกข์และลดผู้ป่วยวันโรครายใหม่

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ข้อเสนอแนะต่อผู้บริหารและสถานบริการ

1. ผู้บริหารควรมีนโยบายในการจัดทำโครงการคัดกรองเชิงรุกในทุกกลุ่ม โดยเฉพาะในกลุ่มไม่มีสัญชาติไทย หรือกลุ่มที่มีปัญหาสิทธิและสถานะ ซึ่งจะช่วยให้ครอบคลุมในการให้บริการและสามารถค้นพบผู้ป่วยเพิ่มขึ้น และทำให้สามารถเข้ารับการรักษาได้อย่างรวดเร็ว

2. ในหน่วยงานระดับอำเภอ ไปจนถึงพื้นที่ระดับตำบลในพื้นที่ ควรมีนโยบายในการให้ความรู้ด้านโรควันโรคในทุกกลุ่มในชุมชน เพื่อสร้างความตระหนักให้แก่ประชาชนในการเข้ารับการจัดกรองวันโรค และเข้ารับการรักษาอย่างรวดเร็ว

ข้อเสนอแนะต่อผู้ปฏิบัติงานในโรงพยาบาล

1. ผู้ปฏิบัติงานควรมุ่งเน้นในการให้บริการแก่ผู้ป่วยที่มาเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลอย่างเท่าเทียมกันทุกสิทธิการรักษา เพื่อป้องกัน ไม่ให้ผู้ป่วยเกิดทัศนคติในเชิงลบต่อการรักษาวันโรค และมีการติดตามผู้ป่วยในกลุ่มนี้อย่างต่อเนื่องเพื่อให้ได้รับการรักษาจนครบตามกำหนด

2. ผู้ปฏิบัติงานควรมีการลงพื้นที่เพื่อคัดกรองเชิงรุกในกลุ่มที่มีปัญหาสิทธิและสถานะในการรักษาเพื่อ เป็นการค้นหาผู้ป่วยและลดการล่าช้าในการรักษาวันโรค ซึ่งอาจทำให้ลดความทุกข์ในการแพร่กระจายของวันโรค และลดปัญหาวันโรคคือยา

3. ในโรงพยาบาลและโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ควรมีการพัฒนาเครือข่ายการดำเนินงานและเฝ้าระวังวันโรคในชุมชน เพื่อขับเคลื่อนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังตนเอง และประชาชนในชุมชน และทำหน้าที่แจ้งข่าวสารเพื่อเพิ่มศักยภาพในการค้นหาผู้ป่วยเพิ่มเติม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิธีแบบกึ่งทดลองเกี่ยวกับโปรแกรมการให้ความรู้และทัศนคติที่มีต่อโรควันโรค ให้กับผู้ป่วยวันโรค ผู้ดูแลผู้ป่วยวันโรค และผู้สัมผัสร่วมบ้าน โดยสร้างความเข้าใจในด้านข้อมูลของโรค การแพร่กระจายของโรค และสร้างความตระหนักในเรื่องของอาการและความรุนแรงของโรควันโรค

References

- Chaychoowong, K., (2019). Life experiences of pulmonary tuberculosis patients affected by delays in treatment, in Thailand. *LIFE: International Journal of Health and Life-Sciences*, 5(3), 63-77. [in Thai]
- Curtis, B. J., Zahs, A., & Kovacs, E. J. (2013). Epigenetic targets for reversing immune defects caused by alcohol exposure. *Alcohol Research: Current Reviews*, 35(1), 97–113.
- Horvath, S., Jeyanathan, J., & Xing, Y. (2013). The impact of nanotechnology on cancer treatment. *Journal of Advanced Medical Research*, 40(2), 115–130. <https://doi.org/10.1000/jamr.2013.1234>
- Immigration Bureau. (2009). *Immigration Act, B.E. 2522*. Retrieved from https://www.immigration.go.th/?page_id=2577. [in Thai]
- Kittivorawong, N., Prakongsai, P., Sanchaisuriya, P., Sanchaisuriya, K., & Plianbangchang, S. (2020). Factors associated with delay in diagnosis and treatment of pulmonary tuberculosis. *Journal of Health Systems Research*, 14(3), 246–255. [in Thai]
- Lama, T. K., Tamang, M. K., & Ghimire, P. (2022). Factors associated with delay in diagnosis and treatment of tuberculosis in Nepal. *PLOS Global Public Health*, 2(6), e0000395.
- National Health Security Office. (2023). *National Health Security Situation Report 2023*. Retrieved from <https://www.nhso.go.th> [in Thai]
- Pansuwan, T., Suphamethaporn, P., & Namjantra, R. (2014). Help-seeking behavior of new pulmonary tuberculosis patients before receiving diagnosis and treatment at the tuberculosis clinic, Samut Prakan Hospital. *Journal of the Royal Thai Army Nurses*, 15(3), 279–287. [in Thai]
- Pasala, S., Barr, T., & Messaoudi, I. (2015). Impact of alcohol abuse on the adaptive immune system. *Alcohol Research: Current Reviews*, 37(2), 185–197.
- Phutha-amat, W., & Sukrawetsiri, P. (2017). Factors Related to treatment delay in new smear-positive pulmonary tuberculosis patients in Bueng Kan Province. *Public Health Research Journal, Khon Kaen University*, 10(3), 65–75. [in Thai]
- Phongsatorn, P. (2011). Access to healthcare among stateless people in Northern Thailand. *Journal of Public Health Policy*, 32(4), 430–442. [in Thai]
- Pinhathai, N., Ratchanee, P., & Thanyaporn, T. (2013). Delay in diagnosis and treatment among tuberculosis patients in Thailand. *Journal of Preventive Medicine*, 23(2), 89–98. [in Thai]
- Pongvong, C., Suggaravetsiri, P., & Trinnavoottipong, K. (2017). Factors associated with patient's delay of treatment among new smear-positive pulmonary tuberculosis patients in North-Eastern Thailand. *Journal of The Office of Disease Prevention and Control 7 Khon Kaen*, 24(1), 36–44. [in Thai]
- Raksri, S., Rattanasunthorn, P., Sathiraphanya, J., & Pengphit, S. (2023). Drug-resistant tuberculosis situation among tb patients at Hat Yai Hospital, Songkhla Province. *Journal of Public Health and Health Science*, 6(1), 1–12. [in Thai]
- Rattananupong, T., Hiransuthikul, N., Lohsoonthorn, V., & Chuchottaworn, C. (2015). Factors associated with delay in tuberculosis treatment at 10 tertiary level care hospitals in Thailand. *Southeast Asian Journal of Tropical Medicine and Public Health*, 46(4), 689–696. [in Thai]
- Roberts, D.J., Mannes, T., Verlander, N.Q., & Anderson, C. (2020). Factors associated with delay in treatment initiation for pulmonary tuberculosis. *ERJ Open Res*, 6(1). <https://doi.org/10.1183/23120541.00161-2019>

-
- Shaler, C. R., Horvath, C. N., Jeyanathan, M., & Xing, Z. (2013). Within the enemy's camp: contribution of the granuloma to the dissemination, persistence and transmission of tuberculosis. *Frontiers in Immunology*, (4), <https://doi.org/10.3389/fimmu.2013.00030>.
- Sutthinee, T., & Pornnapa, S. (2015). Prevalence and factors related to patient delay in treatment of new Smear-Positive Pulmonary Tuberculosis in Phrae Province. *Public Health Research Journal, Khon Kaen University*, 8(2), 10–19. [in Thai]
- Sikkhajan, Y., & Sirichokchatchawan, W. (2020). Factors associated with patient delay among tuberculosis patients in border hospitals, Chiang Rai Province, Thailand. *Journal of Health Research*, 34(3), 271-277. [in Thai]
- Tuberculosis Bureau. (2025). *Annual TB Surveillance Report*. Department of Disease Control, Ministry of Public Health, Thailand. [in Thai]
- World Health Organization. (2022 a). *Global Tuberculosis Report 2022*. Retrieved from France: <https://www.who.int/publications/i/item/9789240061729>
- _____. (2022 b). *Tuberculosis*. Retrieved from <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/tuberculosis>
- _____. (2023). *Global Tuberculosis Report 2023*. <https://www.who.int/publications/i/item/9789240077662>

การสร้างแบบทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับนักกีฬาบอลเลย์บอล
โรงเรียนสาธิตในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.)
**The Development of an Agility Test for Volleyball Players
in Demonstration Schools under the Ministry of Higher
Education, Science, Research and Innovation**

จันทจุฑา บันเทา^{1*}

สมบัติ อ่อนศิริ¹

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์¹

*e-mail: Chinchutha.b@ku.th

Chinchutha Bunthao¹

Sombat Onsiri¹

Faculty of Education, Kasetsart University¹

Received: March 20, 2025, Revised: April 27, 2025, Accepted: May 13, 2025

บทคัดย่อ

ในกีฬาบอลเลย์บอล ไม่มีเรื่องใดที่สร้างแบบทดสอบมาตรฐาน และเกณฑ์ปกติสำหรับความคล่องแคล่วว่องไวที่เฉพาะของชนิดกีฬา ซึ่งงานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างแบบทดสอบ หาคุณภาพเครื่องมือ และสร้างเกณฑ์ปกติของแบบทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับนักกีฬาบอลเลย์บอล โรงเรียนสาธิตในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) งานวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ช่วง คือ 1) การหาคุณภาพเครื่องมือ ด้านความตรงเชิงเนื้อหา ได้โดยวิธีหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ด้านความเที่ยงตรงตามสภาพโดยการหาค่าความสัมพันธ์กับแบบทดสอบความคล่องแคล่วว่องไว และด้านความเชื่อถือได้ ทดสอบซ้ำ ระยะห่างกัน 1 สัปดาห์ กับนักกีฬาบอลเลย์บอลอายุ 16 - 18 ปี จำนวน 20 คน ได้มาโดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง และด้านความเป็นปรนัย โดยการหาความสัมพันธ์กับคะแนนที่ได้จากผู้ให้การทดสอบ จำนวน 2 คน และ 2) สร้างเกณฑ์ปกติของแบบทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับนักกีฬาบอลเลย์บอล ประชากร จำนวน 237 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ได้ด้วยวิธีของเพียร์สัน และคะแนนที่

ผลการวิจัย พบว่า แบบทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับนักกีฬาบอลเลย์บอล โรงเรียนสาธิตในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) มีค่าดัชนีความสอดคล้องความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา เท่ากับ 0.8-1 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ความเที่ยงตรงตามสภาพ ซึ่งมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับดีมาก ($r = 0.89$ และ 0.82) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ความเชื่อถือได้ ซึ่งมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับดี ($r = 0.84$ และ 0.81) และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ความเป็นปรนัย ($r = 1$) ซึ่งมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับดีมาก และเกณฑ์ปกติสำหรับแบบทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับนักกีฬาบอลเลย์บอล ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สามารถนำไปประเมินความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับนักกีฬาบอลเลย์บอลได้

คำสำคัญ: แบบทดสอบ เกณฑ์ปกติ ความคล่องแคล่วว่องไว นักกีฬาบอลเลย์บอล

Abstract

There have not been any standardized tests or normative criteria used specifically developed to assess agility unique to the sport of volleyball. This research aims to construct a test, test its validity and construct agility norms for volleyball players of the demonstration schools under the Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation (MHESI). The study was divided into two phases. The first phase was conducted to determine the quality of the research instrument. The content validity was assessed by using the Index of Item Objective Congruence (IOC) evaluated by five experts; concurrent validity was examined by determining the correlation with an agility test; and reliability was assessed through a test-retest method with a one-week interval, administered to 20 volleyball athletes aged 16–18 years who were obtained by purposive sampling; and the objectivity by correlating the scores from 2 testers. The second phase of the study was to create the agility norms for volleyball players of the demonstration schools with a population of 237 volleyball players. The statistics used for data analysis were mean, standard deviation, Pearson's product moment correlation coefficient, and T-score. The findings revealed that the agility test for volleyball athletes in demonstration schools under MHESI had content validity congruence index values (IOC) between 0.8 and 1. It showed a very high level of criterion-related validity ($r = 0.89$ and 0.82). The test also demonstrated a high level of reliability ($r = 0.84$ and 0.81) and a very and the objectivity correlation coefficient indicated a very high level of correlation ($r = 1$). The established normative criteria for the agility test developed by the researchers can be used to evaluate the agility of volleyball athletes.

Keywords: Test; Normal Criteria; Agility; Volleyball Player

บทนำ

กีฬาวอลเลย์บอลได้พัฒนารูปแบบการเล่น และการแข่งขันขึ้นอย่างรวดเร็ว เพื่อให้ได้ผลการแข่งขันตามที่ต้องการ หรือการตั้งเป้าหมายในการฝึกซ้อมในกีฬานั้น จะขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยภายในของนักกีฬา หรือปัจจัยภายนอกที่จะสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาได้นั้น (Phutichan, 2003) ต้องมีการวางแผน ร่วมกับการออกแบบ โดยสิ่งที่ควรคำนึงถึง คือ ปัจจัยภายในของนักกีฬาซึ่งอาจเริ่มต้นจากสมรรถภาพทางกายนับว่ามีความสำคัญต่อตัวผู้เล่น หรือผู้ที่ฝึกซ้อมในกีฬาวอลเลย์บอล ทั้งนี้ เพราะการฝึกทักษะต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการฝึกส่วนบุคคล หรือทีมก็ตาม จำเป็นต้องอาศัยความสมบูรณ์พร้อมของร่างกาย และจิตใจ อาจกระทำได้โดยการวางแผน เขียนเป็นกำหนดการฝึกประจำวัน หรือตลอดทั้งโปรแกรม แล้วปฏิบัติตามการฝึกนั้นอย่างเคร่งครัด ถ้าผู้เล่นมีสมรรถภาพทางกายดี การฝึกต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านทักษะหรือการเล่นทีม ก็จะประสบความสำเร็จได้เร็วและดีขึ้น รวมไปถึงการมีประสิทธิภาพในทักษะแต่ละด้านให้ดีขึ้นด้วย (Khamsuk, 2001)

การเล่นกีฬาวอลเลย์บอลนั้น ผู้เล่นต้องมีการเคลื่อนไหวอยู่เสมอ มีปฏิภาณไหวพริบที่ดี มีการตัดสินใจที่รวดเร็วแน่นอน มีสมาธิ มีอารมณ์มั่นคง กล้าตัดสินใจ และมีความเชื่อมั่นในตัวเอง คุณสมบัติดังกล่าวเป็นคุณลักษณะของนักกีฬาวอลเลย์บอล นอกจากผู้เล่นจะได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินแล้วยังมีคุณค่าต่อผู้เล่นหลายด้าน ได้แก่ การพัฒนาการทางด้านร่างกาย พัฒนาการทางด้านจิตใจ พัฒนาการทางด้านสังคม (Phutichan, 2003) ตลอดจนต้องมีพัฒนาการทางด้านการบริหาร และกล้ามเนื้อ เพื่อควบคุมการทำงานของร่างกายให้สามารถสั่งงานได้อย่างรวดเร็วขึ้นด้วย ซึ่งเขาเป็นส่วนสำคัญในการเคลื่อนที่เข้าหาลูกได้อย่างรวดเร็ว จะทำให้นักกีฬาได้ลูกได้ทัน และยังมีเวลามากพอในการตัดสินใจดี และควบคุมลูกไปยังทิศทางที่ต้องการได้ วอลเลย์บอลเป็นกีฬาประเภททีมชนิดหนึ่งต้องอาศัยปัจจัยหลาย ๆ อย่างเป็นองค์ประกอบในการเล่น

ได้แก่ การนำเอาทักษะต่าง ๆ ของวอลเลย์บอลมาผสมผสานกัน รวมทั้งต้องมีการคาดคะเนที่ดีมีไหวพริบ การประสานงาน ความคล่องแคล่วว่องไว การตัดสินใจที่รวดเร็วและถูกต้อง การควบคุมอารมณ์ ความรับผิดชอบต่อน้ำที่ และความสามัคคีกันในเกม พฤติกรรมเหล่านี้เป็นส่วนประกอบที่ช่วยให้การเล่นวอลเลย์บอลประสบผลสำเร็จ ทำให้มีประสิทธิภาพในการเล่นที่สูง (Navakitkul, 1981)

จากการทบทวนงานวิจัยเกี่ยวกับการทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวในกีฬาวอลเลย์บอล จะพบว่า งานวิจัยส่วนมากจะใช้แบบทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวที่ใช้ในการทดสอบได้ในหลาย ๆ ชนิดกีฬา โดยผู้วิจัยไม่พบงานวิจัยเกี่ยวกับการทดสอบสำหรับความคล่องแคล่วว่องไว โดยใช้แบบเฉพาะสำหรับกีฬาวอลเลย์บอล แต่จะมีแบบทดสอบมาตรฐานที่ใช้ทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวจำนวนมาก ในกีฬาประเภทอื่น ๆ เช่น SEMO Agility Test, Zigzag Run Test และ Shuttle Run Test ซึ่งสอดคล้องกับ Chusak, & Kanya (1993 Cited in Kongthongkam, 2009) จากการศึกษาพบว่า แบบทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวที่ได้รับมาตรฐาน องค์ประกอบในการเคลื่อนไหวของแบบทดสอบดังต่อไปนี้ แบบทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวแบบทิศทางเดียว ได้แก่ แบบทดสอบ 5-0-5 Agility Test แบบทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวแบบสองทิศทาง ได้แก่ แบบทดสอบ Pro-Agility Shuttle และแบบทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวแบบมากกว่าสองทิศทาง ได้แก่ แบบทดสอบ Illinois Agility Test แบบทดสอบ Three Cone Shuttle Test แบบทดสอบ Four Corners Test แบบทดสอบ Hexagon Test แบบทดสอบ t- test แบบทดสอบ 60-YARD Shuttle (Dawes, 1961) และแบบทดสอบ Right-Boomerang Run (Phutichan, 2003) แสดงให้เห็นว่า การเคลื่อนไหวที่มีความหลากหลายของทิศทาง เช่น การเคลื่อนที่ไปด้านหน้า การเคลื่อนที่ไปด้านหลัง การเคลื่อนที่ด้านซ้าย และด้านขวา เป็นต้น แต่ในส่วนของการเล่นที่ไป และกลับเพื่อเปลี่ยนทิศทางยังไม่พบการเคลื่อนไหวดังกล่าว แบบทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวที่นิยมใช้กันข้างต้นนั้น เป็นแบบทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวที่สร้างขึ้นมาเพื่อใช้วัด และประเมินผลสมรรถภาพทางกายด้านความคล่องแคล่วว่องไวกับกีฬาทั่วไป โดยแบบทดสอบมาตรฐานที่ใช้ทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวจำนวนมาก ในกีฬาประเภทอื่น ๆ จะมีการนำเอาทิศทางการเคลื่อนไหวในชนิดนั้น ๆ มาสร้างทำให้เกิดแบบทดสอบ ซึ่งเมื่อพูดถึงแบบทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวในกีฬาวอลเลย์บอล ไม่มีแบบทดสอบที่สามารถครอบคลุมการเคลื่อนไหวของการกีฬาวอลเลย์บอลได้อย่างครบถ้วน โดยแบบทดสอบที่จะนำมาใช้นั้น ควรเป็นแบบทดสอบที่สอดคล้องกับชนิดกีฬานั้น ซึ่งบางครั้งครูผู้ฝึกสอนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องก็ไม่สามารถระบุได้ว่า แบบทดสอบที่เลือกนั้นสามารถทดสอบได้ตรง และสอดคล้องกับทักษะการเล่นไหวของกีฬานั้นได้ ซึ่งก็เป็นข้อค้นพบอย่างหนึ่งที่ว่าในแต่ละชนิดกีฬาต้องมีแบบทดสอบที่เป็นแบบเฉพาะกีฬา

เนื่องจากปัจจุบันกีฬาวอลเลย์บอลยังไม่มีแบบทดสอบมาตรฐาน และเกณฑ์ปกติ จากการแปลงคะแนนดิบเป็นคะแนนมาตรฐานนั้น (Tangsatapoj, 1985) ที่ใช้ทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับนักกีฬาวอลเลย์บอลที่มีความเที่ยงตรง หรือความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ ผู้วิจัยจึงมีแนวความคิดในการสร้างแบบทดสอบมาตรฐาน และเกณฑ์ปกติของความคล่องแคล่วว่องไวที่มีการนำเอาการเคลื่อนไหวเสมือนจริงของนักกีฬาวอลเลย์บอลมาเป็นตัวกำหนดในการสร้างแบบทดสอบความคล่องแคล่วว่องไว และสร้างเกณฑ์ปกติ ที่สามารถครอบคลุมทิศทางทุกการเคลื่อนที่ในกีฬาวอลเลย์บอล เพื่อประเมินความสามารถความคล่องแคล่วว่องไวในนักกีฬาวอลเลย์บอล โดยจะมีรูปแบบการเล่นลูกสองมือบนหรือการแตะลูก หรือเรียกว่า การเซต การตบลูก หรือการสกัดกั้น เป็นต้น (Sanguanpong, 1991) นักกีฬาที่จะเล่นกีฬาวอลเลย์บอลได้นั้นจึงจำเป็นต้องมีสมรรถภาพร่างกาย โดยเฉพาะด้านความคล่องแคล่วว่องไว ควบคู่ไปกับการฝึกทักษะ เพื่อที่จะเพิ่มความสามารถในการเล่นกีฬานั้นได้ดี และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัย ผู้วิจัยพบว่า ในกีฬาวอลเลย์บอลขาดในเรื่องของแบบทดสอบมาตรฐาน และเกณฑ์ปกติสำหรับความคล่องแคล่วว่องไวเฉพาะของชนิดกีฬา การประเมินที่คำนึงถึงรูปแบบการเคลื่อนไหวเช่นเดียวกับรูปแบบการเล่นในกีฬาวอลเลย์บอล การเคลื่อนที่ไปในทิศทาง และลักษณะต่าง ๆ เพื่อให้อยู่ในภาวะของการทรงตัวที่ดี และ

สามารถเล่นลูกบอลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งนับว่า เป็นความสำคัญอย่างยิ่งในการเล่นวอลเลย์บอล (Sanguanpong, 1988) มีส่วนช่วยให้รูปแบบของการทดสอบเป็นไปตามจริงของนักกีฬาวอลเลย์บอลโดยตรง ผู้วิจัยจึงมีความต้องการสร้างแบบทดสอบมาตรฐาน และเกณฑ์ปกติสำหรับความคล่องแคล่วว่องไว ที่เกี่ยวข้องกับทักษะการเคลื่อนไหวในกีฬาวอลเลย์บอลเพื่อที่จะใช้วัดและประเมินความสามารถในเรื่องของสมรรถภาพทางทักษะกีฬาด้านความคล่องแคล่วว่องไว สำหรับนักกีฬาวอลเลย์บอลที่มีความเที่ยงตรง หรือความเชื่อมั่นของแบบทดสอบตามเกณฑ์มาตรฐานได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างแบบทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับนักกีฬาวอลเลย์บอล โรงเรียนสาธิตในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
2. เพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบ และเกณฑ์ปกติ สำหรับความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับนักกีฬาวอลเลย์บอล โรงเรียนสาธิตในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ด้านความเที่ยงตรงตามสภาพ ด้านความเชื่อถือได้ และด้านความเป็นปรนัย
3. เพื่อสร้างเกณฑ์ปกติของความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับนักกีฬาวอลเลย์บอล โรงเรียนสาธิตในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

ทบทวนวรรณกรรม

รูปแบบการเคลื่อนไหวในกีฬาวอลเลย์บอล

การเคลื่อนที่ขณะอยู่ในการเล่นกีฬาวอลเลย์บอล (Jiaranai, 1985) ซึ่งประกอบไปด้วย

1. การเคลื่อนที่ไปทางด้านหน้า ได้แก่ การวิ่งเข้าหาลูก การวิ่งเข้าหาจุดตบ เป็นต้น
2. การเคลื่อนที่ไปทางด้านข้าง ได้แก่ การสไลด์ การวิ่งไขว้ขา (Cross Steps) การพุ่งม้วนไหล่ เป็นต้น
3. การเคลื่อนที่ไปทางด้านหลัง ได้แก่ การวิ่งถอยหลัง การวิ่งไขว้ขาในแนว 45 องศา ไปทางด้านหลัง เป็นต้น
4. การกระโดด ได้แก่ การกระโดดตั้งลูก (Set Up) การกระโดดตบลูก การกระโดดสกัดกั้น เป็นต้น

5. การหยุด การทรงตัว การลงสู่พื้น และการทำฐานของร่างกายให้ต่ำ (ย่อเข่า) ท่าทาง และการเคลื่อนที่ขณะอยู่ในการแข่งขันนั้น การทำงานหรือการเคลื่อนไหวของเท้าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการเล่นวอลเลย์บอล

การเคลื่อนไหวในกีฬาวอลเลย์บอลที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่า ต้องอาศัยความคล่องแคล่วว่องไวมาเป็นทักษะที่สำคัญที่จะทำให้เกิดการเคลื่อนที่ได้ดี

ความคล่องแคล่วว่องไว

Phutichan (2003) กล่าวว่า ความคล่องแคล่วว่องไว จะประกอบด้วยพื้นฐาน 2 ประการ คือ ความเร็ว และความยืดหยุ่น เป็นความสามารถของร่างกายที่จะเปลี่ยนทิศทาง หรืออริยาบถจากท่าหนึ่งไปสู่อีกท่าหนึ่งได้ในเวลาอันสั้น

Bompa (1999) กล่าวว่า ความคล่องแคล่วว่องไว ประกอบด้วยองค์ประกอบสี่ส่วน คือ ความเร็ว พลังกล้ามเนื้อ ความอ่อนตัว และการประสานงานกันของระบบประสาทและกล้ามเนื้อ โดยองค์ประกอบทั้ง 4 ส่วนจะทำงานประสานสัมพันธ์สนับสนุนซึ่งกันและกัน

ความคล่องแคล่วว่องไวเป็นองค์ประกอบหนึ่งของสมรรถภาพทางกายเป็นความสามารถที่จะเปลี่ยนทิศทางขณะการเคลื่อนที่ของร่างกายตลอดทั้งร่างกาย หรือส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ โดยไม่เสียการทรงตัว เช่น การหยุด การกลับตัว การขึ้น การกระโดด การวิ่งซิกแซก การเคลื่อนตัวออกได้อย่างรวดเร็ว หรือการหยุดและเปลี่ยนทิศทางได้อย่างรวดเร็ว

คุณลักษณะของแบบทดสอบที่ดี (Characteristics of a Good Test)

Kirkendall et al., (1987 Cited in Kosa, 2004) กล่าวว่า แบบทดสอบที่ดีจะต้องประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญ 3 ประการ คือ มีความเที่ยงตรง (Validity) ความเชื่อถือได้ (Reliability) และความเป็นปรนัย (Objectivity)

ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบ มีดังนี้ Kirkendall et al., (1987 Cited in Kosa, 2004)

ขั้นตอนที่ 1 สำรวจ ศึกษาแบบทดสอบที่มีอยู่แล้ว จากเอกสาร ตำรา และแหล่งค้นคว้าต่าง ๆ ศึกษารายละเอียด การประเมินแบบทดสอบ

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์การแข่งขัน เพื่อประเมินทักษะ หรือ องค์ประกอบที่ต้องการจะวัด

ขั้นตอนที่ 3 เลือก หรือสร้างแบบทดสอบ โดยพิจารณา สิ่งอำนวยความสะดวก อุปกรณ์ สถานที่

ขั้นตอนที่ 4 สร้าง หรือกำหนดวิธีดำเนินการทดสอบ และการให้คะแนน

ขั้นตอนที่ 5 การเลือกกลุ่มตัวอย่าง พิจารณา เพศ อายุ ระดับทักษะ และสภาพร่างกาย

ขั้นตอนที่ 6 ดำเนินการทดสอบ แบบทดสอบที่ได้พิจารณาเลือกแล้ว

ขั้นตอนที่ 7 ประเมินความเชื่อถือได้ของแบบทดสอบ การหาความเชื่อถือได้ การทดสอบซ้ำ (Test - Retest) โดย ทดสอบกับกลุ่มเดียวกัน 2 ครั้ง เว้นระยะในการทดสอบครั้งแรกกับครั้งที่ 2 เป็นเวลา 7 - 22 วัน

ขั้นตอนที่ 8 ประเมินความเที่ยงตรงของแบบทดสอบ หาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยนำ แบบทดสอบไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบถึงคุณสมบัติของแบบทดสอบที่ใช้วัดเนื้อหาได้ครบตามขอบเขตที่กำหนดไว้ครบถ้วนมากน้อยเพียงใด หาค่าความเที่ยงตรงตามสภาพ (Concurrent Validity) โดยหาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนน ของแบบทดสอบที่สร้างขึ้นกับคะแนนของแบบทดสอบที่ถือว่าเชื่อถือได้แล้ว

ขั้นตอนที่ 9 ประเมินค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างแบบทดสอบ

ขั้นตอนที่ 10 ประเมินแบบทดสอบขั้นสุดท้าย

ขั้นตอนที่ 11 สร้างเกณฑ์ปกติ การสร้างเกณฑ์ปกติ (Norms) หมายถึง มาตรฐานที่กำหนดไว้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ของประชากร ซึ่งสามารถนำผลจากการทดสอบไปเปรียบเทียบกับประชากรในลักษณะเดียวกันได้

ขั้นตอนที่ 12 เผยแพร่แบบทดสอบ

วิธีการวิจัย

ประชากร คือ นักกีฬาวอลเลย์บอล โรงเรียนสาธิตในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและ นวัตกรรม 13 โรงเรียน อายุ 16 – 18 ปี จำนวน 259 คน ที่มีสุขภาพดี และมีลักษณะตามเกณฑ์การคัดเข้า และเกณฑ์การ คัดออก (Inclusion Criteria และ Exclusion Criteria) แบ่งออกเป็นนักกีฬาชาย 145 คน และนักกีฬาหญิง 114 คน

1. คุณสมบัติของเกณฑ์การคัดเข้า (Inclusion Criteria)

1.1 เป็นนักกีฬาวอลเลย์บอลของโรงเรียน อายุ 16 – 18 ปี โรงเรียนสาธิตในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.)

1.2 มีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง ไม่มีการเจ็บป่วยรุนแรงที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าร่วมโครงการวิจัย

1.3 ได้รับการยินยอมจากผู้ปกครอง และให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมโครงการวิจัย ตลอดระยะเวลา

2. คุณสมบัติของเกณฑ์การคัดออก (Exclusion Criteria)

2.1 เกิดอาการเจ็บป่วย หรือได้รับบาดเจ็บทางร่างกายก่อนการเก็บข้อมูล หรือระหว่างการเก็บข้อมูล เช่น อุบัติเหตุ โรคระบาดโควิด 19 เป็นต้น จนไม่สามารถเข้าร่วมโครงการวิจัยได้

3. เกณฑ์การถอนตัวอาสาสมัคร (Withdrawal Criteria for Individual Participants)

3.1 อาสาสมัคร ตัดสินใจออกจากโครงการ

3.2 อาสาสมัคร ไม่สามารถทดสอบได้ครบตามขั้นตอนการทดสอบ

3.3 เกิดการเจ็บป่วยหรือมีอาการไม่พึงประสงค์เกิดขึ้นในระหว่างเข้าร่วมโครงการวิจัยที่ผู้วิจัยพิจารณาแล้วว่าเป็นอันตราย

กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ ในด้านของแบบทดสอบความคล่องแคล่วว่องไว สำหรับนักกีฬา วอลเลย์บอล โรงเรียนมัธยมสาธิตวัดพระศรีมหาธาตุมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร อายุ 16 – 18 ปี แบ่งออกเป็นนักกีฬาชาย จำนวน 10 คน และนักกีฬาหญิง 10 คน ได้มาโดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับนักกีฬาวอลเลย์บอลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. แบบทดสอบความคล่องแคล่วว่องไว Right-Boomerang Run Johnson, & Nelson (1986 Site in Phutichan, 2004) ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือด้านความเที่ยงตรงตามสภาพ (Concurrent Validity)

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างแบบทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับนักกีฬาวอลเลย์บอล โรงเรียนสาธิต ในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม อายุ 16 – 18 ปี โดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษา วิเคราะห์ ลักษณะรูปแบบการเคลื่อนไหวในกีฬาวอลเลย์บอล ซึ่งมีการเคลื่อนไหวดังต่อไปนี้ การเคลื่อนที่ไปด้านหน้า ด้านหลัง ด้านซ้าย ด้านขวา การกระโดด และการหยุด

2. ศึกษาแนวคิด หลักการ และทฤษฎีต่าง ๆ ในการสร้างแบบทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับนักกีฬาวอลเลย์บอล จากหนังสือ เอกสาร บทความ วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3. ศึกษา และวิเคราะห์รูปแบบ แบบทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวมาตรฐาน

4. เลือกรูปแบบที่ผ่านการศึกษาวิเคราะห์แล้ว นำมาสร้างเป็นแบบทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับนักกีฬาวอลเลย์บอล โรงเรียนสาธิตในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) อายุ 16 – 18 ปี โดยนำไปปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ และพิจารณาหาจุดบกพร่อง และนำไปปรับปรุงแก้ไข (Pilot Study)

5. นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับนักกีฬาวอลเลย์บอล โรงเรียนมัธยมสาธิตวัดพระศรีมหาธาตุ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร อายุ 16 – 18 ปี แบ่งออกเป็นนักกีฬาชาย จำนวน 10 คน และนักกีฬาหญิง 10 คน และพิจารณาหาจุดบกพร่อง และนำไปปรับปรุงแก้ไข

6. หาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ของแบบทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับนักกีฬาวอลเลย์บอล ด้วยวิธีของ Rovinelli, & Hambleton (1977 Cited in Kosa, 2004) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เป็นผู้พิจารณาความเหมาะสม

7. พิจารณาเลือกแบบทดสอบเพื่อนำมาเป็นเกณฑ์ (Criterion Score) เพื่อหาความสัมพันธ์ หาค่าความความเที่ยงตรงตามสภาพ กับแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งแบบทดสอบที่ได้พิจารณาเลือก คือ แบบทดสอบความคล่องแคล่วว่องไว Right-Boomerang Run โดย Johnson, & Nelson (1986 Cited in Phutichan, 2004)

8. หาค่าความเที่ยงตรงตามสภาพ ของแบบทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับนักกีฬาวอลเลย์บอล โรงเรียนสาธิตในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม อายุ 16 – 18 ปี ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น กับแบบทดสอบความคล่องแคล่วว่องไว Right-Boomerang Run โดย Johnson, & Nelson (1986 Cited in Phutichan, 2004) ไปทดสอบกับนักกีฬาวอลเลย์บอล โรงเรียนมัธยมสาธิตวัดพระศรีมหาธาตุ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร อายุ 16 – 18 ปี จำนวน 20 คน แล้วนำผลการทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวแบบทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับนักกีฬาวอลเลย์บอล หาค่า

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ความเที่ยงตรงตามสภาพ โดยนำค่ามาเปรียบเทียบกับค่ามาตรฐานการประเมินค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ความเที่ยงตรงตามสภาพ ของ Kirkendall et al., (1980 Cited in Kosa, 2004)

9. หาค่าความเชื่อถือได้ ของแบบทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับนักกีฬาบอลเลย์บอล โรงเรียนสาธิตในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) อายุ 16 – 18 ปี โดยใช้วิธีการทดสอบซ้ำ (Test - Retest) กับนักกีฬาบอลเลย์บอล โรงเรียนมัธยมสาธิตวัดพระศรีมหาธาตุ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร อายุ 16 – 18 ปี จำนวน 20 คน โดยให้กลุ่มตัวอย่างทดสอบระยะห่างกัน 1 สัปดาห์ นำผลการทดสอบความคล่องแคล่วว่องไว ครั้งที่ 1 กับ ครั้งที่ 2 มาคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ความเชื่อถือได้ด้วยวิธีของเพียร์สัน (Pearson - Product Moment Correlation Coefficient) แล้วนำค่าที่ได้มาพิจารณากับค่ามาตรฐานการประเมินสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Kirkendall et al., (1980 Cited in Kosa, 2004) ต้องได้ค่าตั้งแต่ .60 ขึ้นไป จึงจะถือว่าใช้ได้

10. หาค่าความเป็นปรนัย ของแบบทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับนักกีฬาบอลเลย์บอล โรงเรียนสาธิตในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม อายุ 16 – 18 ปี โดยมีผู้คุมการทดสอบ 2 คน และนาฬิกาจับเวลา 2 เรือน เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ได้ด้วยวิธีของเพียร์สัน แล้วนำค่าที่ได้มาพิจารณากับค่ามาตรฐานการประเมินสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Kirkendall et al., (1980 Cited in Kosa, 2004) ต้องได้ค่าตั้งแต่ .80 ขึ้นไป จึงจะถือว่าใช้ได้

11. นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ เพื่อนำเครื่องมือที่ผ่านการหาคุณภาพของเครื่องมือ ไปใช้กับประชากร โดยนำไปสร้างเกณฑ์ปกติความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับนักกีฬาบอลเลย์บอล โรงเรียนสาธิตในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม อายุ 16 – 18 ปี และสรุปผลงานวิจัย

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง และสมบูรณ์ที่สุด ผู้วิจัยควบคุม และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. ทำหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัยจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เสนอต่อ โรงเรียนสาธิตในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เพื่อแจ้งอาจารย์ที่ปรึกษาชมรมกีฬาบอลเลย์บอล หรือผู้ฝึกสอนนักกีฬาบอลเลย์บอล

2. ประชาสัมพันธ์เพื่อรับสมัครผู้ที่สนใจเข้าร่วมการศึกษา โดยการประชาสัมพันธ์กับนักกีฬาบอลเลย์บอลของโรงเรียนสาธิตในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ในช่วงเวลาฝึกซ้อมกีฬาของโรงเรียน โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ เกณฑ์การคัดเลือก และรายละเอียดการทดสอบอย่างชัดเจน

3. รับสมัครอาสาสมัครที่สนใจเข้าร่วมโครงการวิจัย ชี้แจงวัตถุประสงค์และรายละเอียดให้ประชากรทราบถึงแบบทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับนักกีฬาบอลเลย์บอลของนักเรียนอีกครั้ง พร้อมอธิบายเกี่ยวกับเอกสารการยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัยทั้งจากอาสาสมัครและผู้ปกครอง จากนั้นนัดหมายเพื่อทำแบบทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับนักกีฬาบอลเลย์บอล โรงเรียนสาธิตในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.1 จัดเตรียมสถานที่ อุปกรณ์ ตารางการฝึก และใบบันทึก เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2 อธิบายขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยละเอียดให้ประชากรเข้าใจ พร้อมแจกใบบันทึกผลให้นักกีฬากรอกรายละเอียด

3.3 ทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับนักกีฬาบอลเลย์บอล

4. เมื่อได้ข้อมูลของการทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับนักกีฬาบอลเลย์บอล นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ค่าทางสถิติ

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลไปวิเคราะห์และแปลความหมาย โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. หาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ของแบบทดสอบ โดยวิธีของ Rovinelli, & Hambleton (1977 Cited in Kosa, 2004)
2. หาค่าความเที่ยงตรงตามสภาพ ของแบบทดสอบที่สร้างขึ้นกับแบบทดสอบความคล่องแคล่วว่องไว Right-Boomerang Run โดย Johnson, & Nelson (1986 Cited in Phutichan, 2004) โดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ความเที่ยงตรงตามสภาพด้วยการใช้ Pearson - Product Moment Correlation Coefficient
3. หาค่าความเชื่อถือได้ และค่าความเป็นปรนัย ของแบบทดสอบจากคะแนนการทดสอบครั้งที่ 1 กับครั้งที่ 2 โดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ความเชื่อถือได้ ด้วยการ ใช้ Pearson - Product Moment Correlation Coefficient แล้วนำค่าที่ได้มาพิจารณาหาค่ามาตรฐานการประเมินสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Kirkendall et al., (1980 Cited in Kosa, 2004)
4. สร้างเกณฑ์ปกติความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับนักกีฬาโอลิมปิก โรงเรียนสาธิตในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม อายุ 16 – 18 ปี
5. แปลงคะแนนที่ได้จากความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับนักกีฬาโอลิมปิก โรงเรียนสาธิตในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม อายุ 16 – 18 ปี เป็นคะแนน "ที"
6. เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตาราง และความเรียง

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างแบบทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับนักกีฬาโอลิมปิก โรงเรียนสาธิตในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และได้ดำเนินการหาคุณภาพเครื่องมือ และสร้างเกณฑ์ปกติซึ่งได้วิเคราะห์ข้อมูล และเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งเป็นข้อมูล ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 คุณภาพของแบบทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับนักกีฬาโอลิมปิก โรงเรียนสาธิตในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ของแบบทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับนักกีฬาโอลิมปิก ด้วยวิธีของ Rovinelli, & Hambleton (1977 Cited in Kosa, 2004) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เป็นผู้พิจารณา พบว่า ความเที่ยงตรงเชิง ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.8 ถึง 1 ถือว่าเป็นแบบทดสอบที่มีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา เพราะวัดตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ต้องการจริงเหมาะสม

ตารางที่ 1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ค่าความเที่ยงตรงตามสภาพ ค่าความเชื่อถือได้ และค่าความเป็นปรนัยของแบบทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับนักกีฬาโอลิมปิก โรงเรียนสาธิตในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.)

คุณภาพของแบบทดสอบ	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)
ความเที่ยงตรงตามสภาพ นักกีฬาชาย	0.89
ความเที่ยงตรงตามสภาพ นักกีฬาหญิง	0.82
ความเชื่อถือได้ นักกีฬาชาย	0.84
ความเชื่อถือได้ นักกีฬาหญิง	0.81
ค่าความเป็นปรนัย นักกีฬาชาย	1
ค่าความเป็นปรนัย นักกีฬาหญิง	1

จากตารางที่ 1 พบว่า แบบทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับนักกีฬาวอลเลย์บอล โรงเรียนสาธิตในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ความเที่ยงตรงตามสภาพ นักกีฬาชาย มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.89 และนักกีฬาหญิง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.82 เมื่อนำค่าที่ได้ไปพิจารณากับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ความเที่ยงตรงตามสภาพ ของ Kirkendall et al., (1980 Cited in Kosa, 2004) สรุปได้ว่า แบบทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับนักกีฬาวอลเลย์บอล โรงเรียนสาธิตในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่าความเที่ยงตรงตามสภาพอยู่ในเกณฑ์ดีมาก

โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ความเชื่อถือได้ นักกีฬาชาย มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.84 และนักกีฬาหญิง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.81 เมื่อนำค่าที่ได้ไปพิจารณากับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ความเชื่อถือได้ ของ Kirkendall et al., (1980 Cited in Kosa, 2004) จึงสรุปได้ว่าแบบทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับนักกีฬาวอลเลย์บอล โรงเรียนสาธิตในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่าความเชื่อถือได้ อยู่ในเกณฑ์ดี

และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ความเป็นปรนัย นักกีฬาชาย มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 1 และนักกีฬาหญิง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 1 เมื่อนำค่าที่ได้ไปพิจารณากับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ความเป็นปรนัยของ Kirkendall et al., (1980 Cited in Kosa, 2004) จึงสรุปได้ว่า แบบทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับนักกีฬาวอลเลย์บอล โรงเรียนสาธิตในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่าความความเป็นปรนัย อยู่ในเกณฑ์ดีมาก

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของนักกีฬาวอลเลย์บอล โรงเรียนสาธิตในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

ตารางที่ 2 จำนวน และร้อยละของประชากรที่ใช้ในการสร้างเกณฑ์ปกติของแบบทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับนักกีฬาวอลเลย์บอล โรงเรียนสาธิตในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

(N = 237)

เพศ	นักกีฬาชาย		นักกีฬาหญิง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
อายุ				
16 ปี	64	48.10	35	33.70
17 ปี	54	40.60	44	42.30
18 ปี	15	11.30	25	24.00

จากตารางที่ 2 พบว่า หลังจากการเก็บข้อมูลเสร็จสิ้น มีจำนวน 237 คน แบ่งออกเป็นนักกีฬาชาย จำนวน 133 คน ร้อยละ 91.72 อายุ 16 ปี จำนวน 64 คน ร้อยละ 48.10 อายุ 17 ปี จำนวน 54 คน ร้อยละ 40.60 และอายุ 18 ปี จำนวน 15 คน ร้อยละ 11.30 และนักกีฬาหญิง 104 คน ร้อยละ 91.22 อายุ 16 ปี จำนวน 35 คน ร้อยละ 33.70 อายุ 17 ปี จำนวน 44 คน ร้อยละ 42.30 และอายุ 18 ปี จำนวน 25 คน ร้อยละ 24.00

โดยมีนักกีฬาที่ไม่สามารถเข้าร่วมในการเก็บข้อมูลได้ เนื่องจากเกิดอาการเจ็บป่วย และได้รับบาดเจ็บทางร่างกาย ก่อนการเก็บข้อมูล จนไม่สามารถเข้าร่วมโครงการวิจัยได้ จำนวน 22 คน ร้อยละ 8.49 แบ่งเป็นนักกีฬาชาย จำนวน 12 คน และนักกีฬาหญิง จำนวน 10 คน

ตอนที่ 3 เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับนักกีฬาวอลเลย์บอล โรงเรียนสาธิตในสังกัดกระทรวง
การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

ตารางที่ 3 เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับนักกีฬาวอลเลย์บอล โรงเรียนสาธิตในสังกัด
กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ด้วยมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)

(n = 237)

ระดับความคล่องแคล่วว่องไว	เวลา (วินาที)	
	นักกีฬาวอลเลย์บอลชาย	นักกีฬาวอลเลย์บอลหญิง
ดีมาก	9.32 หรือต่ำกว่า	10.63 หรือต่ำกว่า
ดี	9.33 – 10.81	10.64 – 12.25
พอใช้	10.82 – 13.80	12.26 – 15.50
ต่ำ	13.81 – 15.29	15.51 – 17.12
ต่ำมาก	ตั้งแต่ 15.30 ขึ้นไป	ตั้งแต่ 17.13 ขึ้นไป

จากตารางที่ 2 พบว่า เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับนักกีฬาวอลเลย์บอล โรงเรียน
สาธิตในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ด้วยมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 5
ระดับความคล่องแคล่วว่องไว ดังนี้ โดยนักกีฬาวอลเลย์บอลชาย เวลา 9.32 หรือต่ำกว่า อยู่ในระดับดีมาก เวลาตั้งแต่ 9.33 –
10.81 อยู่ในระดับดี เวลาตั้งแต่ 10.82 – 13.80 อยู่ในระดับพอใช้ เวลาตั้งแต่ 13.81 – 15.29 อยู่ในระดับต่ำ และเวลาตั้งแต่
15.30 ขึ้นไป อยู่ในระดับต่ำมาก โดยนักกีฬาวอลเลย์บอลหญิง เวลา 10.63 หรือต่ำกว่า อยู่ในระดับดีมาก เวลาตั้งแต่ 10.64 –
12.25 อยู่ในระดับดี เวลาตั้งแต่ 12.26 – 15.50 อยู่ในระดับพอใช้ เวลาตั้งแต่ 15.51 – 17.12 อยู่ในระดับต่ำ และเวลาตั้งแต่
17.13 ขึ้นไป อยู่ในระดับต่ำมาก

ตารางที่ 4 เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับนักกีฬาวอลเลย์บอล โรงเรียนสาธิตในสังกัด
กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ด้วยคะแนน "ที"

(n = 237)

ระดับความคล่องแคล่วว่องไว	คะแนน "ที"	
	นักกีฬาวอลเลย์บอลชาย	นักกีฬาวอลเลย์บอลหญิง
ดีมาก	66.67 ขึ้นไป	64.21 ขึ้นไป
ดี	55.56 – 66.66	54.74 – 64.20
พอใช้	44.45 – 55.55	45.27 – 54.73
ต่ำ	33.34 – 44.44	35.80 – 45.26
ต่ำมาก	33.33 ลงไป	35.79 ลงไป

จากตารางที่ 4 พบว่า เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับนักกีฬาวอลเลย์บอล โรงเรียน
สาธิตในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ด้วยคะแนน "ที" (T-Score) มี 5 ระดับความ
คล่องแคล่วว่องไว ดังนี้ โดยนักกีฬาวอลเลย์บอลชาย คะแนน "ที" 66.67 ขึ้นไป อยู่ในระดับดีมาก คะแนน "ที" ตั้งแต่ 55.56
– 66.66 อยู่ในระดับดี คะแนน "ที" ตั้งแต่ 44.45 – 55.55 อยู่ในระดับพอใช้ คะแนน "ที" ตั้งแต่ 33.34 – 44.44 อยู่ในระดับ
ต่ำ และ คะแนน "ที" 33.33 ลงไป อยู่ในระดับต่ำมาก โดยนักกีฬาวอลเลย์บอลหญิง คะแนน "ที" 64.21 ขึ้นไป อยู่ในระดับดี
มาก คะแนน "ที" ตั้งแต่ 54.74 – 64.20 อยู่ในระดับดี คะแนน "ที" ตั้งแต่ 45.27 – 54.73 อยู่ในระดับพอใช้ คะแนน "ที"
ตั้งแต่ 35.80 – 45.26 อยู่ในระดับต่ำ และ คะแนน "ที" 35.79 ลงไป อยู่ในระดับต่ำมาก

อภิปรายผลการวิจัย

1. ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ของแบบทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับนักกีฬาโอลิมปิกโรงเรียนสาธิตในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ซึ่งหมายถึงว่าแบบทดสอบสามารถทำหน้าที่วัดสิ่งที่ต้องการวัดได้อย่างถูกต้อง และครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ Phutichan (2003) ได้กล่าวถึง ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาไว้ว่า ความเที่ยงตรงตามเนื้อหาเป็นคุณสมบัติของเครื่องมือที่ใช้วัดเนื้อหาได้ครบตามขอบเขตที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับ Oontong (2016) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การสร้างแบบทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับนักกีฬามวยสากลสมัครเล่น มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เพื่อสร้างแบบทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับนักกีฬามวยสากลสมัครเล่น มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ หากความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยวิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้องของ Rovinelli และ Hambleton จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 6 ท่าน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 0.82 - 1

2. ความเที่ยงตรงตามสภาพ ของแบบทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับนักกีฬาโอลิมปิกโรงเรียนสาธิตในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม มีความเที่ยงตรงตามสภาพ ซึ่งหมายถึงว่า ถ้าแบบทดสอบที่สร้างขึ้นมีความสัมพันธ์กับผลการทดสอบของผู้เข้ารับการทดสอบกลุ่มเดียวกันที่ได้จากแบบทดสอบมาตรฐานที่มีความเที่ยงตรงอยู่แล้ว แสดงว่าแบบทดสอบที่สร้างขึ้นมีความเที่ยงตรงตามสภาพ ดังที่ Kosa (2004) ได้กล่าวถึงความเที่ยงตรงตามสภาพไว้ว่า ความเที่ยงตรงตามสภาพเป็นการหาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของแบบทดสอบที่สร้างขึ้น กับคะแนนของแบบทดสอบที่ถือเชื่อถือได้

3. ความเชื่อถือได้ ของแบบทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับนักกีฬาโอลิมปิกโรงเรียนสาธิตในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เป็นแบบทดสอบที่มีความน่าเชื่อถือในระดับดี ดังที่ Phutichan (2003) ได้กล่าวถึง ความเชื่อถือได้ไว้ว่า เครื่องมือที่ดีนั้นสามารถให้ข้อมูลที่คงที่แน่นอน หรือคงเส้นคงวาไม่เปลี่ยนแปลงไปมา การวัดครั้งแรกเป็นอย่างไร เมื่อวัดซ้ำก็ครั้งก็ได้ผลเหมือนเดิม ซึ่งสอดคล้องกับ Chavanasornchai (2019) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการสร้างแบบทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับนักกีฬาเทเบิลเทนนิส หากค่าความเชื่อถือได้ ด้วยวิธีการทดสอบซ้ำ (Test - Retest) โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักกีฬาสมัครเล่น ITTI Thailand จำนวน 14 คน โดยเว้นระยะห่างกัน 1 สัปดาห์ พบว่า มีค่าความเชื่อถือได้ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.78 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ยอมรับได้

4. ความเป็นปรนัย ของแบบทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับนักกีฬาโอลิมปิกโรงเรียนสาธิตในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม แสดงให้เห็นว่า มีความชัดเจนของรูปแบบของการทดสอบ และขั้นตอนของการทดสอบ ดังที่ Phutichan (2003) ได้กล่าวถึง ความเป็นปรนัยไว้ว่า ความเป็นปรนัย ต้องมีความชัดเจน ความถูกต้อง และการเข้าใจตรงกัน โดยยึดถือความถูกต้องตามหลักวิชาการเป็นเกณฑ์ ตรงข้ามกับความเป็นอัตนัย

5. เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับนักกีฬาโอลิมปิกโรงเรียนสาธิตในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยการแปลงคะแนนดิบจากการทดสอบให้เป็นคะแนนที่ โดยแบ่งระดับความสามารถออกเป็น 5 ระดับ คือ ดีมาก ดี พอใช้ ต่ำ และต่ำมาก สอดคล้องกับ Kosa (2004) ได้กล่าวไว้ว่า ถ้าแบบทดสอบนั้นจะนำมาใช้ในการวัดผลแบบอิงกลุ่มก็ควรมีการพัฒนาเกณฑ์ปกติขึ้นมา ซึ่งอาจอยู่ในรูปของเปอร์เซ็นต์ไทล์ หรือคะแนน "ที" เมื่อเปรียบเทียบผลการทดสอบคล่องแคล่วว่องไวสำหรับนักกีฬาโอลิมปิก ระหว่างนักกีฬาที่มีอายุและเพศที่แตกต่างกัน พบว่า นักกีฬาโอลิมปิกชาย และนักกีฬาโอลิมปิกหญิงมีผลการทดสอบที่แตกต่างกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า สมรรถภาพทางกายของนักกีฬาชาย และนักกีฬาหญิงที่มีความแตกต่างด้านของสรีรวิทยา ที่มีผลต่อการสนับสนุนให้การปฏิบัติทักษะกีฬา หรือการเคลื่อนไหวมีความแตกต่างกัน หรือรวมไปถึงรูปแบบการฝึกซ้อมความหนักในการฝึกที่แตกต่างกัน จึงทำให้ผลการทดสอบของนักกีฬาโอลิมปิกชาย และนักกีฬาโอลิมปิกหญิงมีความแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้อง Lima, Rico, Markel, Joel, & Clement (2021) ได้ศึกษา ความแตกต่างทางสรีรวิทยา

ระหว่างเพศ ผลกระทบต่อการปรับสภาพร่างกาย ได้กล่าวว่า โดยทั่วไปความแตกต่างทางสรีรวิทยา และสรีรวิทยา ระหว่างเพศ ความแตกต่างนี้สามารถเกิดได้จากความเฉพาะหรือปริมาณการตอบสนองต่อระบบการฝึกต่าง ๆ สอดคล้องกับ Silpawitayakul (2001) ได้กล่าวถึง ความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับนักกีฬาบอลจะต้องให้เกิดความคล่องแคล่วว่องไวในการเคลื่อนที่ไปยังจุดต่าง ๆ ด้วยความเร็ว คล่องแคล่ว และสามารถบังคับร่างกายให้เล่นลูกบอลให้ถูกต้องได้ ไม่ว่าจะเป็นการตบ หรือรับลูก ทั้งลูกบอลที่มาช้าหรือมาเร็ว และการสร้างเกณฑ์ปกติของแบบทดสอบความคล่องแคล่วว่องไว สำหรับนักกีฬาบอล โรงเรียนสาธิตในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม จะช่วยให้เป็นส่วนหนึ่งที่จะนำไปพัฒนาทักษะของนักกีฬา สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดโปรแกรมการฝึกซ้อมให้ประสบความสำเร็จในการแข่งขันได้

สรุป

การสร้างแบบทดสอบ และเกณฑ์ปกติของความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับนักกีฬาบอล โรงเรียนสาธิตในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ที่สร้างขึ้นมีคุณภาพของเครื่องมือ ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความเที่ยงตรงตามสภาพ ความเชื่อถือได้ และความเป็นปรนัย สามารถนำไปใช้กับนักกีฬาบอล โรงเรียนสาธิตในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมได้

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. เนื่องจากการเก็บข้อมูลในงานวิจัยครั้งนี้ มีสถานที่ในการเก็บข้อมูลหลายแห่ง เพื่อให้ได้ความเชื่อถือของข้อมูล จึงควรจัดสถานที่ที่มีความเหมาะสมกับการเก็บข้อมูลให้ได้มากที่สุด หรือต้องเป็นสถานที่ที่สภาพใกล้เคียงกันมากที่สุด เช่น พื้นสนาม เป็นต้น
2. การติดต่อกับผู้ดูแลนักกีฬาบางโรงเรียนที่ได้รับความร่วมมือไม่ต่อเนื่อง ในเรื่องของการติดต่อกับอาสาสมัคร ทำให้การเก็บข้อมูลมีความล่าช้า

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรเพิ่มนวัตกรรม หรือในด้านของเทคโนโลยีเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของอุปกรณ์ของแบบทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับนักกีฬาบอล โรงเรียนสาธิตในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เช่น แผ่นเหล็กอัดโน้มติในการคำนวณเวลาของแต่ละจุด หรือจุดเริ่มและจุดสิ้นสุดเป็นแผ่นเลเซอร์บันทึกเวลา เป็นต้น
2. พัฒนาเกณฑ์ปกติ สำหรับความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับนักกีฬาบอล โรงเรียนสาธิตในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ให้สอดคล้องกับนักกีฬาแต่ละช่วงอายุให้ครอบคลุมทุกช่วงวัยของนักกีฬาบอล

References

- Bompa, T. (1999). *Periodization Training for Sports*. Champaign, IL: Human Kinetics.
- Chavanasornchai, B. (2019). *Development of Agility test for Table Tennis Players* (Master's Thesis), Kasetsart University. [in Thai]
- Dawes, J. (1961). *Developing Agility and Quickness*. Champaign, IL: Human Kinetics.
- Jiaranai, J. (1985). *Instructional Document for Volleyball Coaching and Officials Course*. Kasetsart University. [in Thai]
- . (1987). *Coaching*. Bangkok: Academic Promotion Center. [in Thai]

- Kirkendall, D. T., Bergfeld, K. R., Calabrese, J. A., DiGiovanni, J. B., Puffer, S. G., & Reimers, S. M. (1987). Stress fractures and tibial bone width. A risk factor. *Journal of Bone and Joint Surgery. British Volume*, 69(2), 326–329.
- Khamsuk, A. (2001). *Volleyball Training 2000*. Bangkok: Rua Khiew. [in Thai]
- Kongthongkam, P. (2009). *Development of an Agility Test for Futsal Players* (Master's Thesis), Kasetsart University. [in Thai]
- Kosa, B. (2004). *Measurement and Evaluation in Physical Education*. Bangkok: Promotion and Training Printing Press. [in Thai]
- Lima, R., Rico, G., Markel, P., Joel, C., & Clement, F. (2021). Reliability of a reactive agility test for youth volleyball players. *Polish Journal of Sport and Tourism*, 28(1), 8-12. <https://doi.org/10.2478/pjst-2021-0002>
- Navakitkul, S. (1981). *Physical Fitness Enhancement*. Bangkok: Unknown Publisher. [in Thai]
- Oontong, Y. (2016). *Development of an Agility Test for Female Basketball Players at Kasetsart University* (Master's Thesis), Kasetsart University. [in Thai]
- Phutichan, P. (2003). *Volleyball*. Bangkok: Odean Store. [in Thai]
- _____. (2004). *Testing and Evaluation in Physical Education*. Bangkok: Odean Store. [in Thai]
- Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. *Dutch Journal of Educational Measurement*, 2, 49–60.
- Sanguanpong, U. (1988). *Volleyball Handbook*. Bangkok: O.S. Printing House. [in Thai]
- _____. (1991). *Volleyball Handbook*. Bangkok: O.S. Printing House. [in Thai]
- Silpawitayakul, K. (2001). *Volleyball: Rules and Basic Techniques*. Bangkok: Baan Panya. [in Thai]
- Tangsatapoj, S. (1985). *Measurement and Evaluation in Physical Education*. Bangkok: Unknown Publisher. [in Thai]

การสังเคราะห์กรอบสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
และทักษะการรู้ดิจิทัลของครู และผู้บริหารสถานศึกษา
เพื่อพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลแบบปรับเหมาะ
**Synthesis of Competency Framework for Information and
Communication Technology and Digital Literacy Skills
for Teachers and School Administrators for Development of
Adaptive Digital Technology System**

จารุณี ชามาตย์^{1*}

พรสวรรค์ วงศ์ตาธรรม¹

อิสรา ก้านจักร¹

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น¹

พิญญารัตน์ สิงหะ²

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1²

สุชาติ วัฒนชัย³

คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น³

*e-mail: scharu@kku.ac.th

Charuni Samat¹

Pornsawan Vongtathum¹

Issara Kanjug¹

Faculty of Education, Khon Kaen University¹

Pinyarat Singha²

Nakhon Phanom Primary Educational Service Area Office 1²

Suchat Wattanachai³

Faculty of Veterinary Medicine, Khon Kaen University³

Received: March 30, 2025, Revised: July 2, 2025, Accepted: July 12, 2025

บทคัดย่อ

ในยุคดิจิทัล การพัฒนาศักยภาพบุคลากรทางการศึกษาให้มีทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และทักษะการรู้ดิจิทัล เป็นปัจจัยสำคัญต่อการขับเคลื่อนการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังขาดกรอบสมรรถนะที่ชัดเจนและเป็นระบบสำหรับการประเมินและพัฒนาทักษะด้านนี้ ส่งผลให้การดำเนินงานขาดทิศทางและขาดความต่อเนื่อง การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์กรอบสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการรู้ดิจิทัล

สำหรับครูและผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเอกสารร่วมกับการประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย (1) ผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมการประชุมกลุ่มย่อย 12 คน และ (2) ผู้เชี่ยวชาญที่ประเมินกรอบสมรรถนะ 7 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสังเคราะห์เอกสาร แบบประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้อง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความเชิงเนื้อหาและการบรรยายเชิงวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า กรอบสมรรถนะของครูประกอบด้วย 6 สมรรถนะ ได้แก่ (1) การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลพื้นฐาน (2) การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างปลอดภัยและมีจริยธรรม (3) การใช้เทคโนโลยีเพื่อออกแบบการเรียนรู้ (4) การใช้เทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียนรู้ (5) การใช้เทคโนโลยีในการวัดและประเมินผล และ (6) การใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาวิชาชีพ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาพบ 5 สมรรถนะ ได้แก่ (1) การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลพื้นฐาน (2) การใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัยและมีจริยธรรม (3) การใช้เทคโนโลยีเพื่อบริหารจัดการโครงสร้างระบบงาน (4) การใช้เทคโนโลยีในการบริหารงานบุคคล และ (5) การใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาวิชาชีพ ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า กรอบสมรรถนะที่สังเคราะห์ขึ้น มีความเหมาะสมและความสอดคล้องในระดับสูง สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลแบบปรับเหมาะ สำหรับการประเมินและพัฒนาสมรรถนะของครูและผู้บริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: สมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทักษะการรู้ดิจิทัล ระบบเทคโนโลยีดิจิทัลแบบปรับเหมาะ
ผู้บริหารสถานศึกษา ครู

Abstract

In the digital era, enhancing educators' competencies in information and communication technology (ICT) and digital literacy is a critical factor in driving educational quality. However, Thailand currently lacks a clear and systematic competency framework for assessing and developing these essential skills. This gap has led to fragmented and inconsistent professional development efforts. The objective of this research was to synthesize a competency framework for ICT and digital literacy skills for teachers and school administrators. The study employed a documentary research design combined with expert consultations. The target groups included: (1) twelve experts participating in focus group discussions and (2) seven experts evaluating the proposed framework. The research instruments comprised document analysis forms and expert evaluation forms assessing appropriateness and consistency. Data were analyzed through content interpretation and analytical description. The findings revealed that the synthesized teacher competency framework consists of six domains: (1) basic digital technology operations, (2) ethical and legal use of digital technology, (3) digital technology for instructional design, (4) digital technology for learning management, (5) digital technology for assessment and evaluation, and (6) digital technology for professional development. The school administrator framework consists of five domains: (1) basic digital technology operations, (2) ethical and legal use of digital technology, (3) digital technology for managing school systems and structures, (4) digital technology for human resource management and performance evaluation, and (5) digital technology for professional development. Expert evaluations indicated that the proposed frameworks were highly appropriate and consistent. These frameworks can serve as a foundation for developing adaptive digital systems for effectively assessing and enhancing the digital competencies of teachers and school administrators.

Keywords: Information and Communication Technology Competency; Digital Literacy Skills; Adaptive Digital Technology Systems; School Administrator; Teacher

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีดิจิทัลได้ส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาในทุกมิติ ทั้งด้านการจัดการเรียนรู้อ การบริหารจัดการสถานศึกษา และการพัฒนาศักยภาพบุคลากรทางการศึกษา เทคโนโลยีดิจิทัลไม่เพียงเป็นเครื่องมือสนับสนุนการเรียนรู้ แต่ยังเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยขยายโอกาสทางการศึกษา ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวก่อให้เกิดความท้าทายต่อครูและผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งจำเป็นต้องมีสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร รวมถึงทักษะการรู้ดิจิทัลที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมดิจิทัล

นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศของประเทศไทยให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการเสริมสร้างความสามารถในการปรับตัวของบุคลากรในยุคดิจิทัล โดยมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะดิจิทัลอย่างรอบด้าน ครูในฐานะผู้จัดการเรียนรู้จำเป็นต้องมีสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลที่สามารถนำไปใช้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และการใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัยและมีจริยธรรม ขณะเดียวกัน ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบริหารจัดการ การกำหนดนโยบาย การพัฒนาบุคลากร และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล (Office of the Teacher Civil Service and Educational Personnel Commission, 2021)

อย่างไรก็ตาม สถานการณ์การศึกษาไทยในปัจจุบันยังเผชิญข้อจำกัดหลายประการ ทั้งด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี ความพร้อมของอุปกรณ์ และระดับสมรรถนะด้านดิจิทัลของครูและผู้บริหารสถานศึกษา รายงานและงานวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า วิชาชีพครูกำลังเผชิญความท้าทายจากการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีแบบพลิกโฉม (Disruptive Technology) ขณะที่การพัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลยังขาดความเป็นระบบ ขาดกรอบสมรรถนะที่ชัดเจน และขาดกลไกการติดตามและประเมินผลที่สามารถนำไปใช้พัฒนาศักยภาพรายบุคคลได้อย่างแท้จริง TDRI (cited in Samat, Kanjug, Vongtathum, Wattanachai, & Chaijaroen, 2019)

แม้ว่าจะมีกรอบสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และกรอบการรู้ดิจิทัลจากองค์กรระดับสากล เช่น International Society for Technology in Education (ISTE), UNESCO และ DigComp ซึ่งถูกนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาอย่างแพร่หลาย แต่กรอบสมรรถนะดังกล่าวส่วนใหญ่ยังมุ่งเน้นบทบาทเชิงแนวคิดหรือการพัฒนาวิชาชีพในภาพรวม มากกว่าการออกแบบโครงสร้างสมรรถนะที่สามารถนำไปใช้เป็นฐานในการประเมินสมรรถนะเชิงทักษะและการพัฒนารายบุคคลในบริบทการศึกษาไทย อีกทั้งยังขาดการเชื่อมโยงกับระบบการประเมินสมรรถนะที่สามารถปรับให้เหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้ใช้รายบุคคล (Adaptive Assessment) อย่างเป็นรูปธรรม (ISTE, 2017; UNESCO, 2018)

ในขณะเดียวกัน แนวคิดการทดสอบแบบปรับเหมาะด้วยคอมพิวเตอร์ (Computerized Adaptive Testing: CAT) บนพื้นฐานทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบ (Item Response Theory: IRT) ได้รับการยอมรับว่าเป็นแนวทางที่มีศักยภาพในการประเมินสมรรถนะที่สะท้อนความสามารถที่แท้จริงของผู้ประเมิน และสามารถนำผลการประเมินไปใช้วางแผนการพัฒนารายบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม การพัฒนาระบบดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยกรอบสมรรถนะและตัวบ่งชี้ที่ชัดเจน เป็นระบบ และสอดคล้องกับบริบทของผู้ใช้ ซึ่งยังเป็นช่องว่างสำคัญของงานวิจัยด้านสมรรถนะดิจิทัลของครูและผู้บริหารสถานศึกษาในประเทศไทย (Dueramae, Tansakul, Waedrama, Musikasawan, & Damchoom, 2022)

ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงมุ่งสังเคราะห์กรอบสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และทักษะการรู้ดิจิทัลของครูและผู้บริหารสถานศึกษา โดยบูรณาการกรอบแนวคิดระดับสากลเข้ากับบริบทการศึกษาไทย เพื่อนำไปใช้เป็นฐานในการพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลแบบปรับเหมาะสำหรับการประเมินและพัฒนาสมรรถนะเชิงทักษะของบุคลากรทางการศึกษาอย่างเป็นระบบ และสนับสนุนการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อสังเคราะห์กรอบสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร และทักษะการรู้ดิจิทัลของครู และผู้บริหารสถานศึกษา

ทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยครั้งนี้ เกี่ยวกับการสังเคราะห์กรอบสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร และทักษะการรู้ดิจิทัลของครู และผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลแบบปรับเหมาะ โดยมีการทบทวนวรรณกรรม ดังนี้

1. สมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และทักษะการรู้ดิจิทัลของครู

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Office of the Basic Education Commission, 2010) ได้สรุปสมรรถนะครูไว้ประกอบด้วย 2 สมรรถนะ ได้แก่ 1) สมรรถนะหลัก (Core Competency) มี 5 สมรรถนะ ได้แก่ 1.1) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน (Working Achievement Motivation) 1.2) การบริการที่ดี (Service Mind) 1.3) การพัฒนาตนเอง (Self- Development) 1.4) การทำงานเป็นทีม (Team Work) และ 1.5) จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู (Teacher's Ethics and Integrity) และ 2) สมรรถนะประจำสายงาน (Functional Competency) มี 6 สมรรถนะ ได้แก่ 2.1) การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ (Curriculum and Learning Management) 2.2) การพัฒนาผู้เรียน (Student Development) 2.3) การบริหารจัดการชั้นเรียน (Classroom Management) 2.4) การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน (Analysis, Synthesis and Classroom Research) 2.5) ภาวะผู้นำครู (Teacher Leadership) และ 2.6) การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ (Relationship & Collaborative-Building for Learning Management) ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (Office of the Teacher Civil Service and Educational Personal Commission, 2021) ที่ได้กำหนดข้อตกลงในการพัฒนางานตามมาตรฐานตำแหน่งครู มี 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดการเรียนรู้ 2) ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ และ 3) ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ Commission on Information and Communications Technology (NICS) ได้กำหนดกรอบสมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารของครู 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารถูกต้องตามกฎหมาย คุณธรรม จริยธรรม และปลอดภัย 2) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารในการเรียนการสอน และ 3) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการพัฒนาตนเอง และวิชาชีพ และ ISTE (2017) ได้กำหนด มาตรฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารมาตรฐานครู แบ่งออกเป็น 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านผู้เรียน (Learner) 2) ด้านความเป็นผู้นำ (Leader) 3) ด้านความเป็นพลเมือง (Citizen) 4) ด้านการทำงานร่วมกัน (Collaborator) 5) ด้านการเป็นนักออกแบบ (Designer) 6) ด้านการเป็นผู้สนับสนุน (Facilitator) และ 7) ด้านการเป็นนักวิเคราะห์ (Analyst) และ UNESCO (2018) กำหนดสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร ไว้ในกรอบกลยุทธ์การส่งเสริมความรู้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก (Strategy Framework for Promoting ICT Literacy in the Asia-Pacific Region) เพื่อให้เป็นมาตรฐานร่วมกันด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารสำหรับครู กรอบสมรรถนะนี้กำหนดความรู้ออกเป็น 3 ระดับ คือ 1) ความรู้ที่ได้มา (Knowledge Acquisition) 2) ความลุ่มลึกในองค์ความรู้ (Knowledge Deepening) และ 3) การสร้างสรรค์องค์ความรู้ (Knowledge Creation) และกำหนด ลักษณะงานของครูไว้ 6 ด้าน คือ 1) ด้านความเข้าใจ ICT เพื่อการศึกษา (Understanding ICT in Education) 2) ด้านหลักสูตรและการประเมินผล (Curriculum and Assessment) 3) ด้านศาสตร์การสอน (Pedagogy) 4) ด้านการประยุกต์ใช้ทักษะดิจิทัล (Application of Digital Skills) 5) ด้านองค์กรและการบริหาร (Organization and Administration) และ 6) ด้านการเรียนรู้วิชาชีพครู (Teacher Professional Learning) North Carolina Department of Public Instruction (2022)

ได้นำเสนอกรอบสมรรถนะมาตรฐานของครู 4 สมรรถนะ ได้แก่ 1) สมรรถนะความเป็นผู้นำในการเรียนรู้ดิจิทัล (Leadership in Digital Learning) 2) สมรรถนะพลเมืองดิจิทัล (Digital Citizenship) 3) สมรรถนะเนื้อหาดิจิทัลและการสอน (Digital Content and Instruction) และ 4) สมรรถนะข้อมูลและการประเมิน (Data and Assessment) Sánchez-Cruzado, Santiago Campión, & Sánchez-Compañá (2021) ได้เสนอกรอบสมรรถนะดิจิทัลของครูบนพื้นฐาน ของ DigComp 2.0 framework 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการรู้สารสนเทศและข้อมูล (Information and Information Literacy) 2) ด้านการสื่อสารและการทำงานร่วมกัน (Communication and Collaboration) 3) ด้านการสร้างเนื้อหาดิจิทัล (Creation of Digital Content) 4) ด้านความปลอดภัย (Security) และ 5) ด้านการแก้ไขปัญหา (Problem Resolution)

2. สมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และทักษะการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (Office of the Teacher Civil Service and Educational Personal Commission, 2021) ได้กำหนดข้อตกลงในการพัฒนางานตามมาตรฐานตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษามี 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารวิชาการและความเป็นผู้นำทางวิชาการ 2) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา 3) ด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม 4) ด้านการบริหารงานชุมชนและเครือข่าย และ 5) ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ สอดคล้องกับ North Carolina Department of Public Instruction (2022) ได้เผยแพร่มาตรฐานที่ได้รับการพัฒนาเป็นคู่มือสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา 7 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 1 ความเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์ มาตรฐานที่ 2 ความเป็นผู้นำด้านการสอน มาตรฐานที่ 3 ความเป็นผู้นำทางวัฒนธรรม มาตรฐานที่ 4 ความเป็นผู้นำด้านทรัพยากรมนุษย์ มาตรฐานที่ 5 ความเป็นผู้นำด้านการบริหารจัดการ มาตรฐานที่ 6 ความเป็นผู้นำด้านการพัฒนาภายนอกโรงเรียน และ มาตรฐานที่ 7 ความเป็นผู้นำ ISTE (2017) ได้กำหนด มาตรฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาตรฐานครู แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการเป็นผู้ให้การสนับสนุนความยุติธรรมและความเป็นพลเมือง (Equity and Citizenship Advocate) 2) ด้านการเป็นนักวางแผนที่มีวิสัยทัศน์ (Visionary Planner) 3) ด้านการเป็นผู้นำเสริมพลัง (Empowering Leader) 4) ด้านการเป็นผู้ออกแบบระบบ (Systems Designer) และ 5) ด้านการเป็นผู้เรียนที่เชื่อมต่อ (Connected Learner) North Carolina Department of Public Instruction (2022) ได้นำเสนอกรอบสมรรถนะมาตรฐานของผู้บริหารสถานศึกษา 5 สมรรถนะ ได้แก่ 1) สมรรถนะวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ (Vision and Strategy) 2) สมรรถนะเนื้อหาและการสอน (Content and Instruction) 3) สมรรถนะความสามารถของมนุษย์และวัฒนธรรม (Human Capacity and Culture) 4) สมรรถนะการเติบโตและความเชื่อมโยงส่วนบุคคล (Personal Growth and Connectedness) และ 5) สมรรถนะการสร้างชุมชน (Community)

3. ระบบเทคโนโลยีดิจิทัลแบบปรับเหมาะ

ระบบเทคโนโลยีดิจิทัลแบบปรับเหมาะ เป็นระบบทดสอบแบบปรับเหมาะด้วยคอมพิวเตอร์ (Computerized Adaptive Testing: CAT) เป็นการทดสอบที่จัดข้อสอบให้เหมาะสมกับความสามารถของผู้สอบ ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของการตอบข้อสอบที่ผ่านมาของผู้เข้าสอบ เมื่อผู้เข้าสอบทำข้อสอบข้อเริ่มต้นหรือจุดเริ่มต้น ระบบจะนำผลการตอบข้อสอบมาประมาณระดับความสามารถของผู้สอบ และคัดเลือกข้อสอบข้อถัดไปให้เหมาะสม โดยอาศัยหลักการของทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบ (Item Response Theory: IRT) (Dueramae, Tansakul, Waedrama, Musikasawan, & Damchoom, 2022)

วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) และวิธีวิจัยเชิงคุณภาพผ่านการประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Focus Group) และการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Review) ตามขั้นตอนดังนี้

การสังเคราะห์กรอบสมรรถนะ

ทบทวนเอกสาร วิจัย และแนวคิดทั้งในประเทศและต่างประเทศ ที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารและทักษะการรู้ดิจิทัลของครูและผู้บริหารสถานศึกษา (ช่วงปี 2010-2021) เพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะเบื้องต้น

การประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

1. ดำเนินการประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 12 คน ซึ่งคัดเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วยอาจารย์มหาวิทยาลัยด้านเทคโนโลยีฯ 4 คน ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลงานดีเด่น 3 คน ผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานต้นสังกัดที่เกี่ยวข้อง 3 คน และครูที่ได้รับรางวัลด้านการใช้เทคโนโลยี 2 คน (รหัส F1-F12) โดยมีประสบการณ์ตรงด้านเทคโนโลยีการศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 Profile Code ของผู้เชี่ยวชาญร่วมประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) จำนวน 12 คน

คุณลักษณะ	ผู้ให้ข้อมูล	กลุ่มผู้ให้ข้อมูล
นักวิชาการที่มีผลงานด้านเทคโนโลยีการศึกษา คอมพิวเตอร์ศึกษา	F1	อาจารย์มหาวิทยาลัย
	F2	อาจารย์มหาวิทยาลัย
	F3	อาจารย์มหาวิทยาลัย
	F4	อาจารย์มหาวิทยาลัย
ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลงานดีเด่นด้านการใช้เทคโนโลยี	F5	ผู้บริหารสถานศึกษา
	F6	ผู้บริหารสถานศึกษา
	F7	ผู้บริหารสถานศึกษา
ผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานต้นสังกัดที่เกี่ยวข้องกับ เทคโนโลยีการศึกษา	F8	ศึกษานิเทศก์
	F9	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่
	F10	ศึกษานิเทศก์
ครูผู้สอนที่ได้รับรางวัลด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการ เรียนการสอน	F11	ข้าราชการครู
	F12	ข้าราชการครู

2. ใช้แบบบันทึกการประชุมทั้งโครงสร้างที่ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ดำเนินการประชุมแบบออนไลน์

การประเมินกรอบสมรรถนะโดยผู้เชี่ยวชาญ

คัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ 7 คน (รหัส E1-E7) ซึ่งจบปริญญาเอกและมีผลงานวิจัยสมรรถนะ ICT/ดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง ใช้แบบประเมินความสอดคล้องและความเหมาะสมที่ผ่านการตรวจสอบ (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 Profile Code ของผู้เชี่ยวชาญประเมินกรอบสมรรถนะ จำนวน 7 คน

คุณลักษณะ	ผู้ให้ข้อมูล	กลุ่มผู้ให้ข้อมูล
บุคคลที่จบการศึกษาระดับปริญญาเอก มีความเชี่ยวชาญและมีผลงานวิจัยเกี่ยวกับสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร และทักษะการรู้ดิจิทัล อย่างต่อเนื่อง	E1	อาจารย์มหาวิทยาลัย
	E2	อาจารย์มหาวิทยาลัย
	E3	อาจารย์มหาวิทยาลัย
	E4	อาจารย์มหาวิทยาลัย
	E5	อาจารย์มหาวิทยาลัย
	E6	อาจารย์มหาวิทยาลัย
	E7	อาจารย์มหาวิทยาลัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) พร้อมได้คำพูดและระบุรหัสผู้เชี่ยวชาญเพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือของข้อมูลเชิงคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกรอบสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และทักษะการรู้ดิจิทัลของครู มีลักษณะเป็นตารางบันทึกการวิเคราะห์เนื้อหา ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 แบบบันทึกข้อมูลทั่วไปของเอกสาร ได้แก่ ชื่อเรื่อง ผู้แต่ง ปีที่พิมพ์ ประเภทเอกสาร และแหล่งที่มา และส่วนที่ 2 แบบบันทึกการวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับองค์ประกอบสมรรถนะและตัวบ่งชี้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

2. แบบสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกรอบสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และทักษะการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา มีลักษณะเป็นตารางบันทึกการวิเคราะห์เนื้อหา ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 แบบบันทึกข้อมูลทั่วไปของเอกสาร ได้แก่ ชื่อเรื่อง ผู้แต่ง ปีที่พิมพ์ ประเภทเอกสาร และแหล่งที่มา ส่วนที่ 2 แบบบันทึกการวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับองค์ประกอบสมรรถนะและตัวบ่งชี้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

3. แบบบันทึกการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) แบบกึ่งโครงสร้าง มีรายการคำถามเกี่ยวกับกรอบสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารและทักษะการรู้ดิจิทัลของครู เพื่อพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลแบบปรับเหมาะ ได้แก่ สมรรถนะ คืออะไร กรอบสมรรถนะฯ ของครู มีกี่สมรรถนะ กี่ตัวบ่งชี้

4. แบบบันทึกการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) แบบกึ่งโครงสร้าง มีรายการคำถามเกี่ยวกับกรอบสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารและทักษะการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลแบบปรับเหมาะ ได้แก่ สมรรถนะ คืออะไร กรอบสมรรถนะฯ ของผู้บริหารสถานศึกษา มีกี่สมรรถนะ กี่ตัวบ่งชี้

5. แบบประเมินความสอดคล้อง และความเหมาะสมของกรอบสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารและทักษะการรู้ดิจิทัลของครู มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า แบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ประเมิน ตอนที่ 2 การประเมินความสอดคล้องระหว่างสมรรถนะกับตัวบ่งชี้เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ และตอนที่ 3 การประเมินความเหมาะสมของสมรรถนะและตัวบ่งชี้เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

6. แบบประเมินความสอดคล้อง และความเหมาะสมของกรอบสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารและทักษะการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า แบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ประเมิน ตอนที่ 2 การประเมินความสอดคล้องระหว่างสมรรถนะกับตัวบ่งชี้เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ และตอนที่ 3 การประเมินความเหมาะสมของสมรรถนะและตัวบ่งชี้เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยทั้ง 6 ประเภท ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.80-1.00 ซึ่งผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะว่า ควรตรวจสอบรูปแบบการพิมพ์ และได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. สังเคราะห์เอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร และทักษะการรู้ดิจิทัลของครู และผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้แบบสังเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกรอบสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร และทักษะการรู้ดิจิทัลของครูและผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้แบบสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. ร่างกรอบสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร และทักษะการรู้ดิจิทัลของครูและผู้บริหารสถานศึกษา

3. จัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 12 คน ในรูปแบบออนไลน์ เพื่อร่วมกันวิพากษ์กรอบสมรรถนะฯ โดยใช้แบบบันทึกการประชุมกลุ่มย่อย โดยมีแนวทางการจัดประชุมกลุ่มย่อย ดังนี้

3.1 ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการประชุมกลุ่มย่อย

3.2 ดำเนินการประชุมกลุ่มย่อยตามประเด็นการประชุมกลุ่มย่อย โดยคณะผู้วิจัยเป็นผู้นำประเด็นมาตั้งคำถามในการประชุมเพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มย่อยทุกคนได้แสดงความคิดเห็นในแต่ละประเด็น จากนั้นคณะผู้วิจัยสรุปประเด็นในแต่ละประเด็นอีกครั้ง เพื่อสร้างความเข้าใจตรงกัน และควบคุมระยะเวลาในการประชุมกลุ่มย่อยให้เป็นไปตามที่กำหนด

3.3 เมื่อผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มย่อยแสดงความคิดเห็นครบทุกประเด็นคำถาม คณะผู้วิจัยได้กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มย่อย และปิดการประชุมกลุ่มย่อย

4. ปรับปรุงกรอบสมรรถนะฯ ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

5. นำกรอบสมรรถนะฯ ที่ปรับปรุงแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน เพื่อประเมินความสอดคล้อง และความเหมาะสมของกรอบสมรรถนะฯ โดยใช้แบบประเมินความสอดคล้อง

6. ปรับปรุงกรอบสมรรถนะฯ ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงคุณภาพจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ และการประเมิน โดยผู้เชี่ยวชาญ ถูกนำมาวิเคราะห์โดยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ทั้งในแง่แหล่งข้อมูล (Source) ผู้วิเคราะห์ (Investigator) และ วิธีการ (Method) เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือของผลการวิจัย นอกจากนี้ยังตรวจสอบข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลบางส่วน (Member Check) เพื่อยืนยันความถูกต้องของข้อค้นพบ

ผลการวิจัย

ผลการสังเคราะห์กรอบสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร และทักษะการรู้ดิจิทัลของครูและผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลแบบปรับเหมาะ (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 กรอบสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร และทักษะการรู้ดิจิทัลของครูเพื่อพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลแบบปรับเหมาะ

กลุ่ม	สมรรถนะ	ตัวบ่งชี้
กลุ่มที่ 1 สมรรถนะด้านการปฏิบัติงานโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศดิจิทัลพื้นฐาน	1. ด้านการปฏิบัติงานโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศดิจิทัลพื้นฐาน	1.1 การรู้สารสนเทศและการรู้ดิจิทัล 1.2 ใช้งานคอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐาน 1.3 ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปพื้นฐาน 1.4 ใช้อินเทอร์เน็ต เครือข่าย และทรัพยากรบนเครือข่าย
	2. ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศดิจิทัล ถูกต้องตามกฎหมาย จริยธรรม จรรยาบรรณ และปลอดภัย	2.1 ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศดิจิทัล 2.2 ปฏิบัติตามจริยธรรมและจรรยาบรรณเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศดิจิทัล 2.3 การรักษาความปลอดภัยของสารสนเทศ
กลุ่มที่ 2 สมรรถนะเทคโนโลยีสารสนเทศดิจิทัลสำหรับการทำงาน	3. ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศดิจิทัล จัดเตรียม และออกแบบการจัดการเรียนรู้	3.1 ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลค้นหาทรัพยากรสื่อต่าง ๆ รวมถึงเครื่องมือที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ 3.2 ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดขั้นสูงโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล 3.3 ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการพัฒนาสื่อหรือนวัตกรรมการเรียนรู้ได้ 3.4 ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลปรับปรุง กลยุทธ์การเรียนรู้ เพื่อรองรับความต้องการที่หลากหลายของผู้เรียน
	4. ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศดิจิทัล ในการจัดการเรียนรู้	4.1 ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสร้างปฏิสัมพันธ์ สื่อสาร และอภิปรายแนวคิดของผู้เรียน 4.2 ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ในการนำเสนอกิจกรรมหรือภารกิจ การรวบรวมสื่อ แหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ 4.3 ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อส่งเสริมผู้เรียนในการสรุปและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง 4.4 ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการกำกับและติดตาม และสะท้อนผลระหว่างเรียน
กลุ่มที่ 3 สมรรถนะเทคโนโลยีสารสนเทศดิจิทัลสำหรับวิชาชีพ	5. ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศดิจิทัล ในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	5.1 ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการออกแบบการประเมินที่หลากหลาย 5.2 ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการรวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจผลการเรียนรู้ของผู้เรียน 5.3 ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเลือกรูปแบบการนำเสนอผลการประเมิน และสะท้อนผลการเรียนรู้ของผู้เรียน
	6. ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศดิจิทัล ในการพัฒนาวิชาชีพ	6.1 ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์สร้างชุมชนนักปฏิบัติการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) 6.2 ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการทำวิจัยเพื่อพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง
3 กลุ่ม	6 สมรรถนะ	20 ตัวบ่งชี้

1. ผลการสังเคราะห์กรอบสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร และทักษะการรู้ดิจิทัลของครู เพื่อพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลแบบปรับเหมาะ

1.1 ผลการสังเคราะห์กรอบสมรรถนะฯ โดยการศึกษาเอกสาร จำนวน 10 ฉบับ ที่นำมาเป็นพื้นฐานในการสังเคราะห์กรอบสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร และทักษะการรู้ดิจิทัลของครู พบว่า มี 6 สมรรถนะ 20 ตัวบ่งชี้ และทุกตัวบ่งชี้มีความสอดคล้องกับเอกสารที่เกี่ยวข้อง ร้อยละ 80 ขึ้นไป

1.2 ผลการสังเคราะห์กรอบสมรรถนะจากการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) ดังนี้

1.2.1 สมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และทักษะการรู้ดิจิทัลของครู คือ ความสามารถในการผสานระหว่าง ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร และทักษะการรู้ดิจิทัล เพื่อนำไปใช้ในการบูรณาการในการจัดการเรียนรู้และวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2.2 กรอบสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร และทักษะการรู้ดิจิทัลของครู พบว่า มี 6 สมรรถนะ 20 ตัวบ่งชี้

ตัวอย่างความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

F1 กล่าวว่า “สมรรถนะการปฏิบัติงาน โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลพื้นฐาน เป็นรากฐานสำคัญที่ช่วยให้ครูสามารถเข้าสู่การใช้เทคโนโลยีในระดับที่สูงขึ้นได้ เป็นจุดตั้งต้นที่จำเป็น โดยเฉพาะ ในโรงเรียนพื้นที่ห่างไกลที่ครูยังต้องการการเสริมทักษะพื้นฐาน”

F2 กล่าวว่า “ตัวบ่งชี้เรื่องการจัดการเรียนรู้ยังไม่ชัดเจนพอ ควรแยกการใช้เทคโนโลยีเพื่อ ‘ส่งเสริมการคิด’ กับ ‘การมีส่วนร่วมของผู้เรียน’ ให้ชัดเจน”

F5 กล่าวว่า “ตัวบ่งชี้ในสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ควรเพิ่มประเด็นการสร้างสื่ออินเทอร์เน็ตแอคทีฟ เพราะสะท้อนความสามารถในการใช้เทคโนโลยีแบบมีส่วนร่วม”

F1-F8 มีความคิดเห็นตรงกันว่า “สมรรถนะ” ควรครอบคลุมทั้ง “ทักษะ ความรู้ และคุณลักษณะ” เพื่อสะท้อนภาพรวมความสามารถที่แท้จริง

F5-F11 มีความคิดเห็นตรงกันว่า ควรหลีกเลี่ยงคำซ้ำซ้อนในตัวบ่งชี้ และปรับถ้อยคำให้ง่ายต่อการประเมินในทางปฏิบัติ

F6-F12 มีความคิดเห็นตรงกันว่า ควรเชื่อมโยงกรอบสมรรถนะกับการพัฒนาระบบการเรียนรู้แบบปรับเหมาะ โดยตรง เช่น กำหนดระดับสมรรถนะให้ตรงกับการวัดผลในระบบ เป็นต้น

1.3 ผลการประเมินกรอบสมรรถนะฯ โดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มี 6 สมรรถนะ 20 ตัวบ่งชี้ โดยแต่ละสมรรถนะและตัวบ่งชี้มีประเด็นที่สามารถนำไปเป็นกรอบในการทำแบบทดสอบในระบบเทคโนโลยีดิจิทัลแบบปรับเหมาะได้

ตัวอย่างความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

E3 กล่าวว่า “สมรรถนะด้านการพัฒนาวิชาชีพควรเพิ่มเรื่องการเรียนรู้ผ่าน MOOCs หรือระบบเปิด เช่น ThaiMOOC, Coursera, เพื่อสะท้อนการเรียนรู้ตลอดชีวิต” เป็นต้น

E7 กล่าวว่า “โครงสร้างกรอบสมรรถนะมีความชัดเจน แต่การจัดกลุ่มควรพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้ให้เป็นกลุ่มย่อยที่สัมพันธ์กัน”

2. ผลการสังเคราะห์กรอบสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และทักษะการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลแบบปรับเหมาะ (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 กรอบสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และทักษะการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลแบบปรับเหมาะ

กลุ่ม	สมรรถนะ	ตัวบ่งชี้
กลุ่มที่ 1 สมรรถนะด้านการปฏิบัติงานโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศดิจิทัลพื้นฐาน	1. ด้านการปฏิบัติงานโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศดิจิทัลพื้นฐาน	1.1 การรู้สารสนเทศและการรู้ดิจิทัล 1.2 ใช้งานคอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐาน 1.3 ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปพื้นฐาน 1.4 ใช้อินเทอร์เน็ต เครือข่าย และทรัพยากรบนเครือข่าย
	2. ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศดิจิทัลถูกต้องตามกฎหมาย จริยธรรม จรรยาบรรณ และปลอดภัย	2.1 ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศดิจิทัล 2.2 ปฏิบัติตามจริยธรรม และจรรยาบรรณเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศดิจิทัล 2.3 การรักษาความปลอดภัยของข้อมูลและสารสนเทศ
	3. ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศดิจิทัลในการจัดเตรียมระบบ และโครงสร้างการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ	3.1 ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลค้นหาทรัพยากรสื่อต่าง ๆ รวมถึงเครื่องมือที่เหมาะสมกับการบริหารจัดการสถานศึกษา 3.2 จัดทำแผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติการ และโครงการทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัล 3.3 ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการกำกับ ติดตาม และปรับปรุงกลยุทธ์ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา
กลุ่มที่ 2 สมรรถนะเทคโนโลยีสารสนเทศดิจิทัลสำหรับการทำงาน	4. ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศดิจิทัลในการบริหารงานทรัพยากรบุคคล และประเมินผลการปฏิบัติงานในสถานศึกษา	4.1 ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานบุคคล 4.2 ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการพัฒนาและฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษา 4.3 ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการประเมินผลการปฏิบัติงาน 4.4 ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการพัฒนานวัตกรรมเพื่อการบริหารสถานศึกษาได้
กลุ่มที่ 3 สมรรถนะเทคโนโลยีสารสนเทศดิจิทัลสำหรับวิชาชีพ	5. ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศดิจิทัลในการพัฒนาวิชาชีพ	5.1 ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์สร้างชุมชนนักปฏิบัติการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) 5.2 ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการทำวิจัยเพื่อพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

3 กลุ่ม	5 สมรรถนะ	16 ตัวบ่งชี้
---------	-----------	--------------

2.1 ผลการสังเคราะห์กรอบสมรรถนะฯ โดยการศึกษาเอกสาร จำนวน 10 ฉบับ ที่นำมาเป็นพื้นฐานในการสังเคราะห์กรอบสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร และทักษะการรู้ดิจิทัลของครู พบว่า มี 6 สมรรถนะ 20 ตัวบ่งชี้ และทุกตัวบ่งชี้มีความสอดคล้องกับเอกสารที่เกี่ยวข้อง ร้อยละ 80 ขึ้นไป

2.2 ผลการสังเคราะห์กรอบสมรรถนะจากการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) ดังนี้

2.2.1 สมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และทักษะการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา คือ ความสามารถในการประสานระหว่าง ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร และทักษะการรู้ดิจิทัล เพื่อนำไปใช้ในการบูรณาการในการบริหารการศึกษาและวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2.2 กรอบสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร และทักษะการรู้ดิจิทัลของครู พบว่า มี 5 สมรรถนะ 16 ตัวบ่งชี้

ตัวอย่างความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

F4 กล่าวว่า “กรอบสมรรถนะนี้ จำเป็นมากในยุคข้อมูลส่วนบุคคล ผู้บริหารต้องเป็นแบบอย่างและมีความรู้ด้านกฎหมายเพื่อกำกับดูแลการใช้เทคโนโลยีในสถานศึกษาอย่างปลอดภัย”

F1-F8 มีความคิดเห็นตรงกันว่า ควรหลีกเลี่ยงคำซ้ำซ้อนในตัวบ่งชี้ และปรับถ้อยคำให้ง่ายต่อการประเมินในทางปฏิบัติ

F4-F12 มีความคิดเห็นตรงกันว่า ควรเชื่อมโยงกรอบสมรรถนะกับการพัฒนาระบบการเรียนรู้แบบปรับเหมาะ โดยตรง เช่น กำหนดระดับสมรรถนะให้ตรงกับการวัดผลในระบบ เป็นต้น

2.3 ผลการประเมินกรอบสมรรถนะฯ โดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มี 5 สมรรถนะ 16 ตัวบ่งชี้ โดยแต่ละสมรรถนะและตัวบ่งชี้มีประเด็นที่สามารถนำไปเป็นกรอบในการทำแบบทดสอบในระบบเทคโนโลยีดิจิทัลแบบปรับเหมาะได้

ตัวอย่างความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

E3 กล่าวว่า “การเรียนรู้ของครูเริ่มจากการสนับสนุนของผู้บริหาร ทำให้ผู้บริหารสามารถสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาวิชาชีพได้จริง”

E7 กล่าวว่า “โครงสร้างกรอบสมรรถนะมีความชัดเจน แต่การจัดกลุ่มควรพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้ให้เป็นกลุ่มย่อยที่สัมพันธ์กัน”

ผลการสังเคราะห์กรอบสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และทักษะการรู้ดิจิทัลของครูและผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลแบบปรับเหมาะ สามารถนำมาเป็นกรอบสมรรถนะในการพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลแบบปรับเหมาะ ซึ่งเป็นซอฟต์แวร์ที่เป็นระบบเทคโนโลยีดิจิทัลในรูปแบบเว็บแอปพลิเคชันที่ออกแบบและพัฒนาโดยอาศัยพื้นฐานของสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และทักษะการรู้ดิจิทัลของครู และผู้บริหารสถานศึกษา และหลักการทดสอบแบบปรับเหมาะด้วยคอมพิวเตอร์

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย พบว่า กรอบสมรรถนะของครูมี 6 สมรรถนะ และผู้บริหารสถานศึกษามี 5 สมรรถนะนั้น เนื่องจากบทบาทและภารกิจที่แตกต่างกัน ครูมุ่งเน้นสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับแนวคิดของ UNESCO (2018) และ ISTE (2017) ในขณะที่ผู้บริหารสถานศึกษามุ่งเน้นสมรรถนะด้านการบริหารจัดการ และการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีในภาพรวมของสถานศึกษา ตามกรอบแนวคิดของ North Carolina Department of Public Instruction (2022) แสดงรายละเอียด ดังนี้

1. กรอบสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และทักษะการรู้ดิจิทัลของครู จำนวน 6 สมรรถนะ ประกอบด้วย 1) ด้านการปฏิบัติงานโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศดิจิทัลพื้นฐาน 2) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศดิจิทัลถูกต้องตามกฎหมาย จริยธรรม จรรยาบรรณ และปลอดภัย 3) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศดิจิทัลจัดเตรียม และออกแบบการจัดการเรียนรู้ 4) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ 5) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศดิจิทัลในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และ (6) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศดิจิทัลในการพัฒนาวิชาชีพ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก คณะผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสาร และงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และทักษะการรู้ดิจิทัลของครู เพื่อให้ได้กรอบสมรรถนะที่สามารถนำไปใช้ได้สำหรับการพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลแบบปรับเหมาะสำหรับสมรรถนะครู พร้อมทั้งมีการตรวจสอบนิยาม และปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปใช้ ซึ่งบางส่วนสอดคล้องกับกรอบแนวคิดของ NICS (2010), ISTE (2017); UNESCO (2018); North Carolina Department of Public Instruction (2022); Sánchez-Cruzado, Santiago, Campión, & Sánchez-Compañía (2021) และ Samat, Kanjug, Vongtathum, Wattanachai, & Chaijaroen

(2019) ที่นำมาเป็นพื้นฐานในการสังเคราะห์สมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับกรอบสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร และทักษะการรู้ดิจิทัลของครูที่มีความแตกต่าง และเหมาะสมกับบริบทของการจัดการเรียนรู้ของครูในประเทศไทย ผลการศึกษาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และทักษะการรู้ดิจิทัลของครูทั้ง 6 สมรรถนะนั้น สอดคล้องและครอบคลุมกับสภาพบริบทการศึกษาของประเทศไทย ซึ่งมีความแตกต่างจากกรอบแนวคิดที่ได้ศึกษามา

2. สมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และทักษะการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 สมรรถนะ ประกอบด้วย 1) ด้านการปฏิบัติงานโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศดิจิทัลพื้นฐาน 2) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศดิจิทัลถูกต้องตามกฎหมาย จริยธรรม จรรยาบรรณ และปลอดภัย 3) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศดิจิทัลในการจัดเตรียมระบบและโครงสร้างการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ 4) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศดิจิทัลในการบริหารงานทรัพยากรบุคคล และประเมินผลการปฏิบัติงานในสถานศึกษา และ 5) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศดิจิทัลในการพัฒนาวิชาชีพ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากคณะผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสาร และงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร และทักษะการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้ได้กรอบสมรรถนะที่สามารถนำไปใช้ได้สำหรับการพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลแบบปรับเหมาะสำหรับสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา และปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปใช้ ซึ่งบางส่วนสอดคล้องกับ North Carolina Department of Public Instruction (2022) และ ISTE (2017) รวมถึง Samat, Kanjug, Vongtathum, Wattanachai, & Chaijaroen (2019) ที่นำมาเป็นพื้นฐานในการสังเคราะห์สมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับกรอบสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และทักษะการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารที่มีความแตกต่างและเหมาะสมกับบริบทการบริหารสถานศึกษาในประเทศไทย ผลการศึกษาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และทักษะการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 5 สมรรถนะนั้น สอดคล้องและครอบคลุมกับสภาพบริบทการศึกษาของประเทศไทย ซึ่งมีความแตกต่างจากกรอบแนวคิดที่ได้ศึกษามา

สรุป

1. กรอบสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และทักษะการรู้ดิจิทัลของครู จำนวน 6 สมรรถนะ ประกอบด้วย 1.1) ด้านการปฏิบัติงานโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศดิจิทัลพื้นฐาน 1.2) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศดิจิทัลถูกต้องตามกฎหมาย จริยธรรม จรรยาบรรณ และปลอดภัย 1.3) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศดิจิทัลจัดเตรียมและออกแบบการจัดการเรียนรู้ 1.4) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ 1.5) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศดิจิทัลในการวัด และประเมินผลการเรียนรู้ และ 1.6) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศดิจิทัลในการพัฒนาวิชาชีพ

2. กรอบสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และทักษะการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 สมรรถนะ ประกอบด้วย 2.1) ด้านการปฏิบัติงานโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศดิจิทัลพื้นฐาน 2.2) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศดิจิทัลถูกต้องตามกฎหมาย จริยธรรม จรรยาบรรณ และปลอดภัย 2.3) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศดิจิทัลในการจัดเตรียมระบบและโครงสร้างการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ 2.4) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศดิจิทัลในการบริหารงานทรัพยากรบุคคล และประเมินผลการปฏิบัติงานในสถานศึกษา และ 2.5) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศดิจิทัลในการพัฒนาวิชาชีพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยนำไปสู่การสร้างมาตรฐานของกรอบสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร และทักษะการรู้ดิจิทัลของครู และผู้บริหารสถานศึกษา สร้างมาตรฐานความรู้และประสบการณ์สำหรับการพัฒนาวิชาชีพครู และผู้บริหารสถานศึกษาที่มีมาตรฐานเทียบเท่าสากลต่อไป

1.2 ผลการศึกษาการสังเคราะห์กรอบสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร และทักษะการรู้ดิจิทัลของครู และผู้บริหารสถานศึกษา นำไปใช้พัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลแบบปรับเหมาะ ซึ่งเป็นซอฟต์แวร์ที่เป็นระบบเทคโนโลยีดิจิทัลในรูปแบบเว็บแอปพลิเคชัน ที่ออกแบบและพัฒนาโดยอาศัยพื้นฐานของสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และทักษะการรู้ดิจิทัลของครู และผู้บริหารสถานศึกษา และหลักการทดสอบแบบปรับเหมาะด้วยคอมพิวเตอร์

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำกรอบสมรรถนะนี้ไปศึกษา และวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อยืนยันความถูกต้อง และสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2.2 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่ส่งผลต่อสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และทักษะการรู้ดิจิทัล ที่มีประสิทธิภาพของครูและผู้บริหารสถานศึกษา

2.3 ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และทักษะการรู้ดิจิทัลของครู และผู้บริหารสถานศึกษา

กิตติกรรมประกาศ

ได้รับทุนสนับสนุนจากกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 เลขที่สัญญา 1/2564

References

- National ICT Competency Standard (NICS) for Teachers.* (2010). *Commission on Information and Communications Technology Commission on Information and Communications Technology (NICS).* Retrieve from <http://www.ncc.gov.ph/nics/files/NICS-Teachers.pdf>
- Dueramae, N., Tansakul, J., Waedramae, M., Musikaswan, S., & Damchoom, K. (2022). Computer adaptive testing program development for measuring teacher competencies in research for learning development. *EDUPSU Journal of Education*, 33(3), 214–225.
- International Society for Technology in Education (ISTE). (2017). *National Education Technology Standard (NETS) and Performance Indicators for Teachers.* Retrieve from <http://www.iste.org/standards/standardsfor-teachers>
- North Carolina Department of Public Instruction. (2022). *North Carolina Digital Learning Plan.* Retrieve from <https://drive.google.com/file/d/1oRFdDBgBvTgvdr4Kchp6GtSS0d90qSS4/view>
- Office of the Basic Education Commission. (2010). *Mission of Basic Education Schools: ICT and Communication Technology Master Plan for the office of the Basic Education Commission 2010-2013.* Retrieve from <http://www.obec.go.th> [in Thai]
- Office of the Teacher Civil Service and Educational Personal Commission. (2021). *Agreement on Job Development According to the Standards for School Administrators.* Office of the Teachers' Council of Thailand. [in Thai]

-
- Samat, C., Kanjug, I., Vongtathum, P., Wattanachai, S., & Chaijaroen, S. (2019). *Development of Learning Innovations Promoting ICT and Communication Competencies for Teachers and Administrators in Small Schools in Northeast Thailand* (Project Report). Technology Development Fund for Education, Ministry of Education. [in Thai]
- Sánchez-Cruzado, C., Santiago-Campión, R., & Sánchez-Compañía, M.T. (2021). Teacher digital literacy: The indisputable challenge after COVID-19. *Sustainability*, 13(4), 1858.
- Thompson, N.A., & Weiss, D.J. (2011). A framework for the development of computerized adaptive tests. *Practical Assessment Research & Evaluation*, 16(1), 1-9.
- United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO). (2018). *Strategy Framework for Promoting ICT Literacy in the Asia-Pacific Region*. Retrieve from <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000162157>

ธรรมาภิบาลองค์กรกับการพัฒนาที่ยั่งยืน: การวิเคราะห์ความสัมพันธ์และผลกระทบ ต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจในเขตนิคมอุตสาหกรรมไทย **Corporate Governance and Sustainable Development: An Analysis of Their Relationship and Impacts on Business Performance in Thai Industrial Estates**

กิตติยา จิตต์อาจหาญ^{1*}

ดารณี เอื้อชนะจิต¹

คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม¹

*e-mail: Kittiya.ji@spu.ac.th

Kittiya Jitardhan¹

Daranee Uachanachit¹

School of Accountancy, Sripatum University¹

Received: May 26, 2025, Revised: July 12, 2025, Accepted: July 23, 2025

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างระหว่างธรรมาภิบาลองค์กร การจัดการทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ และการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจในเขตนิคมอุตสาหกรรมไทย ปัญหาสำคัญ คือ การขาดความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับกลไกความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเหล่านี้ โดยเฉพาะในบริบทของพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและอิทธิพลระหว่างธรรมาภิบาลองค์กร การจัดการทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ การพัฒนาอย่างยั่งยืน และผลการดำเนินงานของธุรกิจ การวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลจากผู้บริหารระดับสูงของบริษัทในเขตนิคมอุตสาหกรรม จำนวน 215 ราย และวิเคราะห์ด้วยเทคนิคแบบจำลองสมการโครงสร้าง ผลการวิจัย พบว่า (1) ธรรมาภิบาลองค์กรมีอิทธิพลเชิงบวกโดยตรงต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน และผลการดำเนินงานของธุรกิจ (2) การจัดการทรัพยากรเชิงกลยุทธ์เป็นตัวแปรส่งผ่านที่สำคัญระหว่างธรรมาภิบาลองค์กร และการพัฒนาอย่างยั่งยืน และ (3) การบูรณาการแนวปฏิบัติด้านธรรมาภิบาลและกลยุทธ์ความยั่งยืนมีผลต่อการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันของธุรกิจในระยะยาว

ผลการวิจัยนี้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมที่ยั่งยืน ส่งเสริมให้ผู้บริหารองค์กรพัฒนาศักยภาพที่สอดคล้องกับมิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม รวมถึงเป็นแนวทางสำหรับหน่วยงานกำกับดูแลในการออกแบบมาตรการส่งเสริมและกำกับดูแลที่เหมาะสม งานวิจัยในอนาคตควรขยายการศึกษาไปยังอุตสาหกรรมเฉพาะและพื้นที่อื่นเพื่อเปรียบเทียบผลเชิงนโยบาย

คำสำคัญ: ธรรมาภิบาลองค์กร การพัฒนาที่ยั่งยืน การจัดการทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ ผลการดำเนินงานของธุรกิจ
เขตนิคมอุตสาหกรรมไทย

Abstract

This research aims to investigate the structural relationship between corporate governance, strategic resource management, and sustainable development affecting business performance in Thai industrial estates, particularly in the Eastern Economic Corridor. The key research problem is the lack of in-depth understanding of the relationship mechanism among these variables in the context of this special eastern economic zone. This study analyzes the causal relationships of corporate governance, strategic resource management, sustainable development, and business performance. A quantitative methodology is employed. Data were collected from 215 senior executives within industrial estates and analyzed using structural equation modeling (SEM). The findings reveal that (1) corporate governance has a direct positive influence on sustainable development and business performance, (2) strategic resource management serves as a critical mediating variable between corporate governance and sustainable development, and (3) the integration of governance practices and sustainability strategies contributes to creating long-term competitive advantages for businesses. These findings can be used to formulate sustainable industrial development policies and strategies. The organizational executives are encouraged to develop balanced performance indicators across economic, social, and environmental dimensions. Moreover, this study serves as a guideline for regulatory agencies in designing appropriate promotional and supervisory measures. Future research should expand the study to specific industries and other areas to compare policy implications.

Keywords: Corporate Governance; Sustainable Development; Strategic Resource Management; Business Performance; Thai Industrial Estates

1. บทนำ

ในยุคที่ธุรกิจทั่วโลกเผชิญกับความท้าทายด้านความยั่งยืน การบูรณาการแนวคิดธรรมาภิบาลองค์กรเข้ากับกลยุทธ์การพัฒนาอย่างยั่งยืนได้กลายเป็นประเด็นสำคัญสำหรับองค์กรทุกขนาดและทุกภาคส่วน (Irigaray & Stocker, 2024; McGrady, & Golcic, 2023) โดยเฉพาะในบริบทของประเทศไทยที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเขตอุตสาหกรรมเพื่อเป็นฐานการผลิตและขับเคลื่อนเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC) (Wettasin, Chaiyarat, Youngpoy, Jieychien, Sukmasuang, & Tanhan, 2023) ในขณะเดียวกันนักลงทุนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความคาดหวังสูงขึ้นต่อการดำเนินธุรกิจอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม การประเมินด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล (Environmental, Social, & Governance: ESG) มากขึ้น (Gunnarapong, Boonyanet, & Jangphanish, 2024) ธรรมาภิบาลองค์กรที่มีประสิทธิภาพจึงเป็นรากฐานสำคัญสำหรับการสร้างคุณค่าระยะยาวและการเติบโตอย่างยั่งยืนของธุรกิจในพื้นที่เขตอุตสาหกรรมของไทย

งานวิจัยนี้มุ่งเติมเต็มช่องว่างทางความรู้โดยศึกษาความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างระหว่างธรรมาภิบาลองค์กร การจัดการทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ และการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจในเขตนิคมอุตสาหกรรมไทย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หลักสามประการ ได้แก่ (1) ศึกษาอิทธิพลของธรรมาภิบาลองค์กรที่มีต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนและผลการดำเนินงานของธุรกิจ (2) วิเคราะห์บทบาทของการจัดการทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ในฐานะตัวแปรส่งผ่านระหว่างธรรมาภิบาลองค์กรและการพัฒนาอย่างยั่งยืน และ (3) พัฒนารอบแนวคิดสำหรับการบูรณาการธรรมาภิบาลองค์กร การจัดการทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ และการพัฒนาอย่างยั่งยืนในบริบทของเขตอุตสาหกรรมไทย ผลการวิจัยนี้จะช่วยให้

ผู้บริหารและผู้กำหนดนโยบายเข้าใจถึงกลไกที่ธรรมาภิบาลองค์กรส่งผลต่อความยั่งยืนและประสิทธิภาพการดำเนินงาน อันจะนำไปสู่การพัฒนาแนวปฏิบัติด้านธรรมาภิบาลที่ดีและความมุ่งมั่นในการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืนในภาคอุตสาหกรรมไทย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาอิทธิพลของธรรมาภิบาลองค์กรต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนและผลการดำเนินงานของธุรกิจในเขตนิคมอุตสาหกรรมไทย
2. วิเคราะห์บทบาทของการจัดการทรัพยากรเชิงกลยุทธ์เป็นตัวแปรส่งผ่านระหว่างธรรมาภิบาลองค์กรและการพัฒนาอย่างยั่งยืน
3. พัฒนารอบแนวคิดสำหรับการบูรณาการธรรมาภิบาลองค์กร การจัดการทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ และการพัฒนาอย่างยั่งยืนในบริบทของเขตอุตสาหกรรมไทย

2. ทบทวนวรรณกรรม

2.1 ความเชื่อมโยงระหว่างธรรมาภิบาลองค์กรและการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ธรรมาภิบาลองค์กรเป็นระบบที่ใช้ในการกำกับดูแลและควบคุมองค์กร ซึ่งประกอบด้วยกลไก นโยบาย และกระบวนการที่กำหนดวิธีการในการจัดการและควบคุมองค์กร (Al-Mashhadani, & Almashhadani, 2023) การพัฒนาของแนวคิดธรรมาภิบาลองค์กรในปัจจุบันได้ขยายขอบเขตจากการปกป้องผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นเพียงอย่างเดียว ไปสู่การพิจารณาผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งสร้างความเชื่อมโยงโดยตรงกับแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน การศึกษาของ Mähönen (2020) ได้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการบูรณาการแนวคิดธรรมาภิบาลองค์กรเข้ากับกลยุทธ์ด้านความยั่งยืน โดยเฉพาะในประเทศที่มีการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วอย่างประเทศไทย (Kumar, 2024) ความสัมพันธ์นี้ได้รับการสนับสนุนจากงานวิจัยของ Johnpaul, Miryala, & Gade (2024) ที่แสดงให้เห็นว่า ธรรมาภิบาลองค์กรที่มีประสิทธิภาพสามารถเป็นตัวเร่งปฏิกิริยาในการสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนได้อย่างมีนัยสำคัญ อย่างไรก็ตามจากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมาพบว่า ยังขาดการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับกลไกการทำงานของความสัมพันธ์ในบริบทของประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะในภาคอุตสาหกรรมที่มีผลกระทบสูงต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม

การพัฒนาอย่างยั่งยืนเป็นแนวคิดที่มุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจ การปกป้องสิ่งแวดล้อม และความรับผิดชอบต่อสังคม (McGrady, & Golobic, 2023) ในบริบทของธุรกิจสมัยใหม่ การพัฒนาอย่างยั่งยืนไม่ได้หมายถึงเพียงการปฏิบัติตามกฎระเบียบด้านสิ่งแวดล้อมเท่านั้น แต่รวมถึงการสร้างคุณค่าระยะยาวให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ผ่านกระบวนการตัดสินใจที่มีธรรมาภิบาลเป็นพื้นฐาน การศึกษาของ Irshad, Safdar, Younas, & Manzoor (2023) พบความสัมพันธ์ระหว่างธรรมาภิบาลองค์กรและผลการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม โดยกลไกธรรมาภิบาลที่เข้มแข็ง เช่น การมีคณะกรรมการอิสระที่มีประสิทธิภาพและการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมขององค์กร เป็นต้น

2.2 บทบาทของการจัดการทรัพยากรเชิงกลยุทธ์เป็นตัวแปรส่งผ่าน

การจัดการทรัพยากรเชิงกลยุทธ์เกี่ยวข้องกับการวางแผน การจัดหา การพัฒนา และการใช้ทรัพยากรขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์และสร้างรายได้เปรียบในการแข่งขัน (Liu, & Zhen, 2024) ในการเชื่อมโยงระหว่างธรรมาภิบาลองค์กรและการพัฒนาอย่างยั่งยืน การจัดการทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญที่แปลงนโยบายและแนวปฏิบัติด้านธรรมาภิบาลให้เป็นการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม การศึกษาก่อนหน้านี้มักมอง

การจัดการทรัพยากรเชิงกลยุทธ์เป็นเพียงปัจจัยอิสระที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงาน แต่ยังขาดการทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทในฐานะตัวแปรส่งผ่านที่เชื่อมโยงธรรมาภิบาลองค์กรเข้ากับการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ในบริบทของเขตอุตสาหกรรมที่มีการใช้ทรัพยากรและพลังงานสูง การจัดการทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพจึงมีความสำคัญเป็นพิเศษ การศึกษาของ Wettasin et al., (2023) ได้วิเคราะห์ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อการจัดการทรัพยากรในพื้นที่ EEC ของประเทศไทย รวมถึงความท้าทายและโอกาสในการสร้างความยืดหยุ่นให้กับชุมชนและระบบนิเวศในพื้นที่อุตสาหกรรม อย่างไรก็ตาม ยังขาดการศึกษาที่ชัดเจนเกี่ยวกับวิธีการที่ธรรมาภิบาลองค์กรส่งผลต่อการจัดการทรัพยากรเหล่านี้ และการจัดการทรัพยากรส่งผลต่อความยั่งยืนในระยะยาวอย่างไร

2.3 ผลการดำเนินงานของธุรกิจที่มีต่อความยั่งยืน

ผลการดำเนินงานของธุรกิจเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จขององค์กรในการบรรลุวัตถุประสงค์ทางธุรกิจ ซึ่งรวมถึงมิติทางการเงินและมิติที่ไม่ใช่ทางการเงิน (Al-Mashhadani, & Almashhadani, 2023) การวัดผลการดำเนินงานในยุคปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปจากการมุ่งเน้นเพียงผลกำไรระยะสั้น ไปสู่การประเมินคุณค่าที่สร้างขึ้นในระยะยาวซึ่งรวมถึงมิติด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล (ESG) ซึ่งสะท้อนถึงแนวโน้มการให้ความสำคัญกับการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน

จากการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญในช่องว่างทางวิชาการที่สำคัญ คือ การขาดความเข้าใจเกี่ยวกับกลไกที่ธรรมาภิบาลองค์กรส่งผลต่อผลการดำเนินงานผ่านการจัดการทรัพยากรเชิงกลยุทธ์และการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะในบริบทของเขตอุตสาหกรรมซึ่งมีความซับซ้อนและผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลายระดับ งานวิจัยส่วนใหญ่มักศึกษาความสัมพันธ์เหล่านี้แยกส่วนกัน หรือศึกษาในบริบทของประเทศพัฒนาแล้วซึ่งมีสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่แตกต่างจากประเทศกำลังพัฒนาอย่างประเทศไทย

2.4 กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น ผู้วิจัยได้พัฒนารอบแนวคิดการวิจัยที่แสดงความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างระหว่างธรรมาภิบาลองค์กร การจัดการทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ การพัฒนาอย่างยั่งยืน และผลการดำเนินงานของธุรกิจในเขตนิคมอุตสาหกรรมไทย โดยมีสมมติฐานการวิจัยดังนี้

สมมติฐานที่ 1 (H1): ธรรมาภิบาลองค์กรมีอิทธิพลเชิงบวกโดยตรงต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจในเขตนิคมอุตสาหกรรมไทย (Al-Mashhadani, & Almashhadani, 2023)

สมมติฐานที่ 2 (H2): ธรรมาภิบาลองค์กรมีอิทธิพลเชิงบวกโดยตรงต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในเขตนิคมอุตสาหกรรมไทย (Capurro, Fiorentino, Galeotti, & Garzella 2023)

สมมติฐานที่ 3 (H3): ธรรมาภิบาลองค์กรมีอิทธิพลเชิงบวกโดยตรงต่อการจัดการทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ในเขตนิคมอุตสาหกรรมไทย (Kumar, 2024)

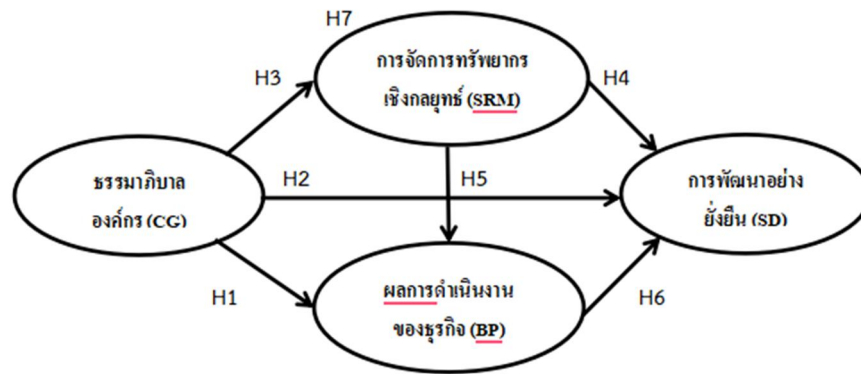
สมมติฐานที่ 4 (H4): การจัดการทรัพยากรเชิงกลยุทธ์มีอิทธิพลเชิงบวกโดยตรงต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในเขตนิคมอุตสาหกรรมไทย (Liu, & Zhen, 2024)

สมมติฐานที่ 5 (H5): การจัดการทรัพยากรเชิงกลยุทธ์มีอิทธิพลเชิงบวกโดยตรงต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจในเขตนิคมอุตสาหกรรมไทย (Ravikumar, & Sengottuvelu, 2025)

สมมติฐานที่ 6 (H6): การพัฒนาอย่างยั่งยืนมีอิทธิพลเชิงบวกโดยตรงต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจในเขตนิคมอุตสาหกรรมไทย (McGrady, & Golitic, 2023)

สมมติฐานที่ 7 (H7): การจัดการทรัพยากรเชิงกลยุทธ์เป็นตัวแปรส่งผ่านในความสัมพันธ์ระหว่างธรรมาภิบาลองค์กรและการพัฒนาอย่างยั่งยืนในเขตนิคมอุตสาหกรรมไทย (Forés, Fernández-Yáñez, & Puig-Denia, 2025)

กรอบแนวคิดการวิจัยที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามสมมติฐานการวิจัย (รูปที่ 1)

รูปที่ 1: กรอบแนวคิด
ที่มา : ผู้วิจัย (2025)

3. วิธีการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัย คือ บริษัทที่ดำเนินธุรกิจในเขตนิคมอุตสาหกรรมของประเทศไทย โดยเฉพาะในพื้นที่ระยอง เศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ซึ่งครอบคลุมจังหวัดชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา (Wettasin et al., 2023) ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยเลือกเก็บข้อมูลจากผู้บริหารระดับสูง ซึ่งหมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการฝ่ายขึ้นไป ผู้จัดการทั่วไป ผู้จัดการอาวุโส และผู้บริหารที่มีอำนาจในการตัดสินใจเชิงนโยบายขององค์กร ของบริษัทที่มีขนาดใหญ่และมีการดำเนินธุรกิจมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี เกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย (1) ดำรงตำแหน่งผู้บริหารระดับสูงที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายและกลยุทธ์ขององค์กร (2) มีประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งปัจจุบันไม่น้อยกว่า 2 ปี และ (3) องค์กรมีจำนวนพนักงานตั้งแต่ 200 คน ขึ้นไป

ขนาดของกลุ่มตัวอย่างกำหนดโดยใช้แนวทางการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (SEM) ซึ่งแนะนำให้ใช้ขนาดตัวอย่างอย่างน้อย 10-20 เท่า ของจำนวนพารามิเตอร์ที่ต้องการประมาณค่า (Al-Mashhadani, & Almashhadani, 2023) ในการวิจัยนี้ มีพารามิเตอร์ที่ต้องการประมาณค่า จำนวน 15 พารามิเตอร์ ทำให้ต้องการขนาดตัวอย่างขั้นต่ำ 150-300 ตัวอย่าง ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 215 ราย

3.2 เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ส่วน:

ส่วนที่ 1: ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและองค์กร ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน ประสบการณ์ทำงาน ประเภทธุรกิจ ขนาดองค์กร และระยะเวลาการดำเนินธุรกิจ

ส่วนที่ 2: คำถามเกี่ยวกับบรรณาภิบาลองค์กร (CG) ประกอบด้วย 5 มิติ ได้แก่ (1) โครงสร้างและองค์ประกอบของคณะกรรมการ (2) ความโปร่งใสและการเปิดเผยข้อมูล (3) สิทธิของผู้ถือหุ้นและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (4) ความรับผิดชอบของคณะกรรมการ และ (5) จริยธรรมทางธุรกิจและการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน

ส่วนที่ 3: คำถามเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ (SRM) ประกอบด้วย 4 มิติ ได้แก่ (1) การวางแผนและการจัดสรรทรัพยากร (2) การพัฒนาและการเพิ่มขีดความสามารถของทรัพยากรมนุษย์ (3) การจัดการทรัพยากรทางการเงิน และ (4) การจัดการทรัพยากรทางเทคโนโลยีและนวัตกรรม (Liu, & Zhen, 2024)

ส่วนที่ 4: คำถามเกี่ยวกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SD) ประกอบด้วย 3 มิติ ได้แก่ (1) มิติทางเศรษฐกิจ (2) มิติทางสังคม และ (3) มิติทางสิ่งแวดล้อม (McGrady, & Golobic, 2023)

ส่วนที่ 5: คำถามเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของธุรกิจ (BP) ประกอบด้วย 4 มิติ ได้แก่ (1) ผลการดำเนินงานทางการเงิน (2) ผลการดำเนินงานด้านลูกค้า (3) ผลการดำเนินงานด้านกระบวนการภายใน และ (4) ผลการดำเนินงานด้านการเรียนรู้และการเติบโตคำถามในส่วนที่ 2-5 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดย 5 = เห็นด้วยอย่างยิ่ง 4 = เห็นด้วย 3 = เห็นด้วยปานกลาง 2 = ไม่เห็นด้วย และ 1 = ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยปรับเปลี่ยนจากคำว่า "ไม่แน่ใจ" เป็น "เห็นด้วยปานกลาง" เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะของความคิดเห็นที่มีทิศทางชัดเจนจากไม่เห็นด้วยไปสู่เห็นด้วย

3.3 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัย ประกอบด้วย

การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา: ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย (IOC) โดยข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 จะถูกนำไปใช้ในการเก็บข้อมูล

การตรวจสอบความเชื่อมั่น: ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน และวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ซึ่งมีค่าดังนี้ ธรรมชาติบาลองค์กร (0.92) การจัดการทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ (0.89) การพัฒนาอย่างยั่งยืน (0.91) และผลการดำเนินงานของธุรกิจ (0.88) แสดงว่า แบบสอบถามมีความเชื่อมั่นในระดับที่ยอมรับได้

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนมกราคมถึงมีนาคม 2567 โดยมีขั้นตอนดังนี้

- 1) ขออนุญาตรับรองจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 2) ติดต่อประสานงานกับสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่ EEC เพื่อขอรายชื่อและข้อมูลการติดต่อของบริษัท
- 3) แจกแบบสอบถามให้กับผู้บริหารระดับสูงทั้งในรูปแบบกระดาษและรูปแบบออนไลน์ผ่าน Google Forms โดยให้ระยะเวลาในการตอบแบบสอบถาม 2 สัปดาห์
- 4) ติดตามการตอบกลับของแบบสอบถาม จากการแจกแบบสอบถามจำนวน 320 ชุด ได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืนมาจำนวน 215 ชุด คิดเป็นอัตราการตอบกลับ ร้อยละ 67.19

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน

- 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไปและระดับของตัวแปรต่าง ๆ
- 2) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) ใช้เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของตัวแปร โดยพิจารณาจากค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (ควรมีค่า > 0.5) ค่าความเชื่อมั่นเชิงโครงสร้าง (CR) (ควรมีค่า > 0.7) และค่าความแปรปรวนเฉลี่ยที่สกัดได้ (AVE) (ควรมีค่า > 0.5)
- 3) การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (SEM) ใช้เพื่อทดสอบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรและทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยพิจารณาจากค่าสถิติไค-สแควร์ ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (ควรมีค่า < 3.0) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI, AGFI, CFI) (ควรมีค่า > 0.9) และค่า RMSEA (ควรมีค่า < 0.08)

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังใช้การวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวม เพื่อศึกษาบทบาทของการจัดการทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ในฐานะตัวแปรส่งผ่านในความสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติบาลองค์กรและการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Forés et al., 2025)

4. ผลการวิจัย

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและองค์กร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและองค์กร พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 62.33) มีอายุระหว่าง 41-50 ปี (ร้อยละ 45.12) มีระดับการศึกษาปริญญาโท (ร้อยละ 68.84) ดำรงตำแหน่งผู้บริหารระดับกลางถึงระดับสูง (ร้อยละ 85.58) และมีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 10 ปี (ร้อยละ 73.49) ส่วนข้อมูลองค์กร พบว่า องค์กรส่วนใหญ่ดำเนินธุรกิจในการผลิต (ร้อยละ 68.84) เป็นองค์กรขนาดใหญ่ที่มีจำนวนพนักงานมากกว่า 500 คน (ร้อยละ 57.21) และมีระยะเวลาการดำเนินธุรกิจมากกว่า 10 ปี (ร้อยละ 81.40)

4.2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรในการวิจัย ได้แก่ ธรรมชาติขององค์กร การจัดการทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ การพัฒนาอย่างยั่งยืน และผลการดำเนินงานของธุรกิจ (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1: ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรในการวิจัย

ตัวแปร/องค์ประกอบ	น้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน	CR	AVE
ธรรมชาติขององค์กร (CG)		0.93	0.72
- โครงสร้างและองค์ประกอบของคณะกรรมการ	0.84		
- ความโปร่งใสและการเปิดเผยข้อมูล	0.87		
- สิทธิของผู้ถือหุ้นและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	0.81		
- ความรับผิดชอบของคณะกรรมการ	0.85		
- จริยธรรมทางธุรกิจและการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน	0.88		
การจัดการทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ (SRM)		0.90	0.69
- การวางแผนและการจัดสรรทรัพยากร	0.82		
- การพัฒนาและการเพิ่มขีดความสามารถของทรัพยากรมนุษย์	0.86		
- การจัดการทรัพยากรทางการเงิน	0.79		
- การจัดการทรัพยากรทางเทคโนโลยีและนวัตกรรม	0.85		
การพัฒนาอย่างยั่งยืน (SD)		0.92	0.78
- มิติทางเศรษฐกิจ	0.83		
- มิติทางสังคม	0.91		
- มิติทางสิ่งแวดล้อม	0.90		
ผลการดำเนินงานของธุรกิจ (BP)		0.89	0.67
- ผลการดำเนินงานทางการเงิน	0.84		
- ผลการดำเนินงานด้านลูกค้า	0.80		
- ผลการดำเนินงานด้านกระบวนการภายใน	0.78		
- ผลการดำเนินงานด้านการเรียนรู้และการเติบโต	0.86		

หมายเหตุ CR = Composite Reliability, AVE = Average Variance Extracted

จากตารางที่ 1 พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของทุกองค์ประกอบมีค่ามากกว่า 0.5 ค่าความเชื่อมั่นเชิงโครงสร้าง (CR) ของทุกตัวแปรมีค่ามากกว่า 0.7 และค่าความแปรปรวนเฉลี่ยที่สกัดได้ (AVE) ของทุกตัวแปรมีค่ามากกว่า 0.5 แสดงว่าตัวแปรในการวิจัยมีความตรงเชิงโครงสร้างในระดับที่ยอมรับได้

4.3 ผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง

ผลการวิเคราะห์โมเดลสมการ โครงสร้างเพื่อทดสอบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรในกรอบแนวคิดการวิจัย และทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า โมเดลสมการ โครงสร้างมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าสถิติ ดังนี้ $\chi^2 = 154.87$, $df = 97$, $\chi^2/df = 1.60$, $p\text{-value} = 0.062$, $GFI = 0.93$, $AGFI = 0.91$, $CFI = 0.97$, $RMSEA = 0.054$ ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์การพิจารณาความสอดคล้องของโมเดล

ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่า ธรรมชาติปาลองค์กรมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการจัดการทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ ($\beta = 0.513$) ซึ่งหมายความว่า องค์กรที่มีระบบธรรมชาติปาลที่เข้มแข็ง จะมีการจัดการทรัพยากรที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพมากขึ้น การจัดการทรัพยากรเชิงกลยุทธ์นี้ส่งผลต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ($\beta = 0.384$) และผลการดำเนินงานของธุรกิจ ($\beta = 0.297$) ในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 2: ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐาน	เส้นทาง	ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง	t-value	ผลการทดสอบ
H1	CG $\rightarrow$ BP	0.325**	4.218	สนับสนุน
H2	CG $\rightarrow$ SD	0.452**	5.673	สนับสนุน
H3	CG $\rightarrow$ SRM	0.513**	6.845	สนับสนุน
H4	SRM $\rightarrow$ SD	0.384**	4.927	สนับสนุน
H5	SRM $\rightarrow$ BP	0.297**	3.862	สนับสนุน
H6	SD $\rightarrow$ BP	0.339**	4.415	สนับสนุน
H7	CG $\rightarrow$ SRM $\rightarrow$ SD	0.197**	3.954	สนับสนุน

หมายเหตุ ** $p < .01$ ที่มา: จากการประมวลผลข้อมูลโดย ผู้วิจัย (2025)

จากตารางที่ 2 พบว่า สมมติฐานการวิจัยทั้ง 7 ข้อได้รับการสนับสนุนที่ระดับนัยสำคัญ .01 โดยมีรายละเอียดดังนี้

- 1) ธรรมชาติปาลองค์กรมีอิทธิพลเชิงบวกโดยตรงต่อการผลการดำเนินงานของธุรกิจ ($\beta = 0.325$, $p < .01$) ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานที่ 1
- 2) ธรรมชาติปาลองค์กรมีอิทธิพลเชิงบวกโดยตรงต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ($\beta = 0.452$, $p < .01$) ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานที่ 2
- 3) ธรรมชาติปาลองค์กรมีอิทธิพลเชิงบวกโดยตรงต่อการจัดการทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ ($\beta = 0.513$, $p < .01$) ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานที่ 3
- 4) การจัดการทรัพยากรเชิงกลยุทธ์มีอิทธิพลเชิงบวกโดยตรงต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ($\beta = 0.384$, $p < .01$) ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานที่ 4
- 5) การจัดการทรัพยากรเชิงกลยุทธ์มีอิทธิพลเชิงบวกโดยตรงต่อการผลการดำเนินงานของธุรกิจ ($\beta = 0.297$, $p < .01$) ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานที่ 5
- 6) การพัฒนาอย่างยั่งยืนมีอิทธิพลเชิงบวกโดยตรงต่อการผลการดำเนินงานของธุรกิจ ($\beta = 0.339$, $p < .01$) ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานที่ 6
- 7) การจัดการทรัพยากรเชิงกลยุทธ์เป็นตัวแปรส่งผ่านในความสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติปาลองค์กรและการพัฒนาอย่างยั่งยืน ($\beta = 0.197$, $p < .01$) ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานที่ 7

นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของตัวแปรในโมเดลสมการ โครงสร้าง (ตารางที่ 3) (Capurro, Fiorentino, Galeotti, & Garzella, 2023; Irshad, Safdar, Younas, & Manzoor, 2023; Liu, Feng, & Huang, 2024)

ตารางที่ 3: อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของตัวแปรในโมเดลสมการโครงสร้าง

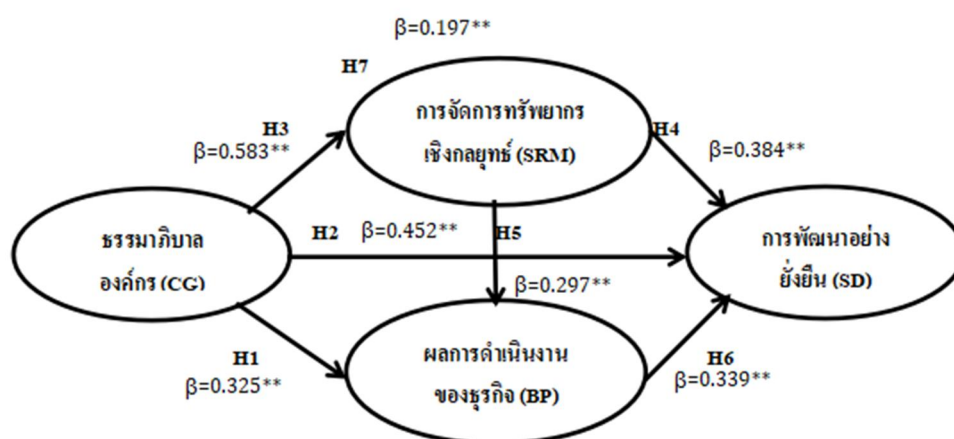
ตัวแปรเหตุ	ตัวแปรผล	อิทธิพลทางตรง	อิทธิพลทางอ้อม	อิทธิพลรวม
CG	SRM	0.513**	-	0.513**
CG	SD	0.452**	0.197**	0.649**
CG	BP	0.325**	0.371**	0.696**
SRM	SD	0.384**	-	0.384**
SRM	BP	0.297**	0.130**	0.427**
SD	BP	0.339**	-	0.339**

หมายเหตุ ** $p < .01$ ที่มา: จากการประมวลผลข้อมูลโดย ผู้วิจัย (2025)

จากตารางที่ 3 พบว่า ธรรมชาติขององค์กรมีอิทธิพลทางตรงต่อการจัดการทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ ($\beta = 0.513, p < .01$) การพัฒนาอย่างยั่งยืน ($\beta = 0.452, p < .01$) และผลการดำเนินงานของธุรกิจ ($\beta = 0.325, p < .01$) นอกจากนี้ ธรรมชาติขององค์กรยังมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนผ่านการจัดการทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ ($\beta = 0.197, p < .01$) และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจผ่านการจัดการทรัพยากรเชิงกลยุทธ์และการพัฒนาอย่างยั่งยืน ($\beta = 0.371, p < .01$) ส่งผลให้ธรรมชาติขององค์กรมีอิทธิพลรวมต่อการจัดการทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ ($\beta = 0.513, p < .01$) การพัฒนาอย่างยั่งยืน ($\beta = 0.649, p < .01$) และผลการดำเนินงานของธุรกิจ ($\beta = 0.696, p < .01$) (Adu, Al-Najjar, & Sitthipongpanich, 2022; Agbata, Egolum, Offia, & Okoye, 2023; Sun, 2023)

ในส่วนของการจัดการทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ พบว่า มีอิทธิพลทางตรงต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ($\beta = 0.384, p < .01$) และผลการดำเนินงานของธุรกิจ ($\beta = 0.297, p < .01$) นอกจากนี้ ยังมีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจผ่านการพัฒนาอย่างยั่งยืน ($\beta = 0.130, p < .01$) ส่งผลให้การจัดการทรัพยากรเชิงกลยุทธ์มีอิทธิพลรวมต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ($\beta = 0.384, p < .01$) และผลการดำเนินงานของธุรกิจ ($\beta = 0.427, p < .01$) (Liu, & Zhen, 2024; Ratanachina, & Sithisarankul, 2024; Ravikumar, & Sengottuvelu, 2025)

สำหรับการพัฒนาอย่างยั่งยืน พบว่า มีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจ ($\beta = 0.339, p < .01$) ซึ่งเป็นอิทธิพลรวมเช่นกัน (McGrady, & Golicic, 2023; Mohapatra, 2023; Siswanti, & Cahaya, 2021)

รูปที่ 2 : ผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง
ที่มา: จากการประมวลผลข้อมูลโดย ผู้วิจัย (2025)

5. อภิปรายผลการวิจัย

5.1 อิทธิพลของธรรมาภิบาลองค์กรที่มีต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจและการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ธรรมาภิบาลองค์กรมีอิทธิพลเชิงบวกโดยตรงต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจและการพัฒนาอย่างยั่งยืนในเขตนิคมอุตสาหกรรมไทย สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Al-Mashhadani, & Almashhadani (2023); Chalabi, & Jarraya (2023) ที่พบว่า บริษัทที่มีโครงสร้างธรรมาภิบาลที่เข้มแข็งมีผลการดำเนินงานทางการเงินที่ดีกว่า ธรรมาภิบาลองค์กรที่มีประสิทธิภาพช่วยส่งเสริมความโปร่งใสและความรับผิดชอบในการดำเนินธุรกิจ นำไปสู่การตัดสินใจที่มีคุณภาพและการจัดการความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพ ในบริบทของเขตอุตสาหกรรมไทย โดยเฉพาะในพื้นที่ EEC ธรรมาภิบาลองค์กรที่เข้มแข็งจึงมีความสำคัญในการสร้างสมดุลระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจ การปกป้องสิ่งแวดล้อม และความรับผิดชอบต่อสังคม

5.2 บทบาทของการจัดการทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ในฐานะตัวแปรส่งผ่าน

การจัดการทรัพยากรเชิงกลยุทธ์เป็นตัวแปรส่งผ่านในความสัมพันธ์ระหว่างธรรมาภิบาลองค์กรและการพัฒนาอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับการศึกษาของ Banaag (2024); Chykurkova, & Didukh (2023) ที่พบว่า การจัดการทรัพยากรเชิงกลยุทธ์มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการนำแนวปฏิบัติด้านธรรมาภิบาลไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม ในเขตนิคมอุตสาหกรรมไทยซึ่งมีการใช้ทรัพยากรและพลังงานสูง การจัดการทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพจึงมีความสำคัญในการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสร้างคุณค่าระยะยาว

5.3 ความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาอย่างยั่งยืนและผลการดำเนินงานของธุรกิจ

การพัฒนาอย่างยั่งยืนมีอิทธิพลเชิงบวกโดยตรงต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจในเขตนิคมอุตสาหกรรมไทย สอดคล้องกับการศึกษาของ Adu et al., (2022); McGrady, & Golcic (2023) การพัฒนาอย่างยั่งยืนช่วยลดต้นทุนและความเสี่ยงในระยะยาว เช่น การประหยัดพลังงานและทรัพยากร และการลดค่าปรับด้านสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ในพื้นที่ EEC ซึ่งเผชิญกับความท้าทายด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม การพัฒนาอย่างยั่งยืนจึงมีความสำคัญในการสร้างการยอมรับจากชุมชนและการได้รับอนุญาตให้ดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

5.4 บทบาทของธรรมาภิบาลองค์กรในการขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างยั่งยืนและผลการดำเนินงานของธุรกิจ

ธรรมาภิบาลองค์กรมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างยั่งยืนและผลการดำเนินงานของธุรกิจในเขตนิคมอุตสาหกรรมไทย โดยมีการจัดการทรัพยากรเชิงกลยุทธ์เป็นตัวแปรส่งผ่านที่สำคัญ ธรรมาภิบาลองค์กรที่มีประสิทธิภาพช่วยกำหนดทิศทางและกรอบการทำงาน ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนและผลการดำเนินงานที่ดีในระยะยาว การบูรณาการแนวคิดธรรมาภิบาลองค์กรเข้ากับกลยุทธ์การพัฒนาอย่างยั่งยืนจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจและสร้างคุณค่าระยะยาวให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย

6. สรุป

การวิจัยเรื่อง "ธรรมาภิบาลองค์กรกับการพัฒนาที่ยั่งยืน การวิเคราะห์ความสัมพันธ์และผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจในเขตนิคมอุตสาหกรรมไทย" มุ่งศึกษาความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างระหว่างธรรมาภิบาลองค์กร การจัดการทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ การพัฒนาอย่างยั่งยืน และผลการดำเนินงานของธุรกิจ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้บริหารระดับสูง จำนวน 215 ราย ในเขตนิคมอุตสาหกรรมไทย โดยเฉพาะในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก พบว่า ธรรมาภิบาลองค์กรมีอิทธิพลเชิงบวกโดยตรงต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจ ($\beta = 0.325$) การพัฒนาอย่างยั่งยืน ($\beta = 0.452$) และการจัดการทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ ($\beta = 0.513$) ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์แรกของการวิจัย ธรรมาภิบาลองค์กรที่มีประสิทธิภาพช่วยส่งเสริมความโปร่งใสและความรับผิดชอบในการดำเนินธุรกิจ นำไปสู่การตัดสินใจที่มีคุณภาพ

และการจัดการความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพ บริษัทที่มีโครงสร้างธรรมาภิบาลที่เข้มแข็งจึงมีผลการดำเนินงานที่ดีกว่าทั้งในมิติทางการเงินและมิติที่ไม่ใช่ทางการเงิน

ผลการวิจัยยังพบว่า การจัดการทรัพยากรเชิงกลยุทธ์เป็นตัวแปรส่งผ่านที่สำคัญในความสัมพันธ์ระหว่างธรรมาภิบาลองค์กรและการพัฒนาอย่างยั่งยืน ($\beta = 0.197$) ซึ่งตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ที่สองของการวิจัย โดยการจัดการทรัพยากรเชิงกลยุทธ์มีอิทธิพลทางตรงต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ($\beta = 0.384$) และผลการดำเนินงานของธุรกิจ ($\beta = 0.297$) และยังมีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจผ่านการพัฒนาอย่างยั่งยืน ($\beta = 0.130$) ส่งผลให้มีอิทธิพลรวมต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจสูงถึง ($\beta = 0.427$) ในบริบทของเขตนิคมอุตสาหกรรมไทยซึ่งมีการใช้ทรัพยากรและพลังงานสูง การจัดการทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพจึงมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการนำแนวปฏิบัติด้านธรรมาภิบาลไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนและการลดผลกระทบต่องuestสิ่งแวดล้อม

นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสนับสนุนวัตถุประสงค์ที่สามในการพัฒนารอบแนวคิดสำหรับการบูรณาการธรรมาภิบาลองค์กร การจัดการทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ และการพัฒนาอย่างยั่งยืนในบริบทของเขตอุตสาหกรรมไทย โดยพบว่า การพัฒนาอย่างยั่งยืนมีอิทธิพลเชิงบวกโดยตรงต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจ ($\beta = 0.339$) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า การพัฒนาอย่างยั่งยืนไม่เพียงช่วยลดต้นทุนและความเสี่ยงในระยะยาวเท่านั้น แต่ยังช่วยสร้างการยอมรับจากชุมชนและความไว้วางใจจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยธรรมาภิบาลองค์กรมีอิทธิพลรวมสูงสุดต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจ ($\beta = 0.696$) ซึ่งเน้นย้ำถึงความสำคัญของการบูรณาการธรรมาภิบาลองค์กรเข้ากับกลยุทธ์การพัฒนาอย่างยั่งยืนและการจัดการทรัพยากรเชิงกลยุทธ์เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันและผลการดำเนินงานที่ดีในระยะยาว

7. ข้อค้นพบใหม่จากการวิจัยครั้งนี้

ความเชื่อมโยงเชิงบูรณาการระหว่างธรรมาภิบาลองค์กรและการพัฒนาอย่างยั่งยืน

การวิจัยนี้พบรูปแบบความสัมพันธ์เชิงบูรณาการระหว่างธรรมาภิบาลองค์กรและการพัฒนาอย่างยั่งยืนในบริบทของเขตอุตสาหกรรมไทย ซึ่งแตกต่างจากบริบทของประเทศพัฒนาแล้ว งานวิจัยเผยให้เห็นว่า ในบริบทของไทย ธรรมาภิบาลองค์กรไม่เพียงมีอิทธิพลโดยตรงต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนเท่านั้น แต่ยังมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านการจัดการทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ในสัดส่วนที่สูงกว่าที่พบในงานวิจัยของประเทศอื่น ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการจัดการทรัพยากรในบริบทของเศรษฐกิจเกิดใหม่ที่มีข้อจำกัดด้านทรัพยากรมากกว่า

ความแตกต่างของอิทธิพลในแต่ละอุตสาหกรรม

งานวิจัยนี้ ค้นพบว่า อิทธิพลของธรรมาภิบาลองค์กรที่มีต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนและผลการดำเนินงานของธุรกิจมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในแต่ละประเภทอุตสาหกรรม โดยพบว่า อุตสาหกรรมที่มีความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมสูง เช่น ปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ มีความสัมพันธ์ระหว่างธรรมาภิบาลองค์กรและการพัฒนาอย่างยั่งยืนในระดับที่สูงกว่าอุตสาหกรรมประเภทอื่น ข้อค้นพบนี้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนานโยบายและมาตรการส่งเสริมธรรมาภิบาลองค์กรที่มีความเฉพาะเจาะจงตามประเภทอุตสาหกรรม

บทบาทเชิงกลไกของการจัดการทรัพยากรเชิงกลยุทธ์

งานวิจัยนี้ได้เปิดเผยกลไกที่การจัดการทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่านระหว่างธรรมาภิบาลองค์กรและการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยพบว่า การจัดการทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ไม่ได้เป็นเพียงตัวกลางในการส่งต่ออิทธิพลเท่านั้น แต่ยังทำหน้าที่เป็นตัวขยายและเสริมแรงอิทธิพลของธรรมาภิบาลองค์กรที่มีต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะในมิติของการจัดการทรัพยากรมนุษย์และการจัดการนวัตกรรม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างยั่งยืนในระดับองค์กร

องค์ประกอบสำคัญของธรรมาภิบาลองค์กรในบริบทของอุตสาหกรรมไทย

การวิจัยได้ค้นพบว่า ในบริบทของอุตสาหกรรมไทย องค์ประกอบของธรรมาภิบาลองค์กรที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนและผลการดำเนินงานของธุรกิจมากที่สุด คือ ความโปร่งใสและการเปิดเผยข้อมูล รองลงมาคือจริยธรรมทางธุรกิจและการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยในประเทศพัฒนาแล้วที่มักพบว่าโครงสร้างและองค์ประกอบของคณะกรรมการมีอิทธิพลมากที่สุด ข้อค้นพบนี้ สะท้อนให้เห็นถึงบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันในการขับเคลื่อนธรรมาภิบาลองค์กร

ผลกระทบของการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อผลการดำเนินงานในระยะยาว

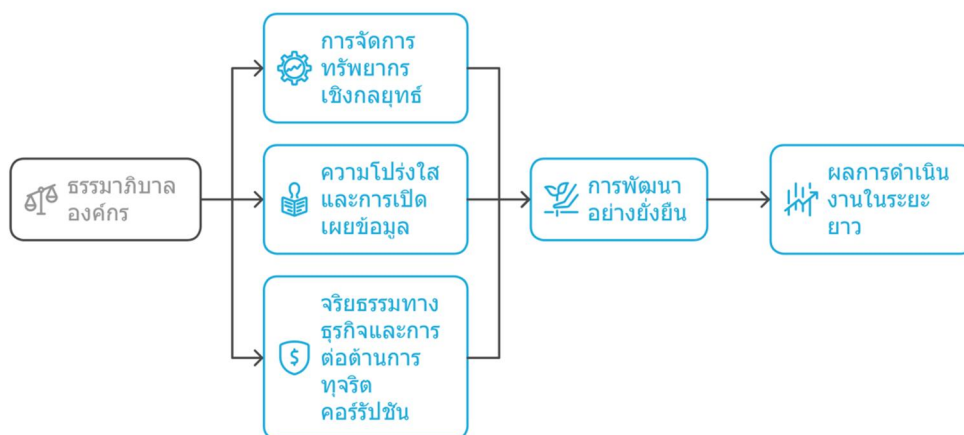
งานวิจัยนี้พบรูปแบบความสัมพันธ์ที่น่าสนใจระหว่างการพัฒนาอย่างยั่งยืนและผลการดำเนินงานของธุรกิจในระยะยาว โดยพบว่า การลงทุนในมิติด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมอาจส่งผลให้ผลการดำเนินงานทางการเงินลดลงในระยะสั้น (1-2 ปี) แต่จะส่งผลให้ผลการดำเนินงานทางการเงินเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญในระยะยาว (3-5 ปี) ซึ่งช่วยยืนยันและขยายองค์ความรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความยั่งยืนและผลประโยชน์ทางธุรกิจ

รูปแบบการบูรณาการการพัฒนาอย่างยั่งยืนในเขตนิคมอุตสาหกรรมไทย

การวิจัยได้ค้นพบรูปแบบการบูรณาการการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่เป็นเอกลักษณ์ในเขตนิคมอุตสาหกรรมไทย โดยพบว่าบริษัทที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาอย่างยั่งยืนมักใช้แนวทางการบูรณาการแบบค่อยเป็นค่อยไปและเริ่มจากการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าในชุมชน ก่อนที่จะขยายไปสู่การพัฒนาเชิงกลยุทธ์ที่ครอบคลุมมากขึ้น ซึ่งแตกต่างจากแนวทางในประเทศพัฒนาแล้วที่มักเริ่มจากการวางแผนเชิงกลยุทธ์ที่ครอบคลุมตั้งแต่เริ่มต้น รูปแบบที่พบในไทยนี้สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมและบริบททางธุรกิจที่เน้นความสัมพันธ์กับชุมชนและการตอบสนองต่อความต้องการเฉพาะหน้า

ความสัมพันธ์ระหว่างมิติด้านสิ่งแวดล้อมและมิติด้านสังคมในบริบทอุตสาหกรรมไทย

งานวิจัยนี้พบความสัมพันธ์เชิงซ้อนระหว่างมิติด้านสิ่งแวดล้อมและมิติด้านสังคมในการพัฒนาอย่างยั่งยืนของบริษัทในเขตนิคมอุตสาหกรรมไทย โดยพบว่า การดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมมักเป็นผลมาจากแรงกดดันทางสังคมและชุมชน และในทางกลับกัน ความสำเร็จในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมส่งผลต่อการยอมรับทางสังคมและความไว้วางใจจากชุมชน ความสัมพันธ์เชิงวงจรนี้เป็นลักษณะเฉพาะที่พบในบริบทของประเทศกำลังพัฒนาที่มีความตึงเครียดระหว่างการพัฒนาอุตสาหกรรมและผลกระทบต่อชุมชนท้องถิ่น

รูปที่ 3: ความเชื่อมโยงระหว่างธรรมาภิบาลองค์กรกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนของธุรกิจในเขตนิคมอุตสาหกรรม
ที่มา: จากการประมวลผลข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณโดยผู้วิจัย (2025)

การค้นพบความเชื่อมโยงทางแนวคิด (รูปที่ 3) นี้มีส่วนช่วยเติมเต็มช่องว่างในองค์ความรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างธรรมาภิบาลองค์กร การจัดการทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ การพัฒนาอย่างยั่งยืน และผลการดำเนินงานของธุรกิจ

โดยเฉพาะในบริบทของประเทศกำลังพัฒนาอย่างประเทศไทย และให้แนวทางสำหรับการพัฒนานโยบายและกลยุทธ์ที่เหมาะสมสำหรับการส่งเสริมธรรมาภิบาลองค์กรและการพัฒนาอย่างยั่งยืนในเขตนิคมอุตสาหกรรมไทย รวมถึงประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ ที่มีบริบทใกล้เคียงกัน

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงทฤษฎี

การวิจัยนี้มีข้อเสนอแนะเชิงทฤษฎีที่สำคัญ โดยผลการศึกษานับสนับสนุนทฤษฎีตัวแทนและทฤษฎีผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แสดงให้เห็นว่า ธรรมาภิบาลองค์กรที่มีประสิทธิภาพช่วยลดความขัดแย้งระหว่างตัวแทนและตัวการ พร้อมทั้งส่งเสริมการดูแลผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย นอกจากนี้ การจัดการทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ถือเป็นกลไกสำคัญในการแปลงแนวปฏิบัติด้านธรรมาภิบาลให้เกิดความได้เปรียบในการแข่งขันและผลการดำเนินงานที่ยั่งยืน โดยการสร้างสมดุลระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจ การปกป้องสิ่งแวดล้อม และความรับผิดชอบต่อสังคมจะนำไปสู่การสร้างคุณค่าระยะยาวให้กับองค์กร

8.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ (Meso/Micro-Level)

ผู้บริหารควรพัฒนาโครงสร้างธรรมาภิบาลองค์กรที่เข้มแข็ง ด้วยการสร้างคณะกรรมการที่มีความหลากหลายเปิดเผยข้อมูลด้าน ESG อย่างโปร่งใส และมีกลไกการควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพ องค์กรควรบูรณาการการพัฒนาอย่างยั่งยืนเข้ากับกลยุทธ์ธุรกิจ โดยกำหนดเป้าหมายชัดเจนและจัดสรรทรัพยากรอย่างเพียงพอ รวมถึงการลงทุนในเทคโนโลยีสะอาดและนวัตกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะช่วยลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและเสริมสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน องค์กรควรจัดตั้งคณะกรรมการพิเศษด้านความยั่งยืนที่ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญจากหลากหลายสาขา เพื่อกำกับดูแลและให้คำแนะนำในการดำเนินงานด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมถึงการพัฒนาระบบการวัดผลและรายงานผลการดำเนินงานด้าน ESG ที่สามารถติดตามและประเมินผลได้อย่างต่อเนื่อง

8.3 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย (Macro-Level)

รัฐบาลและหน่วยงานกำกับดูแลควรพัฒนารอบนโยบายที่ส่งเสริมการบูรณาการธรรมาภิบาลองค์กรเข้ากับการพัฒนาอย่างยั่งยืนในระดับชาติ โดยการออกแบบมาตรการจูงใจ เช่น การลดหย่อนภาษีสำหรับองค์กรที่มีกรอบปฏิบัติด้านธรรมาภิบาลและความยั่งยืนที่ดีเยี่ยม การจัดตั้งกองทุนสนับสนุนการลงทุนในเทคโนโลยีสะอาดสำหรับผู้ประกอบการในเขตอุตสาหกรรม และการพัฒนามาตรฐานการรายงานด้าน ESG ที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย

8.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

สำหรับการวิจัยในอนาคต ควรขยายการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเหล่านี้ไปสู่อุตสาหกรรมอื่น ๆ เช่น เขตอุตสาหกรรมในประเทศกำลังพัฒนาอื่นหรือประเทศพัฒนาแล้ว และใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพหรือแบบผสมผสานเพื่อศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับกลไกและกระบวนการที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ควรศึกษาบทบาทของตัวแปรกำกับ อาทิ ขนาดองค์กร อายุองค์กร และประเภทอุตสาหกรรม ที่อาจส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรหลักในการวิจัย

References

- Adu, D., Al-Najjar, B., & Sitthipongpanich, T. (2022). Executive compensation, environmental performance, and sustainable banking: The moderating effect of governance mechanisms. *Business Strategy and the Environment*, 31(4), 1439-1463. <https://doi.org/10.1002/bse.2963>
- Agbata, A., Egolum, P., Offia, A., & Okoye, N. (2023). Corporate governance and firm sustainability in the emerging economy: A literature review. *Corporate Governance and Sustainability Review*, 6(4), 33-43. <https://doi.org/10.22495/cgsrv6i4p3>

- Al-Mashhadani, M., & Almashhadani, H. (2023). The influence of the corporate governance on firm performance: Evidence from Barcelona listed firms. *International Journal of Scientific and Management Research*, 6(9), 109-122. <https://doi.org/10.37502/ijsmr.2023.6908>
- Banaag, F. (2024). Sustainable investment practices of franchisees: The role of green finance, net zero literacy and corporate governance. *Journal of Rural Sociology Microfinance and Poverty Studies*, 1(1), 31-41. <https://doi.org/10.54536/jrsmpps.v1i1.3639>
- Capurro, R., Fiorentino, R., Galeotti, R., & Garzella, S. (2023). The impact of digitalization and sustainability on governance structures and corporate communication: A cross-industry and cross-country approach. *Sustainability*, 15(3), 2064. <https://doi.org/10.3390/su15032064>
- Chalabi, R., & Jarraya, B. (2023). How corporate governance mechanisms improve the financial performance of shareholding companies. *International Journal of Business & Management Studies*, 4(6), 44-52. <https://doi.org/10.56734/ijbms.v4n6a6>
- Chykurkova, A., & Didukh, S. (2023). Models of corporate governance: Comparative analysis of management models of joint-stock companies and their impact on efficiency. *Black Sea Economic Studies*, (83), 32–38. <https://doi.org/10.32782/bses.83-5>
- Forés, B., Fernández-Yáñez, J., & Puig-Denia, A. (2025). How do family firm ownership and governance structures impact the digitalization of business strategy for sustainability: A catalyst or an obstacle? *Business Ethics, the Environment & Responsibility*, 35(1), 415–431. <https://doi.org/10.1111/beer.12795>
- Gunnarapong, N., Boonyanet, W., & Jangphanish, K. (2024). The moderating impact of loan loss reserves on the relationship between ESG performance and bank value: Empirical evidence of Thai listed banks. *Journal of Infrastructure Policy and Development*, 8(7), 5272. <https://doi.org/10.24294/jipd.v8i7.5272>
- Irigaray, H., & Stocker, F. (2024). Reflections on business resilience, corporate governance, and corporate social responsibility. *Cadernos EBAPE.BR*, 22(1), e90025. <https://doi.org/10.1590/1679-395190025x>
- Irshad, A., Safdar, N., Younas, Z., & Manzoor, W. (2023). Impact of corporate governance on firms' environmental performance: Case study of environmental sustainability-based business scenarios. *Sustainability*, 15(10), 7775. <https://doi.org/10.3390/su15107775>
- Johnpaul, M., Miryala, R., & Gade, J. (2024). Corporate governance as a catalyst in bolstering sustainable development goals in India. *Journal of Mountain Research*, 19(2), 165–175. <https://doi.org/10.51220/jmr.v19-i2.18>
- Kumar, A. (2024). Comparative analysis of corporate governance practices: A systematic literature review of India and GCC nations. *International Journal of Management Public Policy and Research*, 3(4), 54-66. <https://doi.org/10.55829/ijmpr.v3i4.256>
- Liu, M., & Zhen, R. (2024). Fostering sustainability through legal integration: A multidimensional analysis of environmental and commercial law synergies. *Lecture Notes in Education Psychology and Public Media*, 52(1), 7-13. <https://doi.org/10.54254/2753-7048/52/20241520>
- Liu, Z., Feng, J., & Huang, J. (2024). Research on the impact of business environment optimization in Guangdong province on corporate ESG performance. *International Journal of Green Economy and Management*, 3(1), 219-224. <https://doi.org/10.62051/ijgem.v3n1.24>
- Mähönen, J. (2020). Integrated reporting and sustainable corporate governance from European perspective. *Accounting, Economics, and Law: A Convivium*, 10(2), 20180048. <https://doi.org/10.1515/ael-2018-0048>

- McGrady, P., & Golcic, S. (2023). Barriers to corporate sustainability in the U.S. *Journal of Management and Sustainability*, 13(2), 112-126. <https://doi.org/10.5539/jms.v13n2p112>
- Mohapatra, B. (2023). Honey adulteration and corporate irresponsibility in India: Visualizing corporate sustainability. *FIIB Business Review*, 14(1), 12-20. <https://doi.org/10.1177/23197145231158448>
- Ratanachina, J., & Sithisarankul, P. (2024). Workplace health promotion management of non-communicable disease prevention and implementation among organizational leaders and human resource executives in Thailand: A qualitative study. *Journal of Public Health and Development*, 22(1), 170-183. <https://doi.org/10.55131/jphd/2024/220113>
- Ravikumar, D., & Sengottuvelu, L. (2025). The rise of alternative accommodation: Assessing the investment potential of short-term rental properties in global cities. *Business Management*, 11(1), 41-44. <https://doi.org/10.53555/bm.v11i1.6259>
- Siswanti, I., & Cahaya, Y. (2021). Sustainable business Islamic banks in Indonesia. *Accounting*, 7(2), 299-310. <https://doi.org/10.5267/j.ac.2020.11.023>
- Sun, Y. (2023). Long-term business sustainability through corporate governance. *Advances in Economics Management and Political Sciences*, 19(1), 255-262. <https://doi.org/10.54254/2754-1169/19/20230146>
- Wettasin, M., Chaiyarat, R., Youngpoy, N., Jieychien, N., Sukmasuang, R., & Tanhan, P. (2023). Environmental factors induced crop raiding by wild Asian elephant (*Elephas maximus*) in the Eastern Economic Corridor, Thailand. *Scientific Reports*, 13, 13249. <https://doi.org/10.1038/s41598-023-40070-3>

การประยุกต์แนวคิดเชิงพฤติกรรมศาสตร์ในการเพิ่มประสิทธิภาพ การจัดเก็บค่าธรรมเนียมขยะ: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองพะเยา Behavioral Science Applications for Improving Waste Fee Collection Efficiency: A Case Study of Phayao Municipality

อติยา ดวงอำไพ*

คณะรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

*e-mail: Atittaya.du@up.ac.th

Atittaya Duangamphai

School of Political and Social Science, Phayao University

Received: May 7, 2025, Revised: July 19, 2025, Accepted: July 31, 2025

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาปัญหาและมาตรการปัจจุบันในการจัดเก็บค่าธรรมเนียมขยะของเทศบาลเมืองพะเยา ซึ่งประสบข้อจำกัดด้านรายได้ ความเข้าใจของประชาชน และต้นทุนการจัดการขยะที่สูงกว่ารายรับ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประยุกต์แนวคิดพฤติกรรมศาสตร์โดยเฉพาะทฤษฎีเชิงบวกเพื่อพัฒนากลไกการจัดเก็บที่มีประสิทธิภาพ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองในกรอบแนวคิดเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างกับผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ และผู้นำชุมชน และทดลองมาตรการสื่อสาร 2 รูปแบบ ได้แก่ การประชาสัมพันธ์เส้นทางรถเก็บขยะและช่องทางการชำระเงิน และการแจกสติ๊กเกอร์สองภาษาให้แก่ผู้ชำระค่าธรรมเนียมรายปี ผลการศึกษา พบว่า ปัญหาหลักด้านการบริหารจัดการขยะของเทศบาลแบ่งออกเป็นสองมิติสำคัญ ได้แก่ มิติประชาชน ซึ่งประกอบด้วยการขาดความตระหนักในหน้าที่พลเมือง ความเข้าใจคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับภาระค่าใช้จ่าย และทัศนคติด้านลบต่อบริการของรัฐ และมิติหน่วยงานรัฐ ซึ่งพบข้อจำกัดทั้งในด้านทรัพยากร ระบบการจัดเก็บที่ล้าสมัยและกลไกการบริหารจัดการที่ไม่สอดคล้องกับบริบทชุมชน สำหรับผลการทดลองมาตรการเชิงพฤติกรรมศาสตร์ด้วยวิธีการประชาสัมพันธ์เส้นทางรถเก็บขยะและช่องทางการชำระเงิน รวมถึงแจกสติ๊กเกอร์สองภาษาให้กับผู้ชำระค่าธรรมเนียมรายปี ผลการทดลองแสดงให้เห็นว่า มาตรการสติ๊กเกอร์สามารถกระตุ้นพฤติกรรมชำระเงินของประชาชนได้อย่างเป็นรูปธรรม เพิ่มรายได้ในระยะสั้น และสร้างแรงจูงใจทางสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ข้อเสนอแนะจากงานวิจัยนี้คือ ควรปรับโครงสร้างนโยบาย เสริมสร้างความเข้าใจพลเมือง และขยายผลมาตรการเชิงพฤติกรรมไปสู่ระดับเทศบาลอื่นหรือระดับนโยบาย โดยเฉพาะในบริบทที่มีข้อจำกัดด้านทรัพยากรและพฤติกรรมประชาชนที่ยังไม่เอื้อต่อการร่วมมือด้านการจัดการขยะอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: พฤติกรรมศาสตร์และทฤษฎีเชิงบวก ค่าธรรมเนียมขยะ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลเมืองพะเยา

Abstract

This study aims to examine the current challenges and measures related to municipal solid waste fee collection in Phayao Municipality which faces financial constraints, public misconceptions, and a cost burden that exceeds its revenue. The objective is to apply behavioral science-particularly Nudge Theory-to develop more effective mechanisms for waste fee collection. The research employed an experimental design within a qualitative framework, utilizing semi-structured interviews with municipal executives, relevant officers, and community leaders. Two communication-based behavioral interventions were piloted: the public dissemination of waste collection routes and payment channels, and the distribution of bilingual payment-confirmation stickers to annual fee payers. The study identified two major dimensions of the problem: the citizen dimension, which involves a lack of civic awareness, misunderstandings of fiscal responsibility, and negative perceptions of public service; and the governmental dimension, which includes limited resources, outdated fee collection systems, and administrative mechanisms misaligned with the local context. Results from the intervention showed that the sticker-based measure significantly influenced citizen payment behavior, increased short-term revenue, and fostered positive social incentives. It is recommended that municipal policy structures be revised to strengthen civic understanding and that successful behavioral measures be expanded to other municipalities or integrated into broader policy frameworks-especially in contexts where resource constraints and limited public cooperation hinder sustainable waste management.

Keywords: Behavioral Science and Nudge Theory; Waste Management fee; Local Governance; Phayao Municipality

บทนำ

การบริหารจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ถือเป็นกลไกสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการให้บริการสาธารณะ โดยเฉพาะในด้านการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งมีบทบาทอย่างยิ่งในการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขอนามัยของประชาชน (Parliamentary Budget Office, 2021) พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่ อปท. พ.ศ. 2542 ได้ระบุให้ อปท. มีอำนาจในการหารายได้จากภาษีและค่าธรรมเนียมต่างๆ เพื่อนำมาเป็นงบประมาณในการดำเนินงานบริการสาธารณะ หนึ่งในแหล่งรายได้สำคัญ คือ ค่าธรรมเนียมที่เรียกเก็บจากผู้ใช้บริการสาธารณะ เช่น ค่าธรรมเนียมขยะ โดยปัจจุบัน การบริหารจัดการค่าธรรมเนียมขยะยังคงเป็นความท้าทายของ อปท. ในการพึ่งพาตนเองได้ทางการคลัง จากการศึกษาของ Kruethep, Sithidet, Vijitkosol, Tumpapun, & Chaowarun (2022) พบว่า อปท. ส่วนใหญ่ยังคงประสบปัญหาหลายประการ เช่น ปัญหาด้านนโยบายและข้อกฎหมาย การบริหารจัดการภาษีที่ไม่มีประสิทธิภาพ และข้อจำกัดด้านบุคลากร โดยในช่วงปีงบประมาณ 2555–2562 รายได้ที่ อปท. สามารถจัดเก็บเองได้เมื่อเทียบกับรายได้รวมทั้งหมดเฉลี่ยเพียงร้อยละ 9.71 ซึ่งชี้ให้เห็นถึงข้อจำกัดในการพึ่งพาตนเองทางการคลัง

เทศบาลเมืองพะเยาเป็นตัวอย่างหนึ่งของ อปท. ที่ประสบปัญหาในการจัดเก็บรายได้ โดยมีพื้นที่รับผิดชอบประมาณ 9 ตารางกิโลเมตร ให้บริการประชาชนกว่า 15,000 คน รายรับรวมของเทศบาลในช่วงปีงบประมาณ 2563–2565 อยู่ที่ 314.22 ล้านบาท 312.60 ล้านบาท และ 322.94 ล้านบาท ตามลำดับ แต่รายได้ที่เทศบาลสามารถจัดเก็บเองได้อยู่เพียง 17 ล้านบาท 16 ล้านบาท และ 17 ล้านบาท หรือคิดเป็นเพียงร้อยละ 5.41, 5.19 และ 5.26 ตามลำดับ ซึ่งสะท้อนถึงข้อจำกัดในการหารายได้ภายในพื้นที่ เมื่อพิจารณารายได้จากค่าธรรมเนียม ค่าปรับ และใบอนุญาต พบว่า ในช่วงปีงบประมาณ 2563–2565 รายได้ลดลงจาก 4.39 ล้านบาท เหลือ 3.94 ล้านบาท และ 3.57 ล้านบาทตามลำดับ หรือคิดเป็นสัดส่วนของรายได้จัดเก็บเอง ร้อยละ 25.89, 24.63 และ 21 ตามลำดับ โดยเฉพาะค่าธรรมเนียมขยะในช่วง 2 ปีหลังสุด คือ 2565 และ 2566 ที่เทศบาลสามารถจัดเก็บได้เพียง 2.3 ล้านบาท และ 2.84 ล้านบาท (Phayao Municipality, 2024) เทียบกับค่าใช้จ่ายด้านการจัดการขยะซึ่งสูงถึง 12 ล้าน

บาทต่อปี เทศบาลจึงต้องแบกรับภาระงบประมาณถึงร้อยละ 80 ของต้นทุนทั้งหมด ซึ่งส่งผลให้การให้บริการด้านขยะ ขาดประสิทธิภาพ และอาจกระทบต่อคุณภาพชีวิตประชาชนในระยะยาว

ปัญหาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บค่าธรรมเนียมขยะของเทศบาลเมืองพะเยา ได้แก่ แนวทางการจัดเก็บที่ยังไม่ครอบคลุม อัตราการชำระเงินของประชาชนและผู้ประกอบการที่อยู่ในระดับต่ำ และภาระต้นทุนด้านการจัดการขยะที่สูงกว่ารายได้ที่จัดเก็บได้จริง เทศบาลจึงจำเป็นต้องนำงบประมาณจากแหล่งอื่นมาชดเชย ซึ่งส่งผลกระทบต่อทรัพยากรในด้านอื่นของการพัฒนาเมือง จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาระบบบริหารจัดการเก็บค่าธรรมเนียมขยะของเทศบาลเมืองพะเยาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยประยุกต์ใช้แนวคิดเชิงพฤติกรรมศาสตร์มาเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์และออกแบบมาตรการที่เหมาะสมกับพฤติกรรมของผู้ใช้บริการ การศึกษานี้มีเป้าหมายเพื่อพัฒนากลไกการจัดเก็บที่มีประสิทธิภาพ พร้อมเสนอแนวทางเชิงนโยบายที่สามารถนำไปใช้ได้จริง ซึ่งจะช่วยให้เทศบาลเมืองพะเยามีขีดความสามารถในการบริหารจัดการขยะอย่างยั่งยืนในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษามาตรการปัจจุบันและปัญหาการจัดเก็บรายได้จากค่าธรรมเนียมขยะของเทศบาลเมืองพะเยา
2. เพื่อประยุกต์ใช้แนวคิดเชิงพฤติกรรมศาสตร์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บค่าธรรมเนียมขยะของเทศบาลเมืองพะเยา

บททวนวรรณกรรม

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความเข้าใจในบริบทของปัญหา แนวคิดทางทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการเก็บค่าธรรมเนียมขยะใน อปท. โดยแบ่งออกเป็น 4 หัวข้อสำคัญ ได้แก่ (1) ข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลเมืองพะเยา โดยพบว่า เทศบาลเมืองพะเยาเป็น อปท. ที่มีพื้นที่ขนาดเล็ก ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 9 ตารางกิโลเมตร มีประชากรประมาณ 16,297 คน (ข้อมูลปี 2564) และมีจำนวนครัวเรือน 8,227 ครัวเรือน แบ่งการปกครองออกเป็น 2 ตำบล รวม 14 ชุมชน สภาพเศรษฐกิจในพื้นที่ประกอบด้วยกิจกรรมหลากหลาย ได้แก่ สถานที่พัก โรงแรม อุตสาหกรรมขนาดเล็ก และตลาดสดหลายแห่ง ซึ่งล้วนเป็นแหล่งที่ก่อให้เกิดขยะจำนวนมาก จำเป็นต้องมีระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพในการจัดเก็บค่าธรรมเนียมขยะ เพื่อสนับสนุนการให้บริการสาธารณะอย่างยั่งยืน (Phayao Municipality, 2023) (2) แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับรายได้ของ อปท. ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่ อปท. พ.ศ. 2542 มาตรา 23 กำหนดให้ อปท. สามารถหารายได้จากหลายแหล่ง เช่น ภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง ภาษีป้าย และค่าธรรมเนียมที่เกิดจากการให้บริการสาธารณะ รายได้เหล่านี้ถือเป็นรายได้ที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง ซึ่งสะท้อนถึงศักยภาพในการพึ่งพาตนเองทางการคลัง อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลของ Bureau of the Budget of the Parliament (2021) พบว่า รายได้ที่จัดเก็บเองยังไม่บรรลุเป้าหมาย โดยเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 9.95 ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ที่ร้อยละ 13.38 โดยมีปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อสำคัญ ได้แก่ การปรับเปลี่ยนกฎหมายภาษี ภาวะเศรษฐกิจ และความพร้อมของเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น (3) แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารายได้และการประยุกต์ใช้หลักพฤติกรรมศาสตร์ โดยพบว่า ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา การศึกษาการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดเก็บรายได้ของ อปท. ได้รับความสนใจมากขึ้นอย่างมาก เช่น งานวิจัยของ Kruehthep, Sithidet, Vijitkosol, Tumpapun, & Chaowarun (2020) ที่นำเสนอแนวคิดที่เน้นการพัฒนาฐานข้อมูล การอำนวยความสะดวกในการชำระภาษี และการประยุกต์ใช้แนวคิดเชิงพฤติกรรมศาสตร์ เช่น "Nudge Theory" ในการกระตุ้นพฤติกรรมความร่วมมือของประชาชน ดังตัวอย่าง มาตรการที่ถูกนำมาใช้อาทิ การแจ้งบทลงโทษ การสร้างความยุติธรรมในการจัดเก็บ การให้รางวัล และการจัดส่งใบแจ้งหนี้อย่างเป็นระบบ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงศักยภาพในการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บค่าธรรมเนียมขยะได้อย่างเป็นรูปธรรม

ในส่วนของการศึกษาจากต่างประเทศนั้น พบว่า งานของ Wilson, Johnson, Chen, & Rivera (2025) มีความน่าสนใจเนื่องจากได้สังเคราะห์งานวิจัยเชิงทดลองจำนวน 99 ชิ้นทั่วโลกเกี่ยวกับการใช้แนวทางพฤติกรรมศาสตร์ในบริบทการจัดการขยะ โดยพบว่าเครื่องมือเชิงพฤติกรรม เช่น Social Norms, Economic Incentives และ Choice Architecture ส่งผลชัดเจนต่อพฤติกรรมลดขยะและการชำระค่าธรรมเนียม (Frontiers in Psychology, 16) นอกจากนี้ งานของ Caplanova, Sirakovova, & Szakadatova (2024) ก็ยังแสดงให้เห็นว่า การแจกใบปลิวที่ออกแบบตามแนวคิด Social Norms และข้อความเตือน (Deterrence Message) ช่วยเพิ่มอัตราการชำระค่าธรรมเนียมขยะในระดับชุมชนได้อย่างมีนัยสำคัญ (Caplanova et al., 2024) ขณะที่รายงานผลการทดลองภาคสนามในปี 2022 ซึ่งใช้การแจ้งเตือนเชิงพฤติกรรม (Behavioral Nudges) ก็พบว่า สามารถเพิ่มอัตราการชำระค่าธรรมเนียมขยะได้จริงในสถานการณ์จริง (Ichikawa, & Lee, 2022) สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการเก็บค่าธรรมเนียมขยะโดยตรงของนักวิจัยไทยนั้นแม้ว่ายังมีจำนวนจำกัด แต่พบว่า งานวิจัยจำนวนหนึ่งมีความเกี่ยวข้องในบางมิติ เช่น งานวิจัยของ Pansombun, Pongsapowachai, Yipmantalasi, & Kanchanakul (2004) ที่ศึกษาความเต็มใจที่จะจ่ายค่าจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ โดยพบว่า ครั้วเรือนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่มีความเต็มใจจ่ายค่าจัดการขยะเฉลี่ยที่ 47.52 บาทต่อเดือนโดยมีปัจจัยที่มีอิทธิพล ได้แก่ ปริมาณขยะที่ครัวเรือนผลิตต่อวัน ระดับรายได้ของครัวเรือน และระดับการศึกษา โดยยังพบว่า ครั้วเรือนที่หัวหน้าครอบครัวมีอาชีพที่มั่นคงมักมีความยินดีจ่ายในระดับสูงกว่าครัวเรือนทั่วไป นอกจากนี้ พบว่า หากมีการจัดเก็บในอัตราค่าธรรมเนียมที่สอดคล้องกับความเต็มใจของประชาชน เทศบาลจะสามารถเพิ่มรายได้จากเดิมถึง 6 เท่าด้วย ส่วนงานวิจัยของ Thavornprasert, & Hosie (2013) ที่ศึกษาการประเมินมูลค่าความเต็มใจจ่ายค่ากำจัดขยะมูลฝอยจากบ้านเรือนในอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ก็พบว่า ความเต็มใจจ่ายค่ากำจัดขยะมูลฝอยโดยเฉลี่ยของครัวเรือนอยู่ที่ 47.52 บาทต่อเดือนต่อครัวเรือน โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเต็มใจจ่ายค่ากำจัดขยะมูลฝอย ได้แก่ รายได้ของครัวเรือน ระดับการศึกษา และปริมาณขยะที่ผลิตต่อวัน สำหรับงานวิจัยของ Sinnarong, & Putakamnerd (2019); Sakphet, Jitrugtham, Bunjan, & Pumpuang (2023) ที่มุ่งเน้นพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพของระบบการจัดเก็บ โดยเน้นที่ระบบฐานข้อมูลและแอปพลิเคชันที่ช่วยให้เจ้าหน้าที่สามารถบริหารจัดการเก็บค่าธรรมเนียมได้สะดวก ถูกต้อง และรวดเร็วมากขึ้น ก็จัดว่าเป็นงานที่น่าสนใจ ตลอดจนงานวิจัยของ Tularak, & Wasanadamrongdee (2023) ที่พบว่า การเก็บค่าธรรมเนียมการจัดการขยะตามปริมาณที่ทิ้ง (Pay as You Throw-PAYT) ในต่างประเทศ เช่น ญี่ปุ่นและไต้หวัน มีส่วนช่วยลดปริมาณขยะและเพิ่มการนำกลับมาใช้ใหม่ได้อย่างมีนัยสำคัญ แต่ทว่างานวิจัยเหล่านี้ ยังไม่ครอบคลุมประเด็นด้านแรงจูงใจเชิงพฤติกรรมศาสตร์โดยตรงนัก ข้อค้นพบเหล่านี้ชี้ว่า การศึกษาเรื่องมาตรการส่งเสริมหรือการเสริมพลังในเรื่องการบริหารจัดการเก็บรายได้ของ อปท. ของประเทศไทยในประเด็นค่าธรรมเนียมขยะยังมีช่องว่างทางการศึกษาอีกมาก

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ที่ดำเนินการภายใต้กรอบแนวคิดเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยได้นำแนวทางการวิจัยของ Kruethep, Sithidet, Vijitkosol, Tumpapun, & Chaowarun (2022) ซึ่งเป็นงานวิจัยเชิงนวัตกรรมด้านการพัฒนาระบบรายได้ของ อปท. มาใช้เป็นต้นแบบ สำหรับรูปแบบการทดลองนั้นผู้วิจัยใช้การออกแบบแบบ One-Group Posttest-Only Design ซึ่งเป็นการทดลองในกลุ่มเดียว โดยไม่มีการวัดก่อนการทดลอง (Pre-Test) และประเมินผลจากพฤติกรรมชำระค่าธรรมเนียมของประชาชนหลังการดำเนินมาตรการ ซึ่งเหมาะสมกับบริบทเชิงภาคสนามที่ไม่สามารถควบคุมตัวแปรแทรกซ้อนได้ทั้งหมดและได้รับการยอมรับในงานวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ที่ดำเนินการในระดับท้องถิ่น (Campbell, & Stanley, 1963; Shadish, Cook, & Campbell, 2002) โดยกำหนดตัวแปรต้นคือ มาตรการเชิงพฤติกรรมศาสตร์ที่ผู้วิจัยออกแบบและทดลองใช้ ได้แก่ (1) การประชาสัมพันธ์เส้นทางรถเก็บขยะและช่องทางการชำระค่าธรรมเนียม และ (2) การแจกสติ๊กเกอร์สองภาษาสำหรับผู้ชำระค่าธรรมเนียมชนิดรายปี ส่วนตัวแปรตาม คือ

พฤติกรรมการชำระค่าธรรมเนียมของประชาชน ซึ่งวัดผลได้จากจำนวนผู้ชำระค่าธรรมเนียมแบบรายปีและมูลค่ารายได้ที่เกิดขึ้น จากนั้นจึงทดลองมาตรการเชิงพฤติกรรมศาสตร์โดยผู้วิจัยร่วมกับเจ้าหน้าที่ของเทศบาลเมืองพะเยาลงพื้นที่ในเขตชุมชนเป้าหมายเพื่อประชาสัมพันธ์มาตรการตามที่ยกแบบไว้รวมถึงติดตามผลจากพฤติกรรมการชำระค่าธรรมเนียมของประชาชนภายหลังการทดลองในพื้นที่ ในส่วนของแนวคิดพฤติกรรมศาสตร์ (Behavioral Science) และทฤษฎีจูงใจเชิงบวก (Nudge Theory) ที่ได้นำมาใช้ในการศึกษานั้น ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ Thaler, & Sunstein (2008) มาใช้เป็นกรอบแนวคิด โดยเน้นการ “ออกแบบทางเลือก” (Choice Architecture) ที่ไม่บังคับ แต่ช่วยชี้นำพฤติกรรมของประชาชนไปในทางที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ โดยเฉพาะผ่านกลไกการแจ้งเตือนที่ส่งเสริมพฤติกรรมการชำระค่าธรรมเนียมของประชาชนอย่างสมัครใจ ซึ่งถือเป็นแนวทางที่มีต้นทุนต่ำแต่สามารถเปลี่ยนพฤติกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ถูกคัดเลือกโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากบุคลากรของเทศบาลเมืองพะเยาและผู้นำชุมชนในเขตเทศบาล ซึ่งมีบทบาทหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดเก็บค่าธรรมเนียมขยะ รวมทั้งสิ้น จำนวน 8 คน ประกอบด้วยกลุ่มภาครัฐ จำนวน 3 คน ได้แก่ นายกเทศมนตรี ผู้อำนวยการกองคลัง และหัวหน้าฝ่ายพัฒนารายได้ และกลุ่มผู้นำชุมชนจำนวน 5 คนจากพื้นที่ตัวอย่าง 5 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนวัดเมืองชุม ชุมชนวัดภูมินทร์ ชุมชนวัดอินทฐาน ชุมชนท่าวังควาย และชุมชนร่วมโพธิ์ทอง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ซึ่งพัฒนาโดยผู้วิจัย แบ่งออกเป็น 2 ชุด ได้แก่ (1) แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้นำชุมชน ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ แนวทางการชำระค่าธรรมเนียม ความเข้าใจต่อระบบการจัดเก็บ ปัญหาที่พบ และข้อเสนอแนะเชิงมาตรการ เช่น “ท่านมีความเห็นต่อแนวปฏิบัติเรื่องค่าธรรมเนียมขยะของ อปท. อย่างไรบ้าง” และ “ท่านเห็นด้วยกับการจัดทำสติ๊กเกอร์ขอบคุณหรือไม่” และ (2) แบบสัมภาษณ์สำหรับเจ้าหน้าที่ อปท. ที่มุ่งสำรวจในด้าน แนวทางการจัดเก็บในปัจจุบัน อุปสรรคในการดำเนินงาน ระบบติดตามผล และข้อเสนอแนะด้านนโยบาย เช่น “องค์กรของท่านประสบปัญหาในการจัดเก็บค่าธรรมเนียมขยะในประเด็นใดบ้าง” และ “ท่านมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายใดบ้างที่จะช่วยเพิ่มการจัดเก็บรายได้ของท้องถิ่น” ทั้งนี้ แบบสัมภาษณ์ได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญและทดลองใช้ก่อนการเก็บข้อมูลจริงเพื่อให้มั่นใจในความถูกต้องและความเหมาะสมของเครื่องมือ จากนั้นจึงวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ร่วมด้วย ทั้งนี้ งานวิจัยนี้ ได้ขอรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์เพื่อพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่างอย่างเคร่งครัด โดยผู้วิจัยจะชี้แจงให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและเน้นย้ำว่าการเข้าร่วมเป็นไปโดยความสมัครใจ ผู้เข้าร่วมสามารถปฏิเสธการตอบคำถามบางประเด็นหรือถอนตัวจากการวิจัยได้ตลอดเวลา ผู้วิจัยจะใช้รหัสแทนชื่อจริงในการบันทึกและรายงานผลการวิจัย และจะเก็บรักษาข้อมูลไว้ในสถานที่ปลอดภัยซึ่งบุคคลภายนอกไม่สามารถเข้าถึงได้ โดยข้อมูลทั้งหมดจะถูกเก็บรักษาเป็นระยะเวลา 1 ปี และจะถูกทำลายทั้งในรูปแบบเอกสารและไฟล์เสียงภายหลังสิ้นสุดระยะเวลาที่กำหนด ทั้งนี้ ผลการวิจัยจะถูกนำเสนอในภาพรวมเท่านั้น และไม่มีการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่จะก่อให้เกิดความเสียหายใด ๆ แก่ผู้เข้าร่วม

ผลการวิจัย

ผลการศึกษามาตรการปัจจุบันและปัญหาการจัดเก็บรายได้จากค่าธรรมเนียมขยะของเทศบาลเมืองพะเยา ผลการวิเคราะห์ภาพรวมการบริหารจัดเก็บรายได้จากค่าธรรมเนียมขยะ พบว่า เทศบาลมีการจัดเก็บขยะด้วยตนเองผ่านรถขยะ 7 คันที่ครอบคลุมเส้นทางหลัก 7 สายทั่วเขตเทศบาล โดยใช้งบประมาณจ้างพนักงานประมาณ 4.1 ล้านบาทต่อปี ในด้านช่องทางการชำระค่าธรรมเนียมขยะ เทศบาลเปิดให้ประชาชนเลือกชำระได้ทั้งแบบชำระด้วยตนเอง การสแกน QR Code และการโอนเงิน อย่างไรก็ตาม การวิเคราะห์ด้านงบประมาณ แสดงให้เห็นว่า เทศบาลมีค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บขยะมากกว่า

รายได้ที่จัดเก็บได้จริง โดยในช่วง 3 ปีงบประมาณล่าสุด (2565-2567) พบว่า รายได้จากค่าธรรมเนียมขยะคิดเป็นเพียงร้อยละ 27-38 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด ซึ่งทำให้เทศบาลต้องแบกรับภาระงบประมาณเฉลี่ยปีละ 5 ล้านบาท

ตารางที่ 1 รายรับและรายจ่ายในการบริหารจัดการเก็บค่าธรรมเนียมขยะของเทศบาลเมืองพะเยา

รายรับ-รายจ่าย	ปีงบประมาณ		
	2565	2566	2567
ค่าใช้จ่ายการจัดเก็บขยะ	8,289,356	8,327,475	7,236,720
รายรับจริงจากค่าธรรมเนียมขยะ	2,290,820	2,844,445	2,787,215
เปรียบเทียบรายรับ/รายจ่าย	-5,998,536	-5,483,030	-4,449,505
สัดส่วนรายรับ/รายจ่าย	ร้อยละ 27	ร้อยละ 34	ร้อยละ 38

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกเจ้าหน้าที่เทศบาล พบประเด็นปัญหาสำคัญ ได้แก่ (1) ปัญหาด้านความรู้ความเข้าใจและความตระหนักในหน้าที่พลเมืองของภาคประชาชน โดยพบว่า ประชาชนจำนวนหนึ่งยังไม่ให้ความสำคัญกับการชำระค่าธรรมเนียมขยะและรู้สึกละเลยหน้าที่ของตน และบางส่วนยังขาดจิตสำนึก ความรับผิดชอบ ในการบริหารจัดการขยะของตนเอง ซึ่งส่งผลกระทบต่อความยากในการจัดเก็บขยะของหน่วยงานรัฐ (2) ปัญหาด้านทรัพยากรที่ใช้ในการบริหารจัดการเก็บขยะพบว่า ปัจจุบันจำนวนรถจัดเก็บขยะไม่เพียงพอต่อปริมาณขยะและจำนวนประชาชนที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้ที่หน่วยงานรัฐต้องจัดเก็บทุกวันแต่ก็ยังไม่เพียงพอ ตลอดจนปัญหาช่องทางการชำระค่าธรรมเนียมขยะของเทศบาลที่พบว่า รูปแบบปฏิบัติการเดิมนั้นจะมีตัวแทนที่เทศบาลได้ว่าจ้างเป็นรายเดือนเข้าไปเก็บตามบ้านซึ่งบางครั้งก็ไม่ตรงกับช่วงเวลาที่เจ้าของบ้านอยู่ ทำให้เจ้าหน้าที่ต้องเข้าไปหลายครั้ง ส่งผลต่อการสิ้นเปลืองเวลา แรงงาน และค่าใช้จ่ายของการจัดการขยะ อีกทั้งเมื่อนำค่าธรรมเนียมขยะดังกล่าวมาส่งให้กับเทศบาลก็ไม่สามารถที่จะตรวจสอบได้ว่าได้ครบหรือไม่ครบ (3) ปัญหาด้านการให้บริการสาธารณะที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ พบว่า ประชาชนและหน่วยงานภาครัฐอื่นจำนวนมากยังมีความเข้าใจว่า การบริหารจัดการเก็บขยะเป็นภารกิจและอำนาจหน้าที่ของเทศบาลที่จะต้องจัดให้มีการบริการสาธารณะตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ให้แก่ อปท. พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2549 หมวด 2 เช่น การจัดเก็บค่าธรรมเนียมขยะกรณีบ้านเช่าเกิดการเถียงกันว่าเป็นหน้าที่ของผู้เช่าหรือเจ้าของบ้าน หรือกรณีพื้นที่สาธารณะ (ลานพ่อบุญ) ที่ไม่สามารถจัดเก็บค่าธรรมเนียมขยะกับชุมชนหรือประชาชนได้ (4) ปัญหาการคาดคะเนขนาดพื้นที่กับค่าธรรมเนียมขยะพบว่า การประเมินการจัดเก็บค่าธรรมเนียมขยะแต่ละพื้นที่ในเขตเทศบาลไม่สอดคล้องกันกับปริมาณขยะที่เทศบาลจัดเก็บ เช่น ที่พักของข้าราชการ ร้านอาหาร จะมีการชำระค่าธรรมเนียมขยะแบบเหมาจ่ายต่อเดือน แต่ปริมาณขยะที่ทิ้งมีเป็นจำนวนมาก จึงสะท้อนว่า ในการประเมินค่าธรรมเนียมขยะนั้น ประเมินจากอะไร มีวิธีในการคิดคำนวณอย่างไรเพื่อให้สอดคล้องกับปริมาณขยะที่มีจำนวนมาก นอกจากนี้ การประเมินการจัดเก็บค่าธรรมเนียมขยะในแต่ละปีไม่มีการปรับข้อมูลให้สอดคล้องกับปริมาณขยะ เนื่องจากฝ่ายที่เกี่ยวข้องในจะต้องสำรวจพื้นที่ จำนวนผู้อยู่อาศัย ตลอดจนปริมาณขยะ เพื่อนำเสนอให้กับฝ่ายที่ทำหน้าที่ในการจัดเก็บค่าธรรมเนียม แต่ผลปรากฏว่า ข้อมูลที่ส่งมานั้นก็ยังเป็นข้อมูลเดิม จึงทำให้ค่าธรรมเนียมขยะกับพื้นที่ไม่สอดคล้องกัน และ (5) ปัญหาระเบียบปฏิบัติตามเทศบัญญัติที่จะเพิ่มค่าธรรมเนียมขยะ พบว่า การที่จะเพิ่มค่าธรรมเนียมการเก็บ ขน หรือ กำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย และค่าธรรมเนียมใบอนุญาตดำเนินการรับทำการเก็บ ขน หรือ กำจัดมูลฝอยนั้น จะต้องผ่านความเห็นชอบจากสภาเทศบาลและผู้ว่าราชการจังหวัด อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 20 มาตรา 54 มาตรา 55 มาตรา 58 มาตรา 63 และ มาตรา 65 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ประกอบกับมาตรา 60 แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2510 และเทศบัญญัติเทศบาลเมืองพะเยา เรื่องการกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย พ.ศ. 2563

ผลการสัมภาษณ์ผู้แทนชุมชนในเขตเทศบาลเมืองพะเยา พบประเด็นปัญหาสำคัญ ได้แก่ (1) ปัญหาคนนอกพื้นที่ลักลอบทิ้งขยะ โดยจากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนที่อยู่ในเขตเทศบาล พบว่า ต่างให้ความเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ การจัดการขยะในรูปแบบปัจจุบันที่ทางเทศบาลบริหารจัดการนั้นคืออยู่แล้ว ซึ่งก่อนที่จะมาใช้รูปแบบการบริหารในปัจจุบัน เทศบาลจะมีการนำถังขยะมาไว้ตามแต่ละจุดของชุมชนซึ่งปริมาณขยะจะมีปริมาณมากประกอบกับมีคนต่างพื้นที่ที่สัญจรไปมาก็นำขยะมาแอบทิ้งจึงทำให้เกิดการสะสมของขยะเป็นจำนวนมาก ทั้งยังมีสุนัขมาคุ้ยขยะทำให้เกิดความไม่สะอาดขยะกระจายระจาย ดังนั้น การที่เทศบาลได้เปลี่ยนรูปแบบการบริหารจัดการขยะโดยกำหนดจุดวางขยะ และกำหนดเวลาในการจัดเก็บขยะใหม่ ทำให้ประชาชนในชุมชนว่าจะต้องนำเอาขยะมาวางไว้บริเวณที่เทศบาลกำหนด รู้เวลาในการจัดการขยะ ทำให้เกิดความรับผิดชอบในการจัดการขยะของตนเอง (2) ปัญหาการจัดเก็บไม่ทั่วถึง จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน บางชุมชนมีความเห็นว่า การจัดการขยะในชุมชนของตนนั้นยังไม่ทั่วถึงเพราะจำนวนรถจัดเก็บขยะ ไม่เพียงพอ รวมถึงวิธีการจัดเก็บขยะที่เริ่มต้นจากชุมชนอื่นก่อนที่จะมาจนถึงชุมชนตนเองทำให้รถขยะเต็มไม่สามารถจัดเก็บขยะได้หมด บางชุมชนจึงมีข้อเสนอว่า ควรมีถังขยะไว้หน้าบ้านในเขตชุมชนเพื่อป้องกันการคุ้ยขยะของสุนัข และ (3) ปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชน จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน พบว่า ผู้นำชุมชนส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการชำระค่าธรรมเนียมขยะเป็นอย่างดี เนื่องจากผู้นำชุมชนได้ให้ความสำคัญกับเรื่องการจัดการขยะในครัวเรือน นอกจากนี้ ผู้นำชุมชนบางชุมชนยังมีการรณรงค์ให้คัดแยกขยะก่อนทิ้งเพื่อลดปริมาณขยะ โดยแยกขยะคืดเชื้อ ขยะรีไซเคิล และขยะที่เป็นเศษอาหาร เป็นต้น ในขณะที่บางชุมชนกลับมีข้อเสนอว่า เทศบาลควรเพิ่มการมีส่วนร่วมของชุมชนต่าง ๆ ให้มากขึ้นในทุก ๆ มิติ โดยเฉพาะเรื่องการบริหารจัดการขยะในเขตชุมชนของแต่ละพื้นที่ โดยควรมีการสำรวจความต้องการของชุมชนต่าง ๆ อย่างครอบคลุมเพื่อจะได้ทราบถึงปัญหาและความต้องการของแต่ละชุมชนที่มีความแตกต่างกัน

2. การพัฒนาการบริหารจัดการรายได้จากค่าธรรมเนียมขยะของเทศบาลเมืองพะเยา

(1) ในการออกแบบมาตรการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้จากค่าธรรมเนียมขยะ ผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมเชิงปฏิบัติการ (Participatory Process) โดยจัดให้มีการประชุมหารือและระดมความคิดเห็นร่วมกับเจ้าหน้าที่ของเทศบาลเมืองพะเยาเพื่อให้แนวทางที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับบริบทการทำงานจริงและสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม เป็นการอำนวยความสะดวกแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ลดต้นทุนการจัดเก็บค่าธรรมเนียมขยะ และเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการชำระค่าธรรมเนียมขยะและเพิ่มทางเลือกให้มากขึ้น เช่น การประชาสัมพันธ์ช่องทางการชำระค่าธรรมเนียมขยะและเส้นทางเดินรถเก็บขยะให้กับทุกชุมชน และการจัดทำสติ๊กเกอร์สำหรับผู้ชำระค่าธรรมเนียมขยะชนิด ราย 3 เดือน ราย 6 เดือน หรือ รายปี เพื่อกระตุ้นเตือนทางพฤติกรรมศาสตร์กับประชาชนในพื้นที่ จากนั้นผู้วิจัยจึงได้ลงพื้นที่จริงเพื่อทดลองใช้มาตรการที่มีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จในการเพิ่มการกระตุ้นการจัดเก็บรายได้จากค่าธรรมเนียมขยะของเทศบาลเมืองพะเยา

ตารางที่ 2 ลำดับการทดลองใช้มาตรการจัดเก็บรายได้จากค่าธรรมเนียมขยะเทศบาลเมืองพะเยา

หน่วยงาน	ประเภทรายได้	มาตรการที่ 1	มาตรการที่ 2
เทศบาลเมืองพะเยา	ค่าธรรมเนียมขยะ	ประชาสัมพันธ์ช่องทางการชำระค่าธรรมเนียมขยะและเส้นทางเดินรถเก็บขยะให้กับทุกชุมชน	การจัดทำสติ๊กเกอร์สำหรับผู้ชำระค่าธรรมเนียมขยะ (ชนิดรายปี) เพื่อกระตุ้นเตือนทางพฤติกรรมศาสตร์กับประชาชนในพื้นที่

ผลการดำเนินมาตรการประชาสัมพันธ์เส้นทางรถเก็บขยะและช่องทางการชำระค่าธรรมเนียมขยะ พบว่า เทศบาลได้จัดทำแผ่นไวนิลประชาสัมพันธ์ที่แสดงเส้นทางเดินรถ รายละเอียดเวลา หมายเลขรถ และจุดเก็บขยะ โดยเริ่มต้นติดตั้งที่สวนสาธารณะริมกว๊านพะเยา และขยายจุดติดตั้งเพิ่มเติมในอนาคต ส่วนการทดลองมาตรการแจกสติ๊กเกอร์สำหรับผู้ชำระ

ค่าธรรมเนียมขยะแบบรายปี ผู้วิจัยได้ดำเนินการภายในระยะเวลา 4 วัน โดยลงพื้นที่ร่วมกับเจ้าหน้าที่ของเทศบาลเมืองพะเยาในเขตชุมชนเป้าหมาย เพื่อประชาสัมพันธ์และดำเนินการมาตรการตามที่ออกแบบไว้ และติดตามผลจากพฤติกรรมการชำระค่าธรรมเนียมของประชาชนภายหลังการดำเนินการในพื้นที่ ผลการดำเนินการ พบว่า ในช่วงระยะเวลา 4 วันของการดำเนินการ มีประชาชนมาชำระค่าธรรมเนียมรายปีจำนวน 95 ราย คิดเป็นรายได้รวม 21,950 บาท

ค่าธรรมเนียมขยะ สร้างชุมชนสะอาด เมืองพะเยาน่าอยู่

ข้อมูลเส้นทางเดินรถจัดเก็บขยะ
ของเทศบาลเมืองพะเยา

เส้นทาง	หมายเลขรถ	จัดเก็บเวลา	จุดเก็บ เริ่มต้น - สิ้นสุด
สาย 1	80-7334	03.00 - 08.30	ร้านศรีสวัสดิการยาง - ห้างแยกประตูเหล็ก
สาย 2	80-7333	03.00 - 05.30	สามแยกเบิกไพร - แยกประตูชัย
สาย 3	81-3772	03.30 - 06.30	โรงเรียนเคอีน - shine กาแฟสด
สาย 4	81-0039	23.00 - 03.30	ถนนท่าเมือง - ตลาดใต้รุ่ง
สาย 5	80-8334	03.00 - 05.30	สามแยกเบิกไพร - โรงฆ่าสัตว์
สาย 6	81-3772	03.30 - 07.30	ชุมชนวังลี - สะพานมอญดำ
สาย 7	81-0595	02.30 - 05.00	ร้านก๋วยเตี๋ยววันโพธิ์ - เบ็กไพร

ติดต่อเทศบาลเมืองพะเยา โทร **086-4311951**

ขั้นตอน
การชำระภาษี 456
ค่าธรรมเนียม

ขั้นตอนที่ 1 ชำระเงินทางออนไลน์
สแกนเพื่อชำระเงิน
หรือ
โอนเข้าบัญชีธนาคาร
KTB
กรุงไทย
เลขที่บัญชี 312-1-01647-6

ขั้นตอนที่ 2 แจ้งการชำระเงิน
ผ่านไลน์
ผ่านโทรศัพท์
โทร 054-484311
โทร 086-4311951

ขั้นตอนที่ 3 เช้าวันที่ 3
ตรวจสอบยอดเงิน
และออกใบเสร็จรับเงินให้ทันที

ขั้นตอนที่ 4 เช้าวันที่ 4
ถ่ายรูปใบเสร็จส่งให้ทางไลน์
และส่งใบเสร็จฉบับจริงให้ทางไปรษณีย์

รูปที่ 1 การออกแบบประชาสัมพันธ์การชำระค่าธรรมเนียมขยะและเส้นทางเดินรถเก็บขยะ

ขอบคุณที่ท่านชำระ
ค่าธรรมเนียมขยะ
การมีส่วนร่วมของท่านช่วยสร้างชุมชนน่าอยู่

Thank you for paying your waste collection fee
and helping create a clean community

บึงประมาณ.....เดือน.....ถึงเดือน.....

ติดต่อเทศบาลเมืองพะเยา ☎ **086-4311951**

รูปที่ 2 การออกแบบสติ๊กเกอร์สำหรับผู้ชำระค่าธรรมเนียมขยะ (รายปี)

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยนี้ชี้ว่า เทศบาลเมืองพะเยามีช่องว่างระหว่างรายได้จากค่าธรรมเนียมขยะและต้นทุนในการจัดเก็บขยะอย่างมีนัยสำคัญ โดยรายได้จากค่าธรรมเนียมขยะคิดเป็นเพียงร้อยละ 27-38 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาโครงสร้างรายได้ของ อปท. ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบในวรรณกรรมที่ชี้ว่า อปท. โดยทั่วไปมีรายได้ที่จัดเก็บเองอยู่ที่เฉลี่ยเพียงร้อยละ 9.95 ของรายได้ทั้งหมด อันเป็นอุปสรรคต่อการพึ่งพาตนเองทางการคลัง นอกจากนี้ข้อมูลที่บ่งชี้ว่า ประชาชนขาดความตระหนักรู้ในหน้าที่พลเมืองและเข้าใจผิดว่า การจัดเก็บขยะเป็นภารกิจที่ไม่ควรเก็บค่าธรรมเนียม เป็นประเด็นที่สะท้อนถึงความจำเป็นในการออกแบบมาตรการสื่อสารและสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเชิงพฤติกรรมศาสตร์ในวรรณกรรมโดยเฉพาะการประยุกต์ใช้ “Nudge Theory” ที่มุ่งเน้นการออกแบบสิ่งกระตุ้นเล็กๆ เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ได้แก่ การแจ้งเตือน การให้รางวัล และการออกแบบตัวเลือกที่สะดวก ซึ่งในงานวิจัยนี้ได้ทดลองใช้ สติ๊กเกอร์และการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์ที่แสดงเส้นทางรถเก็บขยะ ผลการทดลองชี้ว่า มาตรการเหล่านี้

สามารถกระตุ้นให้ประชาชนตอบสนองในเชิงบวก โดยมีจำนวนผู้ชำระค่าธรรมเนียมรายปีเพิ่มขึ้นถึง 95 ราย ภายในเวลาเพียง 4 วัน และก่อให้เกิดรายได้รวม 21,950 บาท ซึ่งแม้จะยังไม่ครอบคลุมต้นทุนทั้งหมด แต่ก็ยังเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ว่าการนำแนวคิดพฤติกรรมศาสตร์มาใช้มีศักยภาพในการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บค่าธรรมเนียมอย่างเป็นรูปธรรม ตรงตามข้อเสนอของ Kruethepet et al., (2020; 2022) นอกจากนี้ ลักษณะพื้นที่ขนาดเล็กของเทศบาลเมืองพะเยา และสภาพเศรษฐกิจแบบกึ่งเมืองกึ่งชนบท ที่ประกอบด้วยกิจกรรมหลากหลาย เช่น โรงแรม ตลาด และอุตสาหกรรมขนาดเล็ก เป็นต้น ซึ่งเป็นแหล่งก่อให้เกิดขยะจำนวนมาก ยิ่งเน้นย้ำความจำเป็นของระบบการบริหารจัดการค่าธรรมเนียมที่ยืดหยุ่นและตอบสนองกับบริบทชุมชนอย่างแท้จริง กล่าวโดยสรุป ผลการวิจัยในครั้งนี้ได้ยืนยันข้อเสนอทางทฤษฎีที่ปรากฏในวรรณกรรมว่า การพัฒนารายได้ของ อปท. โดยเฉพาะค่าธรรมเนียมขยะ ควรบูรณาการทั้ง ระบบข้อมูล ความเข้าใจพลเมือง และแนวทางพฤติกรรมศาสตร์เข้าด้วยกัน เพื่อให้สามารถออกแบบนโยบายที่มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และได้รับความร่วมมือจากประชาชนอย่างยั่งยืน

เมื่ออภิปรายผลเปรียบเทียบกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ผลการศึกษานี้สะท้อนให้เห็นถึงช่องว่างด้านประสิทธิภาพของการบริหารจัดการค่าธรรมเนียมขยะในเทศบาลเมืองพะเยา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นการมีส่วนร่วมของประชาชน ความเข้าใจต่อระบบค่าธรรมเนียม และประสิทธิผลของมาตรการประชาสัมพันธ์ที่มีอยู่ก่อนหน้า ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับงานวิจัยของ Pansombun, Pongsapohawachai, Yipmantalasi, & Kanchanakul (2004) ที่ศึกษาความเต็มใจจ่ายของประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ พบว่า ปัจจัยด้านรายได้ ระดับการศึกษา และปริมาณขยะที่ผลิตมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการชำระค่าธรรมเนียม ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบของงานวิจัยนี้ที่ชี้ให้เห็นว่า กลุ่มประชาชนที่ได้รับข้อมูลชัดเจนและเข้าถึงได้ มีแนวโน้มแสดงพฤติกรรมตอบสนองเชิงบวกต่อการชำระค่าธรรมเนียม โดยเฉพาะในกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมประชาสัมพันธ์และได้รับสติ๊กเกอร์ยืนยันสถานะการชำระค่าบริการ เช่นเดียวกับงานของ Thavornprasert, & Hosie (2013) ที่ระบุว่า ความเต็มใจจ่ายของครัวเรือนเฉลี่ยอยู่ที่ระดับใกล้เคียงกับในประชาชนเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ โดยมีปัจจัยชี้วัดที่มีอิทธิพล คือ รายได้ ความรู้ และปริมาณขยะ ผลการวิจัยสนับสนุนข้อค้นพบเหล่านี้ในเชิงบริบทท้องถิ่น โดยเฉพาะการชี้ให้เห็นว่า หากมีการออกแบบมาตรการที่สร้างแรงจูงใจอย่างเหมาะสม อัตราการชำระค่าธรรมเนียมสามารถเพิ่มขึ้นได้จริง เช่นเดียวกับผลการทดลอง ที่พบว่า การประชาสัมพันธ์เส้นทางรถขยะและการใช้สติ๊กเกอร์สามารถกระตุ้นพฤติกรรมเชิงบวกได้อย่างเป็นรูปธรรม

ในด้านการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี งานของ Sinnarong, & Phutthakhanet (2019); Sakpet, Tuamsuk, Phumeechanya, & Singkharat (2023) ชี้ให้เห็นถึง ความสำคัญของฐานข้อมูลและระบบแอปพลิเคชันที่ช่วยในการจัดเก็บค่าธรรมเนียมมีความสะดวกและแม่นยำมากขึ้น แม้ว่าการวิจัยของผู้วิจัยจะยังไม่ได้เน้นประเด็นเทคโนโลยีโดยตรง แต่ผลการศึกษาได้เปิดช่องว่างที่น่าสนใจในการนำเทคโนโลยีมาเสริมการสื่อสารแบบสะกดเตือน (Nudging) เพื่อยกระดับประสิทธิภาพในอนาคต ขณะเดียวกัน งานของ Tularak, & Wasanadamrongdee (2023) ที่ศึกษาระบบ “จ่ายตามปริมาณที่ทิ้ง” (Pay as You Throw - PAYT) พบว่า การจัดเก็บตามปริมาณขยะช่วยลดปริมาณขยะและส่งเสริมการนำกลับมาใช้ใหม่ เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่สามารถพิจารณาปรับใช้ร่วมกับแนวทางพฤติกรรมศาสตร์ในการบริหารจัดการค่าธรรมเนียมขยะของเทศบาลในอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ที่มีลักษณะกึ่งเมืองกึ่งชนบท เช่น เทศบาลเมืองพะเยา ที่ต้องการเครื่องมือที่มีความยืดหยุ่นและกระตุ้นการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเหมาะสม โดยสรุป ผลการศึกษานี้ ได้ยืนยันและขยายข้อค้นพบจากงานวิจัยก่อนหน้าในมิติเชิงพฤติกรรมศาสตร์ โดยแสดงให้เห็นว่า การใช้มาตรการเล็กๆ ที่ออกแบบอย่างมีเป้าหมายภายใต้กรอบแนวคิด Nudge Theory สามารถนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของประชาชนในทางที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดเก็บค่าธรรมเนียมได้ สะท้อนถึงความจำเป็นในการบูรณาการข้อมูล ความเข้าใจพลเมือง เทคโนโลยี และนวัตกรรมเชิงนโยบายเพื่อเสริมศักยภาพ อปท. อย่างยั่งยืน

สรุป

ผู้วิจัยสามารถสรุปปัญหาและความท้าทายในการบริหารจัดการเก็บรายได้จากค่าธรรมเนียมขยะของเทศบาลเมืองพะเยาได้เป็นสองประเด็นหลัก *ประการแรก* คือ ปัญหาด้านความตระหนักของประชาชนต่อหน้าที่ในการชำระค่าธรรมเนียมขยะซึ่งเกิดจากความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนในบทบาทของตนเองในฐานะพลเมือง เช่น กลุ่มผู้เช่าที่เข้าใจว่าเป็นหน้าที่ของเจ้าของบ้านหรือกลุ่มประชาชนที่เชื่อว่าตนไม่ได้ก่อให้เกิดขยะโดยตรงจึงไม่ควรร้องรับผิดชอบ รวมถึงความรู้สึกว่าไม่ได้รับการบริหารจัดการขยะอย่างทั่วถึง หรือไม่ได้รับการตอบสนองจากภาครัฐตามความต้องการ เช่น การจัดหาถังขยะประจำบ้าน ทำให้เกิดทัศนคติในทางลบต่อระบบค่าธรรมเนียมขยะ *ประการที่สอง* คือ ปัญหาด้านทรัพยากรที่ใช้ในการบริหารจัดการเก็บไม่สอดคล้องกับรายได้ที่จัดเก็บได้จริง แม้เทศบาลจะมีการจัดเก็บขยะอย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอผ่านรถขยะ 7 คันโดยเจ้าหน้าที่ประจำรถรวมกว่า 35 คน และใช้งบประมาณกว่า 4 ล้านบาทต่อปี แต่รายได้จากค่าธรรมเนียมยังไม่ครอบคลุมค่าใช้จ่ายดังกล่าว ปัญหาดังกล่าวรุนแรงยิ่งขึ้นเมื่อพิจารณาถึงรูปแบบค่าธรรมเนียมแบบเหมาจ่ายที่ไม่สอดคล้องกับปริมาณขยะจริงของแต่ละครัวเรือนหรือสถานประกอบการ และความจำเป็นในการให้บริการพื้นที่สาธารณะที่ไม่สามารถเรียกเก็บค่าธรรมเนียมได้ ส่งผลต่อความสามารถในการจัดเก็บรายได้ที่ยั่งยืนของเทศบาล

สรุปผลการใช้มาตรการส่งเสริมการจัดเก็บค่าธรรมเนียมขยะ กล่าวคือในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดพฤติกรรมศาสตร์และทฤษฎี Nudge มาปรับใช้กับการบริหารจัดการเก็บค่าธรรมเนียมขยะผ่านมาตรการสองรูปแบบ ได้แก่ (1) การประชาสัมพันธ์ช่องทางการชำระค่าธรรมเนียมขยะและเส้นทางเดินรถเก็บขยะ โดยใช้สื่อวีดิทัศน์ขนาดใหญ่ติดตั้งในพื้นที่ชุมชน มีข้อดี คือ เป็นสิ่งใหม่ในพื้นที่ ทำให้ประชาชนเข้าใจข้อมูลได้ง่าย และสามารถเข้าถึงได้หลากหลายช่องทาง อย่างไรก็ตาม ยังพบข้อจำกัดด้านการออกแบบ การเลือกสถานที่ติดตั้ง และการเข้าถึงของกลุ่มประชาชนบางกลุ่ม ซึ่งอาจทำให้ประสิทธิภาพของมาตรการนี้ยังไม่เด่นชัดในเชิงรายได้หรือความพึงพอใจในระยะสั้น และ (2) การจัดทำสติกเกอร์ 2 ภาษาให้แก่ผู้ที่ชำระค่าธรรมเนียมขยะรายปี โดยเน้นการกระตุ้นพฤติกรรมผ่านการยืนยันสถานะการชำระค่าธรรมเนียม ซึ่งพบว่า เป็นมาตรการที่ได้รับผลตอบแทนในเชิงบวกอย่างชัดเจน โดยสามารถเพิ่มรายได้จากค่าธรรมเนียมในช่วงทดลองถึง 21,950 บาทภายในเวลา 4 วัน สะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพของมาตรการเชิงพฤติกรรมในการกระตุ้นความร่วมมือของประชาชน และมีแนวโน้มที่จะขยายผลไปสู่รูปแบบอื่นได้อีกในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับ อปท. ได้แก่

1. ควรส่งเสริมการประชาสัมพันธ์อย่างจริงจังและต่อเนื่องเพื่อสร้างความเข้าใจถึงหน้าที่ของประชาชนในการชำระค่าธรรมเนียมขยะ และความสำคัญของต้นทุนที่เทศบาลต้องแบกรับในการบริหารจัดการเก็บขยะ ซึ่งควรสื่อสารไปยังประชาชน ร้านค้า และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่

2. ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการรักษาความสะอาดของพื้นที่ เช่น การตั้งจุดทิ้งขยะที่ชัดเจน การเฝ้าระวังการทิ้งขยะจากบุคคลภายนอก และการสร้างจิตสำนึกในการเป็นเจ้าของพื้นที่ในด้านสุขอนามัยของชุมชน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ได้แก่

1. หน่วยงานระดับนโยบายควรพิจารณาทบทวนโครงสร้างค่าธรรมเนียมขยะให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละพื้นที่ รวมถึงจัดทำกฎหมายหรือระเบียบที่เอื้อต่อการปิดช่องโหว่ของระบบจัดเก็บ เช่น การเชื่อมโยงการชำระค่าธรรมเนียมกับสิทธิในการโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้าง เป็นต้น

2. ควรพัฒนาและนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการแจ้งเตือน และรับชำระค่าธรรมเนียมเพื่อเพิ่มความสะดวก รวดเร็ว ลดการตกหล่น และลดต้นทุนของระบบการจัดเก็บแบบเดิม

องค์ความรู้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้ได้แสดงให้เห็นว่า ปัญหาในการจัดเก็บค่าธรรมเนียมขยะของเทศบาลเมืองพะเยาไม่ได้เกิดจากโครงสร้างนโยบายเพียงอย่างเดียว แต่ยังรวมถึงปัจจัยด้านพฤติกรรม ความเข้าใจของประชาชน และข้อจำกัดเชิงทรัพยากร ซึ่งสามารถแก้ไขได้โดยการนำแนวคิดพฤติกรรมศาสตร์มาประยุกต์ใช้ในมาตรการที่มีต้นทุนต่ำ แต่สามารถเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชนได้ในทางบวกอย่างเป็นรูปธรรม ผลจากการทดลองมาตรการดังกล่าว ชี้ให้เห็นถึงความเป็นไปได้ในการออกแบบนโยบายที่ตอบสนองพฤติกรรมของประชาชนอย่างเหมาะสม ซึ่งสามารถนำไปขยายผลในระดับเทศบาลอื่นหรือพัฒนาเป็นแนวทางเชิงระบบของประเทศได้ในอนาคต

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณคณะรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา สำหรับการสนับสนุนทุนวิจัย รวมถึงเจ้าหน้าที่ทุกท่านที่มีส่วนร่วมในการดำเนินงานตลอดกระบวนการวิจัย ตลอดจนขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งจากเทศบาลเมืองพะเยาและตัวแทนผู้นำชุมชน ที่ให้ความร่วมมือด้วยดีจนทำให้การวิจัยสำเร็จลุล่วง หากมีข้อผิดพลาดใด ผู้วิจัยขอน้อมรับไว้เพื่อการปรับปรุงต่อไป

Referecnes

- Campbell, D. T., & Stanley, J. C. (1963). *Experimental and Quasi-Experimental Designs for Research*. Boston: Houghton Mifflin.
- Caplanova, A., Sirakovova, E., & Szakadatova, E. (2024). Enhancing garbage fee compliance: Insights from a Slovak field experiment. *Journal of Economics and Behavioral Research*, (2), 101–115.
- Ichikawa, M., & Lee, S. (2022). Nudging towards compliance with the payment of garbage collection fee: Evidence from a randomized field experiment. *Social Science Research Network (SSRN)*. January 2022 <https://doi:10.2139/ssrn.4280302>
- Kruethep, V., Sithidet, S., Vijitkosol, S., Tumpapun, W., & Chaowarun, C. (2020). *Enhancing Capabilities of Local Revenue Administration in Thailand. Final Research Report Submitted to the Regional and Provincial Development Plan 4.0 Program*. Office of the National Higher Education Science Research and Innovation Policy Council (NXPO). [in Thai]
- _____. (2022). *Enhancing Capabilities of Local Revenue Administration in Thailand (Phase II Study)*. National Research Council of Thailand (NRCT). [in Thai]
- Parliamentary Budget Office. (2021). *Analysis Report on Local Administrative Organization's Revenue*. Retrieved November 19, 2023, from https://cda.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parbudget/ewt_dl_link.php?nid=992 [in Thai]
- Phayao Municipality. (2023). *Local Development Plan 2023–2027*. Retrieved November 19, 2023, from <https://phayaocity.go.th/strategy/?cid=4> [in Thai]
- Phayao Municipality. (2024). *Municipal Expenditure Budget Ordinance for Fiscal Year 2023*. Retrieved November 19, 2023, from <https://phayaocity.go.th/strategy/?cid=6> [in Thai]
- Pansombun, N., Pongsaophawachai, S., Yipmantalasi, S., & Kanchanakul, P. (2004). A study of the willingness to pay for solid waste management in Chiang Mai Municipality Area. *Chiang Mai University Journal of Economics*, 8(1–2), 89-107. [in Thai]

- Sinnarong, K., & Putakamnerd, C. (2019). Database and information system for disposal fee of waste: a case study of bandu municipality, Muang Chiang Rai District, Chiang Rai Province. *Journal of Logistics and Supply Chain Operations (JLSCO)*, 5(1), 34-47. [in Thai]
- Sakphet, N., Jitrugtham, C., Bunjan, A., & Pumpuang, C. (2023). Development of a garbage disposal fee collection application: a case study of la-Ngu subdistrict administrative organization, La-Ngu District, Satun Province. *Khon Kaen University Science Journal*, 51(3), 238-256. [in Thai]
- Shadish, W. R., Cook, T. D., & Campbell, D. T. (2002). *Experimental and Quasi-Experimental Designs for Generalized Causal Inference*. Boston: Houghton Mifflin.
- Thaler, R. H., & Sunstein, C. R. (2008). *Nudge: Improving Decisions About Health, Wealth, and Happiness*. New Haven, CT: Yale University Press.
- Thavornprasert, B., & Hosie, S. (2013). An evaluation of the willingness to pay for waste disposal: a case study of Mueang District, Songkhla Province. *Journal of Multidisciplinary in Social Science*, 9(1), 1-16. [in Thai]
- Tularak, P., & Wasanadamrongdee, S. (2023). Proportional waste fee collection based on disposal volume: part I—case studies and lessons learned from international practices. *Environmental Journal*, 27(1), 1-11. [in Thai]
- Wilson, B. M., Johnson, K. L., Chen, R. Y., & Rivera, M. A. (2025). Behavioral interventions for waste reduction: A systematic review of experimental studies. *Frontiers in Psychology*, 16, 1561467. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2025.1561467>

**แนวทางการนำนโยบายด้านการเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพไปปฏิบัติ
ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดราชบุรี
Guidelines for Implementing the Policy to Increase Vocational
Student Enrollment in Educational Institutions
under the Office of the Vocational Education
Commission in Ratchaburi Province**

สุกัญญา สุदारารัตน์*

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

*e-mail: sukanyasud@mcru.ac.th

Sukanya Sudararat

Faculty of Education, Muban Chombueng Rajabhat University¹

Received: June 6, 2025, Revised: July 26, 2025, Accepted: August 7, 2025

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มุ่งเน้นแนวทางการนำนโยบายด้านการเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพไปปฏิบัติของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดราชบุรี งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการนำนโยบายด้านการเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพไปปฏิบัติ 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน และ 3) ศึกษาแนวทางการนำนโยบายด้านการเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพไปปฏิบัติของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดราชบุรี การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยแบบผสมผสาน แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การศึกษาและเปรียบเทียบการนำนโยบายไปปฏิบัติด้านการเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพ เป็นการวิเคราะห์เชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดราชบุรี จำนวน 191 คน โดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นตามขนาดสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งมีค่าความเที่ยงตรงรายข้ออยู่ระหว่าง .67-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .949 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการทดสอบความแตกต่างรายคู่แบบ LSD และ 2) การศึกษาแนวทางการนำนโยบายด้านการเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพไปปฏิบัติ เป็นการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือ ผู้ทรงคุณวุฒิ เป็น ผู้อำนวยการอาชีวศึกษาหรือรองผู้อำนวยการอาชีวศึกษา จำนวน 1 คน ศึกษาพิเศษจากสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 1 คน คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 1 คน และ อาจารย์มหาวิทยาลัย จำนวน 2 คน รวมทั้งหมด 5 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) การนำนโยบายด้านการเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพไปปฏิบัติของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดราชบุรี พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบาย ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านทรัพยากรนโยบาย 2) ผลการศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน ในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 และ 3) แนวทางการนำนโยบายด้านการเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพไปปฏิบัติ คือ 3.1) ด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบาย ควรกำหนด

บทบาทหน้าที่ให้ชัดเจน จัดทำคู่มือภารกิจ และติดตามผลด้วยตัวชี้วัดอย่างต่อเนื่อง 3.2) ด้านทรัพยากรนโยบาย ควรวางแผนกำลังคนอย่างยืดหยุ่น ลดภาระงานไม่จำเป็น และขยายความร่วมมือจากภายนอกเพื่อเสริมทรัพยากร 3.3) ด้านการสื่อสารระหว่างองค์กรและกิจกรรมการเสริมแรง ควรสื่อสารสม่ำเสมอผ่านเครื่องมือออนไลน์ และสร้างกลไกร่วมกับชุมชนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน 3.4) ด้านลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ควรมีระบบติดตามประเมินผลที่ชัดเจน รายงานความคืบหน้าเป็นระยะ และมอบหมายผู้รับผิดชอบพร้อมแผนติดตาม 3.5) ด้านเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ควรสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกอย่างเป็นระบบ แสดงผลลัพธ์ชัดเจน และให้สิทธิประโยชน์จูงใจ และ 3.6) ด้านทัศนคติของผู้ปฏิบัติ ควรสื่อสารเป้าหมายให้ชัด สนับสนุนทรัพยากร เปิดโอกาสมีส่วนร่วม และส่งเสริมความเชื่อมั่นผ่านระบบติดตามและเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้

คำสำคัญ: แนวทาง การนำนโยบายไปปฏิบัติ ผู้เรียนสาขาอาชีพ

Abstract

This study focuses on studying guidelines for implementing the policy to increase vocational student enrollment in educational institutions under the Office of the Vocational Education Commission in Ratchaburi Province. The objectives were 1) to study the implementation of the policy to increase vocational student enrollment, 2) to compare teachers' opinions based on gender, education level, and work experience, and 3) examine approaches for implementing the policy to increase vocational student enrollment of the educational institutions in the area. A mixed-methods research design was employed in two phases. Phase 1 involved examining and comparing the implementation of the policy to increase vocational student enrollment using the quantitative approach. The sample was 191 teachers from educational institutions under the Office of the Vocational Education Commission in Ratchaburi Province, stratified random sampling based on institution size. The research instruments were a questionnaire with content validity, IOC values between .67-1.00, a reliability value of .949. The data were analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, One-way analysis of variance (ANOVA), Least Significant Difference (LSD). Phase 2 involved investigating approaches for implementing the policy to increase vocational student enrollment. A qualitative analysis was employed in this phase. The key informants consisted of five individuals: one vocational education director or deputy director, one supervisor from the Office of the Vocational Education Commission, one member of a vocational education institution committee, and two university lecturers. The research instrument used was a semi-structured interview, and data were analyzed through content analysis.

Results revealed that 1) the implementation of the policy to increase vocational student enrollment by educational institutions under the Office of the Vocational Education Commission in Ratchaburi Province was at a high level, both in overall and in each individual aspect. The highest mean frequency was in the aspect of policy standards and objectives, and the lowest mean was about policy resources. Results of 2) the comparative analysis of teachers' opinions, classified by gender, educational level, and work experience, revealed overall statistically significant differences at the .01 and .05 levels. 3) Six approaches for implementing the policy are proposed as follows: 3.1) In the aspect of policy standards and objectives, roles and responsibilities of stakeholders should be clearly defined. The institution should develop operational manuals and continuously monitor progress using key performance indicators. 3.2) In terms of policy resources, there should be flexibility in planning and allocation of manpower. This could be done by reducing unnecessary workloads, and strengthening external partnerships to supplement limited resources. 3.3) With regards to inter-organizational communication and enforcement

activities, consistent communication should be maintained through online tools and collaborative mechanisms with communities should be established to enhance operational efficiency. 3.4) Regarding the characteristics of agencies responsible for policy implementation, there should be a clear monitoring and evaluation system, regular progress reporting, and the designation of responsible personnel accompanied by a structured follow-up plan. 3.5) In terms of economic, social and political conditions, systematic collaboration with external agencies should be established, with clearly demonstrated outcomes and the provision of incentive-based benefits. 3.6) In terms of practitioners' attitudes, goals should be communicated clearly, resources should be provided, participation opportunities should be created, and trust is promoted through monitoring systems and platforms for knowledge sharing.

Keywords: Guidelines; Implementation Policy; Vocational Student

บทนำ

การพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าและสามารถแข่งขันในระดับนานาชาติได้อย่างยั่งยืน จำเป็นต้องอาศัยทุนมนุษย์ที่มีคุณภาพ มีความรู้ ทักษะ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับพลวัตทางเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (MacKenzie, & Chiang, 2023) ระบบการศึกษา จึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการบ่มเพาะและพัฒนากำลังคนดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานศึกษาอาชีวศึกษา ซึ่งเป็นกลไกหลักในการผลิตแรงงานระดับกลางและระดับเทคนิคที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานและขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนระดับชาติ สอดคล้องกับเจตนารมณ์ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 ที่บัญญัติไว้ว่า "...มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ..." (Royal Thai Government Gazette, 2018)

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) เป็นหน่วยงานหลักภายใต้กระทรวงศึกษาธิการที่มีภารกิจสำคัญในการบริหารจัดการและส่งเสริมการอาชีวศึกษาในประเทศไทย มีบทบาทโดยตรงในการกำหนดทิศทางการผลิตและพัฒนากำลังคนด้านวิชาชีพในหลากหลายสาขา ตั้งแต่ระดับฝีมือ ระดับเทคนิค ไปจนถึงระดับเทคโนโลยี เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษามีสมรรถนะและความพร้อมในการเข้าสู่ตลาดแรงงานและเป็นที่มาสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ (Office of the Vocational Education Commission, 2022) อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่สำคัญและส่งผลกระทบในวงกว้าง คือ แนวโน้มจำนวนผู้เรียนสายวิชาชีพที่มีจำนวนลดลงอย่างต่อเนื่องในรอบหลายปีที่ผ่านมา ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากค่านิยมทางสังคมที่ยังคงให้ความสำคัญกับการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษามากกว่า สถานการณ์นี้ได้ก่อให้เกิดปัญหาการขาดแคลนกำลังคนที่มีทักษะ (Skilled Labor) ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพในภาคการผลิต ภาคบริการ และตลาดแรงงานโดยรวม (Office of the National Economic and Social Development Council, 2023)

การเพิ่มสัดส่วนผู้เรียนสายอาชีวศึกษาจึงมีข้อเพียงเป้าหมายเชิงปริมาณ แต่เป็นความจำเป็นเชิงยุทธศาสตร์ต่อการพัฒนากำลังคนที่มีทักษะเฉพาะทาง ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในระดับโลก (Rafid, 2023) บทเรียนจากประเทศที่มีระบบอาชีวศึกษาที่แข็งแกร่งและประสบความสำเร็จในการพัฒนาสายอาชีพ เช่น สาธารณรัฐประชาชนจีนและสาธารณรัฐสิงคโปร์ แสดงให้เห็นว่า ประเทศเหล่านี้ได้ใช้มาตรการเชิงนโยบายในการควบคุมสัดส่วนการศึกษาต่อระหว่างสายอาชีวศึกษาและสายสามัญอย่างจริงจัง โดยการจำกัดจำนวนที่นั่งในระดับมหาวิทยาลัยและเพิ่มปริมาณที่นั่งของสายอาชีวศึกษาอย่างเป็นระบบ (Agustian, Pohan, Zen, Wiwin, & Malik, 2023)

หากประเทศไทยไม่สามารถดำเนินมาตรการหรือนโยบายส่งเสริมการเรียนสายอาชีวศึกษาที่มีประสิทธิภาพและสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม อาจต้องเผชิญกับความเสี่ยงที่สถานประกอบการอุตสาหกรรมจะพิจารณาย้ายฐาน

การผลิตไปยังประเทศเพื่อนบ้านที่มีปริมาณแรงงานทักษะเพียงพอในอนาคต เมื่อประเทศไทยประสบปัญหาการขาดแคลนแรงงานอย่างต่อเนื่อง (Chompong, 2014) เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ และเป้าหมายยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาสู่สากล พ.ศ. 2555-2569 และแผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560-2579 โดยคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ถือเป็นนโยบายสำคัญที่ได้รับการขับเคลื่อน (Office of the Vocational Education Commission, 2017) นโยบายดังกล่าวมุ่งเน้นการรักษานักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ให้คงที่ และเพิ่มปริมาณนักเรียนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ลดปัญหาการออกกลางคัน จัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของแต่ละพื้นที่และในระดับภาพรวม เปิดโอกาสให้นักเรียนเข้าสู่สายอาชีพผ่านระบบโควตา และเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนอาชีวศึกษาอย่างแท้จริง ได้แก่ นักเรียนและผู้ปกครอง

ความท้าทายของการทำให้แนวนโยบายจากส่วนกลางสามารถนำไปปรับใช้และขับเคลื่อนได้อย่างมีประสิทธิภาพในระดับปฏิบัติการนั้น เป็นประเด็นสำคัญโดยเฉพาะในบริบทของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยงานปลายทางที่มีปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ (Ulmanen, Bergek, & Hellsmar, 2022) ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดราชบุรี ทั้ง 6 แห่ง ต่างดำเนินโครงการและกิจกรรมเชิงรุกเพื่อขับเคลื่อนนโยบายเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพให้สอดคล้องกับเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาสู่สากล โดยเฉพาะในด้านการแนะแนว การส่งเสริมอาชีพอิสระ การจัดการศึกษาระบบทวิภาคี การลดการออกกลางคัน และการสร้างความร่วมมือกับชุมชนและสถานประกอบการ ตัวอย่างการดำเนินงานที่หลากหลายในแต่ละสถานศึกษา ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิคราชบุรีมีโครงการชมรมวิชาชีพและแนะแนวสายอาชีพ (Ratchaburi Technical College, 2024) วิทยาลัยการอาชีพปากท่อดำเนินโครงการ Fix it Center และโครงการอาชีวะอยู่ประจำ (Pak Tho Industrial and Community Education College, 2023) วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี 2 และวิทยาลัยเทคนิคโพธารามเน้นการแนะแนวและปฐมนิเทศนักเรียน (Ratchaburi Technical College 2, 2023; Photharam Technical College, 2023) ขณะที่วิทยาลัยการอาชีวะบ้านโป่งและวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรีมุ่งเน้นการเข้าถึงกลุ่มเสี่ยงและพื้นที่ห่างไกล (Ban Pong Vocational College, 2023; Ratchaburi College of Agriculture and Technology, 2023) กิจกรรมเหล่านี้สะท้อนถึงความพยายามของสถานศึกษาในการปรับใช้นโยบายให้เหมาะสมกับบริบทของจังหวัดราชบุรี

การศึกษาสภาพการดำเนินงานและปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จจึงมีความสำคัญเพื่อยืนยันความสอดคล้องระหว่างนโยบายระดับชาติ ทฤษฎี และการปฏิบัติจริงในพื้นที่ กรอบแนวคิดของ Van Meter, & Van Horn (1975) ชี้ว่าความสำเร็จของการนำนโยบายสู่การปฏิบัติขึ้นอยู่กับปัจจัย 6 ด้าน ได้แก่ 1) วัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบาย 2) ทรัพยากรนโยบาย 3) การสื่อสารระหว่างองค์กรและกิจกรรมการเสริมแรง 4) ลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ 5) เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง และ 6) ทศนคติของผู้ปฏิบัติ

กรอบแนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ อาทิ งานวิจัยของ Suwanna (2021) ที่ศึกษาแนวทางการเพิ่มปริมาณผู้ศึกษาต่อสายอาชีวศึกษา ได้ให้แนวทางที่เกี่ยวข้องกับหลายปัจจัย เช่น การกำหนดสัดส่วนผู้เรียนที่ชัดเจน ซึ่งสะท้อนด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบาย การสร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ ที่ชี้ให้เห็นปัจจัยด้านการสื่อสาร และการสร้างความเข้าใจในกลุ่มครูแนะแนว ที่บ่งบอกถึงความสำคัญของการทศนคติผู้ปฏิบัติ นโยบาย รวมถึงงานวิจัยของ Muhammad, Pulungan, & Darwin (2024); Erlinda, Muhtar, & Noviani, (2021) ที่เน้นความสำคัญของการสื่อสาร การมีส่วนร่วม และทรัพยากรที่สอดคล้องกับการปฏิบัติงานจริง

จากความสอดคล้องและความเชื่อมโยงระหว่างนโยบายระดับชาติ แนวคิดทฤษฎี ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการดำเนินการในระดับสถานศึกษาในพื้นที่ศึกษา ยืนยันถึงความสำคัญของการศึกษาเชิงประจักษ์เกี่ยวกับสภาพการนำนโยบาย

ด้านการเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพศึกษาไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนกำลังคนทักษะและเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพอย่างยั่งยืนและสอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น ด้วยเหตุนี้ การวิจัยครั้งนี้ จึงมุ่งเน้นการศึกษาสภาพการนํานโยบายเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพศึกษาไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดราชบุรี รวมถึงศึกษาแนวทางการนํานโยบายไปปฏิบัติ เพื่อสนับสนุนการเพิ่มปริมาณผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการนํานโยบายด้านการเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพไปปฏิบัติของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดราชบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนํานโยบายด้านการเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพไปปฏิบัติของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดราชบุรี จำแนกตามเพศระดับการศึกษาและประสบการณ์ทำงาน
3. เพื่อศึกษาแนวทางการนํานโยบายด้านการเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพไปปฏิบัติของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดราชบุรี

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการนํานโยบายไปปฏิบัติ

การนํานโยบายไปปฏิบัติเป็นกระบวนการสำคัญที่เชื่อมโยงเจตนารมณ์ของผู้กำหนดนโยบายกับผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นจริงในภาคสนาม นักวิชาการหลายท่านได้ให้คำอธิบายที่แตกต่างกันแต่มีทิศทางไปในแนวเดียวกัน โดย Williams (1971) เห็นว่า ความสำเร็จของการนํานโยบายขึ้นอยู่กับศักยภาพขององค์กร โดยเฉพาะภาวะผู้นำที่สามารถรวบรวมทรัพยากรและสร้างเอกภาพในการทำงาน ซึ่ง Waradet (2016) ก็ให้ความสำคัญในทิศทางเดียวกัน โดยชี้ว่า ความพร้อมด้านบุคลากร ระบบ และงบประมาณ เป็นปัจจัยหลักที่ช่วยขับเคลื่อนนโยบายให้เกิดผลลัพธ์จริง ซึ่ง Pressman, & Wildavsky (1984) อธิบายว่า การนํานโยบายไปปฏิบัติ คือ การแปลงเป้าหมายเชิงนามธรรมให้เป็นการดำเนินงานที่จับต้องได้ โดยต้องอาศัยการตีความและตัดสินใจจากหลายฝ่าย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Van Meter, & Van Horn (1975) ที่มองว่า การดำเนินนโยบายต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมของหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของนโยบาย ในขณะที่ DeLeon, & DeLeon (2002) ที่เห็นว่า กระบวนการนี้มีความซับซ้อนสูง และยิ่งทวีความยุ่งยากหากผู้ปฏิบัติไม่เข้าใจเจตนารมณ์ของนโยบาย เช่นเดียวกับ Mazmanian, & Sabatier (1989) ให้คำอธิบายที่ครอบคลุม โดยมองว่าการนํานโยบาย คือ กระบวนการที่หน่วยงานของรัฐดำเนินการตามกรอบกฎหมาย คำสั่ง หรือมติ เพื่อให้บรรลุผลตามที่กำหนดไว้ และกระบวนการนี้ต้องผ่านขั้นตอน ได้แก่ การออกแบบ การสร้างความยินยอม และการประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Supachai, & Piyakorn (2020) ที่ระบุว่า การนํานโยบายเป็นกระบวนการต่อเนื่องที่เชื่อมโยงกันทุกขั้นตอน ตั้งแต่การแปลงนโยบายเป็นแผน จนถึงการติดตามและประเมินผล นอกจากนี้ Jumpol (2011) ยังเน้นว่า การนํานโยบายต้องแปลงเป็นแผนงานและกิจกรรมที่เป็นรูปธรรม โดยอาศัยการวิเคราะห์พฤติกรรมองค์กร การมีส่วนร่วม และบริบทแวดล้อม ซึ่งในทิศทางเดียวกันนี้ Anuman Rajadhon (2013) เสริมว่า การนํานโยบาย คือ การแปลงวัตถุประสงค์ของนโยบายให้เป็นโครงการและกิจกรรม พร้อมจัดสรรทรัพยากรและวางโครงสร้างเพื่อให้การดำเนินงานสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมาย กล่าวโดยสรุป แนวคิดของนักวิชาการเหล่านี้ล้วนสอดคล้องกันในแง่สำคัญว่า การนํานโยบายไปปฏิบัติเป็นกระบวนการที่ซับซ้อน ต้องอาศัยความเข้าใจบริบท การจัดการอย่างเป็นระบบ การมีส่วนร่วม และการปรับตัว เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่แท้จริงตามวัตถุประสงค์ของนโยบาย

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับตัวแบบการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ

ตัวแบบของ Van Meter, & Van Horn (1975) เป็นกรอบวิเคราะห์อธิบายกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติได้
อย่างเป็นระบบและครอบคลุม และ เชื่อว่า ความสำเร็จของการนำนโยบายสู่การปฏิบัติขึ้นอยู่กับตัวแปรสำคัญ 6 ประการ
ได้แก่ 1) วัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบาย หมายถึง เป้าหมาย แนวทาง และมาตรฐานในการดำเนินงานตามนโยบายที่
กำหนดไว้อย่างชัดเจน รวมถึงแผนปฏิบัติการ ขั้นตอนการดำเนินงาน และบทบาทของผู้เกี่ยวข้องในโครงการเพิ่มปริมาณ
ผู้เรียนสายอาชีพ (Sabatier, & Mazmanian, 1980) 2) ทรัพยากรนโยบาย หมายถึง บุคลากร งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์
และแหล่งสนับสนุนที่จำเป็นต่อการดำเนินนโยบายให้ประสบผลสำเร็จ (Pressman, & Wildavsky, 1984) 3) การสื่อสาร
ระหว่างองค์กรและกิจกรรมการเสริมแรง หมายถึง กระบวนการสื่อสารและประสานงานระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่
ผู้บริหาร ครู ชุมชน และหน่วยงานภายนอก เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับเป้าหมาย วิธีการดำเนินงาน และการ
เสริมแรงอย่างต่อเนื่อง (Matland, 1995) 4) ลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ หมายถึง โครงสร้างการบริหาร
จัดการ ระบบติดตามและประเมินผล การจัดสรรอำนาจหน้าที่ และศักยภาพของสถานศึกษาในการดำเนินโครงการเพิ่ม
ปริมาณผู้เรียนสายอาชีพ (Sabatier, & Mazmanian, 1980) 5) เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง หมายถึง
สภาพแวดล้อมภายนอกที่ส่งผลต่อการดำเนินนโยบาย เช่น สภาพเศรษฐกิจของครัวเรือน ค่านิยมของชุมชน ทักษะคิดของ
สังคมต่อการเรียนสายอาชีพ และการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ (O'Toole, 2000) และ 6) ทักษะคิดของผู้ปฏิบัติ
หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคิด และแรงจูงใจของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ (Hill, & Hupe, 2014)
โดยเฉพาะครูและผู้บริหาร ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อความมุ่งมั่นและผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินนโยบาย ซึ่งมีความเหมาะสมอย่าง
ยิ่งกับบริบทของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดราชบุรี ซึ่งมีลักษณะการดำเนินงานที่ต้อง
อาศัยการประสานงานระหว่างหลายหน่วยงานทั้งส่วนกลางและระดับพื้นที่ ต้องใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และมีเป้าหมาย
ร่วมกันในการเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการแรงงานในพื้นที่

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยใช้รูปแบบการวิจัยแบบ
ผสมผสานประเภทลำดับเชิงอธิบาย (Explanatory Sequential Design) ซึ่งเริ่มจากการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้
แบบสอบถาม จากนั้นจึงเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำมาการวิเคราะห์เนื้อหา (Content
Analysis) โดยวิธีการวิจัยที่ใช้ในการตรวจสอบ ติความ และจัดหมวดหมู่ข้อมูลข้อความ เพื่อค้นหารูปแบบ ประเด็น หรือ
ความหมายที่สำคัญในเชิงลึก โดยผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

**ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและเปรียบเทียบทางการนำนโยบายด้านการเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพไปปฏิบัติของ
สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดราชบุรี**

ประชากรที่ใช้ ได้แก่ ครูของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดราชบุรี
ปีการศึกษา 2566 จำนวน 6 วิทยาลัย จำนวน 376 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ ครูของสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดราชบุรี ปีการศึกษา 2566 จำนวน 6 วิทยาลัย ประกอบด้วย 1) วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี
2) วิทยาลัยการอาชีพปากท่อ 3) 4) วิทยาลัยเทคนิคโพธาราม 5) วิทยาลัยการอาชีพ บ้านโป่ง และ 6) วิทยาลัยเกษตรและ
เทคโนโลยีราชบุรี ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) จำแนกตามสถานศึกษา โดยใช้
ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie, & Morgan (1970) จำนวน 191 คน

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการนำนโยบายด้านการเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพไปปฏิบัติของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดราชบุรี

ผู้วิจัยใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นผู้อำนวยการอาชีวศึกษาหรือรองผู้อำนวยการอาชีวศึกษา จำนวน 1 คน ศึกษาพิเศษจากสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 1 คน คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 1 คน และ อาจารย์มหาวิทยาลัย จำนวน 2 คน รวมทั้งหมด 5 คน ในการสัมภาษณ์

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและเปรียบเทียบทางการนำนโยบายด้านการเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพไปปฏิบัติของ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดราชบุรี

เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย 1) สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) และ 2) เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำนโยบายด้านการเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพไปปฏิบัติ ตามตัวแบบการนำนโยบายไปปฏิบัติของ Van Meter, & Van Horn (1975) ซึ่งมีรูปแบบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) โดยแปลความหมายค่าเฉลี่ยแบบสอบถามตามเกณฑ์การให้คะแนนและแปลความหมายของคะแนน ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง ระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง ระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง ระดับน้อย และค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการนำนโยบายด้านการเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพไปปฏิบัติของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดราชบุรี

เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์ มีลักษณะเป็นคำตอบแบบปลายเปิด เพื่อศึกษาแนวทางการนำนโยบายด้านการเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพไปปฏิบัติ

3. การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง มีขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) สร้างคำถามตามกรอบแนวคิดในการวิจัยและวัตถุประสงค์ของการวิจัยและเสนอในลักษณะของแบบสัมภาษณ์ 3) นำคำถามไปตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) โดยจัดส่งให้กับผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 3 คน ซึ่งได้ค่าความเที่ยงตรงของแบบถามอยู่ระหว่าง .60–1.00 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และ 4) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-Out) เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .949

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เก็บข้อมูลทั้ง 2 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การส่งแบบสอบถามผ่าน Google Form ไปยังสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดราชบุรี และได้รับกลับมาครบ จำนวน 191 ฉบับ ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ และ 2) นำแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างจากการศึกษาเอกสารและประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในแบบสอบถาม พร้อมจัดทำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้จริง ผู้วิจัยนัดหมายและสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นรายบุคคลระหว่างวันที่ 1–15 มีนาคม 2567 และนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์เพื่อสังเคราะห์แนวทางนโยบายไปปฏิบัติ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

5.2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ การนำนโยบายด้านการเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพไปปฏิบัติของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดราชบุรี โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5.3 วิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อการนำนโยบายด้านการเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพไปปฏิบัติ จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล วิเคราะห์โดย ค่าที (t-test) ใช้วิเคราะห์ที่มีตัวแปรต้น 2 กลุ่ม คือ เพศและระดับการศึกษา และทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีตัวแปรต้นมีมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป คือ ประสบการณ์ทำงาน เมื่อพบความแตกต่างจะทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วย LSD (Least Significant Difference)

5.4 วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน วิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการถอดเทปเสียง เรียบเรียงข้อมูล เข้ารหัส (Coding) ข้อความ และสังเคราะห์ประเด็นสำคัญที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ (1) ความเที่ยงตรง (Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC และ (2) ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

6.2 สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าที (t-test) การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และ ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วย LSD (Least Significant Difference)

ผลการวิจัย

1) ผลการศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติด้านการเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดราชบุรี ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของครูต่อการนำนโยบายด้านการเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพไปปฏิบัติของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดราชบุรี ในภาพรวม

ด้าน	การนำนโยบายไปปฏิบัติด้านการเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพของสถานศึกษา	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1	วัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบาย	4.32	.47	มาก	1
2	ทรัพยากรนโยบาย	4.20	.48	มาก	6
3	การสื่อสารระหว่างองค์กรและกิจกรรมการเสริมแรง	4.26	.49	มาก	4
4	ลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ	4.20	.46	มาก	5
5	เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง	4.29	.41	มาก	2
6	ทัศนคติของผู้ปฏิบัติ	4.27	.41	มาก	3
ภาพรวม		4.26	.35	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของครูต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติด้านการเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดราชบุรี ในภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.26$, S.D.=.35) เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านวัตถุประสงค์

และมาตรฐานนโยบาย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x}=4.32$, S.D.=.47) รองลงมา คือ ด้านเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ($\bar{x}=4.29$, S.D.=.41) ด้านทัศนคติของผู้ปฏิบัติ ด้านการสื่อสารระหว่างองค์กรและกิจกรรมการเสริมแรง ด้านลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติและ ด้านทรัพยากรนโยบาย ตามลำดับ

2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติด้านการเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดราชบุรี จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำนโยบายด้านการเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพไปปฏิบัติ โดยจำแนกตามเพศ

ด้านที่	การนำนโยบายไปปฏิบัติ ด้านการเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพ	เพศ				t	P - value
		ชาย		หญิง			
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1	วัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบาย	4.45	.48	4.22	.43	3.30**	.00
2	ทรัพยากรนโยบาย	4.28	.49	4.14	.46	1.99*	.04
3	การสื่อสารระหว่างองค์กรและกิจกรรมการเสริมแรง	4.39	.53	4.17	.43	3.05**	.00
4	ลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ	4.33	.47	4.11	.44	3.39**	.00
5	เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง	4.40	.43	4.22	.38	2.97**	.00
6	ทัศนคติของผู้ปฏิบัติ	4.36	.42	4.20	.39	2.56**	.01
ภาพรวม		4.36	.55	4.17	.41	3.82**	.00

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 พบว่า ครูที่มีเพศต่างกัน ภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้นด้านทรัพยากรนโยบายที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยในภาพรวมและรายด้านครูเพศชาย ($\bar{x}=4.36$) มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าครูเพศหญิง ($\bar{x}=4.17$)

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำนโยบายด้านการเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพไปปฏิบัติของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามระดับการศึกษา

ด้านที่	การนำนโยบายไปปฏิบัติ ด้านการเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพ	ระดับการศึกษา				t	P-value
		ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี			
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1	วัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบาย	4.13	.39	4.68	.38	-9.13**	.00
2	ทรัพยากรนโยบาย	4.17	.48	4.27	.47	-1.31	.19
3	การสื่อสารระหว่างองค์กรและกิจกรรมการเสริมแรง	4.23	.50	4.32	.47	-1.21	.23
4	ลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ	4.19	.49	4.23	.41	-.59	.55
5	เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง	4.24	.36	4.41	.48	-2.61**	.01
6	ทัศนคติของผู้ปฏิบัติ	4.23	.39	4.35	.44	-1.91	.06
ภาพรวม		4.19	.33	4.38	.36	-3.41**	.00

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ในภาพรวม ด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบาย และเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งครูที่มีระดับการศึกษาที่สูงกว่าปริญญาตรี ($\bar{x}=4.38$) มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงกว่าครูที่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี ($\bar{x}=4.19$)

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความแปรปรวน และการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี LSD ของครูที่มีต่อการนำนโยบายด้านการเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพไปปฏิบัติของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามประสบการณ์ทำงาน

ด้าน	การนำนโยบายไปปฏิบัติ ด้านการเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพ	ประสบการณ์ทำงาน						F	P-Value
		1-5 ปี		6-10 ปี		10 ปีขึ้นไป			
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1	วัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบาย	4.13	.47	4.55	.36	4.25	.61	14.25**	.00
2	ทรัพยากรนโยบาย	3.96	.40	4.20	.43	4.39	.49	14.42**	.00
3	การสื่อสารระหว่างองค์กรและกิจกรรมการเสริมแรง	4.05	.43	4.26	.51	4.42	.45	9.91**	.00
4	ลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ	3.97	.38	4.21	.46	4.37	.45	12.76**	.00
5	เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง	4.15	.32	4.38	.41	4.33	.44	5.57**	.00
6	ทัศนคติของผู้ปฏิบัติ	4.09	.36	4.29	.37	4.39	.42	9.03**	.00
ภาพรวม		4.06	.46	4.32	.54	4.36	.58	14.35**	.00

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4 พบว่า ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกตามประสบการณ์ทำงานในภาพรวม ครูที่มีประสบการณ์ทำงาน 10 ปีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x}=4.36$, S.D.=.58) รองลงมา คือ 6-10 ปี และ 1-5 ปี ตามลำดับ ส่วนผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งในภาพรวมและรายด้าน

3) ผลการศึกษาแนวทางการนำนโยบายด้านการเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพไปปฏิบัติของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดราชบุรี จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาและนโยบาย จำนวน 5 คน ดังนี้ สรุปได้ดังนี้

3.1) ด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบาย จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ทุกฝ่ายเห็นพ้องว่าควรมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องอย่างชัดเจน โดยจัดทำเอกสาร ได้แก่ คู่มือการปฏิบัติงาน ตารางภารกิจ และแผนผังงาน เพื่อแจกแจงความรับผิดชอบของแต่ละฝ่ายอย่างเป็นรูปธรรม พร้อมทั้งมีการประชุมติดตามผลอย่างสม่ำเสมอ และกำหนดตัวชี้วัดความรับผิดชอบเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และเกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

3.2) ด้านทรัพยากรนโยบาย จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า สถานศึกษาหลายแห่ง โดยเฉพาะวิทยาลัยขนาดเล็ก เผชิญปัญหาการขาดแคลนครูและบุคลากรในการดำเนินโครงการตามนโยบายเพิ่มผู้เรียนสายอาชีพ จึงควรมีการวางแผนอัตรากำลังอย่างยืดหยุ่น ปรับลดภาระงานที่ไม่จำเป็น และออกแบบกิจกรรมให้เหมาะสมกับศักยภาพของบุคลากรที่มีอยู่ นอกจากนี้ ควรแสวงหาความร่วมมือจากภายนอก เช่น ศิษย์เก่า ชุมชน ท้องถิ่น หรืออาสาสมัคร เป็นต้น เพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน รวมทั้งจัดทำแผนจ้างครูพิเศษหรือเจ้าหน้าที่ชั่วคราว และใช้เครื่องมือดิจิทัลในการติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบ

3.3) ด้านการสื่อสารระหว่างองค์กรและกิจกรรมการเสริมแรง จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า การสื่อสารภายในและระหว่างหน่วยงานควรดำเนินการอย่างสม่ำเสมอ มีระบบ และใช้เครื่องมือออนไลน์อย่างเหมาะสม โดยแนะนำให้มีการประชุมตามตารางที่กำหนด เช่น รายสัปดาห์หรือรายเดือน รวมทั้งจัดตั้งกลุ่มสื่อสารแบบเรียลไทม์ เช่น Line หรือ Google Meet เพื่ออัปเดตปัญหา แลกเปลี่ยนข้อมูล และติดตามความคืบหน้าอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ควรมีกฎไกการทำงานร่วมกันระหว่างฝ่ายบริหาร ครู และชุมชน เพื่อเปิดโอกาสในการเสนอแนะ สนับสนุน และแก้ไขปัญหาให้ตรงกับบริบทของแต่ละพื้นที่ ซึ่งจะช่วยเสริมแรงจิตใจและเพิ่มประสิทธิภาพในการขับเคลื่อนนโยบายเพิ่มผู้เรียนสายอาชีพ

3.4) ด้านลักษณะหน่วยงานที่น่านโยบายไปปฏิบัติ จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า หน่วยงานควรมีระบบติดตามและประเมินผลที่เป็นรูปธรรม โดยกำหนดให้มีการจัดทำรายงานความคืบหน้าเป็นระยะ เช่น รายเดือนหรือรายไตรมาส ใช้แบบประเมินมาตรฐานที่เก็บข้อมูลจากทั้งผู้ปฏิบัติงานและผู้รับบริการ พร้อมจัดประชุมเพื่อนำเสนอผล ปัญหา และแนวทางแก้ไขอย่างต่อเนื่อง ควรมีการมอบหมายผู้รับผิดชอบที่ชัดเจนและวางแผนปฏิทินการติดตามล่วงหน้า เพื่อให้การดำเนินงานตามนโยบายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

3.5) ด้านเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า การขับเคลื่อนนโยบายเพิ่มผู้เรียนสายอาชีพให้เกิดผลอย่างยั่งยืน จำเป็นต้องสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยควรเริ่มจากการวางแผนร่วมกันอย่างชัดเจน ทำข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) และจัดเวทีสื่อสารร่วมเป็นประจำ รวมถึงสื่อสารเชิงรุกเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับสถานประกอบการว่า การมีส่วนร่วมจะนำไปสู่ประโยชน์ร่วมกัน เช่น การได้แรงงานที่มีคุณภาพ ตรงตามความต้องการ เป็นต้น นอกจากนี้ ควรแสดงผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม เช่น อัตราการได้งาน หรือพัฒนาการของผู้เรียน พร้อมจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบและเผยแพร่อย่างต่อเนื่อง เป็นต้น เพื่อเสริมแรงใจจากภาคีเครือข่าย อีกทั้งควรมีแบบจำลองความร่วมมือที่ยืดหยุ่น และพัฒนานโยบายในระดับพื้นที่ให้เชื่อมโยงกับแผนเศรษฐกิจของจังหวัด โดยเฉพาะในกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย (S-Curve) พร้อมทั้งจัดให้มีสิทธิประโยชน์หรือการเชิดชูเกียรติ แก่หน่วยงานภายนอกที่สนับสนุน เพื่อส่งเสริมความร่วมมือในระยะยาว

3.6) ด้านทัศนคติของผู้ปฏิบัติ จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า การสร้างทัศนคติเชิงบวกและความเชื่อมั่นในการดำเนินนโยบายของผู้ปฏิบัติงาน ควรเริ่มจาก การสื่อสารเป้าหมายของโครงการให้ชัดเจน พร้อมอธิบายผลลัพธ์ที่มีต่อผู้เรียนและสังคม นอกจากนี้ควร สนับสนุนทรัพยากรอย่างเพียงพอ เปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรมี ส่วนร่วมตั้งแต่การวางแผน และจัดให้มีระบบติดตามผลและรายงานความก้าวหน้าอย่างโปร่งใส รวมถึงการสร้างความสำเร็จเล็กๆ ที่จับต้องได้ เพื่อเสริมแรงใจและลดความกังวล พร้อมทั้งพัฒนาระบบสนับสนุนการเรียนรู้และเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เพื่อส่งเสริมความมั่นใจในการขับเคลื่อนนโยบายอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากการศึกษาการน่านโยบายไปปฏิบัติด้านการเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดราชบุรี ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาได้ดำเนินการตามนโยบายที่มีวัตถุประสงค์และมาตรฐานที่ชัดเจน ครอบคลุม และสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ดังองค์ประกอบหลักของความสำเร็จ ดังนี้ 1) ระดับนโยบายกลางมีกรอบยุทธศาสตร์ที่ชัดเจน ได้แก่ นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา พ.ศ. 2555–2569 และจุดเน้นของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในปีงบประมาณ 2566 ที่เน้นการขยายโอกาสทางการศึกษา การยกระดับคุณภาพ และการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพบนฐานพื้นที่ ซึ่งสถานศึกษาในจังหวัดราชบุรีได้นำไปถ่ายทอดในระดับแผนปฏิบัติราชการอย่างครบถ้วน 2) การกำหนดเป้าหมายเชิงปริมาณและคุณภาพที่ชัดเจน ได้แก่ การรักษาจำนวนผู้เรียนระดับ ปวช. และเพิ่มในระดับ ปวส. การลดปัญหาการออกกลางคัน และการจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพ 3) การวางแผนและบูรณาการกับ

บริบทท้องถิ่น วิทยาลัยต่าง ๆ ได้จัดทำแผนที่เชื่อมโยงกับนโยบายระดับชาติ ซึ่งช่วยให้การดำเนินงานมีความเป็นระบบ และ 4) การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งจากฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ คณะกรรมการสถานศึกษา ภาคประชาชน และสถานประกอบการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Nattida, & Ploy (2019) ซึ่งพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำนโยบาย การผลิตและพัฒนาคุณภาพกำลังคนอาชีวศึกษาไปปฏิบัติ ได้แก่ มาตรฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบาย การสื่อสาร ระหว่างองค์กร เจื่อนใจทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง และความร่วมมือและการตอบสนองของผู้ปฏิบัติในระดับ มาก และ งานวิจัยของ Phannsupa, & Natthakrit (2018) ที่พบว่า ความสำเร็จของการนำนโยบายการปฏิรูปการศึกษาไป ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยสากลในหลายแง่มุม โดยเฉพาะการศึกษาของ Sebele (2015) ที่เน้นความสำคัญของความเข้าใจในเจตนารมณ์ของนโยบายต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติในการศึกษา เทคนิคและอาชีวศึกษา (TVET) พบว่า ผู้กำหนดและผู้ปฏิบัติต้องเข้าใจตรงกัน และความสามารถในการตัดสินใจเป็นหัวใจ สำคัญ และงานวิจัยของ Aryawan (2020) ยังคงมีความเกี่ยวข้อง โดยเน้นความสำคัญของการวางแผนนโยบายที่ชัดเจน ซึ่งอาจเป็นรากฐานสำคัญที่ทำให้การนำนโยบายเพิ่มผู้เรียนสายอาชีพในจังหวัดราชบุรีประสบความสำเร็จ

2. จากการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติด้านการเพิ่ม ปริมาณผู้เรียนสายอาชีพ ในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้น ด้านทรัพยากร นโยบายที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยในภาพรวมและรายด้าน ครูเพศชายมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าครูเพศหญิง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ลักษณะเฉพาะของสาขาวิชาชีพในสถานศึกษาอาชีวศึกษา ซึ่งสาขาที่ครูเพศชายส่วนใหญ่สอน เช่น ช่างยนต์ ช่างไฟฟ้า และช่างก่อสร้าง เป็นต้น มักเป็นสาขาที่สังคมและตลาดแรงงานให้ความสำคัญ จึงมองเห็นผลประโยชน์ และโอกาสจากนโยบายได้ชัดเจนกว่า นอกจากนี้ ครูเพศชายยังมีส่วนร่วมโดยตรงในกิจกรรมที่เน้นการปฏิสัมพันธ์ภายนอก ได้แก่ การแนะแนวในโรงเรียนมัธยม และการประสานงานกับสถานประกอบการ ทำให้รับรู้ถึงผลลัพธ์ของการนำนโยบาย ไปปฏิบัติได้ใกล้ชิดกว่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Conzon (2023) ที่พบว่า ผู้จัดการเพศชายมุ่งเน้นงานด้านเทคนิคและ มีอำนาจในการปฏิบัติงานมากกว่า

การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ ด้านการเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพ ในภาพรวมและด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐาน นโยบาย และเจื่อนใจทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งครูที่มีระดับการศึกษาที่สูงกว่าปริญญาตรีมีค่าเฉลี่ย สูงกว่าครูระดับปริญญาตรี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูที่มีระดับการศึกษาสูง ได้แก่ ปริญญาโทหรือปริญญาเอก ได้ผ่าน การฝึกฝนด้านการวิเคราะห์เชิงวิพากษ์และการประเมินนโยบาย ทำให้มีความเข้าใจเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ของนโยบาย การศึกษา และสามารถเชื่อมโยงนโยบายกับวิสัยทัศน์และพันธกิจขององค์กรได้อย่างลึกซึ้ง รวมถึงเข้าใจบริบทภายนอก เช่น การเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงานและทิศทางนโยบายภาครัฐ ในขณะที่ครูระดับปริญญาตรีมุ่งเน้นการปฏิบัติงาน ในห้องเรียนและขาดโอกาสฝึกฝนมุมมองเชิงกลยุทธ์ ส่งผลให้มีข้อจำกัดในการเข้าใจภาพรวมของนโยบายและเจื่อนใจ แนวล้อมที่ซับซ้อน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด Sebele (2015) และ Sabatier, & Mazmanian (1980) ที่เน้นย้ำถึงความสำคัญ ของความเข้าใจเจตนารมณ์นโยบายและความสามารถในการตีความนโยบายต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ ด้านการเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพ ในภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยครูที่มี ประสบการณ์ทำงาน 10 ปีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ 6-10 ปี และ 1-5 ปี ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูที่มี ประสบการณ์มากมีความเข้าใจระบบบริหารจัดการและการดำเนินงานลึกซึ้งกว่า มีโอกาสเรียนรู้จากการปรับตัวต่อ การเปลี่ยนแปลงนโยบายในหลายบริบท และมักได้รับบทบาทในระดับบริหารหรือเป็นคณะทำงาน ทำให้เข้าถึงข้อมูล เชิงนโยบายและทรัพยากรมากกว่า ส่งผลให้มีความมั่นใจและมุมมองเชิงบวกต่อการขับเคลื่อนนโยบายมากขึ้น อย่างไรก็ตาม

ในด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบาย ครูที่มีประสบการณ์ 6-10 ปี กลับมีความคิดเห็นสูงกว่าทั้งกลุ่มประสบการณ์น้อยและมาก ซึ่งสะท้อนว่ากลุ่มนี้มีประสบการณ์เพียงพอที่จะเข้าใจบริบทนโยบายอย่างลึกซึ้ง ขณะเดียวกันยังคงมีความยืดหยุ่นและเปิดรับแนวคิดใหม่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Nattida, & Ploy (2019) ที่ยืนยันว่า คุณสมบัตินักการส่งผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ ความแตกต่างของประสบการณ์ทำงานชี้ให้เห็นรูปแบบการรับรู้และการมีส่วนร่วมที่ต่างกัน ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการออกแบบกลยุทธ์พัฒนาบุคลากรและการสื่อสารเชิงนโยบายที่เหมาะสมกับแต่ละกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. จากการศึกษาแนวทางการนำนโยบายด้านการเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพไปปฏิบัติ ดังนี้ 3.1) ด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบาย ควรกำหนดบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจน จัดทำคู่มือภารกิจ และติดตามผลด้วยตัวชี้วัดอย่างต่อเนื่อง 3.2) ด้านทรัพยากรนโยบาย ควรวางแผนกำลังคนอย่างยืดหยุ่น ลดภาระงานไม่จำเป็น และขยายความร่วมมือจากภายนอกเพื่อเสริมทรัพยากร 3.3) ด้านการสื่อสารระหว่างองค์กรและกิจกรรมการเสริมแรง ควรสื่อสารสม่ำเสมอผ่านเครื่องมือออนไลน์ และสร้างกลไกร่วมกับชุมชนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน 3.4) ด้านลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ควรมีระบบติดตามประเมินผลที่ชัดเจน รายงานความคืบหน้าเป็นระยะ และมอบหมายผู้รับผิดชอบพร้อมแผนติดตาม 3.5) ด้านเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ควรสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกอย่างเป็นระบบ แสดงผลลัพธ์ชัดเจน และให้สิทธิประโยชน์จูงใจ และ 3.6) ด้านทัศนคติของผู้ปฏิบัติ ควรสื่อสารเป้าหมายให้ชัดเจน สนับสนุนทรัพยากร เปิดโอกาสมีส่วนร่วม และส่งเสริมความเชื่อมั่นผ่านระบบติดตามและเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษามีแนวทางการนำนโยบายไปปฏิบัติที่เหมาะสมกับบริบทที่หลากหลาย ประกอบด้วย 1) การจัดทำคู่มือหรือแผนผังการดำเนินงานที่ชัดเจน พร้อมระบบติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้นักการมีแนวทางที่เป็นหนึ่งเดียว ลดความสับสนในกระบวนการทำงาน และสามารถประเมินความคืบหน้าได้ตามลำดับขั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Aryawan (2020) ที่ชี้ว่า นโยบายที่มีเป้าหมายและแผนปฏิบัติการที่ชัดเจนช่วยให้ผู้ปฏิบัติสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และลดปัญหาการตีความที่คลาดเคลื่อน 2) การวางแผนอัตรากำลังอย่างยืดหยุ่น การลดภาระงานที่ไม่จำเป็น และการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก เป็นแนวทางที่ช่วยจัดการปัญหาด้านบุคลากรได้อย่างยั่งยืน โดยเฉพาะการประสานกับสถานประกอบการหรือหน่วยงานท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนทรัพยากร สอดคล้องกับ Suwanna (2021) ที่เสนอการสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนเป็นกลยุทธ์หลักในการเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพอย่างมีคุณภาพ 3) การส่งเสริมการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพผ่านการประชุมที่มีแผนชัดเจน การใช้เครื่องมือออนไลน์ และการเปิดพื้นที่สื่อสารร่วมกับชุมชน เป็นปัจจัยที่สร้างความเข้าใจตรงกันระหว่างหน่วยงาน สอดคล้องกับ Bui (2023) ที่พบว่า การมีระบบการสื่อสารที่ดีระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ ส่งผลต่อคุณภาพของการฝึกงานและอัตราการจ้างงานในภายหลังอย่างมีนัยสำคัญ 4) การพัฒนาระบบติดตามประเมินผลที่ชัดเจน กำหนดผู้รับผิดชอบ ช่วงเวลา และใช้เครื่องมือมาตรฐานในการเก็บข้อมูล ทำให้สามารถรายงานความคืบหน้าได้อย่างแม่นยำ เพิ่มความโปร่งใส และเสริมความเชื่อมั่นในระบบการบริหารจัดการ ซึ่งเป็นสิ่งที่ Office of the Southern Education Region (2019) ให้ความสำคัญในการประเมินโครงการเพิ่มทักษะกำลังคนอาชีวศึกษา 5) การสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกผ่านแผนงานที่ชัดเจน การประชาสัมพันธ์เชิงรุก และสิทธิประโยชน์ที่จูงใจ เป็นการเปิดโอกาสให้ภาคีที่เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญและพร้อมสนับสนุนสถานศึกษา ทั้งในด้านงบประมาณ ทรัพยากรบุคคล และโอกาสในการฝึกงานของนักเรียน และ 6) การสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้ปฏิบัติงาน ด้วยการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน การจัดสรรทรัพยากรอย่างเพียงพอ การเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วม และการยอมรับผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เป็นการส่งเสริมให้เกิดแนวคิดเรื่อง “Empowerment” หรือการเสริมพลังให้บุคลากรสามารถตัดสินใจและดำเนินงานได้อย่างมีอิสระ และยังสะท้อนถึงการมี “Ownership” หรือความรู้สึกเป็นเจ้าของนโยบายในระดับพื้นที่ ส่งผลให้เกิดความร่วมมือที่มีพลังจากภายใน เมื่อพิจารณาเชิงยุทธศาสตร์ แนวทางทั้ง 6 ข้อ

ข้างต้นสามารถเชื่อมโยงกับนโยบายเศรษฐกิจระดับประเทศได้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะยุทธศาสตร์ BCG Economy และอุตสาหกรรมเป้าหมายตาม S-Curve ที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะแรงงานให้ตอบโจทย์ภาคการผลิตยุคใหม่ ได้แก่ เกษตรแปรรูป พลังงานชีวภาพ หรืออุตสาหกรรมสุขภาพ การส่งเสริมให้นักเรียนเข้าสู่สายอาชีพด้วยแนวทางที่เป็นระบบจึงไม่เพียงตอบโจทย์เชิงการศึกษา แต่ยังรองรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศอย่างยั่งยืน ดังนั้น แนวทางที่ศึกษานี้จึงมีศักยภาพที่จะใช้เป็นต้นแบบในระดับประเทศ โดยเฉพาะในจังหวัดที่มีลักษณะคล้ายกับราชบุรี ไม่ว่าจะเป็นความหลากหลายของสถานศึกษา หรือข้อจำกัดด้านทรัพยากร การวางระบบบริหารที่ชัดเจน การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ และการเสริมสร้างพลังให้บุคลากรในพื้นที่ ส่วนสามารถประยุกต์ใช้ในบริบทอื่น และขยายผลเชิงนโยบายสู่ระดับประเทศ เพื่อบรรลุเป้าหมายการเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพอย่างเป็นรูปธรรม

สรุป

1) การศึกษาการนำนโยบายด้านการเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพไปปฏิบัติของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดราชบุรี พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุดคือ ด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบาย ด้านเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ด้านทัศนคติของผู้ปฏิบัติ ด้านการสื่อสารระหว่างองค์กรและกิจกรรมการเสริมแรง ด้านลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติและ ด้านทรัพยากรนโยบายตามลำดับ

2) การศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำนโยบายด้านการเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพไปปฏิบัติของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดราชบุรี จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน ในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05

3) การศึกษาแนวทางการนำนโยบายด้านการเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพไปปฏิบัติ คือ 3.1) จัดทำคู่มือหรือแผนผังงานที่ชัดเจน พร้อมระบบติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน 3.2) วางแผนอัตราค่าจ้างอย่างยืดหยุ่น ลดภาระงานที่ไม่จำเป็น และสร้างความร่วมมือภายนอก เพื่อแก้ปัญหาบุคลากรและสนับสนุนโครงการ 3.3) ส่งเสริมการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ กำหนดตารางประชุม ใช้เครื่องมือออนไลน์ และสร้างกลไกร่วมกับชุมชน 3.4) พัฒนาระบบติดตามและประเมินผลที่ชัดเจน มีรายงานความคืบหน้า กำหนดผู้รับผิดชอบ และช่วงเวลา พร้อมใช้เครื่องมือมาตรฐาน 3.5) สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกผ่านแผนงานที่ชัดเจน การสื่อสารเชิงรุก และสิทธิประโยชน์จูงใจ และ 3.6) สร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้ปฏิบัติงานด้วยเป้าหมายที่ชัดเจน ทรัพยากรเพียงพอ การมีส่วนร่วม และการยอมรับผลการทำงานอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยในด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานของนโยบาย พบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การกำหนดบทบาทและหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องในโครงการเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพ เช่น ผู้บริหาร ครู และเจ้าหน้าที่ ซึ่งยังไม่มี ความชัดเจนเพียงพอ อันส่งผลต่อความเข้าใจไม่ตรงกัน การประสานงานที่ไม่เป็นระบบ และการดำเนินงานที่ขาดประสิทธิภาพในระดับสถานศึกษา ดังนั้น เพื่อให้การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมและบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ จึงเสนอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับนโยบาย โดยเฉพาะสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กำหนดแนวทางเชิงระบบในการระบุบทบาทและหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกระดับอย่างชัดเจน โดยสามารถดำเนินการได้ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วม เช่น การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการในระดับสถานศึกษา เพื่อร่วมกันวิเคราะห์ภารกิจที่เชื่อมโยงกับเป้าหมายของนโยบาย และจัดทำเอกสารภารกิจรายบุคคลที่สะท้อนขอบเขตหน้าที่อย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ ควรมีการออกคำสั่งแต่งตั้งบุคลากรที่เกี่ยวข้องในแต่ละระดับให้ชัดเจน พร้อมจัดทำคู่มือภารกิจหรือคู่มือแนวทางปฏิบัติงาน

(Task Manual) เพื่อแจกจ่ายให้กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความเข้าใจร่วม ลดความคลาดเคลื่อนในการตีความนโยบาย และส่งเสริมการประสานงานที่มีประสิทธิภาพ ข้อเสนอแนะนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ โดยในระดับนโยบาย ควรมีการจัดทำแนวทางปฏิบัติมาตรฐาน (Policy Implementation Protocol) สำหรับใช้ในสถานศึกษาทั่วประเทศ เพื่อให้การขับเคลื่อนนโยบายเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ส่วนในระดับปฏิบัติ สถานศึกษาควรปรับใช้แนวทางดังกล่าวให้เหมาะสมกับบริบทของตนเอง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานตามนโยบายได้อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษารูปแบบการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ เพื่อส่งเสริมการนำนโยบายเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาอาชีวศึกษา จังหวัดราชบุรี โดยมุ่งเน้นการสื่อสารระหว่างผู้บริหารกับครู และระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานภายนอก
2. ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายภายนอกในการสนับสนุนโครงการเพิ่มผู้เรียนสายอาชีพ โดยเฉพาะแนวทางความร่วมมือที่ยั่งยืนในบริบทของจังหวัดราชบุรี อาทิ สถานประกอบการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่
3. ควรศึกษาผลกระทบของการนำนโยบายเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพไปสู่การปฏิบัติต่อจำนวนผู้เรียนและคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดราชบุรี โดยเน้นการประเมินผลในเชิงประสิทธิผลของนโยบาย (Policy Effectiveness) ว่าการดำเนินงานตามแนวทางที่เสนอสามารถบรรลุเป้าหมายด้านจำนวนนักเรียนและคุณภาพบัณฑิตได้จริงหรือไม่ ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ และควรขยายผลการศึกษาในระดับจังหวัดอื่นเพื่อเปรียบเทียบบริบทและประสิทธิผลของการดำเนินนโยบายอย่างรอบด้าน

References

- Agustian, K., Pohan, A., Zen, A., Wiwin, W., & Malik, A. J. (2023). Human resource management strategies in achieving competitive advantage in business administration. *Journal of Contemporary Administration and Management (ADMAN)*, 1(2), 108–117.
- Anuman Rajadhon, M. (2013). *Public Policy*. Bangkok: Active Print.
- Aryawan, F. (2020). The formulation of policy to increasing the number of vocational high school students (Vocational High School Students Case Study in Malang). *JMAEL: Journal of Management, Administration and Educational Leadership*, 1(4), 110-117. <https://doi.org/10.51376/jmael.v1i4.187>
- Ban Pong Vocational College. (2023). *Self-assessment Report for the Academic Year 2022*. Retrieved from [https://web2.bpg.ac.th/รายงานผลการประเมินตนเอง-2/\[in Thai\]](https://web2.bpg.ac.th/รายงานผลการประเมินตนเอง-2/[in Thai])
- Bui, T. T. V. (2023). *An Investigation of the Implementation of the dual Vocational Education and Training: Field Studies in six Vocational Colleges*. Retrieved from <https://assets-eu.researchsquare.com/files/rs-2526251/v1/8369f02d-0ace-4cf3-bbc0-dcfd1a09ccaa.pdf>.
- Chompong, M. (2014). *Crisis! Why is There a Shortage of labor and Fewer Thai Students Choosing Vocational Education?* Retrieved April 14, 2022, from [<https://www.thairath.co.th/content/426863>] [in Thai]
- Conzon, V. (2023). The equality policy paradox: Gender differences in how managers implement gender equality-related policies. *Administrative Science Quarterly*, 68, 648–690. <https://doi.org/10.1177/00018392231174235>

- DeLeon, P., & DeLeon, L. (2002). What ever happened to policy implementation? An alternative approach. *Journal of Public Administration Research and Theory*, 12(4), 467–492.
- Erlinda, V., Muhtar, M., & Noviani, L. (2021). Implementation of vocational high school revitalization program in preparing graduate competencies. *International Journal of English and Literature*, 6, 241–250. <https://doi.org/10.22161/IJELS.62.35>
- Hill, M., & Hupe, P. (2014). *Implementing Public Policy: An Introduction to the Study of Operational Governance* (3rd ed.). Sage Publications.
- Jumpol, N. (2011). *Policy Implementation: Perspectives in Political Science, Politics, and Public Administration-Administration and Thai Case Studies*. Bangkok: Chulalongkorn University Press. [In Thai]
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). *Determining sample size for research activities*. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.
- MacKenzie, A., & Chiang, T. H. (2023). The human development and capability approach: A counter theory to human capital discourse in promoting low SES students' agency in education. *International Journal of Educational Research*, 117, 102121
- Matland, R. E. (1995). Synthesizing the implementation literature: the ambiguity–conflict model of policy implementation. *Journal of Public Administration Research and Theory*, 5(2), 145–174. <https://doi.org/10.1093/oxfordjournals.jpart.a037242>
- Mazmanian, D. A., & Sabatier, P. A. (1989). *Implementation and Public Policy*. Anham, MD: University Press of America.
- Muhammad, B. E. P., Pulungan, A. R., & Darwin. (2024). Analysis of curriculum policy implementation freedom to study at state vocational high school in Batubara Regency. *Randwick International of Education and Linguistics Science Journal*, 5(1), 116–126.
- Nattida, U., & Ploy, S. (2019). Factors influencing the implementation of vocational manpower production and quality development policies: A case study of the Bangkok Vocational Education Institute. *Kalasin University Journal of Politics and Governance*, 8(2), 256–284. <https://doi.org/10.14456/gjl.2019.37>
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2023). *The 13th National Economic and Social Development Plan*. Retrieved April 10, 2024 from <https://www.nesdc.go.th/download/document/Yearend/2021/plan13.pdf> [in Thai]
- Office of the Southern Education Region. (2019). *Report on Vocational Manpower Production and Development Strategies in the Southern Region, Fiscal Year 2019*. Strategy Division, Southern Education Office. [in Thai]
- Office of the Vocational Education Commission. (2017). *Vocational Education Development plan B.E. 2017–2036*. Bangkok: Office of the Vocational Education Commission, Ministry of Education. [in Thai]
- _____. (2022). *Strategic Goals and Policy for International Vocational Manpower Production and Development B.E. 2012–2026*. Bangkok: Office of the Vocational Education Commission, Ministry of Education. [in Thai]
- O'Toole, L. J., Jr. (2000). Research on policy implementation: Assessment and prospects. *Journal of Public Administration Research and Theory*, 10(2), 263–288.
- Pak Tho Industrial and Community Education College. (2023). *Annual Action Plan for Fiscal Year 2022–2023*. Retrieved April 15, 2024 from <https://ptcc.ac.th/index.php?module=data3ita>

- Phannsupa, P., & Natthakrit, P. (2018). *Policy implementation of local cultural councils: A case study of Tambon Cultural Council, Samut Sakhon Province* (Master's Thesis). National Institute of Development Administration, Bangkok. [in Thai]
- Photharam Technical College. (2023). *Self-assessment Report for Academic Years 2022–2023*. Retrieved April 15, 2024 from <https://sites.google.com/ovec.moe.go.th/e-sar-photharam?pli=1> [in Thai]
- Pressman, J. L., & Wildavsky, A. (1984). *Implementation: How Great Expectations in Washington are Dashed in Oakland; or, Why it's Amazing that Federal Programs Work at all*. University of California Press.
- Rafid, M. (2023). Relationship Analysis and Concept of Human Capital Theory and Education. *EDUCATUM: Scientific Journal of Education*, 1(1), 26-31.
- Ratchaburi College of Agriculture and Technology. (2023). *Self-assessment Report for Academic Year 2023*. Retrieved April 15, 2024 from <https://rbcac.ac.th/รายงานประเมินตนเอง-sar/> [in Thai]
- Ratchaburi College of Agriculture and Technology. (2024). *Educational Quality Development plan 2021–2023*. Retrieved April 17, 2024 from <https://rbcac.ac.th/wp-content/uploads/2021/02/Plan64-67.pdf> [in Thai]
- Ratchaburi Technical College. (2024). *Annual Action Plan for Fiscal Year 2022–2024*. Retrieved April 15, 2024 from http://www.rtc.ac.th/RTC2568/?page_id=5682 [in Thai]
- Ratchaburi Technical College 2. (2023). *Annual Action Plan for Fiscal Year 2023*. Retrieved April 15, 2024 from <https://rtech2.ac.th/cms/oit.html> [in Thai]
- Royal Thai Government Gazette. (2018). *National Strategy B.E. 2018–2037*. Office of the Secretariat of the National Strategy Committee, Office of the National Economic and Social Development Council. [in Thai]
- Sabatier, P. A., & Mazmanian, D. A. (1980). The implementation of public policy: A framework of analysis. *Policy Studies Journal*, 8(4), 538–560.
- Sebele, N. (2015). *Understanding Policy Intentions is Critical for Successful Policy Implementation within the Technical and Vocational Education and Training College's Sector*. Paper Presented at the Annual International Conference of the Bulgarian Comparative Education Society (13th, Sofia, Bulgaria, June 10–13, 2015). Retrieved November 5, 2023 from <https://eric.ed.gov/?id=ED568617>
- Supachai, Y., & Piyakorn, W. (2020). *Local Public Policy in Thailand*. Bangkok: O.S. Printing. [in Thai]
- Suwanna, C. (2021). *Guidelines to Increase Vocational Education Enrollment at the Certificate Level in Office of the Education Region 17*. Retrieved May 28, 2024 from <https://reo17.moe.go.th/wp-content/uploads/2022/08/อาชีพะ.pdf> [in Thai]
- Ulmanen, J., Bergek, A., & Hellsmark, H. (2022). Lost in translation: challenges in creating new transformative innovation policy practices. *PLOS Sustainability and Transformation*, 1(10), e0000031.
- Van Meter, D.S., & Van Horn, C. E. (1975). The policy implementation process: A conceptual framework. *Administration & Society*, 6(4), 445–488. <https://doi.org/10.1177/009539977500600404>
- Waradet, C. (2016). *Theories of Public Policy Implementation* (7th Printing.). Bangkok: Prikwarn Graphic Co., Ltd. [in Thai]
- Williams, W. (1971). *Social Policy Research and Analysis: The Experience in the Federal Social Agencies*. American Elsevier.

**นโยบายและแผนการจัดการการสื่อสารเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ
ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา**
**Policies and Plans for Communication Management to Improve
the Quality of Life of the Elderly Governed by Songkhla
Provincial Administrative Organization**

อับดุลเลาะ เอกอักกราภิบาล^{1*}

วิทยากร ท่อแก้ว¹

กานต์ บุญศิริ¹

สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช¹

พรปัทสสร ปริญชาญกล²

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี²

*e-mail: abdollohekakkaraphibal@gmail.com

Abdolloh Ekakkaraphibal¹

Wittayatorn Tokaew¹

Karn Boonsiri¹

Department of Communication Arts, Sukhothai Thammathirat Open University¹

Pornpapatson Princhankol²

Faculty of Industrial Education and Technology,

King Mongkut's University of Technology Thonburi²

Received: July 5, 2025, Revised: August 28, 2025, Accepted: September 5, 2025

บทคัดย่อ

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุเป็นภารกิจสำคัญขององค์การบริหารส่วนจังหวัดที่ต้องสื่อสารผ่านการกำหนดนโยบายและการจัดทำแผน การวิจัยจึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ความต้องการการจัดการการสื่อสาร 2) การจัดทำนโยบายการจัดการการสื่อสาร และ 3) การจัดทำแผนการจัดการการสื่อสาร เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาเป็นการวิจัยแบบผสมผสานเชิงปริมาณ ประชากร คือ ผู้สูงอายุ จำนวน 258,784 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คนโดยใช้สูตรทาร์โรวามานันท์ ที่ความคลาดเคลื่อน .05 สุ่มแบบอย่างง่าย ใช้แบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลด้วย ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ เลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 36 คน เป็นบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับนโยบายการจัดการการสื่อสาร กำหนดแบบเจาะจง ใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างและการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ความต้องการการจัดการการสื่อสาร โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.66) โดยเฉพาะต้องการให้ภาคีเครือข่ายร่วมดำเนินการการสื่อสารมากที่สุด 2) การจัดทำนโยบายการจัดการการสื่อสาร มีการรับฟังความคิดเห็น วิเคราะห์เพื่อยกร่างนโยบาย ขอความเห็นชอบและประกาศใช้ตามระเบียบขององค์กร 3) การจัดทำแผนการจัดการการสื่อสาร ประกอบด้วย (1) มีเนื้อหาที่ต้องครอบคลุมทั้งด้านข่าวสาร ความรู้ และความบันเทิง

(2) เป็นไปตามกฎระเบียบและบทบาทหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด (3) การเผยแพร่ผ่านสื่อดั้งเดิม และสื่อใหม่ (4) เจ้าหน้าที่มีความรู้เกี่ยวกับสังคมผู้สูงอายุ (5) มีการจัดตั้งเป็นเครือข่ายและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และ (6) ติดตามประเมินผลทั้งผู้จัดการสื่อสารและ ผู้รับสาร ซึ่งสามารถนำผลการวิจัยไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้การจัดการสื่อสารเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุสอดคล้องกับความต้องการอย่างแท้จริง

คำสำคัญ: นโยบาย แผนการจัดการ การสื่อสาร การพัฒนาคุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุ

Abstract

Improving the quality of life of the elderly is a key responsibility of provincial administrative organizations and must be communicated through policy formulation and planning. Accordingly, this study aims to examine: (1) communication management needs; (2) the formulation of communication management policies; and (3) the development of communication management plans for enhancing the quality of life of the elderly governed by Songkhla Provincial Administrative Organization. The study employs a mixed-methods research design. The population consisted of 258,784 aging adults. A sample of 400 participants was selected using Yamane's (Taro Yamane) formula with a margin of error of .05 and selected through simple random sampling. Data were collected using a questionnaire and analyzed using frequency, percentage, mean, and standard deviation. As for the qualitative inquiry, 36 key informants who were involved in communication management policy were purposively selected. Data were collected through structured interviews and analyzed using content analysis. Results showed that the overall need for communication management was at a high level ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.66). The preparation of communication management policy involved listening to public opinions, analyzing the obtained information to draft the policy, requesting approval, and announcing it according to the organization's regulations. The formulation of communication plans consist of six key components. First, the contents must be related to news, knowledge and entertainment. Second, they must comply with rules and roles prescribed by law. Third, the dissemination contents must be done through both traditional and modern media. Fourth, relevant officials must have knowledge about the aging society. Fifth, a network must be established and operated continuously. Finally, both communication managers and communication recipients need to be followed up and evaluated. Through this, the research findings could be put into practice so that communication management to develop the quality of life of the elderly is truly in line with their needs.

Keywords: Policy; Management Plan; Communication; Quality of Life Development; Elderly

บทนำ

ผู้สูงอายุในประเทศไทย มีจำนวนกว่า 20 ล้านคน หรือ 1 ใน 3 ของคนไทย และมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (Ministry of Social Development and Human Security, 2023) การเพิ่มขึ้นของผู้สูงอายุส่งผลกระทบต่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในหลายด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสุขภาพ โดยอาจนำไปสู่ปัญหาการขาดแคลนแรงงาน การะทางการคลังที่เพิ่มขึ้น การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างครอบครัวและความต้องการบริการดูแลผู้สูงอายุที่มากขึ้น นอกจากนี้ ยังอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพของผู้สูงอายุเอง ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ดังนั้นจำเป็นต้องมีอย่างยิ่งจะต้องมีการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (2561) ในยุทธศาสตร์ชาติที่ 3 ที่มุ่งให้มีการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเป็นพลังในการขับเคลื่อนประเทศและยุทธศาสตร์ชาติที่ 4 ที่มุ่งให้มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสูงอายุ รัฐบาลจึงได้กำหนดนโยบายตั้งแต่ระดับกระทรวง ไปถึงระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ที่จะต้องดำเนินการตามบทบาทหน้าที่ในการร่วมกันพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

การสื่อสารเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้มีความเข้าใจในความหมายที่ต้องการสื่อให้ถึงกันและเมื่อใด การสื่อสารมีความบกพร่องไม่ว่าจะด้วยเหตุปัจจัยใดก็ตาม ย่อมทำให้เกิดปัญหาตามมาอีกมากมาย โดยเฉพาะการสื่อสาร มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ โดยช่วยส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การดูแลสุขภาพ และการรักษาความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพช่วยลดความเหงา ความโดดเดี่ยว และ ภาวะซึมเศร้าในผู้สูงอายุ รวมถึงส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมและชุมชน จะทำให้ผู้สูงอายุสามารถดูแลตนเองได้ อย่างถูกต้อง ดังนั้น การสื่อสารจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อความเข้าใจ ข้อมูลต่าง ๆ หากมีการจัดการการสื่อสารได้ดี มีประสิทธิภาพ ยังช่วยลดความวิตกกังวล ลดความกลัว สร้างความไว้วางใจให้กับผู้สื่อสารที่จะช่วยสร้างบรรยากาศที่ดีและลด ช่องว่างในการสื่อสารกับผู้สูงอายุได้ดีขึ้น

องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ที่สุด มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการ จัดบริการสาธารณะในเขตจังหวัด รวมถึงการให้ความช่วยเหลือในการพัฒนางานของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล โดยเฉพาะบทบาทหน้าที่ใน “การพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับผู้สูงอายุ” (Vanang, Tahae, Karidong, & Dam, 2023) ซึ่งการพัฒนา คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เป็นการพัฒนาทุกมิติทั้งด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสัมพันธภาพสังคม และ ด้านสิ่งแวดล้อม (World Health Organization, 1997) ซึ่งกระบวนการของการพัฒนาคุณภาพชีวิตจำเป็นต้องมีการกำหนดนโยบายและมีแผนงาน การจัดการ ที่มาจากปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุและภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น การจัดการการสื่อสารที่ดีจึงมีความ จำเป็นอย่างยิ่งต่อการจัดทำนโยบายและแผนงาน เพราะหาก อบจ. มีการสื่อสารไปยังผู้สูงอายุ เพื่อรับฟังความคิดเห็น ความต้องการ ปัญหาของการพัฒนาคุณภาพชีวิต อบจ. สามารถนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ เพื่อเข้าสู่กระบวนการกำหนดเป็น นโยบายสาธารณะในการบริหารงานเพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งจะนำไปตามบทบาทหน้าที่ของ อบจ. จึงจำเป็น อย่างยิ่งต้องกำหนดนโยบายและจัดทำแผนเกี่ยวกับการสื่อสารสำหรับผู้สูงอายุ ที่สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ ทิศทางการพัฒนา วิสัยทัศน์ของอบจ. รวมทั้งเมื่อได้ดำเนินการไปแล้ว อบจ. จะต้องมีการคาดหวังผลของการปฏิบัติงานด้านการจัดการการสื่อสาร ผ่านการจัดทำแผนการจัดการการสื่อสารเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ทั้งในด้านเนื้อหา การผลิต การเผยแพร่หรือ การบริการ การจัดองค์การ การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย และต้องมีการติดตามและประเมินผล ดังนั้น การศึกษาวิจัยเรื่อง นโยบายและแผนการจัดการการสื่อสารเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของ อบจ. สงขลา เป็นการแสวงหาข้อค้นพบประเด็น สำคัญของการกำหนดนโยบายและแผนการจัดการการสื่อสารเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตามความต้องการของผู้สูงอายุ ในเขต อบจ. สงขลา เพื่อนำองค์ความรู้ไปเป็นแนวทางในการจัดทำนโยบายและแผนการจัดการการสื่อสารที่จะส่งผลให้ผู้สูงอายุ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สามารถสนองความต้องการ แก้ไขปัญหาให้กับผู้สูงอายุได้แท้จริง และเมื่อผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีที่ได้ จากการจัดการการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ย่อมส่งผลให้การพัฒนากองสูงวัยประสบความสำเร็จตามที่ตั้งเป้าประสงค์ไว้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการการจัดการการสื่อสารเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหาร ส่วนจังหวัดสงขลา
2. เพื่อศึกษาการจัดทำนโยบายการจัดการการสื่อสารเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหาร ส่วนจังหวัดสงขลา
3. เพื่อศึกษาการจัดทำแผนการจัดการการสื่อสารเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหาร ส่วนจังหวัดสงขลา

บททวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

จากสถานการณ์ผู้สูงอายุที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นอย่างก้าวกระโดดทำให้ภาครัฐได้ตระหนักถึงความสำคัญ โดยในปี 2551 รัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ได้กำหนดนโยบายผู้สูงอายุเป็นนโยบายสำคัญและนับเป็นครั้งแรกที่นายกรัฐมนตรีดำรงตำแหน่งประธานกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ ซึ่งได้กำหนดนโยบายและการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ ทำให้ภาคส่วนต่าง ๆ ให้ความสำคัญและใส่ใจงานด้านผู้สูงอายุมากขึ้น (Chusawai, 2022) จนถึงปัจจุบันการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุได้มีการกำหนดเป็นนโยบายตั้งแต่ระดับรัฐบาลกลาง จนถึงระดับท้องถิ่น โดยมีหน่วยงานหลักทำหน้าที่นำนโยบายสาธารณะ ไปสู่การปฏิบัติ เช่น กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมกิจการผู้สูงอายุ สภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทย อปท. ทุกขนาดทุกระดับ รวมถึงมีกฎหมาย ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เช่น พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ แผนพัฒนาผู้สูงอายุ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีองค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐร่วมกันพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้วย เช่น สำนักงานกองทุนสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย ซึ่งทุกภาคส่วนต่างมุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพชีวิตทุกมิติทั้งด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น ดังนั้นจะเห็นได้ว่า นโยบายสาธารณะด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต จึงเป็นนโยบายสำคัญของรัฐ ที่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะโครงสร้างประชากรที่มีจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองด้วย

หลักการจัดการการสื่อสารเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

การสื่อสาร (Communication) มีบทบาทสำคัญมากต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์ กิจกรรมต่าง ๆ ส่วนต้องใช้การสื่อสาร ทั้งในการทำงาน การเรียน การประกอบกิจวัตรประจำวัน โดยเฉพาะการสื่อสารเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุนั้น เพื่อต้องการให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพที่แข็งแรงและไม่เป็นภาระของลูกหลานในอนาคต จะทำให้ผู้สูงอายุสามารถดูแลตนเองได้อย่างถูกต้อง มีความเข้าใจ ข้อมูลต่าง ๆ หากสื่อสารได้ดี มีประสิทธิภาพนอกจากจะสามารถประสานงานต่าง ๆ กับผู้สูงอายุได้อย่างราบรื่นแล้ว ยังช่วยลดความวิตกกังวล ลดความกลัว สร้างภาพความไว้วางใจให้กับ ผู้สื่อสารที่จะช่วยสร้างบรรยากาศที่ดีและลดช่องว่างในการสื่อสารกับผู้สูงอายุได้ดีขึ้น เนื่องจากผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีทัศนคติ ความเชื่อเกี่ยวกับการดูแลคุณภาพชีวิตของแต่ละคนแตกต่างกัน ดังนั้น หากการสื่อสารกับผู้สูงอายุเพื่อต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุให้ดีขึ้น จำเป็นต้องให้ผู้สูงอายุมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตตนเอง (Chummongkol, 2020) ในขณะเดียวกัน หน่วยงานที่ทำหน้าที่สื่อสารไปยังผู้สูงอายุ จำเป็นอย่างยิ่งจะต้องรู้ถึงความต้องการด้านสาร หรือเนื้อหา ความต้องการช่องทางการสื่อสาร ความต้องการพัฒนาทักษะการสื่อสาร ความต้องการด้านภาคีเครือข่ายที่จะช่วยส่งเสริมให้การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุได้ตรงความต้องการและสามารถแก้ไขปัญหาของผู้สูงอายุได้จริง (Department of Elderly Affairs, 2022)

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

การพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นกระบวนการรับรู้ของบุคคลต่อสภาพการดำรงชีวิตของตน ซึ่งวัดจากความพึงพอใจในเรื่องความเป็นอยู่ ความสุข สุขภาพกายและจิต อาหารการกิน การมีสิ่งของใช้ตามความจำเป็น การอยู่ในสภาพแวดล้อม และการใช้ชีวิตอยู่ในสังคม (The WHOQOL Group, 1994); (Ragsdale, & Morrow, 1990); (Orem, 2001) ซึ่งคุณภาพชีวิตที่ดี นับเป็นสิ่งสำคัญและเป็นจุดหมายปลายทางของบุคคล ชุมชนและประเทศชาติโดยส่วนรวม ประเทศใดหากประชากรในชาติโดยส่วนรวมมีคุณภาพ แม้ว่าประเทศนั้นจะมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์สักเพียงใด ก็ไม่อาจทำให้ประเทศชาตินั้นเจริญและพัฒนาให้เท่าทันหรือเท่าเทียมกับประเทศที่มีประชากรที่มีคุณภาพได้ โดยตามคำนิยามของ World Health Organization (1997) การพัฒนาคุณภาพชีวิต สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 มิติ ดังต่อไปนี้ 1) การพัฒนาคุณภาพชีวิตทางด้านร่างกาย ได้แก่ การให้ความสำคัญกับสุขภาพ รู้จักบริโภคอาหารอย่างถูกสุขลักษณะและครบ 5 หมู่

หาเวลาพักผ่อนและออกกำลังกายเป็นประจำ เพื่อสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง สมบูรณ์ 2) การพัฒนาคุณภาพชีวิตทางด้านอารมณ์ เป็นการสร้างเสริมสุขภาพจิตที่ดี เช่น รู้จักควบคุมอารมณ์ โดยหมั่นฝึกการให้ทาน การทำงานอดิเรกที่ชื่นชอบ การเข้าร่วมกิจกรรมสันทนาการ การฝึกสมาธิ เป็นต้น 3) การพัฒนาคุณภาพชีวิตทางด้านสังคม เป็นการสร้างการยอมรับและยกย่องจากสังคม ได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรมกับเพื่อน และ 4) การพัฒนาคุณภาพชีวิตทางด้านสติปัญญา เป็นการเพิ่มทักษะทางด้านความรู้ให้กับตนเอง เช่น การอ่านหนังสือ การเข้ารับการอบรมเพื่อเพิ่มความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ การศึกษาข้อมูลด้วยตนเองจากสื่อสารสนเทศ วิทยุ โทรทัศน์ รวมไปถึงการหัดสังเกตและติดตามการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ซึ่งการพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นกระบวนการหนึ่งที่เป็นความต้องการของมนุษย์ทุกวัย ซึ่งตามทฤษฎีที่พัฒนาขึ้นโดย อับราฮัม มาสโลว์ (Maslow, 1943) ประกอบด้วย 5 ระดับ ได้แก่ ความต้องการทางร่างกาย (Physiological Needs) ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs) ความต้องการทางสังคม (Social Needs) ความต้องการเกียรติยศชื่อเสียง (Esteem Needs) และ ความต้องการเติมความสมบูรณ์ให้ชีวิต (Self-actualization Needs)

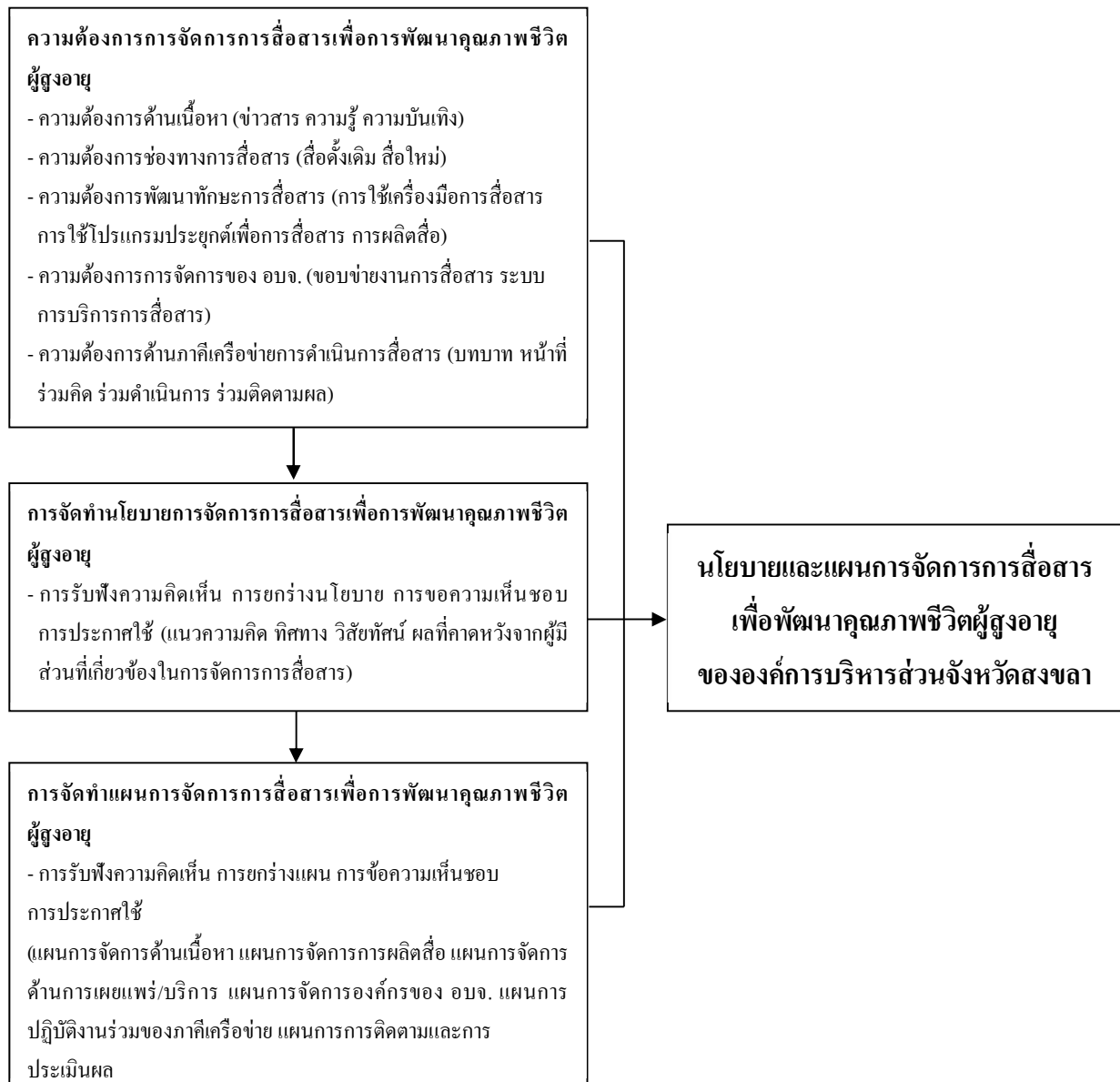
แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.)

อบจ. เป็นราชการส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่เกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2546 มีพื้นที่ครอบคลุมทั้งจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่ อบต. พ.ศ. 2542 และประกาศคณะกรรมการการกระจายอำนาจ ให้แก่ อบต. เรื่อง กำหนดอำนาจ และหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะของอบจ. (Chaisali, & Phosingh, 2017) ซึ่งในระบบบริการสาธารณะที่สำคัญประการหนึ่งของ อบจ. คือ การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุโดยการกำหนดเป็นนโยบายและแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน เพื่อจะได้ดำเนินการผ่านโครงการหรือกิจกรรมไปยังผู้สูงอายุอย่างเป็นรูปธรรม

ดังนั้น อบจ. จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องกำหนดนโยบายและแผนการจัดการการสื่อสารเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุ เช่น 1) ความต้องการด้านเนื้อหา (ข่าวสาร ความรู้ ความบันเทิง) 2) ความต้องการช่องทางการสื่อสาร (สื่อดั้งเดิม สื่อใหม่) 3) ความต้องการพัฒนาทักษะการสื่อสาร (การใช้เครื่องมือการสื่อสาร การใช้โปรแกรมประยุกต์เพื่อการสื่อสาร การผลิตสื่อ) 4) ความต้องการการจัดการของ อบจ. (ขอบข่ายงาน การสื่อสาร ระบบการบริการการสื่อสาร) และ ความต้องการด้านภาคีเครือข่ายการดำเนินการสื่อสาร (บทบาท หน้าที่ ร่วมคิด ร่วมดำเนินการ ร่วมติดตามผล) ในขณะเดียวกัน อบจ. จะต้องมีการจัดทำนโยบายการจัดการการสื่อสารเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ที่ประกอบด้วย การรับฟังความคิดเห็น การยกร่างนโยบาย การขอความเห็นชอบ การประกาศใช้ ภายใต้นโยบาย ทิศทาง วิสัยทัศน์ ผลที่คาดหวังจากผู้มีส่วนที่เกี่ยวข้องในการจัดการการสื่อสาร รวมถึงมีการจัดทำแผนการจัดการการสื่อสารเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ผ่านการรับฟังความคิดเห็น การยกร่างแผน การขอความเห็นชอบ การประกาศใช้ ที่จะต้องประกอบไปด้วยแผนการจัดการด้านเนื้อหา แผนการจัดการการผลิตสื่อ แผนการจัดการด้านการเผยแพร่/บริการ แผนการจัดการองค์กรของ อบจ. แผนการปฏิบัติงานร่วมของภาคีเครือข่าย แผนการติดตามและการประเมินผล

จากการทบทวนวรรณกรรม จะเห็นได้ว่า การพัฒนาคุณภาพผู้สูงอายุของ อบจ. จำเป็นจะต้องสอดคล้องกับปัญหา ความต้องการของผู้สูงอายุ รวมถึงต้องเป็นไปตามบทบาท อำนาจหน้าที่ขององค์กร ดังนั้น ก่อนที่ อบจ. จะกำหนดเป็นนโยบาย และแผนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ จำเป็นอย่างยิ่งจะต้องมีการจัดการการสื่อสารไปยังผู้สูงอายุตั้งแต่การสำรวจความต้องการ จนนำไปสู่การกำหนดนโยบายและแผน ดังนั้น การจัดการการสื่อสารที่ดีของ อบจ. จะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ซึ่งประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยแบ่งการนำเสนอ ดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้สูงอายุ จำนวน 258,784 คน (Songkhla Provincial Statistical Office, 2023) กำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของ (Yamane, 1973) จำนวน 400 คน ที่ความคลาดเคลื่อน .05 สุ่มตัวอย่างอย่างง่าย ใน 4 อำเภอ ๆ ละ 100 คน โดยจังหวัดสงขลา มี 16 อำเภอ ผู้วิจัยเลือกมาร้อยละ 25 แล้วสุ่มอำเภอโดยการจับสลากได้อำเภอเมือง อำเภอหาดใหญ่ อำเภอสะเดา และ อำเภอรโนด

เครื่องมือที่ใช้และคุณภาพเครื่องมือ ประกอบด้วย 1) แบบสอบถาม เพื่อสอบถามความต้องการของผู้สูงอายุเกี่ยวกับการจัดการการสื่อสารเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ประกอบด้วย (1) ความต้องการด้านเนื้อหา (2) ความต้องการช่องทางการสื่อสาร (3) ความต้องการพัฒนาทักษะการสื่อสาร (4) ความต้องการการจัดการของ อบจ. และ (5) ความต้องการด้านภาคีเครือข่ายการดำเนินการสื่อสาร มีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน มีค่าดัชนี IOC เท่ากับหรือมากกว่า 0.69

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการประสานกับชมรมผู้สูงอายุ โรงเรียนผู้สูงอายุในแต่ละอำเภอ แล้วดำเนินการลงพื้นที่และสอบถามความคิดเห็นด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาและมีความสมบูรณ์ จำนวน 400 ฉบับ (ร้อยละ 100.00)

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากการสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างมาประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยประสานบุคคลที่เกี่ยวข้องการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ โดยการกำหนดผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) โดยเลือกแบบเจาะจง ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จำนวน 36 คน เป็นตัวแทนจากภาครัฐ ภาคีเครือข่าย ตัวแทนผู้สูงอายุ และ นักวิชาการ เป็นผู้ที่มิพบทบทในการกำหนดนโยบายวางแผนการจัดการสื่อสารเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขต อบจ. สงขลา เมื่อได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลหลักแล้ว ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อเข้าสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูล ตามวันเวลาที่ได้นัดหมายไว้และมีการบันทึกเสียง บันทึกภาพ ซึ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก แบ่งออกเป็นกลุ่มดังนี้

ตารางที่ 1 Profile Code ของผู้ให้ข้อมูล

คุณลักษณะ	ผู้ให้ข้อมูล	กลุ่มผู้ให้ข้อมูล
ผู้กำหนดนโยบายและผู้นำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ	T1	นายก อบจ. สงขลา
	T2	รองนายก อบจ. สงขลา
	T3	ที่ปรึกษานายก อบจ. สงขลา
	T4	รองปลัด อบจ. สงขลา
	T5	ผู้อำนวยการกองสาธารณสุข
	T6	ผู้อำนวยการกองสวัสดิการสังคม
	T7	นักพัฒนาชุมชนชำนาญการ
	T8	นักวิชาการงบประมาณ กองยุทธศาสตร์และงบประมาณ
	T9	ผู้ช่วยเจ้าพนักงานประชาสัมพันธ์
	T10	ประชาสัมพันธ์กองสาธารณสุข
นักวิชาการที่มีความรู้เกี่ยวกับการสื่อสารและการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ	T11	นักวิชาการด้านการสื่อสาร
	T12	นักวิชาการด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ
ภาคีเครือข่ายที่ร่วมพัฒนาคุณภาพชีวิตผ่านการสื่อสารจากอบจ.	T13	ประธานสมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยฯ สาขาสงขลาและ นายกสมาคมเครือข่ายสุขภาพผู้สูงอายุจังหวัดสงขลา
	T14	ผู้บริหาร โรงเรียนผู้สูงอายุคินลูอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา
	T15	ที่ปรึกษานายกสมาคมกิจกรรมเด็กสตรีและผู้สูงอายุ
	T16	เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลทองส อำเภอลาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
	T17	เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลน้ำน้อย อำเภอลาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
	T18	พยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลทุ่งใหญ่

คุณลักษณะ	ผู้ให้ข้อมูล	กลุ่มผู้ให้ข้อมูล
ตัวแทนผู้สูงอายุแต่ละกลุ่มอาชีพ	T19	ตัวแทนผู้สูงอายุที่ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม
	T20	ตัวแทนผู้สูงอายุที่ประกอบอาชีพรับจ้าง
	T21	ตัวแทนผู้สูงอายุที่ประกอบอาชีพค้าขาย
	T22	ตัวแทนผู้สูงอายุที่เป็นข้าราชการบำนาญ
	T23	ตัวแทนผู้สูงอายุที่เป็นเจ้าของกิจการ
	T24	ตัวแทนผู้สูงอายุที่ไม่ประกอบอาชีพ

เครื่องมือที่ใช้และคุณภาพเครื่องมือ เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง มีประเด็นครอบคลุม 1) ความต้องการของผู้สูงอายุ 2) การจัดทำนโยบายการจัดการการสื่อสารเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และ 3) การจัดทำแผนการจัดการการสื่อสารเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของ อบจ. สงขลา โดยผู้วิจัยมีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัยอยู่ภายใต้คำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ซึ่งมีความเชี่ยวชาญทางด้านการสื่อสาร ด้านผู้สูงอายุ และด้านการปกครองท้องถิ่น โดยมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.78

การเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 36 คน ได้มีการนัดหมายล่วงหน้าเพื่อให้เกิดความสะดวกแก่ทั้งสองฝ่ายระหว่างเดือนตุลาคม - ธันวาคม 2567 โดยใช้เวลาประมาณคนละ 1 ชั่วโมง มีการแจ้งวัตถุประสงค์ของการวิจัย มีการขออนุญาตบันทึกภาพและบันทึกเสียงระหว่างการสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก มาเรียบเรียง จัดหมวดหมู่ พร้อมแบ่งกลุ่มข้อมูลตามวัตถุประสงค์และประเด็นหลักที่ศึกษา คัดเลือกข้อมูลโดยตัดทอนข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องออก นำข้อมูลที่ได้มาสร้างข้อสรุปตีความ และวิเคราะห์ข้อมูล ตามประเด็นหลักที่ศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้วิธีการพรรณนาความ เพื่ออธิบายให้เห็นภาพรวม ลักษณะของข้อมูลและความสัมพันธ์ของประเด็นที่ศึกษา โดยนำกรอบแนวคิดการวิจัยมาเป็นกรอบตามทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเชื่อมโยงให้ได้ข้อสรุปตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และการวิเคราะห์แก่นสาระ (Thematic Coding Analysis) โดยกำหนดรหัสเพื่อจำแนกข้อมูลให้เหมาะสมกับการจัดกลุ่มประเภทประกอบด้วยผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 4 กลุ่ม ได้แก่ ภาครัฐ ภาคประชาสังคม นักวิชาการ และผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีบทบาทหน้าที่เฉพาะและเกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพผู้สูงอายุ จากนั้น ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาสู่การสร้างความสัมพันธ์ของกลุ่มเครือข่ายข้างต้น โดยเชื่อมโยงประเด็นความต้องการของผู้สูงอายุในการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยการจัดการการสื่อสาร 5 ด้าน คือ ด้านเนื้อหา ด้านช่องทางการสื่อสาร ด้านการพัฒนาทักษะการสื่อสาร ด้านการจัดการของ อบจ. และ ด้านภาคีเครือข่ายในการดำเนินการสื่อสาร รวมถึงประเด็นการจัดทำนโยบายและแผนการจัดการการสื่อสารเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ตลอดจนการเชื่อมโยงประเด็นดังกล่าวไปสู่ประเด็นการกำหนดนโยบายและแผนการจัดการการสื่อสารทั้ง 4 กลุ่ม เข้าด้วยกัน โดยอาศัยความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกันในการพิจารณาเนื้อหาสาระที่เป็นประเด็นเดียวกัน นำไปสู่การบูรณาการกลุ่มข้อมูลผ่านการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของแนวความคิดและทฤษฎี ดังนั้น ผู้วิจัยได้ใช้วิธีตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) เพื่อตรวจสอบผลการศึกษาว่ามีความเที่ยงตรงและเชื่อถือได้ ประกอบด้วย 1) การตรวจสอบข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เป็นข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากการสำรวจความต้องการของผู้สูงอายุเกี่ยวกับการจัดการการสื่อสาร ทั้ง 5 ด้าน 2) การตรวจสอบข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 และ 3 เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการพรรณนาเนื้อหาอย่างเป็นระบบตามประเด็นเนื้อหาที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดทำนโยบายและการจัดทำแผนการจัดการการสื่อสารเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

1) ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง จำนวน 331 คน (ร้อยละ 82.70) อายุ 60-64 ปี จำนวน 153 คน (ร้อยละ 38.30) ระดับการศึกษา มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 143 คน (ร้อยละ 35.80) และอาชีพ ข้าราชการบำนาญ จำนวน 163 คน (ร้อยละ 40.80)

2) ความต้องการการจัดการการสื่อสารเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของ อบจ. สงขลา ผลการศึกษา พบว่า ความต้องการการจัดการการสื่อสารเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.66) โดยเรียงลำดับจาก ความต้องการด้านภาคีเครือข่ายการดำเนินการสื่อสาร (บทบาท หน้าที่ ร่วมคิด ร่วมดำเนินการ ร่วมคิดตามผล) ความต้องการการจัดการของ อบจ. สงขลา (ขอบข่ายงานการสื่อสาร ระบบการบริการการสื่อสาร) ความต้องการพัฒนาทักษะการสื่อสาร (การใช้เครื่องมือการสื่อสาร การใช้โปรแกรมประยุกต์เพื่อการสื่อสาร การผลิตสื่อ) ความต้องการด้านเนื้อหา (ข่าวสาร ความรู้ ความบันเทิง) และ ความต้องการช่องทางการสื่อสาร (สื่อดั้งเดิม สื่อใหม่) และ ผู้สูงอายุ มีความต้องการให้ อบจ. สงขลา มีการจัดการการสื่อสารเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ดังนี้ (1) การเปิดโอกาสให้ภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการสื่อสาร โดยมีการกำหนดบทบาท หน้าที่ และมีส่วนในการร่วมคิด ร่วมดำเนินการและร่วมคิดตามผล “ควรให้สภาผู้สูงอายุ หรือชมรมผู้สูงอายุ หรือแกนนำผู้สูงอายุ หรือ หน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการดูแลผู้สูงอายุในระดับอำเภอ เป็นตัวแทนของแต่ละพื้นที่ในการร่วมกันกำหนดนโยบายของ อบจ. ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต (T13)” (2) ต้องมีการสื่อสารข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับกิจกรรมหรือโครงการที่จะดำเนินการหรือได้ดำเนินการมาแล้วให้ผู้สูงอายุรับรู้ผ่านช่องทางต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุในแต่ละกลุ่ม “ต้องแจ้งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่ดำเนินการไปแล้วหรือกำลังจะเกิดขึ้นในอนาคตให้ผู้สูงอายุได้รับรู้ หลายช่องทาง ทั้งออนไลน์ และ ต้องคำนึงถึงผู้สูงอายุที่ไม่ใช้โทรศัพท์หรือเข้าไม่ถึงการสื่อสาร (T22)” (3) ต้องการให้ อบจ. สงขลาจัดทำ Facebook เพื่อการสื่อสารไปยังผู้สูงอายุ “ให้มีการทำ Facebook เฉพาะผู้สูงอายุ แยกมาต่างหาก เพราะถ้าเข้า Facebook ของ อบจ. เลย ทำให้ผู้สูงอายุเข้าไม่ถึงข้อมูล เพราะมันหลายชั้นหลายตอน (T9)” (4) ต้องการให้มีการฝึกอบรมการใช้โทรศัพท์มือถือ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีทักษะรับการสื่อสารและส่งการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ “ปัจจุบันผู้สูงอายุส่วนใหญ่ใช้โทรศัพท์มือถือ แต่ส่วนใหญ่ยังใช้ไม่ครบหรือยังใช้แค่เพียงโทรออกรับสาย ซึ่งถ้าใช้โทรศัพท์มือถือเป็น จะทำให้ผู้สูงอายุใช้ประโยชน์จากโทรศัพท์มือถือได้มากขึ้น (T13)” (5) ต้องการให้มีระบบการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารที่ชัดเจน ถูกต้อง เข้าใจง่าย ก่อนสื่อสารไปยังผู้สูงอายุ (6) ต้องมีการกำหนดบทบาทและหน้าที่ให้กับภาคีเครือข่ายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ (7) เปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุ ร่วมดำเนินการเกี่ยวกับการจัดทำนโยบายและแผนเกี่ยวกับการจัดการการสื่อสารเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ (8) เปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุ ร่วมคิดตามผลการจัดทำนโยบายและแผนเกี่ยวกับการจัดการการสื่อสารเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ซึ่งหาก อบจ. สงขลาสามารถตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุได้ ย่อมส่งผลต่อการจัดการการสื่อสารในทุกด้าน เกิดประสิทธิภาพแก่ผู้สูงอายุอย่างสูงสุด สอดคล้องกับการศึกษาของ Phumee, Isaro, Saeung, Primprai, & Naasom (2023) พบว่า 1) การรับรู้ข้อมูลข่าวสารและภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุที่มีความถี่สูงสุดผ่านสื่อสุขภาพ คือ เพื่อน ญาติ คนในครอบครัว รองลงมา คือ โทรทัศน์และอื่น ๆ ได้แก่ อบต. ผู้ใหญ่บ้าน ตามลำดับ ผู้สูงอายุมีความพึงพอใจต่อข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากผู้ดูแลผู้สูงอายุในระดับมาก ส่วนการรับรู้ภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2) รูปแบบการสื่อสารสุขภาพเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่ได้ประกอบด้วยการสื่อสาร การรณรงค์และสุขภาพ ผ่านรายบุคคล กลุ่มและสื่อมวลชน โดยให้ข้อมูลด้านสุขภาพ บริการสังคม สวัสดิการ บริการการแพทย์และ 3) รูปแบบที่พัฒนาได้ผ่านการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน นำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง พบว่า มีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบอยู่ในระดับมาก สามารถนำรูปแบบที่พัฒนาไปถ่ายทอดให้กับกลุ่มผู้ดูแลผู้สูงอายุกลุ่มใหม่ต่อไป นอกจากนี้ความต้องการของผู้สูงอายุต่อการจัดการการสื่อสารเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ยังสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของ Maslow (Serirat, 1998) (Maslow's Hierarchy

of Needs) ได้อธิบายว่า บุคคลมีความต้องการเรียงลำดับจากระดับพื้นฐานที่สุดไปยังระดับสูงสุดตั้งแต่ ความต้องการทางร่างกาย ความต้องการความปลอดภัย ความต้องการทางสังคม ความต้องการเกียรติยศชื่อเสียง และ ความต้องการเติมความสมบูรณ์ให้ชีวิต ซึ่งการจัดการการสื่อสารของ อบจ. สงขลา จะเป็นการตอบสนองความต้องการทั้ง 5 ด้านให้กับผู้สูงอายุได้รวมทั้งยังสอดคล้องกับทฤษฎี ERG ของ Alderfer's (Carrier, 2019) ซึ่งได้ปรับปรุงลำดับความต้องการตามแนวคิดของมาสโลว์ใหม่ เหลือความต้องการเพียง 3 ระดับ คือ ความต้องการดำรงชีวิตอยู่ (Existence) ความต้องการความสัมพันธ์ (Relatedness) และ ความต้องการเจริญเติบโต (Growth) ซึ่งผลการศึกษาข้างต้น ยืนยันได้ว่า ความต้องการจัดการสื่อเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้สูงอายุทั้ง 6 ด้านสอดคล้องกับทฤษฎี ERG

3) การจัดทำนโยบายการจัดการการสื่อสารเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของ อบจ. สงขลา ผลการศึกษา พบว่า

(1) มีการรับฟังความคิดเห็นจากตัวแทนผู้สูงอายุ ภาวการณ์ต่างๆ ที่กระจายทั่วอำเภอ และเมื่อได้รับความคิดเห็น แล้วทาง อบจ. นำความคิดเห็นมาวิเคราะห์ เพื่อร่วมกันพูดคุยในระดับหน่วยงานที่รับผิดชอบ ซึ่งการประชุมหารือจะนำไปสู่การกำหนดวิสัยทัศน์ และ ผลที่คาดว่าจะได้รับ โดยเฉพาะ ผู้สูงอายุในเขตจังหวัดสงขลา “กองสาธารณสุขและกองสวัสดิการสังคม จะเป็นกองที่มีหน้าที่ให้บริการสาธารณะที่ใกล้ชิดกับผู้สูงอายุมากที่สุด ดังนั้น 2 กองหลักจะมีหน้าที่ในการรับฟังความต้องการของผู้สูงอายุ ผ่านกระบวนการหรือช่องทางต่าง ๆ ซึ่งอาจจะมาจากปัญหา อุปสรรค หรือความต้องการในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ที่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะการสื่อสารที่เป็นออนไลน์มากขึ้น รวมถึงมีการรับทราบข้อมูลมาจากเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลที่อยู่ในเขตจังหวัดสงขลา ซึ่งการรับฟังข้อมูลที่รอบด้านจะส่งผลให้มีข้อมูลเพียงพอต่อการกำหนดนโยบายต่อไป (T5, T6)” (2) การยกย่องนโยบาย ถ้าข้อมูลที่ได้มาจากการรับฟังความคิดเห็นเป็นข้อมูลที่มีจากสภาพจริงและสอดคล้องกับสถานการณ์ของผู้สูงอายุในจังหวัดสงขลา จะทำให้ได้ข้อมูลที่มีคุณภาพ เพื่อมาทำนโยบายการสื่อสารสำหรับผู้สูงอายุ จะต้องมีความครอบคลุมทุกด้านของการพัฒนาคุณภาพชีวิต รวมทั้งนโยบายนั้นจะต้องพิจารณาว่า ใครเป็นผู้ส่งสารบ้าง มีสารหรือเนื้อหาต้องเป็นอย่างไร มีช่องทางสื่อสารลักษณะใดบ้าง และ ผู้สูงอายุซึ่งเป็นผู้รับสารมีความต้องการอย่างไร “ก่อนมีการจัดทำนโยบายของ อบจ. ทางกองยุทธศาสตร์และงบประมาณ จะมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากช่องทางต่าง ๆ เพื่อรับฟังความต้องการของผู้สูงอายุ แล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อเสนอเป็นนโยบายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ (T8)” (3) การขอความเห็นชอบ ก่อนที่ อบจ. จะมีการประกาศใช้ ควรรับฟังความคิดเห็น ทศนคติและปฏิกิริยาจากประชาชน โดยเฉพาะผู้สูงอายุ และองค์กรต่าง ๆ เกี่ยวกับร่างนโยบายเท่ากับการเปิดให้ประชาชนและกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียได้แสดงทัศนะยอมรับหรือไม่ยอมรับนโยบายนั้น ๆ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้กำหนดนโยบายตรวจสอบประเมินผลและแก้ไขนโยบายให้มีความถูกต้องสมบูรณ์เป็นการทำให้กระบวนการกำหนดนโยบายมีความรอบคอบ “ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่สำคัญ เพราะทาง อบจ. ได้ร่างนโยบายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตามข้อมูลที่ได้รับฟังมาจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น ก่อนจะประกาศเป็นนโยบายในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ จำเป็นอย่างยิ่งจะต้องสอบถามกลับไปว่าที่ทาง อบจ. จัดทำนโยบายนั้น สอดคล้องกับความต้องการหรือไม่และเป็นไปตามบทบาทหน้าที่ของ อบจ. หรือไม่ เพื่อให้ทุกฝ่ายเห็นชอบหรือเห็นไปในทิศทางเดียวกัน (T1, T3)” และ 4) การประกาศใช้ ถือเป็นขั้นการนำเอานโยบายไปปฏิบัติวิธีการประกาศใช้จะเป็นการประกาศสภา อบจ. สงขลา ซึ่งถือเป็นการแถลงนโยบายโดยผ่านตัวแทนของประชาชนหรือประกาศโดยตรงต่อประชาชนหรือผ่านสื่อมวลชนก็ได้หรือเอกสารของทางราชการ เป็นต้น การประกาศใช้เป็นการดำเนินการตามขั้นตอนของระเบียบในการประกาศใช้นโยบายของ อบจ. สอดคล้องกับการศึกษาของ Ruangphon, Klaisok, Yodbun, Kansomdee, & Kultangwattana (2021) พบว่า การขับเคลื่อนนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติในเขตเทศบาลนครสกลนคร ประกอบด้วย การกำหนดภารกิจ การกำหนดนโยบายและแผน การนำนโยบายไปปฏิบัติ และการดำเนินโครงการและกิจกรรม ในขณะเดียวกันยังสอดคล้องกับขั้นตอนการกำหนดนโยบายของ อบจ. ซึ่งประกอบด้วย การกำหนดวาระ การกำหนดนโยบาย การนำนโยบายไป

ปฏิบัติ และการประเมินผล ซึ่งเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญในการแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ การดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนอย่างมีประสิทธิภาพ จะช่วยให้ อบท. สามารถบริหารจัดการท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืนและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน (Kotchaphong, Phongpaew, Bunklanson, & Rojanatrakul, 2021)

4) การจัดทำแผนการจัดการการสื่อสารเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของ อบจ. สงขลา ผลการศึกษา พบว่า

1) แผนการจัดการด้านเนื้อหา ต้องครอบคลุมทั้งด้านข่าวสาร ความรู้ และความบันเทิง เช่น การดูแลสุขภาพ พิชัยจากสื่อออนไลน์ หรือการหลอกลวงจากมิจฉาชีพ รวมทั้งมีการจัดทำคลิปสั้น หนังสือ เพราะปัจจุบันผู้สูงอายุเข้าถึงสื่อออนไลน์ได้มากขึ้น เมื่อได้ข้อมูลจากการรับฟังความคิดเห็น จะต้องมีการวิเคราะห์ สกัดข้อมูล เพื่อวางแผนด้านเนื้อหา และก่อนประกาศใช้แผนจะต้องมีการขอความเห็นชอบก่อนทุกครั้ง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในมิติต่าง ๆ จำเป็นอย่างยิ่งต้องจัดทำเป็นแผนงาน โดยเฉพาะด้านเนื้อหา ซึ่งปัจจุบันมีเรื่องราวต่าง ๆ ที่ผู้สูงอายุจำเป็นต้องรู้ ควรรู้ และ อายากรู้ มากมาย ผ่านการสื่อสารรูปแบบต่าง ๆ ทั้งออนไลน์ หรือ วิธีการแบบเดิม ๆ ซึ่งการสื่อสารไปยังผู้สูงอายุ ก็ไม่ควรให้น้ำหนักเฉพาะทางออนไลน์ เพราะมีผู้สูงอายุอีกจำนวนไม่น้อย โดยเฉพาะในเขตชนบท ไม่สามารถเข้าถึงได้ ดังนั้น อบจ.สงขลา จะทำแผนงานด้านเนื้อหาต้องคำนึงถึงกลุ่มผู้สูงอายุกลุ่มนี้ด้วย เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมในการเข้าถึงการสื่อสารจาก อบจ. (T11)” 2) แผนการจัดการผลิตสื่อ จะต้องมีการศึกษาว่า ผู้สูงอายุในเขต อบจ. สงขลา มีทั้งผู้สูงอายุในสังคมเมือง กึ่งเมือง กึ่งชนบท และ อยู่ในชนบทมีความสามารถในการเข้าถึงสื่อไม่เท่ากัน ดังนั้น การผลิตสื่อเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุจะต้องมีข้อมูลหลายด้านเพื่อเป็นกรอบในการตัดสินใจว่าจะผลิตสื่อในลักษณะใด โดยในยุคปัจจุบันจำเป็นอย่างยิ่งจะต้องมีการผลิตสื่อทั้ง 2 แบบ คือ สื่อดั้งเดิม และสื่อใหม่ หรือสื่อออนไลน์ “ต้องพิจารณาให้รอบคอบว่า ผู้สูงอายุในพื้นที่มีช่องทางเข้าถึงข้อมูลได้อย่างไรบ้าง เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับข้อมูลเดียวกัน แต่อาจจะคนละวิธีกัน ดังนั้น เรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญ และบางแห่งมองข้ามเรื่องนี้ มุ่งเน้นเฉพาะออนไลน์ เพราะมีราคาถูก เข้าถึงได้ง่าย และรวดเร็ว (T 20)” 3) แผนการจัดการด้านการเผยแพร่/บริการ หรือช่องทางการสื่อสารไปยังผู้สูงอายุ มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ และความบันเทิงผ่านสื่อดั้งเดิม คือ ป้ายไวนิล วิทยุชุมชน สิ่งพิมพ์ สาร อบจ. เป็นต้น สื่อใหม่หรือสื่อสังคมออนไลน์ เช่น การสื่อสารผ่าน Facebook, TikTok, Line เพจ รวมทั้งการเผยแพร่ทางวิชาการ 4) แผนการจัดการองค์กรของ อบจ. ต้องจัดให้มีเจ้าหน้าที่ที่มีความเกี่ยวข้องกับสังคมผู้สูงอายุมาช่วยปฏิบัติงานเพื่อทำให้การสื่อสารมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น และมีบุคลากรด้านการสื่อสารให้มีความเหมาะสมกับลักษณะการเปลี่ยนแปลงตามความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี “ปัจจุบันปฏิเสธไม่ได้ว่าการสื่อสารมีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนการดำเนินงานต่าง ๆ ดังนั้น ในองค์กรต่าง ๆ ควรมีเจ้าหน้าที่เฉพาะด้าน ไม่ใช่เป็นงานฝาก ซึ่งจะทำให้ไม่มีประสิทธิภาพในการทำงาน (T7)” 5) แผนการปฏิบัติงานร่วมของภาคีเครือข่าย จะต้องมีการปรึกษาหารือ กับตัวแทนของภาคีเครือข่าย เพื่อร่วมกันวางแผนในการทำงานด้านการสื่อสาร ซึ่งอาจจะจัดตั้งเป็นชมรม/องค์กรภาคประชาสังคม มีการประชุมเป็นประจำทุก 3 เดือน มีช่องทางติดต่อทางออนไลน์ เพื่อแจ้งข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งมีการยกย่องเชิดชูภาคีเครือข่ายที่เข้าร่วมในการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของ อบจ. สงขลา “การทำงานด้านผู้สูงอายุ จะเป็นหน้าที่ของ อบท. เพียงแห่งเดียวไม่ได้ แต่จำเป็นอย่างยิ่งต้องสร้าง รักษา และสร้างเครือข่ายให้ได้มากที่สุด และเมื่อได้ภาคีเครือข่ายเข้ามาทำงานแล้ว ต้องกำหนดการปฏิบัติงานร่วมกันให้ชัดเจน เป็นเดือน เป็นไตรมาส ก็แล้วแต่ตกลงกัน ไม่ใช่ชวนมาแล้ว ไม่ดำเนินการงานร่วมกัน (T14)” และ 6) แผนการติดตามและการประเมินผล ต้องมีการติดตามและประเมินผล เพื่อนำผลที่ได้ไปพัฒนาให้มีความเหมาะสม โดยการติดตามนั้น สามารถติดตามตามหน่วยงานที่ได้มอบหมายหรือเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการสื่อสาร ส่วนการประเมินผลต้องมีการประเมินผลทั้งผู้จัดการสื่อสารและ ผู้รับการสื่อสาร สอดคล้องกับการศึกษาของ Langputee, Thokaew, & Bunsiri (2022) ผลการวิจัย พบว่า 1) การวางแผนการจัดการการสื่อสารผลการดำเนินงาน มุ่งเน้นการสื่อสารในแก้ปัญหาด้านความรู้ ทักษะ ทักษะ พฤติกรรมของผู้รับสาร สำหรับการจัดการการสื่อสาร การมีส่วนร่วมของประชาชน การพัฒนาองค์กร และด้าน

งบประมาณการสื่อสารผลการดำเนินงานเป็นการวางแผนของฝ่ายผู้ส่งสาร โดยแผนการจัดการการสื่อสารจะสอดคล้องไปกับแต่ละนโยบายยุทธศาสตร์ โครงการและกิจกรรมและจัดทำแผนการจัดการการสื่อสารผลการดำเนินงานโดยรวม ซึ่งมีคณะผู้บริหารที่มาจากการเมืองและฝ่ายข้าราชการประจำร่วมกันจัดทำแผน 2) การดำเนินการจัดการการสื่อสารผลการดำเนินงาน มี 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย (1) การกำหนดประเด็นสารหรือเนื้อหาของผลการดำเนินงานตามนโยบายและยุทธศาสตร์ของ อบจ. สงขลาตามนโยบาย ยุทธศาสตร์ โครงการและกิจกรรม ซึ่งต้องสื่อสารผลงานอย่างต่อเนื่อง (2) วิธีการนำเสนอผ่านสื่อดั้งเดิม คือ สื่อสิ่งพิมพ์ วารสาร แผ่นป้าย การประชุมบุคลากร ประชุมแกนนำชุมชน การปราศรัยในเวที อบจ. สงขลาสัญจร รายการวิทยุ รายการโทรทัศน์ และผ่านสื่อใหม่ทางเว็บไซต์ Facebook กลุ่ม Line และยูทูบ (3) การจัดการคน เงิน โครงสร้างและเทคโนโลยีรองรับรับผิดชอบโดยกองวิชาการและแผนงาน (4) การประเมินผลการสื่อสารผลการดำเนินงานในแต่ละนโยบาย ยุทธศาสตร์ โครงการ และกิจกรรมมุ่งเน้นการประเมินความรู้ ความเข้าใจ และพฤติกรรมจากการรับรู้ข้อมูลข่าวสารผลการดำเนินงานผ่านช่องทางการสื่อสารที่ใช้ในการสื่อสารทุกช่องทาง 3) แนวทางพัฒนาการจัดการการสื่อสารผลการดำเนินงานตามนโยบายและยุทธศาสตร์ของ อบจ. สงขลา มี 3 ด้าน คือ (1) ด้านการออกแบบสารผลการดำเนินงานตามนโยบายและยุทธศาสตร์ของ อบจ. สงขลาต้องออกแบบสารให้สั้น กระชับ เข้าใจง่าย มีภาพ ข้อมูลที่สื่อความหมายชัดเจนเหมาะสมในแต่ละสื่อ ภาษาในการนำเสนอให้เหมาะกับกลุ่มผู้รับสารที่หลากหลายในพื้นที่ (2) ด้านวิธีการนำเสนอผ่านสื่อดั้งเดิมและสื่อใหม่ต้องผ่านการสร้างสรรค์ที่ดีโดยนักผลิตสื่อมืออาชีพ ซึ่งอาจจะจ้างให้ผู้รับจ้างมืออาชีพมาดำเนินการ (3) ด้านการจัดการคนต้องพัฒนาทักษะผู้ปฏิบัติงานด้านการคิดสร้างสรรค์ การออกแบบการผลิตสื่อดิจิทัล ด้านเงินงบประมาณต้องจัดสรรไปตามนโยบาย ยุทธศาสตร์ โครงการและกิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่น และจัดสรรงบประมาณในภาพรวมสำหรับการสื่อสารขององค์กร ด้านโครงสร้างการทำงานต้องมีการกำหนดงานใหม่ เช่น งานสื่อดิจิทัล งานสื่อสังคมออนไลน์ งานสื่อมวลชนสัมพันธ์ เป็นต้น ส่วนด้านเทคโนโลยีควรนำมาใช้ในการจัดการประเด็นสาร การออกแบบสื่อและการเผยแพร่ข่าวสารผลการดำเนินงานสู่สื่อมวลชน และสาธารณชนในรูปแบบของข่าวผ่านเว็บไซต์ หรือ แอปพลิเคชัน

สรุป

นโยบายและแผนการจัดการการสื่อสารของ อบจ. สงขลาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ จำเป็นต้องมีการจัดทำนโยบายและแผนที่มีความสอดคล้องกับความต้องการผู้สูงอายุ โดยเฉพาะต้องการให้มีการส่งเสริมให้ภาคีเครือข่ายต่าง ๆ เช่น โรงพยาบาล สถาบันการศึกษา ชุมชนต่าง ๆ ในพื้นที่มาร่วมดำเนินการสื่อสารไปยังผู้สูงอายุ นอกจากนี้ยังต้องการให้มีการฝึกทักษะการสื่อสารให้กับผู้สูงอายุเพื่อจะได้ดูแลตนเองได้และเมื่อ อบจ. สงขลา นำข้อมูลที่ได้มาสู่การขอร้อง ความเห็นชอบ และการประกาศใช้นโยบายและแผนงาน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ อบจ. สงขลา จำเป็นต้องดำเนินการตามระเบียบที่ได้กำหนดไว้ ดังนั้นจะเห็นการกำหนดนโยบายและแผนงานการจัดการการสื่อสาร ถ้ามีข้อมูลจริงที่มาจากกลุ่มเป้าหมายโดยตรงย่อมนำไปสู่การจัดทำนโยบายและแผนที่มีประสิทธิภาพ ใช้ได้จริง สอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 นายกอบจ. สงขลา ควรนำผลการวิจัยในประเด็นความต้องการของผู้สูงอายุเกี่ยวกับการจัดการการสื่อสารมาเป็นกรอบในการจัดทำแผนพัฒนาของ อบจ. สงขลา ทั้งในระยะสั้น กลาง และยาว

1.2 หน่วยงานของ อบจ. สงขลา ที่มีบทบาทและหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต ควรจัดตั้งเป็นองค์กรกลางเพื่อดำเนินการจัดการการสื่อสารเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ โดยแสวงหาความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกเขตรับผิดชอบ

1.3 อบจ.สงขลา ควรเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และหน่วยการศึกษาในพื้นที่ ร่วมกันเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการการสื่อสารเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับผู้สูงอายุ ที่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

2.1 อบจ. สงขลา ควรเปิดโอกาสให้ภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการสื่อสาร โดยมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ และมีส่วนในการร่วมคิด ร่วมดำเนินการและร่วมติดตามผล

2.2 อบจ.สงขลา ควรจัดกิจกรรมหรือโครงการที่จะดำเนินการหรือดำเนินการมาแล้วให้ผู้สูงอายุรับรู้ผ่านช่องทางต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุในแต่ละกลุ่ม

2.3 อบจ. สงขลา ควรจัดทำ Facebook เพื่อการสื่อสารไปยังผู้สูงอายุ และจัดให้มีการฝึกอบรมการใช้โทรศัพท์มือถือ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีทักษะรับการสื่อสารและส่งการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ข้อเสนอในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษา เรื่อง “การกำหนดนโยบายสาธารณะของ อบท. เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ”

3.2 ควรศึกษา เรื่อง “ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการกำหนดนโยบายสาธารณะเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ”

3.3 ควรศึกษา เรื่อง “สื่อเพื่อผู้สูงอายุในประเทศไทย : สภาพการณ์ปัจจุบัน ความคาดหวัง แนวโน้มในอนาคต และการกำหนดยุทธศาสตร์เชิงรุก”

References

- Carrier, J. (2019). *Alderfer's ERG Theory of Motivation: A Simple Summary*. Retrieved August 12, 2025, from, <https://people-shift.com/articles/alderfers-erg-theory-of-motivation/>
- Chaisali, S., & Phosin, P. (2017). Operations of the Nong Khai provincial administrative organization. *Journal of Santi Suksa Review, MCU*, 5(1), 261-268. [In Thai]
- Chummongkol, S. (2020). *Communication for Improving the Quality of Life of the Elderly with New Media Through Social Media*. Bangkok: Bangkok Thonburi University. [In Thai]
- Chusawai, S. (2022). *The Policy Implementation of Development of the Life Quality of The Elderly: A case study of the Development of Life Quality of the Elderly Project at Praksa Subdistrict Municipality, Mueang Samut Prakan District, Samut Prakan Province* (Master's Thesis). Ramkhamhaeng University, Bangkok. [In Thai]
- Department of Elderly Affairs. (2022). *Concept of Improving the Quality of Life of the Elderly (SLK)*. Retrieved August 12, 2025, from <https://www.dop.go.th/th/now/13/1554>. [In Thai]
- Langpote, A., Thokaew, W., & Bunsiri, K. (2022). Management of communication of performance according to policy and strategy. of the Songkhla Provincial Administrative Organization. *Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University*, 14(2), 192-206. [In Thai]
- Kotchaphong, S., Phongpaew, D., Bunklanson, K., & Rojanatrakul, T. (2021). Implementation of public policy of local administrative organizations. *Journal of Modern Learning Development*, 6(5), 274-288. [In Thai]
- Maslow, A. H. (1943). A theory of human motivation. *Psychological Review*, 50(1), 370-396.

- Ministry of Social Development and Human Security. (2023). *The Secondary Educational Service Area Office Honors the Secondary Education Service Area Offices with Outstanding Expertise in the Elderly Throughout the Country*. Retrieved September 20, 2023, from https://www.msociety.go.th/news_view.php?nid=36774 [In Thai]
- Orem, D. E., Taylor, S. G., & Renpenning, K. M. (2001). *Nursing: Concepts of Practice*. Louis: Mosby.
- Phumee, W., Isaro, S., Saeung, O., Primprai, P., & Naasom, J. (2023). Development of health communication models to improve the quality of life of the elderly. *Journal of Social Sciences and Culture*, 7(12), 35-47. [In Thai]
- Ragsdale, D., & Morrow, D.R. (1990). Quality of life as a function of HIV classification. *Nursing Research*, 39(1), 355-359.
- Ruangphon, P., Klaisok, T., Yodbun, W., Kansomdee, P., & Kultangwattana, P. (2021). Driving policies to develop the quality of life of the elderly into Practice in Sakon Nakhon Municipality. *Journal of Humanities and Social Sciences Nakhon Phanom University*, 11(1), 129-143. [In Thai]
- Serirat, S. (1998). *Marketing Strategy and Marketing Management*. Bangkok: Diamond in Business World. [In Thai]
- Songkhla Provincial Statistical Office. (2023). *Population Statistics of Songkhla Province 2023*. Retrieved August 12, 2025, from https://songkhla.nso.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=747:15--2565---cryptocurrency&catid=131:2021-11-18-22-47-08&Itemid=714. [In Thai]
- Yamane, T. (1973). *Statistics: an Introductory Analysis*. New York: Harper & Row.
- The WHOQOL Group. (1994). The Development of the World Health Organization Quality of Life Assessment Instrument (The WHOQOL). In: J. Orley, & W. Kuyken (Eds.), *Quality of life assessment: international perspectives* (pp. 41-60). Heidelberg: Springer Verlag.
- Vanang, A., Tahae, S., Karidong T., & Dam, I. (2023). *People's Attitudes Towards the role of the Yala Provincial Administrative Organization in Local Development*. 14th National and International Hatyai Academic Conference. [In Thai]
- World Health Organization & Onchocerciasis Control Programme in West Africa. (1997). *Progress Report of the World Health Organization for 1997: 1 September 1996-31 August 1997*. Onchocerciasis Control Programme in West Africa.

การพัฒนาผู้เรียนกับการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ
กรณีศึกษา มะขามเตี้ยแห่งความสุข ตำบลมะขามเตี้ย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
**Developing Students in Driving Public Policy: A Case Study of
Makham Tia Subdistrict of Happiness, Mueang District,
Surat Thani Province**

ศิริพร เพ็งจันทร์^{1*}

อุบลวรรณ บุญแก้ว¹

ภาณุมาศ ทองชนะ¹

คณะศิลปศาสตร์และวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี¹

* e-mail : pookubsp11@gmail.com

Siriporn Pengjan¹

Ubonwan Bunkaew¹

Panumas Thongchana¹

Faculty, Liberal Arts and Management Science Prince of Songkhla University, Surat Thani Campus¹

Received: July 15, 2025, Revised: September 6, 2025, Accepted: September 15, 2025

บทคัดย่อ

การขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะเพื่อสร้าง “มะขามเตี้ยแห่งความสุข” เป็นกรณีศึกษาจริงในการจัดการเรียนการสอนรายวิชา นโยบายสาธารณะ (925-211) ผ่านห้องปฏิบัติการสังคม เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติการออกแบบนโยบายอย่างมีส่วนร่วม เชื่อมโยงกระบวนการวางแผน การจัดการ และการพัฒนานวัตกรรมเพื่อสุขภาวะชุมชน มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เข้าใจการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ โดยใช้รูปแบบวิจัยเชิงปฏิบัติการ ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้เรียนกับชุมชน ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษา 125 คน ประชาชนตำบลมะขามเตี้ย 500 คน และชมรมมะขามเตี้ยแห่งความสุข 25 คน เครื่องมือวิจัย คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบบประเมินโครงการ และแบบสังเกตการณ์มีส่วนร่วม เก็บข้อมูลเดือนกรกฎาคม 2567 – มิถุนายน 2568 โดยนักศึกษาได้พัฒนาโครงการนโยบาย จำนวน 10 โครงการ ลักษณะห้องเรียนปฏิบัติการทางสังคม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงคุณภาพ ผลการศึกษา พบว่า (1) การเปลี่ยนแปลง “องค์ความรู้” ของผู้เรียนเกี่ยวกับกระบวนการนโยบายสาธารณะ โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมกับพื้นที่ ชุมชน และกระบวนการเชิงปฏิบัติจริง (2) ห้องเรียนปฏิบัติการทางสังคมส่งเสริมการเรียนรู้แบบประสบการณ์ เชื่อมโยงกับการวางแผนและการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ และ (3) แนวทางและ “ตัวแบบมะขามเตี้ยแห่งความสุข” ช่วยให้นักศึกษาสามารถออกแบบนโยบายสาธารณะเพื่อความสุขของประชาชนตำบลมะขามเตี้ยได้จริง โครงการนโยบาย จำนวน 10 โครงการ ผ่านวงจรการออกแบบนโยบาย ประกอบด้วย (1) สำรองปัญหา (2) จัดเรียงปัญหา (3) ก่อตัวนโยบาย (4) กำหนดนโยบาย (5) ตัดสินใจนโยบาย (6) นโยบายไปสู่การปฏิบัติ และ (7) ประเมินผลนโยบายสู่การขับเคลื่อนอย่างยั่งยืน “ตัวแบบมะขามเตี้ยแห่งความสุขโดยการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมกับพื้นที่” เพื่อเป็นต้นแบบการเรียนรู้และการพัฒนานโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพระหว่างผู้เรียนและชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การพัฒนาผู้เรียน นโยบายสาธารณะ มะขามเตี้ยแห่งความสุข การมีส่วนร่วมของชุมชน

Abstract

This study examined the integration of participatory public policy processes into academic instruction through the case of “Makham Tia: The Land of Happiness.” The initiative was adopted as a real-world case study in the Public Policy course (925-211), utilizing a social laboratory approach to enable undergraduate students to design and implement public policies that respond to community needs. The objective of the study was to enhance students’ understanding of public policy development through the application of action research, emphasizing collaborative learning between students and the community. The study population comprised 125 undergraduate students, 500 residents of Makham Tia Subdistrict, and 25 members of the Makham Tia Happiness Club. Research instruments included questionnaires, semi-structured interviews, project evaluation forms, and participatory observation. Data were collected between July 2024 and June 2025. Through this process, students developed and implemented ten policy projects following the public policy design cycle, consisting of seven stages: (1) problem identification, (2) problem prioritization, (3) policy formulation, (4) policy setting, (5) policy decision-making, (6) policy implementation, and (7) policy evaluation. The findings revealed three major outcomes. First, there was a significant improvement in students’ knowledge and understanding of public policy processes, particularly in relation to participatory engagement with communities and practical fieldwork. Second, the social laboratory proved to be an effective platform for experiential learning, successfully connecting academic theory with policy planning and implementation. Third, the development of the “Makham Tia Happiness Model” demonstrated how participatory processes can guide the design of community-centered public policies aimed at sustainable well-being. This model serves as a prototype for effective participatory public policy education, illustrating how academic–community collaboration can simultaneously strengthen student competencies and foster localized policy innovation.

Keywords: Learner Development; Public Policy; Makham Tia of Happiness; Community Engagement

บทนำ

"ชุมชนแห่งความสุข" ชุมชนที่มีภาวะ "ความอยู่เย็นเป็นสุข" เป็นสภาวะคนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพทั้งจิต กาย ปัญญาเชื่อมโยงกับ (1) เศรษฐกิจ (2) สังคม (3) การศึกษา และ (4) สิ่งแวดล้อม อย่างเป็นองค์รวม และสัมพันธ์กัน ได้ถูกต้องนำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติระหว่างคนกับคน และระหว่างคนกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ความสุขอาจเกิดจากการบูรณาการความเป็นอยู่ที่ดีทั้ง 4 ด้านเข้าด้วยกัน (Hattakam, 2017)

อย่างไรก็ตามบริบทและสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในปัจจุบันเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการปรับตัวของนานาประเทศทั่วโลก และประเทศไทยได้รับอิทธิพลของการเปลี่ยนแปลงเหล่านั้น ทั้งเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง การปกครอง โดยเฉพาะความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีที่ล้ำหน้าอย่างก้าวกระโดดทำให้ประเทศถูกผลักดันให้เร่งพัฒนาและสร้างความเจริญเพื่อไปสู่การเป็นประเทศไทย 4.0 (Thailand 4.0) และความเจริญที่มาอย่างรวดเร็วได้ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนำไปสู่ปัญหาของสังคมที่มีความซับซ้อนหรือปริมาณมากขึ้นตามไปด้วย

จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีจำนวนประชากร 1,073,663 คน มีประชากรผู้สูงอายุ 179,338 คน (ร้อยละ 16.70) (Department of Provincial Administration, 2022) พื้นที่ตำบลมะขามเตี้ย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วย 4 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 5 บ้านท่าเพชร หมู่ที่ 6 บ้านบางใหญ่ หมู่ที่ 7 บ้านท่าสน และหมู่ที่ 8 บ้านทรายทอง ซึ่งประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลมะขามเตี้ย มีเป้าประสงค์ คือ การสร้างคนมาคมที่ปลอดภัยและมีความสะดวกประชาชนมีความรู้ด้านอาชีพสามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้การทำงานในพื้นที่ลดลงเกษตรกรและผู้นำชุมชนมีความรอบรู้

ในด้านของการเกษตรเพิ่มขึ้นสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรได้อย่างมีคุณภาพการศึกษาภายในตำบลนั้นมีศักยภาพที่จะยกระดับการศึกษาได้ มีเป้าหมายในการที่ประชาชนให้ความสำคัญกับด้านศาสนา การสืบสานวัฒนธรรม ประเพณีอันดีงาม ห่วงไกลยาเสพติด สุขภาพแข็งแรง และการได้รับสวัสดิการและข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ กับคนในพื้นที่ที่มีความรวดเร็วและเข้าถึงได้ง่าย และการใช้แหล่งทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีคุณค่า ประชาชนอยู่ร่วมกันได้ และลดการบุกรุกในพื้นที่สาธารณะรวมถึงการสำนึกถึงคุณค่าของสิ่งแวดล้อม แต่อย่างไรก็ตาม พื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลมะขามเตี้ย (อบต.) เป็นพื้นที่ที่มีสถานบันการศึกษาอยู่ในพื้นที่ อาทิ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้น พบว่า พื้นที่ส่วนใหญ่ของ อบต.มะขามเตี้ย มีปัญหาขยะมูลฝอยเช่นเดียวกับชุมชนที่มีประชากรอาศัยอยู่กันอย่างหนาแน่นอื่น ๆ สภาพดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อวิถีความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยภาพรวม และจากการดำเนินการแก้ไขปัญหาหลาย ๆ อย่างในช่วงที่มา พบว่า การแก้ไขปัญหาที่ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ประชาชนยังไม่ตระหนักถึงปัญหาจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่และขาดความต่อเนื่องในการดำเนินการ ส่งผลให้ปัญหาต่าง ๆ ยังคงเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่

การขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะเป็นกลไกหนึ่งของการหาแนวทางการร่วมสร้าง “มะขามเตี้ยแห่งความสุข” เพื่อเป็นเครื่องมือในการจัดการกับสภาพปัญหากับความต้องการของทุกภาคส่วน รวมไปถึงการมีกระบวนการการมีส่วนร่วม การสร้างความรู้และความเข้าใจโดยเฉพาะองค์กรหรือสถาบันหลักที่เกี่ยวข้องที่ริเริ่มกระบวนการนโยบาย โดยเฉพาะกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ดังนั้น การให้รับรู้ เห็นและเข้าใจต่อบทบาทการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง รวมไปถึงชุมชนต้องการนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมอีกด้วยซึ่งเป็นปัญหาทางทฤษฎีต่อการประยุกต์ใช้

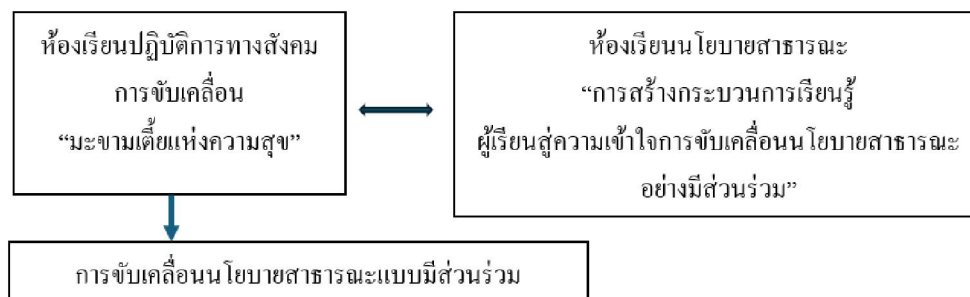
การจัดการเรียนการสอนรายวิชานโยบายสาธารณะ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 2 คณะศิลปศาสตร์ และวิทยาการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี (Prince of Songkla University, Surat Thani Campus, 2023) กับการใช้พื้นที่รูปแบบห้องปฏิบัติการสังคมเพื่อร่วมออกแบบนโยบายสาธารณะในการสร้างสุขของชุมชนมะขามเตี้ย หรือปัญหาอื่นใดในชุมชนและพื้นที่ รวมถึงการเชื่อมโยงระหว่างนโยบายสาธารณะและการวางแผน กระบวนการวางแผน การจัดการและการประเมินผลโครงการ การสร้างความรู้ความเข้าใจกลไกการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วม การขับเคลื่อนประเทศโดยการบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน และ ความสำคัญการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ปัญหาและการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนในทุก ๆ ด้าน รวมถึงการสร้างสรรค์นวัตกรรมทางการบริหารที่เกี่ยวข้องกับนโยบายสาธารณะของ “สุข” ของคนมะขามเตี้ย

ดังนั้น จำเป็นต้องวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เข้าใจการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะในพื้นที่จริง “มะขามเตี้ยแห่งความสุข” จุดเริ่มต้นแรกที่สำคัญมาก ต่อการสร้างความรู้ความเข้าใจของนักศึกษาวิชานโยบายสาธารณะ จำนวน 125 คน เพื่อฝึกปฏิบัติให้เข้าใจต่อการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ โดยใช้กรณีศึกษา มะขามเตี้ยแห่งความสุข ตำบลมะขามเตี้ย อำเภอเมือง จังหวัด สุราษฎร์ธานี ซึ่งนักศึกษาที่เรียนวิชานโยบายสาธารณะเป็นวิชาต่อเนื่องจากวิชาพื้นฐานสำหรับนักศึกษารัฐประศาสนศาสตรบัณฑิตทุกคน โดยผู้เรียนเข้าใจรูปแบบของการเกิดขึ้นของการเชื่อมโยงระหว่างนโยบายสาธารณะและการวางแผน กระบวนการวางแผน การจัดการและการประเมินผลโครงการ การสร้างความรู้ความเข้าใจกลไกประชารัฐตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด ยุทธศาสตร์จังหวัด การขับเคลื่อนประเทศโดยการบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เป็นการเกิดขึ้นของนโยบายสาธารณะระดับปฏิบัติการ และการเรียนรู้ระดับพื้นที่ เพื่อให้ให้นักศึกษามีความรู้และความเข้าใจต่อบทบาทการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะในทางปฏิบัติจริงเป็นส่วนสำคัญต่อการขับเคลื่อนของภาคประชาชน ซึ่งเป็นกลไกของกระบวนการนโยบายสาธารณะและการสร้างความร่วมมือแบบประชารัฐ พร้อมทั้งสามารถประยุกต์ใช้เนื้อหาวิชาร่วมกับกรณีศึกษา การเรียนรู้ร่วมกับชุมชน และการลงพื้นที่ปฏิบัติการ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อออกแบบห้องเรียนปฏิบัติการทางสังคมการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะอย่างมีส่วนร่วม
2. เพื่อค้นหาแนวทางและตัวแบบมะขามเตี้ยแห่งความสุข โดยสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม กระบวนการเรียนรู้ในการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ทบทวนวรรณกรรม

งานวิจัยนี้มีกรอบแนวคิดหลัก 5 ด้าน คือ (1) ทฤษฎีความสุข (2) การขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วม (3) การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อนโยบายสาธารณะ (4) Social Lab และการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) และ (5) นโยบายสาธารณะแห่งความสุข สามารถสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

1. ทฤษฎีความสุข (Happiness Theory) แนวคิดความสุขแบ่งได้เป็นสองมิติหลัก ได้แก่ ความสุขเชิงวัตถุวิสัย (Objective) เช่น รายได้ การศึกษา และความมั่นคงทางสังคม กับความสุขเชิงอัตวิสัย (Subjective) เช่น ความพึงพอใจในชีวิต และสภาวะจิตใจ โดยแนวคิดเศรษฐศาสตร์แห่งความสุข (Economics of Happiness) ชี้ว่า ความสุขควรเป็นเป้าหมายสำคัญของนโยบายรัฐ นอกจากนี้ ยังมีทฤษฎีเปรียบเทียบ (Comparison Theory) และทฤษฎีความสุขแท้จริง (Authentic Happiness) ที่เน้นการบรรลุเป้าหมายในชีวิตและความสัมพันธ์กับบริบทชีวิตประจำวัน

2. การขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วม (Participatory Public Policy) การขับเคลื่อนนโยบายต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของภาคีทุกฝ่าย โดยเฉพาะประชาชนในพื้นที่ ซึ่งจะมิมีบทบาทตั้งแต่การวิเคราะห์ปัญหา การวางแผน การดำเนินกิจกรรม ไปจนถึงการประเมินผล การมีส่วนร่วมดังกล่าวช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของนโยบาย และนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนที่ตอบโจทย์วิถีชีวิตชุมชน

3. การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อนโยบายสาธารณะ (Public Participation) การมีส่วนร่วมมีหลากหลายรูปแบบ เช่น การให้ข้อมูล แสดงความคิดเห็น การร่วมตัดสินใจ และการตรวจสอบ เป็นต้น ซึ่งเป็นกลไกเสริมสร้างประชาธิปไตย เพิ่มคุณภาพการตัดสินใจ และลดความขัดแย้ง โดยเฉพาะในระดับท้องถิ่นที่ประชาชนสามารถมีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จของนโยบาย

4. Social Lab เป็นพื้นที่กลาง (Shared Space) ที่ปลอดภัยสำหรับการแลกเปลี่ยนและทดลองแก้ปัญหาร่วมกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลายฝ่าย โดยเน้นการลงมือปฏิบัติจริง (Krabanprakan, 2020) ช่วยให้การเรียนรู้เชื่อมโยงกับปัญหาพื้นที่ และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงระบบ ขณะที่ PAR (Kemmis, & McTaggart, 2005) เป็นระเบียบวิธีวิจัยที่ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมสะท้อนผลในวงจรการเรียนรู้ ทำให้เกิดความเป็นเจ้าของร่วมและสร้างผลลัพธ์ที่ยั่งยืน

5. นโยบายสาธารณะแห่งความสุข (Public Policy of Happiness) โดยพระธรรมศากยวงศ์วิสุทธิ์เสนอแนวคิด GLEE ได้แก่ Good Life, Liberty, Economic Security และ Enjoyment of Wealth เป็นกรอบนโยบายที่มุ่งเน้น “ความสุข” เป็น

เป้าหมายหลักของการพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับแนวทาง SDGs โดยเน้นการมีชีวิตที่มีคุณภาพ อีสาเร เสรีภาพ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และความพลัดพลัดในความมั่งคั่งอย่างมีจริยธรรม

เมื่อพิจารณากรอบแนวคิดทั้ง 5 ด้านร่วมกัน จะเห็นได้ว่า มีความเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบและเสริมพลังซึ่งกันและกัน เริ่มจาก ทฤษฎีความสุข ที่ทำหน้าที่อธิบายให้เข้าใจว่า ความสุข คือ อะไร อยู่ในรูปแบบใด และสามารถวัดหรือประเมินได้อย่างไร ทั้งในเชิงวัตถุวิสัยและอัตวิสัย แนวคิดนี้จึงเป็นรากฐานสำคัญในการกำหนดทิศทางของการพัฒนาและนโยบายสาธารณะ จาการากฐานทางทฤษฎีดังกล่าว การสร้างผลลัพธ์ที่จับต้องได้จำเป็นต้องอาศัย การขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นกระบวนการแปลงแนวคิดเชิงทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติ โดยเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วน โดยเฉพาะประชาชนในพื้นที่ มีส่วนร่วมตั้งแต่การวิเคราะห์ปัญหา การวางแผน การดำเนินการ ไปจนถึงการติดตามและประเมินผล การมีส่วนร่วมเช่นนี้ช่วยให้เกิดนโยบายที่เกิดขึ้นสอดคล้องกับวิถีชีวิตจริงและมีความยั่งยืนมากยิ่งขึ้น เมื่อมองลึกลงไป การขับเคลื่อนนโยบายให้สัมฤทธิ์ผลต้องอาศัยพลังจาก การมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งไม่เพียงแต่เป็นการแสดงความคิดเห็นหรือให้ข้อมูลเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการมีบทบาทในการตัดสินใจและตรวจสอบ ซึ่งทำให้นโยบายมีคุณภาพ โปร่งใส และเป็นที่ยอมรับของสังคมในวงกว้าง โดยเฉพาะในระดับท้องถิ่นที่ประชาชนใกล้ชิดกับปัญหาและความต้องการของตนเอง

ดังนั้น กระบวนการทั้งหมดมุ่งไปสู่ นโยบายสาธารณะแห่งความสุข ซึ่งถือเป็นผลลัพธ์และเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนานโยบายดังกล่าว ไม่เพียงตอบสนองความต้องการด้านเศรษฐกิจหรือสังคมเท่านั้น แต่ยังมุ่งสร้างคุณภาพชีวิตที่ดี มีเสรีภาพ มีความมั่นคง และสามารถพลัดพลัดกับความมั่งคั่งอย่างมีคุณธรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับสากล กล่าวโดยสรุป การขับเคลื่อนนโยบายแห่งความสุขจึงเป็นกระบวนการที่ต้องเชื่อมโยงระหว่างความเข้าใจเชิงทฤษฎีกับการปฏิบัติจริง โดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางและคำนึงถึงบริบทพื้นที่อย่างรอบด้าน เพื่อสร้างนโยบาย “นโยบายแห่งความสุข” ที่ตอบสนองต่อความต้องการอย่างแท้จริง และนำไปสู่ความสุขที่ยั่งยืนของสังคมโดยรวม

วิธีการวิจัย

การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) กระบวนการวิจัยที่มีเป้าหมายเพื่อสร้างความเข้าใจของนักศึกษาต่อการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมระหว่างผู้เรียนกับชุมชน ประเด็นปัญหาและความต้องการเพื่อร่วมสร้างมฆาเมเดียแห่งความสุข และมุ่งเน้นการวิเคราะห์สถานการณ์อย่างลึกซึ้งและเหมาะสม โดยเน้นการสร้างการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นขั้นตอนและบันทึกข้อมูลอย่างเป็นระบบ ตลอดจนกระบวนการวิจัยจนเกิดองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่ได้จากระบวนการวิจัย นำมาประมวลเป็นแนวคิด หลักการ และสร้างเป็นทฤษฎีได้ โดยมีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนการเก็บข้อมูลการวิจัย

1. การลงพื้นที่ การจัดเวทีเป็นทางการและไม่เป็นทางการ วัตถุประสงค์เพื่อระดมความคิดเห็นการวิเคราะห์สถานการณ์ประเด็นเชิงพื้นที่โดยการมีส่วนร่วม เพื่อค้นหาปัญหาที่แท้จริงจากทุกภาคส่วน ดังนี้

1.1) เวทีประชุมเชิงปฏิบัติการ ภายใต้อำเภอโครงการรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต การขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ กรณีมฆาเมเดียแห่งความสุข EP.1 จำนวน 2 กิจกรรม ลงพื้นที่ปฏิบัติการ จำนวน 2 ครั้ง

1.2) จัดเวทีประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อออกแบบเครื่องมือจัดเก็บข้อมูลร่วมกัน วัตถุประสงค์เพื่อออกแบบเครื่องมือจัดเก็บข้อมูลร่วมกัน โดยมีวิธีการในการจัดเวทีประชุมเชิงปฏิบัติการในห้องเรียน ภายใต้อำเภอโครงการรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต การขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ กรณีมฆาเมเดียแห่งความสุข EP.1 กิจกรรมที่ (3) มุมชนปลอดภัยด้วยกลไกการสานพลังแบบมีส่วนร่วมในชุมชน ณ มฆาเมเดียแห่งความสุข โดยการลงพื้นที่ปฏิบัติการ จำนวน 2 ครั้ง

1.3) การทบทวนวรรณกรรมการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมของนักศึกษารายวิชา นโยบายสาธารณะ การลงพื้นที่ จำนวน 1 ครั้ง ณ มุมชนมฆาเมเดีย

1.4) การค้นหาประเด็นขับเคลื่อนความสุข ด้วยเก็บข้อมูลจาก “แนวคำถาม” โดยเน้นกลุ่มเป้าหมาย รูปแบบกิจกรรม : การเปิดรับความคิด/แนวคิดจากโจทย์ปัญหาที่พบจริง ๆ เพื่อให้นักศึกษาไปพัฒนาเป็นหัวข้อนโยบายสาธารณะ โดยนักศึกษาได้ตั้งต้นจากสภาพปัญหาจริง ๆ ทั้งจากคนทำงานและจากคนในชุมชน ไม่จำเป็นต้องเป็นเรื่องใหญ่หรือใช้ความรู้เฉพาะทาง เช่น ปัญหาขยะพลาสติก หรือ ผู้สูงอายุในชุมชนโดนมิจฉาชีพหลอก ปัญหาระบบขนส่งสาธารณะ ปัญหาพื้นที่กิจกรรม ปลายทางค้ำ ฯลฯ

1.5) เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม เพื่อวัดการพัฒนาผู้เรียน เพื่อเข้าใจต่อการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ กรณีศึกษามะขามเตี้ยแห่งความสุข ด้วย Google Form แนวคำถามสัมภาษณ์เพื่อร่วมออกแบบนโยบายสาธารณะการสร้างสุขของชุมชนมะขามเตี้ย จำนวน 12 ข้อ โดยลงพื้นที่ปฏิบัติการ จำนวน 1 ครั้ง

1.6) ประมวลผลข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล

1.7) การจัดเวทีการคืนข้อมูล/เวทีประชุมเชิงปฏิบัติการจากการค้นหาปัจจัยแห่งการเกิดความสุขของพื้นที่มะขามเตี้ยมะขามเตี้ยแห่งความสุขของทุกคน โดยลงพื้นที่ จำนวน 1 ครั้ง

1.8) การจัดเวทีขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะโดยสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม การนำเสนอการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะของการเกิดขึ้นของนโยบายสาธารณะต่อการสร้างความสุขในการขับเคลื่อนมะขามเตี้ยแห่งความสุข และการสร้างกระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการกลไกทั้งภาคีภาครัฐ ภาคท้องถิ่น ภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคประชาสังคม และภาคประชาชนการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะเพื่อการสร้างเสริมสุขภาวะจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 1 ครั้ง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 2 ซึ่งลงทะเบียนเรียนวิชานโยบายสาธารณะ ประจำปีการศึกษา 1/2567 กับการใช้พื้นที่รูปแบบห้องปฏิบัติการสังคมเพื่อร่วมออกแบบนโยบายสาธารณะในการสร้างสุขของชุมชนมะขามเตี้ย จำนวน 125 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือการดำเนินการวิจัย คือ แบบสอบถามเพื่อวัดการพัฒนาผู้เรียนเพื่อเข้าใจต่อการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ กรณีศึกษามะขามเตี้ยแห่งความสุข จำนวน 40 ข้อด้วย Google Form และเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่ครอบคลุมความคิดเห็นของผู้เรียนต่อการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมใช้แนวคำถามในการสัมภาษณ์เพื่อร่วมออกแบบนโยบายสาธารณะในการสร้างสุขของชุมชนมะขามเตี้ย จำนวน 12 ข้อ ด้วย Google Form ซึ่งผู้วิจัยใช้เป็นแนวทางในการพูดคุยหรือซักถามเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สำคัญและครบถ้วน

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้การวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) นำเสนอแบบสอบถาม (Questionnaire) ให้แก่ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อให้ครบทุกมุมมองของประเด็นในการศึกษาวิจัย เมื่อได้รับพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ผู้วิจัยนำค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างข้อคำถามกับประเด็นที่ต้องการทราบ โดยผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแบบสอบถามเพื่อความถูกต้อง สามารถครอบคลุมในประเด็นที่ใช้ในการศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมจากผู้เรียนเพื่อวัดการพัฒนาผู้เรียนเพื่อเข้าใจต่อการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ และใช้แนวทางการพูดคุยหรือซักถามเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สำคัญ และครบถ้วนในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) บรรยายเนื้อหาเอกสารหรือข้อความที่ได้จากสำรวจและสัมภาษณ์ โดยเน้นเนื้อหาตามที่ปรากฏ ไม่เน้นการตีความหรือการหาความหมายที่ซ่อนไว้ ดังนี้

- 1) การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Analysis) จากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการวิเคราะห์ผลการวิจัย
- 2) การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยการจัดกลุ่มข้อมูล (Categories) เนื้อหาที่ได้รับจากแบบสอบถามเชื่อมโยงเนื้อหา แต่ละส่วนเข้าด้วยกันเพื่อหาข้อสรุป (Proposition) ทั้งในภาพรวมและส่วนย่อยของข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นหลังจากได้ข้อสรุปแล้ว นำข้อมูลสรุปนั้นกลับไปให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญอ่านเพื่อยืนยันความถูกต้องหรือปรับข้อมูลให้ถูกต้องตามสภาพการณ์จริง
- 3) การวัดผลการเปลี่ยนแปลงของผู้เรียน จาก (1) องค์ความรู้ (2) พฤติกรรมของผู้เรียน (3) กระบวนการเรียนรู้ นโยบายสาธารณะ และ (4) การสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างผู้เรียนและพื้นที่

ผลการวิจัย

การเปลี่ยนแปลง “องค์ความรู้” ของผู้เรียนต่อการเข้าใจกระบวนการเรียนรู้ นโยบายสาธารณะ และ การสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างผู้เรียนและพื้นที่

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 125 คน ปรากฏผลการพัฒนาผู้เรียนเพื่อเข้าใจต่อการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ กรณีศึกษา มะขามเตี้ยแห่งความสุข (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 Learning Activities and Understanding

Learning Activities	Public Policy	Participatory Public Policy	Public Policy Outcomes	Public Policy Advocacy Goals
Workshop: Integrated Public Administration Project for Public Policy Advocacy - The Case of "Makhamtia of Happiness"	High	High	High	High
Identifying Happiness Advocacy Issues: Data Collection Using "Guiding Questions" with Emphasis on Target Groups (Variables)	High	High	High	High
Data Feedback Workshop / Workshop on Identifying Factors of Happiness in the "Makhamtia of Happiness for All" Area	High	High	High	High
Public Policy Advocacy through Participatory Processes	High	High	High	High

จากตารางที่ 1 ผลการเปลี่ยนแปลงเชิงองค์ความรู้ของผู้เรียน ประเด็น (1) ความรู้ความเข้าใจก่อนนโยบายสาธารณะ (2) ความรู้ความเข้าใจก่อนนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วม (3) ความรู้ความเข้าใจต่อผลลัพธ์ของนโยบายสาธารณะ และ (4) ความรู้ความเข้าใจต่อเป้าหมายการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะเป็นไปในทิศทางที่สูงทั้งสิ้น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรูปแบบห้องเรียนปฏิบัติการทางสังคมการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะอย่างมีส่วนร่วม พบว่า รูปแบบห้องเรียนปฏิบัติการทางสังคมการขับเคลื่อน นโยบายสาธารณะอย่างมีส่วนร่วม คือ รูปแบบห้องปฏิบัติการทางสังคม (Social Lab) เป็นกิจกรรมเชิงปฏิบัติการที่บูรณาการการเรียนการสอน การวิจัยและบริการวิชาการแก่สังคมในพื้นที่จริงหรือชุมชนเป้าหมาย โดยอาจารย์ ชุมชน และนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมพร้อมกันส่งข้อมูลข่าวสาร การสื่อสารสาธารณะ ผ่านเครื่องมือที่สร้างค้นหาข้อมูล สร้างกระบวนการคิดจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์ เวกีประชาชน การศึกษาชุมชน และกิจกรรมปฏิบัติการ ตลอดจนยกระดับไปสู่การเชื่อมโยงกระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) เพื่อให้ นักศึกษา มุ่งหมายที่ชุมชนพบโจทย์ปัญหาที่แท้จริงของชุมชน การพบสาเหตุปัญหา กำหนดปัญหาได้อย่างชัดเจน ออกแบบแนวคิดที่ หลากหลายมาช่วยแก้ปัญหา สามารถสร้างตัวแบบหรือนวัตกรรมทางความคิดใหม่ สิ่งประดิษฐ์ใหม่ สามารถเป็นการต่อยอด การพัฒนา เพิ่มมูลค่า ค้นหาจุดต่าง สร้างสรรค์ แบ่งปันชุมชน สร้างคนสืบสาน บูรณาการวิถีชีวิต

ห้องปฏิบัติการทางสังคม เป็นภาคปฏิบัติที่สอดคล้องกับรายวิชา นโยบายสาธารณะ กระบวนการห้องปฏิบัติการทางสังคม (Social Lab) เป็นการผสมผสานของเครื่องมือเก็บข้อมูลของชุมชนแล้วนำข้อมูลเข้าสู่กระบวนการตั้งคำถาม การถกเถียงจนเกิดความรู้ นำความรู้สู่กระบวนการถกเถียงอีกครั้งทำให้เกิดปัญญา (Wisdom) ตลอดจนยกระดับไปสู่การเชื่อมโยงกระบวนการคิดเชิงออกแบบ เพื่อให้นักศึกษามุ่งหมายได้พบโจทย์ปัญหาที่แท้จริงของชุมชน พบสาเหตุปัญหา กำหนดปัญหาได้อย่างชัดเจน ออกแบบแนวคิดที่หลากหลายมาช่วยแก้ปัญหา สามารถสร้างตัวแบบหรือนวัตกรรมทางความคิด นวัตกรรมทางสังคม

จากการเรียนการสอน “รายวิชานโยบายสาธารณะ” มีเป้าหมายของการจัดกระบวนการห้องปฏิบัติการทางสังคม (Social Lab Workshop) (1) พื้นที่กลาง พื้นที่ปลอดภัยเพื่อให้ผู้นำ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผู้ที่กำหนดนโยบาย ผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้เรียนรู้ร่วมกัน สามารถแลกเปลี่ยน พูดคุย คิดออกแบบ การพัฒนา การสร้างการเปลี่ยนแปลงร่วมกัน (2) สร้างการเรียนรู้และความเข้าใจสถานการณ์ปัจจุบันร่วมกัน และเชื่อมโยงในประเด็นต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น (3) ให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันต่อการขับเคลื่อนในส่วนดำเนินการอยู่และหรือกำลังจะดำเนินการร่วมกัน และ (4) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้มีส่วนร่วมสร้างแนวทางการร่วมกันขับเคลื่อนและสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบสอดคล้องกับ นักศึกษารายวิชานโยบายสาธารณะ ให้ข้อมูล ดังนี้

“วิชานี้เป็นพื้นฐานที่สำคัญสำหรับการทำความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างรัฐและประชาชน ในการพัฒนานโยบาย จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับความต้องการของประชาชน และหาวิธีสร้างสมดุลระหว่างผลประโยชน์ของทุกฝ่าย นโยบายที่ดีไม่เพียงแต่ต้องการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น”

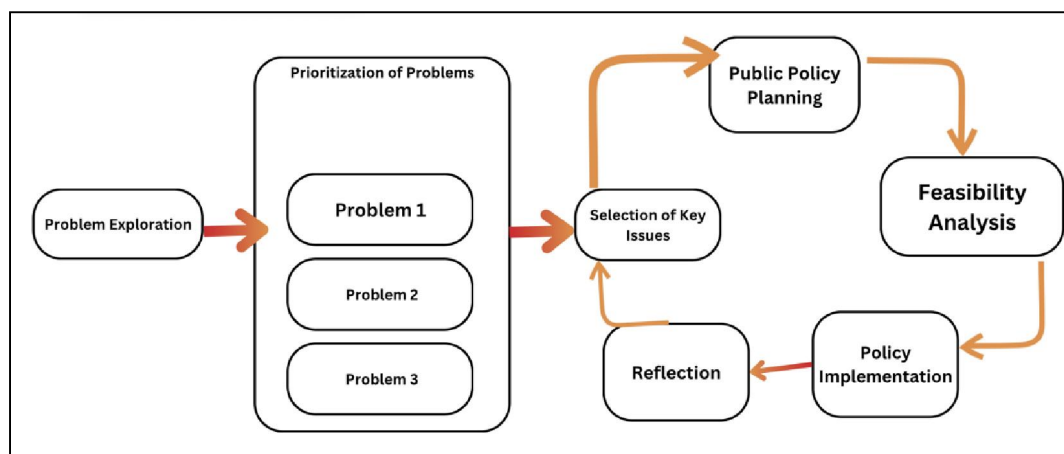
“เป็นวิชาที่ทำให้ได้ลงพื้นที่ ทำให้ทราบปัญหาของชาวบ้าน ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านว่าเป็นอย่างไรบ้างจากที่ไม่เคยได้ลงพื้นที่เลย ทำให้รู้จักการเรียนรู้นอกห้องเรียนมากขึ้น”

“เป็นวิชาที่ทำให้เราได้คิด วางแผน เป็นกระบวนการ โดยมีตัวแบบ แบบแผนในการจัดทำหรือวิเคราะห์นโยบาย เป็นวิชาที่ฝึกให้เราได้รับรู้ได้เป็นส่วนหนึ่งของสังคมได้เข้าไปมีส่วนร่วมร่วมกับชุมชน”

“วิชานโยบายสาธารณะ เป็นวิชาที่มีความสำคัญและมีบทบาทสำคัญในการศึกษาวิธีการที่รัฐบาลหรือหน่วยงานภาครัฐใช้ในการออกแบบและดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในสังคม” เป็นต้น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเสนอเป็นแนวทางและตัวแบบมะขามเตี้ยแห่งความสุข โดยสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม กระบวนการเรียนรู้การขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ พบว่า จากรูปแบบห้องเรียนปฏิบัติการทางสังคมของการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะอย่างมีส่วนร่วมส่งผลต่อนักศึกษาดำเนินการเพื่อการออกแบบนโยบายสาธารณะเพื่อความสุขของประชาชนในตำบลมะขามเตี้ยมีทั้งสิ้น 10 โครงการ เพื่อนำไปสู่ความสุขของคนมะขามเตี้ย ดังนี้ (1) โครงการการเสริมสร้างรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุในชุมชน (2) โครงการหาทุนตั้ง เพื่อความสุขของคนมะขามเตี้ย (3) โครงการขยะสร้างปุ๋ยสู่ดินมะขามเตี้ย (4) โครงการถักนํ้ารวมใจ (นํ้าสำรองหมู่บ้าน) (5) ชุมชนบ้านบางใหญ่ปลอดภัยห่างไกลอุบัติเหตุ (6) โครงการพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพมะขามเตี้ย (เกษตรในบ้าน) (7) โครงการตลาดนัดชุมชน (เกาะกลางบางทะเล) (8) โครงการหนัางเพื่อสุขภาพ (9) โครงการชุมชนบ้านบางใหญ่ การสร้างเสริมสุขภาพที่ดีภายในชุมชน และ (10) โครงการจัดการระบบการบำบัดน้ำเสียในชุมชนมะขามเตี้ย

การจัดการเรียนการสอนห้องเรียนนโยบายสาธารณะรูปแบบ “การสร้างกระบวนการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะอย่างมีส่วนร่วม” ส่งผลต่อการเกิดการเรียนรู้ร่วมกันของนักศึกษาในการออกแบบนโยบายสาธารณะรูปแบบโครงการสู่การสร้างตัวแบบเฉพาะพื้นที่ (มะขามเตี้ยแห่งความสุข) ผลจากการวิเคราะห์นโยบายการจัดการขยะ (รูปที่ 2)

รูปที่ 2 : ตัวแบบเฉพาะพื้นที่ (มะขามเตี้ยแห่งความสุข) ผลจากการวิเคราะห์นโยบายการจัดการขยะ
ที่มา : ผู้วิจัย (2025)

จากรูปที่ 2 สามารถอธิบายจากตัวแบบ ได้ดังนี้

1. การสำรวจปัญหา คือ การลงพื้นที่สำรวจปัญหาการจัดการขยะ ปัญหาใดที่เป็นปัญหาหลักสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่ของตำบลมะขามเตี้ยทั้ง 4 หมู่บ้าน เครื่องมือที่ใช้ คือ การลงพื้นที่สัมภาษณ์ สอบถามปัญหาของชาวบ้าน เพราะเป็นเครื่องมือที่ทราบผลเร็วที่สุดและเข้าใจถึงสภาพปัญหาที่ประชาชนในท้องถิ่น และอีกทั้งยังได้รับความรู้สึกหรือความเดือดร้อนที่เป็นเหมือนกับเล่าเรื่องราวของคนในพื้นที่กำลังเผชิญอยู่แต่ไม่อาจแปรเป็นสภาพปัญหาได้ เพราะไม่ได้เข้าใจว่า สิ่งของตนเองกำลังเผชิญอยู่นั้นเป็นปัญหา ในฐานะที่เป็นผู้ออกแบบนโยบายสามารถนำมาวิเคราะห์ในการพิจารณากระบวนการจัดทำนโยบายได้ ดังเช่น

“ควรให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนนโยบายโดยให้บอกปัญหา และออกความเห็นการสร้างทางเลือกนโยบาย และตัดสินใจกันว่าทางเลือกไหนดีที่สุด โดยคำนึงถึงผลในอนาคต”

“การจัดตั้งนโยบายที่ใช้ได้จริงกับชุมชน โดยประชาชนเป็นคนกำหนดประเด็นปัญหา”

“การขับเคลื่อนมะขามเตี้ย เป็นการนำปัญหาข้อเรียกร้องมา แก้ปัญหาโดยการทำเป็นนโยบายให้กับพื้นที่ ผ่านการทำเป็นกิจกรรมหรือโครงการ”

2. การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา คือ การตัดสินใจเลือกปัญหาที่จะต้องนำมาแก้ไขตามลำดับความสำคัญ ซึ่งในบริบทนี้ คือ ความเร่งด่วน และขนาดของปัญหา การคาดการณ์ไว้ว่า เป็นปัญหาที่เร่งด่วนและควรที่จะได้รับการแก้ไข แม้จะไม่ได้เป็นปัญหาที่ใหญ่มาก แต่หากละเลยเป็นระยะเวลานานอาจส่งผลให้เกิดกลายเป็นปัญหาระดับมหภาคได้ ซึ่งอาจนำไปสู่ความเสี่ยง หรือส่งผลกระทบต่อคนในชุมชนได้ ดังเช่น

“ต้องมีการวิเคราะห์ว่า คนในชุมชนขาดอะไรหรือต้องการอะไร แล้วประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในนโยบายสาธารณะ เพื่อการขับเคลื่อนของคนในชุมชน”

“การขับเคลื่อนมะขามเตี้ยแห่งความสุข ขับเคลื่อนไปด้วยนโยบายสาธารณะเล็งเห็นปัญหาและแก้ไขให้ชาวตำบลมะขามเตี้ย มีความสุขได้ผลแก้ไขปัญหาคือ ได้รับผลกระทบปัญหาน้อยที่สุด”

3. การเลือกประเด็นปัญหา การตัดสินใจเลือกปัญหาที่จะนำไปปฏิบัติ คือ การคัดแยกขยะแห้งและขยะเปียกรวมถึงการทิ้งขยะให้เป็นเวลา เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหามลพิษขยะจัดกระจาย ส่งผลกระทบต่อประชาชนจนนำมาสู่การจัดทำนโยบาย ดังเช่น

“นโยบายสาธารณะควรเริ่มจากการระบุปัญหาและความต้องการของชุมชน นำเสนอแนวทางการพัฒนาที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิต โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ พร้อมจัดสรรทรัพยากรอย่างเหมาะสม และใช้ตัวชี้วัดประเมินความสำเร็จ เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและสร้างความสุขให้กับคนในชุมชน”

“ควรให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมการขับเคลื่อนนโยบาย โดยให้บอกปัญหา และออกความเห็นในการสร้างทางเลือกนโยบาย และมาตัดสินใจกันว่า ทางเลือกไหนดีที่สุด โดยคำนึงถึงผลในอนาคต”

4. การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของนโยบายสาธารณะ การจัดทำนโยบายสาธารณะ พิจารณาและวิเคราะห์นโยบายด้านต่าง ๆ เพื่อให้มั่นใจว่า นโยบายมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และมีผลตอบแทนหรือผลประโยชน์ที่คุ้มค่าต่อการลงทุน โดยคาดการณ์ถึงผลกระทบและผลดีที่คาดว่าจะได้รับการจัดทำโครงการนี้ ดังเช่น

“การส่งเสริมให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจ การพัฒนาที่ยั่งยืน เน้นในการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ”

“นโยบายสาธารณะควรเริ่มจากการระบุปัญหาและความต้องการของชุมชน นำเสนอแนวทางการพัฒนาที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิต โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ พร้อมจัดสรรทรัพยากรอย่างเหมาะสม และใช้ตัวชี้วัดประเมินความสำเร็จ เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและสร้างความสุขให้กับคนในชุมชน”

5. วางแผนนโยบายสาธารณะ การนำเอาข้อมูลเดิมที่มีอยู่แล้วหรือที่เคยจัดทำแต่ไม่ประสบผลสำเร็จมาเป็นเกณฑ์ในการช่วยปรับเปลี่ยน การดำเนินการบางอย่างเพื่อให้สอดคล้องกับความเป็นจริงของพื้นที่ เพื่อสามารถที่จะปรับเปลี่ยนไปตามการเปลี่ยนแปลงของชุมชน ให้สอดคล้องกันเพื่อป้องกันการดำเนินงานที่ซับซ้อนและอาจสูญเสียการใช้ทรัพยากรโดยเปล่าประโยชน์ ดังเช่น

“การขับเคลื่อน โครงการ “มะขามดีแห่งความสุข” สามารถมองผ่านกรอบแนวคิดของ นโยบายสาธารณะ ในการพัฒนาชุมชนและส่งเสริมสุขภาวะของประชาชนได้ โดยมีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนทุกกลุ่ม โดยเฉพาะผู้สูงอายุ ซึ่งโครงการนี้ใช้วิธีการทำงานเชิงรุกผ่านกิจกรรมที่หลากหลายทั้งทางกาย จิตใจ และสังคม”

“มะขามดีแห่งความสุขสามารถวิเคราะห์ได้ในกรอบของนโยบายสาธารณะ โดยอาศัยหลักการพื้นฐานของการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน การมีส่วนร่วมของประชาชน และการสร้างนโยบายที่ตอบสนองต่อความต้องการจริงของชุมชน โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด 1) การวิเคราะห์ปัญหาและศักยภาพของชุมชน 2) การมีส่วนร่วมของชุมชน 3) การใช้ทรัพยากรท้องถิ่นอย่างยั่งยืน 4) การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือ และ 5) การส่งเสริมเศรษฐกิจและสร้างงานในชุมชน”

6. การนำนโยบายไปปฏิบัติ ดำเนินการลงพื้นที่และดำเนินการตามเป้าประสงค์ที่ได้กำหนดไว้และได้ร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นการช่วยเหลือในด้านของพันธมิตร และมีการอบรมและให้ความรู้แก่ประชาชนในชุมชน เพื่อเป็นการทำความเข้าใจร่วมกันในการปฏิบัติ ตามนโยบาย และลงพื้นที่ เพื่อแจกแจงและสอนวิธีการจัดทำถังขยะเปียกเป็นปึกแผ่นเป็นการปฏิบัติทำให้เกิดกิจกรรมในพื้นที่และเสริมสร้างส่วนร่วมของคนในชุมชนได้ตามแผนงานที่วางไว้ ดังเช่น

“การขับเคลื่อนมะขามดีแห่งความสุข คือ การที่ร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ในมะขามดีให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ขจัดปัญหาที่เกิดขึ้นต่าง ๆ เช่น การจัดกิจกรรมต่างไป จัดทำนโยบาย โครงการต่าง ๆ ให้มะขามดี มีการพัฒนาที่ยั่งยืน”

7. ผลสะท้อนกลับ จากการลงมือและดำเนินการปฏิบัติตามนโยบาย และสังเกตการณ์ในระยะหนึ่ง เห็นได้ว่า ผลการดำเนินกิจกรรม ประชาชนและการจัดการขยะของชุมชนเป็นไปตามเป้าหมาย คือ การจัดการขยะดีขึ้น ชุมชนน่าอยู่ คนในชุมชนพึงพอใจต่อนโยบายที่ดำเนินการ นำไปสู่การทำโครงการที่เป็นไปอย่างต่อเนื่องในระยะยาวหรือผลจากการนำนโยบายไปปฏิบัติอาจทำให้เกิดปัญหาหรือข้อเรียกร้องจากคนในพื้นที่จากผลการปฏิบัตินั้นสู่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะสะท้อนกลับไปเลือกประเด็นปัญหาเพื่อวางแผนการทำงานนโยบายใหม่หรือปรับปรุงนโยบายเดิมให้ดีขึ้น

“การขับเคลื่อนชุมชนมะขามเตี้ยแบบมีส่วนร่วมในการจัดทำนโยบายที่ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนมะขามเตี้ยโดยแท้จริง เพื่อความยั่งยืน ในการพัฒนาชุมชน สร้างความเข้มแข็ง โดยการให้ประชากร ได้เข้ามามีส่วนร่วมต่อนโยบาย ผ่านการลงพื้นที่ รับฟังความเห็น ปรัชญาหรือ หลายหน่วยงานหลายภาคส่วน จะทำให้นโยบายนั้นยั่งยืน”

จาก 10 โครงการของการออกแบบนโยบายสาธารณะส่งผลต่อนักศึกษาได้ดำเนินการเพื่อการออกแบบนโยบายสาธารณะเพื่อความสุขของประชาชนในตำบลมะขามเตี้ย โดยการเกิดขึ้นของตัวแบบตัวแบบเฉพาะพื้นที่ (มะขามเตี้ยแห่งความสุข) จากการวิเคราะห์นโยบายการจัดการขยะกับตัวแบบเฉพาะพื้นที่ ได้ตัวอย่างโครงการ ประกอบด้วย โครงการทำนุถุศลอย่างไรเพื่อความสุขของคนมะขามเตี้ย และโครงการขยะสร้างป๊อปปูล่าคนมะขามเตี้ย ซึ่งยังสอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพ

“มะขามเตี้ยแห่งความสุขสามารถวิเคราะห์ได้ในกรอบของนโยบายสาธารณะโดยอาศัยหลักการพื้นฐานของการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน การมีส่วนร่วมของประชาชน และการสร้างนโยบายที่ตอบสนองต่อความต้องการจริงของชุมชน โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด 1) การวิเคราะห์ปัญหาและศักยภาพของชุมชน 2) การมีส่วนร่วมของชุมชน 3) การใช้ทรัพยากรท้องถิ่นอย่างยั่งยืน 4) การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือ และ 5) การส่งเสริมเศรษฐกิจและสร้างงานในชุมชน”

“การขับเคลื่อน โครงการ “มะขามเตี้ยแห่งความสุข” สามารถมองผ่านกรอบแนวคิดของ นโยบายสาธารณะในการพัฒนาชุมชนและส่งเสริมสุขภาวะของประชาชนได้ โดยมีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนทุกกลุ่ม โดยเฉพาะผู้สูงอายุ ซึ่งโครงการนี้ใช้วิธีการทำงานเชิงรุกผ่านกิจกรรมที่หลากหลายทั้งทางกาย จิตใจ และสังคม”

“การขับเคลื่อนนโยบาย คือ การทำให้ตัวนโยบายออกมาเป็นรูปธรรมเห็นได้ชัด มีการวิเคราะห์และประเมินผลได้ โดยต้องมีการช่วยเหลือกันของทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นภาคประชาชน ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคอื่น ๆ ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการออกมาเสนอความต้องการหรือหาแนวทางในการสร้างนโยบายร่วมกันหรือแก้ไขปัญหาร่วมกัน”

“การขับเคลื่อนชุมชนมะขามเตี้ยแบบมีส่วนร่วมในการจัดทำนโยบายที่ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนมะขามเตี้ยโดยแท้จริง เพื่อความยั่งยืน ในการพัฒนาชุมชน สร้างความเข้มแข็ง โดยการให้ประชากร ได้เข้ามามีส่วนร่วมต่อนโยบาย ผ่านการลงพื้นที่ รับฟังความเห็น ปรัชญาหรือ หลายหน่วยงานหลายภาคส่วน จะทำให้นโยบายนั้นยั่งยืน”

“เป็นตัวอย่างของการขับเคลื่อน โครงการพัฒนาท้องถิ่น โดยใช้แนวคิดของการสร้างความสุขและความยั่งยืนให้กับชุมชน ซึ่งการขับเคลื่อนโครงการลักษณะนี้ต้องอาศัยการผสมผสานนโยบายสาธารณะหลายด้านเข้าด้วยกัน”

“เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชน โดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสร้างสรรค์และรักษาความสุข ผ่านกิจกรรมที่สร้างสรรค์และการสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน เพื่อสร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนในชุมชน”

การจัดการเรียนการสอน วิชานโยบายสาธารณะ (925-211) นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 2 จำนวน 125 คน กับการใช้พื้นที่ในรูปแบบห้องปฏิบัติการสังคมเพื่อร่วมออกแบบนโยบายสาธารณะในการสร้างสุขของชุมชนมะขามเตี้ย หรือปัญหาอื่นใดในชุมชนและพื้นที่ รวมไปถึงการเชื่อมโยงระหว่างนโยบายสาธารณะและการวางแผนกระบวนการวางแผน การจัดการและการประเมินผลโครงการ การสร้างความรู้ความเข้าใจกลไกการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วม การขับเคลื่อนประเทศโดยการบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน และความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ปัญหาและการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนในทุก ๆ ด้าน รวมถึงการสร้างสรรค์นวัตกรรมทางการบริหารที่เกี่ยวข้องกับนโยบายสาธารณะของ “สุข” ของคนมะขามเตี้ย ดังนั้น เพื่อให้เกิด “มะขามเตี้ยแห่งความสุข” ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นแรกที่สำคัญมาต่อการสร้างผลการเรียนรู้ที่สำคัญจากการจัดการเรียนการสอน วิชานโยบายสาธารณะ (925-211) นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต

อภิปรายผลการวิจัย

1) การเปลี่ยนแปลง “องค์ความรู้” ของผู้เรียนต่อการเข้าใจ กระบวนการเรียนรู้ นโยบายสาธารณะ และการสร้าง การมีส่วนร่วมระหว่างผู้เรียนและพื้นที่ พบว่า จากการจัดเวทีเป็นทางการและไม่เป็นทางการ จำนวน 4 ครั้ง ส่งผลที่สำคัญ ต่อการเข้าใจนโยบายสาธารณะ กระบวนการนโยบายสาธารณะ ดังนี้ จากกลุ่มเป้าหมายทั้งสิ้น 125 คน โดยเป็น แบบสอบถามเพื่อวัดการพัฒนาผู้เรียนเพื่อเข้าใจต่อการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ กรณีศึกษา มะขามเตี้ยแห่งความสุข ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงเชิงองค์ความรู้ของผู้เรียน ดังนี้ ประเด็น 1) ความรู้ความเข้าใจก่อนนโยบายสาธารณะ 2) ความรู้ ความเข้าใจก่อนนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วม 3) ความรู้ความเข้าใจต่อผลลัพธ์ของนโยบายสาธารณะ และ 4) ความรู้ ความเข้าใจต่อเป้าหมายการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ ในทิศทางที่สูงทั้งสิ้น สอดคล้องกับ Hogwood, & Gunn (1984) เสนอแนวทางการกำหนดนโยบายสาธารณะ กล่าวว่า ความรู้เดิมที่นำมาใช้แก้ไขปัญหาและลักษณะของปัญหาเองได้ เปลี่ยนแปลงไปพร้อม ๆ กัน เช่น ในปัจจุบันความรุนแรงของวิธีการลงโทษผู้กระทำความผิดในทศวรรษ 1960 เปลี่ยนแปลง ไปเป็นวิธีการลงโทษที่รุนแรงน้อยลง ควบคู่ไปกับวิธีการฟื้นฟูผู้กระทำความผิดทำให้โครงการที่ออกแบบมาแก้ไขปัญหของผู้กระทำความผิดหรือนักโทษใช้แนวความคิดนี้สำหรับแก้ไขปัญห การเปลี่ยนแปลงความรู้เดิมนี้ยังรวมถึงแนวความคิดด้าน เทคโนโลยีที่เหมาะสม สำหรับแก้ไขปัญหะเชิงนโยบายด้านการศึกษาและด้านสังคม เนื่องจากเทคโนโลยีที่จะก่อให้เกิด ผลลัพธ์ที่ต้องการยังมีความไม่แน่นอนอยู่มาก แม้แต่ในนโยบายเศรษฐกิจตามแนวความคิดของ Keynes เรียกว่า ระบบเคนส์ (Keynesian System) ในทศวรรษ 1950 และ 1960 ที่อ้างว่าแนวความคิดเกี่ยวกับการแทรกแซงของรัฐบาลในกิจการด้าน เศรษฐกิจของประเทศสามารถนำมาแก้ไขปัญหเศรษฐกิจอย่างได้ผลแน่นอน แต่ปรากฏว่าระบบเศรษฐกิจของหลาย ประเทศ รวมทั้งประเทศไทยในปี พ.ศ. 2540 ได้รับผลกระทบอย่างมากอันเนื่องมาจากการแทรกแซงด้านการเงินของ รัฐบาลตรงกันข้ามกับผลการวิจัยนี้ที่สะท้อนว่า ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างองค์ความรู้แบบพลวัต ที่ต้อง ปรับตัวตามเงื่อนไขและปัญหาของพื้นที่

ดังนั้น ผลการเรียนรู้และการพัฒนาความเข้าใจของผู้เรียนในกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ โดยมี องค์ประกอบสำคัญ 2 ประการ ได้แก่ (1) การเปลี่ยนแปลงความเข้าใจของผู้เรียนต่อกระบวนการเรียนรู้ นโยบายสาธารณะ แสดงให้เห็นว่า การเข้าใจแนวคิดพื้นฐานของนโยบายสาธารณะ เช่น ความสำคัญของการกำหนดนโยบาย การวิเคราะห์ ผลกระทบ หรือการออกแบบการมีส่วนร่วม (2) การวิเคราะห์กรณีศึกษา และเชื่อมโยงกับปัญหาในพื้นที่จริง โดยการ ประเมินว่า ผู้เรียนสามารถอธิบายกระบวนการต่าง ๆ หรือเสนอแนวทางใหม่ ๆ ในการจัดการปัญหาที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย สาธารณะ โดยการสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างผู้เรียนและพื้นที่ ซึ่งในบริบทนี้ “พื้นที่” หมายถึง ชุมชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หรือสถานการณ์ในชีวิตจริงที่นโยบายสาธารณะมีผลกระทบโดยตรง ซึ่งสามารถวัดได้จากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ เกี่ยวข้อง เช่น การสัมภาษณ์ การเข้าถึงข้อมูลจากภาคสนาม หรือการจัดเวทีสนทนา การพัฒนาทักษะในการสื่อสารและ สร้างเครือข่ายกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หรือผลงานหรือโครงการที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างผู้เรียนและพื้นที่ เช่น ข้อเสนอ เิงนโยบาย การณรงค์ หรือกิจกรรมที่มีผลกระทบจริง เป็นต้น

2) รูปแบบห้องเรียนปฏิบัติการทางสังคมของการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะอย่างมีส่วนร่วม พบว่า “รายวิชา นโยบายสาธารณะ” เป้าหมายของการจัดกระบวนการห้องปฏิบัติการทางสังคม (Social Lab Workshop) รูปแบบของการ สร้างพื้นที่กลางแลกเปลี่ยน พูดคุย คิดออกแบบ การพัฒนา การสร้างการเปลี่ยนแปลงร่วมกัน การสร้างการรับรู้และความ เข้าใจสถานการณ์ปัจจุบันร่วมกัน และเห็นระบบ (Systems) สมบูรณ์ขึ้น ความเชื่อมโยงในประเด็นต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น โดย ให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันถึงการขับเคลื่อนที่แต่ละส่วนดำเนินการอยู่และหรือกำลังจะ ดำเนินการร่วมกัน และได้มีส่วนร่วมในการสร้างแนวทางในการร่วมกันขับเคลื่อนและสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบ โดย มีกระบวนการดำเนินงานและแผนการใช้ห้อง “Social Lab” ร่วมกัน ทั้งการบูรณาการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง กิจกรรม

เชิงปฏิบัติการที่บูรณาการการเรียนการสอน การวิจัยและบริการวิชาการแก่สังคมในพื้นที่จริงหรือชุมชนเป้าหมายที่มีประชาชน อาจารย์และนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมพร้อมกันส่งข้อมูลข่าวสาร ความรู้ ผ่านเครื่องมือที่สร้างค้นหาข้อมูล สร้างกระบวนการคิดจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ซึ่งถือว่าเป็นห้องปฏิบัติการทางสังคม (Social Lab) พื้นที่ถกเถียงกรองความรู้ที่มีความหลากหลายในการตั้งคำถาม อธิระในการตอบ เกิดความรู้ที่แตกต่าง สร้างมิตรภาพที่ผูกพัน รู้จักชุมชน เข้าใจชุมชน เข้าถึงชุมชน จนนำไปสู่การพัฒนาชุมชนที่ตรงกับความต้องการอย่างแท้จริง ผู้การเป็นพื้นที่แห่งการสร้างปัญญา ซึ่งสอดคล้องกับ Krabuanprakan (2020) ได้กล่าวว่า Social Lab หรือกระบวนการห้องปฏิบัติการทางสังคม คือ กลยุทธ์ คือ นวัตกรรมในการสร้างผู้นำร่วม (Collective Leadership) คือ กระบวนการสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบ คือ การสร้างพื้นที่ (Space) ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ปลอดภัย (Safe Space) เพื่อเป็นพื้นที่กลางในการทดลองปฏิบัติการร่วมกันของผู้นำ ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ผู้ที่ได้รับผลกระทบ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ผู้กำหนดนโยบาย หรือในหลายกรณีอาจรวมผู้ขัดแย้ง ผู้ที่เห็นต่าง เพื่อร่วมกันแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ร่วมกันเรียนรู้ และเข้าใจความเชื่อมโยงขององค์ประกอบต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ รวมถึงร่วมกันตระหนัก รับรู้ถึงความท้าทายต่าง ๆ ที่มีอยู่รอบตัว และร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ ออกแบบ โดยพื้นที่ที่สร้างขึ้นเป็นพื้นที่ที่เปิดให้ทุกฝ่าย ได้มีโอกาสเปิดใจร่วมเรียนรู้ รวมถึงการเปิดโอกาสให้ได้ร่วมคิด ทดลองทำงานร่วมกัน โดยร่วมกันออกแบบและสร้างต้นแบบ สร้างความร่วมมือทำงานในแนวราบ เพื่อก่อให้เกิดแนวคิด และอาจรวมถึงนวัตกรรมสิ่งใหม่ ๆ เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลง ตอบสนองความท้าทาย รวมถึงสร้างวิธีการทำงานร่วมกันแบบที่ไม่เคยทำมาก่อน โดยมีเป้าหมายร่วมที่ยิ่งใหญ่ เพื่อบรรลุเป้าหมายสูงสุด และสร้างต้นแบบ (Prototype) เพื่อทดลองเริ่มสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบ (Systems Change) ร่วมกัน ในวิธีและวิธีการทำงานร่วมกันแบบใหม่ สร้างวัฒนธรรมความร่วมมือ (Collaborative Culture) เมื่อเปรียบเทียบกับทฤษฎีเชิงนโยบายของ Hogwood, & Gunn (1984) ซึ่งให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์และกำหนดทางเลือกเชิงนโยบายอย่างมีเหตุผล พบว่า Social Lab เน้นการมีปฏิสัมพันธ์และการปฏิบัติจริงมากกว่า จึงสะท้อนให้เห็นความแตกต่างในมิติของการเรียนรู้ ทฤษฎีแรกเน้น Rational Analysis ในขณะที่ทฤษฎีหลังเน้น Experiential Learning ที่เกิดจากการลงมือทำและสร้างความเข้าใจเชิงลึกจากพื้นที่จริง

ดังนั้นห้องเรียนปฏิบัติการทางสังคมเพื่อการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะอย่างมีส่วนร่วม (Social Policy Lab) เป็นรูปแบบของการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริง (Experiential Learning) เพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการออกแบบการวิเคราะห์ และผลักดันนโยบายสาธารณะ โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในสังคม

3) แนวทางและตัวแบบมะขามเดี่ยวแห่งความสุข โดยสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม กระบวนการเรียนรู้ ในการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ จากรูปแบบห้องเรียนปฏิบัติการทางสังคมของการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะอย่างมีส่วนร่วมส่งผลกระทบต่อนักศึกษาดำเนินการเพื่อการออกแบบนโยบายสาธารณะเพื่อความสุขของประชาชนในตำบลมะขามเดี่ยว การจัดการเรียนการสอนห้องเรียนนโยบายสาธารณะ ในรูปแบบ “การสร้างกระบวนการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจ การขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะอย่างมีส่วนร่วม” ส่งผลต่อการเกิดการเรียนรู้ของนักศึกษาในการออกแบบนโยบายสาธารณะในรูปแบบโครงการจำนวนทั้งสิ้น 10 โครงการ โดยกระบวนการออกแบบโครงการของนักศึกษา มีขั้นตอนดังนี้ 1) การสำรวจปัญหา 2) การจัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหา 3) เลือกประเด็นปัญหา 4) วิเคราะห์ความเป็นไปได้ของนโยบายสาธารณะ 5) วางแผนนโยบายสาธารณะ 6) นำนโยบายไปปฏิบัติ และ 7) ผลสะท้อนกลับ และการนำไปสู่การมีส่วนร่วม ภายใต้โครงการมะขามเดี่ยวแห่งความสุข ซึ่งสอดคล้องแนวคิดการมีส่วนร่วมในระบบประชาธิปไตย Uwanoo, & Thawilwadee (2005) กล่าวถึง การมีส่วนร่วมในระบบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมว่า เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงทัศนะและมีส่วนในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ที่จะส่งผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนเอง นอกจากจะช่วยให้การตัดสินใจของผู้เสนอโครงการหรือรัฐบาลมีความรอบคอบ และสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของประชาชนมากยิ่งขึ้นแล้ว ยังเป็นการควบคุมการบริหารงานของรัฐบาลให้มีความโปร่งใส (Transparency) ตอบสนองต่อปัญหาและความ

ต้องการของประชาชน (Responsiveness) และมีความรับผิดชอบหรือสามารถตอบคำถามของประชาชนได้ (Accountability) อีกด้วย ซึ่งเท่ากับการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้นอีกด้วยจากความหมายดังกล่าวอาจสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีสิทธิในกระบวนการนโยบายสาธารณะทั้งในด้านการให้และรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การให้ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ การร่วมตัดสินใจ ทั้งใน ขั้นตอนการริเริ่มนโยบาย การจัดทำแผนงาน โครงการหรือกิจกรรมที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมการจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งการปฏิบัติ การติดตามและประเมินผลตามนโยบาย แผนงาน โครงการหรือกิจกรรมนั้น เมื่อเปรียบเทียบกับ Keynesian System ซึ่งให้น้ำหนักกับบทบาทรัฐในฐานะผู้กำหนดนโยบายหลัก พบว่า ทั้งสองแนวคิดมีความแตกต่างอย่างชัดเจน กล่าวคือ Keynesian เน้น “รัฐนำ” ขณะที่ทฤษฎีการมีส่วนร่วมเน้น “ประชาชนนำร่วมกับรัฐ” ดังนั้น ผลการวิจัยในพื้นที่มะขามเตี้ยแห่งความสุขชี้ให้เห็นชัดว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสำคัญมากกว่าการพึ่งพาเพียงการแทรกแซงของรัฐ

ดังนั้น การจัดการเรียนการสอน วิชา นโยบายสาธารณะ (925-211) นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ ชั้นปีที่ 2 จำนวน 125 คน กับการใช้พื้นที่ในรูปแบบห้องปฏิบัติการสังคมเพื่อร่วมออกแบบนโยบายสาธารณะในการสร้างสุขของชุมชนมะขามเตี้ย หรือปัญหาอื่นใดในชุมชนและพื้นที่ การบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน และความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการแก้ปัญหาและการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนในทุก ๆ ด้าน รวมถึงการสร้างสรรค์นวัตกรรมทางการบริหารที่เกี่ยวข้องกับนโยบายสาธารณะของ “สุข” ของคนมะขามเตี้ย

สรุป

การจัดการเรียนการสอนรายวิชา นโยบายสาธารณะ (925-211) สำหรับนักศึกษารัฐประศาสนศาสตร์ ชั้นปีที่ 2 จำนวน 125 คน ได้นำ “รูปแบบการขับเคลื่อนมะขามเตี้ยแห่งความสุข” เป็นห้องปฏิบัติการทางสังคม เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้กระบวนการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะอย่างมีส่วนร่วม โดยเชื่อมโยงความรู้ด้านการวางแผน การจัดการ และการประเมินผลโครงการ เข้ากับการพัฒนานโยบายที่ตอบโจทย์ปัญหาจริงของชุมชน อันเป็นการสร้างความเข้าใจเชิงปฏิบัติด้านนโยบายสาธารณะและกลไกประชารัฐ ผลการจัดการเรียนการสอน พบว่า

1) การเปลี่ยนแปลงของผู้เรียนต่อการเข้าใจ กระบวนการเรียนรู้ นโยบายสาธารณะ และ การสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างผู้เรียนและพื้นที่ โดยนักศึกษามีระดับความเข้าใจก่อนนโยบายสาธารณะ (1) ความรู้ความเข้าใจก่อนนโยบายสาธารณะ (2) ความรู้ความเข้าใจก่อนนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วม (3) ความรู้ความเข้าใจต่อผลลัพธ์ของนโยบายสาธารณะ และ (4) ความรู้ความเข้าใจต่อเป้าหมายการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ ในทิศทางเชิงบวกและเพิ่มสูงขึ้นในทุก ๆ ประเด็น

2) ห้องเรียนปฏิบัติการทางสังคมของการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะอย่างมีส่วนร่วมในรูปแบบการลงพื้นที่ที่เรียนรู้ พบว่า ห้องปฏิบัติการทางสังคม (Social Lab) เป็นภาคปฏิบัติที่สอดคล้องกับรายวิชา นโยบายสาธารณะ กระบวนการห้องปฏิบัติการทางสังคม เป็นการผสมผสานของเครื่องมือเก็บข้อมูลของชุมชนแล้วนำข้อมูลเข้าสู่กระบวนการตั้งคำถาม การถกเถียงจนเกิดความรู้ นำความรู้สู่กระบวนการถกเถียงอีกครั้งทำให้เกิดปัญญา (Wisdom) ตลอดจนจนยกระดับไปสู่การเชื่อมโยงกระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) เพื่อให้นักศึกษามุ่งหมายพบโจทย์ปัญหาที่แท้จริงของชุมชน พบสาเหตุปัญหา กำหนดปัญหาได้อย่างชัดเจน ออกแบบแนวคิดที่หลากหลายมาช่วยแก้ปัญหา สามารถสร้างตัวแบบหรือนวัตกรรมทางความคิด นวัตกรรมทางสังคม ในรูปแบบโครงการ เป็นต้น ซึ่งรูปแบบห้องเรียนปฏิบัติการทางสังคมของการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะอย่างมีส่วนร่วม คือ ห้องเรียนที่เป็นพื้นที่ถกเถียงกรองความรู้ที่มีความหลากหลายในการตั้งคำถาม อิสระในการตอบเกิดความรู้ที่แตกต่าง สร้างมิตรภาพที่ผูกพัน รู้จักชุมชน เข้าใจชุมชน เข้าถึงชุมชน จนนำไปสู่การพัฒนาชุมชนที่ตรงกับความต้องการอย่างแท้จริง ผู้การเป็นพื้นที่แห่งการสร้างปัญญาร่วมกันของทุก ๆ ฝ่าย

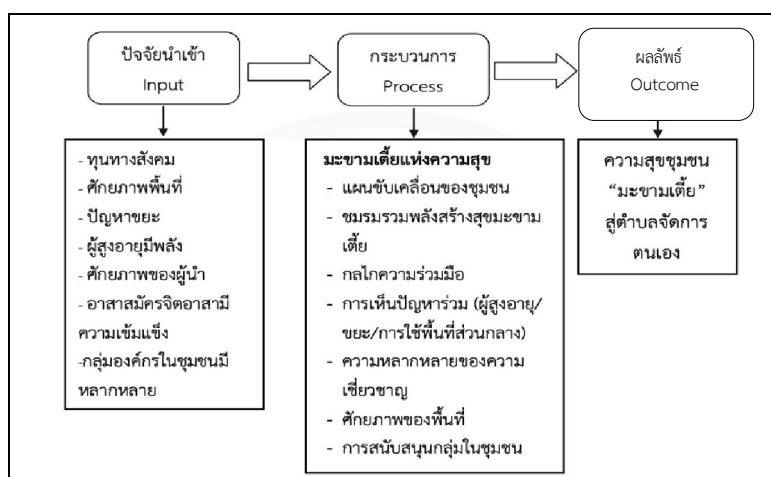
3) แนวทางและตัวแบบมะขามเดี่ยวแห่งความสุข โดยสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม กระบวนการเรียนรู้ ในการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ จะเห็นได้ว่า การจัดการเรียนการสอนห้องเรียนนโยบายสาธารณะ ในรูปแบบ“การสร้างกระบวนการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะอย่างมีส่วนร่วม” ส่งผลต่อการเกิดการเรียนรู้ร่วมกันของนักศึกษาในการออกแบบนโยบายสาธารณะในรูปแบบโครงการจำนวนทั้งสิ้น 10 โครงการ โดยกระบวนการออกแบบนโยบายด้วยกระบวนการวงจรมะขามเดี่ยวแห่งความสุขนับเป็นรูปแบบโครงการของนักศึกษานำไปสู่การใช้ได้จริง โดยมีขั้นตอน ดังนี้ (1) การสำรวจปัญหา (2) การจัดเรียงปัญหา (3) การก่อตัวนโยบาย (4) การกำหนดนโยบาย (5) การตัดสินใจนโยบาย (6) การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ และ (7) การประเมินผลนโยบาย จนสู่การแนวทางการขับเคลื่อนอย่างยั่งยืนในรูปแบบของ “ตัวแบบมะขามเดี่ยวแห่งความสุขโดยการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมกับพื้นที่”

ข้อเสนอแนะ โดยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและการขยายผล ทั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการทำวิจัยครั้งนี้ ไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนในรายวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. การสร้างการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องเพื่อเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนในชุมชนเข้ามามีบทบาท เช่น ผู้นำชุมชน หน่วยงานท้องถิ่น ประชาชนทั่วไป นักวิชาการ และองค์กรพัฒนาเอกชน เป็นต้น
2. การใช้กระบวนการระดมความคิดเห็น การพูดคุยเชิงลึก และการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสะท้อนปัญหาความต้องการ และเป้าหมายร่วมกันที่แท้จริง เป็นต้น
3. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้เพื่อการพัฒนา โดยการจัดกิจกรรมสร้างความรู้ เช่น การอบรม เวิร์กช็อปแลกเปลี่ยนความรู้ หรือการทำโครงการทดลองในพื้นที่ เป็นต้น
4. การสร้างพื้นที่การเรียนรู้ที่สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชน เช่น การเรียนรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม สุขภาพ หรือเศรษฐกิจ เป็นต้น
5. การสร้างความยั่งยืนในระดับชุมชน โดยการส่งเสริมการพึ่งพาตนเองในด้านเศรษฐกิจ เช่น การสร้างงานในชุมชน การพัฒนาทักษะอาชีพ และการสนับสนุนการใช้ทรัพยากรในพื้นที่อย่างคุ้มค่าและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

องค์ความรู้ในการวิจัย

แนวทางและตัวแบบมะขามเดี่ยวแห่งความสุข โดยสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม กระบวนการเรียนรู้ ในการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะระหว่างผู้เรียนและชุมชนได้อย่างยั่งยืน (รูปที่ 3)

รูปที่ 3 : ตัวแบบมะขามเดี่ยวแห่งความสุขกระบวนการมีส่วนร่วมนโยบายสาธารณะระหว่างผู้เรียนและชุมชนอย่างยั่งยืน
ที่มา : ผู้วิจัย (2025)

References

- Department of Provincial Administration. (2022). *Population and Housing Statistics as of December 2022. Ministry of Interior*. Retrieved from <https://stat.bora.dopa.go.th>. [in Thai]
- Hattakam, R. (2017). Development of components and indicators of gross happiness. *Journal of Interdisciplinary Management*, 1(1), 104–105. [in Thai]
- Hogwood, B.W., & Gunn, L.A. (1984). *Policy Analysis for the Real World*. Oxford, Oxford University Press.
- Kemmis, S., & McTaggart, R. (2005). *Participatory Action Research: Communicative Action and the Public sphere*. In N. K. Denzin & Y. S. Lincoln (Eds.), *The Sage handbook of qualitative research* (3rd ed., pp. 559–603). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Krabuanprakan, U. (2020). *Social Lab Process for Driving Systemic Change from Within Bangkok*. Bangkok, 10160. [in Thai]
- Local Development Institute. (2021). *Knowledge of Public Policy Development and Advocacy for Participatory Health: Driving Policy from the National Level to Area-Based Implementation* (Research Report), National Health Commission Office, Nonthaburi, 11000, Thailand. [in Thai]
- Makhamtia Subdistrict Administrative Organization. (2016). *Strategic Plan of Makhamtia Subdistrict Administrative Organization*, Makhamtia Subdistrict Administrative Organization. Surat Thani, 84000, Thailand. [in Thai]
- Prince of Songkla University, Surat Thani Campus. (2023). *Course Description 925-211: Public Policy*. Faculty of Liberal Arts and Management Sciences. [in Thai]
- Uwanno, B., & Thawilwadee, B. (2005). *Participatory Democracy*. Chulalongkorn University Press, Bangkok, 10330, Thailand. [in Thai]

การพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการสารสนเทศด้วยแอปพลิเคชัน
เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนในยุคดิจิทัลสำหรับ
โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจังหวัดชายแดนภาคใต้
**Development of Information Management Innovation Using Google
Applications to Support Learning and Teaching in the Digital Age
for the Border Patrol Police Schools in Southern Border Provinces**

จารุณี การี^{1*}

คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา¹

นุสลา ยุมะโซ²

สมยศ ดีวิจิตร²

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา²

*e-mail: jarunee.kar@yru.ac.th

Jarunee Karee¹

Faculty of Humanities and Social Sciences, Yala Rajabhat University¹

Nusila Yumaso²

Somyot Diwijit²

Academic Resources and Information Technology Center, Yala Rajabhat University²

Received: May 29, 2025, Revised: July 25, 2025, Accepted: August 5, 2025

บทคัดย่อ

ในยุคที่เทคโนโลยีดิจิทัลมีบทบาทสำคัญต่อการจัดการศึกษา การนำเครื่องมือสารสนเทศมาใช้ในการบริหารและจัดการเรียนรู้จึงเป็นสิ่งจำเป็น โดยเฉพาะในบริบทของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งยังขาดแคลนระบบสนับสนุนที่มีประสิทธิภาพ จึงนำไปสู่การวิจัยนี้ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการนวัตกรรมบริหารจัดการสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน ใช้กระบวนการศึกษาเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์ โดยมีกลุ่มผู้ให้ข้อมูล เป็นครูผู้สอนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ยะลา ปัตตานี นราธิวาส) จำนวน 12 คน เครื่องมือ เป็นแบบสัมภาษณ์สภาพปัญหาและความต้องการนวัตกรรมบริหารจัดการสารสนเทศฯ 2) พัฒนานวัตกรรมบริหารจัดการสารสนเทศด้วยแอปพลิเคชัน โดยใช้ Google Site และ Google Sheet ซึ่งได้ดำเนินการตามขั้นตอน ADDIE Model และ 3) ศึกษาการยอมรับในการนำนวัตกรรมบริหารจัดการสารสนเทศด้วยแอปพลิเคชันเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน ใช้กระบวนการศึกษาเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างเป็นครู โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจังหวัดชายแดนภาคใต้ 12 โรงเรียน จำนวน 85 คน โดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นตามเขตพื้นที่จังหวัด (ยะลา ปัตตานี นราธิวาส) เครื่องมือเป็นแบบสอบถามเพื่อศึกษาการยอมรับในการนำนวัตกรรมบริหารจัดการสารสนเทศด้วยแอปพลิเคชันเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนในยุคดิจิทัลของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการวิจัย พบว่า สภาพและปัญหาการบริหารจัดการสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนความต้องการนวัตกรรมทุก

ด้านอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการสารสนเทศด้วยแอปพลิเคชัน โดยใช้ Google Site และ Google Sheet เป็นหลักในการพัฒนานวัตกรรม ครูผู้สอนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจังหวัดชายแดนภาคใต้ยอมรับการใช้วัตกรรมการบริหารจัดการสารสนเทศด้วยแอปพลิเคชันในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับเป็นรายข้อเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ได้แก่ ด้านความคาดหวังจากประสิทธิภาพของเทคโนโลยี ด้านการรับรู้ประโยชน์ของเทคโนโลยีสารสนเทศด้านการยอมรับการใช้ระบบสารสนเทศและด้านการได้รับการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา ทั้งนี้ ผลการวิจัยนี้ จะเป็นแนวทางสำหรับครูและผู้ที่เกี่ยวข้องให้สามารถพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการสารสนเทศด้วยแอปพลิเคชันเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนในยุคดิจิทัลต่อไป

คำสำคัญ: นวัตกรรมการบริหารจัดการสารสนเทศ แอปพลิเคชัน โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจังหวัดชายแดนภาคใต้

Abstract

In an era in which digital technology plays a crucial role in educational management, the adoption of information tools for administration and learning management has become essential particularly for Border Patrol Police Schools in the Southern Border Provinces, which lack effective support systems. This research aimed to: 1) study the conditions, problems and needs for information management innovations to support teaching and learning, using a qualitative approach through in-depth interviews with 12 teachers from Border Patrol Police Schools in Yala, Pattani, and Narathiwat; 2) develop an information management innovation with Google Site and Google Sheet based on the ADDIE Model; and 3) assess the teachers' acceptance of the developed innovation through a quantitative research inquiry. The quantitative phase involved a sample of 85 teachers from 12 Border Patrol Police Schools, selected through stratified random sampling by province (Yala, Pattani & Narathiwat). Data were collected using a structured questionnaire which aimed to elicit information regarding the teachers' acceptance in the application of the developed innovation to support the teaching and learning of the schools in this digital era. The results revealed that the overall conditions and problems of information management were at a moderate level, while the need for innovation in all aspects was at a high level. The developed innovation primarily utilized Google Sites and Google Sheets following the ADDIE Model principles. Teachers' overall acceptance of the innovation was at a high level. When considering specific factors in descending order of mean scores, the highest-rated factors were: performance expectancy, perceived usefulness of information technology, system acceptance, and support from supervisors. These findings serve as a guideline for teachers and stakeholders to further develop information management innovations using Google Applications to support teaching and learning in the digital era.

Keywords: Information Management Innovation; Google App for Education; Border Patrol Police Schools in Southern Border Provinces

บทนำ

ในยุคที่สังคมสารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัล เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนและพัฒนาประเทศในทุกมิติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมิติการศึกษา เทคโนโลยีสารสนเทศช่วยให้บุคคลเข้าถึงและแบ่งปันข้อมูลได้ทุกที่ทุกเวลา ส่งเสริมการสื่อสาร การทำงานร่วมกัน และการเรียนรู้ตลอดชีวิต การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้เพื่อสร้าง "นวัตกรรมการบริหารจัดการสารสนเทศ" จึงกลายเป็นหัวใจสำคัญในการยกระดับคุณภาพของสถานศึกษาให้พร้อมรับต่อความท้าทายในโลกปัจจุบัน การบริหารจัดการสารสนเทศในบริบทของการศึกษา หมายถึง กระบวนการรวบรวม จัดเก็บ ประมวลผล วิเคราะห์ และนำข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนมาใช้ในการวางแผน ตัดสินใจ และพัฒนาการเรียนรู้ ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่ข้อมูลนักเรียน ผลการเรียนรู้ ข้อมูลกิจกรรมการเรียนรู้ ไปจนถึงข้อมูลการสื่อสารระหว่างครู นักเรียน และผู้ปกครอง การบริหารจัดการ

สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพจะช่วยลดภาระงานของครู เพิ่มความสะดวกรวดเร็วในการสื่อสารและประมวลผลข้อมูล ตลอดจนสนับสนุนการจัดการเรียนรู้เชิงดิจิทัล ได้อย่างเหมาะสม

กูเกิลแอปพลิเคชันเป็นหนึ่งในแพลตฟอร์มที่ได้รับความนิยมในการบริหารจัดการข้อมูลในสถานศึกษา โดยมีเครื่องมือที่เอื้อต่อการทำงานและการเรียนรู้ เช่น Google Drive, Google Docs, Google Forms และ Google Calendar สามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาระบบที่ตอบสนองต่อการบริหารจัดการข้อมูลกิจกรรมนักเรียน ข้อมูลด้านการเรียนการสอน และการสื่อสารภายในองค์กร ได้อย่างเป็นระบบ ซึ่งไม่เพียงช่วยลดขั้นตอนการทำงานที่ซ้ำซ้อนและลดการใช้ทรัพยากรกระดาษ แต่ยังสนับสนุนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับวิถีการเรียนรู้ตลอดชีวิตในยุคดิจิทัล

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาให้เยาวชนในพื้นที่ห่างไกล แต่ยังคงเผชิญปัญหาขาดแคลนครูที่เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีโดยตรง ส่งผลให้กระบวนการบริหารจัดการข้อมูลยังคงมีลักษณะเป็นงานเอกสารที่ล่าช้าและเสี่ยงต่อการสูญหาย การสื่อสารระหว่างครูและผู้บริหารขาดความคล่องตัว ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง จากความสำคัญดังกล่าว การพัฒนานวัตกรรมสารสนเทศที่ใช้งานง่ายและเหมาะสมกับบริบทจึงเป็นความจำเป็นเร่งด่วน งานวิจัย พบว่า การใช้ กูเกิลแอปพลิเคชันในสถานศึกษาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานและการเรียนรู้ เช่น งานวิจัยของ Jantra, Gleawtanong, & Petchamrat (2018) พบว่า การประยุกต์ใช้ กูเกิลแอปพลิเคชันช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุน คณะวิศวกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยจาก 49.70% เป็น 83.68% โดยระยะเวลาในการปฏิบัติงานลดลงเฉลี่ยจาก 113 นาที เหลือเพียง 36 นาที และขั้นตอนในการปฏิบัติงานลดลงเฉลี่ยจาก 5 ขั้นตอน เหลือ 4 ขั้นตอน ขณะที่ Karo (2018) รายงานการใช้กูเกิลเพื่อการศึกษาในการให้คำปรึกษานักศึกษาสายครู พบว่า นักศึกษาสามารถสื่อสารข้อมูลและแจ้งเตือนกิจกรรมสำคัญได้อย่างรวดเร็ว รวมถึงช่วยลดปัญหาการลงทะเบียนล่าช้า นอกจากนี้ งานวิจัยของ Laoseyong, & Sakulwichitsintu (2023) ที่พัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อบริหารกิจการนักเรียน โดยใช้ Google Apps Script และ Google Sheets พบว่า ระบบช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บประมวลผล และรายงานข้อมูลได้อย่างเป็นระบบ อย่างไรก็ตาม การนำเทคโนโลยีไปใช้ให้เกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุดไม่ได้ขึ้นอยู่กับตัวเทคโนโลยีเพียงอย่างเดียว แต่ขึ้นอยู่กับ การยอมรับเทคโนโลยี (Technology Acceptance Model-TAM) ของผู้ใช้งานด้วย ซึ่งการที่ผู้ใช้จะยอมรับและใช้งานเทคโนโลยีนั้นขึ้นอยู่กับความรู้ถึงประโยชน์ การรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งาน ทศนคติต่อการให้ความตั้งใจในการใช้งาน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ต้องพิจารณาในการออกแบบและนำนวัตกรรมไปใช้ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ด้วยเหตุนี้ คณะผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญในการพัฒนานวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยออกแบบกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ที่มีระเบียบแบบแผนตามหลักการ ADDIE Model ซึ่งเป็นกระบวนการที่เป็นระบบ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ (A: Analysis) สภาพปัญหาและความต้องการของครู 2) การออกแบบ (D: Design) กรอบแนวคิดการพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการสารสนเทศด้วยกูเกิลแอปพลิเคชันที่เหมาะสมสำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจังหวัดชายแดนภาคใต้ 3) การพัฒนา (D: Development) นวัตกรรมการบริหารจัดการสารสนเทศด้วยกูเกิลแอปพลิเคชัน 4) การนำนวัตกรรมไปใช้ (I: Implementation) ในบริบทจริง และ 5) การประเมินผล (E: Evaluation) ทั้งในด้านประสิทธิภาพของระบบ ความพึงพอใจในการใช้ระบบและปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยีของครู ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงมุ่งพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการสารสนเทศด้วยกูเกิลแอปพลิเคชัน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการนวัตกรรมการบริหารจัดการสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนในยุคดิจิทัลของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. พัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการสารสนเทศด้วยยูทิลแอปพลิเคชันเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนในยุคดิจิทัลของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจังหวัดชายแดนภาคใต้
3. ศึกษาการยอมรับในการนำนวัตกรรมการบริหารจัดการสารสนเทศด้วยยูทิลแอปพลิเคชันเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนในยุคดิจิทัลของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจังหวัดชายแดนภาคใต้

ทบทวนวรรณกรรม

การบริหารจัดการสารสนเทศในยุคดิจิทัลได้รับความสนใจอย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะในแวดวงการศึกษา ซึ่งมีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในหลายมิติ ทั้งในด้านการจัดการระบบสารสนเทศ การยอมรับเทคโนโลยี การพัฒนาระบบสารสนเทศในองค์กร และการใช้เครื่องมืออย่างยูทิลแอปพลิเคชันเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้และการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา

สภาพและปัญหาในการบริหารจัดการสารสนเทศ

งานวิจัยของ Khangtomnium (2016) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาของการจัดการระบบสารสนเทศในศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคกลาง พบว่า โดยรวมมีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเสนอแนวทางการพัฒนาระบบ 6 ด้านอย่างเป็นระบบ ได้แก่ ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล การตรวจสอบข้อมูล การประมวลผลข้อมูล การจัดเก็บการวิเคราะห์ข้อมูล และการนำข้อมูลไปใช้ ซึ่งข้อมูลนี้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันเพื่อวางแผนปรับปรุงระบบสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพ

การยอมรับเทคโนโลยี (Technology Acceptance Model: TAM)

งานวิจัยของ Rattanaburee (2016) ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับระบบสารสนเทศของบุคลากรมหาวิทยาลัย พบว่า ประสิทธิภาพการใช้ระบบและสังกัดหน่วยงานส่งผลต่อระดับการยอมรับและประสิทธิผลในการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Panjatawee (2017) ที่ระบุว่า ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการยอมรับระบบสารสนเทศ ได้แก่ การสนับสนุนการใช้ระบบสารสนเทศจากผู้บังคับบัญชา ความคาดหวังต่อประสิทธิภาพ และการรับรู้ประโยชน์ของเทคโนโลยี ส่วนงานวิจัยของ Wilamat, & Channgam (2023) และ Galura, Reyes, & Pineda (2023) ก็สนับสนุนว่าความคาดหวังต่อประสิทธิภาพและความสะดวกในการใช้งานส่งผลอย่างมีนัยสำคัญต่อการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งข้อมูลนี้ชี้ให้เห็นว่า แม้ระบบจะได้รับการพัฒนามาอย่างดี แต่หากขาดการสนับสนุนจากผู้บริหารหรือขาดความเข้าใจในประโยชน์ที่แท้จริงของระบบแล้ว ก็อาจส่งผลต่อการนำระบบไปใช้จริง

การพัฒนาระบบสารสนเทศในระดับองค์กร

การวิจัยของ Wongprasert, Jaroensuk, & Ekpetch (2023) พบว่า การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อบริหารงบประมาณในโรงเรียนมัธยมศึกษามีประสิทธิภาพทั้งในด้านความสะดวก ความปลอดภัย และการตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้งาน งานวิจัยของ Niltarach (2020) ก็เน้นการพัฒนาระบบสารสนเทศสำหรับงานพัสดุในมหาวิทยาลัย โดยพบว่า ระบบที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลในระบบ งานวิจัยของ Sittiphechpong (2022) ศึกษาความต้องการใช้งานระบบ NSRU MIS ในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ พบว่า ผู้ใช้งานให้ความสำคัญกับด้านความสะดวกและง่ายในการใช้งานระบบ จึงเห็นได้ว่า การพัฒนาระบบสารสนเทศด้านการศึกษาให้สำเร็จนั้น ต้องเน้นความสะดวกของผู้ใช้งานเป็นหลัก รวมถึงความปลอดภัยของข้อมูลที่อยู่ในระบบด้วย

การประยุกต์ใช้กูเกิลแอปพลิเคชัน

งานวิจัยของ Meekhamthong (2018) ระบุว่า กูเกิลแอปพลิเคชันช่วยให้ครูสามารถจัดการงานได้อย่างมีระบบและเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนการสอน ขณะที่ Karo (2018) ยังเสนอว่า การใช้ Google for Education ช่วยลดข้อจำกัดด้านเวลาและระยะทางในการติดต่อสื่อสาร ส่วนผลการศึกษาของ Wanlayangkoon (2021) ที่ใช้กูเกิลแอปพลิเคชันเพื่อจัดการคลังยาต้านไวรัส พบว่า ระบบมีประสิทธิภาพและผู้ใช้มีความพึงพอใจสูงมาก ส่วนการศึกษาของ Khasanah, & Muflihah (2021) ศึกษาเรื่องการจัดการเรียนรู้ออนไลน์โดยใช้ Google Sites ในสภาวะการแพร่ระบาด พบว่า การใช้ Google Sites ส่งผลให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น เพิ่มแรงจูงใจของผู้เรียน และทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่า กูเกิลแอปพลิเคชันไม่ได้เป็นเพียงเครื่องมือในการจัดการงานบริหารเท่านั้น แต่ยังสามารถเป็นแพลตฟอร์มการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียนอีกด้วย

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้นจะเห็นได้ว่า การบริหารจัดการสารสนเทศในยุคดิจิทัลจำเป็นต้องอาศัยทั้งระบบที่มีคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้งานง่าย และการยอมรับจากผู้ใช้งาน โดยเฉพาะการนำกูเกิลแอปพลิเคชันมาประยุกต์ใช้ในงานบริหาร และการจัดการเรียนรู้ เป็นแนวทางที่ได้รับการยืนยันถึงประสิทธิภาพ ความสะดวก และความเหมาะสมในบริบทต่าง ๆ ได้อย่างครอบคลุม

วิธีการวิจัย

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการนวัตกรรมการบริหารจัดการสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนในยุคดิจิทัลของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีการออกแบบวิจัยด้วยหลักการ ADDIE ในส่วนของ A คือ การวิเคราะห์ (A : Analysis) โดยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 ใช้กระบวนการศึกษาเชิงคุณภาพเพื่อวิเคราะห์สภาพ ปัญหาและความต้องการนวัตกรรมการบริหารจัดการสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนในยุคดิจิทัลของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-structure Interview) ทั้งนี้การสัมภาษณ์ได้มุ่งเน้นทำความเข้าใจการวิเคราะห์ศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการนวัตกรรมการบริหารจัดการสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ร่วมกัน เพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่ตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาค้นคว้าข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับสภาพ ปัญหาและความต้องการนวัตกรรมการบริหารจัดการสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจังหวัดชายแดนภาคใต้ เช่น ข้อมูลพื้นฐานของการจัดการเรียนการสอนและปัจจัยสำคัญในการพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นต้น

2. การเก็บข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) สัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากครูผู้สอนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ยะลา ปัตตานี นราธิวาส) จำนวน 12 คน ที่มีคุณสมบัติได้แก่ 1) มีประสบการณ์ในการสอนไม่ต่ำกว่า 5 ปี 2) เป็นครูที่มีหน้าที่รับผิดชอบงานด้านวิชาการ หรือการบริหารจัดการสารสนเทศของโรงเรียน หรือ 3) ปฏิบัติการสอนวิชาภาษาไทยหรือคณิตศาสตร์

ตารางที่ 1 Profile Code ของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ให้ข้อมูล	ประสบการณ์ในงานที่เกี่ยวข้อง (ปี)	กลุ่มตัวอย่าง
T1-T5	5	ครูฝ่ายวิชาการ
T6-T8	7	ครูผู้สอนวิชาภาษาไทย
T9	8	ครูผู้สอนวิชาภาษาไทย
T10-T12	8	ครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์สภาพ ปัญหาและความต้องการนวัตกรรมการบริหารจัดการสารสนเทศฯ ที่สร้างขึ้นจากการสังเคราะห์วรรณกรรมเป็นการซักถามพูดคุยกันระหว่างผู้สัมภาษณ์ (ผู้วิจัย) และผู้ให้สัมภาษณ์ คือ กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ คือ ครูฝ่ายวิชาการ ครูผู้สอนวิชาภาษาไทย และคณิตศาสตร์ การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล (In-depth Interview) ที่ต้องการคำตอบอย่างละเอียดถี่ถ้วน โดยให้หัวข้อคำถามแก่ผู้ถูกสัมภาษณ์ล่วงหน้า ลักษณะคำถามในบทสัมภาษณ์ ประกอบด้วย 1) สภาพ และปัญหาการบริหารจัดการสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนในยุคดิจิทัลของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ สภาพการบริหารจัดการสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน การเก็บรวบรวมข้อมูล การตรวจสอบข้อมูล การประมวลผลข้อมูล การจัดเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การนำข้อมูลไปใช้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน และ 2) ความต้องการนวัตกรรมการบริหารจัดการสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนในยุคดิจิทัลของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ ด้านความถูกต้องของข้อมูลในระบบ ด้านข้อมูลที่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ ด้านความปลอดภัยของระบบ และด้านความสะดวกและง่ายต่อการใช้งานระบบ โดยแบบสัมภาษณ์ได้รับการตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย ผู้เชี่ยวชาญด้านสารสนเทศศาสตร์ และผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศหรือเทคโนโลยีการศึกษา ซึ่งได้มีการปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ จนได้แบบสัมภาษณ์ที่มีความเหมาะสมและใช้เก็บข้อมูล

4. ขอบเขตพื้นที่ที่ศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 12 แห่งในสามจังหวัดชายแดนใต้ ได้แก่ 1) โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสังวาลย์วิท 4 2) โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านปาโจแมเราะ 3) โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนนิคมพิทักษ์ราษฎร์ 4) ศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดนบ้านภักดี 5) โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนโรงงานยาสูบ 2 6) โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน เฉลิมพระเกียรติ 50 พรรษา 7) โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนการทำอากาศยานแห่งประเทศไทย 8) โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านละโอ 9) โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านดืออช่างกลปทุมวันอนุสรณ์ 13 10) โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านไอร์บือเต 11) โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านสินานนท์ และ 12) โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนพิระยานุเคราะห์ 4

5. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตามขั้นตอนของวิธีวิทยาเชิงคุณภาพ (Qualitative Methodology) ดังนี้:

1. การกำหนดรหัสเพื่อจำแนกข้อมูล (Open Coding) เพื่อค้นหาคำกลุ่มคำ ประโยค และข้อความที่อธิบายให้คำจำกัดความเกี่ยวกับสภาพ ปัญหาและความต้องการนวัตกรรมการบริหารจัดการสารสนเทศ

2. การเชื่อมโยงข้อมูลที่ให้รหัสแล้ว (Axial Coding) เพื่อเชื่อมโยงคำ กลุ่มคำจากขั้นตอนการกำหนดรหัสเพื่อจำแนกข้อมูล (Open Coding) ที่ข้อความเหล่านั้น มีความหมายใกล้เคียง ซ้ำซ้อน และกระจัดกระจาย ขั้นตอนการเชื่อมโยงข้อมูลที่ให้รหัสแล้ว (Axial Coding) จะทำหน้าที่เชื่อมโยงรหัส Coding ที่บ่งบอกถึงเรื่องเดียวกัน (Theme) ผลลัพธ์ คือ Theme ที่สามารถให้แนวคิด แก่นสาร ความสำคัญ สารสำคัญ และประเด็นหลักสำหรับอธิบายสภาพ ปัญหา และความต้องการนวัตกรรมการบริหารจัดการสารสนเทศ

3. การบูรณาการข้อมูลเป็นเรื่องราว (Selective Coding) นำข้อมูลในขั้นตอน Axial Coding ที่จัดกลุ่มเป็น Theme มาเชื่อมโยงความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล นำมาบูรณาการให้เป็นเรื่องราวที่สามารถอธิบายสภาพ ปัญหา และความต้องการนวัตกรรมการบริหารจัดการสารสนเทศ

ตัวอย่างการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนที่เกี่ยวกับความต้องการนวัตกรรมการบริหารจัดการสารสนเทศ ดังคำกล่าวของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

“...ระบบที่เข้าถึงง่ายและรวดเร็ว ดำเนินการผ่านอุปกรณ์ที่หลากหลาย เช่น คอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต และสมาร์ทโฟน เพื่อให้ผู้ใช้งานสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทุกที่ทุกเวลา การใช้งานสะดวกและมีประสิทธิภาพ (T9)”

“...โดยระบบควรมีอินเทอร์เฟซที่ใช้งานง่าย ใช้เวลาในการเรียนรู้ระบบไม่มาก เนื่องจากครูไม่มีความรู้ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมากนัก หากระบบมีความซับซ้อน ครูจะไม่สามารถใช้งานได้ (T10)”

“...โดยจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนทุกคน เพื่อให้เกิดการติดตามพัฒนาการของนักเรียนทุกคนได้ (T2)”

“...มีเครื่องมือที่ช่วยในการทำงานร่วมกันระหว่างนักเรียน ครู และผู้ปกครอง เช่น การแบ่งปันเอกสาร การอภิปรายในกลุ่ม และการทำงานร่วมกันบนโครงการ เนื่องจากโรงเรียนมีโครงการความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาหลายแห่ง เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต) (T12)”

“...ควรมีฟีเจอร์สำหรับการสร้าง แก๊ง และจัดการเนื้อหาการเรียนการสอน เช่น บทเรียน วิดีโอ สไลด์ และแบบทดสอบ รวมถึงการอัปเดตและจัดเก็บไฟล์ต่าง ๆ (T4)”

“...ควรมีการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลและความเป็นส่วนตัวของผู้ใช้งานอย่างเข้มงวด เช่น การเข้ารหัสข้อมูล และการยืนยันตัวตนของผู้ใช้งาน มีการเชื่อมต่อกับระบบอื่น ๆ เช่น ระบบการจัดการเรียนการสอน (LMS) ระบบการบริหารงานบุคคล และระบบการเงิน (T6)”

“...ระบบควรปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและความต้องการของผู้ใช้งาน รวมถึงมีการอัปเดตและพัฒนาฟีเจอร์ใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง (T7)”

1. การกำหนดรหัสเพื่อจำแนกข้อมูล นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาพิจารณาคำ กลุ่มคำ ประโยค และข้อความที่สำคัญเพื่อจำแนกความต้องการวัดกรรมบริหารจัดการสารสนเทศฯ (Open Coding) 1) เข้าถึงง่ายและรวดเร็ว 2) รองรับหลายอุปกรณ์ (คอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต สมาร์ทโฟน) 3) อินเทอร์เฟซใช้งานง่าย ไม่ซับซ้อน 4) จัดเก็บข้อมูลพื้นฐานและผลการเรียนนักเรียน 5) สนับสนุนการทำงานร่วมกัน (ครู นักเรียน ผู้ปกครอง หน่วยงานภายนอก) 6) จัดการเนื้อหาการเรียนการสอน (สร้าง แก๊ง อัปเดตไฟล์) 7) ติดตามความก้าวหน้า/รายงานผล (เก็บคะแนน วิเคราะห์พัฒนาการ) 8) มีช่องทางการสื่อสาร (ข้อความ ประกาศ) 9) รักษาความปลอดภัยข้อมูลและความเป็นส่วนตัว 10) เชื่อมต่อกับระบบอื่น (LMS บริหารงานบุคคล การเงิน) และ 11) ปรับตัว/อัปเดตฟีเจอร์ใหม่ต่อเนื่อง
2. การเชื่อมโยงข้อมูลที่ให้รหัสแล้ว (Axial Coding) ความต้องการวัดกรรมบริหารจัดการสารสนเทศฯ A) ความต้องการด้านการเข้าถึงและความง่ายในการใช้งาน (เข้าถึงง่ายและรวดเร็ว รองรับหลายอุปกรณ์ อินเทอร์เฟซ ใช้งานง่าย) B) ความต้องการด้านฟังก์ชันการจัดการสารสนเทศหลัก (จัดเก็บข้อมูลพื้นฐานและผลการเรียน ติดตามความก้าวหน้า/รายงานผล) C) ความต้องการด้านการสนับสนุนการเรียนรู้และการทำงานร่วมกัน (สนับสนุนการทำงานร่วมกัน จัดการเนื้อหาการเรียนการสอน มีช่องทางการสื่อสาร) และ D) ความต้องการด้านมาตรฐานและความยืดหยุ่นของระบบ (รักษาความปลอดภัยข้อมูล เชื่อมต่อกับระบบอื่น ปรับตัว/อัปเดตฟีเจอร์ใหม่ต่อเนื่อง)
3. การบูรณาการข้อมูลเป็นเรื่องราว (Selective Coding) A) การใช้งานและการเข้าถึง B) ฟังก์ชันหลักและคุณภาพข้อมูล และ C) มาตรฐานความน่าเชื่อถือ

ขั้นตอนที่ 2 ใช้กระบวนการศึกษาเชิงปริมาณ ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ยะลา ปัตตานี นราธิวาส) 12 โรงเรียน จำนวน 85 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ (Krejcie, & Morgan, 1970) ได้จำนวน 70 คน วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยแบ่งชั้นตามเขตพื้นที่จังหวัด ได้แก่ จังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส ในแต่ละจังหวัด ซึ่งจะคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยกำหนดสัดส่วนตามจำนวนประชากรครูของแต่ละจังหวัด และสุ่มอย่างง่ายในแต่ละชั้น (Simple Random Sampling)

ตารางที่ 2 การแบ่งสัดส่วนกลุ่มตัวอย่าง

จังหวัด	จำนวนประชากร (ครู)	สัดส่วน (%)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
ยะลา	30	35%	25 คน
ปัตตานี	28	33%	23 คน
นราธิวาส	27	32%	22 คน
รวม	85	100%	70 คน

เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการบริหารจัดการสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนในยุคดิจิทัลของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย (Item-Objective Congruence: IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของข้อคำถามอยู่ระหว่าง 0.80–1.00 ซึ่งอยู่ในระดับที่เหมาะสม สามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลจริงได้

ระยะที่ 2 การพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการสารสนเทศฯ ผู้วิจัยนำแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการสารสนเทศฯ มาออกแบบและพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการสารสนเทศฯ ซึ่งมี การพัฒนาตามแนวคิด ADDIE Model เป็นหลักในการสร้างและพัฒนา ได้แก่ 1) การออกแบบ (D : Design) กรอบแนวคิด การพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการสารสนเทศฯ 2) การพัฒนา (D : Development) พัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการ สารสนเทศด้วยแอปพลิเคชัน โดยผู้วิจัยใช้ Google Site และ Google Sheet เป็นหลักในการสร้างนวัตกรมฯ และได้มี การประเมินนวัตกรรมการบริหารจัดการสารสนเทศฯ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert Scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์การแปลผลการให้คะแนนดังนี้ (4.51 – 5.00 มากที่สุด 3.51 – 4.50 มาก 2.51 – 3.50 ปานกลาง 1.51 – 2.50 น้อย และ 1.00 – 1.50 น้อยที่สุด) ทั้งนี้ผลการประเมินคุณภาพ นวัตกรรมการบริหารจัดการสารสนเทศฯ โดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 4.65 (S.D. = 0.32) ซึ่งอยู่ในระดับ มากที่สุด แสดงว่า นวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้ 3) การนำไปใช้ (I: Implementation) ในบริบทจริง 4) การประเมินผล (E : Evaluation) ความพึงพอใจโดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อนวัตกรรมการ บริหารจัดการสารสนเทศฯ ซึ่งมีการตรวจสอบความสอดคล้อง (IOC) ของเครื่องมือ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของข้อคำถามแต่ละข้ออยู่ระหว่าง 0.80–1.00 สามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้ ส่วนวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล มีการหาค่าจำนวนและร้อยละ (Percentage) ของกลุ่มตัวอย่างตามแบบสอบถามความพึงพอใจ หาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยกำหนดเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า การประมวลผล และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ที่ได้จากการให้ข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา และ ประมวลผลความคิดเห็นที่ได้ แล้วสรุปเป็นผลการวิจัย

2.3 ระยะที่ 3 การศึกษาการยอมรับในการนำนวัตกรรมการบริหารจัดการสารสนเทศฯ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถามเพื่อศึกษาการยอมรับในการนำนวัตกรรมการบริหารจัดการสารสนเทศฯ ซึ่งได้รับการตรวจสอบ ความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย (Item-Objective Congruence: IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของข้อคำถามอยู่ระหว่าง 0.80–1.00 สามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลจริงได้ (Krejcie, & Morgan, 1970) ส่วนวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ค่าสถิติร้อยละ และศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ใช้ค่าเฉลี่ยในการวัดการยอมรับ นวัตกรรมการบริหารจัดการสารสนเทศฯ จากนั้นจึงหาค่าเฉลี่ยของระดับการยอมรับในการนำนวัตกรรมการบริหารจัดการ สารสนเทศด้วยแอปพลิเคชันไปใช้ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจังหวัดชายแดนภาคใต้

ผลการวิจัย

ศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการนวัตกรรมการบริหารจัดการสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนในยุคดิจิทัลของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้หลักการ ADDIE ในส่วนของ A คือ การวิเคราะห์ (A : Analysis) โดยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ใช้กระบวนการศึกษาเชิงคุณภาพด้วยสัมภาษณ์ และขั้นตอนที่ 2 ใช้กระบวนการศึกษาเชิงปริมาณ

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการสัมภาษณ์สภาพปัญหาและความต้องการนวัตกรรมการบริหารจัดการสารสนเทศฯ จากครูผู้สอนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ยะลา ปัตตานี นราธิวาส) 12 โรงเรียน จำนวน 12 คน สรุปได้ดังนี้

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจังหวัดชายแดนภาคใต้มีการกำหนดภาระงานบริหารจัดการสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนให้แก่ครูฝ่ายวิชาการเพื่อดำเนินการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจังหวัดชายแดนภาคใต้ “...แต่ครูฝ่ายวิชาการมีภาระงานสอนและงานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมายจำนวนมาก อีกทั้งบุคลากรส่วนใหญ่ไม่ได้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีและขาดความรู้ทางด้านการศึกษาด้านเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้ในการบริหารจัดการสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนในยุคดิจิทัล (T1)” ทั้งนี้ “...โรงเรียนยังไม่มีระบบบริหารจัดการสารสนเทศที่เป็นระบบบันทึกผลการเรียน ครูที่รับผิดชอบการเรียนการสอนแต่ละชั้นจะจัดทำคะแนนเก็บของนักเรียนในกระดาษเท่านั้น ครูฝ่ายวิชาการประสบปัญหาในการประสานเพื่อขอผลการเรียนจากครูประจำชั้นเพื่อจัดทำเอกสารสำเร็จการศึกษา และขาดการจัดเก็บผลการเรียนอย่างเป็นระบบ ครูมีภาระงานจำนวนมาก จึงไม่มีเวลาในการเรียนรู้เทคโนโลยีสารสนเทศใหม่ ๆ เพื่อนำมาบริหารจัดการสารสนเทศได้ (T3)” รวมทั้งยัง “...ขาดงบประมาณในการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา และการพัฒนาระบบสารสนเทศบริหารจัดการสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนในยุคดิจิทัลของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจังหวัดชายแดนภาคใต้ (T5)”

ระบบบริหารจัดการสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนในยุคดิจิทัลตามความต้องการของครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจังหวัดชายแดนภาคใต้ควรเป็น “...ระบบที่เข้าถึงง่ายและรวดเร็ว ดำเนินการผ่านอุปกรณ์ที่หลากหลาย เช่น คอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต และสมาร์ตโฟน เพื่อให้ผู้ใช้งานสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทุกที่ทุกเวลา การใช้งานสะดวกและมีประสิทธิภาพ (T9)” “...โดยระบบควรมีอินเทอร์เน็ตที่ใช้งานง่าย ใช้เวลาในการเรียนรู้ระบบไม่มากเนื่องจากครูไม่มีความรู้ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมากนัก หากระบบมีความซับซ้อน ครูจะไม่สามารถใช้งานได้ (T10)” และควรมีฟังก์ชันที่ช่วยให้การจัดการสารสนเทศเป็นไปได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ “...โดยจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนทุกคน เพื่อให้เกิดการติดตามพัฒนาการของนักเรียนทุกคนได้ (T2)” มีการสนับสนุนการทำงานร่วมกัน “...มีเครื่องมือที่ช่วยในการทำงานร่วมกันระหว่างนักเรียน ครู และผู้ปกครอง เช่น การแบ่งปันเอกสาร การอภิปรายในกลุ่ม และการทำงานร่วมกันบนโครงการ เนื่องจากโรงเรียนมีโครงการความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาหลายแห่ง เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต) (T12)” “...ควรมีฟีเจอร์สำหรับการสร้าง แก๊จ และจัดการเนื้อหาการเรียนการสอน เช่น บทเรียน วิดีโอ สไลด์ และแบบทดสอบ รวมถึงการอัปโหลดและจัดเก็บไฟล์ต่าง ๆ (T4)” มีเครื่องมือที่ช่วยในการติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน เช่น ระบบการเก็บคะแนน การรายงานผลการเรียน และการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อติดตามพัฒนาการของนักเรียน มีช่องทางในการสื่อสารระหว่างนักเรียนและครู เช่น การส่งข้อความ การประกาศข่าวสาร และการจัดการเหตุการณ์ต่าง ๆ รวมทั้ง “...ควรมีการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลและความเป็นส่วนตัวของผู้ใช้งานอย่างเข้มงวด เช่น การเข้ารหัสข้อมูลและการยืนยันตัวตนของผู้ใช้งาน มีการเชื่อมต่อกับระบบอื่น ๆ เช่น ระบบการจัดการเรียนการสอน (LMS) ระบบการบริหารงานบุคคลและระบบการเงิน (T6)” รวมทั้ง “...ระบบควรปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและความต้องการของผู้ใช้งาน รวมถึงมีการอัปเดตและพัฒนาฟีเจอร์ใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง (T7)”

สรุปการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการนวัตกรรมการบริหารจัดการสารสนเทศฯ จากการสัมภาษณ์ครูที่เกี่ยวข้อง พบว่า 1) โรงเรียนยังไม่มีระบบบริหารจัดการสารสนเทศที่เป็นระบบบันทึกผลการเรียนที่เป็นระบบ 2) ครูที่รับผิดชอบการเรียนการสอน แต่ละชั้นจะจัดทำคะแนนเก็บของนักเรียนในกระดาษเท่านั้น 3) ครูฝ่ายวิชาการประสบปัญหาในการประสานเพื่อขอผลการเรียนจากครูประจำชั้นเพื่อจัดทำเอกสารสำเร็จการศึกษา และ 4) ขาดการจัดเก็บผลการเรียนอย่างเป็นระบบ ส่วนในด้านความต้องการ ครูผู้สอนสะท้อนความจำเป็นที่ต้องมีระบบบริหารจัดการข้อมูลนักเรียนและผลการเรียนที่ใช้งานง่าย สามารถเข้าถึงได้ผ่านคอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต และสมาร์ตโฟน รองรับการดำเนินงานร่วมกันระหว่างครู นักเรียน ผู้ปกครอง และหน่วยงานภายนอก พร้อมทั้งต้องมีระบบรักษาความปลอดภัยของข้อมูลที่เหมาะสม และสามารถบันทึกข้อมูลได้ต่อเนื่อง

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

ผลการศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการนวัตกรรมการบริหารจัดการสารสนเทศฯ ที่มีกลุ่มประชากรเป็นครูผู้สอนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ยะลา ปัตตานี นราธิวาส) 12 โรงเรียน จำนวน 85 คน โดยขนาดของกลุ่มตัวอย่างกำหนดโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครชีและมอร์แกนได้ จำนวน 70 คน มีการตอบกลับแบบสอบถามจำนวน 70 คน (ร้อยละ 100)

ตารางที่ 3 สภาพและปัญหาการบริหารจัดการสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนในยุคดิจิทัลของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามด้านที่ประเมิน

ประเด็นประเมิน	ระดับความเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล	3.44	1.07	ปานกลาง
ด้านการประมวลผลข้อมูล	3.36	1.13	ปานกลาง
ด้านการจัดเก็บข้อมูล	3.29	1.21	ปานกลาง
ด้านการตรวจสอบข้อมูล	3.26	1.15	ปานกลาง
ด้านการนำข้อมูลไปใช้	3.24	1.17	ปานกลาง
ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล	3.24	1.12	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	3.31	1.14	ปานกลาง

จากตารางที่ 3 พบว่า สภาพและปัญหาการบริหารจัดการสารสนเทศฯ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.31$; S.D. = 1.14) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล ($\bar{X} = 3.44$; S.D. = 1.07) ด้านการประมวลผลข้อมูล ($\bar{X} = 3.36$; S.D. = 1.13) และด้านการจัดเก็บข้อมูล ($\bar{X} = 3.29$; S.D. = 1.21)

ตารางที่ 4 ความต้องการนวัตกรรมการบริหารจัดการสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนในยุคดิจิทัลสำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามด้านที่ประเมิน

ประเด็นประเมิน	ระดับความเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
ด้านความถูกต้องของข้อมูลในระบบ	3.70	1.07	มาก
ด้านข้อมูลที่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้	3.67	1.01	มาก
ด้านความสะดวกและง่ายต่อการใช้งานระบบ	3.62	0.97	มาก
ด้านความปลอดภัยของระบบ	3.62	0.96	มาก
ค่าเฉลี่ย	3.65	1.00	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า ความต้องการวัดกรรมการบริหารจัดการสารสนเทศฯ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$; S.D. = 1.00) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ด้านความถูกต้องของข้อมูลในระบบ ($\bar{X} = 3.70$; S.D. = 1.07) ด้านข้อมูลที่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ ($\bar{X} = 3.67$; S.D. = 1.01) และด้านความสะดวกและง่ายต่อการใช้งานระบบ ($\bar{X} = 3.62$; S.D. = 0.97) และด้านความปลอดภัยของระบบ ($\bar{X} = 3.62$; S.D. = 0.96)

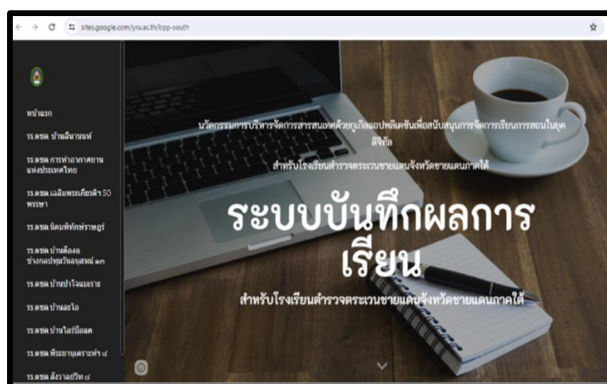
2) การพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการสารสนเทศด้วย Google App for Education เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนในยุคดิจิทัลของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจังหวัดชายแดนภาคใต้

ผู้วิจัยพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการสารสนเทศฯ โดยออกแบบและพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการสารสนเทศฯ ตามหลักการของ ADDIE Model ดังนี้

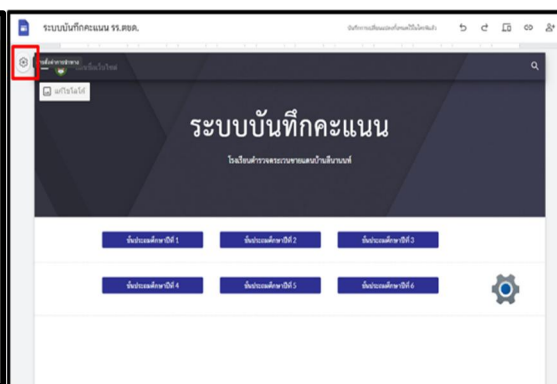
2.1 ออกแบบ (D: Design) ออกแบบกรอบแนวคิดในการออกแบบนวัตกรรมการบริหารจัดการสารสนเทศด้วยยูทิลแอปพลิเคชันที่เหมาะสมสำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจังหวัดชายแดนภาคใต้

2.2 พัฒนา (D: Development) พัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการสารสนเทศด้วยยูทิลแอปพลิเคชันตามกรอบแนวคิดที่ได้ออกแบบไว้

ผู้วิจัยได้เลือกเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการสารสนเทศด้วยยูทิลแอปพลิเคชัน โดยใช้ Google Site และ Google Sheet เป็นหลักในการสร้างนวัตกรรมฯ

รูปที่ 1 หน้าระบบบันทึกผลการเรียนของทุกโรงเรียน

รูปที่ 2 หน้าระบบบันทึกคะแนน

2.3 การนำไปใช้ (I: Implementation) นำนวัตกรรมการบริหารจัดการสารสนเทศฯ ที่ผ่านการหาคุณภาพด้านเนื้อหาและด้านการออกแบบสื่อที่ได้รับคำแนะนำและข้อเสนอแนะมาปรับปรุงเพื่อให้มีความเหมาะสมต่อการใช้งานมากยิ่งขึ้น จากนั้นจึงนำไปใช้ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจังหวัดชายแดนภาคใต้

2.4 การประเมินผล (E: Evaluation) หลังจากนำนวัตกรรมการบริหารจัดการสารสนเทศด้วยยูทิลแอปพลิเคชันไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้วิจัยได้ศึกษาความพึงพอใจในการนำนวัตกรรมการบริหารจัดการสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนในยุคดิจิทัลไปใช้ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจังหวัดชายแดนภาคใต้ ขนาดของกลุ่มตัวอย่างกำหนดโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกนได้จำนวน 70 คน มีการตอบกลับแบบสอบถาม จำนวน 69 คน (ร้อยละ 98.57)

ตารางที่ 5 ความพึงพอใจในการนำนวัตกรรมบริหารจัดการสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนไปใช้ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามด้านที่ประเมิน

ประเด็นประเมิน	ระดับความพึงพอใจ		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
ด้านความสะดวกและง่ายต่อการใช้งานระบบ	4.45	0.60	มาก
ด้านความปลอดภัยของระบบ	4.45	0.57	มาก
ด้านข้อมูลที่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้	4.39	0.62	มาก
ด้านความถูกต้องของข้อมูลในระบบ	4.30	0.67	มาก
ค่าเฉลี่ย	4.40	0.62	มาก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ความพึงพอใจในการนำนวัตกรรมบริหารจัดการสารสนเทศด้วยยูทิลแอปพลิเคชันเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนไปใช้ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$; S.D. = 0.62) และทุกประเด็นที่ประเมินมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเช่นกัน ครูมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอยากให้แสดงตารางลำดับที่นักเรียนได้ และเพิ่มช่องลำดับที่ได้ของแต่ละช่วงชั้น รวมทั้งระบบสามารถเก็บประวัติของนักเรียนได้แบบปีต่อปี ไม่ต้องบันทึกข้อมูลเก็บไว้เองแล้วบันทึกใหม่ของปีถัดไป เพิ่มความเสถียร อยากให้เพิ่มช่องของอนุบาลด้วย จะได้มีรายชื่อของนักเรียนครบถ้วน

3) การศึกษาการยอมรับในการนำนวัตกรรมการบริหารจัดการสารสนเทศด้วยยูทิลแอปพลิเคชันเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนในยุคดิจิทัลของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจังหวัดชายแดนภาคใต้

การศึกษาการยอมรับในการนำนวัตกรรมการบริหารจัดการสารสนเทศด้วยยูทิลแอปพลิเคชันเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนในยุคดิจิทัลของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจังหวัดชายแดนภาคใต้ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 70 คน มีการตอบกลับแบบสอบถาม จำนวน 69 คน (ร้อยละ 98.57)

ตารางที่ 6 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับการใช้นวัตกรรมบริหารจัดการสารสนเทศด้วยยูทิลแอปพลิเคชัน เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนในยุคดิจิทัลสำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามด้าน

ประเด็นประเมิน	ระดับการยอมรับ		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
ด้านความคาดหวังจากประสิทธิภาพของเทคโนโลยี	4.48	0.58	มาก
ด้านการรับรู้ประโยชน์ของเทคโนโลยีสารสนเทศ	4.46	0.55	มาก
ด้านการยอมรับการใช้ระบบสารสนเทศ	4.46	0.55	มาก
ด้านการได้รับการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา	4.44	0.60	มาก
ด้านการรับรู้ความยากง่ายในการใช้เทคโนโลยี	4.43	0.58	มาก
ด้านทัศนคติต่อการใช้งาน	4.37	0.63	มาก
ค่าเฉลี่ย	4.44	0.58	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ยอมรับการใช้นวัตกรรมบริหารจัดการสารสนเทศด้วยยูทิลแอปพลิเคชันในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$; S.D. = 0.58) และทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับเป็นรายชื่อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ด้านความคาดหวังจาก

ประสิทธิภาพของเทคโนโลยี ($\bar{X} = 4.48$; S.D. = 0.58) ด้านการรับรู้ประโยชน์ของเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านการยอมรับการใช้ระบบสารสนเทศ ($\bar{X} = 4.46$; S.D. = 0.55) และด้านการได้รับการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา ($\bar{X} = 4.44$; S.D. = 0.60)

อภิปรายผลการวิจัย

1) ศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการนวัตกรรมบริหารจัดการสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนในยุคดิจิทัลของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีผลการวิจัยและอภิปรายผล ดังนี้

1.1 สภาพและปัญหาการบริหารจัดการสารสนเทศ จากผลการสัมภาษณ์ พบว่า โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังไม่มีการบริหารจัดการสารสนเทศที่เป็นระบบ การบันทึกข้อมูลผลการเรียนของนักเรียนส่วนใหญ่ยังคงใช้การบันทึกด้วยกระดาษ ครูฝ่ายวิชาการต้องประสานขอข้อมูลจากครูประจำชั้นซ้ำซ้อนหลายครั้ง และประสบปัญหาในการจัดทำเอกสารสำเร็จการศึกษา นอกจากนี้ ครูผู้สอนมีภาระงานหลากหลาย ประกอบกับขาดความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้ไม่สามารถพัฒนาระบบการจัดการข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังขาดงบประมาณในการพัฒนาบุคลากรและระบบสารสนเทศที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน ซึ่งผลการวิจัยเชิงปริมาณสอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพโดยพบว่า สภาพและปัญหาการบริหารจัดการสารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.31$, S.D. = 1.14) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล ($\bar{X} = 3.44$) ด้านการประมวลผลข้อมูล ($\bar{X} = 3.36$) ด้านการจัดเก็บข้อมูล ($\bar{X} = 3.29$) เป็นปัญหาที่ได้รับค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดตามลำดับ ทั้งนี้ผลการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ Khangtommium (2016) ที่ศึกษาการจัดการระบบสารสนเทศในศูนย์การเรียนนอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคกลาง พบว่า ปัญหาสำคัญ คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลและการประมวลผลข้อมูล ซึ่งต้องใช้เวลาและทรัพยากรจำนวนมาก นอกจากนี้ ยังตรงกับงานวิจัยของ Butseepa, Meesathit, & Chaochaikhong (2018) และ Niltarach (2020) ที่พบว่า ระบบสารสนเทศแบบเดิมมีปัญหาด้านความล่าช้า การทำงานซ้ำซ้อน และขาดการตรวจสอบข้อมูลอย่างเป็นระบบ ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานในองค์กร

1.2 ความต้องการนวัตกรรมการบริหารจัดการสารสนเทศ ผลการสัมภาษณ์ครูผู้สอนสะท้อนความต้องการที่ชัดเจนต่อการมีระบบบริหารจัดการสารสนเทศที่สามารถใช้งานได้ง่าย ไม่ซับซ้อน รองรับการดำเนินงานผ่านอุปกรณ์ที่หลากหลาย เช่น คอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต และสมาร์ตโฟน มีเครื่องมือในการติดตามผลการเรียนของนักเรียน การสื่อสารกับผู้ปกครอง และสามารถบูรณาการข้อมูลกับระบบอื่นได้ รวมถึงควรมีระบบรักษาความปลอดภัยของข้อมูลและมีการอัปเดตอย่างต่อเนื่องให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลง ซึ่งผลการวิจัยเชิงปริมาณสนับสนุนข้อสรุปดังกล่าว โดยพบว่า ความต้องการนวัตกรรมบริหารจัดการสารสนเทศในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$, S.D. = 1.00) รายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านความถูกต้องของข้อมูลในระบบ ($\bar{X} = 3.70$) ด้านข้อมูลที่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ ($\bar{X} = 3.67$) ด้านความสะดวกและง่ายต่อการใช้งานระบบ และด้านความปลอดภัยของระบบ ($\bar{X} = 3.62$) เท่ากัน โดยผลการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sittiphechapong (2022) ที่ศึกษาความต้องการใช้งานระบบ NSRU MIS ซึ่งพบว่า ผู้ใช้ให้ความสำคัญกับความสะดวกในการใช้งานและความปลอดภัยของข้อมูลในระดับสูง เช่นเดียวกับ Wongprasert, Jaroensuk, & Ekpetch (2023) ที่พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมต้องการระบบสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพในการจัดเก็บข้อมูล การรายงานผล และการประมวลผลข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ งานวิจัยของ Butseepa, Meesathit, & Chaochaikhong (2018) ยังพบว่า ผู้ใช้ต้องการระบบที่สามารถจัดเก็บข้อมูลและประมวลผลได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง และตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้อย่างแท้จริง

2) พัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการสารสนเทศด้วยภูิกิลแอปพลิเคชันเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนในยุคดิจิทัลของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ออกแบบและพัฒนานบนพื้นฐานของปัญหาและความต้องการที่ได้ศึกษาจากระยะที่ 1 ซึ่งพบว่า สถานการณ์การบริหารจัดการสารสนเทศของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนใน

จังหวัดชายแดนภาคใต้ยังไม่มีระบบที่เป็นรูปธรรมในการบันทึกผลการเรียนและติดตามพัฒนาการของนักเรียน ครูแต่ละชั้นยังคงบันทึกคะแนนเก็บในกระดาษ ทำให้เกิดปัญหาซ้ำซ้อนในการจัดเก็บข้อมูล ครูฝ่ายวิชาการต้องรวบรวมข้อมูลจากครูประจำชั้นหลายครั้ง ส่งผลให้เกิดความล่าช้าและมีโอกาสเกิดข้อผิดพลาด นอกจากนี้ยังไม่มีระบบเก็บข้อมูลผลการเรียนอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง ส่งผลให้การติดตามพัฒนาการของนักเรียนเป็นไปได้ยาก จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อจำกัดและโอกาสในการพัฒนาระบบบริหารจัดการสารสนเทศโดยคำนึงถึงข้อจำกัดเชิงบริบทของโรงเรียน เช่น ข้อจำกัดด้านงบประมาณ ความพร้อมด้านเทคโนโลยี และทักษะของครูผู้ใช้ระบบ ดังนั้นการเลือกใช้ Google Applications ได้แก่ Google Sites และ Google Sheets เป็นหลักในการพัฒนาจึงเหมาะสม เนื่องจากไม่มีค่าใช้จ่ายเพิ่มเติม เข้าถึงได้ง่าย ใช้งานได้ผ่านคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์พกพา เช่น โทรศัพท์มือถือหรือแท็บเล็ต อีกทั้งยังรองรับการทำงานแบบร่วมมือ (Collaboration) ระหว่างครูผู้สอน ครูฝ่ายวิชาการ และผู้บริหาร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยใช้ Google Sheets บันทึกข้อมูลและคำนวณผลลัพธ์อัตโนมัติ Google Sites สำหรับการแสดงผลข้อมูลในรูปแบบที่ใช้งานง่าย ทั้งนี้ จากการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการ ผู้วิจัยได้สรุปแนวทางการออกแบบและพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการสารสนเทศด้วย Google Applications ให้ตอบโจทย์บริบทของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยออกแบบระบบที่ครูสามารถบันทึกผลการเรียนและคะแนนของนักเรียนผ่าน Google Sheets ได้โดยตรง และเชื่อมโยงข้อมูลไปยัง Google Sites เพื่อแสดงผลอย่างเป็นระบบ ลดขั้นตอนการใช้กระดาษและการรวบรวมข้อมูลแบบเดิม นอกจากนี้ระบบยังมีฟังก์ชันสรุปผลและจัดลำดับคะแนนแบบอัตโนมัติในแต่ละช่วงชั้น รวมถึงการแสดงผลลำดับที่ของนักเรียนในแต่ละระดับชั้นอย่างถูกต้อง รองรับการเก็บข้อมูลนักเรียนและผลการเรียนแบบปีต่อปี ช่วยลดภาระในการบันทึกข้อมูลซ้ำในแต่ละปีการศึกษา สามารถทำงานร่วมกันระหว่างครูประจำชั้นและครูฝ่ายวิชาการแบบ Real-time ผ่าน Google Sheets และ Google Sites โดยมีการกำหนดสิทธิ์การเข้าถึงข้อมูลเพื่อความปลอดภัย ผู้ใช้งานต้องยืนยันตัวตนผ่านบัญชี Google ของโรงเรียน ลดความเสี่ยงในการสูญหายหรือการแก้ไขข้อมูลโดยไม่ได้รับอนุญาต นอกจากนี้ ระบบยังสนับสนุนการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ภายในโรงเรียน โดยครูสามารถประกาศผลการเรียนหรือข้อมูลข่าวสารผ่าน Google Sites ได้ทันที ช่วยลดการใช้เอกสารและเพิ่มความสะดวกในการแจ้งข่าวสารอีกด้วย ทั้งนี้ ผลการประเมินนวัตกรรมโดยผู้ใช้ พบว่า ระดับความพึงพอใจต่อระบบอยู่ในระดับมาก ครอบคลุมทุกด้าน ซึ่งสะท้อนว่านวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นสามารถตอบโจทย์ปัญหาและบริบทของโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผลการวิจัยยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Khasanah, & Muflihah (2021) ที่พบว่า การใช้ Google Sites ช่วยให้ครูสามารถบริหารจัดการการเรียนการสอนได้สะดวกมากขึ้น เช่นเดียวกับ Meekhamthong (2018) ที่ยืนยันว่า Google Applications เป็นเครื่องมือสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนและการบริหารงานในโรงเรียน โดยช่วยให้ครูและนักเรียนสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีระบบ ไม่ว่าจะอยู่ที่ใดก็ตาม

3) ศึกษาการยอมรับในการนำนวัตกรรมการบริหารจัดการสารสนเทศด้วยยูทิลแอปพลิเคชันเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนในยุคดิจิทัลของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ผู้ใช้มีระดับการยอมรับโดยรวมอยู่ในระดับมาก ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการยอมรับ ได้แก่ ความคาดหวังต่อประสิทธิภาพของเทคโนโลยี การรับรู้ประโยชน์ของเทคโนโลยีสารสนเทศ การยอมรับการใช้ระบบสารสนเทศ และการได้รับการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา ผลลัพธ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า เมื่อผู้ใช้ตระหนักถึงศักยภาพของเทคโนโลยีในการช่วยลดภาระงานและเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน รวมถึงได้รับการส่งเสริมจากผู้บริหารให้ใช้เทคโนโลยีอย่างจริงจัง จะส่งผลให้เกิดการยอมรับและการใช้งานในระดับสูง การค้นพบนี้สอดคล้องกับกรอบแนวคิด Technology Acceptance Model (TAM) ที่ระบุว่า การยอมรับเทคโนโลยีขึ้นอยู่กับ การรับรู้ประโยชน์ (Perceived Usefulness) และการรับรู้ความง่ายในการใช้ (Perceived Ease of Use) ซึ่งในบริบทของการวิจัยนี้ ครูผู้ใช้ระบบมองเห็นว่า การใช้นวัตกรรมช่วยให้การจัดการผลการเรียนของนักเรียน เพิ่มความสะดวก รวดเร็ว และแม่นยำยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการลดขั้นตอนในการเก็บรวบรวมและสรุปผลข้อมูลของนักเรียน ซึ่งแต่เดิมมีความซ้ำซ้อนและยุ่งยาก ส่งผลให้เกิดการรับรู้คุณค่าของระบบและเกิดแรงจูงใจในการใช้งาน นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังเชื่อมโยงกับแนวคิด

Unified Theory of Acceptance and Use of Technology (UTAUT) ซึ่งเพิ่มเติมในมิติของอิทธิพลทางสังคม (Social Influence) และเงื่อนไขอำนวยความสะดวก (Facilitating Conditions) โดยผลการศึกษา พบว่า การได้รับการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชามีส่วนสำคัญในการกระตุ้นให้ครูเกิดความเชื่อมั่นในการใช้ระบบใหม่ ซึ่งตรงกับข้อค้นพบของ Ayaz, & Yanartaş (2020) ที่ระบุว่า ความคาดหวังต่อประสิทธิภาพและอิทธิพลทางสังคมมีผลอย่างมีนัยสำคัญต่อความตั้งใจที่จะใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในองค์กร ส่วนงานวิจัยของ Panjatawee (2017) ก็ชี้ให้เห็นในทิศทางเดียวกันว่า การได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารและการรับรู้ถึงประโยชน์ของเทคโนโลยีเป็นปัจจัยสำคัญในการยอมรับระบบสารสนเทศในสถานการศึกษา ทั้งนี้การศึกษานี้ พบว่า ความคาดหวังต่อประสิทธิภาพและการรับรู้ประโยชน์ของเทคโนโลยีมีอิทธิพลสูง ซึ่งอาจเป็นเพราะบริบทของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนมีข้อจำกัดด้านทรัพยากร โดยเมื่อผู้ใช่มองเห็นว่า เทคโนโลยีสามารถช่วยแก้ปัญหาการจัดเก็บข้อมูลที่ซับซ้อนได้อย่างชัดเจน จึงส่งผลให้เกิดการยอมรับแม้จะมีข้อจำกัดด้านเครื่องมือและทักษะการใช้เทคโนโลยี

สรุป

1) ศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการนวัตกรรมบริหารจัดการสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนในยุคดิจิทัลของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้หลักการ ADDIE ในส่วนของ A คือ การวิเคราะห์ (A: Analysis) โดยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ใช้กระบวนการศึกษาเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์ โดยพบว่า ครูฝ่ายวิชาการโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจังหวัดชายแดนภาคใต้มีการรายงานสอน และงานอื่น ๆ จำนวนมาก ส่วนใหญ่ไม่ได้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีและขาดวุฒิทางด้านการศึกษา โดยเฉพาะความรู้ทางด้านเทคโนโลยี รวมทั้งโรงเรียนยังไม่มีระบบบริหารจัดการสารสนเทศที่เป็นระบบบันทึกผลการเรียน ครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจังหวัดชายแดนภาคใต้ต้องการระบบที่เข้าถึงง่ายและรวดเร็วดำเนินการผ่านอุปกรณ์ที่หลากหลาย เข้าถึงข้อมูลได้ทุกที่ทุกเวลา การใช้งานสะดวกและมีประสิทธิภาพ และขั้นตอนที่ 2 ใช้กระบวนการศึกษาเชิงปริมาณ พบว่า สภาพและปัญหาการบริหารจัดการสารสนเทศฯ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้านการประมวลผลข้อมูล และด้านการจัดเก็บข้อมูล ส่วนความต้องการนวัตกรรมการบริหารจัดการสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนในยุคดิจิทัลสำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ด้านความถูกต้องของข้อมูลในระบบ ด้านข้อมูลที่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ และด้านความสะดวกและง่ายต่อการใช้งานระบบ และด้านความปลอดภัยของระบบ

2) พัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการสารสนเทศด้วยภูเกิลแอปพลิเคชันเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนในยุคดิจิทัลของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยออกแบบและพัฒนานวัตกรรมฯ ตามหลักการของ ADDIE Model ซึ่งใช้ DDIE ได้แก่ ออกแบบ (D: Design) พัฒนา (D: Development) การนำไปใช้ (I: Implementation) และการประเมินผล (E: Evaluation)

3) ศึกษาการยอมรับในการนำนวัตกรรมการบริหารจัดการสารสนเทศด้วยภูเกิลแอปพลิเคชันเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนในยุคดิจิทัลของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ครูยอมรับการใช้นวัตกรรมบริหารจัดการสารสนเทศด้วยภูเกิลแอปพลิเคชันในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับเป็นรายข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ด้านความคาดหวังจากประสิทธิภาพของเทคโนโลยี ด้านการรับรู้ประโยชน์ของเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านการยอมรับการใช้ระบบสารสนเทศ และด้านการได้รับการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนควรกำหนดนโยบายสนับสนุนการใช้นวัตกรรมฯ อย่างเป็นทางการ พร้อมแต่งตั้งผู้รับผิดชอบดูแลการใช้งาน และจัดทำช่องทางประสานความช่วยเหลือที่ชัดเจน เพื่อให้การขยายผลเกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม
2. อบรมเชิงปฏิบัติการการใช้นวัตกรรมฯ ให้กับครูผู้ใช้ระบบอย่างต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างทักษะและส่งเสริมการนำไปใช้จริงในสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการเชื่อมโยงนวัตกรรมการบริหารจัดการสารสนเทศฯ เข้ากับระบบฐานข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อรองรับการรายงานข้อมูลการเรียนการสอนในระดับภูมิภาคและระดับประเทศอย่างเป็นระบบ ลดความซ้ำซ้อนในการจัดทำรายงานและเพิ่มความแม่นยำในการวางแผนเชิงนโยบาย
2. ควรศึกษาวิจัยการพัฒนาฟังก์ชันเพิ่มเติมของนวัตกรรมการบริหารจัดการสารสนเทศฯ ร่วมกับครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้การวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) เช่น การเพิ่มระบบติดตามการพัฒนาทักษะรายบุคคล การบันทึกข้อมูลสุขภาพพื้นฐาน หรือระบบติดตามการขาดเรียน เพื่อให้ระบบตอบโจทย์บริบทการจัดการเรียนรู้ในพื้นที่ได้อย่างรอบด้านและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น เป็นต้น

References

- Ayaz, A., & Yanartaş, M. (2020). An analysis on the unified theory of acceptance and use of technology theory (UTAUT): Acceptance of electronic document management system (EDMS). *Computers in Human Behavior Reports*, 2, 100032.
- Butseepa, P., Meesathit, S., & Chaochaikhong, S. (2018). Development of information system for curriculum management of Sakon Nakhon Rajabhat University. *Graduate Studies Journal*, 15(68), 140-146. [in Thai]
- Galura, J. C., Reyes, E. G. D., & Pineda, J. L. S. (2023). C5-LMS design using Google classroom: user acceptance based on extended unified theory of acceptance and use of technology. *Interactive Learning Environments*, 31(9), 1-11.
- Jantra, P., Gleawtanong, P., & Petchamrat, P. (2018). The application of a google application for performance of work of staff faculty of engineering: Rajamangala University of Technology Srivijaya. *Sarakham Journal*, 9(2), 41-56. [in Thai]
- Karo, D. (2018). The applying of google for education for mentoring to teacher students. *Academic Services Journal, Prince of Songkla University*, 29(2), 219-227. [in Thai]
- Khangtomnium, P. (2016). *A Study of State and Problems of Information System Management in Administration of Non-Formal and Informal Education Centers in the Central Region* (Master's Thesis), Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University. [in Thai]
- Khasanah, R., & Muflihah, S. (2021). Online learning management using google sites on relations and functions in pandemic conditions. *Journal of Education and Learning Mathematics Research (JELMaR)*, 2(1), 68-76.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Laoseyong, W., & Sakulwichitsintu, S. (2023). The development of an information system for student affairs administration at Wat Thammajariyapirom School, Samut Sakhon Province. *TLA Research Journal*, 16(1), 1-18. [in Thai]

- Meekhamthong, P. (2018). Google applications: educational innovation for the 21st century teacher. *NEU Academic and Research Journal*, 8(3), 72-80. [in Thai]
- Niltarach, S. (2020). The development of inventory management information system for material control at Sakon Nakhon Rajabhat University. *Sakon Nakhon Rajabhat University, Graduate Studies Journal*, 17(76), 191-201. [in Thai]
- Panjatawee, S. (2017). *Factors Affecting the Adoption of Information System a Case Study of The Institute of Physical Education Chiang Mai Campus* (Master's Thesis), Chiang Mai Rajabhat University [in Thai]
- Rattanaburee, P. (2016). *Innovation Acceptance of Management Information System and Personnel Performance Effectiveness: A Case of Songkhla Rajabhat University* (Master's Thesis) , TSUIR. <http://ir.tsu.ac.th/jspui/bitstream/123456789/330/1/Patcharanan%2000212900.pdf> [in Thai]
- Wanlayangkoon, W. (2021). *A Study of the Effectiveness and Efficiency of Using Google Application for the Antiretroviral Inventory Management in Queen Sirikit National Institute of Child Health* (Master's Thesis), Silpakorn University. [in Thai]
- Wilamat, K., & Channgam, J. (2023). Attitude and technology acceptance users affect information system success of filing personal income tax returns via the internet of taxpayers in Bangkok and its vicinity. *Journal of Legal Entity Management and Local Innovation*, 9(7), 198-214. [in Thai]
- Wongprasert, W., Jaroensuk, N., & Ekpetch, C. (2023). The development of information systems in the administration of budget in Phang Nga secondary school. *Journal of MCU Ubon Review*, 8(1), 767-778. [in Thai]
- Sittiphechapong, K. (2022). A study of the needs for using management information system (NSRU MIS) individual level at Nakhon Sawan Rajabhat University. *Journal of MCU Humanities Review*, 8(1), 223-236. [in Thai]

Understanding Class Engagement Patterns among Thai Undergraduate EFL Students: Insights for Enhanced Learning Support

การทำความเข้าใจรูปแบบการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนของนักศึกษาไทยระดับปริญญาตรี
ที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ:
ข้อมูลเชิงลึกเพื่อพัฒนาการสนับสนุนการเรียนรู้

Kanasin Tunsakul*

Faculty of Education and Social Sciences, Southern College of Technology

*e-mail: kanasin.t@sct.ac.th

คณาสิน ต้นสกุล

คณะศึกษาศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้

Received: July 31, 2024, Revised: November 26, 2024, Accepted: December 7, 2024

Abstract

To better understand how Thai undergraduate students engage with an English as a Foreign Language (EFL) class, this research explores English class engagement patterns among Thai undergraduate EFL students to provide insights for optimal learning support. The study employed a mixed-methods approach with 47 purposively selected participants enrolled in an English course during the 2023 academic year. Quantitative data were collected using the Student Engagement Instrument (SEI) at midterm and at the end of the semester, measuring behavioral, emotional, and cognitive dimensions of engagement. Findings indicated overall positive engagement trends, with improvements observed across behavioral, emotional, and cognitive dimensions throughout the semester. Qualitative insights from semi-structured interviews further shed light on factors influencing engagement, highlighting the impact of interactive teaching methods, classroom environment, and personal motivation. The study identified issues such as language barriers and instructional clarity and offers practical recommendations for enhancing student engagement in English language education settings.

Keywords: English Class Engagement; Thai Undergraduate Students; Learning Support

บทคัดย่อ

เพื่อทำความเข้าใจลักษณะการมีส่วนร่วมของนักศึกษาไทยระดับปริญญาตรีในการเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ (EFL) งานวิจัยนี้ จึงสำรวจรูปแบบการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาไทยที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ โดยมุ่งหวังให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่จะช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ที่เหมาะสมที่สุด การศึกษานี้ใช้วิธีการผสมผสาน โดยมีผู้เข้าร่วมที่ได้รับการคัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน 47 คน ซึ่งลงทะเบียนเรียนวิชาภาษาอังกฤษในปีการศึกษา 2566 ข้อมูลเชิงปริมาณเก็บรวบรวมโดยใช้เครื่องมือวัดการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในช่วงกลางภาคและปลายภาคการศึกษา ซึ่งวัดมิติการมีส่วนร่วมทั้งทางพฤติกรรม อารมณ์ และความรู้ความเข้าใจ ผลการวิจัยพบว่า แนวโน้มการมีส่วนร่วมโดยรวมเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น โดยมีการยกระดับในมิติต่าง ๆ ทั้งทางพฤติกรรม อารมณ์ และความรู้ความเข้าใจตลอดภาคการศึกษา ข้อมูลเชิงลึกจากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างยังช่วยให้เข้าใจปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วม เช่น วิธีการสอนที่ส่งเสริมการโต้ตอบ สภาพแวดล้อมในห้องเรียน และแรงจูงใจส่วนบุคคล นอกจากนี้ยังพบปัญหาต่าง ๆ เช่น อุปสรรคทางด้านภาษาและความชัดเจนในการสอน พร้อมทั้งมีข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของนักศึกษาในบริบทของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมในชั้นเรียนภาษาอังกฤษ นักศึกษาไทยระดับปริญญาตรี การสนับสนุนการเรียนรู้

Introduction

Understanding student engagement is vital for enhancing learning outcomes and optimizing support systems in English as a Foreign Language (EFL) education. This is especially pertinent for undergraduate students in Thailand, where English proficiency is increasingly crucial in academic and professional settings. According to Tran Le Kim Huong (2022), higher levels of student engagement are correlated with better English language proficiency in Vietnam, demonstrating the positive impact of engagement on language outcomes. This view supports the idea that student engagement, which includes both behavioral and psychological dimensions, plays a key role in enhancing learning effectiveness.

Recent research has introduced a new dimension of engagement known as agentic engagement. Jiang, & Zhang (2021) have shown that agentic engagement where students proactively contribute to their learning process not only predicts academic success but also enhances teacher-student relationships. This dimension is particularly relevant in EFL contexts, as it can be influenced by factors such as teaching styles. Jiang, & Zhang (2021) explored how different teaching approaches, such as perceived autonomy support, social relatedness, and controlling behaviors, impact students' agentic engagement in EFL settings.

The significance of engagement in academic settings is well-documented. Trowler (2010) notes that engaged students exhibit higher motivation, persistence, and satisfaction with their learning experiences. In EFL education, engagement is a multifaceted concept that can be influenced by various factors, including cultural, institutional, and individual elements. Tran Le Kim Huong (2022) emphasizes that engagement in language learning involves not only cognitive and behavioral components but also the psychological and emotional investment of students. This complexity calls for localized research to understand the specific engagement patterns and challenges in diverse educational contexts.

Recent studies have also examined challenges faced by EFL educators, which may have implications for student engagement. For instance, Parameshti, & Suwartono (2023) identified issues such as curriculum misunderstandings, inadequate preparation, large class sizes, and simultaneous summative testing in Indonesian

junior high schools. These factors can influence teaching quality and, in turn, affect students' engagement with learning. In the Thai context, similar challenges could impact how students engage with their English language learning, making it an important area for further investigation. These challenges might help explain the variations in student engagement observed in different contexts. For example, Tran Le Kim Huong (2022) found that English majors and underclassmen demonstrated higher engagement levels compared to their non-English major peers and upperclassmen. Such differences may be influenced not only by individual factors but also by the teaching conditions and curriculum-related challenges.

Given Thailand's unique cultural and educational landscape, there is a need to investigate the patterns of EFL student engagement in this context. While several studies have focused on student engagement in Western contexts (Kahu, 2013; Carini, Kuh, & Klein, 2006), research on how Thai undergraduate students engage with English language learning remains limited. This study aims to fill this gap by examining the behavioral, cognitive, and emotional dimensions of engagement among Thai EFL students. It will also explore how different teaching styles influence agentic engagement, as discussed by Jiang, & Zhang (2021). The goal is to provide actionable recommendations for educators and policymakers to develop strategies tailored to the needs of Thai EFL students.

Research Objectives

1. To assess levels and dimensions of student engagement in the English class.
2. To explore factors influencing student engagement in the English class.

Literature Review

The literature on student engagement in English as a Foreign Language (EFL) classrooms among undergraduate students, particularly in non-native English speaking contexts such as Thailand, highlights various factors influencing engagement patterns and their implications for learning support. This section synthesizes relevant studies to provide a comprehensive understanding of the dynamics and variables affecting English class engagement among Thai undergraduate EFL students.

Evaluating Classroom Interaction Patterns in Early Years Education

In their 2024 study, Venski and Surono explore interaction patterns used by a Thai English teacher in an elementary classroom and their effects on young learners. Through observations and semi-structured interviews with 42 students and a teacher at Suansanti School in Bangkok, the researchers identify five key interaction patterns, with choral responses, teacher talk, and close-ended questioning being most prevalent. These methods were found to create a supportive environment, boost motivation, and aid social development. However, excessive use of these patterns can hinder individual expression and peer interaction, potentially causing passive participation. The study underscores the need for a balanced approach, combining structured methods with strategies that encourage individual and peer interaction to enhance student engagement. This insight helps educators refine their approaches to better meet students' needs.

Social and Emotional Factors Influencing Engagement in EFL Classes

While social media and technology play a role in student engagement, understanding how emotional and social factors contribute to class engagement in language learning is equally important. Jitsaeng, Chansanam, Kanyacome, Detthamrong, & Li (2024) explore the role of motivation, peer interactions, and cultural factors in shaping student behavior and engagement, although their focus is on general social media usage among Thai

undergraduates. The broader insight into motivation and social interaction from this study can be applied to understanding engagement in EFL settings, where peer interactions and cultural motivations influence classroom environment and participation.

Understanding Engagement in EFL Classes: Perspectives from Thai Undergraduate Students

To understand the patterns of engagement in EFL classes, it is essential to consider various factors that influence student participation and motivation in language learning. Thongsongsee (2022) study provides insights into how EFL teachers in Thailand perceive their roles in fostering student engagement, both in traditional and online settings. The research highlights the critical role of teachers as facilitators of learning, with an emphasis on active learning strategies that motivate students. By focusing on student engagement through personalized teaching approaches, Thongsongsee's study offers a framework for understanding the teacher's impact on engagement in Thai EFL classrooms.

Factors Influencing Student Engagement in English as a Foreign Language (EFL) Classrooms

Recent research on student engagement in English as a Foreign Language (EFL) classrooms highlights several interconnected factors affecting participation and learning outcomes. Key factors include teacher-student interactions, which impact academic performance and behavior, especially in culturally diverse settings like Thailand (Pianta, 2016; Kramsch, 2009). Effective curriculum design that is interactive and student-centered is crucial for boosting motivation and participation. Socio-cultural elements, such as peer relationships and the classroom environment, are also important, with Thailand's collectivist norms emphasizing group cohesion (Brown, 2001). Additionally, emotional and psychological factors like self-efficacy and well-being significantly influence engagement. These findings reveal the complex nature of EFL engagement and the need for a holistic approach to improve educational experiences.

Technological Integration in Enhancing Engagement in EFL Classrooms

Technological tools have increasingly become an integral part of enhancing engagement in EFL classrooms, offering innovative ways to support and motivate students. Mobile-Assisted Language Learning (MALL), as highlighted by Pan, Ye, & Li (2024), is one such technology that has gained attention for its potential to engage students in both classroom and independent learning. By using the Technology Acceptance Model (TAM) and Expectation Confirmation Theory (ECT), the study investigates the factors influencing Thai EFL students' intention to use mobile learning tools. The findings suggest that students' behavioral and cognitive engagement is positively influenced by the perceived ease of use and usefulness of mobile applications. This is especially relevant in the Thai EFL context, where mobile learning tools can offer flexibility and accessibility, enabling students to engage with language learning outside the classroom.

The Evolving Role of Motivation in Enhancing English Language Learning Through Technology and Socio-Cultural Factors

Understanding motivational factors in English as a Foreign Language (EFL) classes is key to improving student engagement and outcomes. Recent research emphasizes the importance of digital environments and technology in enhancing motivation, with Self-Determination Theory (Ryan, & Deci, 2020) serving as a central framework. SDT highlights the role of intrinsic motivation and its enhancement through supports for students' autonomy, competence, and relatedness, which are crucial for fostering positive educational outcomes. Building on Dörnyei, & Ushioda's (2021) work, studies explore how digital tools and social media contribute to boosting intrinsic motivation. Additionally, research extending Noels, Pelletier, Clément, & Vallerand (2003) examines

how socio-cultural factors, including societal attitudes and technological integration, affect motivation. These studies underscore that while intrinsic motivation is vital, contextual factors like technology and cultural expectations also significantly influence student engagement. Understanding these insights helps educators create more effective and engaging learning environments.

Methodology

Participants

Participants in this study were 47 undergraduate students (40 females and 7 males) enrolled in the 'Global English in Everyday Life' course during semester 2 of the 2023 academic year at a college in Thailand. The participants were purposively selected based on their regular attendance and active participation in the course.

Research Design

This study employed a mixed-methods approach to explore English class engagement patterns among Thai undergraduate EFL students. The research design included both quantitative and qualitative data collection methods to provide a comprehensive understanding of the factors influencing student engagement in the English language classroom.

Quantitative Phase

Measurement Tools: To measure student engagement quantitatively, the researchers utilized the Student Engagement Instrument (SEI), a validated questionnaire designed to assess various dimensions of student engagement including behavioral, emotional, and cognitive aspects (Fredricks, Blumenfeld, & Paris, 2004). The SEI was administered at two points during the semester: midterm and at the end of the semester.

Data Collection: At midterm and at the end of the semester, participants were asked to complete the SEI during class time. The questionnaire responses were anonymized to ensure confidentiality and encourage honest feedback.

Data Analysis: Quantitative data collected from the SEI were analyzed using descriptive statistics to examine overall levels of student engagement as well as differences across different dimensions (behavioral, emotional, and cognitive). Correlational analyses were also conducted to explore relationships between engagement levels and demographic variables such as age, gender, and prior English proficiency.

Qualitative Phase

Interview Protocol: A subset of participants (n=15) was selected for semi-structured interviews to gain deeper insights into their perceptions and experiences related to class engagement. The interview protocol was developed based on themes identified in the quantitative phase and included questions about factors influencing their engagement, perceived strengths and weaknesses of the course, and suggestions for improvement.

Data Collection: Interviews were conducted in a private setting at a time convenient for participants. All interviews were audio-recorded with participant consent and subsequently transcribed verbatim for analysis.

Data Analysis: Qualitative data from the interviews were analyzed using thematic analysis. The transcripts were coded independently by two researchers to identify recurring themes and patterns related to student engagement. Discrepancies in coding were resolved through discussion to ensure reliability and validity of findings.

Ethical Considerations

This study was conducted in accordance with ethical guidelines for research involving human subjects. Participants were informed about the study's purpose and procedures, and confidentiality were ensured throughout the research process.

Findings

The quantitative phase utilized the Student Engagement Instrument (SEI) to assess various dimensions of engagement, while the qualitative phase involved semi-structured interviews to provide deeper insights into students' perceptions and experiences. The integration of these methods offers a comprehensive understanding of the factors influencing student engagement in the English language classroom.

Quantitative Findings

Quantitative analysis of student engagement levels indicated positive outcomes across behavioral, emotional, and cognitive dimensions. At midterm, students demonstrated strong behavioral engagement, consistently attending classes and actively participating. Emotional engagement was also robust, with students expressing enthusiasm for learning English. However, cognitive engagement showed moderate levels, suggesting opportunities to further develop students' critical thinking and analytical skills (see Table 1).

Table 1 Summary of Student Engagement Levels (Quantitative Phase)

Engagement Dimension	Statement	Midterm Mean (SD)	End-of-Semester Mean (SD)
Behavioral Engagement	During English class, I actively participate...	3.72 (0.85)	3.90 (0.82)
	I complete my English assignments on time.	3.94 (0.72)	4.05 (0.68)
	I attend English classes regularly.	4.10 (0.68)	4.20 (0.65)
	I follow instructions given by the English teacher.	4.26 (0.58)	4.32 (0.56)
Emotional Engagement	I feel excited about learning English.	3.81 (0.91)	4.00 (0.88)
	I feel confident when speaking English in front of others.	3.55 (0.78)	3.75 (0.75)
	I feel supported by my English teacher when I need help.	4.03 (0.76)	4.15 (0.72)
	I enjoy the activities we do in English class.	3.98 (0.83)	4.10 (0.80)
Cognitive Engagement	I try to relate what I learn in English class to my own experiences.	4.15 (0.62)	4.25 (0.60)
	I set goals for myself in English class.	3.72 (0.71)	3.85 (0.68)
	I think critically about the information presented in English class.	4.05 (0.67)	4.18 (0.64)
	I make connections between what I learn in English class and other subjects.	3.91 (0.75)	4.05 (0.72)
Overall Engagement	Overall, I am engaged in my English class.	4.02 (0.69)	4.15 (0.66)
	I look forward to attending English class.	3.89 (0.74)	4.02 (0.70)

Table 1 summarizes student engagement across various dimensions over the semester. Behavioral engagement, including participation, assignment completion, attendance, and following instructions, improved from midterm to the end: participation rose from 3.72 to 3.90, assignment completion from 3.94 to 4.05, attendance from 4.10 to 4.20, and following instructions from 4.26 to 4.32. Emotional engagement, reflecting excitement, confidence, perceived teacher support, and enjoyment, also increased: excitement went from 3.81 to 4.00, confidence from 3.55 to 3.75, support from 4.03 to 4.15, and enjoyment from 3.98 to 4.10. Cognitive engagement, including relating learning to personal experiences, goal-setting, critical thinking, and

interdisciplinary connections, showed similar growth: personal connections improved from 4.15 to 4.25, goal-setting from 3.72 to 3.85, critical thinking from 4.05 to 4.18, and interdisciplinary connections from 3.91 to 4.05. Overall engagement, including general engagement and anticipation of class, also rose from midterm to the end (4.02 to 4.15 and 3.89 to 4.02, respectively). These findings indicate a positive trend in student engagement throughout the semester.

Further analysis of demographic variables revealed no significant correlations between age or gender and overall engagement levels. However, a notable positive correlation was observed between prior English proficiency and cognitive engagement, suggesting that students with stronger language skills tend to exhibit higher levels of intellectual engagement in English classes (see Table 2).

Table 2 Correlation between Engagement Levels and Demographic Variables

Variable	Behavioral Engagement	Emotional Engagement	Cognitive Engagement
Age (20-24 years)	0.10	0.07	-0.04
Gender	0.15	0.12	0.08
Prior English Proficiency	0.25**	0.20*	0.32**

Note: **Significant at $p < .01$; *Significant at $p < .05$.

Table 2 shows the correlations between demographic variables and engagement levels (behavioral, emotional, and cognitive). Age has a weak positive correlation with behavioral (0.10) and emotional (0.07) engagement, but a weak negative correlation with cognitive engagement (-0.04), suggesting minimal changes in engagement with age among participants aged 20-24. Gender (female) is positively correlated with all three types of engagement, with females showing slightly higher levels: behavioral (0.15), emotional (0.12), and cognitive (0.08). Prior English proficiency has a stronger positive correlation with engagement in all domains: behavioral (0.25), emotional (0.20), and cognitive (0.32), indicating that better language skills lead to higher engagement. Statistical significance is indicated by asterisks (** for $p < .01$ and * for $p < .05$).

Qualitative Findings

The qualitative analysis of interview data, gathered from a subset of 15 participants ($n=15$) provided nuanced insights into the factors influencing student engagement in English classes. The findings highlighted several key themes related to teaching methods, classroom environment, and personal motivation that shaped students' engagement levels. Below are the themes that emerged directly from the participants' responses:

Impact of Teaching Methods: Participants frequently mentioned the effectiveness of interactive teaching methods, such as group activities and multimedia resources, in enhancing engagement. One participant noted, "The group activities made the class more fun and interactive, which helped me stay focused and involved." These methods were seen as making learning more dynamic and relevant, thereby increasing both emotional and cognitive engagement in the English classroom.

Classroom Environment: The participants emphasized the importance of a positive and inclusive classroom atmosphere as crucial for fostering engagement. One participant explained, "In a supportive class environment, I felt more comfortable to express my ideas." They highlighted that when the classroom environment was friendly and supportive, it encouraged them to participate actively. Physical aspects like the classroom layout and seating arrangements were also mentioned, with participants noting that seating in groups promoted interaction and peer collaboration.

Personal Motivation: Participants discussed various intrinsic and extrinsic motivators that influenced their engagement. Many noted intrinsic motivations such as personal interest in learning English, with one stating, “I have always been curious about other cultures, and learning English helps me understand them better.” Extrinsic motivators, including the desire to achieve good grades and secure better career opportunities, were also mentioned as factors influencing their engagement.

In addition to these positive factors, participants shared some challenges they faced and provided suggestions for improvement:

Challenges: Several participants identified language barriers and occasional confusion due to unclear instructions as factors that hindered their engagement. As one participant expressed, “Sometimes, I don’t understand the instructions clearly, which makes it hard to fully participate.” These challenges occasionally impacted their ability to fully engage in classroom activities.

Suggestions for Improvement: To enhance engagement, participants suggested incorporating more authentic English contexts into lessons, with one participant saying, “Using real-life examples would make the lessons more interesting and relatable.” They also recommended that instructors communicate learning objectives more clearly, so students could better understand the relevance and expectations of class activities.

Discussion

Quantitative Findings

The study's quantitative findings reveal insights into student engagement in English language learning across behavioral, emotional, and cognitive dimensions. Behavioral engagement, including attendance and participation, remained high throughout the semester with a slight improvement by the end, underscoring the value of active classroom involvement. Emotional engagement was strong throughout the semester, with minor increases suggesting effective instructional strategies that enhance students' emotional connection to the material. This supports Fredricks, Blumenfeld, & Paris (2004), who emphasize the role of emotional engagement in sustaining motivation. Cognitive engagement showed moderate levels initially with a slight improvement by semester's end, indicating room to further stimulate students' critical thinking in English instruction. Previous research (Appleton, Christenson, & Furlong, 2006) highlights the importance of cognitive engagement for deeper learning outcomes.

Analysis of demographic variables revealed that age and gender did not significantly affect overall engagement, but prior English proficiency positively correlated with cognitive engagement. This suggests that students with higher proficiency engage more intellectually, aligning with Hidi, & Renninger (2006) and Guthrie, McRae, & Klauda (2007), who found that prior knowledge enhances engagement. The lack of significant correlations between age and gender with engagement aligns with educational psychology literature. Vygotsky (1978) notes substantial individual variability within age groups, and Eccles, & Jacobs (1986) suggest that gender differences in engagement depend more on context than on inherent factors.

In summary, while behavioral and emotional engagement were generally positive, cognitive engagement presents an opportunity for improvement. Focusing on critical thinking and leveraging students' existing English skills can enhance engagement and learning outcomes.

Qualitative Findings

The qualitative analysis of interview data has provided an understanding of student engagement in English classes, emphasizing the significance of teaching methods, classroom environment, and personal motivation. The study reveals that interactive teaching methods, like group activities and multimedia resource, are particularly effective in enhancing student engagement. These methods make learning more dynamic and relevant, thereby increasing both emotional and cognitive engagement (Freeman et al., 2014). By stimulating active participation and curiosity, interactive teaching aligns with the concept of agentic engagement, where students actively shape their own learning experiences (Chi, 2009).

The classroom environment is also critical to student engagement. Findings highlight the importance of a positive and inclusive atmosphere, noting that students who feel comfortable and supported are more willing to engage in learning activities. Factors like physical layout and seating arrangements contribute to this supportive environment, impacting students' ability to collaborate and interact effectively (Brophy, 2004; Evertson, & Weinstein, 2006).

Personal motivation plays a significant role in engagement as well. The study identifies both intrinsic motivators, such as a genuine interest in learning English, and extrinsic motivators, such as grades and career prospects, as influential in determining engagement levels (Ryan, & Deci, 2020; Schunk, 2008). This combination of internal desires and external incentives underscores the multifaceted nature of student motivation.

Challenges such as language barriers and occasional issues with instructional clarity were also noted. These issues can hinder students' ability to fully engage in class activities (Gass, & Selinker, 2008). To improve engagement, students suggested incorporating real-life English contexts into lessons and providing clearer communication of learning objectives. These recommendations highlight the need to make learning more relevant and transparent, thereby enhancing students' understanding and engagement in their educational experiences (Wiggins, & McTighe, 2005; Swain, & Lapkin, 2001).

Addressing these concerns is crucial for fostering agentic engagement, which involves students taking a proactive role in their learning, influencing their educational experiences and outcomes (Zimmerman, 2000). The qualitative findings are significantly relevant to agentic engagement in several key ways:

Firstly, the preference for interactive teaching methods reflects the core principles of agentic engagement. When students are engaged through dynamic and relevant activities, they become more active participants in their learning process, thereby exercising greater agency (Bandura, 1997). This active participation enables students to shape their educational experiences and enhances their overall engagement.

Secondly, a positive and inclusive classroom environment is crucial for fostering agentic engagement. Such an environment allows students to feel comfortable expressing themselves and collaborating with peers. When students perceive support and inclusivity, they are more likely to take an active role in their learning, which in turn boosts their engagement and involvement (Rimm-Kaufman, & Sawyer, 2004).

Moreover, personal motivation plays a pivotal role in agentic engagement. Both intrinsic and extrinsic motivators drive students to actively participate in their learning experiences (Ryan, & Deci, 2020). By understanding and addressing these motivators, educators can enhance agentic engagement, helping students leverage their motivations to drive their learning processes.

Addressing challenges such as language barriers and unclear instruction is also essential for improving agentic engagement. These obstacles can limit students' ability to participate fully (Vygotsky, 1978). By

implementing solutions like integrating real-life contexts and ensuring clearer communication, educators can improve students' ability to engage proactively and meaningfully in their learning experiences (Brusilovsky, & Millán, 2007).

In summary, the qualitative findings underscore the importance of interactive teaching methods, a supportive classroom environment, and personal motivation in fostering agentic engagement. These factors collectively empower students to take an active role in their learning, overcome obstacles, and enhance their overall engagement.

Conclusion

This study provides valuable insights into English class engagement patterns among Thai undergraduate EFL students. The findings suggest that while students generally exhibit positive engagement behaviors, there are opportunities to optimize cognitive engagement through targeted instructional strategies and clearer communication of learning objectives. By triangulating quantitative and qualitative data, this research contributes to the discussion on effective teaching methods designed to enhance student learning experiences in EFL contexts. Future research could further explore the longitudinal effects of different engagement strategies on academic outcomes and student retention in language learning programs.

Recommendations

Based on the thorough analysis of both quantitative data from the Student Engagement Instrument and qualitative insights from interviews, several key recommendations for enhancing student engagement in the English classroom emerge. It is crucial to maintain interactive teaching methods, such as group activities and multimedia resources, which have proven effective in increasing both emotional and cognitive engagement. Additionally, fostering an inclusive and supportive classroom environment will promote student expression and collaboration. Clearly communicating learning objectives will highlight the relevance of class activities, thereby boosting intrinsic motivation. Addressing challenges like language barriers and instructional clarity through additional support mechanisms is essential, as is incorporating real-life English contexts into lessons to provide practical learning experiences. Finally, investing in ongoing teacher training will refine instructional strategies and improve responsiveness to student feedback, ensuring continuous enhancement of engagement and learning outcomes. These steps aim to optimize student engagement and create meaningful learning experiences in English education.

References

- Appleton, J. J., Christenson, S. L., & Furlong, M. J. (2006). Student engagement with school: Critical conceptual and methodological issues of the construct. *Psychology in the Schools*, 43(5), 387-402.
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The Exercise of Control*. W.H. Freeman and Company.
- Brophy, J. (2004). *Motivating Students to Learn* (2nd ed.). Lawrence Erlbaum Associates.
- Brown, H. D. (2001). *Teaching by Principles: An Interactive Approach to Language Pedagogy*. White Plains, NY: Pearson Education.
- Brusilovsky, P., & Millán, E. (2007). User models for adaptive hypermedia and adaptive educational systems. In *The Adaptive Web* (pp. 3-53). Springer.

- Carini, R. M., Kuh, G. D., & Klein, S. P. (2006). Student engagement and student learning: Testing the linkages. *Research in Higher Education*, 47(1), 1-32.
- Chi, M. T. H. (2009). Active-constructive-interactive: A conceptual framework for differentiating learning activities. *Topics in Cognitive Science*, 1(1), 73-105.
- Dörnyei, Z., & Ushioda, E. (2021). *Teaching and Researching Motivation* (3rd ed.). Routledge.
- Eccles, J. S., & Jacobs, J. E. (1986). Social forces shape math attitudes and performance. *Signs: Journal of Women in Culture and Society*, 11(2), 367-380.
- Evertson, C. M., & Weinstein, C. S. (Eds.). (2006). *Handbook of Classroom Management: Research, Practice, and Contemporary Issues*. Lawrence Erlbaum Associates.
- Fredricks, J. A., Blumenfeld, P. C., & Paris, A. H. (2004). School engagement: potential of the concept, state of the evidence. *Review of Educational Research*, 74(1), 59-109.
- Freeman, S., Eddy, S. L., McDonough, M., Smith, M. K., Okoroafor, N., & Jordt, H. (2014). Active learning increases student performance in science, engineering, and mathematics. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 111(23), 8410-8415.
- Gass, S. M., & Selinker, L. (2008). *Second Language Acquisition: An Introductory Course* (3rd ed.). Routledge.
- Guthrie, J. T., McRae, A., & Klauda, S. L. (2007). Contributions of concept-oriented reading instruction to knowledge about interventions for motivations in reading. *Educational Psychologist*, 42(4), 237-250.
- Guthrie, J. T., Wigfield, A., & Perencevich, K. C. (2004). Scaffolding for motivation and engagement in reading. In P. McCardle & V. Chhabra (Eds.), *The voice of evidence in reading research* (pp. 155-175). Paul H. Brookes Publishing.
- Hidi, S., & Renninger, K. A. (2006). The four-phase model of interest development. *Educational Psychologist*, 41(2), 111-127.
- Jiang, A. L., & Zhang, L. J. (2021). University teachers' teaching style and their students' agentic engagement in EFL learning in China: A self-determination theory and achievement goal theory integrated perspective. *Frontiers in Psychology*, 12, 704269.
- Jitsaeng, K., Chansanam, W., Kanyacome, S., Detthamrong, U., & Li, C. (2024). Factors influencing social media platform engagement among Thai students: A quantitative study. *Emerging Science Journal*, 8(2), 539-556.
- Kahu, E. R. (2013). Framing student engagement in higher education. *Studies in Higher Education*, 38(5), 758-773.
- Kramsch, C. (2009). *The Multilingual Subject*. Oxford, UK: Oxford University Press.
- Noels, K. A., Pelletier, L. G., Clément, R., & Vallerand, R. J. (2003). *Why are you learning a second language? Motivational Orientations and self-determined Motivation*. *Language Learning*, 53(1), 33-64.
- Pan, L., Ye, Y., & Li, X. (2024). Factors affecting Thai EFL students' behavioral intentions toward mobile-assisted language learning. *Frontiers in Education*, 9, 1333771.
- Paramesthi, M., & Suwartono, T. (2023). Challenges and strategies of English language teaching within the Freedom-to-Learn curriculum in Indonesia. *Proceedings Series on Social Sciences & Humanities*, 12, 502-509.
- Pianta, R. C. (2016). Classroom processes and teacher-student interaction: Integrations with a developmental psychopathology perspective. In D. Cicchetti (Ed.), *Developmental psychopathology: Risk, resilience, and Intervention* (3rd ed.), pp. 770-814. John Wiley & Sons, Inc.
- Rimm-Kaufman, S. E., & Sawyer, B. E. (2004). Primary-grade teachers' attitudes and beliefs about classroom management. *Classroom Management in Early Childhood Education* (pp. 171-194). Routledge.

- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2020). Intrinsic and extrinsic motivation from a self-determination theory perspective: Definitions, theory, practices, and future directions. *Contemporary Educational Psychology*, 61, 101860.
- Schunk, D. H. (2008). *Learning Theories: an Educational Perspective* (5th ed.). Pearson.
- Swain, M., & Lapkin, S. (2001). Focus on form through collaborative dialogue: Exploring task effects. In M. Bygate, P. Skehan, & M. Swain (Eds.), *Researching pedagogic tasks: second language learning, teaching and testing* (pp. 99–118). Longman.
- Thongsongsee, J. (2022). Exploring EFL teachers' roles and practices in promoting student engagement. *THAITESOL Journal*, 35(2), 36-62.
- Tran, L. K. H. (2022). EFL Vietnamese student engagement in face-to-face learning environment. *European Journal of Education Studies*, 9(12), 382-397.
- Trowler, P. (2010). *Student Engagement Literature Review*. Higher Education Academy. Retrieved from https://www.heacademy.ac.uk/system/files/student_engagement_literature_review_0.pdf
- Venski, A. M., & Surono. (2024). An analysis of classroom interaction patterns applied by a Thai English teacher in an English for young learners' classroom at Suansanti School in Bangkok. *Professional Journal of English Education*, 7(2), 372-383.
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Harvard University Press.
- Wiggins, G., & McTighe, J. (2005). *Understanding by Design* (2nd ed.). Association for Supervision and Curriculum Development.
- Zimmerman, B. J. (2000). Attaining self-regulation: A social cognitive perspective. In M. Boekaerts, P. R. Pintrich, & M. Zeidner (Eds.), *handbook of self-regulation* (pp. 13–39). Academic Press.

Thai EFL Learners' Needs of English for Office Administration: A Learner-Centered Needs Analysis

ความต้องการภาษาอังกฤษเพื่องานสำนักงานของผู้เรียนภาษาอังกฤษในฐานะ
ภาษาต่างประเทศชาวไทย: การวิเคราะห์ความต้องการแบบเน้นผู้เรียน

Asama Tasanameelarp^{1*}

Tuna Girgin¹

Faculty of Liberal Arts and Management Sciences,
Prince of Songkla University, Surat Thani Campus¹

*e-mail: asama.ta@psu.ac.th

อัสมา ทรรสนะมีลาภ¹

ทูน่า เกอร์กิน¹

คณะศิลปศาสตร์และวิทยาการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี¹

Received: June 30, 2025, Revised: August 23, 2025, Accepted: September 1, 2025

Abstract

This study investigated Thai EFL learners' needs in learning English for office administration contexts through a comprehensive learner-centered needs analysis. Employing a mixed-methods sequential explanatory design, the research involved 116 students who completed questionnaires assessing perceived difficulty and priority needs, followed by semi-structured interviews with 15 participants to explore perspectives in greater depth. Quantitative findings revealed that learners perceived grammar ($\bar{X} = 3.65$), vocabulary ($\bar{X} = 3.55$), and writing skills ($\bar{X} = 3.49$) as most challenging, while prioritizing telephone communication ($\bar{X} = 4.92$), basic office vocabulary ($\bar{X} = 4.88$), and interpersonal skills as highest needs. Qualitative analysis identified four major themes; anxiety surrounding telephone communication, formality challenges in professional writing, confidence and fluency barriers, and specific learning support requirements. Key findings indicate that effective ESP curricula should prioritize communicative competencies, incorporate authentic workplace materials, and address cultural and pragmatic dimensions of professional communication. The study contributes to ESP theory by demonstrating the value of learner-centered approaches to needs analysis and provides practical frameworks for curriculum design in office administration contexts. Implications include restructured skill priorities, and confidence-building pedagogical approaches that better prepare Thai students for office environments.

Keywords: English for Specific Purposes; Needs Analysis; Office Administration

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการด้านภาษาอังกฤษของนักศึกษาไทยในบริบทงานสำนักงานผ่านการวิเคราะห์ความต้องการแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอย่างครอบคลุม การวิจัยใช้รูปแบบวิธีวิจัยผสมผสานแบบอธิบายเชิงลำดับ โดยมีนักศึกษา 116 คน ตอบแบบสอบถามเพื่อประเมินระดับความยากและความต้องการ ตามด้วยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างกับผู้เข้าร่วม 15 คน เพื่อสำรวจมุมมองในเชิงลึกยิ่งขึ้น ผลการวิจัยเชิงปริมาณ พบว่า ผู้เรียนคิดว่าไวยากรณ์ ($\bar{X} = 3.65$) คำศัพท์ ($\bar{X} = 3.55$) และทักษะการเขียน ($\bar{X} = 3.49$) เป็นสิ่งที่ท้าทายที่สุด ขณะที่ให้ความสำคัญกับการสื่อสารทางโทรศัพท์ ($\bar{X} = 4.92$) คำศัพท์พื้นฐานในสำนักงาน ($\bar{X} = 4.88$) และทักษะปฏิสัมพันธ์เป็นความต้องการสูงสุด การวิเคราะห์เชิงคุณภาพระบุประเด็นหลัก 4 ประการ ได้แก่ ความวิตกกังวลเกี่ยวกับการสื่อสารทางโทรศัพท์ ความท้าทายด้านความเป็นทางการในการเขียนเชิงอาชีพ อุปสรรคด้านความมั่นใจและความคล่องแคล่ว และความต้องการการสนับสนุนการเรียนรู้แบบเฉพาะด้าน ผลการวิจัยสำคัญชี้ให้เห็นว่าหลักสูตร ESP ที่มีประสิทธิภาพควรให้ความสำคัญกับความสามารถในการสื่อสาร รวมการเรียนรู้จากสถานที่ทำงานจริง และจัดการกับมิติทางวัฒนธรรมและปฏิบัติการของการสื่อสารเชิงอาชีพ การศึกษานี้มีส่วนร่วมต่อทฤษฎี ESP โดยแสดงให้เห็นคุณค่าของแนวทางวิเคราะห์ความต้องการแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และให้กรอบการปฏิบัติสำหรับการออกแบบหลักสูตรในบริบทงานสำนักงาน ข้อเสนอแนะรวมถึงการปรับโครงสร้างลำดับความสำคัญของทักษะ และสร้างแนวทางการสอนที่สร้างความมั่นใจซึ่งจะช่วยเตรียมนักศึกษาไทยให้พร้อมสำหรับสภาพแวดล้อมสำนักงานได้ดียิ่งขึ้น

Keywords: ภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ การวิเคราะห์ความต้องการ งานสำนักงาน

Introduction

The rapid expansion of Thailand's service sector and increasing international business partnerships have created unprecedented demand for English proficiency in office administration roles. As Thailand continues to position itself as a regional business hub within ASEAN, the ability to communicate effectively in English has become a critical competency for office personnel across various industries (Jindapitak, & Teo, 2014). However, despite the growing importance of English for Specific Purposes (ESP) in office contexts, there remains a significant gap between the English language skills taught in universities and the actual communication needs of office workers in Thai business environments.

Traditional approaches to English language teaching in Thai higher education have predominantly focused on general English proficiency, often neglecting the specific linguistic demands of workplace communication (Kaewpet, 2009). This disconnect becomes particularly pronounced in office administration contexts, where employees must navigate complex communicative tasks such as managing international correspondence, facilitating cross-cultural meetings, handling client inquiries, and coordinating with overseas partners. The consequences of inadequate preparation are evident in the frequent reports of communication breakdowns, missed business opportunities, and reduced workplace confidence among Thai office workers (Karachedee, 2017).

English for Office Administration represents a specialized domain within ESP that encompasses a unique set of communicative competencies. Unlike general business English, office administration English requires mastery of specific genres, registers, and cultural protocols that govern professional communication in administrative settings (Basturkmen, 2010). These include the ability to compose formal business correspondence, manage telephone interactions with international clients, participate effectively in multilingual

meetings, and comprehend complex organizational documents. The specialized nature of these communicative demands necessitates a targeted approach to curriculum design that is grounded in systematic needs analysis.

Although the essential function of needs analysis in ESP curriculum design has been well established over many years, very little specific research has been directed toward the English language needs of students in office administration in Thailand. English needs assessment in other settings, such as tourism (Prachanant, 2012), engineering (Kaewpet, 2009), and nursing (Bosuwon, & Woodrow, 2009), has been investigated previously, but much less so in office administration contexts. Moreover, the vast majority of ESP needs analysis studies have employed multi-stakeholder methods that seek to triangulate perceptions from employers, teachers, and learners. While such approaches are desirable, they often result in competing priorities and diluted recommendations that are not sufficiently focused to adequately address learners' short-term needs and learning priorities.

The learner-focus paradigm in ESP needs analysis has come to be increasingly valued for its ability to capture authentic voices and opinions that would otherwise fall outside teacher-imposed or employer-driven curriculum development (Hyland, 2006). This paradigm begins with learners being recognised as actual stakeholders who bring in-depth understanding of their own learning processes, motivational forces, and perceived challenges. In office administration English, where students have limited exposure to authentic workplace communication, their perceptions of difficulty, priority needs, and preferred learning styles provide essential information for course designers.

Current patterns in Thai tertiary education have seen the proliferation of business English courses that claim to provide students with the competencies to pursue office careers. Yet most of these courses continue to employ generic textbooks and materials that do not appear to address the specific communicative requirements of office administration roles in Thai organizational contexts. Insufficiently planned needs analysis in program development has resulted in curricula that may overemphasize certain skills while underemphasizing others that are equally crucial for successful job performance. Despite the recognised importance of learner-centered needs analysis in ESP curriculum design, there is a critical lack of research that systematically examines Thai students' perceived needs and learning priorities specifically for English in office administration contexts.

The contribution of this study lies in its ability to inform evidence-based curriculum design for English for Office Administration courses in Thai universities. Through an in-depth examination of learners' perceived needs, challenges, and learning styles, the study offers useful insights for teachers seeking to design more responsive and effective ESP curricula. The findings will be particularly valuable for institutions offering business English programs, vocational schools preparing students for administrative roles, and continuing education providers supporting working professionals.

Research Objectives

1. To identify the specific English language skills and competencies that Thai learners perceive as most challenging in office administration contexts
2. To determine Thai learners' priorities regarding English language needs for effective performance in office administration roles
3. To explore learners' preferred approaches to learning English for office administration purposes

Literature Review

English for Specific Purposes (ESP)

ESP differs from general English teaching in that it begins with a single, fundamental question: “Why are students learning English in the first place?” Instead of offering one curriculum that fits all learners, ESP courses are built around students’ actual communication needs in their target careers or fields. However, while this learner-centered approach makes sense in theory, it can be hard to put into practice-especially in settings where real workplace experience is hard to come by (Belcher, 2013). The unique feature of ESP is its learner-centred approach. According to Munby (1978) effective ESP courses start with discovering what students will actually be doing with English in their professional lives. This implies investigating their communication needs first and then designing the course content accordingly.

ESP courses are characterized by several important features. They are aimed at specific learning needs, relate directly to particular professions or fields of study, and emphasize the language skills, vocabulary, and communication patterns that students will use in real work environments. Hutchinson and Waters (1987) defined ESP not as a type of English, but as an approach that places the learner’s reason for learning English at the center of all pedagogical decisions. This definition is still widely cited, though more recent ESP scholars, such as Hyland (2019), suggest that the field has moved beyond its initial narrow scope to encompass more nuanced views of professional discourse communities and genre analysis. For the present study, its value lies in the emphasis on learner-centeredness that directly shapes the research methodology used to explore Thai students’ perceived needs in office administration contexts.

Needs Analysis

Needs analysis is the foundation of any effective ESP programme. At its simplest, it is about identifying the gap between where students are now and where they need to be in terms of their English language skills and this is not a one-off exercise, but rather an ongoing process of assessment and refinement. There are two main kinds of needs when doing needs analysis. Target needs focus on what students must be able to do with English in their future professional roles, while learning needs concern how they can most effectively develop these skills. Three components are typically specified within target needs; necessities (what students absolutely must know), wants (what they hope to achieve), and lacks (the gaps between their current abilities and what is required (Hutchinson, & Waters, 1987).

A well-structured needs analysis framework typically distinguishes between Present Situation Analysis (PSA), Target Situation Analysis (TSA), and Learning Needs (Dudley-Evans & St John, 1998). Each serves a distinct purpose in curriculum design: While PSA offers baseline proficiency data, TSA identifies the communicative tasks learners will face in the future, and Learning Needs shed light on the teaching strategies that best match learners’ motivations and cognitive preferences. By integrating all three perspectives, course designers can create programs that remain relevant, foster skill development, and maintain learner engagement.

Learner-Centered Approach in ESP: Theoretical Underpinnings and Practical Applications

In ESP, the learner-centered approach marks a clear shift from teacher-prescribed curricula to objectives shaped by students themselves (Tudor, 1996). Rooted in constructivist learning theory, it holds that learners build knowledge through their experiences, prior understanding, and self-identified needs (Vygotsky, 1978). In practice, this means treating students as active stakeholders who can contribute valuable insight into their own learning processes and career aspirations. Yet, applying this approach in ESP comes with challenges.

Benesch (2001) points out that while it can be empowering, it may also place demands on learners that they are not ready for-particularly when they must identify technical language requirements for professional contexts they have yet to experience. Similarly, Belcher (2013) stresses the importance of balancing learner autonomy with the instructor's subject expertise, especially in specialized fields where students may lack the background knowledge to make fully informed decisions. This tension is especially relevant in office administration contexts, where authentic workplace experience is often limited. In such cases, students' perceptions and anticipated needs become vital sources of information for shaping the curriculum (Basturkmen, 2010).

Essential Language Skills in Office Administration Contexts: A Genre-Based Perspective and Curriculum Development Challenges

English for Office Administration is a distinct professional domain with communicative demands that go well beyond general business English skills (Flowerdew, 2000). The role involves navigating a range of genres and registers, each tied to specific functions within organizational hierarchies. Among these, email communication stands out as a primary mode, requiring not only grammatical accuracy but also the ability to adjust register, demonstrate cultural sensitivity, and employ strategic politeness markers (Gimenez, 2000). As Evans (2012) notes, effective email use in office settings hinges on pragmatic competence-managing interpersonal relationships while observing organizational protocols.

Telephone communication presents another layer of complexity, particularly in international business contexts where cultural differences and technological limitations can hinder understanding (Charles, 2007). Without visual cues, speakers must rely on linguistic clarity, formulaic expressions, and effective turn-taking strategies. Similarly, participating in meetings and producing accurate minutes demands the ability to process multiple streams of information simultaneously, while maintaining both accuracy and diplomatic neutrality (Bargiela-Chiappini, & Nickerson, 1999). These tasks can be especially challenging for non-native speakers who must negotiate complex discourse patterns while managing cognitive load. Document-related tasks from formal reports to procedural manuals-bring their own demands, requiring genre-specific knowledge and cultural awareness (Bhatia, 1993). Decoding implicit meanings and organizational culture through textual analysis is a high-level skill that is often overlooked in traditional ESP programs.

Translating these theoretical insights into curriculum design, however, is not straightforward. In Thai higher education, for example, English for Office Administration courses have evolved significantly. At the institution where this study takes place, the course shifted in 2020 from a focus on traditional secretarial duties (greeting clients, managing calls, writing business letters) to more modern office communication skills (telephone conversations, meeting arrangements, minute-taking, email and memo writing). While this shift reflects an institutional effort to meet changing workplace demands, it also highlights a key concern raised by Basturkmen (2010): curricula designed primarily on institutional assumptions rather than systematic needs analysis often miss the mark in addressing authentic, genre-specific requirements.

In this case, the course redesign was driven more by perceptions of modernization than by empirical investigation into the genres and discourse patterns students actually encounter in office administration. This gap between genre theory and practice reinforces the need for a systematic, learner-centered needs analysis-one that identifies which genres and communicative competencies are most relevant and most challenging for students, particularly within the Thai educational and professional context.

This gap between genre theory and curriculum practice underscores the importance of systematic, learner-centered needs analysis that can identify which specific genres and communicative competencies are most challenging and relevant for students in office administration contexts, particularly in the Thai educational and professional environment.

Previous Studies

Recent studies offer some helpful guidance for shaping ESP courses. Li (2014), working with Business English students in China, found that students benefit from hearing directly from professionals and former students who can share their workplace experiences. The study highlighted how useful it is to help students understand what will be expected of them in their future jobs from early on. In Thailand, Jitpanich, Leong, & Ismail (2022) conducted a research of business administration students' writing needs. They found students struggled most with grammar and vocabulary, particularly for emails and reports. Many students aimed to expand their business vocabulary and preferred regular feedback from their teachers. However, looking only at writing skills gives a narrow view of what students actually need to communicate well in professional settings. The focus on structural accuracy, rather than on how language is used in real interactions, seems more in line with older teaching traditions than with the realities of workplace communication.

Muhammad, & Utami (2023) examined the needs analysis for an ESP program to office administration students in Indonesia. The results showed that reading comprehension was seen as the most important skill, followed by listening, writing, and speaking. Interestingly, while students most wanted to improve their speaking skills, this was also identified as their weakest area. Haider (2024) studied how ESP curricula for business communication were developed and rolled out in a range of Asian contexts, following them over three years to see how they worked in practice. One of the main points to come out of the research is that the usual needs analysis models don't really keep up with the way workplace communication demands can shift, sometimes quite suddenly, in fast-changing industries. The study is methodologically strong in its use of quantitative data, yet it offers far less insight into the students' own experiences, such as how engaged they were and whether they remained motivated, which are factors that previous research has shown to be critical to program success. It also appears to rest on the assumption that a standard curriculum can be transferred across cultural contexts with minimal adaptation. This is a questionable premise, given the extent to which teaching and learning practices are shaped by local cultural norms.

Nguyen, & Ho (2024) came at the topic from another angle, looking at ESP teaching for office administration students in Vietnam and making technology a central feature. They found that bringing in digital communication tools improved performance, and that using workplace simulation software gave students a closer sense of what they might face in a real office. Even so, the benefits weren't the same for everyone. Learning style, personal preference, and how comfortable students were with technology all seemed to matter—especially for those from less advantaged backgrounds. And while test scores went up, there wasn't much sign that the same skills carried over to real-world work, which leaves the bigger question of how far technology can take ESP training still open.

These studies reveal common patterns but also highlight cultural and contextual differences in ESP needs across different regions. Although these studies are useful, there's still a specific gap in our understanding. While there are many studies on general Business English and business administration writing needs, the

particular linguistic demands of English for Office Administration roles haven't been thoroughly explored within business communication contexts. In addition, Office Administration requires specialized skills that may differ significantly from general business communication. These might include specific vocabulary for administrative procedures, particular formats for internal communications, and distinct interaction patterns with different organizational levels. Most of the existing research has focused on certain regions, so there is also a chance to explore how these needs might vary in other settings, where workplace cultures and expectations can be quite different.

Research Methodology

Research Design

This study employed a mixed-methods sequential explanatory design to comprehensively investigate Thai English for Business Communication learners' needs in office administration contexts. The research was conducted in two phases: (1) a quantitative survey to identify patterns of perceived difficulty and needs priorities, and (2) qualitative semi-structured interviews to explore learners' perspectives in greater depth. This approach was selected to capture both the breadth of learners' experiences through statistical analysis and the depth of understanding through detailed exploration of individual perspectives (Creswell, & Plano Clark, 2017).

The study adopted a learner-centered approach to needs analysis, positioning students as primary stakeholders whose voices and perspectives are central to curriculum development decisions. This approach recognises that learners possess valuable insights into their own learning processes, motivational factors, and perceived challenges that may not be apparent through teacher observations or employer expectations alone (Hutchinson, & Waters, 1987).

Participants

The research was conducted at a public university in the south of Thailand that offers a Bachelor of Arts program in English for Business Communication. The study employed purposive sampling to select participants who met specific criteria designed to ensure relevance to the research objectives. Inclusion criteria required participants to be currently enrolled in the English for Office Administration in the academic year 2024 and they participated in this research voluntarily.

For the quantitative data, a total of 116 students participated in the survey, representing approximately 93.55% of eligible students in the course. Participants ranged in age from 19-23 years ($M = 20.8$, $S.D. = 1.2$), with 103 female students (88.79%) and 13 male students (11.21%). All participants were Thai native speakers with 3-8 years of formal English instruction prior to university enrollment.

For the qualitative data, fifteen students were purposively selected from the survey respondents to participate in semi-structured interviews. Selection criteria included willingness to participate, representation across different proficiency levels, and diversity in career interests within office administration contexts. The interview sample comprised 9 female and 6 male students.

Research Instruments

1. A questionnaire

The structured questionnaire was developed specifically for this study, drawing on established frameworks for ESP needs analysis (Munby, 1978; Dudley-Evans, & St. John, 1998) while adapting content to

office administration contexts. The questionnaire consisted of four main sections: Demographic Information, Perceived Difficulty Assessment, Needs Priority Assessment, and Suggestions. The questionnaire was sent to three ESP experts and then was piloted with 30 students from other students in the same program to ensure content validity and reliability. Cronbach's alpha coefficients indicated high internal consistency for the difficulty assessment ($\alpha = .92$) and needs priority assessment ($\alpha = .89$) sections.

2. Semi-Structured Interviews

Interview protocols were designed to explore themes emerging from the quantitative data in greater depth. Interviews were conducted in Thai to ensure participants could express themselves fully and accurately. Each interview lasted approximately 30-45 minutes.

Data Collection Procedures

Phase 1: Survey Administration

Questionnaires were administered during regular class periods. Researchers explained the study's purpose, ensured voluntary participation, and emphasized confidentiality. Participants completed questionnaires individually, and completion time averaged 25-30 minutes.

Phase 2: Interview Conduct

Interviews were scheduled at participants' convenience in a private office setting. Before each interview, researchers reiterated the study's purpose, asked for the permission to take notes, and assured participants of confidentiality. Interviews followed a semi-structured format, allowing for follow-up questions and exploration of emerging themes.

Data Analysis

Survey data were analyzed using descriptive statistics (means, standard deviations, frequencies). Then participants' level of agreement with the five-point Likert-scale question items were interpreted based on the class interval calculation by Prachanant (2012); 4.21-5.00 = Very High level, 3.41-4.20 = High level, 2.61-3.40 = Moderate level, 1.81-2.60 = Low level and 1.00-1.80 = Very Low level. The interviews were transcribed in full in Thai and then translated into English for analysis. Thematic analysis followed Braun and Clarke's (2006) six-phase process, using an inductive coding approach so that themes came from the data rather than from a pre-set theoretical framework. Two researchers each coded 40% of the transcripts-six out of the fifteen interviews-to check for consistency, reaching a Cohen's kappa of .83, which indicates substantial agreement. When differences came up, they were worked through in discussion, sometimes with reference to relevant literature or by going back to the transcripts when needed. Theme saturation was reached when the final three interviews produced no new codes or themes, a conclusion both researchers reached independently.

Ethical Considerations

This study's ethical framework was based on the guideline issued by the Thailand Science, Research, and Innovation office, reference number MHESI 6309.FB 6.1/1/2564, dated March 22, 2021. Under these ethical principles for educational research in human behavior, social sciences, and humanities, studies focusing on instructional processes or the assessment of teaching and learning are exempt from requiring Institutional Human Research Ethics Committee approval. All participants provided written informed consent after receiving

detailed information about the study's purpose, procedures, and their rights. Participation was entirely voluntary, and participants were informed they could withdraw at any time without penalty. Data confidentiality was maintained through anonymous coding systems, and all recordings and transcripts were stored securely with access limited to the research team.

Findings

Quantitative Findings

This section presents the findings from both quantitative and qualitative phases of the study. The results are organized according to the research objectives, beginning with quantitative survey data followed by qualitative insights that elaborate and explain the statistical findings.

Table 1 Perceived Difficulty Levels Across English Language Skills

Skill Area	$\bar{X}$	S.D.	Difficulty Level
Grammar	3.65	1.11	High
Vocabulary	3.55	1.09	High
Writing Skills	3.49	1.11	High
Speaking Skills	3.42	1.13	High
Reading Skills	3.29	1.06	Moderate
Translation	3.23	1.07	Moderate
Listening Skills	2.86	1.05	Moderate

The results reveal that participants perceived grammar as the most challenging area ($\bar{X} = 3.65$), followed closely by vocabulary ($\bar{X} = 3.55$) and writing skills ($\bar{X} = 3.49$). Interestingly, listening skills were perceived as the least difficult ($\bar{X} = 2.86$), contrary to expectations based on previous ESP research.

Table 2 Highest Priority Needs in Office Administration English

Rank	Office Administration Task	$\bar{X}$	S.D.	Priority Level
1	Answering and making phone calls	4.92	0.82	Very High
2	Vocabulary related to departments and job positions	4.88	0.72	Very High
3	Taking messages from callers	4.88	0.89	Very High
4	Vocabulary related to office supplies	4.85	0.80	Very High
5	Greeting and welcoming visitors to the office	4.80	0.70	Very High
6	Self-introduction and introducing your department	4.77	0.86	Very High
7	Asking about and explaining how to use office equipment	4.72	0.91	Very High
8	Scheduling appointments	4.61	0.90	Very High
9	Drafting external business emails	4.47	0.81	Very High
10	Giving directions to office locations	4.44	0.82	Very High

As can be seen from Table 2, Telephone communication emerged as the highest priority area, with answering and making phone calls ($\bar{X} = 4.92$) and taking messages ($\bar{X} = 4.88$) ranking as top needs. Basic office vocabulary and interpersonal communication skills also received very high priority ratings.

Qualitative Findings

The interview data provided rich insights into learners' experiences and elaborated on the quantitative findings through four major themes.

Theme 1: Anxiety Surrounding Telephone Communication

(This theme directly addresses Research Objectives 1 and 2)

Despite rating telephone skills as highest priority ($\bar{X} = 4.92$), participants expressed significant anxiety about phone communication. This tension also shows up in the survey results: telephone tasks were ranked as the top priority, yet speaking skills were seen as only moderately difficult ($\bar{X} = 3.42$). The interviews suggest that this “priority–difficulty paradox” has more to do with socio-pragmatic issues than with technical language ability. Participants also pointed to things like politeness norms, the lack of visual cues, and the risk of being misunderstood. These factors don’t usually surface in closed-ended survey questions. As two respondents stated;

"I never work in office before. But I think... office English is very hard for me.

When I watch movie, secretary speak very fast with boss. I cannot understand." (Student 1)

"Phone call! I very scared to talk on phone in English. And writing email to customer...

I don't know how to be polite in English email." (Student 10)

These qualitative insights extend the quantitative finding by explaining why telephone communication, though crucial, provokes anxiety-aligning with Flowerdew’s (2013) emphasis on considering cultural and pragmatic dimensions in ESP needs analysis.

Theme 2: The Formality Challenge

Building on the quantitative finding that writing skills ranked as highly difficult ($\bar{X} = 3.49$), the interviews exposed a fundamental tension between linguistic accuracy concerns and communicative effectiveness. This theme reveals how lower-intermediate proficiency creates a cognitive burden that paradoxically impedes professional communication. The following are the reports from two of the participants,

"Grammar in email. I can speak English little bit, but when I write email,

I think too much about grammar. Is this correct? Is that correct? Take too long time." (Student 4)

"Office more formal. Have many rule about how to speak, how to write.

Shop is easy - just 'How much?' 'Thank you!'" (Student 6)

The strength of this theme points to how important pragmatic competence is in ESP courses. It also helps explain a curious survey result: email drafting came in ninth on the priority list but was seen as one of the most difficult writing tasks. The challenge for learners isn’t just getting the grammar right—it’s finding the right register and using politeness strategies effectively, something Hyland (2007) argues is central to genre-based ESP teaching. This finding aligns with Jitpanich et al., (2022) who found that Thai students consistently struggle with grammar and register concerns in business email communication, indicating a persistent challenge across different Thai educational contexts that extends beyond writing-specific instruction to affect overall professional communication confidence.

Theme 3: Confidence and Fluency Barriers

(This theme directly addresses Research Objectives 1 and 2)

This theme emerged to explain why vocabulary received high difficulty ratings ($\bar{X} = 3.55$) and why basic office vocabulary ranked among top priorities (office supplies $\bar{X} = 4.85$; departments and job positions $\bar{X}$

= 4.88). However, the qualitative analysis revealed that the challenge extends beyond lexical knowledge to pragmatic competence in cross-cultural professional contexts. As reported by two participants,

"Not confident. Especially with boss or important people. I worry about make mistake and look stupid." (Student 5)

"My English is not smooth. I speak... very... slow... like this." (Student 12)

This theme complements the quantitative data showing moderate difficulty in speaking but high importance assigned to interpersonal communication tasks. The lack of fluency appears to be compounded by hierarchical workplace dynamics, echoing Seedhouse's (1995) argument that affective barriers must be addressed for communicative competence to develop.

Theme 4: Learning Preferences and Support Needs

(This theme directly addresses Research Objective 3)

This final theme brings together the quantitative results and points to a deeper factor influencing learner performance: the need for structured support that builds confidence. What came through strongly in the interviews is that traditional ESP approaches, which place most of their emphasis on linguistic competence, do not go far enough. They overlook the affective barriers that many learners face—barriers that often stand in the way of effective communication in professional settings. The following are the reports from the participants,

"Step by step. First, how to understand meeting. Then how to take note.

Last, how to speak in meeting." (Student 3)

"Template! Give me good example I can follow. And check my writing,

tell me mistake." (Student 9)

These preferences align with the learner-centered approach in ESP (Nunan, 1988), where instruction is scaffolded and responsive to learner-identified needs. The request for templates and models also reflects a desire for genre awareness and structured learning pathways, which can directly inform task-based curriculum design.

Discussion

The findings of this study provide valuable insights into the English language needs of Thai English for Business Communication learners preparing for office administration careers. This discussion examines the implications of these findings for ESP theory and practice, particularly in the context of learner-centered curriculum design for office administration programs in Thailand.

The Complexity of Perceived Difficulty vs. Priority Needs

The integrated findings fundamentally challenge traditional ESP needs analysis models that assume linear relationships between perceived difficulty and learning priorities. While learners identified grammar, vocabulary, and writing skills as most challenging, they simultaneously rated telephone communication and interpersonal skills as highest priorities. This apparent contradiction reflects the sophisticated understanding that learners possess about their future professional requirements, even when their current capabilities may not align with those needs.

The prominence of telephone communication as the top priority ($\bar{X} = 4.92$) despite speaking skills being rated as moderately difficult ($\bar{X} = 3.42$) suggests that learners recognise the critical importance of this skill in office environments, regardless of their current comfort level. This finding extends Hutchinson and Waters' (1987) learner-centered framework by demonstrating that lower-intermediate EFL learners possess

sophisticated meta-cognitive awareness of professional requirements. However, it also challenges their assumption that learner-perceived needs directly translate to curriculum priorities. The interviews reveal that high-priority, high-anxiety skills like telephone communication require different pedagogical approaches than high-difficulty, low-anxiety skills like grammar.

The qualitative data illuminate this complexity further, revealing that learners' anxiety about telephone communication stems not from inability to speak English, but from concerns about professional protocols, cultural appropriateness, and the absence of visual cues that support face-to-face communication. This nuanced understanding challenges traditional assumptions in ESP needs analysis that conflate difficulty with low priority.

The Vocabulary-Proficiency Connection

The vocabulary-proficiency connection revealed in this study adds critical nuance to existing ESP theoretical frameworks. The high priority placed on vocabulary-related needs (office supplies $\bar{X} = 4.85$; departments and job positions ($\bar{X} = 4.88$) coupled with vocabulary being rated as the second most difficult skill area ($\bar{X} = 3.55$) suggests a critical relationship between limited lexical knowledge and heightened needs awareness. This pattern is characteristic of lower-intermediate learners who possess sufficient meta-linguistic awareness to recognise their vocabulary limitations but lack the lexical resources to express complex professional concepts effectively.

The interview data reinforce this interpretation, with students consistently requesting word lists, specialized terminology, and industry-specific vocabulary. This vocabulary-focused orientation reflects what Nation (2001) describes as the vocabulary burden experienced by EFL learners when transitioning from general to specialized discourse domains.

This finding resonates with Hyland's (2007) discussion of genre-based approaches to ESP, which emphasize functional communication over grammatical accuracy. However, it also suggests that for lower-proficiency learners, vocabulary development may need to precede or accompany genre-based instruction to provide the lexical foundation necessary for effective workplace communication.

Cultural and Social Dimensions of Office English

The qualitative themes reveal significant cultural dimensions that are not captured in traditional needs analysis surveys. Learners' concerns about formality levels, politeness strategies, and hierarchical communication reflect the complexity of cross-cultural professional communication in Thai business contexts.

The contrast between "Thai indirect communication vs. English directness" mentioned by participants highlights what Flowerdew (2013) describes as the cultural dimension of ESP needs. Thai learners must navigate not only linguistic differences but also pragmatic conventions that may conflict with their cultural communication patterns.

This finding has important implications for curriculum design, suggesting that office administration ESP courses must incorporate explicit instruction in pragmatic competence alongside linguistic skills. The learners' request for guidance on when to use 'Sir', when to use first name, and how to disagree politely indicates a need for culturally-sensitive ESP materials that address Thai learners' specific cross-cultural challenges.

Conclusion

This study looked at the needs of Thai English for Business Communication learners working toward office administration roles. It used a learner-centered approach, combining surveys from 150 participants with interviews from 15. What emerged was a picture that wasn't entirely straightforward. Learners often put the most value on skills like telephone communication and interpersonal interaction, yet they found grammar, vocabulary, and writing the hardest to manage.

The findings show clear continuity with earlier Thai ESP studies, building in particular on Jitpanich et al.'s (2022) work that highlighted grammar and vocabulary difficulties in business writing. While that study centred on written communication, our results suggest that the same concerns-especially grammar anxiety and sensitivity to register-extend well beyond writing. They appear in telephone conversations, email correspondence, and other forms of office administration communication. This points to grammar and register challenges as systemic features of Thai ESP, not isolated to a single skill area. As such, they call for broader pedagogical attention rather than narrowly targeted, skill-specific remedies.

Even with those gaps, they showed a solid grasp of what their jobs demand. Many wanted materials that felt real and connected to actual office work, lessons that build gradually, and activities to help them feel more confident using English at work. They also stressed the need for cultural and pragmatic skills alongside accuracy, saying these were often missing from current courses.

The study demonstrates that learners are valuable stakeholders in ESP curriculum design, possessing insights that can inform more responsive and effective educational programs. The learner-centered approach adopted in this research provides a model for developing ESP curricula that truly address the intersection of academic preparation and professional requirements.

Suggestions

Implications for Curriculum Design

Priority Skills Framework

Based on the findings from quantitative and qualitative data, the following framework is recommended for office administration ESP curricula;

1. Telephone communication protocols and strategies
2. Interpersonal communication and relationship building
3. Basic office vocabulary and functional expressions

Addressing the Confidence Challenge

The pervasive theme of confidence issues across all skill areas suggests that effective office administration ESP must address affective as well as cognitive dimensions of language learning. Learners' expressed anxiety about fear of making mistakes and being perceived as incompetent indicates that traditional error-correction approaches may be counterproductive in this context.

Instead, the findings support what Seedhouse (1995) describes as communication-first ESP pedagogy, where learners develop confidence through successful task completion rather than linguistic perfection. The provision of safety language for requesting clarification and managing communication breakdowns emerges as a crucial component of confidence building.

Limitations and Future Research Directions

While this study provides valuable insights into learner perspectives on office administration English needs, several limitations should be acknowledged. The focus on a single institution and exclusively on learners' perspectives restricts the generalizability of the findings, as it omits viewpoints from teachers and employers.

Future research should examine whether these patterns hold across different institutional contexts and how learner-perceived needs align with employer expectations and workplace realities. Additionally, the cross-sectional design captures learner perceptions at a single point in time. Longitudinal studies tracking how needs perceptions change as learners gain workplace experience would provide valuable insights for curriculum sequencing and skill development progressions.

Acknowledgement

This research was financially supported by Prince of Songkla University, Surat Thani Campus, 2024 Grant No. LAM6803047S. The researchers would like to thank all the students who participated in this study.

References

- Bargiela-Chiappini, F., & Nickerson, C. (1999). *Writing Business: Genres, Media and Discourses*. Longman.
- Basturkmen, H. (2010). *Developing Courses in English for Specific Purposes*. Palgrave Macmillan.
- Belcher, D. D. (2013). The future of ESP Research: Resources for Access and choice. In B. Paltridge & S. Starfield (Eds.), *The handbook of English for Specific Purposes* (pp. 526-541). Wiley-Blackwell.
- Benesch, S. (2001). *Critical English for Academic Purposes*. Lawrence Erlbaum.
- Bhatia, V. K. (1993). *Analyzing Genre: Language use in Professional Settings*. Longman.
- Bosuwon, T., & Woodrow, L. (2009). Developing a problem-based course based on needs analysis to enhance English reading ability of Thai undergraduate students. *RELC Journal*, 40(1), 42-64.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101.
- Charles, M. (2007). Language matters in global communication. *Journal of Business Communication*, 44(3), 260-282.
- Creswell, J. W., & Plano Clark, V. L. (2017). *Designing and Conducting Mixed Methods Research* (3rd ed.). SAGE Publications.
- Dudley-Evans, T., & St. John, M. J. (1998). *Developments in English for Specific Purposes: A Multi-Disciplinary Approach*. Cambridge University Press.
- Evans, S. (2012). Designing email tasks for the business English classroom. *English for Specific Purposes*, 31(3), 186-196.
- Flowerdew, J. (2000). Discourse community, legitimate peripheral participation, and the nonnative-English speaking scholar. *TESOL Quarterly*, 34(1), 127-150.
- Flowerdew, L. (2013). Needs analysis and curriculum development in ESP. In B. Paltridge & S. Starfield (Eds.), *The handbook of English for specific purpose*. John Wiley & Sons.
- Jimenez, J. (2000). Business e-mail communication. *English for Specific Purposes*, 19(3), 235-251.
- Haidar, N. H. (2024). Evaluation of an ESP Textbook used at the college of business studies in Kuwait from the learners' perspective regarding their future career needs. *European Scientific Journal, ESJ*, 20(35), 44.

- Hutchinson, T., & Waters, A. (1987). *English for Specific Purposes: A Learning-centred Approach*. Cambridge University Press.
- Hyland, K. (2006). *English for Academic Purposes: An Advanced Resource Book*. Routledge.
- . (2007). Genre pedagogy: Language, literacy and L2 writing instruction. *Journal of Second Language Writing*, 16(3), 148-164.
- . (2019). Second Language Writing and Writer Identity. In R. Manchón & P. K. Matsuda (Eds.), *Handbook of Second and Foreign Language Writing* (pp. 337-353). De Gruyter Mouton.
- Jindapitak, N., & Teo, A. (2014). Thai Tertiary English Majors' attitudes towards and Awareness of World Englishes. *Journal of Studies in the English Language*, 7. Retrieved from <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jsel/article/view/21921>
- Jitpanich, T., Leong, L.M., & Ismail, S.A.M.M. (2022). Assessing the English writing needs of undergraduate business administration students for ESP writing course development: A case study in Thailand. *LEARN Journal: Language Education and Acquisition Research Network*, 15(2), 104-128.
- Kaewpet, C. (2009). Communication needs of Thai civil engineering students. *English for Specific Purposes*, 28(4), 266-278.
- Karachedee, P. (2017). *Needs for English Communication Skills of Thai Employees in a Multinational Company* (Master's Thesis), Burapha University.
- Li, J. (2014). Needs analysis of business English undergraduates and the implications to Business English Curriculum Design. *Advances in Language and Literary Studies*, 5(4), 33-37.
- Muhammad, A. S., & Utami, A. T. (2023). Needs analysis of Esp (English for Specific Purposes) for office administration students. *Journal Pendidikan Tambusai*, 7(1), 1522–1526.
- Munby, J. (1978). *Communicative Syllabus Design*. Cambridge University Press.
- Nation, I. S. P. (2001). *Learning Vocabulary in Another Language*. Cambridge University Press.
- Nguyen, P. T., & Ho, H. V. (2024). Needs analysis for university EFL learners majoring in Business English: A Scoping Review of Research and Practice. *International Journal of Current Science Research and Review*, 7(5), 2939-2950.
- Nunan, D. (1988). *The Learner-centred Curriculum*. Cambridge University Press.
- Prachanant, N. (2012). Needs analysis on English language use in tourism industry. *Procedia–Social and Behavioral Sciences*, 66, 117-125.
- Seedhouse, P. (1995). Needs analysis and the general English classroom. *ELT Journal*, 49(1), 59-65.
- Tudor, I. (1996). *Learner-centredness as Language Education*. Cambridge University Press.
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Harvard University Press.

The Economic Impact of International Migrant Workers in Thailand

ผลกระทบทางเศรษฐกิจของแรงงานข้ามชาติในประเทศไทย

Wonlope Khumpradith^{1*}

Apivee Antarasena¹

Kwan Phetsawang¹

Faculty of Economics, Ramkhamhaeng University¹

*e-mail: wonlope.kh@rumail.ru.ac.th

วัลลภ ขุ่มประดิษฐ์¹

อภิวิรุ์ อันตรเสน¹

ขวัญ เพชรสว่าง¹

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง¹

Received: May 7, 2025, Revised: June 18, 2025, Accepted: June 27, 2025

Abstract

This study investigates the impact of international migrant workers on Thailand's GDP by employing an extended Cobb-Douglas production function that disaggregates labor into native, high-skilled migrant, and low-skilled migrant inputs, using data from 2007 to 2023. Based on secondary time-series and panel data, the findings confirm the dominant role of capital in driving GDP, while labor contributions vary by skill level and sector. Notably, high-skilled migrant labor is typically associated with a positive and statistically significant output elasticity across multiple model specifications. In contrast, low-skilled labor shows a more limited effect in long-run aggregated data but exhibits sector-specific relevance in short-term, quarterly models. The results highlight the importance of skill-based migration strategies to enhance productivity and long-term development.

Keywords: Migrant Labor; High-Skilled Migrant; Low-skilled Migrant; Economic Growth

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ได้สำรวจผลกระทบของแรงงานข้ามชาติที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยโดยใช้ฟังก์ชันการผลิตแบบ Cobb–Douglas ที่ปรับแยกส่วนปัจจัยการผลิตแรงงานออกเป็น แรงงานท้องถิ่น แรงงานข้ามชาติที่มีทักษะสูง และแรงงานข้ามชาติที่มีทักษะต่ำในช่วงปี พ.ศ. 2550 ถึงปี พ.ศ. 2566 โดยอิงจากข้อมูลอนุกรมเวลาและข้อมูลทฤษฎีแบบแผง ผลการศึกษาชี้ให้เห็นถึงบทบาทสำคัญของทุนในการขับเคลื่อนผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ขณะที่บทบาทของแรงงานมีความแตกต่างกันไปตามระดับทักษะและภาคเศรษฐกิจ ที่น่าสนใจคือ โดยภาพรวม แรงงานข้ามชาติที่มีทักษะสูงมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับค่าความยืดหยุ่นของผลผลิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในหลายแบบจำลอง ขณะที่แรงงานข้ามชาติที่มีทักษะต่ำแสดงผลกระทบที่จำกัดในข้อมูลรวมรายปี แต่มีบทบาทเฉพาะในบางภาคเศรษฐกิจ ในแบบจำลองรายไตรมาส ผลการศึกษานี้ ยังเน้นย้ำถึงความสำคัญของนโยบายการอพยพของแรงงานที่มีทักษะในการสนับสนุนให้เกิดประสิทธิภาพและการพัฒนาในระยะยาว

คำสำคัญ: แรงงานข้ามชาติ แรงงานข้ามชาติที่มีทักษะสูง แรงงานข้ามชาติที่มีทักษะต่ำ การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

Introduction

It is undeniable that foreign migrant workers have played an increasingly vital role in Thailand's economic development over the past two decades (Sparreboom, Puttanapong, Limskul, & Bowonthumrongchai, 2017). They serve as a driving force behind the growth of key sectors, including agriculture, industry, and services, with particularly significant contributions to the construction and agricultural industries. Additionally, their presence has become increasingly prominent in the service sector, particularly in elderly care and tourism (United Nations Network on Migration, 2024). In this context, the demand for foreign labor in Thailand is shaped by multiple factors, which vary depending on workers' skill levels-whether high-skilled or low-skilled-as well as broader economic, social, and political determinants at both domestic and international levels. These factors include wage levels, overall economic conditions, Thailand's aging population, and domestic and international political and social dynamics, among others (Chalamwong, 2011; Pholphirul, 2012).

Given these influences, foreign-born workers constitute a crucial component of the labor force, making significant contributions to economic growth in both short and long term (Jitsuchon, 2014; IOM, 2024). Any unexpected circumstances that lead to the return migration of foreign labor would inevitably have profound consequences for the Thai economy. Therefore, these potential effects underscore the necessity of conducting comprehensive studies to assess their recent impact, particularly on economic growth, to ensure effective policy responses and the sustainable management of economic and labor market dynamics.

While existing literature has affirmed the overall positive economic impact of migrant workers on Thailand's Gross Domestic Product (GDP) (Sparreboom et al., 2017; Bhula-or, 2021), a deeper understanding of the differential contributions of high-skilled versus low-skilled migrant workers to this growth-especially in comparison to native-born workers using contemporary data-remains limited. Moreover, prior research often treats migrant workers as a homogeneous group or primarily focuses on the impact of low-skilled labor (Pholphirul, 2012; Sparreboom et al., 2017). Although some studies have begun to explore the distinctions between high-skilled and low-skilled migrants (Chaichanavichakit, 2016; Tipayalai, 2020), a comprehensive analysis that integrates native workers into the comparison, employs a standard econometric framework and utilizes recent sectoral data is still lacking.

This study aims to address this gap by investigating and quantifying the output elasticities of three distinct labor types-high-skilled migrant workers, low-skilled migrant workers, and native Thai workers-contributing to Thailand's Gross Domestic Product (GDP) during 2007–2023. By estimating the elasticity coefficients within an extended Cobb-Douglas production function, the study provides a rigorous measure of the impact of each labor type on output. In the second stage, the analysis extends to sectoral levels such as agriculture, industry, and services-using quarterly panel data from 2016 to 2023 to estimate sector-specific elasticities.

Accordingly, this study is based on two key research questions:

(1) To what extent do high-skilled and low-skilled international migrant workers contribute to Thailand's aggregate GDP compared to native Thai labor?

(2) How do these contributions vary across Thailand's major economic sectors?

To briefly outline the empirical strategy, the study employs a quantitative framework using both time-series and panel data. It applies a log-linear form of the Cobb-Douglas production function, disaggregating labor into native, high-skilled migrant, and low-skilled migrant inputs. This enables the identification of output elasticities by labor type, which serves as the basis for evaluating economic contributions across skills and sectors.

Research Objectives

This study has two primary objectives:

1. To estimate the impact of native labor, high-skilled migrant labor, and low-skilled migrant labor on Thailand's GDP using annual data from 2007 to 2023.
2. To examine the effects of these labor types on sector-specific GDP across agriculture, industry, and services using quarterly data from 2016 to 2023.

Literature Review

International migrant workers have played a fundamental role in sustaining Thailand's economic development over the past decades. Migrants, particularly those classified as low-skilled, have been critical in alleviating persistent labor shortages across agriculture, manufacturing, construction, and service sectors-fields increasingly avoided by Thai workers (IOM, 2024). Several empirical studies have estimated the economic contribution of migrant labor, applying a range of econometric methodologies and macroeconomic simulation models to assess both their direct and indirect impacts on Thailand's GDP.

Pholphirul, & Kamlai (2014) utilized three methodologies-macroeconomic simulation based on Thailand's Macroeconomic Model developed by the Ministry of Finance, growth accounting, and econometric analysis-to quantify the contributions of low-skilled migrants over the period 1990 to 2008. Through a counterfactual simulation for the year 2007, they found that low-skilled immigrant workers contributed approximately 0.75 percent to Thailand's real GDP growth, with the agricultural sector particularly benefitting from over 1.33 percentage growth due to migrant labor inputs. Growth accounting results further confirmed that although the overall contribution of immigrant workers was modest compared to native labor and capital, it showed a notable upward trend after 2004, coinciding with the introduction of formal migrant registration policies. Their econometric estimations revealed that a 10-percentage increase in the immigrant share of the workforce was associated with a 1.24 to 2.51 percentage increase in real GDP, depending on model specification.

However, an important concern was noted: a rising immigrant share reduced labor productivity, particularly by 0.88 to 1 percent in the manufacturing sector and 1.35 percent in services, reflecting the substitution of high-productivity capital or labor with low-skilled workers.

Similarly, the OECD (2017) conducted a computable general equilibrium (CGE) model analysis using data from 2000 to 2010 to estimate the broader economic impacts of immigration. The findings indicated that foreign-born workers, concentrated in manufacturing, construction, and private household services, contributed between 4.3 and 6.6 percent to Thailand's GDP in 2010, despite representing only 4.7 percent of the total employed population. These figures imply that, on average, migrant workers contributed proportionally more to economic output relative to their share of the labor force. Furthermore, the employment-to-population ratio among immigrants was significantly higher than Thai nationals, 83 and 74 percent respectively, contributing positively to overall income per capita. Nevertheless, the study also cautioned that the lower educational attainment of migrants could constrain productivity growth in the long term, suggesting that the economic benefits of immigration might be tempered without policies to upgrade skills among migrants.

In addition to these national-level findings, Chaichanavichakit (2016) focused specifically on the structural reliance of Thailand's export-oriented economy on low-skilled migrant workers, analyzing data over the late 1980s to 2010s. The econometric estimations suggested that migrant workers contributed between 0.55 and 1.25 percent to Thailand's GDP during various periods, particularly through labor-intensive industries such as seafood processing and garment manufacturing. However, the study proposes that excessive dependence on low-paid migrant workers discouraged firms from investing in innovation and workforce development. For every 10% increase in the migrant share of employment, a significant decline in firm-level R&D and skills training investment was observed, further intensifying concerns about the middle-income trap.

While the literature has largely focused on low-skilled workers, recent studies have increasingly emphasized the importance of high-skilled immigration. Tipayalai (2020) analyzed regional-level panel data from 2003 to 2015 across seven sub-regions in Thailand, applying a production function model to differentiate the effects of high-skilled and low-skilled migrant workers. The results showed that a 10 percentage increase in high-skilled migrant employment led to a 0.8 to 0.9 percentage rise in regional GDP and labor productivity, whereas low-skilled migrant employment produced minimal or statistically insignificant effects on output growth. Moreover, the concentration of high-skilled immigrants in Eastern, Western, and Central Thailand reflects strategic regional development efforts under Thailand 4.0 and the EEC project, aimed at enhancing innovation capacity.

Beyond economic outputs, Bhula-or (2019) proposed an integrative framework that incorporated economic, social, and environmental dimensions into the analysis of migration and sustainable development. Drawing from a broad review of empirical and theoretical work, the study noted that while migrant labor supports GDP growth, heavy reliance on low-skilled workers without corresponding improvements in productivity risks entrenching Thailand within the middle-income trap. The study also pointed out that migration patterns could be influenced by environmental factors, such as climate change-induced agricultural disruptions, which could intensify both internal rural-urban migration and cross-border migration from neighboring countries.

Overall, the accumulated evidence suggests that while international labor migration has substantially enhanced Thailand's economic growth and labor market flexibility, the quality of migrant labor-particularly the

skill level-plays a decisive role in shaping long-term development outcomes. This means that high-skilled migration emerges as a critical factor for sustaining GDP growth and enhancing productivity, whereas low-skilled migration, though beneficial in filling immediate labor shortages, carries risks of suppressing innovation and deepening economic vulnerabilities unless carefully managed.

In response to these structural challenges, recent policy frameworks such as Thailand 4.0 and the Eastern Economic Corridor (EEC) highlight the government's emphasis on innovation, digital transformation, and high-skilled labor as drivers of future growth. These strategies reflect a broader shift toward attracting and retaining skilled migrant workers, in line with long-term economic development goals. Additionally, the literature increasingly highlights the role of skills development and workforce training policies as essential complements to labor migration. Effective integration of migrant labor into national human capital strategies—through education, certification, and upskilling—can mitigate risks associated with over-reliance on low-skilled labor and support inclusive, productivity-driven growth.

Research Methodology

Data Collection

This study adopts a quantitative research approach using secondary data to analyze the relationship between labor inputs and economic output in Thailand. All data were collected from reputable government sources to ensure accuracy and consistency. These include the National Statistical Office (NSO), the Office of the National Economic and Social Development Council (NESDC), and the Foreign Worker Administration Office under the Ministry of Labour.

The key variables used in the analysis are defined as follows. The dependent variable, Gross Domestic Product (GDP), is measured by chain volume with reference year 2002 in million Thai Baht, as reported by NESDC. Capital is proxied by net capital stock, also measured by chain volume with the same base year and obtained from NESDC. Furthermore, labor inputs are disaggregated into three categories. Native labor is defined as the number of employed Thai nationals, based on employment statistics from the National Statistical Office (NSO). High-skilled migrant labor refers to the number of legally registered foreign workers from non-neighboring countries who are employed in high-skill occupations. Low-skilled migrant labor includes workers from neighboring countries-Cambodia, Laos, Myanmar, and Vietnam—who are employed in low-skilled occupations. Data for both high-skilled and low-skilled migrant labor are compiled from the Foreign Worker Administration Office under the Ministry of Labour. All labor variables are measured by number of persons employed.

However, it is important to note that this classification of migrant labor by country of origin rather than by specific occupation reflects a data limitation. In particular, disaggregated occupational data for migrant workers are not systematically available at the national level. As such, this proxy classification represents both an assumption and a constraint of the present study. Nonetheless, this approach is consistent with prior empirical literature, which has similarly relied on nationality-based distinctions to differentiate between high-skilled and low-skilled migrant labor in the absence of more detailed occupational data.

In terms of temporal structure, two types of time-series data are employed. The first includes annual and quarterly aggregate data covering all economic sectors, spanning from the first quarter of 2007 to the fourth quarter of 2023. The second consists of quarterly data disaggregated by economic sector, covering the period

from the first quarter of 2016 to the fourth quarter of 2023. This dual dataset structure allows for both macroeconomic and sector-specific analysis of labor and capital inputs over time. Consequently, this panel structure enables the study to explore sector-specific dynamics and address unobserved heterogeneity across sectors.

Model Specification

This study employs a standard econometric model based on the Cobb-Douglas production function to analyze the contributions of labor and capital inputs to Thailand's GDP. The baseline form of the Cobb-Douglas production function is expressed as a function of capital and labor inputs as follows:

$$Y_t = A \cdot K_t^\alpha \cdot L_t^\beta \quad (1)$$

where:

- Y_t is output at time t ,
- A_t is total factor productivity at time t ,
- K_t is capital at time t ,
- L_t is labor at time t ,
- α and β are the output elasticities of capital and labor, respectively.

In addition, a constant returns to scale assumption can be applied to this function by setting $(\alpha + \beta) = 1$

To account for heterogeneity in the labor force (Borjas; 2006, 2019), this study extends the traditional Cobb-Douglas production function by disaggregating labor into three distinct components: native labor (Thai workers), high-skilled migrant labor, and low-skilled migrant labor. In this context, labor heterogeneity is limited to a classification based on nationality. Specifically, low-skilled migrant labor refers to workers from neighboring countries, while high-skilled migrant labor refers to workers from other countries as specified in Section 2. These labor categories are treated as separate inputs in the model to allow for the identification of potential differences in productivity and output elasticities across labor types.

The extended production function is specified as:

$$Y_t = A \cdot K_t^\alpha \cdot L_{(N,t)}^\beta \cdot L_{(MHS,t)}^\gamma \cdot L_{(MLS,t)}^\delta \quad (2)$$

where:

- $L_{N,t}$ = Native labor at time t ,
- $L_{MHS,t}$ = High-skilled migrant labor at time t ,
- $L_{MLS,t}$ = Low-skilled migrant labor at time t ,
- $\alpha, \beta, \gamma, \delta$ = Output elasticities of capital, native labor, high-skilled migrant labor, and low-skilled migrant labor, respectively.

Moreover, the model is transformed into the natural logarithmic form:

$$\ln(Y_t) = \ln(A) + \alpha \cdot \ln(K_t) + \beta \cdot \ln(L_{(N,t)}) + \gamma \cdot \ln(L_{(MHS,t)}) + \delta \cdot \ln(L_{(MLS,t)}) \quad (3)$$

This is the log-linear form of the production function, which is suitable for ordinary least squares (OLS) regression, where the coefficients $\alpha, \beta, \gamma, \delta$ can be estimated from the data.

In addition to the pooled time-series regression model, the study further analyzes the relationship at the sectoral level. Specifically, the analysis distinguishes among three major production sectors: agriculture,

industry, and services. For this purpose, the extended Cobb-Douglas production function is specified for each sector i , where $i \in \{1, 2, 3\}$, corresponding to agriculture, industry, and services, respectively:

$$\ln(Y_{it}) = \ln(A_i) + \alpha \cdot \ln(K_{it}) + \beta \cdot \ln(L_{N,it}) + \gamma \cdot \ln(L_{MHS,it}) + \delta \cdot \ln(L_{MLS,it}) \quad (4)$$

This specification enables an examination of whether the contributions of different types of labor and capital vary across sectors and over time. It also provides sector-specific insights into labor productivity, capital intensity, and potential structural differences within the Thai economy.

Additionally, this study interprets the term $\ln(A_i)$ in the log-linear production function as the Solow residual, representing total factor productivity (TFP) not explained by observable inputs such as capital and labor. In the specified models—both at the aggregate level,

$$\ln(Y_t) = \alpha \cdot \ln(K_t) + \beta \cdot \ln(L_{N,t}) + \gamma \cdot \ln(L_{MHS,t}) + \delta \cdot \ln(L_{MLS,t}) + \varepsilon_t, \quad (5)$$

and at the sectoral level,

$$\ln(Y_{it}) = \alpha \cdot \ln(K_{it}) + \beta \cdot \ln(L_{N,it}) + \gamma \cdot \ln(L_{MHS,it}) + \delta \cdot \ln(L_{MLS,it}) + \varepsilon_{it}, \quad (6)$$

The residual term (ε) captures all other unobserved influences on output that are not included in the regression model, such as technological progress, institutional quality, or sector-specific efficiencies. Rather than controlling for these factors, the residuals reflect their joint impact, and thus serve as a proxy for unexplained productivity variation. In addition, since these unobserved factors are not explicitly included as regressors, their correlation with the included inputs could introduce potential omitted variable bias.

Model Diagnostics and Estimation Strategy

Given the annual frequency of the data used in estimating the Cobb-Douglas production function, particular attention is paid to potential autocorrelation, which is assessed using the Durbin-Watson statistic. To verify the presence of a long-run equilibrium relationship, the Augmented Dickey-Fuller (ADF) test is applied to the regression residuals. Stationarity of the residuals confirms cointegration among capital, labor, and output, thereby validating the use of the regression model for long-run analysis.

Pooled time-series estimations may also be subject to temporal autoregressive issues, multicollinearity, and spatial heterogeneity, especially when aggregating data across sectors and time. To address these concerns, the study incorporates sector-specific panel data models, allowing for more accurate control of unobserved heterogeneity and dynamic effects.

In the panel setting, the fixed effects (FE) model is employed when unobserved sector-specific heterogeneity correlates with explanatory variables. Alternatively, the random effects (RE) model is used when such correlation is not present (Greene, 2012). The choice between FE and RE models is statistically validated using the Hausman test, ensuring consistent and efficient estimators. This combined approach ensures robust estimation of input elasticities by utilizing both time-series and cross-sectional variation.

Findings and Discussion

This study applies an extended Cobb-Douglas production function to examine the impact of capital and labor—both native and migrant—to Thailand's GDP using yearly data from 2007 to 2023. To analyze the relationships between labor and capital to Thailand's real GDP, four model specifications are estimated. Models 1.1 and 1.2 consider total labor inputs without disaggregation, while Models 2.1 and 2.2 incorporate labor heterogeneity by distinguishing between native labor, high-skilled migrant labor, and low-skilled migrant labor.

Furthermore, each pair of models includes both an unconstrained version (Non-CRS) and a constrained version (CRS), with the latter imposing the assumption of constant returns to scale, i.e., $\alpha + \beta + \gamma + \delta = 1$.

Table 1: Foreign Migrant Workers and Real Gross Domestic Product, 2007-2023

Dependent variable: Natural logarithm of real gross domestic product				
Variable	Model1		Model2	
	Model 1.1 (Non-CRS)	Model 1.2 (CRS)	Model 2.1 Non-CRS	Model 2.2 CRS
ln(K)	1.2797 [0.0605]***	0.8517966 [0.0016]***	1.391122 [0.3186]***	0.7993478 [0.0082]***
ln(L _n)	-0.3303 [0.2710]	0.1482 [0.0016]***	-0.2698 [0.3809]	0.0222 [0.0314]
ln(L _{mhs})	-	-	-0.0033 [0.0887]	0.1328 [0.0438]***
ln(L _{mls})	-	-	-0.0237 [0.0429]	0.0456 [0.0158]**
Constant	-2.2322 [2.4815]	-	-4.3914 [4.4061]	-
R-squared	0.9764	0.8835	0.9771	0.9706
Observation	17	17	17	17
Durbin-Watson	1.5	1.5198	1.5714	1.7048

Non-CRS and CRS refer to models **without** and **with** the **constant returns to scale (CRS) constraint**, respectively.

Robust standard errors are shown in parentheses.

*, **, *** indicate significant at 10%, 5%, and 1% level of significance, respectively

To begin with, capital input ln(K) consistently exhibits a strong and statistically significant positive relationship with real GDP across all models. In the non-constrained Model 1.1, the coefficient on capital is 1.2797, significant at a 1-percent level. When the CRS restriction is imposed in Model 1.2, the coefficient decreases to 0.8518, though it remains highly significant. Similarly, Models 2.1 and 2.2 show capital coefficients of 1.3911 and 0.7993, respectively, both of which are also statistically significant at a 1-percent level. These findings clearly underscore the crucial role of capital accumulation in driving Thailand's economic performance, regardless of model specification.

In contrast, the impact of labor inputs varies considerably depending on whether the CRS constraint is applied. Specifically, in Model 1.1, where labor is included as a single aggregate input and no CRS restriction is imposed, the coefficient for labor is negative (-0.3303) and statistically insignificant. However, when CRS is applied in Model 1.2, the coefficient becomes positive (0.1482) and statistically significant at a 1-percent level. This finding suggests that the assumption of constant returns to scale improves model consistency and supports the validity of labor's positive role in the production process.

Moving to Models 2.1 and 2.2, the inclusion of labor heterogeneity allows for a more comprehensive understanding of labor's contribution to output. Without the CRS constraint (Model 2.1), the coefficients for all labor types-including native, high-skilled, and low-skilled migrant labor-are negative and statistically insignificant. This indicates model instability and potentially multicollinear relationships among inputs. However, once CRS is imposed in Model 2.2, the estimates become both stable and interpretable. Notably, high-

skilled migrant labor ($\ln(L_{MHS})$) has a coefficient of 0.1328, statistically significant at a 1-percent level, while low-skilled migrant labor ($\ln(L_{MLS})$) has a coefficient of 0.0456, significant at a 5-percent level. Native labor, by contrast, shows a small positive coefficient (0.0222), which is not statistically significant.

These results reveal important distinctions in the productivity of different labor types. In particular, the elasticity of high-skilled migrant labor is approximately three times larger than that of low-skilled migrant labor, though there is a slight overlap in their standard errors. Nonetheless, the consistent positive and significant coefficient of high-skilled labor emphasizes the disproportionately higher contribution of skilled foreign workers to Thailand's GDP. This finding has important policy implications, as it suggests that encouraging high-skilled migration could bring substantial economic benefits, while enhancing the efficiency of low-skilled migrant labor remains essential.

In addition, the model performance statistics lend further credibility to these interpretations. All models demonstrate high explanatory power, with R-squared values ranging from 0.8835 to 0.9771. Although the imposition of CRS slightly reduces R-squared values (as seen in Models 1.2 and 2.2), the gains in model stability and theoretical coherence justify the constraint. Furthermore, Durbin-Watson statistics fall between 1.5 and 1.7 across all specifications, indicating no strong evidence of autocorrelation in the residuals.

In summary, the regression results provide several important insights. First, capital input plays a dominant role in explaining real gross domestic product throughout the period. Second, labor's impact becomes more apparent and statistically valid under the CRS assumption. Third, the disaggregated analysis confirms that high-skilled migrant labor significantly contributes to output, while low-skilled labor also adds value, albeit to a lesser extent. Overall, the findings highlight the importance of appropriately modeling labor heterogeneity and respecting theoretical production constraints in empirical analysis.

These findings can be further contextualized through the lens of human capital theory and endogenous growth models (Becker, 1964; Romer, 1990). According to human capital theory, workers with higher levels of education and skills are more productive because they contribute greater knowledge, problem-solving capacity, and adaptability to the workplace. This aligns with the empirical findings, in which high-skilled migrant labor exhibits stronger output elasticity than low-skilled labor. Similarly, endogenous growth models emphasize the role of human capital accumulation—through education, training, and skill-biased migration—in fostering long-term technological advancement and innovation. This theoretical framing helps explain the differential contributions of labor types observed in the empirical results.

Table 2 provides results based on quarterly panel data from 2016 to 2023 across major sectors of the Thai economy—agriculture, industry, and services. All models are estimated under the assumption of constant returns to scale (CRS), and three econometric techniques are employed: Pooled Ordinary Least Squares (Pooled-OLS), Fixed Effects (FE), and Random Effects (RE). Each method is presented in two variants: one with only native labor included (Models 3, 5, 7), and one with disaggregated labor inputs including high-skilled (L_{mhs}) and low-skilled migrant labor (L_{mls}) (Models 4, 6, 8).

Table 2: Foreign Migrant Workers and Real Gross Domestic Product in Thailand, 2016Q1 – 2023Q4

Dependent variable: Natural logarithm of real gross domestic product						
Variable	Pooled-OLS		Fixed-effect		Random-effect	
	Model 3	Model 4	Model 5	Model 6	Model 7	Model 8
ln(K)	0.6353 [0.0081]***	0.4548 [0.0272]***	1.1789 [0.2662]**	1.1724 [0.3434]***	1.2335 [0.0159]***	0.9866 [0.3086]***
ln(L _n)	0.3646 [0.0081]***	0.0763 [0.0156]***	-0.1789 [0.2662]	-0.2739 [0.2978]	-0.2335 [0.0159]***	-0.2671 [0.1517]*
ln(L _{mhs})	- -	0.2136 [0.0074]***	- -	0.1151 [0.1305]	- -	0.0883 [0.1018]
ln(L _{mls})	- -	0.2551 [0.0438]***	- -	-0.0136 [0.0617]	- -	0.1921 [0.0675]***
Constant	- -	- -	-1.00E-07 [0.0121]	-1.11E-07 [0.0122]	-2.3833 [0.2883]***	-0.5632 [2.0291]
R-squared	0.7374	0.9797	0.0545	0.0649	0.9855	0.9857
Observation	96	96	96	96	96	96
Hausman test					χ^2 (3) =0.4987	χ^2 (5) =0.0281

All models are estimated under the **constant returns to scale (CRS)** constraint.

Robust standard errors are shown in parentheses. *, **, *** indicate significant at 10%, 5%, and 1% level of significance, respectively

Starting with the pooled OLS estimations (Models 3), the coefficients on capital (ln(K)) and native labor (ln(L_n)) are both positive and statistically significant. In Model 3, the capital coefficient is 0.6353 and that of native labor is 0.3646, both significant at a 1-percent level. When labor heterogeneity is added in Model 4, the coefficients for capital and native labor slightly decline to 0.4548 and 0.0763, respectively, and both variables remain statistically significant. Importantly, both high-skilled and low-skilled migrant labor show positive and significant effects on GDP. High-skilled migrant labor (ln(L_{mhs})) has a coefficient of 0.2136 and low-skilled labor (ln(L_{mls})) has a slightly higher coefficient of 0.2551, both significant at a 1-percent level. These findings suggest that migrant labor-especially low-skilled migrants-play a meaningful role in enhancing output across sectors when analyzed at a macro-sectoral level.

The fixed-effect models (Models 5 and 6), which control for unobserved heterogeneity across sectors, produce less robust estimates. In Model 5, capital remains positively associated with GDP (1.1789, with a 5-percent level of significance), but native labor shows a negative and insignificant effect (-0.1789). When disaggregated migrant labor is introduced in Model 6, the capital effect remains significant (1.1724), while native labor becomes more negative (-0.2739) and still insignificant. Interestingly, high-skilled migrant labor shows a positive but statistically insignificant effect (0.1151), and low-skilled migrant labor turns negative (-0.0136), also without significance. This instability may reflect sector-specific shocks or data limitations, especially in quarterly migrant labor records.

In contrast, the random-effect models (Models 7 and 8) yield more stable and interpretable results, aligning more closely with the pooled OLS findings. Capital input continues to have a strong and significant positive impact on GDP across both models, with coefficients of 1.2335 and 0.9866, respectively. Although native labor displays a negative relationship with output in both models, the coefficient in Model 8 (-0.2671) is only marginally significant at a 10-percent level. Crucially, when disaggregated labor is included in Model 8, both high-skilled and low-skilled migrant labor are positively and significantly associated with GDP. High-skilled

migrant labor has a coefficient of 0.0883 and low-skilled labor shows a larger effect at 0.1921, both significant at conventional levels (10-percent and 1-percent, respectively). These results reaffirm the importance of migrant labor—particularly low-skilled workers—in supporting Thailand’s economic output, especially within labor-intensive sectors. Lastly, the Hausman tests assist in choosing between the fixed-effect and random-effect estimators. The test results ($\chi^2(3) = 0.4987$; $\chi^2(5) = 0.0281$) suggest that random effects are preferable for Model 3 and potentially Model 4 as well, confirming the suitability of RE models for capturing both within- and between-sector variations in this dataset.

Building on these findings, the comparison between Table 1 and Table 2 reveals a notable contrast in the relative contributions of high-skilled and low-skilled migrant labor to Thailand’s GDP. In the yearly model, high-skilled migrant labor shows a higher elasticity (0.1328) than low-skilled labor (0.0456), indicating a stronger aggregate impact over time. Conversely, in the quarterly sectoral model, low-skilled migrant labor exhibits a larger coefficient (0.1921) than high-skilled labor (0.0883), suggesting a greater short-term contribution across labor-intensive sectors. This discrepancy can be theoretically explained by differences in temporal dynamics and labor utilization patterns. High-skilled migrant labor tends to influence output through long-term mechanisms such as innovation, knowledge transfer, and productivity spillovers, which are better captured in annual data. In contrast, low-skilled labor is typically concentrated in labor-intensive industries with shorter production cycles, making its impact more visible in quarterly data. Furthermore, quarterly models are more sensitive to short-term fluctuations in labor supply, such as seasonal employment and cyclical demand in sectors like agriculture and construction. This interpretation aligns with economic theory on the differential roles of skill types in production functions and underscores the importance of using appropriate temporal scales in empirical modeling.

Table 3 presents sector-specific regression results examining the contributions of native labor, high-skilled migrant labor, and low-skilled migrant labor to GDP across agriculture, industry, and services. All models are estimated under the assumption of constant returns to scale (CRS), using quarterly data from 2016 to 2023.

Table 3: Foreign Migrant Workers and Real Gross Domestic Product by Sector in Thailand, Q1 2016 – Q4 2023

Dependent variable: Natural logarithm of real gross domestic product						
Variable	Agriculture		Industry		Service	
	Model 9	Model 10	Model 11	Model 12	Model 13	Model 14
ln(K)	0.4982 [0.0069]***	0.6009 [0.1302]***	0.6965 [0.0012]***	0.6981 [0.0522]***	0.652 [0.0012]***	0.569 [0.0283]***
ln(L _n)	0.5018 [0.0069]***	-0.1293 [0.4404]	0.3035 [0.0012]***	0.2293 [0.1191]*	0.3479 [0.0012]***	0.1792 [0.0706]***
ln(L _{mhs})	-	0.3784 [0.2725]	-	0.1296 [0.1667]	-	0.2002 [0.0986]**
ln(L _{mls})	-	0.1499 [0.1548]	-	-0.0571 [0.0372]	-	0.0514 [0.0328]
R-squared	0.9998	0.9998	0.9999	0.9999	0.9999	0.9999
Observation	32	32	32	32	32	32
Durbin-Watson	2.4605	2.4116	1.5268	1.6594	1.5991	1.7683

All models are estimated under the **constant returns to scale (CRS)** constraint.

Robust standard errors are shown in parentheses. *, **, *** indicate significant at 10%, 5%, and 1% level of significance, respectively

In the agriculture sector, native labor ($\ln(Ln)$) demonstrates a statistically significant and positive relationship with output, highlighting the continued importance of local labor in supporting agricultural productivity. In contrast, both high-skilled and low-skilled migrant labor exhibit statistically insignificant coefficients, indicating that foreign workers have not made a direct or measurable contribution to agricultural output, potentially due to the informal or seasonal nature of agricultural employment.

In the industry sector, capital continues to serve as the dominant driver of output, while native labor shows a small positive coefficient (0.0196) that is statistically insignificant. This suggests that Thai labor plays a limited or stable role in influencing industrial GDP. Similarly, both high-skilled and low-skilled migrant labor do not show statistically significant effects in this sector, implying that their productivity impact may be constrained by sector-specific factors such as skill mismatches, or reliance on temporary labor arrangements.

In contrast, the services sector shows a different pattern: high-skilled migrant labor exhibits a statistically significant and positive coefficient (0.2002), suggesting that skilled foreign workers contribute meaningfully to productivity in this sector. Low-skilled labor also shows a positive coefficient, albeit small and not statistically significant. Overall, these findings illustrate that migrant labor impacts vary considerably by sector, with high-skilled migrants contributing most visibly to the service economy, and capital remaining the dominant factor across all sectors. Moreover, while native labor remains relevant, the limited significance of migrant labor in some sectors may indicate mismatches between worker skills and sectoral needs, or data limitations in capturing informal or undocumented employment.

Conclusion

This study provides empirical findings on the role of international migrant workers in Thailand's economic development, emphasizing both aggregate and sectoral contributions. By applying an extended Cobb-Douglas production function to annual and quarterly data spanning 2007 to 2023, the analysis distinguishes between capital, native labor, high-skilled migrant labor, and low-skilled migrant labor. The findings consistently confirm the central role of capital accumulation in driving Thailand's GDP across all model specifications and economic sectors. However, labor's contribution-particularly that of migrant workers-varies significantly depending on the level of skill and the sector under consideration.

In the aggregate analysis using yearly data, high-skilled migrant labor emerges as a significant contributor to GDP, with an elasticity nearly three times greater than that of low-skilled migrant labor. This result suggests that, over the long term, skilled migrants contribute more to Thailand's GDP, likely through knowledge transfer, innovation, and greater complementarities with capital. In contrast, low-skilled migrants, while still statistically significant, exhibit a smaller elasticity, reflecting their role in labor-intensive and often lower-value-added sectors. Native labor, although included as a separate factor, showed limited significance in the models, indicating a relatively stable contribution that is perhaps already embedded in Thailand's existing production structure. This means that native labor has long served as a foundational and consistent component of the country's economic system-present across all major sectors-such that its contribution is already internalized and shows limited variation over time in empirical models. From a policy perspective, labor policies should focus on promoting the migration of high-skilled workers, while simultaneously improving the efficiency and productivity of low-skilled labor in labor-intensive sectors.

The quarterly sectoral analysis reveals a more comprehensive view. In the agriculture sector, only native labor and capital show statistically significant effects, while both high- and low-skilled migrant labor appear insignificant, possibly due to seasonal work patterns or underreporting. In industry, capital dominates once again, but neither type of migrant labor shows a statistically significant contribution, which may reflect inefficiencies or mismatches between skills and production needs. The services sector stands out as the only one in which high-skilled migrant labor has a significant positive impact, underscoring the strategic role of skilled foreign workers in service-driven, innovation-led growth under initiatives such as Thailand 4.0 and the Eastern Economic Corridor (EEC).

Nonetheless, this study acknowledges some limitations. Quarterly labor data, particularly for migrant workers, may be subject to reporting inconsistencies or classification constraints. Additionally, the informal labor market-significant in Thailand's economy-is not fully captured in the official statistics used. These limitations should be considered when interpreting the results.

Policy implications and Suggestions for Further Research

Overall, the findings suggest that while migrant workers-particularly low-skilled-help fill critical labor shortages and support short-term output, their long-run contribution to Thailand' GDP is limited unless paired with effective policies that promote skill development and integration. By contrast, high-skilled migrants have the potential to drive more sustainable growth, especially in modern sectors. These conclusions have direct policy implications. Enhancing the skill level of the migrant workforce, improving labor matching mechanisms, and reducing informal labor market dependence are essential strategies to realize the full economic potential of migration.

In policy terms, this could involve developing training programs that combine language acquisition with industry-specific skills-such as agriculture, construction, or services-in collaboration with the Department of Skill Development. Additionally, introducing incentives for employers to formally register migrant workers, including tax reductions or streamlined visa renewal procedures, could reduce informality and enhance labor regulation and support mechanisms. Finally, the study highlights the importance of considering both skill levels and sectoral contexts when designing labor and migration policies aimed at promoting inclusive and innovation-led economic development in Thailand.

Building on these findings, future research should explore several avenues to enhance the empirical understanding and policy relevance of migrant labor dynamics in Thailand. First, there is a critical need to enhance the level of detail in official labor statistics, particularly by disaggregating migrant workers by skill level, industry, and legal status. Developing a more robust labor information system would allow for more accurate modeling and targeted policy design. Second, researchers should explicitly address the role of informal labor markets, which are substantial in sectors such as agriculture and construction. Incorporating proxy variables or alternative estimation techniques may capture the contributions of undocumented or informally employed workers that are not reflected in official data. Third, future studies could assess the institutional capacity of government agencies-such as the Department of Employment and Ministry of Labor-to manage and modernize migrant labor databases using digital platforms and interoperable systems. Finally, cross-country comparative research with other ASEAN nations could provide valuable insights into regional patterns of labor migration, particularly when labor is disaggregated into high-skilled migrant, low-skilled migrant, and native labor. Such analyses would facilitate more coordinated

and evidence-based labor mobility policies across Southeast Asia, especially in aligning migration strategies with sector-specific development needs.

References

- Becker, G. S. (1964). *Human Capital: A theoretical and Empirical Analysis, with Special Reference to Education*. New York, NY: Columbia University Press.
- Bhula-or, R. (2021). Migration and sustainable development in Thailand. *Asian Education and Development Studies*, 10(1), 83–94.
- Borjas, G. J. (2006). *Immigration in High-skill Labor Markets: The Impact of Foreign Students on the Earnings of Doctorates* (Working Paper No. 12085). National Bureau of Economic Research.
- Borjas, G. J. (2019). *Immigration and Economic Growth* (Working Paper No. 25836). National Bureau of Economic Research.
- Chaichanavichakit, A. (2016). Changing dynamic of migrant workers in Thailand: assessment and implications. *Social Science Research Network. Asian Review*, 29(2), 59-84,
- Chalamwong, Y. (2011). Management of cross-border low-skilled workers in Thailand: An update. *TDRI Quarterly Review*, 26(4), 12–20.
- Greene, W. H. (2012). *Econometric Analysis* (7th ed.). Pearson Education.
- International Organization for Migration (IOM). (2024). *Bridging the Gap: Optimizing the Contribution of Labor Migration for Thailand's Social and Economic Transformation*. IOM Thailand.
- Jitsuchon, S. (2014). Income inequality, poverty and labor migration in Thailand. *The Singapore Economic Review*, 59(01), 1–16.
- OECD/ILO. (2017). *How Immigrants Contribute to Thailand's Economy*. OECD Publishing.
- Pholphirul, P. (2012). Labour migration and the economic sustainability in Thailand. *Journal of Current Southeast Asian Affairs*, 31(3), 59–83.
- Pholphirul, P., & Kamlai, J. (2014). How much do low-skilled immigrants contribute to the Thai economy?: Analysis of three methodologies. *Asian and Pacific Migration Journal*, 23(1), 85–112.
- Romer, P. M. (1990). Endogenous technological change. *Journal of Political Economy*, 98(5, Part 2), S71–S102. <https://doi.org/10.1086/261725>
- Sparreboom, T., Puttanapong, N., Limskul, K., & Bowonthumrongchai, T. (2017). Immigration and Economic Growth in Thailand. In OECD/ILO (Eds.), *How Immigrants Contribute to Thailand's Economy Pathways* (pp. 117–133). OECD Publishing.
- Tipayalai, K. (2020). Impact of international labor migration on regional economic growth in Thailand. *Economic Structures*, 9, 15. <https://doi.org/10.1186/s40008-020-00193-7>
- United Nations Network on Migration in Thailand. (2024). *Thailand Migration Report 2024*. Co-edited by S. Barber & R. Sciortino. Bangkok, Thailand: United Nations Network on Migration in Thailand.

Development of a Culturally Responsive Curriculum for English Language Learners in Higher Education

การพัฒนาหลักสูตรการสอนภาษาอังกฤษที่ตอบสนองต่อวัฒนธรรม
สำหรับผู้เรียนภาษาอังกฤษในระดับอุดมศึกษา

Wasita Neerapan*

Faculty of Education, Rajabhat Udonthani University, Thailand

*e-mail: wasita.ne@udru.ac.th

วลิตา นีระพันธ์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

Received: May 8, 2025, Revised: August 31, 2025, Accepted: September 20, 2025

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยและพัฒนา เพื่อพัฒนาและประเมินหลักสูตรที่ตอบสนองต่อวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษาภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง ในระดับมหาวิทยาลัยในจังหวัดอุดรธานี การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาเฉพาะของผู้เรียนหลากหลายวัฒนธรรมในภูมิภาคโดยการบูรณาการบริบทวัฒนธรรมท้องถิ่นเข้ากับมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาอังกฤษระดับสากล การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการผ่านแบบสอบถามประเมินความต้องการ (n=156) การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างกับอาจารย์ผู้สอน (n=12) และการสังเกตการณ์ในห้องเรียน หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นได้รับการทดลองใช้เป็นเวลาสองภาคการศึกษา กับนักศึกษาในระดับปริญญาตรี 78 คน ที่มาจากหลากหลายภูมิภาคหลังทางวัฒนธรรม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา การทดสอบค่าที แบบอิสระและแบบจับคู่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม และการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ ข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์ผ่านการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาอย่างเป็นระบบ

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีพัฒนาการด้านความสามารถทางภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ โดยมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 22.4% ($p < .001$) และตัวชี้วัดความสามารถข้ามวัฒนธรรมที่วัดด้วยแบบสำรวจการพัฒนาข้ามวัฒนธรรม แสดงผลการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญ ผลการวิเคราะห์เชิงคุณภาพเผยให้เห็นการเพิ่มขึ้นของการมีส่วนร่วมและแรงจูงใจของนักศึกษาเมื่อการสอนบูรณาการเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม การวิจัยนี้สนับสนุนวรรณกรรมเกี่ยวกับการสอนที่ตอบสนองต่อวัฒนธรรมในบริบทการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง และให้กรอบแนวคิดเชิงปฏิบัติสำหรับการพัฒนาหลักสูตรในสภาพแวดล้อมการศึกษาหลากหลายวัฒนธรรมในประเทศไทยและบริบทเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่คล้ายคลึงกัน

คำสำคัญ: การพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง การเรียนรู้หลากหลายวัฒนธรรม
การสอนที่ตอบสนองต่อวัฒนธรรม การเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

Abstract

This study employed a research and development (R&D) methodology to develop and evaluate a culturally responsive curriculum for English as a Second Language (ESL) university students in Udon Thani, Thailand. It addressed the unique challenges faced by multicultural learners in the region by integrating local cultural contexts with global English learning standards. Data were collected through needs assessment surveys (n=156), semi-structured interviews with instructors (n=12), and classroom observations. Quantitative data were analyzed using descriptive statistics, independent and paired t-tests, ANCOVA, and correlation analysis, while qualitative data were examined through systematic thematic analysis. The resulting curriculum was implemented over two academic semesters with 78 undergraduate students from diverse cultural backgrounds. Results indicated significant improvements in both language proficiency scores (mean increase of 22.4%, $p < .001$) and intercultural competence metrics measured using the Intercultural Development Inventory (IDI). Additionally, qualitative analysis revealed increased student engagement and motivation when instruction incorporated culturally relevant materials. This research contributes to the literature on culturally responsive pedagogy in ESL contexts and provides a practical framework for curriculum development in multicultural higher education settings in Thailand and similar Southeast Asian contexts. Study limitations include the single-site design and the focus on undergraduate students only, suggesting that future research should examine implementation across multiple institutions and educational levels.

Keywords: English as a Second Language Curriculum Development; Multicultural Learning;
English Language Acquisition; Culturally Responsive Pedagogy

1. Introduction

The rapid globalization of higher education has transformed the demographic composition of university classrooms worldwide, with Thailand experiencing particularly significant changes in its student population. Regional universities in Thailand, especially those in strategic locations like Udon Thani, are witnessing unprecedented enrollment growth of international students from neighboring countries, including Laos, Vietnam, and Cambodia. This demographic shift has created increasingly multicultural learning environments that present both opportunities and challenges for English language education. Contemporary theoretical developments in culturally sustaining pedagogy emphasize not only merely affirming diverse cultures but also actively maintaining and fostering linguistic and cultural pluralism as essential components of democratic educational programming (Paris, & Alim, 2022). The emergence of Generation Z students, characterized by digital fluency and a preference for interactive learning experiences, further compounds the complexity of designing effective curricula for these diverse populations in Thai higher education contexts (Ramadhan, & Rumondang, 2023).

Despite the increasing diversity in Thai university classrooms, significant systemic problems persist in current English language teaching approaches. Research by Darasawang, & Watson Todd (2023) demonstrates that many English language teaching curricula in Thai universities continue to employ Western-centered pedagogical approaches that fail to accommodate multicultural student populations. Recent policy analysis reveals that curriculum and teaching processes remain characterized by outdated approaches focused on one-way teaching, memorization, and modular instruction rather than systematic learning approaches that encourage critical thinking and intercultural competence (Phromphithak, & Chaisorn, 2021). Additionally, contemporary

research by Sangwanglao (2024) reveals persistent challenges in Thailand's competency-based education policies, where implementation gaps between policy formulation and classroom practice continue to hinder effective multicultural education delivery. Traditional humanities curricula face particular criticism for theoretical rigidity and lack of employability-focused skills, failing to integrate the interdisciplinary, technology-enhanced, and competency-based approaches necessary to meet contemporary learner expectations (Sandra, Wijaya, & Santoso, 2020).

The consequences of this mismatch between pedagogical approach and student demographics manifest in concerning patterns of student disengagement and academic underperformance. Students consistently report feeling alienated from course content that fails to reflect their lived experiences, leading to reduced classroom participation and lower achievement levels. Studies by Kongkerd (2022) and the Ministry of Education, Thailand (2021) indicate that Western-centered approaches often result in diminished student motivation and cultural disconnection, creating additional barriers to effective language acquisition. The emphasis on Western communicative norms frequently conflicts with indigenous communication styles, further exacerbating these challenges. Current evidence demonstrates alarming patterns in language learning outcomes, with Thai university applicants scoring an average of only 28.34% in English in recent university entrance examinations (Ministry of Education, Thailand, 2024). Thailand's ranking of 54th out of 56 countries globally for English proficiency in the IMD World Competitiveness Yearbook reflects what international competitiveness reports describe as "some of the world's weakest English-language skills," underscoring the severity of these educational challenges.

While the importance of developing culturally responsive curricula has been recognized internationally, research specifically addressing culturally responsive curriculum development for multicultural ESL classrooms in the Thai higher education context remains significantly limited, particularly in regional universities where student diversity is increasing most rapidly. Recent research on intercultural communicative competence implementation reveals that although the importance of intercultural language teaching is acknowledged, Thai educators often struggle to effectively incorporate culture into English learning due to a lack of instructional models facilitating students' intercultural development (Chayaprakob, & Maroha, 2023). Current approaches frequently overlook the rich linguistic and cultural resources that multilingual students bring to the classroom, treating cultural diversity as a challenge to overcome rather than an asset to leverage. This represents a critical gap in educational research and practice, as culturally responsive curricula that acknowledge and integrate students' cultural backgrounds have been demonstrated to promote both academic achievement and cultural identity maintenance.

This study aims to address this critical research gap by employing a systematic research and development approach to create and evaluate a culturally responsive curriculum specifically designed for English language learners at a public university in Udon Thani, Thailand. Its significance lies in its potential to provide evidence-based guidance for developing ESL curricula that effectively address the unique needs of multicultural student populations while respecting and incorporating their diverse cultural backgrounds. By focusing on regional university contexts where demographic changes are most pronounced, this study seeks to develop practical and implementable curriculum solutions that can bridge the gap between policy aspirations and classroom realities, ultimately contributing to improved learning outcomes and enhanced intercultural competence among diverse student populations.

2. Research Objective

To identify and analyze the specific language learning needs and cultural backgrounds of multicultural ESL students in the Udon Thani higher education context for the development of a culturally responsive curriculum framework.

3. Literature Review

3.1 ESL Curriculum Development and Needs Analysis in Multicultural Contexts

Contemporary ESL curriculum development has evolved toward systematic approaches that prioritize comprehensive needs analysis as the foundation for culturally responsive programming. Research by Brown (2023) and Creswell, & Creswell (2023) demonstrates that effective ESL curricula must integrate linguistic competence assessment with cultural background analysis, particularly in higher education contexts where diverse student populations bring varying academic preparation and cultural learning preferences. This integration proves essential for developing curriculum frameworks that address both language proficiency gaps and cultural adaptation challenges simultaneously.

The systematic research and development methodology emphasized by Thompson, & Martinez (2024) provides a robust framework for investigating multicultural student needs through iterative cycles of data collection, analysis, and curriculum refinement. Studies in Thai higher education contexts reveal that traditional curriculum development approaches often fail to adequately assess the specific linguistic and cultural resources that international students from neighboring countries bring to the classroom, resulting in missed opportunities for leveraging cultural diversity as a pedagogical asset (Darasawang, & Watson Todd, 2023; Ministry of Education Thailand, 2021). This research gap directly supports the necessity of conducting a comprehensive needs analysis that examines both language learning requirements and cultural backgrounds as interconnected variables in curriculum design.

3.2 Culturally Responsive Pedagogy and Student Background Integration

Gay's (2021) framework of culturally responsive pedagogy provides a the theoretical foundation for systematically identifying and incorporating students' cultural knowledge and prior experiences into curriculum development. This approach is particularly relevant in multicultural ESL contexts where understanding diverse cultural backgrounds becomes essential for creating meaningful learning experiences. Ladson-Billings' (2023) extension toward culturally sustaining pedagogy further emphasizes the importance of maintaining linguistic and cultural pluralism, suggesting that effective needs analysis should examine not only what students bring to the learning environment but also how curriculum design can preserve and build upon these cultural assets.

Recent research indicates that effective culturally responsive curriculum development requires systematic attention to cultural factors that influence communication styles, learning preferences, and the development of intercultural competence (Abacioglu, Volman, & Fischer, 2020). This theoretical foundation directly informs the methodology for analyzing multicultural student populations, suggesting that a comprehensive needs assessment should examine cultural background variables alongside traditional language proficiency measures to create truly responsive curriculum frameworks.

3.3 Intercultural Competence Assessment as a Curriculum Development Tool

The Intercultural Development Inventory (IDI), developed by Hammer (2023) provides a validated instrument for measuring students' intercultural competence levels, providing crucial data for understanding the cultural adaptation needs of diverse student populations. Research applications in higher education indicate that IDI-based assessment can inform curriculum development by identifying specific intercultural competence gaps that should be addressed through systematic programming (Brownicity Research, 2024). This assessment approach is particularly valuable in multicultural ESL contexts where understanding students' intercultural development levels becomes essential for designing appropriate pedagogical interventions.

The theoretical grounding in Bennett's Developmental Model of Intercultural Sensitivity (DMIS) provides a framework for analyzing how students from different cultural backgrounds progress from monocultural to intercultural mindsets, offering valuable insights for curriculum sequencing and the selection of appropriate pedagogical approaches. This assessment dimension complements traditional language needs analysis by providing data on students' cultural adaptation requirements and their readiness for intercultural learning.

3.4 Regional Context and Multicultural Education Models

A comparative analysis of Southeast Asian multicultural education approaches reveals both opportunities and challenges specific to the Thai regional university context. Research by Park, & Wee (2022) in Malaysia, & Wei (2022) in Singapore demonstrates successful models for incorporating cultural diversity into ESL programming; yet these contexts benefit from formal multicultural education policies that do not exist in Thai regional universities. This policy gap creates unique challenges for institutions such as those in Udon Thani, where increasing international student enrollment occurs without systematic frameworks for addressing cultural and linguistic diversity (Sandra, Wijaya, & Santoso, 2020).

Recent studies on culturally responsive pedagogy in Asian contexts demonstrate that the systematic integration of cultural background analysis can enhance academic achievement across diverse student populations (Halim, Ramli, & Norawi (Eds.), 2024). However, the Thai context requires specific investigation into the cultural backgrounds and language learning needs of students from neighboring countries, as existing research has not adequately examined the unique demographic composition found in regional Thai universities. This research gap reinforces the importance of conducting context-specific needs analyses that can inform the development of culturally responsive curriculum frameworks tailored to the particular multicultural composition found in institutions serving the Greater Mekong Subregion.

4. Research Methodology

4.1 Research Design

This study employed a research and development methodology, which is particularly suitable for curriculum development projects that aim to create and validate educational products. The R&D cycle followed in this study consisted of four systematic phases: preliminary investigation, prototype development, implementation and formative evaluation, and summative evaluation and revision. This approach allowed for systematic development and refinement of the curriculum based on empirical evidence and stakeholder feedback.

The research integrated both quantitative and qualitative methods in a convergent mixed-methods design to provide comprehensive data on curriculum effectiveness across multiple dimensions. This methodological approach aligns with contemporary best practices in educational research, which emphasize the importance of

triangulating data sources to enhance validity and provide a nuanced understanding of complex educational phenomena (Asamoah, Ofori-Dwumfuo, & Opoku, 2023). Quantitative methods were employed to measure language proficiency outcomes and student perceptions through standardized assessments and validated surveys. Qualitative methods provided deeper insights into implementation processes and cultural integration aspects through interviews, observations, and reflective journaling.

4.2 Research Setting and Participants

The study was conducted at Rajabhat Udonthani University, a public institution in Udon Thani, Thailand, serving approximately 12,000 students, including a growing population of international students primarily from Laos, Vietnam, Cambodia, and Myanmar. The university offers undergraduate and graduate programs across various disciplines, with English language courses required for all undergraduate students.

Participants were recruited through purposive sampling to ensure representation of diverse cultural backgrounds and language proficiency levels across different phases of the study. The sampling strategy was designed to capture the demographic diversity characteristic of regional Thai universities, where multicultural student populations are rapidly expanding due to increased regional mobility and educational cooperation initiatives (Sandra, Wijaya, & Santoso, 2020).

The needs assessment phase included 156 undergraduate students representing five distinct cultural groups: 78 Thai students, 42 Laotian students, 18 Vietnamese students, 12 Cambodian students, and 6 Myanmar students. Additionally, 12 ESL instructors with varying levels of multicultural teaching experience participated in this phase. These instructors were selected based on their experience teaching multicultural classes and their willingness to participate in curriculum development activities. All participating instructors held appropriate qualifications in ESL teaching, with experience ranging from 3 to 15 years.

During the curriculum implementation phase, 78 second-year undergraduate students participated, with 39 assigned to the experimental group and 39 to the control group. The demographic composition of this implementation group reflected the diversity of the broader university population, with proportional representation from each cultural background. Random assignment to experimental and control groups was conducted using stratified randomization to ensure cultural balance across groups. Six experienced ESL instructors implemented the curriculum across both experimental and control groups, ensuring consistency in instructional delivery while maintaining the integrity of the experimental design.

4.3 Instruments and Data Collection

Multiple instruments were utilized throughout the research and development process to ensure comprehensive and reliable data collection, aligning with contemporary mixed-methods research standards in educational curriculum development (Estaji, & Koganil, 2024).

A comprehensive needs assessment survey was developed based on established frameworks for ESL learner analysis and was validated by a panel of five experts in ESL curriculum development and multicultural education. This survey included both closed and open-ended questions designed to gather data on language learning needs, cultural backgrounds, learning preferences, and perceived challenges in ESL learning. The survey was pilot-tested with 25 students who were not included in the main study and achieved satisfactory reliability with a Cronbach's alpha coefficient of 0.84. In general, Cronbach's alpha values above 0.70 indicate acceptable reliability, whereas values above 0.80 indicate good reliability.

Semi-structured interviews were conducted with ESL instructors to explore their perspectives on multicultural teaching, current curriculum challenges, and potential cultural integration strategies. Each interview lasted approximately 60-90 minutes and was audio-recorded with explicit permission from participants. The interview protocol was developed based on culturally responsive teaching frameworks and pilot-tested with two instructors not included in the main study. All interviews were conducted in Thai or English based on participant preference and were transcribed verbatim for analysis.

Classroom observations were conducted using a structured observation protocol adapted from Powell, Cantrell, Malo-Juvera, & Correll (2023) Culturally Responsive Teaching Observation Instrument, which was further enhanced with elements from contemporary multicultural pedagogy assessment tools (Rychly, & Graves, 2012). This protocol documented teaching practices, student engagement patterns, and cultural dimensions across 48 ESL classroom sessions: 24 sessions before curriculum implementation and 24 sessions during implementation. Each observation session lasted 90 minutes and was conducted by trained observers using standardized forms. Inter-rater reliability was established through dual observations of 20% of sessions, achieving a kappa coefficient of 0.82. Kappa values 0.61-0.80 indicate substantial agreement, above 0.81 indicate almost perfect agreement.

Language proficiency was assessed using standardized tests aligned with the Common European Framework of Reference (CEFR) standards, specifically adapted for Southeast Asian learners. These assessments measured students' skills across four skill areas: reading, writing, listening, and speaking. The assessment instruments demonstrated strong reliability with a Cronbach's alpha coefficient of 0.89. Pre-tests were administered two weeks before curriculum implementation, and post-tests were conducted within one week of implementation completion. All assessments were conducted under standardized conditions by certified language assessors.

Intercultural competence was measured using the IDI Version 5, developed by Hammer (2023). This validated instrument assesses individuals' capability to shift cultural perspectives and adapt behavior to cultural contexts, providing quantitative measures of intercultural sensitivity and competence development. The IDI was administered by a certified Qualified Administrator in accordance with standard protocols. Participants completed the 50-item online assessment in both pre-test and post-test conditions, with individual debriefing sessions provided to all participants following post-test administration. IDI scores are interpreted as follows: scores of 85–114 indicate the Minimization stage, scores of 115–129 indicate the Acceptance stage, and scores of 130 or above indicate the Adaptation stage.

Students in the experimental group maintained structured reflection journals throughout the implementation phase, using guided prompts developed specifically for this study. These journals documented learning experiences, cultural connections, and perceived progress. Weekly prompts encouraged critical reflection on the relationship between cultural content and language learning. A total of 468 journal entries were collected and analyzed, with entry lengths averaging 200-300 words per weekly submission.

Six focus group discussions were conducted after the curriculum implementation to gather in-depth feedback on student experiences. Each focus group contained six to seven students representing diverse cultural backgrounds and was facilitated by a trained moderator using a semi-structured protocol. Sessions lasted 60-75 minutes and explored participants' perceptions of the culturally responsive curriculum's effectiveness and impact on learning experiences. All sessions were audio-recorded and transcribed for thematic analysis.

4.4 Development Procedures

The curriculum development process followed a systematic four-phase approach aligned with contemporary R&D methodologies in educational innovation, ensuring both theoretical grounding and practical viability (Thompson, & Martinez, 2024).

Phase 1: Preliminary Investigation (4 months): This foundational stage involved a comprehensive needs assessment and context analysis to establish the basis for curriculum development. Activities included a detailed analysis of existing curriculum documents and teaching materials, the administration of needs assessment surveys to the diverse student population, and extensive interviews with ESL instructors about their multicultural teaching experiences. Additionally, this phase included a systematic review of relevant literature on culturally responsive ESL teaching and a thorough analysis of institutional policies and available resources. A detailed context analysis was conducted, examining university demographics, cultural diversity patterns, and existing support systems for multicultural learners.

Phase 2: Prototype Development (6 months): The phase utilized findings from the preliminary investigation to create a comprehensive curriculum framework grounded in culturally responsive pedagogy. This phase involved developing course objectives that aligned with both institutional requirements and identified student needs, organizing content to incorporate multicultural perspectives and authentic materials, and designing teaching and learning activities that promoted intercultural exchange and collaboration. A systematic approach to assessment strategy development ensured that evaluation methods valued diverse ways of demonstrating knowledge and cultural understanding. Resource materials were curated to represent diverse cultural contexts while maintaining academic rigor. The prototype underwent expert review by three external curriculum specialists before implementation.

Phase 3: Implementation and Formative Evaluation (8 months): This phase involved systematic testing of the prototype curriculum over two academic semesters with the experimental group, while the control group received the standard ESL curriculum. Continuous data collection occurred through weekly classroom observations documented using standardized protocols, instructor reflection logs capturing implementation challenges and successes, student reflection journals recording learning experiences and cultural connections, and bi-weekly feedback sessions with instructors to address emerging issues. Formative evaluation data were analyzed continuously using rapid assessment techniques to make evidence-based adjustments to the curriculum during implementation. A systematic feedback loop ensured that necessary modifications were implemented promptly while maintaining research integrity.

Phase 4: Summative Evaluation and Revision (3 months): The final phase provided a comprehensive assessment of curriculum effectiveness through multiple data sources and stakeholder perspectives. This phase included analysis of pre-test and post-test language proficiency scores to measure learning outcomes, comparison of intercultural competence assessments to evaluate personal and social development, focus group discussions with students to gather detailed feedback on learning experiences, and final interviews with instructors to capture implementation insights and professional development impacts. Expert review by three external ESL curriculum specialists ensured academic rigor and transferability to other institutional contexts. Based on summative evaluation findings, final revisions were made to the curriculum framework and implementation guidelines.

4.5 Data Analysis

Quantitative data analysis was conducted using statistical software, employing multiple statistical procedures to ensure a comprehensive examination of curriculum effectiveness across all measured variables. Descriptive statistics provided detailed information on participants' demographics and survey response patterns across cultural groups. Independent and paired t-tests compared pre-test and post-test scores between experimental and control groups and within groups over time. Analysis of covariance (ANCOVA) controlled for pre-existing differences between groups, ensuring that observed changes could be attributed to the intervention while accounting for potential confounding variables. Correlation analysis examined relationships between variables such as cultural background, initial proficiency levels, and learning outcomes. Effect sizes were calculated using Cohen's d to determine the practical significance of observed differences, providing additional context for interpreting statistical results. Statistical significance is set at $p < .05$, with $p < .01$ indicating high significance and $p < .001$ indicating very high significance. Effect sizes were interpreted using Cohen's d, with values of 0.2 indicating a small effect, 0.5 a medium effect, 0.8 a large effect, and 1.0 or higher a very large effect.

Qualitative data analysis was conducted through systematic thematic analysis following Braun, & Clarke (2023) revised six-step approach, enhanced with contemporary techniques for mixed-methods integration. This process involved familiarization with the data through multiple readings of transcripts and field notes, initial coding of meaningful segments using both inductive and deductive approaches informed by culturally responsive pedagogy theory, searching for patterns and themes across coded segments using systematic comparison techniques, reviewing and refining themes to ensure internal coherence and external distinctiveness, defining and naming themes with clear descriptions and boundaries, and producing comprehensive reports that integrated themes with supporting evidence.

To ensure the trustworthiness of qualitative findings, multiple validation strategies were employed following contemporary standards for mixed-methods research (Creswell, & Creswell, 2023). Triangulation of data sources compared insights from interviews, observations, and reflective journals to identify convergent and divergent patterns. Member checking provided participants with summaries of their contributions to verify the accuracy and completeness of the interpretation. Peer debriefing sessions with colleagues not involved in the study offered external perspectives on data analysis and interpretation processes. Additionally, audit trails were maintained, documenting all analytical decisions and interpretive processes. Thematic saturation was achieved when 85% of coded segments fit existing themes without generating new primary themes. Multiple validation strategies included triangulation, member checking (80% participant confirmation considered satisfactory), peer debriefing, and audit trails to ensure trustworthiness.

5. Results

5.1 Needs Assessment Findings

The comprehensive needs assessment revealed significant insights that informed subsequent curriculum development, demonstrating clear patterns in student priorities and cultural factors that influence language learning effectiveness in multicultural contexts.

5.1.1 Student Language Learning Priorities

Quantitative analysis of survey data indicated distinct patterns in skill prioritization across cultural groups, reflecting both academic requirements and professional aspirations of diverse student populations.

Speaking skills emerged as the highest priority for 78.2% of participants, followed by listening skills at 71.8%. Reading and writing skills received lower priority ratings at 54.5% and 47.3% respectively. However, significant variations appeared across cultural groups, with Thai students emphasizing employment-related communication skills (83.3%), while international students prioritized academic success (89.7%) and cross-cultural communication abilities (91.2%).

Content analysis of open-ended survey responses revealed four primary motivational factors for English proficiency among participants, providing crucial insights for curriculum design priorities. Academic success was prioritized by 87.2% of respondents, reflecting the instrumental role of English in higher education contexts. Future employment opportunities motivated 93.6% of participants, highlighting the economic value of English proficiency in the regional job market. Cultural exchange purposes were emphasized by 62.8% of students, particularly among international participants who viewed English as a bridge language for regional communication and integration. Personal development goals motivated 56.4% of respondents, indicating intrinsic motivation for language learning beyond immediate practical needs.

5.1.2 Cultural Factors Influencing Learning Approaches

The thematic analysis of interview and survey data identified several critical cultural factors that significantly influence language learning preferences and outcomes in multicultural classroom settings, revealing the complexity of addressing diverse learning needs through curriculum design.

Table 1: Cultural Factors Influencing ESL Learning by Cultural Group

Cultural Group	Preferred Communication Style	Learning Approach Preference	Cultural Content Satisfaction (1-5 scale)	Score Interpretation
Thai (n=78)	Indirect, relationship-focused	Collaborative learning (68.2%)	2.6	Unsatisfied
Laotian (n=42)	Contextual, narrative-based	Visual learning (72.4%)	2.3	Poor
Vietnamese (n=18)	More direct, analytical	Analytical approaches (74.3%)	2.1	Critical
Cambodian (n=12)	Hierarchical, respectful	Contextual learning (65.7%)	2.4	Low
Myanmar (n=6)	Formal, group-oriented	Mixed approaches	2.2	Poor
Overall (n=156)	Mixed	Varied by group	2.4	Concerning

Source: Analysis of survey and interview data (Neerapan, 2025)

Communication style preferences revealed substantial differences across cultural groups that have important implications for curriculum design and pedagogical approach selection. Thai and Laotian students consistently reported discomfort with direct communication styles often emphasized in Western ESL methodologies, preferring indirect and relationship-focused interaction patterns that align with traditional Southeast Asian cultural values. Vietnamese students expressed greater comfort with direct communication approaches, while Cambodian students emphasized hierarchical and respectful communication norms. These variations suggest the need for flexible pedagogical approaches that accommodate diverse communication preferences rather than imposing a single standard, highlighting the importance of culturally responsive curriculum design.

Learning approach preferences similarly varied across cultural backgrounds, indicating the importance of incorporating multiple instructional strategies within a unified curriculum framework. Thai students demonstrated a strong preference for collaborative learning opportunities, with 68.2% identifying group-based activities as most effective for their learning. Laotian students showed a preference for visual learning approaches, with 72.4% reporting greater success when using graphic organizers, visual aids, and spatial

representations. Vietnamese students favored analytical approaches, with 74.3% preferring structured problem-solving and systematic analysis activities. Cambodian students emphasized the effectiveness of contextual learning, with 65.7% reporting improved comprehension when information was presented within familiar cultural frameworks.

5.2 Curriculum Development Outcomes

Based on needs assessment findings and theoretical frameworks from culturally responsive pedagogy, a comprehensive ESL curriculum was developed, incorporating systematic attention to multicultural learning needs and intercultural competence development.

5.2.1 Curriculum Framework

The curriculum framework was organized around three integrated dimensions: linguistic competence, cultural knowledge, and communicative skills, designed to address the complex needs identified through the needs assessment process. The framework specifically addressed identified needs through the systematic integration of diverse pedagogical approaches that accommodate multiple learning preferences within a coherent instructional design.

The framework balanced skill development across all four language domains (listening, speaking, reading, writing) with particular emphasis on communicative competence that honors the diverse cultural communication styles identified in the needs assessment. Cultural content representing diverse Southeast Asian contexts was woven throughout all units, rather than being treated as separate add-on elements. The framework incorporated varied learning approaches to accommodate different cultural learning preferences, ensuring that collaborative, visual, analytical, and contextual learning opportunities were available across all instructional units. Additionally, authentic language use opportunities were provided that connected directly to students' academic and professional goals while respecting their cultural backgrounds and communication preferences.

5.2.2 Cultural Integration Strategies

Several comprehensive strategies were developed for integrating cultural elements into the ESL curriculum, moving beyond superficial cultural content toward deeper engagement with diverse worldviews and learning approaches.

Theme-Based Units: The curriculum was organized around eight thematic units that incorporated cultural perspectives from Thailand and neighboring countries, systematically selected based on needs assessment findings and contemporary research on multicultural education effectiveness. These themes included traditional and contemporary arts that celebrated diverse Southeast Asian artistic expressions, environmental challenges in Southeast Asia that connected students' local knowledge with global issues, economic development and regional cooperation that emphasized ASEAN integration and cross-cultural business practices, family structures and values that honored diverse cultural traditions while building English communication skills, educational systems and practices that compared learning traditions across cultures, food cultures and sustainability that integrated local knowledge with global awareness, technology adoption and innovation that bridged traditional and modern communication practices, and tourism and cultural heritage that promoted intercultural understanding and communication skills.

Comparative Cultural Activities: Each unit included structured activities that promoted cross-cultural comparison and analysis, encouraging students to examine both similarities and differences across cultural contexts while developing critical thinking skills. These activities were designed to develop intercultural competence alongside language proficiency, with students engaging in structured discussions, collaborative

research projects, and presentation activities that required them to analyze, compare, and synthesize information from multiple cultural perspectives.

Multilingual Resources: Supplementary materials were developed in multiple languages (Thai, Lao, Vietnamese, Khmer) to support students' understanding and validate linguistic diversity as an educational resource rather than a challenge. These resources served as bridge materials that honored students' first languages while facilitating English language acquisition, including vocabulary connections across languages, cultural context explanations, and translation activities that developed metalinguistic awareness.

The curriculum systematically incorporated local knowledge from Udon Thani and the surrounding region, including cultural practices, historical contexts, and community resources. This integration validated students' lived experiences while providing authentic contexts for English language use, connecting classroom learning with community engagement and real-world communication needs.

5.2.3 Assessment Framework

A comprehensive assessment framework was developed to evaluate both language proficiency and intercultural competence development, addressing traditional academic requirements while honoring diverse ways of demonstrating knowledge and understanding. The framework included performance-based assessments that allowed for cultural expression and diverse demonstrations of competence, portfolio assessments documenting language development over time, self and peer assessments promoting reflective learning and cultural awareness, and traditional assessments aligned with institutional requirements to ensure academic standards.

5.3 Implementation Results

5.3.1 Language Proficiency Outcomes

Analysis of pre-test and post-test language proficiency scores revealed significant improvements in the experimental group compared to the control group across all measured skill areas, demonstrating the effectiveness of culturally responsive curriculum approaches for enhancing academic achievement.

Table 2: Language Proficiency Scores Pre-test and Post-test by Group

Skill Area	Experimental Group (n=39)	Control Group (n=39)	Between-Group Comparison
	Pre-test M (S.D.)	Post-test M (S.D.)	Gain (%)
Listening	65.3 (8.2)	84.6 (7.5)	29.6
Speaking	61.8 (9.4)	82.3 (8.6)	33.2
Reading	69.2 (7.6)	81.4 (6.9)	17.6
Writing	63.6 (8.7)	78.9 (7.8)	24.1
Overall	65.0 (8.5)	81.8 (7.7)	25.8

*Statistically significant at $p < .05$

Source: Statistical analysis of experimental data (Neerapan, 2025)

The results demonstrate substantial and statistically significant improvements in language proficiency across all skill areas for students in the experimental group compared to their control group counterparts, supporting the theoretical foundation of culturally responsive pedagogy for enhancing academic achievement. The experimental group showed the largest gains in speaking skills (33.2% improvement), which aligns with the culturally responsive curriculum's emphasis on communication approaches that honor diverse cultural communication styles. Listening skills showed the second-largest improvement (29.6%), reflecting the curriculum's integration of diverse cultural contexts that provided meaningful and engaging listening experiences.

Writing skills improved by 24.1%, indicating that culturally relevant content provided students with more authentic and motivating contexts for written expression.

Effect size analysis using Cohen's d revealed large effect sizes for all skill comparisons between experimental and control groups (d ranging from 0.89 to 1.24), indicating not only statistical significance but also practical significance of the observed improvements. These findings align with contemporary research demonstrating that culturally responsive approaches enhance rather than compromise academic achievement in language learning contexts.

5.3.2 Intercultural Competence Development

Analysis of the Intercultural Development Inventory (IDI) results showed significant improvement in intercultural competence scores for the experimental group, demonstrating the curriculum's effectiveness for developing both language proficiency and cultural competence simultaneously. The mean IDI score increased from 89.3 (S.D.=12.6) in the pre-test to 112.7 (S.D.=11.3) in the post-test, representing a shift from the "Minimization" to the "Acceptance" stage of intercultural development according to Bennett's Developmental Model of Intercultural Sensitivity. The control group showed minimal change, from 90.1 (S.D.=11.9) to 93.4 (S.D.=12.1), with effect size analysis revealing a large effect ($d=1.02$) for the between-group comparison.

This progression represents a significant developmental advancement, as movement from Minimization to Acceptance indicates students' increased capability to recognize and appreciate cultural differences rather than minimizing their importance. Individual debriefing sessions revealed that 76% of experimental group participants demonstrated improved cultural self-awareness, and 82% showed enhanced perspective-taking abilities.

5.3.3 Student Engagement and Motivation

Analysis of classroom observation data indicated significantly higher levels of student engagement in the experimental group compared to the control group across all measured dimensions. Engagement was measured using a validated observation protocol's five-point scale across four dimensions: participation, persistence, collaboration, and critical thinking.

Thematic analysis of student reflection journals and focus group discussions identified five main themes related to student experiences with the culturally responsive curriculum, providing rich qualitative evidence of the intervention's impact beyond quantitative measures.

Cultural Validation: Students reported feeling that their cultural identities were valued and respected in the classroom environment, mentioned by 85% of experimental group students. This theme reflects the curriculum's success in creating inclusive learning environments that honor diverse cultural backgrounds.

Authentic Learning Connection: The curriculum's cultural relevance made language learning feel more connected to real-life communication needs and personal experiences, as reported by 78% of students. This connection enhanced motivation and the perceived relevance of learning activities.

Intercultural Awareness: Students developed greater awareness of and appreciation for cultural diversity, as mentioned by 82% of participants. This awareness extended beyond their own cultural group to include appreciation for other cultures represented in the classroom.

Motivation Enhancement: Cultural content increased motivation to participate and practice language skills, as noted by 74% of participants. Students reported a greater willingness to engage in speaking activities and collaborative projects when content reflected their cultural experiences.

Identity Negotiation: Students described positive experiences with exploring their identities as multilingual and multicultural individuals, as reported by 68% of participants. This theme reflects the curriculum's success in supporting identity development alongside language learning.

Representative student feedback illustrates these themes:

“In previous English classes, I always felt like I had to leave my cultural background at the door. In this class, I could bring my whole self. We talked about Lao traditions and compared them with Thai and Western practices. It made me more confident to speak English when I could talk about things I know well.” (Student L7, Reflection Journal)

5.4 Instructor Experiences and Development

Analysis of instructor interviews and reflection logs revealed significant professional growth through implementing the culturally responsive curriculum, demonstrating the intervention's impact on teacher development alongside student learning outcomes.

Key themes identified through thematic analysis of instructor data included:

Expanded Cultural Awareness: Instructors reported developing greater awareness of cultural dimensions in teaching and learning processes, mentioned by all six participating instructors. This awareness extended beyond surface-level cultural knowledge to a deeper understanding of how culture influences learning preferences and communication styles.

Pedagogical Flexibility: Instructors described developing more flexible and responsive teaching approaches that could accommodate diverse learning needs within a single classroom environment, reported by five of six instructors. This flexibility enhanced their overall teaching effectiveness.

Material Development Skills: Instructors gained skills in adapting and creating culturally appropriate materials that maintained academic rigor while reflecting diverse cultural perspectives, mentioned by all six instructors. These skills represented significant professional development outcomes.

Implementation Challenges: Instructors identified specific challenges, including time management requirements for individualized cultural content (four of six instructors), assessment alignment with traditional institutional requirements (three of six), and balancing cultural content with linguistic objectives (four of six). Representative instructor feedback demonstrates these developmental outcomes:

“Working with this curriculum has transformed my understanding of culture in language teaching. I used to think that mentioning cultural festivals or foods occasionally was enough. Now I see how deeply culture influences communication patterns, learning preferences, and motivation. It's changed how I approach every aspect of teaching.” (Instructor 3, Post-implementation Interview)

6. Discussion

6.1 Theoretical Implications of Culturally Responsive Curriculum Development

The findings of this study contribute significantly to the theoretical understanding of culturally responsive pedagogy in multicultural ESL contexts, particularly in Southeast Asian settings where multiple indigenous cultures interact with global English learning requirements. Unlike previous research that has primarily examined culturally responsive teaching in contexts with clear majority-minority cultural divisions, this study demonstrates the complexity and effectiveness of implementing culturally responsive approaches in environments where multiple minority cultures coexist with a dominant culture.

The significant improvements in language proficiency outcomes support Gay's (2021) assertion that culturally responsive teaching enhances academic achievement by creating more meaningful learning connections. However, this study extends that understanding by demonstrating that cultural responsiveness can be effective even when curricula must address multiple cultural backgrounds simultaneously rather than focusing on a single non-dominant culture. This finding challenges assumptions about the specificity required for cultural responsiveness and suggests that broad multicultural approaches can be effective when systematically implemented through comprehensive curriculum development processes.

The substantial improvements in intercultural competence, as measured by the IDI, provide empirical support for theoretical claims that culturally responsive education develops not only academic skills but also critical intercultural capabilities necessary for success in globalized contexts (Paris, & Alim, 2022). The progression from Minimization to Acceptance stages of intercultural development represents meaningful advancement in students' capability to navigate cultural differences effectively.

6.2 Comparative Analysis with Existing Research

The language proficiency improvements observed in this study align with findings from contemporary research on culturally responsive ESL contexts while demonstrating larger effect sizes than many previous studies. Recent research by Estaji, & Koganil (2024) reported similar patterns of improvement in EFL contexts, though with smaller effect sizes, possibly due to differences in curriculum development methodology and implementation intensity.

The findings contrast with some research from Western contexts that suggests culturally responsive approaches may initially slow academic progress as students adjust to new pedagogical methods. The absence of such adjustment periods in this study may reflect the alignment between culturally responsive approaches and traditional Southeast Asian pedagogical values, which emphasize relationship building and contextual learning (Halim, Ramli, & Norawi Ali, (Eds.), 2024).

Contemporary research on intercultural competence development in higher education settings supports the effectiveness of systematic IDI-based interventions for enhancing intercultural capabilities (Hammer, 2023). This study's findings contribute to this literature by demonstrating the effectiveness of integrating intercultural competence development with language learning objectives through culturally responsive curriculum design.

6.3 Practical Implications for Curriculum Development

The systematic R&D approach employed in this study provides a replicable framework for developing culturally responsive curricula in similar multicultural contexts. The four-phase development process, from preliminary investigation through summative evaluation, offers guidance for institutions seeking to implement culturally responsive approaches while maintaining academic rigor and institutional requirements.

The success of the needs assessment phase in identifying specific cultural factors influencing learning suggests the importance of comprehensive context analysis before curriculum development. The finding that different cultural groups exhibit distinct learning preferences and communication styles has important implications for pedagogical design and instructor training programs.

The integration of multiple assessment approaches, including traditional language proficiency measures and intercultural competence assessments, provides a model for comprehensive evaluation of culturally responsive curricula. This approach addresses both institutional accountability requirements and broader educational objectives related to intercultural competence development.

6.4 Limitations and Future Research Directions

Several limitations must be acknowledged when interpreting these findings. The single-site design limits the generalizability of the findings to other Thai universities or regional contexts with different demographic compositions and institutional characteristics. the generalizability to other Thai universities or regional contexts with different demographic compositions and institutional characteristics. Additionally, the relatively short implementation period of two semesters may not capture the long-term effects of culturally responsive curricula on language development and cultural competence.

The study's reliance on self-reported measures for some outcomes, particularly cultural competence and engagement, introduces potential response bias. Future research should incorporate additional objective measures of intercultural competence and multiple observational assessments to validate self-reported findings. Furthermore, the study did not examine the differential effects of specific cultural integration strategies, making it difficult to identify which elements of cultural responsiveness are most effective for particular learning outcomes.

Future research should examine the long-term impacts of culturally responsive curricula through longitudinal studies spanning multiple academic years to investigate whether the benefits observed in this study persist over time and contribute to broader academic and professional success. Comparative studies across different regional contexts in Thailand and other Southeast Asian countries could illuminate how culturally responsive approaches may need to be adapted for different demographic compositions and institutional environments.

Research on technology integration with culturally responsive pedagogy could explore how digital learning environments can support multicultural ESL education, particularly in contexts with resource limitations or geographic constraints that limit face-to-face cultural exchange opportunities. Additionally, the investigation of instructor development programs for culturally responsive teaching could provide insights into effective professional development approaches for multicultural education contexts.

7. Conclusion

This research demonstrates that systematically developed culturally responsive curricula can significantly enhance ESL learning outcomes for multicultural student populations in Thai higher education contexts through comprehensive attention to cultural diversity as an educational resource rather than a challenge. The comprehensive R&D approach employed in this study produced measurable improvements in both language proficiency and intercultural competence while increasing student engagement and motivation, providing empirical support for theoretical claims about the effectiveness of culturally responsive pedagogy.

The study contributes to the theoretical understanding of culturally responsive education by demonstrating its effectiveness in multicultural, rather than just bicultural, contexts, thereby extending current knowledge about the scope and applicability of culturally responsive approaches. The study also provides practical guidance for curriculum developers working in similar Southeast Asian contexts, where student demographics are becoming increasingly diverse due to regional integration and educational mobility.

The systematic development process documented in this research offers a replicable framework for creating culturally responsive curricula that maintain academic rigor while also honoring cultural diversity. The

evidence that culturally responsive approaches can enhance, rather than compromise, academic achievement challenges assumptions about trade-offs between cultural inclusion and academic standards.

Beyond its immediate contributions to ESL education in Thailand, this research has broader implications for understanding how educational institutions can respond effectively to the increasing globalization and student mobility. The finding that systematic attention to cultural diversity enhances, rather than hinders, academic achievement provides important evidence for policy development and institutional planning in multicultural educational contexts.

8. Recommendations

8.1 Recommendations for Practice

Based on the findings of this study, several evidence-based recommendations emerge for ESL curriculum development and implementation in multicultural higher education contexts. Educational institutions should invest in comprehensive cultural needs assessments that explore not only language priorities but also cultural backgrounds, learning preferences, and communication styles of their specific student populations. This assessment should inform curriculum development from the outset rather than relying on standardized approaches developed for different demographic contexts, ensuring that cultural responsiveness is systematically integrated rather than superficially added.

Instructors and curriculum developers should prioritize the creation of locally relevant materials that represent the cultural contexts of their specific student populations, moving beyond superficial cultural content to address deeper aspects of cultural influence on learning and communication. This may involve supplementing commercial textbooks with regionally developed resources that reflect local cultures, knowledge systems, and communication patterns.

Professional development programs should focus specifically on culturally responsive teaching approaches and multicultural awareness, with training that is practical and context-specific rather than generic. Such programs should address the particular cultural dynamics present in local educational environments and provide ongoing support for implementation challenges.

8.2 Recommendations for Policy Development

Institutional policies should explicitly support culturally responsive approaches through resource allocation, assessment frameworks, and professional development requirements. Universities should develop systematic approaches to demographic analysis and cultural needs assessment as standard components of curriculum development processes.

Assessment policies should incorporate multiple measures of success, including intercultural competence development alongside traditional language proficiency measures, recognizing the importance of cultural competence for student success in globalized contexts.

8.3 Recommendations for Future Research

Future research should examine the long-term impacts of culturally responsive curricula through longitudinal studies spanning multiple academic years to investigate whether the benefits observed in this study persist over time and contribute to broader academic and professional success. Multi-site research across different regional contexts in Thailand and other Southeast Asian countries could enhance the generalizability of findings and identify universal versus context-specific elements of effective culturally responsive curricula.

Research on technology integration with culturally responsive pedagogy could explore how digital learning environments can support multicultural ESL education, particularly in contexts with resource limitations or geographic constraints that limit face-to-face cultural exchange opportunities. Additionally, the investigation of cost-effective implementation strategies could provide guidance for resource-limited institutions seeking to develop culturally responsive programs.

Comparative research examining different models of culturally responsive curriculum development could identify optimal approaches for specific institutional contexts and student populations, contributing to a more nuanced understanding of effective implementation strategies in diverse educational settings.

References

- Abacioglu, C. S., Volman, M., & Fischer, A. H. (2020). Teachers' multicultural attitudes and perspective taking abilities as factors in culturally responsive teaching. *British Journal of Educational Psychology*, 90(3), 736–752. <https://doi.org/10.1111/bjep.12328>
- Asamoah, D. K., Ofori-Dwumfuo, G. O., & Opoku, M. P. (2023). Sociocultural and contextual complexities in EFL teachers' classroom assessment practices: A comparative study. *Assessment in Education: Principles, Policy & Practice*, 30(4), 456–478. <https://doi.org/10.1080/0969594X.2023.2234567>
- Braun, V., & Clarke, V. (2023). *Thematic Analysis: A Practical Guide to Understanding and Doing* (2nd ed.). SAGE Publications. <https://doi.org/10.1080/2159676X.2023.2193593>
- Brown, H. D. (2023). *Principles of Language Learning and Teaching* (8th ed.). Pearson Education. <https://doi.org/10.4324/9781003258582>
- Brownicity Research. (2024). *Transforming Organizational Culture Through Intercultural Competence Development: Annual Impact Report*. Brown City Publications.
- Chayaprakob, T., & Maroha, S. (2023). Integrating intercultural communicative competence into online EFL classrooms: An empirical study in Thailand. *Asian-Pacific Journal of Second and Foreign Language Education*, 8(1), Article 4. <https://doi.org/10.1186/s40862-022-00174-1>
- Creswell, J. W., & Creswell, J. D. (2023). *Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches* (6th ed.). SAGE Publications. <https://doi.org/10.7748/nr.2023.e1839>
- Darasawang, P., & Watson Todd, R. (2023). English language teaching challenges in Thai higher education: Policy implementation and pedagogical practices. *Asian EFL Journal*, 27(2), 45–68. <https://doi.org/10.7575/aiaa.all.v.14n.2p.23>
- Estaji, M., & Koganil, S. (2024). Assessment beliefs, conceptions, and practices in EFL contexts: A systematic review. *Language Assessment Quarterly*, 21(2), 178–203. <https://doi.org/10.1080/15434303.2024.2301234>
- Gay, G. (2021). *Culturally Responsive Teaching: Theory, Research, and Practice* (4th ed.). Teachers College Press. <https://doi.org/10.4324/9781003239574>
- Halim, L., Ramli, N. A. M., & Norawi Ali, M. (Eds.). (2024). *Culturally Responsive Science Pedagogy in Asia: Status and Challenges for Malaysia, Indonesia and Japan*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003168706>
- Hammer, M. R. (2023). The Intercultural Development Inventory: An approach for assessing and building intercultural competence. In M. A. Moodian (Ed.), *Contemporary leadership and intercultural*

- competence: Understanding and utilizing cultural diversity to build successful organizations* (pp. 203-217). SAGE Publications. <https://doi.org/10.4135/9781071878200.n12>
- Kongkerd, W. (2022). Teaching English in Thailand: Challenges and pedagogical approaches in multicultural classrooms. *RELC Journal*, 53(2), 412-425. <https://doi.org/10.1177/0033688220972339>
- Ladson-Billings, G. (2023). *Culturally Relevant Pedagogy: Asking a Different Question* (2nd ed.). Teachers College Press. <https://doi.org/10.1177/0042085922112645>
- Malo-Juvera, G., & Correll, P. K. (2023). The culturally responsive teaching observation instrument. *Journal of Research in Childhood Education*, 37(2), 291-306. <https://doi.org/10.1080/02568543.2022.2132386>
- Ministry of Education Thailand. (2021). *Basic Education Curriculum B.E. 2564 (2021): English Language Learning Standards and Multicultural Education Guidelines*. Office of the Basic Education Commission. Retrieved from https://www.moe.go.th/moe/upload/xxl/file/2564/curriculum_2021_english.pdf
- Ministry of Education Thailand. (2024). *National Education Statistics and Competitiveness Report 2024*. Office of the Permanent Secretary. Retrieved from https://www.moe.go.th/statistics/2024/annual_report.pdf
- Paris, D., & Alim, H. S. (2022). *Culturally Sustaining Pedagogies: Teaching and Learning for Justice in a Changing World* (2nd ed.). Teachers College Press. <https://doi.org/10.4324/9781003239864>
- Park, J. S.-Y., & Wee, L. (2022). *Markets of English: Linguistic Capital and Language Policy in a Globalizing World*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003239801>
- Phromphithak, S., & Chaisorn, S. (2021). Success or failure of Thai higher education development: Critical factors in quality assurance policy process. *Sustainability*, 13(17), 9486. <https://doi.org/10.3390/su13179486>
- Powell, R., Cantrell, S. C., Malo-Juvera, V., & Correll, P. (2023). Culturally responsive instruction observation protocol: A tool for teacher research and professional development. *Journal of Teacher Education*, 74(3), 245-261. <https://doi.org/10.1177/00224871221138503>
- Ramadhan, S., & Rumondang, R. (2023). Integrating entrepreneurship into humanities education: A model for curriculum development. *Journal of Entrepreneurship Education*, 26(1), 1-15. <https://doi.org/10.1080/08276331.2023.2187654>
- Rychly, L., & Graves, E. (2012). Teacher characteristics for culturally responsive pedagogy. *Multicultural Perspectives*, 14(1), 44-49. <https://doi.org/10.1080/15210960.2012.646853>
- Sandra, D., Wijaya, T. T., & Santoso, H. B. (2020). Cross-cultural perspectives in Southeast Asian higher education curricula. *Journal of International Education in Business*, 13(2), 185-200. <https://doi.org/10.1108/JIEB-03-2020-0019>
- Sangwanglao, S. (2024). Competency-based education in Thailand: Policy and practice. *Journal of Education and Learning*, 13(1), 45-59. <https://doi.org/10.5539/jel.v13n1p45>
- Thompson, K. L., & Martinez, R. A. (2024). Research and development methodologies in educational innovation: Contemporary approaches and applications. *Educational Research Quarterly*, 47(3), 34-52. <https://doi.org/10.1080/01587919.2024.2298765>
- Wei, L. (2022). Translanguaging as a practical theory of language in multilingual education. *Applied Linguistics*, 43(3), 432-452. <https://doi.org/10.1093/applin/amab016>

การสร้างประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวกลุ่ม LGBTQIA+ ชาวไทย เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันในบริบทของธุรกิจโรงแรมในประเทศไทย Creating Tailored Experiences for Thai LGBTQIA+ Tourists to Achieve a Competitive Advantage in the Context of Hotel Businesses in Thailand

พรนภา ธนโพธิ์วิรัตน์^{1*}

มนัสสินี บุญมีศรีสง่า¹

ระชานนท์ ทวีผล¹

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี¹

*e-mail: pornnapa.thana@gmail.com

Pornnapa Thanapotivirat¹

Manassinee Boonmeesrisa-Nga¹

Rachanon Taweephon¹

Faculty of Management Science Silpakorn University, Petchaburi IT Campus¹

Received: March 22, 2025, Revised: May 24, 2025, Accepted: July 10, 2025

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางการสร้างประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวกลุ่ม LGBTQIA+ ชาวไทย และเพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันในบริบทของธุรกิจโรงแรมในประเทศไทย โดยนำเสนอแนวคิดที่วิเคราะห์องค์ความรู้การสร้างประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวที่มีการเชื่อมโยงกับงานบริการของธุรกิจโรงแรม โดยใช้วิธีรวบรวมและสังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และบทความวิชาการที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 1) แนวคิดนักท่องเที่ยวกลุ่ม LGBTQIA+ 2) แนวคิดการสร้างประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวในบริบทของธุรกิจโรงแรม 3) แนวคิดกลยุทธ์การตลาดบริการ 4) แนวคิดคุณค่าตราผลิตภัณฑ์และบริการ 5) แนวคิดคุณภาพบริการ และ 6) แนวคิดคุณค่าที่นักท่องเที่ยวได้รับ เพื่อเป็นเครื่องมือในการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน การเข้าถึงความต้องการ และสร้างประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวกลุ่ม LGBTQIA+ ชาวไทย เป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรม สามารถนำแนวคิดนี้ไปประยุกต์ใช้เพื่อยกระดับการบริการผ่านการสร้างประสบการณ์ที่น่าจดจำ การยอมรับในความแตกต่าง การปฏิบัติที่เท่าเทียม การให้บริการอย่างไว้ที่ใจ ความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่แตกต่างจากคู่แข่ง สร้างความเชื่อมั่นและการเชื่อมโยงกับคุณค่าที่นักท่องเที่ยวได้รับ เกิดความประทับใจและเกิดความภักดีต่อตราผลิตภัณฑ์และบริการ รวมทั้งการแนะนำบอกต่อ และกลับมาใช้บริการซ้ำ

คำสำคัญ: การสร้างประสบการณ์ นักท่องเที่ยวกลุ่ม LGBTQIA+ ความได้เปรียบทางการแข่งขัน ธุรกิจโรงแรม

Abstract

This academic article aims to propose a guideline for creating tailored experiences for Thai LGBTQIA+ tourists to achieve a competitive advantage in the context of the hotel business in Thailand. The article presents a set of interrelated concepts that link tourist experiences with hotel business services. Information has been synthesized from relevant documents, textbooks, academic articles, and research papers. The conceptual foundation includes 1) LGBTQIA+ tourist behavior, 2) tourist experience design in the hotel business context, 3) service marketing strategies, 4) brand equity of products and services, 5) service quality and 6) perceived customer value. These concepts serve as tools for understanding the needs of Thai LGBTQIA+ tourists and for enhancing their travel experiences. This approach is useful for hotel business operators to apply in improving their services by creating memorable experiences, embracing diversity, ensuring equality, delivering flawless service, and offering distinctive features. These factors help build customer confidence, strengthen perceived value, foster satisfaction and loyalty toward the brand and service, encourage word-of-mouth recommendations, and promote repeat visits.

Keywords: Experience Creation; LGBTQIA+ Tourists; Competitive Advantage; Hotel Business

บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการในประเทศไทยมีการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง สามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศ จนกระทั่งได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ปลายปี พ.ศ. 2562 ส่งผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ เช่น ธุรกิจโรงแรม ธุรกิจการท่องเที่ยว เป็นต้น ทำให้สูญเสียรายได้จากการท่องเที่ยว ผู้ประกอบการต่างพยายามหาช่องทางที่จะรักษาหรือประคับประคองให้ธุรกิจอยู่รอดต่อไป (Prapasa, & Dokchan, 2022) ส่งผลให้กลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายเปลี่ยนแปลงไปจากการวิเคราะห์ของ Creative Thailand (2021) ระบุว่า นักท่องเที่ยวกลุ่ม LGBTQIA+ เป็นความคาดหวังของผู้ประกอบการที่ช่วยพลิกฟื้นอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการในช่วงปี พ.ศ. 2564 เนื่องจากมีความพร้อมและมีการวางแผนการเดินทางมากกว่านักท่องเที่ยวกลุ่มอื่น ๆ มีวัตถุประสงค์เพื่อพักผ่อน หลบหนีความวุ่นวายในชีวิตประจำวันและมีลักษณะกิจกรรมคล้ายกับนักท่องเที่ยวทั่วไป มีความพึงพอใจซื้อผลิตภัณฑ์และบริการที่ตอบสนองความต้องการหรือรสนิยมการเลือกที่พัก เช่น โรงแรมหรูหร่า พูลวิลล่า และรีสอร์ท เป็นต้น เลือกร้านอาหารที่มีการบริการได้คุณภาพ มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักและเป็นที่นิยม ส่วนใหญ่มีรูปแบบการท่องเที่ยวระยะสั้นประมาณ 2-3 วัน และเดินทางได้บ่อยครั้งพร้อมกับกลุ่มเพื่อนร้อยละ 32 เดินทางมาเป็นคู่ร้อยละ 28 ในขณะที่ผลสำรวจ Booking (2023) ระบุว่าช่องว่างที่เกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยวกลุ่ม LGBTQIA+ พบว่า ได้รับประสบการณ์เชิงลบขณะเดินทางท่องเที่ยวในต่างประเทศ มีประสบการณ์ที่ไม่ประทับใจจากผู้คนในชุมชน มีบรรยากาศที่ไม่ต้อนรับ และไม่ต้องการกลับไปท่องเที่ยวซ้ำ เกิดการสูญเสียโอกาสมากถึงร้อยละ 82 ต้องเผชิญกับการเลือกปฏิบัติร้อยละ 75 ถูกตัดสิน โดนจ้องมอง หัวเราะเยาะ ได้รับคำพูดที่ไม่เหมาะสมมากถึงร้อยละ 29 ในขณะที่เดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทยกลับได้รับประสบการณ์เชิงบวก พบว่า รู้สึกดีที่ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นมิตรร้อยละ 31 รู้สึกประทับใจกับข้อมูลหรือคำแนะนำจากคนในชุมชนร้อยละ 29 รู้สึกดีที่ได้รับการดูแลต้อนรับจากพนักงานบริการร้อยละ 34 แต่ในบริบทของคุณภาพบริการ กลับพบว่า นักท่องเที่ยวเกิดความคาดหวังกับการบริการจากโรงแรมในหลายปัจจัย ได้แก่ 1) การให้บริการอย่างเป็นมิตร 2) โรงแรมมีทำเลที่ตั้งอยู่ใกล้กับชุมชนหรือกลุ่มคนที่มีรสนิยมเดียวกัน 3) โรงแรมมีชื่อเสียงหรือภาพลักษณ์ที่ดีกับนักท่องเที่ยว และ 4) โรงแรมมีเรื่องราวหรือประวัติความเป็นมาที่สามารถดึงดูดให้เข้าไปใช้บริการได้ (Creative Thailand, 2021)

จากการสำรวจของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (Ministry of Tourism and Sports, 2024a) พบว่า จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้าประเทศในปี พ.ศ. 2567 มีจำนวนทั้งสิ้น 35,545,740 คน เพิ่มขึ้นร้อยละ 26.27 ในช่วงเวลาเดียวกันก่อนเกิดสถานการณ์โควิด-19 สอดคล้องกับการวิเคราะห์ของเอ็กซิมนิวส์ (EXIM News, 2024) ได้วิเคราะห์การกระตุ้นการท่องเที่ยวให้เกิดความหลากหลาย พบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่ม LGBTQIA+ เป็นกลุ่มที่มีศักยภาพสูงและเป็นกลุ่มเป้าหมายของหลายธุรกิจมีการเติบโตอย่างรวดเร็ว คาดการณ์ว่าในปี พ.ศ. 2575 มีมูลค่ามากถึง 6 แสนล้านดอลลาร์สหรัฐ ทั้งนี้ในระหว่างปี พ.ศ. 2567–2575 มีอัตราเติบโตเฉลี่ยต่อปีร้อยละ 12.1 สำหรับการศึกษาของ Chen, & Boonpluak (2018) ซึ่งชี้ให้เห็นว่า ประเทศไทยเป็นจุดหมายปลายทางที่น่าสนใจของนักท่องเที่ยวกลุ่ม LGBTQIA+ เช่น เชียงใหม่ เชียงราย พัทธยา ภูเก็ต เป็นต้น รวมทั้งเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเข้าร่วมเทศกาลประเพณีที่มีชื่อเสียง เช่น เทศกาลสงกรานต์ มีปัจจัยสนับสนุนสำคัญ คือ ประเทศไทยเป็น Top LGBT Friendly Destination จากการส่งเสริมจากภาครัฐภายใต้แคมเปญ Amazing Thailand และ Paradise for All ผ่านการกระตุ้นจากราชบัณฑิตยสถานเพื่อเตรียมพร้อมทั้งการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยที่พร้อมต่อยกระดับให้ประเทศไทยเป็น Tourism Hub และ Top LGBTQIA+ Friendly Destination ผ่านการแสดงจุดยืนและเฉลิมฉลองแห่งเดือน Pride Month (Ministry of Tourism and Sports, 2024b) จากที่กล่าวมาข้างต้น พบว่า การศึกษายานวิจัยเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวกลุ่ม LGBTQIA+ ชาวไทย มีจำนวนจำกัด ในขณะที่พฤติกรรมนักท่องเที่ยวกลุ่ม LGBTQIA+ เป็นกลุ่มที่มีศักยภาพการซื้อสูงและเป็นโอกาสทางธุรกิจที่สร้างกลุ่มตลาดใหม่หรือกลุ่มตลาดเฉพาะ ส่งผลให้เกิดความถักทอในตราผลิตภัณฑ์ เกิดการซื้อหรือใช้บริการซ้ำ (Kiattikamolsri, & Thayansin, 2020)

ดังนั้นบทความวิชาการนี้ จึงสังเคราะห์และนำเสนอแนวคิดการสร้างประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวกลุ่ม LGBTQIA+ ชาวไทย เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันในบริบทของธุรกิจโรงแรมในประเทศไทย ประกอบด้วย 6 แนวคิด ได้แก่ 1) แนวคิดนักท่องเที่ยวกลุ่ม LGBTQIA+ 2) แนวคิดการสร้างประสบการณ์นักท่องเที่ยวในบริบทของธุรกิจโรงแรม 3) แนวคิดกลยุทธ์การตลาดบริการ 4) แนวคิดคุณค่าตราผลิตภัณฑ์และบริการ 5) แนวคิดคุณภาพบริการ และ 6) แนวคิดคุณค่าที่นักท่องเที่ยวได้รับ จากการสังเคราะห์เอกสารในประเด็นที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เอกสาร ตำรา ข้อมูลบนเว็บไซต์ บทความวิชาการและบทความวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากฐานข้อมูล ThaiLIS, TCI, Scopus และ EBSCO ข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์เป็นการนำเสนอแนวคิด (Conceptual Paper) เป็นแนวทางให้กับผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมสามารถนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับการดำเนินธุรกิจโรงแรมในแต่ละประเภท เพื่อเข้าถึงความต้องการนักท่องเที่ยว รวมทั้งเป็นการขยายโอกาสทางการตลาดสำหรับการสร้างประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวกลุ่ม LGBTQIA+ นำไปสู่การสร้างประสบการณ์ที่มีคุณค่าทุกจุดสัมผัสบริการ การบริการที่เป็นเอกลักษณ์ การมีส่วนร่วมเพิ่มมูลค่า เป็นเครื่องมือการสร้าง ความได้เปรียบทางการแข่งขัน และการบริการที่เหนือความคาดหมายให้แก่นักท่องเที่ยวกลุ่ม LGBTQIA+ รวมทั้งมีบทบาทสำคัญต่อความพึงพอใจและความตั้งใจใช้บริการ โรงแรม สร้างความแตกต่างและความได้เปรียบทางการแข่งขัน เป็นปัจจัยสำคัญนำไปสู่แนวทางแห่งความสำเร็จและการสร้างประสบการณ์ของธุรกิจโรงแรมในอนาคต

การสังเคราะห์เอกสาร

ผู้วิจัยได้สืบค้นข้อมูลจากเอกสาร ตำรา ข้อมูลบนเว็บไซต์ บทความวิชาการและบทความวิจัยที่เกี่ยวข้องจากฐานข้อมูล ThaiLIS, TCI, Scopus และ EBSCO ด้วยวิธีการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ ศึกษาข้อมูลระดับทฤษฎีคัดเลือกเอกสารแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อหาแนวคิดการสร้างประสบการณ์นักท่องเที่ยวกลุ่ม LGBTQIA+ ในบริบทของธุรกิจโรงแรม เพื่อสังเคราะห์ในประเด็นที่เกี่ยวข้อง ได้กำหนดเกณฑ์การคัดเลือก โดยมีรายละเอียดดังนี้ 1) เป็นงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ที่ศึกษาภายในประเทศและต่างประเทศ 2) เป็นการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ แนวคิดนักท่องเที่ยวกลุ่ม LGBTQIA+ แนวคิดการสร้างประสบการณ์นักท่องเที่ยวในบริบทของธุรกิจโรงแรม แนวคิดกลยุทธ์

การตลาดบริการ แนวคิดคุณค่าตราผลิตภัณฑ์และบริการ แนวคิดคุณภาพบริการ และแนวคิดคุณค่าที่นักท่องเที่ยวได้รับ
เท่านั้น 3) เป็นงานวิจัยที่ได้รับการเผยแพร่ในระหว่าง ปี พ.ศ. 2558 – 2568 หรือ ระหว่างปี ค.ศ. 2015 – 2025 และ
4) เป็นแนวคิดหรือทฤษฎีที่ถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลาย ผลการคัดเลือกที่กำหนดไว้มีจำนวนทั้งสิ้น 42 เรื่อง

แนวคิดนักท่องเที่ยวกลุ่ม LGBTQIA+

นักท่องเที่ยวกลุ่ม LGBTQIA+ เป็นกลุ่มคนที่ได้รับการยอมรับความเท่าเทียมอย่างแพร่หลาย ในระยะแรกความ
หลากหลายทางเพศ มีตัวอักษรย่อเพียง 4 ตัวอักษร คือ LGBT แต่เมื่อมีความหลากหลายทางเพศวิถีมากขึ้นจึงได้มีการ
เพิ่มเติมเป็น LGBTQIA+ เพื่ออธิบายความหมายของเพศวิถีของแต่ละกลุ่ม คือ L: Lesbian คือ ผู้หญิงที่ชอบผู้หญิงด้วยกัน
ได้แก่ เลสเบียน ทอม และดี G: Gay คือ ผู้ชายที่ชอบผู้ชายหรือกลุ่มคนที่ชอบเพศเดียวกัน B: Bisexual คือ บุคคลที่ชอบ
ทั้งผู้หญิงและผู้ชาย เรียกว่า ไบ หรือ ไบเซ็กชวล T: Transgender คือ บุคคลข้ามเพศเป็นผู้ที่มีความพึงพอใจกับเพศภาวะ
หรืออัตลักษณ์ทางเพศที่ตรงข้ามกับเพศกำเนิดของตนเอง เป็นชายข้ามเพศ หรือหญิงข้ามเพศ มักเรียก ว่า ทรานส์ (Trans)
Q: Queer คือ เป็นการเรียกแบบกว้าง ๆ ของบุคคลที่ไม่มีเพศตามขนบสังคมทั่วไปไม่จำกัดกรอบ หรือ Q: Questioning คือ
เป็นกลุ่มคนที่กำลังตั้งคำถามในเพศวิถีของตนเอง ยังไม่มีความแน่ชัดในตนเองแต่ไม่ใช่บุคคลข้ามเพศ I: Intersex คือ
สภาวะเพศกำกวมเป็นบุคคลที่มีทั้งโครโมโซมของเพศชายและเพศหญิง A: Asexual คือ เป็นกลุ่มคนที่ไม่รู้สึกทางเพศกับ
ผู้อื่นหรืออาจจะรู้สึกบ้างแต่ต้องมีบางอย่างมากระตุ้น หรือ A: Agender คือ บุคคลที่ไม่ต้องการระบุตัวตนเป็นเพศใด
นอกจากนี้ เครื่องหมาย + : คือ บุคคลที่มีลักษณะทางเพศนอกกรอบแบบอื่น ๆ โดยไม่จำกัดรูปแบบ ไม่จำกัดรูปลักษณ์
(Jangnert, Bunyavate, Jannual, & Chinnaphong, 2023)

พฤติกรรมนักท่องเที่ยวกลุ่ม LGBTQIA+ มีรูปแบบวิถีชีวิตที่มีความชื่นชอบการท่องเที่ยว สนุกสนานกับชีวิต
และต้องการพิสูจน์ตัวเองที่มีความสามารถ มีความเท่าเทียมและพร้อมที่จะจ่าย นิยมท่องเที่ยวเมืองหลักของประเทศ เช่น
กรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ หัวหิน (ประจวบคีรีขันธ์) เกาะสมุย (สุราษฎร์ธานี) เมืองพัทยา (ชลบุรี) ภูเก็ต และกระบี่ เป็นต้น
(Kotchare, Pathumporn, & Esichaikul, 2021; Wisarutsakul, Panyakampol, Hirunsalee, & Sinthuros, 2021)
จากการศึกษาของ Puangniyom, Ratanamaneichat, & Sukjaroen (2017) พบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่ม LGBTQIA+ มีความ
คาดหวังคุณภาพบริการ 4 ประเด็น ได้แก่ 1) การให้บริการอย่างเป็นมิตร ได้รับอภัยสั้ยไมตรี การตอบสนองแบบทันทีทันใดที่
ความเอาใจใส่จากพนักงาน รวมทั้งความรู้สึกลดอคัย ไม่เหยียดเพศหรือแบ่งแยกให้รู้สึกถึงความแตกต่าง 2) ทำเลที่ตั้งของ
ที่พักต้องอยู่ใกล้กับแหล่งชุมนุมของผู้ที่มีรสนิยมเดียวกัน 3) โรงแรมที่พักต้องมีชื่อเสียงหรือภาพลักษณ์ที่ดีต่อนักท่องเที่ยว
ที่มีความหลากหลายทางเพศ และ 4) โรงแรมที่พักต้องมีเรื่องราวหรือประวัติความเป็นมาที่น่าสนใจ มีรสนิยมการเลือกที่พัก
เป็นโรงแรมระดับ 4-5 ดาว ที่มีทำเลที่ตั้งอยู่ในเมือง เช่น โรงแรมที่มีความหรูหรา โรงแรมบูติก โรงแรมเครือข่าย เป็นต้น
จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า ปัจจัยความต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่ม LGBTQIA+ ที่มีต่อการท่องเที่ยว 11 ประเด็น
ได้แก่ 1) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก 2) ด้านความพร้อมในการใช้งาน 3) ด้านลักษณะที่ปรากฏ 4) ด้านที่พักแรม 5) ด้าน
ความมั่นใจ 6) ด้านการเข้าถึง 7) ด้านความชื่นชม 8) ด้านกิจกรรม 9) ด้านสิ่งดึงดูดใจ 10) ด้านความปลอดภัย และ 11) ด้าน
ความคุ้มค่าของผลิตภัณฑ์และบริการ (Hattingh, & Spencer, 2017; Kotchare et al., 2021; Kobkitpanichpol, &
Keawthip, 2022; Jangnert et al., 2023) (รูปที่ 1)

รูปที่ 1 ปัจจัยความต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่ม LGBTQIA+ ที่มีต่อการท่องเที่ยว
ที่มา: จากการสังเคราะห์และทบทวนวรรณกรรมของผู้วิจัย

จากรูปที่ 1 แสดงถึงความสัมพันธ์ของปัจจัยความต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่ม LGBTQIA+ ที่มีต่อการท่องเที่ยว เป็นองค์ประกอบความต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่ม LGBTQIA+ จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า มี 11 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) สิ่งอำนวยความสะดวก 2) ความพร้อมในการใช้งาน 3) ลักษณะที่ปรากฏ 4) ด้านที่พักแรม 5) ความมั่นใจ 6) การเข้าถึง 7) ความชื่นชม 8) กิจกรรม 9) สิ่งดึงดูดใจ 10) ความปลอดภัย และ 11) ความคุ้มค่าของผลิตภัณฑ์และบริการ โดยเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการที่มีต่อการท่องเที่ยว และการใช้ผลิตภัณฑ์และบริการ นับว่าเป็นรูปแบบวิถีชีวิตของกลุ่มนักท่องเที่ยวกลุ่ม LGBTQIA+ อาจกล่าวได้ว่า เป็นตลาดเฉพาะที่มีศักยภาพในการซื้อสูง มีความพร้อมและยินดีที่จะจ่ายเพื่อซื้อผลิตภัณฑ์และบริการที่มีความหรูหรา มีคุณภาพดี เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า นักท่องเที่ยวกลุ่ม LGBTQIA+ เป็นกลุ่มที่มีศักยภาพการซื้อสูง มีความพร้อมและยินดีจ่ายเพื่อซื้อผลิตภัณฑ์และบริการที่มีความหรูหรา มีคุณภาพและบริการที่ได้มาตรฐาน มีความคุ้มค่า มีรูปแบบการดำเนินชีวิต ที่ให้ความสำคัญกับความสนุกสนาน การมีส่วนร่วมและเข้าร่วมกลุ่มสังคม การได้รับการปฏิบัติที่เท่าเทียม และได้รับความปลอดภัย รวมทั้งมีปัจจัยความต้องการเฉพาะกลุ่ม อาจเรียกได้ว่าเป็นนักท่องเที่ยวกลุ่มตลาดเฉพาะ (Niche Market)

แนวคิดการสร้างประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวในบริบทของธุรกิจโรงแรม

ธุรกิจโรงแรมเป็นส่วนสำคัญที่นักท่องเที่ยวเข้ามาใช้บริการ ได้รับประสบการณ์จากการสร้างความพึงพอใจ และการสร้างความแตกต่างจากการรับบริการผ่านการรับรู้ทางด้านอารมณ์ และจดจำประสบการณ์ที่ประทับใจ กระบวนการพัฒนาประสบการณ์เป็นการบูรณาการกลยุทธ์ทางการตลาด การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การออกแบบประสบการณ์ให้กับนักท่องเที่ยว พร้อมทั้งกำหนดคุณภาพของประสบการณ์ให้มีความชัดเจน เนื่องจากประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวเป็นตัวแปรสำคัญของความได้เปรียบทางการแข่งขัน สะท้อนให้เห็นถึงสภาพแวดล้อมของโรงแรม มาตรฐานการบริการ และความปลอดภัย (Bravo, Martinez, & Pina, 2019) จากการศึกษาของ Muneekaew,

Pariwongkulatforn, Namwong, Puripakdee, & Jittithavorn (2023) ระบุว่า จุดสัมผัสในบริบทของธุรกิจโรงแรมสามารถกำหนดเป็นเป้าหมายสำคัญของธุรกิจโรงแรมที่พยายามสร้างประสบการณ์ความประทับใจของนักท่องเที่ยวที่มีประสบการณ์ที่ได้รับจากผลิตภัณฑ์และบริการ สามารถเชื่อมโยงผลิตภัณฑ์และบริการให้เป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต ตั้งแต่ก่อนการซื้อหรือใช้บริการ ระหว่างการซื้อหรือใช้บริการ และหลังการซื้อหรือใช้บริการ เพื่อสร้างประสบการณ์อันน่าประทับใจ สอดคล้องกับ Kitambi (2015) พบว่า สภาพแวดล้อมทางกายภาพของโรงแรมมีความสำคัญต่อความพึงพอใจและความภักดีของนักท่องเที่ยว และมีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างสภาพแวดล้อมทางกายภาพและความภักดีของนักท่องเที่ยว นอกจากนี้การรับรู้ต่อสิ่งที่จะต้องได้ในวันโรงแรมรวมทั้งพนักงาน บรรยากาศ การตกแต่งภายใน ป้าย สัญลักษณ์ และอุปกรณ์อื่น ๆ ของโรงแรม มีอิทธิพลต่อการสร้างประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวจนเกิดเป็นความภักดีต่อตราผลิตภัณฑ์และบริการ การสร้างประสบการณ์เป็นแนวทางเชิงกลยุทธ์ที่ต้องการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันด้วยการผสมผสานเหตุผล ลักษณะทางกายภาพ อารมณ์ ประสบการณ์ และปฏิสัมพันธ์ทางจิตวิทยา

องค์ประกอบการสร้างประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวในบริบทของธุรกิจโรงแรม

การสร้างประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวเป็นการสร้างความแตกต่างของธุรกิจโรงแรมที่พยายามให้บริการและสร้างความแตกต่างจากคู่แข่ง นำเสนอผลิตภัณฑ์และบริการที่มาพร้อมกับประสบการณ์ที่น่าจดจำ ผ่านการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กับสภาพแวดล้อม เกิดมุมมองทางจิตวิทยา ตอบสนองกับความคิด ความรู้สึก ความพึงพอใจ ความภักดี และการสร้างคุณค่าตราผลิตภัณฑ์และบริการ ผ่านการรับรู้ทางประสาทสัมผัส (Ren, Qiu, Ma, & Lin, 2018; Bravo et al., 2019); De Keyser, Lemon, Klaus, & Keiningham (2015) อธิบายว่า ประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวประกอบด้วยเหตุผล (Cognitive) ลักษณะทางกายภาพ (Physical) และอารมณ์ (Emotional) ผ่านการรับรู้จากประสาทสัมผัส (Sensory) เช่น รูป รสชาติ กลิ่น เสียง และสัมผัส เป็นต้น นอกจากนี้ จากการทบทวนวรรณกรรม มิติของประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวกลุ่ม LGBTQIA+ จากมุมมองที่หลากหลาย พบว่า ประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวสามารถแบ่งได้เป็น 9 ปัจจัย ได้แก่ 1) ความเพลิดเพลินทางอารมณ์ 2) ความแปลกใหม่ 3) ประสบการณ์ที่มีความหมาย 4) การเรียนรู้ 5) การมีส่วนร่วม 6) การมีปฏิสัมพันธ์กับคนในท้องถิ่น 7) การเติมเต็มพลังชีวิต 8) สามารถโอ้อวดได้ และ 9) การได้รับการยกย่อง (Thanh, & Kirova, 2018; Thangthong, & Nonsiri, 2019)

จากที่กล่าวมาข้างต้น พบว่า เส้นทางการสร้างประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวที่เรียกว่า จุดสัมผัสบริการ เริ่มจากก่อนการซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์และบริการ ระหว่างการซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์และบริการ และหลังการซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์และบริการ ผ่านองค์ประกอบสำคัญ 2 องค์ประกอบ คือ ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพและด้านปฏิสัมพันธ์ทางสังคม นอกจากนี้ องค์ประกอบการสร้างประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวในบริบทของธุรกิจโรงแรมที่เป็นการเชื่อมโยงในมิติของประสาทสัมผัส ความรู้สึกและอารมณ์ แสวงหาความแปลกใหม่ ความสนุกสนานเพลิดเพลิน การมีส่วนร่วมและการเป็นที่ยอมรับ เพื่อสร้างความจดจำและช่วงเวลาที่น่าประทับใจ ทำให้ผู้ประกอบการมีมุมมองการสร้างประสบการณ์นักท่องเที่ยวผ่านจุดสัมผัสบริการ เกิดการเชื่อมโยงในหลายมิติ ได้แก่ นักท่องเที่ยว พนักงาน ผลิตภัณฑ์และบริการ

แนวคิดกลยุทธ์การตลาดบริการ

แนวคิดกลยุทธ์การตลาดบริการ เป็นเครื่องมือที่ถูกนำมาประยุกต์ใช้เพื่อตอบสนองความต้องการ และมีความแตกต่างจากกลยุทธ์การตลาดทั่วไป โดยกลยุทธ์การตลาดแบบดั้งเดิมมี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านสถานที่ และด้านการส่งเสริมการตลาด ถูกนำมาใช้กับผลิตภัณฑ์ที่สามารถจับต้องได้ แต่การประยุกต์ใช้อาจไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอต่อธุรกิจบริการ เนื่องจากธุรกิจโรงแรมและที่พักเป็นธุรกิจที่ไม่สามารถจับต้องได้ เช่น ห้องพัก การบริการจากพนักงาน ลักษณะทางกายภาพของธุรกิจโรงแรมและที่พักที่ให้บริการ ดังนั้น นักการตลาดได้อธิบายเพิ่มเติมการตลาดสำหรับบริการเพิ่มอีก 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการ และด้านลักษณะทางกายภาพ

นำมาส่งเสริมและสร้างคุณค่าของธุรกิจบริการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น (Kotler, Keller, & Ang, 2018) สำหรับ Ekawati, & Yasa (2018) พบว่า ผลลัพธ์ของโรงแรมถูกนำเสนอผ่านสิ่งอำนวยความสะดวก และมอบสิทธิประโยชน์ที่หลากหลาย เช่น การบริการที่พักในรูปแบบการจัดหาห้องพักและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ สำหรับปัจจัยด้านราคาเป็นองค์ประกอบสำคัญที่แสดงถึงความสำเร็จของการบริหารธุรกิจโรงแรม เนื่องจากราคาและภาพลักษณ์มีอิทธิพลเชิงบวกต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อ สำหรับด้านสถานที่หรือทำเลที่ตั้งเป็นสิ่งสำคัญที่ธุรกิจเลือกเพื่อดำเนินธุรกิจมีอิทธิพลต่อกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้สามารถเข้าถึงได้ง่ายและสะดวกสบายและส่งผลกระทบต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับ Najib, Widyastuti, Andrianto, Septiani, & Fahma (2020) ซึ่งชี้ให้เห็นว่า โรงแรมที่มีสถานที่ตั้ง ทำเลดี เข้าถึงได้ง่าย มีความสะดวกสบาย ช่วยสร้างความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวและการขยายโอกาสทางธุรกิจ สำหรับการส่งเสริมการตลาด Hoffmann, & Burananuth (2019) กล่าวว่า การส่งเสริมการตลาดเป็นการนำเสนอ และสื่อสารข้อมูลของผลิตภัณฑ์ระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายผ่านเครื่องมือสื่อสาร สามารถแบ่งได้ 6 ประเภท ได้แก่ 1) การโฆษณา 2) การขายโดยพนักงานขาย 3) การส่งเสริมการขาย 4) การประชาสัมพันธ์ 5) การขายผ่านจดหมาย และ 6) การจัดงานอีเวนต์ โดยเครื่องมือเหล่านี้มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการในโรงแรมทูลุหระ Hahn, Bianchi, Baldissarelli, & Martins (2021) พบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่ม LGBTQIA+ มีความชื่นชอบสถานที่ท่องเที่ยวที่ดึงดูดใจ มีที่พัก และงานเทศกาลที่สามารถดึงดูดให้เข้าร่วมกิจกรรมได้ และยังมีปัจจัยอื่นที่ส่งผลกระทบต่อเลือกจุดหมายปลายทาง ได้แก่ โครงสร้างพื้นฐาน สังคมและสิ่งแวดล้อม และภาพลักษณ์ที่ดึงดูดใจ สำหรับ Hilal (2019) กล่าวว่า พนักงานเป็นบุคคลสำคัญที่ทำให้การใช้กลยุทธ์ทางการตลาด นำไปสู่การสร้างตราผลิตภัณฑ์ของโรงแรมและความภักดี ผ่านการเชื่อมโยงกับการตอบสนองของนักท่องเที่ยว สร้างความแตกต่างของผลิตภัณฑ์และการบริการ ผ่านการรับรู้การบริการและประสบการณ์จากการบริการของพนักงาน ทำให้เกิดการกระตุ้นการตัดสินใจซื้อสร้างความคาดหวัง การมีปฏิสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยวในสภาพแวดล้อมการบริการ ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ตราผลิตภัณฑ์ นอกจากนี้ลักษณะทางกายภาพ มีลักษณะในรูปแบบของ สี บรรยากาศ เพลง และทำเลที่ตั้ง เป็นปัจจัยสำคัญที่นักท่องเที่ยวเลือกเข้ามาใช้บริการ สอดคล้องกับ Rungruang, Nakprasut, & Khoonburan (2022) ซึ่งชี้ให้เห็นว่า ลักษณะทางกายภาพของโรงแรมมีอิทธิพลเชิงบวกต่อด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านพนักงาน และด้านกระบวนการ โรงแรมมีการดำเนินการปรับปรุงพัฒนาลักษณะทางกายภาพให้มีคุณภาพ ส่งผลให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงโรงแรมได้สะดวก สามารถสัมผัสได้ถึงลักษณะทางกายภาพของโรงแรมได้ชัดเจน โดยมีทำเลที่ตั้งเป็นปัจจัยสนับสนุน รวมทั้งคุณภาพบริการของโรงแรมที่นักท่องเที่ยวได้รับ สามารถสร้างความแตกต่างที่โดดเด่นได้ เช่น การตกแต่งสถานที่ การแต่งกายของพนักงาน การมีปฏิสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยว การให้บริการที่รวดเร็ว เป็นต้น ผ่านการสังเกตและประสาทสัมผัสที่นักท่องเที่ยวได้รับ นอกจากนี้จากการศึกษาของ Herjanto, Garza, & Amin (2023) ยืนยันว่า นักท่องเที่ยวกลุ่ม LGBTQIA+ ให้ความสำคัญกับคุณภาพของห้องพัก ทำเลที่ตั้ง ภัตตาคาร บาร์ สระว่ายน้ำ การตกแต่งของโรงแรม บริการซักผ้า ห้องออกกำลังกาย การคมนาคมขนส่ง เป็นอันดับแรก นับว่าเป็นสิ่งที่จับต้องได้ ดังนั้นจึงเป็นสิ่งที่ยืนยันได้ว่า กลยุทธ์ทางการตลาดบริการเป็นสิ่งที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ เป็นสิ่งดึงดูดใจให้เข้ามาใช้บริการและเป็นการสร้างความประทับใจครั้งแรกเมื่อเข้ามาใช้บริการเป็นตัวบ่งชี้โดยรวมของธุรกิจโรงแรม (รูปที่ 2)

รูปที่ 2 แผนผังความสัมพันธ์ขององค์ประกอบกลยุทธ์การตลาดบริการ (7P's)

ที่มา: จากการสังเคราะห์และทบทวนวรรณกรรมของผู้วิจัย

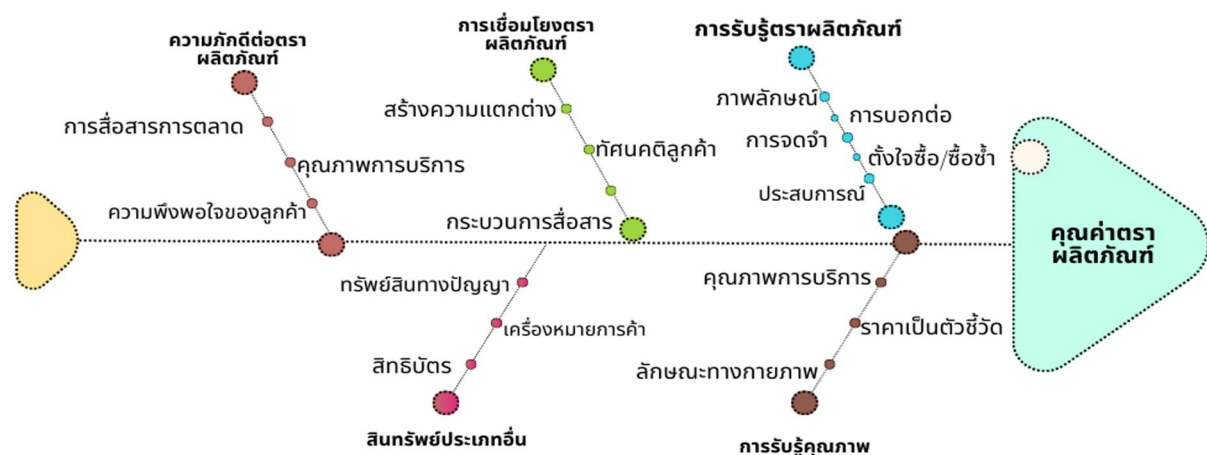
จากรูปที่ 2 สรุปได้ว่า องค์ประกอบกลยุทธ์การตลาดบริการทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านสถานที่ ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการ และด้านลักษณะทางกายภาพ โดยมีลักษณะที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ รวมทั้งมีความสัมพันธ์กับการรับรู้คุณภาพบริการ จากการประยุกต์ใช้องค์ประกอบทั้ง 7 ด้าน มีความเหมาะสมกับนักท่องเที่ยวกลุ่ม LGBTQIA+ ที่ถูกนำเสนอผ่านสิ่งอำนวยความสะดวก การบริการ การมอบสิทธิประโยชน์ที่หลากหลาย การส่งเสริมการขายที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อ ได้รับประสบการณ์เชิงบวก และกลับมาใช้บริการซ้ำ ดังนั้น จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ส่งผลให้ธุรกิจสามารถอยู่รอดได้ สร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันในสภาพแวดล้อมที่มีการแข่งขันสูง

แนวคิดคุณค่าตราผลิตภัณฑ์และบริการ

คุณค่าตราผลิตภัณฑ์เป็นหลักการความโดดเด่นของสัญลักษณ์ เช่น เครื่องหมายการค้า การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่มีความแตกต่างจากคู่แข่ง หรือทำให้ทราบที่มาของผลิตภัณฑ์และช่วยแบ่งส่วนตลาดมาจากคู่แข่ง คุณค่าตราผลิตภัณฑ์เป็นอรรถประโยชน์ของผลิตภัณฑ์และบริการที่เกิดกับนักท่องเที่ยวจากการรับรู้คุณค่าและมูลค่า จนเกิดการตระหนักถึงความสำคัญของการเชื่อมโยงตราผลิตภัณฑ์ การจดจำตราผลิตภัณฑ์ การระลึกถึงและเกิดการซื้อซ้ำ (Piriyakul, & Piriyakul, 2021) ทั้งนี้ Im, Kim, Elliot, & Han (2012) และ Pitsaphol (2023) เสนอว่า การรับรู้คุณค่าตราผลิตภัณฑ์ของนักท่องเที่ยว ประกอบด้วย 4 มิติ ได้แก่ 1) การรับรู้ตราผลิตภัณฑ์ (Brand Awareness) 2) การเชื่อมโยงตราผลิตภัณฑ์ (Brand Association) 3) ความภักดีต่อตราผลิตภัณฑ์ (Brand Loyalty) 4) การรับรู้คุณภาพ (Perceived Quality) และ 5) สินทรัพย์ประเภทอื่น (Brand Assets)

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบแต่ละด้านมีความเชื่อมโยงกันไม่สามารถแยกจากกันได้ Kotler et al., (2018) กล่าวว่า การรับรู้ตราผลิตภัณฑ์ และภาพลักษณ์ที่ดีส่งผลต่อความเชื่อมั่น สร้างการจดจำ ความประทับใจ และส่งเสริมการตลาดที่ชัดเจน แบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) ภาพลักษณ์ตราผลิตภัณฑ์ที่บ่งบอกคุณลักษณะและเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความแตกต่างได้ 2) ภาพลักษณ์ผลิตภัณฑ์และบริการเป็นสิ่งที่ธุรกิจนำเสนอ และ 3) ภาพลักษณ์ของธุรกิจที่เป็นภาพสะท้อนให้เห็นถึงการ

บริหารและการดำเนินการอย่างเป็นระบบ ดังนั้นการปรับปรุงภาพลักษณ์โรงแรมจึงเป็นหัวใจของการรับรู้ของนักท่องเที่ยวจากประสบการณ์ที่ได้รับ ประกอบด้วย 6 ปัจจัย ได้แก่ 1) สถานที่ตั้งของโรงแรม 2) สิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพ 3) การออกแบบภายใน 4) ราคา 5) คุณภาพของผลิตภัณฑ์และบริการที่ได้รับ และ 6) สมรรถนะของพนักงาน สำหรับการรับรู้ภาพลักษณ์ในภาพรวม ประกอบด้วย 4 ปัจจัย ได้แก่ 1) การรับรู้ของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงแรม 2) ความมีชื่อเสียงของโรงแรม 3) รูปลักษณ์ภายนอก และ 4) การออกแบบ เกิดพฤติกรรมการแนะนำบอกต่อ และความตั้งใจใช้บริการซ้ำในระยะยาว จากการศึกษาของ Sop (2020) กล่าวว่า การออกแบบโรงแรมที่ส่งผลบวกกับอารมณ์ ความสุข ความสบาย เป็นการเชื่อมโยงตราผลิตภัณฑ์ให้เกิดความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อคุณภาพของโรงแรม ส่งผลให้เกิดการเข้าพักในระยะยาว เกิดความภักดีต่อตราผลิตภัณฑ์ ทั้งนี้ความสัมพันธ์ระหว่างภาพลักษณ์และความภักดีต่อตราผลิตภัณฑ์ เป็นการนำเสนอเพื่อช่วยให้โรงแรมสร้างกลยุทธ์พัฒนาธุรกิจให้ประสบความสำเร็จ เพราะภาพลักษณ์โรงแรมมีผลต่อความภักดีต่อตราผลิตภัณฑ์ ช่วยให้นักท่องเที่ยวเกิดความตั้งใจกลับมาใช้บริการซ้ำหรือเกิดการบอกต่อ การรับรู้ของด้านคุณภาพและราคา เป็นปัจจัยที่กำหนดการรับรู้คุณค่าผลิตภัณฑ์และบริการที่ได้รับแลกกับเงินที่จ่ายไป ดังนั้น การรับรู้คุณภาพของราคาจึงเป็นปัจจัยภายนอกที่เป็นดัชนีชี้วัดคุณภาพของผลิตภัณฑ์และบริการ (รูปที่ 3)

รูปที่ 3 แผนผังความสัมพันธ์ของแนวคิดคุณค่าตราผลิตภัณฑ์และบริการ (Brand Equity)

ที่มา: จากการสังเคราะห์และทบทวนวรรณกรรมของผู้วิจัย

จากรูปที่ 3 ความสัมพันธ์ของแนวคิดคุณค่าตราผลิตภัณฑ์และบริการ เป็นคุณค่าที่เกิดขึ้นจากการรับรู้และสัมผัสได้ของนักท่องเที่ยวที่เป็นประสบการณ์ที่สามารถรู้สึกได้ รวมทั้งรับรู้ว่าคุณภาพผลิตภัณฑ์และบริการนั้นมีประโยชน์ทำให้ต้องเกิดการซื้อซ้ำ โดยให้ความสำคัญกับองค์ประกอบที่สำคัญ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การรับรู้ตราผลิตภัณฑ์ (Brand Awareness) 2) การเชื่อมโยงตราผลิตภัณฑ์ (Brand Association) 3) ความภักดีต่อตราผลิตภัณฑ์ (Brand Loyalty) 4) การรับรู้คุณภาพ (Perceived Quality) และ 5) สินทรัพย์ประเภทอื่น (Brand Assets) เกิดความเชื่อมโยงกับความเชื่อมั่น ความไว้วางใจ และรับรู้ถึงคุณภาพของผลิตภัณฑ์และบริการ จนนำไปสู่พฤติกรรมของลูกค้าเกิดการซื้อซ้ำ (Re-Purchase) การบอกต่อ (Word-of-Mouth: WOM) นับว่าเป็นโอกาสทางธุรกิจของผู้ประกอบการโรงแรม

แนวคิดคุณภาพบริการ

คุณภาพบริการ เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นระหว่างผู้ให้บริการและนักท่องเที่ยว เพื่อเปรียบเทียบสิ่งที่คาดหวังกับการบริการที่ได้รับจริง หากสร้างการบริการที่เหนือความคาดหวังไว้มีผลทำให้เกิดความพึงพอใจจากบริการที่ได้รับและกลับมาใช้บริการซ้ำ เครื่องมือที่เป็นมาตรวัดคุณภาพบริการเรียกว่า SERVQUAL เป็นองค์ประกอบของคุณภาพบริการ

Parasuraman, Zeithaml, & Berry (1988 cited in Mouzaek, Al Marzouqi, Alaali, Salloum, Aburayya, & Suson, 2021) 5 มิติ ได้แก่ 1) ความเป็นรูปธรรม (Tangibility) ลักษณะทางกายภาพที่ปรากฏให้เห็นถึงสิ่งอำนวยความสะดวกสามารถมองเห็นและจับต้องได้ 2) ความน่าเชื่อถือ (Reliability) เป็นความสามารถให้บริการมีความถูกต้อง ความสม่ำเสมอสามารถให้ความไว้วางใจได้ 3) การตอบสนองต่อความต้องการ (Responsiveness) เป็นการตอบสนองความพร้อมและความเต็มใจที่ให้บริการ สามารถตอบสนองความต้องการได้อย่างทันท่วงที เข้าถึงได้ง่าย ได้รับความสะดวกสบาย และเคารพความเป็นส่วนตัว 4) การสร้างความมั่นใจ (Assurance) ให้กับนักท่องเที่ยว พนักงานจำเป็นต้องแสดงถึงทักษะความรู้ความสามารถในการให้บริการ และตอบสนองความต้องการด้วยความสุภาพ ก่อให้เกิดความประทับใจ รู้สึกปลอดภัยและมั่นใจในการเลือกใช้บริการ ส่งผลต่อความภักดี เป็นการสร้างความมั่นใจที่นักท่องเที่ยวสามารถสัมผัสได้ และ 5) ความเอาใจใส่ (Empathy) เป็นความสามารถในการดูแลเอาใจใส่ตามความต้องการที่แตกต่างกันไป ใส่ใจรับฟังปัญหาความคิดเห็น มีสัมพันธภาพที่ดีต่อการรับฟังปัญหาของนักท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจเมื่อได้ใช้บริการที่ตรงต่อความต้องการ โรงแรมมีความเอาใจใส่ในการบริการอย่างเท่าเทียมให้เป็นไปตามมาตรฐานของโรงแรม รวมทั้งพนักงานดูแลเอาใจใส่ Mouzaek et al., (2021) กล่าวว่า โรงแรมระดับหรูหราสส่วนใหญ่ใช้คุณภาพบริการเป็นกลยุทธ์ที่สร้างความแตกต่าง รวมทั้งการเพิ่มมูลค่าด้านราคาให้กับบริการ เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่พึงพอใจกับการบริการที่ได้รับจากโรงแรม รวมทั้งสามารถชี้วัดได้ว่า คุณภาพบริการสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาใช้บริการ และประสบความสำเร็จทางการตลาดจากการใช้กลยุทธ์สร้างความแตกต่าง

นอกจากนี้ Laophanthakun, & Sakdasirorat (2016) ระบุว่า นักท่องเที่ยวกลุ่ม LGBTQIA+ ให้ความสำคัญกับการเอาใจใส่ ทำความเข้าใจกับความต้องการอย่างแท้จริง เอาใจใส่ทุกรายละเอียด ให้เกียรติและไม่ทำให้รู้สึกถูกละเลยปฏิบัติ สำหรับการศึกษาของ Puangniyom et al., (2017) พบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่ม LGBTQIA+ ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การเข้าพักในโรงแรม เกิดความวิตกกังวลและรู้สึกอึดอัดจากการบริการของพนักงาน และรู้สึกไม่พอใจกับพนักงานที่ขาดความเข้าใจและการเอาใจใส่ ดังนั้น ผู้ประกอบการควรมีการจัดฝึกอบรมพนักงาน การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้มั่นใจว่า ธุรกิจโรงแรมมีความพร้อมต่อการตอบสนองความต้องการ การเอาใจใส่ดูแลอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ นักท่องเที่ยวมีความต้องการได้รับความรู้สึกว่าเป็นบุคคลสำคัญต้องการได้รับความเอาใจใส่ (รูปที่ 4)

รูปที่ 4 คุณภาพบริการ 5 มิติ

ที่มา: จากการสังเคราะห์และทบทวนวรรณกรรมของผู้วิจัย

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า มิติของคุณภาพบริการ 5 มิติ ประกอบด้วย 1) ความเป็นรูปธรรม (Tangibility) 2) ความน่าเชื่อถือ (Reliability) 3) การตอบสนองต่อความต้องการ (Responsiveness) 4) การสร้างความมั่นใจ (Assurance) และ 5) ความเอาใจใส่ (Empathy) ทั้งนี้ มิติของคุณภาพบริการที่เป็นความสามารถในการรับรู้ของนักท่องเที่ยวที่สามารถแยกความแตกต่างของการนำเสนอการบริการจากผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมได้ เพื่อเปรียบเทียบสิ่งที่ได้รับระหว่างการบริการที่คาดหวังกับการบริการที่ได้รับจริง หากสร้างการบริการที่เหนือความคาดหวังไว้ การนำเสนอความคิด มิติของคุณภาพบริการไปประยุกต์ใช้มีความเหมาะสมกับนักท่องเที่ยวกลุ่ม LGBTQIA+ ที่ให้ความสำคัญกับความปลอดภัย ความเอาใจใส่ทุกรายละเอียด การปฏิบัติอย่างเท่าเทียม การรับฟังด้วยความตั้งใจ สร้างความเชื่อมั่น และการตอบสนองที่รวดเร็ว มีส่วนช่วยสร้างความพึงพอใจจากบริการที่ได้รับ เกิดการแนะนำบอกต่อและกลับมาใช้บริการซ้ำ

แนวคิดคุณค่าที่นักท่องเที่ยวได้รับ

คุณค่าที่นักท่องเที่ยวได้รับเป็นตัวชี้วัดความสามารถทางการแข่งขันที่เหนือกว่าคู่แข่ง เป็นมูลค่าของการบริการที่ได้รับจากการส่งมอบประสบการณ์ที่ดีในทุกจุดสัมผัสบริการจนเกิดเป็นความพึงพอใจ คุณค่าในมุมมองของประสบการณ์จากการศึกษาของ Hatthakam (2023) พบว่า ตัวชี้วัดที่ได้จากคุณค่าที่ได้รับ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) คุณค่าทางอรรถประโยชน์ 2) คุณค่าทางอารมณ์ 3) คุณค่าทางสังคม และ 4) คุณค่าทางประสบการณ์ ในขณะที่ Berezan, Raab, Krishen, & Love (2015) ระบุว่า นักท่องเที่ยวกลุ่ม LGBTQIA+ พิจารณาคุณค่าที่ได้รับจากชื่อเสียงของโรงแรม ความปลอดภัย และความรู้สึกรักความเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มชุมชนที่สนับสนุนกับความหลากหลายทางเพศ เพื่อเป็นเกณฑ์ในการเลือกที่พัก ในขณะที่นักวิชาการหลายท่านได้เสนอว่า คุณค่าทางการยอมรับ เป็นการตระหนักถึงความโดดเด่นทางสังคม มีการเชื่อมโยงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวที่ต้องการเป็นที่ยอมรับทางสังคม กระตุ้นให้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจ มีภาพลักษณ์ที่ดีทางสังคมและผ่านสัญลักษณ์เชิงประสบการณ์ ในขณะที่เดียวกัน Sanongkhun, & Dabphet (2020) พบว่า นักท่องเที่ยวเกิดความคาดหวังในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์และบริการ 3 ด้าน คือ ด้านการเรียนรู้ ด้านประสบการณ์ และด้านการพักผ่อน ในขณะที่ระหว่างการใช้หรือใช้ผลิตภัณฑ์และบริการ นักท่องเที่ยวให้คุณค่าผลิตภัณฑ์และบริการทางการท่องเที่ยวใน 5 ด้าน ได้แก่ 1) คุณค่าทางอรรถประโยชน์ เป็นประโยชน์ที่ได้รับจากการซื้อหรือการใช้ผลิตภัณฑ์และบริการ 2) คุณค่าทางอารมณ์ เป็นความรู้สึกที่ได้รับผลิตภัณฑ์และบริการ 3) คุณค่าทางความรู้ความคิด เป็นการได้เรียนรู้สิ่งใหม่ 4) คุณค่าทางเงื่อนไข เป็นผลิตภัณฑ์และบริการที่มีคุณค่าเมื่ออยู่ภายใต้สภาพแวดล้อมเฉพาะ และ 5) คุณค่าทางประสบการณ์ เป็นผลิตภัณฑ์และบริการที่มีคุณค่ามากกว่าความคาดหวัง สำหรับ Noypa, Potipiroon, & Srimai (2017) กล่าวว่า การสร้างคุณค่าที่ได้รับ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) คุณค่าทางอรรถประโยชน์ เป็นประโยชน์ที่ลูกค้าได้รับจากการใช้ผลิตภัณฑ์ 2) คุณค่าทางสังคม เมื่อตัดสินใจซื้อหรือใช้บริการทำให้ภาพลักษณ์ดีขึ้น 3) คุณค่าทางอารมณ์ เกิดขึ้นเมื่อได้ใช้ผลิตภัณฑ์และบริการ เกิดการกระตุ้นความรู้สึก 4) คุณค่าทางความรู้ความคิด เกิดขึ้นจากการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ และ 5) คุณค่าทางเงื่อนไข เป็นคุณค่าของผลิตภัณฑ์และบริการที่เกิดขึ้นเมื่ออยู่ภายใต้เงื่อนไขหรือสภาพแวดล้อม สำหรับ Herjanto, Falcon Garza, Cary, & Kasuma (2024) กล่าวว่า คุณค่าทางสังคมในบริบทของโรงแรม สำหรับนักท่องเที่ยวเป็นการแสดงออกถึงความเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนทางสังคม การใช้เข้าเพื่อการเดินทางท่องเที่ยว การแสวงหามิตรภาพใหม่ ๆ การแบ่งปันประสบการณ์การเดินทางที่ไม่เหมือนใคร การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและการยอมรับในสังคม (รูปที่ 5)

รูปที่ 5 แผนภาพแนวคิดคุณค่าที่นักท่องเที่ยวได้รับ
ที่มา: จากการสังเคราะห์และทบทวนวรรณกรรมของผู้วิจัย

จากรูปที่ 5 สรุปได้ว่า คุณค่าที่นักท่องเที่ยวได้รับในบริบทของธุรกิจโรงแรม แสดงให้เห็นถึงความสามารถทางการแข่งขันที่เหนือกว่าคู่แข่ง เป็นมูลค่าของการบริการที่มาจากการส่งมอบประสบการณ์ที่ดีในทุกจุดสัมผัสบริการ เกิดเป็นความพึงพอใจ สามารถแยกเป็น 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) คุณค่าทางเศรษฐกิจ 2) คุณค่าทางสังคม 3) คุณค่าทางอารมณ์ 4) คุณค่าทางคุณภาพ 5) คุณค่าทางอรรถประโยชน์ และ 6) คุณค่าทางประสบการณ์ เพราะคุณค่าที่ได้รับเป็นตัวชี้วัดความสามารถทางการแข่งขันที่ผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมพยายามสร้างให้เหนือกว่าคู่แข่ง จากการส่งมอบประสบการณ์ที่ดีในทุกจุดสัมผัสบริการ และการประเมินคุณค่าขึ้นอยู่กับการรับรู้ต่อบริการที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ จนเกิดเป็นความพึงพอใจ ความภักดีต่อตราผลิตภัณฑ์และบริการ และเกิดการซื้อซ้ำในอนาคต

องค์ความรู้

การสร้างประสบการณ์นักท่องเที่ยวกลุ่ม LGBTQIA+ ชาวไทย เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน นอกจากการสร้างประสบการณ์นักท่องเที่ยวในบริบทของธุรกิจโรงแรมที่เกิดจากการพัฒนาจุดสัมผัสบริการ (Touch Point) แต่ขึ้นอยู่กับผู้ประกอบการ โรงแรมแต่ละแห่งที่ประยุกต์ใช้แนวคิดจากองค์ความรู้ที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่ามี 4 องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ 1) กลยุทธ์การตลาดบริการ 2) คุณค่าตราผลิตภัณฑ์และบริการ 3) คุณภาพบริการ และ 4) คุณค่าที่นักท่องเที่ยวได้รับ ก่อให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินธุรกิจที่สามารถสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันในบริบทของธุรกิจโรงแรม ที่มีความเหมาะสมกับนักท่องเที่ยวกลุ่ม LGBTQIA+ ชาวไทย ที่มีลักษณะกลุ่มตลาดเฉพาะ (Niche Market) การสร้างความแตกต่างที่ได้กล่าวมาข้างต้น สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาใช้บริการในสถานะที่มีการแข่งขันสูง การสร้างความแตกต่างของภาพลักษณ์ ให้ความสำคัญกับการสร้างคุณค่า ความน่าสนใจของผลิตภัณฑ์และบริการที่เหนือกว่าคู่แข่ง ผ่านการนำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ เช่น กิจกรรมพิเศษ การปฏิสัมพันธ์ทางสังคม สภาพแวดล้อม พร้อมกับการให้บริการจากพนักงานที่มีความเชี่ยวชาญ ให้ความเอาใจใส่ และตอบสนองอย่างรวดเร็ว เป็นการส่งมอบประสบการณ์ใหม่ ๆ ที่น่าจดจำ สามารถสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจโรงแรม ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่และพบองค์ประกอบที่เป็นปัจจัยสนับสนุนการสร้างประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวกลุ่ม LGBTQIA+ ชาวไทย เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันในบริบทของธุรกิจโรงแรมในประเทศไทย (รูปที่ 6)

รูปที่ 6 การสร้างประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวกลุ่ม LGBTQIA+ ชาวไทย
ที่มา: จากการสังเคราะห์และทบทวนวรรณกรรมของผู้วิจัย

บทสรุป

จากการศึกษาแนวคิดการสร้างประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวกลุ่ม LGBTQIA+ ชาวไทยเพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันในบริบทของธุรกิจโรงแรมในประเทศไทย พบว่า การสร้างประสบการณ์ควรเริ่มจากการเข้าใจความต้องการของนักท่องเที่ยวที่คาดหวังว่าจะได้รับประสบการณ์จากการใช้บริการ โรงแรม รวมทั้งมีกรณีตัวอย่างเชิงประจักษ์ที่ผู้ประกอบการได้ประยุกต์ใช้แนวคิดการสร้างประสบการณ์จากองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ 1) การส่งเสริมการตลาด 2) การจัดกิจกรรมพิเศษหรือเทศกาล 3) พนักงานบริการ 4) สภาพแวดล้อม 5) การปฏิสัมพันธ์ทางสังคม 6) การเอาใจใส่ 7) การตอบสนองที่รวดเร็ว และ 8) คุณค่าที่ได้รับ เพื่อสร้างประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวกลุ่ม LGBTQIA+ และทำให้เกิดความได้เปรียบทางการแข่งขันในบริบทของธุรกิจโรงแรม ดังเช่น การจัดกิจกรรม The Gay Pool Party in Bangkok ของโรงแรม IBIS Style Bangkok Silom ให้มีความสำคัญกับการสร้างประสาทสัมผัสบรรยากาศที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว กิจกรรมและความบันเทิง ประเพณีและวัฒนธรรมของไทย ความปลอดภัยและความเท่าเทียม (IBIS Style Bangkok Silom, 2025) นอกจากนี้ยังมีเทศกาล Love Out Loud จัดขึ้นที่โรงแรม W Bangkok งานที่เต็มไปด้วยสีสัน มุ่งเน้นความสำคัญและความมุ่งมั่นขององค์กรที่ต้องการส่งเสริมความเท่าเทียมและความหลากหลายทางเพศ ผู้เข้าร่วมงานสามารถเลือกซื้ออาหารจากแมริออท บอนวอย ออน วีลส์ (Marriott Bonvoy on Wheels) ที่ถูกนำเสนอในธีม Love Out Loud กิจกรรมลุ้นรับรางวัลจากโรงแรมต่างๆ ที่เข้าร่วมงาน โดยรายได้จากการจัดกิจกรรมนำไปสมทบทุนองค์กรไม่แสวงหากำไร (Bangkok Rainbow, 2021)

จากที่กล่าวมาข้างต้น การประยุกต์ใช้องค์ประกอบการสร้างประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวกลุ่ม LGBTQIA+ ชาวไทย เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันในบริบทของธุรกิจโรงแรมในประเทศไทย สำคัญทั้ง 8 องค์ประกอบที่ผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมควรตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างประสบการณ์ที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการรับรู้ผ่านกลยุทธ์การตลาดบริการ คุณค่าตราผลิตภัณฑ์และบริการ คุณภาพบริการ และคุณค่าที่นักท่องเที่ยวได้รับ เป็นเครื่องมือของการสร้างประสบการณ์ที่ดีให้กับนักท่องเที่ยวกลุ่ม LGBTQIA+ ชาวไทย ผ่านจุดสัมผัสบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการจากการเข้าพักหรือใช้บริการที่สร้างประสบการณ์ความแปลกใหม่ที่น่าจดจำ ความตื่นเต้น การเรียนรู้ การมีส่วนร่วม ได้รับความปลอดภัย การยอมรับในความแตกต่างของนักท่องเที่ยว ได้รับการปฏิบัติที่เท่าเทียม การให้บริการอย่างไร้ที่ติ

ความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่แตกต่างจากคู่แข่ง สร้างความเชื่อมั่นและการเชื่อมโยงกับการคุณค่าที่นักท่องเที่ยวได้รับ เกิดความประทับใจและเกิดความภักดีต่อตราผลิตภัณฑ์และบริการ รวมทั้งการแนะนำบอกต่อ ทำให้กลับมาใช้บริการซ้ำ และนำไปสู่การเข้ามาใช้บริการในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาได้ครอบคลุมถึงการสร้างประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวกลุ่ม LGBTQIA+ ชาวไทย ที่เป็นตลาดเฉพาะ พบว่า

1. ผู้ประกอบการควรมีการออกแบบผลิตภัณฑ์และบริการที่ตอบสนองความต้องการเฉพาะของนักท่องเที่ยวกลุ่ม LGBTQIA+ เช่น สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคู่รักเพศเดียวกัน กิจกรรมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนหรือกิจกรรมสนับสนุนองค์กรการกุศล เป็นต้น
2. พัฒนาการส่งเสริมการตลาด รวมทั้งช่องทางการสื่อสารการตลาดที่เหมาะสม และสามารถเข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวกลุ่ม LGBTQIA+ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การใช้ภาษาที่ครอบคลุม การแสดงออกถึงภาพลักษณ์ที่ส่งเสริมความหลากหลาย เป็นต้น
3. ฝึกอบรมพนักงานบริการให้มีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญของการบริการอย่างเท่าเทียม และไม่เลือกปฏิบัติ สร้างความเชื่อมั่นและเชื่อมโยงกับการสร้างประสบการณ์ สร้างความภักดี เกิดการบอกต่อ และกลับมาใช้บริการซ้ำ

References

- Bangkok Rainbow. (2021). *PRIDE at W Bangkok*. Retrived December 20, 2024, from <https://bangkokrainbow.org/2022/05/30/pride-at-w-bangkok/>
- Berezan, O., Raab, C., Krishen, A. S., & Love, C. (2015). Loyalty runs deeper than thread count: An exploratory study of gay guest preferences and hotelier perceptions. *Journal of Travel and Tourism Marketing*, 32(8), 1034-1050.
- Booking. (2023). *Reveals LGBTQ+ Traveler Insights for 2023 and the Bright Future of Inclusive Travel*. Retrived April 18, 2024, from <https://news.booking.com/th-th/bookingcom-reveals-the-insight-of-lgbtq-travelers-in-2023/> [in Thai]
- Bravo, R., Martinez, E., & Pina, J. M. (2019). Effects of service experience on customer responses to a hotel chain. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 31(1), 389-405.
- Chen, K. T. N., & Boonpluak, T. (2018). Travel Motivations of Homosexual Travelers in Thailand. *TAT Review*, 4(3), 38-41. [in Thai]
- CreativeThailand. (2021). *LGBTQ travels to the rescue after covid-19*. Retrieved May 6, 2024, from https://www.creativethailand.org/article-read?article_id=33087 [in Thai]
- De Keyser, A., Lemon, K. N., Klaus, P., & Keiningham, T. L. (2015). A framework for understanding and managing the customer experience. *Marketing Science Institute Working Paper Series*, 85(1), 15-121.
- Ekawati, N. W., & Yasa, N. N. K. (2018). Service marketing mix strategy and service loyalty towards hotel's success. *Global Business and Finance Review (GBFR)*, 23(1), 63-74.
- EXIM News. (2567). *LGBTQ+ Tourism*. Retrieved July 6, 2024, from https://www.exim.go.th/eximinter/e-news/32605/0624_trend.html [in Thai]

- Hahn, I. S., Bianchi, J., Baldissarelli, J. M., & Martins, A. A. M. (2021). LGBT+ tourists' destination choice: Relationship between psychological motivations and destination image. *Revista de Administração da UFSM*, 14(1), 1086-1100.
- Hatthakam, R. (2023). Marketing approach for creating added value of sports tourism. *Disciplinary Journal Buriram Rajabhat University*, 7(1), 1-17. [in Thai]
- Hattingh, C., & Spencer, J. P. (2017). Salient factors influencing gay travellers' holiday motivations: A push-pull approach. *African Journal of Hospitality, Tourism and Leisure*, 6(4), 1-26.
- Herjanto, H., Falcon Garza, R., Cary, J. C., & Kasuma, J. (2024). Hotel guests' customer value: LGBTQ Perspective. *Tourism Review International*, 28(4), 311-324.
- Herjanto, H., Garza, R. F., & Amin, M. (2023). LGBTQ hotel selection criteria: A thematic analysis method. *Journal of Hospitality and Tourism Insights*, 7(4), 2199-2215.
- Hilal, M. I. M. (2019). The effects of services marketing mix elements on brand equity and customer response to tourists hotels in the east coast of Sri Lanka. *International Journal of Innovative Technology and Exploring Engineering*, 8(11), 249-259.
- Hoffmann, M., & Burananuth, N. (2019). Promotion Mix Factors Relating with Selection Decision Making on Five-Star Hotels in Bangkok. In *The 2019 International Academic Research Conference in Yunana* (pp. 46-50).
- IBIS Style Bangkok Silom. (2025). *Gay Pool Party Bangkok*. Retrieved January 15, 2025, from <https://www.ibisstylesbangkoksilom.com/gay-hotel-in-silom/gay-pool-party-bangkok/>
- Im, H. H., Kim, S. S., Elliot, S., & Han, H. (2012). Conceptualizing destination brand equity dimensions from a consumer-based brand equity perspective. *Journal of Travel and Tourism Marketing*, 29(4), 385-403.
- Jangnert, P., Bunyavate, P., Jannual, O., & Chinnaphong, P. (2023). Demands of LGBTQIA+ tourists towards Pattaya City Tourism, Chonburi Province. *Western University Research Journal of Humanities and Social Science*, 9(1), 157-168. [in Thai]
- Kiattikamolsri, P., & Thayansin, L.S. (2020). Factors Influencing LGBT Tourists' Loyalty in Pattaya, Chonburi Province. In *The 15th RSU National Graduate Research Conference* (pp.1070 – 1084). Graduate School, Rangsit University
- Kitambi, P. (2015). The impact of physical environment on customer loyalty in Mwanza four star hotels. *Eastern African Journal of Hospitality, Leisure and Tourism*, 3(1), 50-63.
- Kobkitpanichpol, B., & Keawthip, P. (2022). The analysis of LGBTQ+ tourists behavior in Chiang Mai Province. *Journal of Management Science Chiangrai Rajabhat University*, 17(2), 89-107. [in Thai]
- Kotchare, T., Pathumporn, J., & Esichaikul, R. (2021). A study of destination image factors and destination choices the foreign gay tourists' loyalty to tourism destination in Thailand. *Journal of Multidisciplinary in Humanities and Social Sciences*, 4(2), 727-743. [in Thai]
- Kotler, P., Keller, K. L., & Ang, S. H. (2018). *Marketing Management: An Asian Perspective*. London: Pearson.
- Laophanthakun, A., & Sakdasirorat, A. (2016). LGBT: niche market (High Potential) that Thai Entrepreneurs Shouldn't Overlook. *FEU Academic Journal*, 10(1), 7-20. [in Thai]
- Ministry of Tourism and Sports. (2024a). *International Tourist Arrivals to Thailand Jan - Dec 2024*. Retrieved January 20, 2025, from <https://www.mots.go.th/news/category/758> [in Thai]

- Ministry of Tourism and Sports. (2024b). *World Pride 2030*. Retrieved June 30, 2024, from https://www.tatnewsthai.org/news_detail.php?newsID=5684 [in Thai]
- Mouzaek, E., Al Marzouqi, A., Alaali, N., Salloum, S. A., Aburayya, A., & Suson, R. (2021). An empirical investigation of the impact of service quality dimensions on guests satisfaction: a case study of Dubai hotels. *The Journal of Contemporary Issues in Business and Government*, 27(3), 1186-1199.
- Muneekeaw, P., Pariwongkulatforn, N., Namwong, S., Puripakdee, S., & Jittithavorn, C. (2023). Analysis of factors influencing the perception of hotel customer experience management in the west coast tourism development area. *Journal of MCU Buddhapanya Review*, 8(5), 13-28.
- Najib, M., Widyastuti, H., Andrianto, M. S., Septiani, S., & Fahma, F. (2020). Market orientation and service quality as driving forces of business sustainability: Evidence from small coffee shop. *Academy of Strategic Management Journal*, 19(6), 1-8.
- Noypa, S., Potipiroon, W., & Srimai, S. (2017). Customer values in life assurance business in Thailand. *Executive Journal*, 37(2), 75-87. [in Thai]
- Piriyakul, I., & Piriyakul, R. (2021). Customer experience management and adaptive design to Enhance Brand Equity: a moderating effect of gender. *Journal of Business, Innovation and Sustainability (JBIS)*, 16(3), 29-44. [in Thai]
- Pitsaphol, C. (2023). The correlation between hostel brand equity dimensions in Thailand. *Asia Social Issues*, 17(2), 1-15.
- Prapasa, W., & Dokchan, P. (2022). Impact of covid-19 to the hotel business. *Interdisciplinary Academic and Research Journal*, 2(5), 345-358. [in Thai]
- Puangniyom, P., Ratanamaneichat, C., & Sukjaroen, N. (2017). Hotel business guidelines for creating LGBT marketing opportunity. *Veridian E-Journal, Slipakorn University*, 10(3), 2455-2471. [in Thai]
- Ren, L., Qiu, H., Ma, C., & Lin, P. M. (2018). Investigating accommodation experience in budget hotels. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 30(7), 2662-2679.
- Rungruang, N., Nakprasut, C., & Khoonburan, T. (2022). An analysis of the influent paths among marketing mix factors of the Hotel Businesses in Udon Thani Province. *Journal of Graduate School, Pitchayatat*, 17(1), 135-146. [in Thai]
- Sanongkhun, B., & Dabphet, S. (2020). Customer value on tourism products and services between first-time and repeat tourists: the study of Tourism in Rattanakosin Island. *Thammasat University Journal*, 39(3), 12-38. [in Thai]
- Sop, S. A. (2020). A systematic literature review on hotel design. *Turizm Akademik Dergisi*, 7(2), 297-310.
- Thangthong, N., & Nonsiri, P. (2019). Fostering of the exclusive memorable experience for cruise tourists at Thailand's Ports of call The Development of Maritime Tourism in Thailand. *Journal of Business Economics and Communications*, 14(3), 41-55. [in Thai]
- Thanh, T. V., & Kirova, V. (2018). Wine tourism experience: a netnography study. *Journal of Business Research*, 83, 30-37.
- Wisarutsakul, W., Panyakampol, C., Hirunsalee, S., & Sinthuros, T. (2021). A study of tourism supply promptness in welcoming LGBT tourists: A case study of Gay tourists. *International Thai Tourism Journal*, 17(1), 140-163. [in Thai]

การท่องเที่ยวตามความสนใจพิเศษ: แรงจูงใจ รูปแบบกิจกรรม และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว Special Interest Tourism: Motivation, Types of Tourism Activities and Tourist Behaviors

ชลองศรี พิมลสมพงศ์*

นักวิชาการอิสระ สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม

*e-mail: palongsri@gmail.com

Chalongsri Pimonsompong

Independent Scholar, Program in Tourism and Hotel

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อหาแรงจูงใจในเชิงลึกที่ผลักดันให้เกิดความต้องการสำหรับการท่องเที่ยวตามความสนใจพิเศษโดยนำแนวคิดหลัก 3 เรื่อง คือ เรื่องที่ 1 ความต้องการจำเป็นของมนุษย์ 8 ขั้นของมาสโลว์ ซึ่งมีการพัฒนาแนวคิดมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 1954-1970 ได้แก่ 1) ความต้องการที่ตอบสนองความจำเป็นของร่างกายในการดำรงชีวิต 2) ความต้องการความปลอดภัยทั้งร่างกาย ครอบครัว และทรัพย์สิน 3) ความต้องการความรักและ/หรือการได้รับความเป็นเจ้าของ 4) ความต้องการยอมรับนับถือจากบุคคลใกล้ชิดและบุคคลทั่วไป 5) การตระหนักรู้ในการเติมเต็มศักยภาพของตนเอง 6) การรับรู้และเข้าใจในกระบวนการคิดวิเคราะห์ การจัดการข้อมูล ใช้เหตุผลและสติปัญญา 7) ความต้องการด้านสุนทรียภาพที่เป็นความมั่งคั่งในความรู้สึกและอยู่ในส่วนลึกของจิตใจ และ 8) การอุทิศตนหรือการใช้ชีวิตแบบก้าวข้ามศักยภาพตนเองมีความหมาย และเชื่อมโยงกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ หรือจิตวิญญาณ เรื่องที่ 2 แรงจูงใจ และความสนใจเชิงลึกในการท่องเที่ยวของแต่ละบุคคล ของ Agarwal, Busby, & Huang (2018) ได้แก่ 1) แรงจูงใจด้านจิตวิทยา 2) แรงจูงใจด้านอารมณ์ 3) แรงจูงใจด้านวัฒนธรรม และ 4) แรงจูงใจด้านการพัฒนาส่วนบุคคลและเรื่องที่ 3 ประเภทและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจพิเศษของ Agarwal, Busby, & Huang (2018) ได้แก่ 1) ผู้ที่มีความเบื่อหน่ายต้องการเปลี่ยนแปลงประสบการณ์ 2) ผู้ที่มีความกระตือรือร้น มีสิ่งที่น่าสนใจให้เลือกอย่างชัดเจน 3) ผู้เชี่ยวชาญ มีความรู้และทักษะสูงที่มาจากความสนใจพิเศษ และ 4) ผู้ที่มีความคลั่งไคล้ อุทิศตนให้กับสิ่งที่สนใจอย่างแข็ง การหาคำตอบตามวัตถุประสงค์ใช้การสังเคราะห์เนื้อหาหลักจาก 3 เรื่องแบบบูรณาการเชิงลึก พบว่า ความต้องการ/แรงจูงใจขั้น 4, 5, 6, 7 และ 8 ทำให้เกิดการท่องเที่ยวตามความสนใจพิเศษ มีรูปแบบกิจกรรมที่สร้างสรรค์ และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวแตกต่างกันในหลายมิติตามสถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมต่างท้องถิ่นและนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวจากภาครัฐ

คำสำคัญ: ลำดับขั้นความต้องการจำเป็นของมาสโลว์ แรงจูงใจของนักท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแบบความสนใจพิเศษ
พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว

Abstract

This academic article aims to explore the underlying motivations that drive demand for special interest tourism by integrating three core theoretical frameworks. The first framework is Maslow's eight-level hierarchy of human needs, which had been progressively developed during 1954 and 1970. These needs include: physiological needs essential for survival; safety needs related to personal security, family, and property; needs for love and a sense of belonging; needs for esteem and recognition from significant others and society at large; self-actualization - the realization of one's full potential; cognitive needs, encompassing perception, understanding the process of analytical thinking, information management, reasoning, and intellectual development; aesthetic needs - the appreciation of beauty and profound emotional experience; and self-transcendence - the pursuit of a meaningful life beyond the self and a sense of connection to the sacred or spirituality. The second framework concerns individual travel motivations and deep personal interests proposed by Agarwal, Busby, and Huang (2018), namely: psychological motivation, emotional motivation, cultural motivation, and personal development motivation. The third framework relates to types and behaviors of special interest tourists, also proposed by Agarwal, Busby, and Huang (2018), which include: novelty-seeking tourists who are bored with routine experiences and seek change; active tourists who have clear and specific interests; expert tourists who possess a high level of knowledge and skills derived from their special interests; and enthusiast tourists who are highly devoted and deeply committed to their interests. To achieve the research objective, an in-depth integrative synthesis of the three frameworks was conducted. The findings indicate that needs and motivations at levels 4, 5, 6, 7, and 8 of Maslow's hierarchy are key drivers of special interest tourism. Such tourism is characterized by creative forms of activities, and tourist behaviors vary across multiple dimensions according to economic status, social and cultural backgrounds, local contexts, and government tourism promotion policies.

Keywords: Maslow Hierarchy of Needs; Tourist Motivation; Special Interest Tourism; Tourist Behaviors.

บทนำ

แนวคิดในการศึกษาวิจัยว่า “นักท่องเที่ยว” และ “ผู้บริโภคร” เป็นบุคคลเดียวกันหรือไม่ การศึกษา “พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว” และ “พฤติกรรมของผู้บริโภค” ใช้แนวทางเดียวกัน และจัดว่าเป็นพฤติกรรมเดียวกันที่ใช้ทดแทนกันได้หรือไม่ สิ่งที่ “นักท่องเที่ยว” และ “ผู้บริโภค” ต้องการได้รับทั้งในเชิงปกติและในเชิงลึก คือ อะไร ต้องการอะไรบ้าง และสิ่งที่ต้องการนั้นมาจากไหนและแตกต่างกันอย่างไรในเรื่องแรงจูงใจ รูปแบบ ประเภท ชนิดและตัวอย่างวิธีการในการแสวงหาสิ่งของที่ต้องการบริโภค รวมทั้งกิจกรรมต่าง ๆ ที่ต้องการใช้บริการ หรือต้องการทำในระหว่างการบริโภค หรือการเดินทางท่องเที่ยว นักวิชาการและองค์กรด้านการท่องเที่ยวได้ศึกษาว่า พฤติกรรมการบริโภคของบุคคลทั่วไปที่ต้องการซื้อผลิตภัณฑ์การผลิตเชิงอุตสาหกรรม เช่น รถยนต์ เครื่องใช้ไฟฟ้า จนถึงเครื่องใช้ไม่สอยขนาดเล็ก ๆ เพราะต้องการใช้บริการที่น่าเสนอมาพร้อมกันด้วย แต่พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวต้องการทั้งการบริการ กิจกรรม และความคิดที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในการท่องเที่ยว เช่น การประเมินผลวันหยุดพักผ่อน การใช้เวลาว่างของบุคคลและการจัดนำเที่ยว ซึ่งเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับสถานที่ท่องเที่ยว ไปอย่างไร ไปบ่อยแค่ไหน และได้บริโภคอะไรบ้างในแหล่งท่องเที่ยวนั้น ในช่วงเวลาวันหยุดพักผ่อนที่นักท่องเที่ยวตั้งใจไป ส่วนผู้บริโภคก็มีกระบวนการชัดเจนในการซื้อ 3 ขั้นตอน คือ ก่อนการซื้อ และหลังการซื้อ ดังนั้น พฤติกรรมผู้บริโภคจึงเป็นกิจกรรมที่มีฐานจากความต้องการของมนุษย์ และมีลักษณะเป็นการปฏิบัติโดยใช้ความรู้แบบสหสาขาวิชา คือ เศรษฐศาสตร์ สังคมวิทยา และจิตวิทยา ซึ่งจะช่วยให้มีความสมบูรณ์ให้แก่การบริโภคของบุคคลทั่วไปได้ จากการประชุมเพื่อขยายความรู้ด้านการท่องเที่ยวเรื่อง “Interdisciplinary Tourism Research

Conference and the World Conference for Graduate Research in Tourism, Hospitality and Leisure” เมื่อวันที่ 24-29 พฤษภาคม 2559 ที่ประเทศตุรกี มีนักวิชาการมากกว่า 100 คน จากทั่วโลก ได้มีผลงานทางวิชาการที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวทั้งระดับชาติและนานาชาติ ซึ่งมีนักวิชาการที่มีชื่อเสียงในการศึกษาเรื่องนี้ คือ Kozak, & Kozak จากตำราเรื่อง Aspects of Tourist Behavior (Kozak, & Kozak, 2013) และ Tourist Behavior: An International Perspective (Kozak, & Kozak, 2016; 2018) การที่จะทำให้การศึกษาเรื่องนี้มีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวมากขึ้น คือ การให้มุมมองประสบการณ์ของนักท่องเที่ยว และการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวก็เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้

การศึกษาพฤติกรรมของ “ผู้บริโภค” หรือของ “นักท่องเที่ยว” ของนักวิชาการ ต่างประเทศมุ่งเน้นไปในเชิงการปฏิบัติการให้บริการทางธุรกิจการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นองค์ประกอบของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เช่น ประสบการณ์ของผู้เยี่ยมชม ความคาดหวัง และความพึงพอใจในงานนิทรรศการและแสดงสินค้าของประเทศมาเลเซีย โดย Alias, & Othman (2018) ความพึงพอใจของแขกผู้เข้าพักโรงแรมที่มีต่อพนักงานในเมืองอิสตันบูล และเมืองบาเซิลนา โดย Inelmen, & Hatipoglu (2018) และสิ่งกีดขวางและความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยวอเมริกันที่มีต่อการเดินทางไปประเทศจีน โดย Stepchenkova, Kirilenko, & Li (2018) เป็นต้น ตัวอย่างนี้มีมุมมองนักท่องเที่ยวในฐานะผู้บริโภคสินค้าและบริการของธุรกิจ รวมทั้งในเชิงการเปรียบเทียบระหว่าง 2 แหล่งท่องเที่ยวต่างเมืองและต่างประเทศเพื่อประโยชน์ทางการตลาด การขาย และการขยายตัวของธุรกิจ การศึกษาในเชิงการบริหารธุรกิจแบบนี้มีผลดีต่อผู้ประกอบการในระบบการท่องเที่ยว ทำให้เพิ่มการดำเนินงานทั้งแก่นักท่องเที่ยวภายในประเทศ (Domestics) และนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ (International) งานวิจัยส่วนมากจึงมุ่งหาคำตอบจากนักท่องเที่ยวในด้านแรงจูงใจ ความคาดหวัง การรับรู้ การสร้างประสบการณ์ ความเชื่อมั่น ความชอบ ความพึงพอใจ เป็นต้น ซึ่งเป็นการบอกผลลัพธ์สุดท้ายจากการไปเดินทางท่องเที่ยวมาแล้ว แต่ยังไม่สามารถตีความว่า เป็นพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวได้อย่างแท้จริงทั้งหมด ยังขาดมุมมองที่ชัดเจนในเรื่องรูปแบบกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวมีความสนใจเป็นพิเศษ ต้องการเดินทางท่องเที่ยวไปพบเห็น ทั้งเพื่อความเพลิดเพลินและทดลองทำด้วยตนเอง พฤติกรรมแบบนี้มาจากความสนใจเฉพาะในเชิงลึกซึ่งยากต่อการจัดระบบอย่างชัดเจนในเรื่องเพศ อายุ อาชีพ รายได้ การศึกษา และสถานะอื่น ๆ ว่าหากอยู่ในระดับเดียวกันแล้ว จะมีพฤติกรรมเหมือนหรือคล้ายกันหรือไม่ นักท่องเที่ยวต้องการค้นหาบางกิจกรรมเพื่อสร้างประสบการณ์ เติมเต็มความคาดหวัง และความปรารถนาของตนเองและด้วยตนเอง

ความสนใจเฉพาะหรือความสนใจเป็นพิเศษเป็นพลังผลักดันสำคัญที่ทำให้นักท่องเที่ยวค้นหาข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ โดยเฉพาะทางออนไลน์ ในที่สุดก็ทำให้เกิดเป็นแรงจูงใจสะสมที่ทำให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวไปดูชม ณ สถานที่จริงเมื่อมีความพร้อม การค้นหาแรงจูงใจในการแสดงออกและการกระทำของแต่ละบุคคลทำได้ยาก และเข้าใจได้ยากว่าทำไมทำเช่นนั้น เมื่อได้ทำกิจกรรมแล้วยังมีแรงจูงใจอื่น ๆ ตามมาอีกหรือไม่ ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวยังสามารถค้นหาความต้องการเชิงลึกของนักท่องเที่ยวได้อีกจากการประยุกต์ใช้แนวคิดของ Maslow แนวคิดนี้ มีการศึกษาอย่างกว้างขวางมานานเพื่อการทำธุรกิจจนมาถึงปัจจุบัน กล่าวคือ ความต้องการจำเป็นของมนุษย์ (Needs) นำไปสู่การก่อตัวของแรงจูงใจ (Motivation) หรือ ความปรารถนา (Desire) ให้มากขึ้น มีการเก็บสะสมไว้จนมีการแสดงออกทางพฤติกรรม (Behaviors) แบบต่าง ๆ ที่ตอบสนอง Needs ได้ สำหรับความต้องการของนักท่องเที่ยว ผู้ที่เกี่ยวข้องก็พยายามส่งเสริมสนับสนุนพร้อม ๆ กับมีคำถามว่าจะสร้างแรงจูงใจอย่างไรที่ทำให้เขาตัดสินใจเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวที่ตรงกับความสนใจพิเศษได้ การหาคำตอบในเรื่องนี้สามารถประยุกต์แนวคิดจากลำดับขั้นความต้องการจำเป็นของมนุษย์โดยมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Needs) และนำมาวิเคราะห์หา รูปแบบกิจกรรมการดำรงชีวิต แรงจูงใจและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่แสดงถึงการตอบสนองความต้องการเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องอุปสงค์และอุปทานในระบบการท่องเที่ยวได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ลำดับขั้นตอนความต้องการจำเป็นของมนุษย์โดยมาสโลว์ และการประยุกต์แนวคิด

ลำดับขั้นความต้องการ จำเป็นของมนุษย์	รูปแบบกิจกรรมการดำรงชีวิต และแรงจูงใจ	พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่แสดง ถึงการตอบสนองความต้องการ
1. ความต้องการที่ตอบสนองความ จำเป็นของร่างกาย ในการดำรงชีวิต (Physiological Needs)	1. การแสวงหาอาหาร น้ำ อากาศ บริสุทธิ์ และการได้นอนหลับอย่างดี เพื่อให้ร่างกายแข็งแรง ได้พักผ่อน ไม่ เจ็บป่วย ไม่ติดโรค และมีอายุยืน	1. การเลือกอาหาร และน้ำที่สะอาด ปลอดภัย รสชาติอร่อยจากอาหาร พื้นถิ่นในแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้มี พลังงาน และแข็งแรงเพียงพอในการ ทำกิจกรรมการท่องเที่ยว หรือ เดินทางต่อไป
2. ความต้องการความปลอดภัย ทั้ง ร่างกาย ครอบครัว และทรัพย์สิน (Safety)	2. การแสวงหาบ้านที่อยู่อาศัย มีที่พัก ห้องน้ำ ที่กว้างเพียงพอในการดำรง ชีวิตของตนเองและครอบครัว อยู่ใน บริเวณที่สะอาด มีการดูแลสุขอนามัย ที่ดี อยู่ไม่ไกลจากสถานที่ทำงาน และ มีการปรับเปลี่ยนที่อยู่อาศัยตาม พัฒนาการของสังคมและบ้านเมือง ตลอดจนมีความมั่นคงทางการเงิน และ มีสถานะทางสุขภาพที่ดี	2. การจองโรงแรมหรือที่พักแรม ในย่านที่มีการดูแลรักษาความ ปลอดภัยดี (Security) การเข้า-ออก ไม่มีอันตราย รู้สึกว่ายานพาหนะมี ความมั่นคงและปลอดภัยในทุก ช่วงเวลาของการเดินทางท่องเที่ยวที่ ต้องมีการเตรียมความพร้อมในการ รับรองไว้อย่างดี
3. ความต้องการความรัก และ/หรือ การ ได้รับความเป็นเจ้าของ (Love and/or Belonging) จากการยกย่องให้เกียรติ รวมทั้งการเป็นคนที่เป็นที่รัก/ถูกรักที่ สร้างความสุข ความรัก และความผูกพัน ในชีวิต	3. การได้รับมิตรภาพ หรือการยอมรับ ในกลุ่มสังคม (Social Needs) เริ่มจาก ญาติ มิตร เพื่อน ชมรม/สมาคม วิชาชีพเดียวกัน หรือไปสังสรรค์กับ กลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่เป็นโอกาสทาง อาชีพ และการปรับเปลี่ยนระดับชั้น ทางสังคม	3. การเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่ง ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงทั้งในไทยและ ต่างประเทศโดยมีการเผยแพร่ภาพ ทางสื่อโซเชียล เช่น Facebook, Line เป็นต้น เพื่อให้กลุ่มเพื่อน และ กลุ่มสังคมใกล้ชิดได้มองเห็นภาพ แห่งความสุข ความตื่นเต้น ความ แปลกใหม่ และได้รับประสบการณ์ ที่น่าสนใจจดจำทั้งผู้ให้และผู้รับ ซึ่งเป็นการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ระหว่างกัน
4. ความต้องการยอมรับนับถือจากบุคคล ใกล้ชิดและบุคคลทั่วไป (Esteem)	4. การได้รับความเคารพนับถือจาก ผู้อื่น ซึ่งมีจุดเริ่มต้นจากการเคารพนับ ถือตนเองในเรื่องคุณค่าของงานที่ทำ ด้วยความรู้ความสามารถของตนเอง มีความพยายามในการแสวงหา ความรู้ในการขยายงาน จนสามารถ ให้ความรู้ และสนับสนุนเพื่อน	4. การคัดเลือกแหล่งท่องเที่ยวที่มี ชื่อเสียงของท้องถิ่นของภูมิภาค และ ของโลกตามความต้องการเชิงลึกใน การไปเยี่ยมชมสถานที่จริงตาม ข้อมูลที่ได้รับมาจากแหล่งต่าง ๆ โดย มีความคาดหวังว่าจะได้รับ ประสบการณ์ใหม่จากการได้สัมผัส

ลำดับขั้นความต้องการ จำเป็นของมนุษย์	รูปแบบกิจกรรมการดำรงชีวิต และแรงจูงใจ	พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่แสดง ถึงการตอบสนองความต้องการ
	ร่วมงานในระดับต่าง ๆ ได้ จนมี ลักษณะงานเป็นที่เลื่อง ผู้เชี่ยวชาญ หรือ ผู้ชำนาญการที่ได้รับการยอมรับ นับถือว่าประสบความสำเร็จ	ใน 5 ลักษณะ (Five Senses) ได้แก่ ได้ชม ได้ชิม ได้สัมผัส ได้ยิน และ ได้ดมกลิ่น โดยเข้าร่วมกิจกรรมที่ สร้างความพึงพอใจต่อร่างกายและ จิตใจ ที่นำมาเขียนอภิปรายหรือ บอกเล่าแก่เพื่อนร่วมงานและบุคคล ทั่วไป จนทำให้เปิดโอกาสในการทำ ความรู้จักและการได้รับการยอมรับ ที่น่าเชื่อถือแก่ผู้ที่สนใจในข้อมูล เหล่านี้ในเชิงประจักษ์พยาน
5. การตระหนักรู้ในการเติมเต็มศักยภาพ ของตนเอง (Self-Actualization)	5. การยอมรับตนเองว่าต้องการพัฒนา ในเรื่องใดบ้างให้สมบูรณ์แบบอย่างมี เป้าหมายและต่อเนื่อง เช่น การใช้ เทคโนโลยีที่ทันสมัย การใช้ ภาษาต่างประเทศในการติดต่อสื่อสาร ทางธุรกิจ และการพัฒนาความรู้ ความสามารถในการจัดการบางเรื่อง ซึ่งต้องยอมรับความเป็นจริงทาง กฎหมาย ทางสังคมและทางธรรมชาติ ในการดำรงชีวิตโดยอาจไม่สนใจ ความคิดของผู้อื่นมากนัก เพื่อให้ ตนเองสามารถสร้างศักยภาพสูงสุด เท่าที่จะทำได้	5. การแสวงหาและคัดเลือกแหล่ง ท่องเที่ยว สถานที่พักผ่อน สถานที่ แวะพักรับประทานอาหาร การรักษา และส่งเสริมสุขภาพชีวิตของตนเอง และครอบครัวให้มีความสุข ความ เพลิดเพลินและให้ความรู้สึกรู้ว่าได้ ไปท่องเที่ยวสถานที่ที่มวลชนไป ท่องเที่ยวได้ยาก ได้มีโอกาสทำ กิจกรรมการท่องเที่ยวที่แปลกใหม่ เติมศักยภาพที่เป็นอยู่ ทั้งการ ท่องเที่ยวภายในประเทศและการ ท่องเที่ยวระหว่างประเทศ
6. การรับรู้และเข้าใจในกระบวนการ คิดวิเคราะห์การจัดการข้อมูล ใช้ เหตุผล และสติปัญญา (Cognitive Needs)	6. ความต้องการการรู้จักและเข้าใจ (To Know and to Understand) ใน สิ่งที่ไม่เคยพบเห็นมาก่อนว่าจะ นำมาใช้ในการดำรงชีวิตปัจจุบันได้ หรือไม่ อย่างไร เช่น การใช้วัตถุดิบ ท้องถิ่นในการปรุงอาหารเพราะได้ เคยลิ้มลองมาก่อนจากการเดินทาง ท่องเที่ยวหรือได้รับของฝาก การใช้ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ใหม่ ๆ ในการ คำนวณ และสร้างสรรค์ภาพกราฟิก แบบต่าง ๆ เพื่อใช้ในการประดิษฐ์	6. การค้นหาสิ่งที่ไม่เคยพบเห็นของ จริงทั้งในประเทศและต่างประเทศ เช่น การใช้ชีวิตประจำวันของชนเผ่า พื้นเมือง ความเชื่อ ความศรัทธาทาง ศาสนาและการแสดงออกของคนใน ชุมชนซึ่งทำให้เกิดกิจกรรมการ ท่องเที่ยวที่ดึงดูดใจ นักท่องเที่ยวให้ เข้าร่วมกิจกรรมได้ เช่น การแสดง พื้นเมือง การเข้าร่วมพิธีทางพุทธ ศาสนาและประเพณีในเทศกาลสำคัญ ต่างๆ ของไทย เช่น สงกรานต์ การตก

ลำดับขั้นความต้องการ จำเป็นของมนุษย์	รูปแบบกิจกรรมการดำรงชีวิต และแรงจูงใจ	พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่แสดง ถึงการตอบสนองความต้องการ
	สิ่งของ การก่อสร้าง และการ ออกแบบเพื่อการใช้ประโยชน์ในการ ทำงาน ทำให้เกิดการค้นหาลองจริง และเพิ่มความเข้าใจหรือประยุกต์ใช้ สติปัญญาในการประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์ ใหม่ ๆ ที่ให้ความสะดวกสบายใน ชีวิตประจำวันมากขึ้น	บาตร การบวชพระ ฯลฯ ซึ่งทำใ้ นักท่องเที่ยวสนใจในเรื่องการ ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และเปิดใจ ในการหล่อหลอมส่งผ่านและยอมรับ ความแตกต่างทางวัฒนธรรมของคน ต่างถิ่นมากขึ้น
7. ความต้องการทางด้านสุนทรียภาพ (Aesthetic Needs) ที่เป็ความงดงาม ในความรู้สึก และอยู่ในส่วนลึกของ จิตใจ ทำให้เกิดความชื่นชอบและมี ความสุขในการได้พบเห็นหรือทำ ความรู้สึก	7. ความต้องการสิ่งสวยงามทาง ธรรมชาติ และมีศิลปะเป็นแรงจูงใจ สำคัญในการดำรงชีวิตประจำวันและ กิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ มีความ ชื่นชอบในเครื่องมือ เครื่องใช้ ที่มี รูปร่างกลมกลืนกัน มีการจัดวางที่ เป็นระเบียบเรียบร้อย ชอบการ พักผ่อนหย่อนใจทั้งในที่สงบและใน ที่มีมีแสง สี เสียง ที่ไพเราะ สวยงาม ทำให้สบายใจ รู้สึกได้ว่ามีคุณภาพ ชีวิตที่ดี รูปแบบกิจกรรมการ ดำรงชีวิตมีการเปลี่ยนแปลงใน ลักษณะปัจเจกบุคคลมากขึ้น เพราะ แต่ละคนย่อมมีความรู้สึกถึงอารมณ์ ทางสุนทรียะที่แตกต่างกันในแต่ละ ช่วงเวลาของชีวิต	7. การแสวงหาความสวยงามทาง ธรรมชาติ และ/หรือศิลปะที่โดดเด่น ในสายตาหรือความรู้สึกของตนเอง (Outstanding Natural Beauty) ที่ นักท่องเที่ยวคนอื่นอาจมองไม่เห็น การเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวที่ เป็น Unseen และยังไม่ได้รับความ นิยม เช่น หมู่บ้านที่สวยงามที่สุดของ เมือง Biboury ในประเทศอังกฤษ สุสานที่สวยงามที่สุดที่เมืองปารีส ประเทศฝรั่งเศส และการพายเรือ เจ็บ ๆ ไปตามฝั่งคลองที่มีต้นลำพู และมีหิ่งห้อยจำนวนมากในยามค่ำ คืนของจังหวัดกาญจนบุรี จังหวัด สมุทรปราการ และหมู่บ้านอื่น ๆ ที่ มีหิ่งห้อยอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก นับว่าเป็นการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ ที่จำกัด แต่ให้ความสุนทรียภาพแก่ นักท่องเที่ยวที่ต้องการชมมาก
8. การอุทิศตนหรือการใช้ชีวิตแบบ ก้าวข้ามศักยภาพตนเองอย่างมี ความหมายและเชื่อมโยงกับสิ่ง ศักดิ์สิทธิ์หรือจิตวิญญาณ (Self- Transcendence) มีความรู้สึกว่ามีชัย อยู่เหนือความต้องการหลายอย่างที่ บุคคลทั่วไปมี รู้จักการมองโลกที่ กว้างขวางขึ้น และจำเป็นต่อการเป็น	8. การแสดงออกถึงภาวะหรือ ความสามารถของตัวเองในการก้าว ข้ามขีดจำกัดอย่างมีความหมายว่าเพื่อ ละทิ้งตัวเอง รู้สึกเป็นส่วนหนึ่งที่ใหญ่ กว่าหรือแสวงหาเป้าหมายของชีวิตให้ ชัดเจนขึ้น มีการมองข้ามความเป็น ตัวเองแบบแคบ ขยายความตระหนักรู้ ให้กว้างขวางขึ้น เช่น เชื่อมโยงกับ	8. ความนิยมการไปท่องเที่ยวแบบ จิตอาสา (Volunteer Tourism) ซึ่ง มีกิจกรรมการบำเพ็ญประโยชน์ต่อ ชุมชนท้องถิ่น ต่อกลุ่มผู้ด้อยโอกาส ต่อสังคม ต่อธรรมชาติ และอื่น ๆ โดยหวังว่าจะให้เกิดประโยชน์ มากกว่าตนเอง และต้องการได้รับ ประสบการณ์แปลกใหม่ที่จะนำไป

ลำดับขั้นความต้องการ จำเป็นของมนุษย์	รูปแบบกิจกรรมการดำรงชีวิต และแรงจูงใจ	พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่แสดง ถึงการตอบสนองความต้องการ
มนุษย์ที่สมบูรณ์	ธรรมชาติ หรือสิ่งที่มีความหมายสูงกว่าตัวเอง จึงชอบการช่วยเหลือผู้อื่น มักมีแรงจูงใจเพื่อเอาชนะจิตใจของตนเอง ต้องการอยู่เหนือตนเองให้ได้ ซึ่งเป็นรากฐานของจิตวิญญาณของตน	ปรับใช้กับความเป็นอยู่ในวัฒนธรรมของตนเองให้ดีขึ้น รวมทั้งการนำไปบอกเล่าแก่เพื่อนฝูง ญาติมิตร ได้รู้จักสังคมอื่นบ้าง นอกจากการรู้จักแต่ตนเอง นอกจากนี้ยังมีการท่องเที่ยวรูปแบบอื่น เช่น การท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ (Spiritual Tourism) ที่เกิดจากความศรัทธา ความเชื่อมั่นทางศาสนา แนวคิดทางปรัชญาเชิงลึก และนำไปประพาสปฏิบัติในแนวทางที่อาจแตกต่างจากผู้อื่น หรือเข้าร่วมกิจกรรมพิธีกรรมทางไสยศาสตร์ที่ตอบสนองความต้องการทางจิตวิญญาณของตนเอง

(ที่มา: Lengyel, Bács, Éva, & Fenyves, 2025; Manhas, Sharma, & Quintela, 2025)

แนวคิดทฤษฎีเรื่องลำดับขั้นความต้องการจำเป็นของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Needs) (ตารางที่ 1) เป็นแรงจูงใจสำคัญในการแสดงออกทางการกระทำของมนุษย์ทั้งการดำรงชีวิตและการท่องเที่ยว สามารถแบ่งเป็นกลุ่มความต้องการ ดังนี้

กลุ่มที่ 1 : ขั้นที่ 1-5 เป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ตามลำดับ เมื่อความต้องการลำดับแรก ๆ ได้รับการตอบสนองแล้วก็จะหาทางให้ตอบสนองความต้องการในขั้นต่อไป เพื่อให้การดำรงชีวิตมีคุณภาพดี

กลุ่มที่ 2 : ขั้นที่ 6-7 อยู่ในหนังสือเรื่อง Motivation and Personality (Maslow, 1954; 1970) และ เรื่อง Toward a Psychology of Being (Maslow, 1962; 1968) ซึ่งขั้น 6 To Know and to Understand เป็นแรงผลักดันที่ทำให้เรียนรู้ และเข้าใจโลก และมีสถานะเป็น “Needs” เช่นเดียวกับขั้นที่ 1-5 โดยเฉพาะในเรื่องอาหารหรือความปลอดภัย ส่วนขั้น 7 ก็ถือว่าเป็นแรงจูงใจอย่างหนึ่งของมนุษย์ ถึงแม้ว่ายังไม่ได้จัดไว้ในลำดับขั้นที่ชัดเจนนัก

กลุ่มที่ 3 : ขั้นที่ 8 มาสโลว์ศึกษาในช่วง 1967-1970 ซึ่งเป็นลักษณะจิตวิทยาเชิงเหนือบุคคล (Transpersonal Psychology) และเป็นขั้นสูงสุดของความต้องการของมนุษย์ แนวคิดนี้อยู่ในงานเขียนที่รวมบทความ บรรณา และบันทึกของมาสโลว์ในช่วงปลายของชีวิต (เสียชีวิตปี 1970) เรื่อง The Farther Reaches of Human Nature (Maslow, 1971) ซึ่งมีนักจิตวิทยาแนว Transpersonal หลายคน เช่น Viktor Frankl และ Ken Wilber ได้ต่อยอดแนวคิดนี้ และก็นำมาประยุกต์ใช้กับนักท่องเที่ยว การศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวจะมีลักษณะซับซ้อนมาก จนอาจดูไม่ออกว่ามาจากความต้องการเชิงลึกอะไร และนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจสูงสุดจากการให้บริการแบบไหน อย่างไรก็ตามการทำ ความเข้าใจเกี่ยวกับแรงจูงใจ และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวก็ยังคงจำเป็นต่อการศึกษาร่องเท้าตามความสนใจพิเศษที่ นักท่องเที่ยวมีความชื่นชอบในการเข้าร่วมรูปแบบกิจกรรมต่าง ๆ ที่ตรงกับลักษณะความต้องการจำเป็นในเชิงจิตวิทยาที่ทำให้การพัฒนาอุปทานทางการท่องเที่ยวมีความโดดเด่นและตอบสนองอุปสงค์ได้อย่างชัดเจนมากขึ้น

การท่องเที่ยวตามความสนใจพิเศษ (Special Interest Tourism: SIT) เกิดจากการผสมผสานความต้องการและแรงจูงใจทางจิตวิทยาของแต่ละบุคคลที่ต้องการแสวงหากิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อความเพลิดเพลิน และเพื่อความสุขในช่วงเวลาการพักผ่อน Agarwal, Busby, & Huang (2018) ได้รวบรวมแนวคิด บริบท และกรณีศึกษาการท่องเที่ยวที่เฉพาะกลุ่ม (Niche Tourism) เพราะ SIT มีคุณสมบัติพิเศษว่า 1) มีความปรารถนาที่จะไปมีส่วนผูกพันกับสิ่งใหม่ ๆ ที่น่าสนใจในพื้นที่ที่คุ้นเคยหรือเป็นเจนิยชา ซึ่งตรงข้ามกับการท่องเที่ยวแบบมวลชน 2) อยู่ภายใต้วัตถุประสงค์เฉพาะหรือแตกต่างกัน ซึ่งนำไปสู่รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ยืดหยุ่น เพิ่มการแบ่งส่วนตลาดและการเข้าถึงเทคโนโลยีมีมากขึ้น การท่องเที่ยวตามความสนใจพิเศษเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มาจากแรงจูงใจเชิงลึกจากฐานความสนใจในการท่องเที่ยวของแต่ละบุคคล ดังนี้

1. แรงจูงใจด้านจิตวิทยา (Psychological) เช่น ความต้องการพักผ่อน การออกกำลังกาย และการรักษาสุขภาพเพื่อการอยู่ดีกินดี เป็นต้น

- รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น การเที่ยวชมฟาร์มและสวนผลไม้ การท่องเที่ยวเชิงอาหาร การท่องเที่ยวแบบครอบครัว การท่องเที่ยวเล่นกอล์ฟและผจญภัยทางธรรมชาติต่าง ๆ การท่องเที่ยวแบบช้อปปิ้ง/ซื้อของ การท่องเที่ยวแบบสปาส่งเสริมสุขภาพและการท่องเที่ยวเชิงสังคม เป็นต้น

2. แรงจูงใจด้านอารมณ์ (Emotional) เช่น การผจญภัย การรำลึกถึงอดีต ความรักโรแมนติก และการเข้าใจโลกในเชิงจิตวิญญาณ เป็นต้น

- รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวชมดนตรี ชมภาพยนตร์ การเที่ยวชมโบสถ์วิหาร มัสยิด พิธีกรรมทางศาสนา งานรื่นเริง และงานแห่ เป็นต้น

3. แรงจูงใจด้านวัฒนธรรม (Cultural) เช่น การสร้างหรือได้รับประสบการณ์ใหม่ ๆ จากชนชาติในแหล่งท่องเที่ยวต่างวัฒนธรรม รวมทั้งการได้เที่ยวชมกิจกรรมทางวัฒนธรรมใหม่ที่ทำให้แปลกตาแปลกใจ และต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ ด้วย

- รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวแบบชมชิมอาหาร การท่องเที่ยวแบบเนิบช้า แบบครอบครัว แบบชมสวน แบบชมโบสถ์ วิหาร มัสยิด แบบขนส่งต่าง ๆ เรือสำราญ ซึ่งทำให้ได้พบผู้คนหลากหลายเชื้อชาติและชุมชนในพื้นที่ต่าง ๆ เป็นต้น

4. แรงจูงใจด้านการพัฒนาส่วนบุคคล (Personal Development) เช่น การได้รับความรู้และเรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ ในการทำงาน การประกอบอาชีพ และการช่วยเหลือบุคคลอื่น ๆ ในด้านการพัฒนางานด้วยความรู้และทักษะใหม่ที่มีความชำนาญมากกว่า เป็นต้น

- รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวแบบครอบครัว แบบชมดนตรี ชมภาพยนตร์ การศึกษาเรียนรู้จากหนังสือ หรือจากแหล่งอื่น ๆ เพื่อเรียนรู้ความรู้ใหม่ ๆ ในปัจจุบันให้ตนเองมีความทันสมัยมากขึ้น และการร่วมการเดินทางกับคนต่างกลุ่มในการท่องเที่ยวเชิงสังคมที่มีหน่วยงานหรือองค์กรจัดให้ เป็นต้น

เมื่อวิเคราะห์รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวจากแรงจูงใจทั้ง 4 ด้าน พบว่า กิจกรรมร่วมของการท่องเที่ยวตามความสนใจพิเศษ ได้แก่ 1) การท่องเที่ยวแบบครอบครัว (Family Tourism) ซึ่งมีสมาชิกหลายแบบ มี พ่อ แม่ ลูก หรือแบบมี พ่อ แม่เลี้ยงเดี่ยว หรือมีคู่เพศเดียวกัน หรือ มีปู่ ย่า ตา ยาย ลูก หลาน ญาติ อยู่เป็นครอบครัวเดียวกัน ซึ่งมีแรงจูงใจร่วมกันในการเดินทางและทำกิจกรรมการท่องเที่ยวหลายรูปแบบไปพร้อม ๆ กันได้ การเลือกกิจกรรมพิเศษระหว่างการท่องเที่ยวจึงเป็นสิ่งที่ผู้ประกอบการการท่องเที่ยวศึกษาและทำการตลาดอย่างสร้างสรรค์ที่สร้างความสนใจพิเศษให้ดึงดูดใจสมาชิกทุกกลุ่มได้ 2) การท่องเที่ยวเชิงสังคม (Social Tourism) ซึ่งเริ่มต้นมาตั้งแต่ปลายศตวรรษที่ 19 โดยองค์กร หน่วยงานต่าง ๆ ในยุโรปจัดการเดินทางท่องเที่ยวให้แก่พนักงาน คนงาน และลูกจ้างที่มีฐานะยากจนให้ได้มีโอกาสท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อน

ใจบ้าง เช่น ไปสวนสนุก พิพิธภัณฑ์และแหล่งท่องเที่ยวที่ดึงดูดใจต่าง ๆ การท่องเที่ยวแบบนี้นี้จึงเป็นการริเริ่มที่ช่วยเพิ่มการมีส่วนร่วมให้แก่บุคคลหลายกลุ่มในสังคมที่ไม่สามารถเดินทางได้ เนื่องจากปัญหาการเงินหรือสุขภาพ ซึ่งปิดกั้นแรงจูงใจในการหากิจกรรมการท่องเที่ยวหรือการหาเวลาการหยุดพักผ่อนจากการทำงาน และทำให้หน่วยงาน หรือสมาคมการค้าต่าง ๆ ได้รับการสนับสนุนทางการเงิน หรือได้มีการลดอัตราค่าใช้จ่ายบางอย่างลงจากภาครัฐ ซึ่งในมุมมองจากการมาท่องเที่ยวถือว่าเป็นการกระตุ้นอุปสงค์ และส่งเสริมอุปทานทางการท่องเที่ยวได้ และเมื่อวิเคราะห์ให้เชื่อมโยงกับลำดับชั้นความต้องการ/แรงจูงใจจากแนวคิดทั้ง 8 ชั้นของมาสโลว์ จะพบว่า การท่องเที่ยวตามความสนใจพิเศษและรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่จะตอบสนองความต้องการ/แรงจูงใจของมนุษย์ในชั้น 4, 5, 6, 7 และ 8 สุดแล้วแต่ว่าจะอยู่ในกลุ่มสังคมแบบใดที่มีความแตกต่างกันทางด้านสถานภาพเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมต่างท้องถิ่นหรือต่างชนชาติกัน รวมทั้งการหล่อหลอมทางสังคมที่มาจากความเชื่อ ความศรัทธา การทำตามกฎเกณฑ์ทางสังคม การอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว และการปกครองดูแลจากรัฐที่มีนโยบายในการบริหารต่างกัน

Agarwal, Busby, & Huang (2018) ได้เสนอประเภทและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจพิเศษไว้ 4 ประเภท ได้แก่ 1) The Dabbler 2) The Enthusiast 3) The Expert และ 4) The Fanatic ซึ่งสามารถนำมาวิเคราะห์เพิ่มเติมให้เชื่อมโยงกับลำดับชั้นความต้องการ/แรงจูงใจที่ประยุกต์จากแนวคิดของมาสโลว์โดยเริ่มจากชั้นที่ 4 และแรงจูงใจ 4 ด้านของ SIT และยกตัวอย่างคำถามเพื่อการศึกษาพฤติกรรมและการแสดงออกของนักท่องเที่ยวในบริบทพื้นที่จริงระหว่างหรือหลังจากการเดินทางท่องเที่ยวโดยสามารถวัดระดับความพึงพอใจหรือความเห็นด้วยจากคำตอบของนักท่องเที่ยวที่มาจากความต้องการเชิงลึกจริง ๆ และจะทำให้ผู้ประกอบการท่องเที่ยวและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องสามารถจัดหาหรือพัฒนาอุปทาน หรือผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวต่าง ๆ ได้ตรงกับความต้องการตามสมัชชียุคมากขึ้น ตัวอย่างการวิเคราะห์ลำดับชั้นความต้องการ/แรงจูงใจนักท่องเที่ยวแบบ SIT และคำที่บ่งชี้ถึงรูปแบบกิจกรรม และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจพิเศษ มีดังนี้

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ลำดับชั้นความต้องการจำเป็นของมนุษย์และแรงจูงใจนักท่องเที่ยวแบบ SIT และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว

ลำดับชั้นความต้องการและแรงจูงใจ	ประเภท และ พฤติกรรม ของ นักท่องเที่ยวแบบความสนใจพิเศษ	คำที่บ่งชี้ถึงรูปแบบกิจกรรมที่สนใจ และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว
ชั้นที่ 4 ความต้องการความยอมรับนับถือ (Esteem) และ SIT ด้านจิตวิทยา	1. The Dabbler = ผู้ที่มีความเปราะบาง ต้องการการเปลี่ยนแปลงจากประสบการณ์ที่น่าเบื่อหน่ายจากการท่องเที่ยวครั้งก่อน เช่น ต้องการความคุ้นเคยกับชีวิตประจำวัน เลือกความแตกต่างได้มีคุณค่าทางสถานะทางสังคมได้เลือกกิจกรรมที่ไม่ต้องใช้ทักษะความชำนาญ แต่ต้องปลอดภัย ต้องการจำนวนข้อมูลที่เพียงพอต่อการเลือกกิจกรรม มีความเคลื่อนไหวและทะเยอทะยานในเชิงสังคม และยังต้องการการชักชวนว่าการเปลี่ยนแปลงนั้นมีผลดีต่อนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้	- คำที่บ่งชี้ เช่น ตัดสินใจเลือกใช้บริการได้อย่างสะดวก สบาย รู้สึกว่าปลอดภัย สามารถเล่าเรื่องได้ดี รู้สึกภูมิใจที่ได้ไปเยือน หาข้อมูลได้ไม่ยาก ได้เดินทางกับกลุ่มเพื่อนที่รู้จัก เป็นต้น - ตัวอย่างพฤติกรรมที่สอดคล้องกับแนวคิด เช่น 1) ท่านได้รับความสะดวกสบายตลอดการเดินทาง ซึ่งทำให้ทุกคนในกลุ่มเพื่อนที่ไปด้วยสนุกสนาน และพอใจ และ 2) การที่ท่านเลือกใช้บริการของโรงแรมนี้ เพราะมีบรรยากาศริมทะเลที่สดชื่นมีสถานที่ออกกำลังกาย และมีบริการอาหารที่รสชาติอร่อย

ลำดับขั้นความต้องการและแรงจูงใจ	ประเภท และ พฤติกรรม ของ นักท่องเที่ยวแบบความสนใจพิเศษ	คำที่บ่งชี้ถึงรูปแบบกิจกรรมที่สนใจ และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว
ขั้นที่ 5 การตระหนักรู้ในการเติมเต็ม ศักยภาพของตนเอง (Self-Actualization) และ SIT ด้านการพัฒนาส่วนบุคคล	2. The Enthusiast = ผู้ที่มีความ กระตือรือร้น มีสิ่งที่สนใจให้เลือก อย่างชัดเจน มีความต้องการ และ ความสามารถที่จะหาประสบการณ์จาก สิ่งนั้น รวมทั้งหาความรู้ ทักษะ เพื่อ สร้างความพึงพอใจให้ตนเองมีความ เชื่อมั่น มั่นใจในการสร้างภาพเชิงบวก ให้ตนเอง ต้องการความท้าทายมากกว่า กลุ่มที่ 1 ต้องการสิ่งใหม่ไม่ใช่เพียงแค่ ฝึกปฏิบัติตามความสนใจ กิจกรรมที่ ทำจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในรูปแบบ การดำรงชีวิต การจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกก็มีความสำคัญในด้าน สังคม	- คำที่บ่งชี้ เช่น การฝึกทักษะจากภูมิ ปัญญาท้องถิ่น เรียนรู้สิ่งใหม่จาก ประสบการณ์แปลก ๆ ความอยาก ทดลองและท้าทาย รู้สึกเชื่อมั่นและ สนใจมาก ต้องการความรู้เพื่อไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน และได้รู้จักเพื่อนใหม่ ในการขายธุรกิจ เป็นต้น - ตัวอย่างพฤติกรรมที่สอดคล้องกับ แนวคิด เช่น 1) ท่านเลือกซื้อผ้าไหม ไทยเป็นของขวัญเพราะได้เรียนรู้จาก การฝึกการทอผ้าจากภูมิปัญญาดั้งเดิม ของท้องถิ่น และ 2) ท่านเข้าร่วม กิจกรรมทั้งการปั่นเขาและการดำน้ำ แม้จะมีความท้าทายแต่ก็ทราบว่าได้ เรียนรู้มาอย่างดีและมีความปลอดภัย
ขั้นที่ 6 การรับรู้และเข้าใจการคิด วิเคราะห์ การจัดการข้อมูล ใช้เหตุผล และสติปัญญา (Cognitive Needs) และ ขั้นที่ 7 ความต้องการทางด้าน สุนทรียภาพ (Aesthetic Needs) และ SIT ด้านอารมณ์และวัฒนธรรม (ขั้นที่ 6 และ ขั้นที่ 7 ได้นำมาสังเคราะห์ แนวคิดรวมกันกับ SIT ด้านอารมณ์ และวัฒนธรรม)	3. The Expert = ผู้เชี่ยวชาญ มีระดับ ความรู้และทักษะสูงซึ่งมาจากความ สนใจพิเศษที่เลือกไว้ มุ่งหวังที่จะทำ กิจกรรม หรือประสบการณ์พิเศษ ซึ่ง เป็นจุดศูนย์กลางของชีวิตครอบครัว อาจเหมือนสิ่งที่คนอื่นทำและมีทักษะ เฉพาะซึ่งบางครั้งอาจมีความเสี่ยง ความท้าทายต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ นักท่องเที่ยวมีโอกาสได้เพิ่มคุณสมบัติ ทักษะ และมีสุนทรียภาพ ประสบการณ์ ที่เข้ากับเอกลักษณ์หรือตัวตน จึง ต้องการรายการท่องเที่ยวที่จัดทำเองได้ หรือผูกพันกับการเดินทางอย่างอิสระ	- คำที่บ่งชี้ เช่น สรุปข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว ถึงธรรมชาติ วัฒนธรรมและมีความ โรแมนติก การมองเห็นคุณค่าทางศิลปะ ผ่านงานสถาปัตยกรรม กิจกรรมที่ลงมือ ทำพร้อมกันได้ทั้งครอบครัว การนำ เที่ยวเชิงสารคดีการกินอาหารท้องถิ่น การ ค้นหาแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ แบบ Unseen การใช้เวลานานในการนั่ง ชมโบราณสถาน เป็นต้น - ตัวอย่างพฤติกรรมที่สอดคล้องกับ แนวคิด เช่น 1) ท่านได้ใช้เวลาาน มากกว่า 3 ชั่วโมงในการนั่งชมอุทยาน “ทัชมาฮาล” ที่แสดงถึงศิลปกรรมที่ สวยงามและความรักอย่างสุดซึ้งของ กษัตริย์ผู้สร้างที่มีต่อพระมเหสี 2) ท่าน มักใช้เวลาในการดำน้ำดูปะการังกับ ครอบครัวทุกครั้งที่มาจังหวัดกระบี่ 3) ท่านมาท่องเที่ยวที่จังหวัด พระนครศรีอยุธยาเพราะได้ไหว้พระ

ลำดับขั้นความต้องการและแรงจูงใจ	ประเภท และ พฤติกรรม ของนักท่องเที่ยวแบบความสนใจพิเศษ	คำที่บ่งชี้ถึงรูปแบบกิจกรรมที่สนใจ และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว
		ได้พักที่โรงแรมริมน้ำและรับประทานอาหารที่อร่อย 4) ท่านมักวางแผนรายการท่องเที่ยวเองเพราะหาข้อมูลการเดินทาง การจอง การใช้บริการต่าง ๆ ได้ไม่ยากและเหมาะสมกับช่วงวันเวลาในการเดินทางท่องเที่ยวทั้งแบบอิสระและแบบครอบครัว
ขั้นที่ 8 การอุทิศตนหรือการใช้ชีวิตแบบก้าวข้ามศักยภาพตนเองอย่างมีความหมาย และเชื่อมโยงกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือจิตวิญญาณ (Self-Transcendence) และ SIT ด้านวัฒนธรรมและการพัฒนาส่วนบุคคล	4. The Fanatic = ผู้ที่มีความคลั่งไคล้ อุทิศตนให้กับสิ่งที่สนใจพิเศษอย่างยิ่ง ติดตามสิ่งที่เลือกนั้นเหมือนคนคิดขาเสพติด มีแรงจูงใจต่อเนื้อหาที่จะทำกิจกรรมนั้นโดยไม่จำกัดเวลา พยายามสร้างทักษะและประสบการณ์ในการทำกิจกรรมนั้นให้กว้างขวางขึ้น เป็นนักท่องเที่ยวแบบอิสระแบบ Backpacker และไม่ต้องการได้รับการบริการที่มีคุณสมบัติอย่างดีหรือมีคุณค่ามาก ต้องการติดตามร่องรอยกิจกรรมไปตามแหล่งต่าง ๆ จนเป็นแรงจูงใจสำคัญในการเข้าไปเป็นลูกค้า และได้รับประสบการณ์แบบปัจเจกจนกว่าจะได้รับการตอบสนองความสนใจพิเศษที่มีอยู่	- คำบ่งชี้ เช่น ทดลองทำสิ่งใหม่ในสิ่งที่ไม่เคยรู้มาก่อน เรียนรู้ติดตาม คิดอย่างมีนวัตกรรม ศึกษาอย่างลึกซึ้ง รู้จักการมีมุมมองที่แตกต่างจากคนอื่น ช่วยเหลือผู้อื่น ย้ำคิดย้ำทำอย่างมีเป้าหมาย ให้ความหมายและคุณค่าต่อตนเอง และต่อสิ่งแวดล้อมทั้งใกล้และไกลตัวอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น - ตัวอย่างพฤติกรรมที่สอดคล้องกับแนวคิด เช่น 1) ท่านสมัครเล่นสกีหิมะแบบ “Randonnée” ในเส้นทางป่าต้นสนทั้ง ๆ ที่ไม่เคยฝึกเล่นสกีมาก่อน และรู้ว่าต้องใช้เวลาเล่นนานและเหน็ดเหนื่อยมาก ทำให้ได้รับประสบการณ์ความทรงจำที่ดีจากประเทศฝรั่งเศส 2) ท่านชอบการเป็นนักท่องเที่ยวอาสาสมัครสอนภาษาอังกฤษให้แก่เด็กนักเรียนชาวคอยเพราะได้รับวัฒนธรรมความมีน้ำใจและความเสียสละที่เป็นรูปธรรม และ 3) ท่านเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวศักดิ์สิทธิ์ที่เป็นมรดกโลกทุกปีเพื่อการเข้าถึงความรู้สึกทางจิตวิญญาณอย่างน้อยครั้งหนึ่งในชีวิต

(ที่มา: Muharis, Muhammad Taufik, Bagas Angara, & Abdul Muhid, 2025; Wen, & Wu, 2020;

Wijaya, Arianty, Suwintari, & Sudiarta, 2024)

สรุป

การท่องเที่ยวตามความสนใจพิเศษมีองค์ประกอบของการท่องเที่ยวที่ชัดเจน คือ 1) นักท่องเที่ยวที่มีความสนใจพิเศษซึ่งเกิดจากความต้องการจำเป็น (Needs) ตามลำดับขั้น 1-5 ซึ่งถือว่าจำเป็นมาก และขั้นที่ 6-8 ซึ่งเป็นความต้องการเชิงลึกเฉพาะบุคคลตามแนวคิดของมาสโลว์และเป็นกลไกสำคัญให้เกิดการค้นหารูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ตอบสนองความสนใจพิเศษ อยากทำกิจกรรมให้ได้ประสบการณ์ความทรงจำที่ยาวนาน มีความพึงพอใจ และมีความสุขกว่าการได้ไปท่องเที่ยวตามรายการนำเที่ยวทั่วไป แต่การตามรอยความต้องการหรืออุปสงค์พิเศษของนักท่องเที่ยวกระทำได้ยาก ต้องใช้แนวคิดทฤษฎีทางจิตวิทยามาสังเคราะห์แนวคิดใหม่ในการติดตามความต้องการ แรงจูงใจ และพฤติกรรมการแสดงออกจนผู้ประกอบการธุรกิจและชุมชนเจ้าของบ้านสังเกตเห็นและทำความเข้าใจได้อย่างชัดเจน

2) แหล่งท่องเที่ยวหรือสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว (Attractions) หรือเป็นผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว (Tourism Product) ที่มีความหลากหลายมาก ทั้งที่ตอบสนองความต้องการจำเป็นและความต้องการเฉพาะตามความสนใจพิเศษของนักท่องเที่ยวในรูปแบบของกิจกรรมการท่องเที่ยวที่จัดควบคู่กับธรรมชาติ สถานที่ที่ธรรมชาติกับที่มนุษย์สร้างขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ในเชิงประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม วิถีชีวิต คุณค่าทางสังคม แสดงความเป็นอารยะ เป็นแหล่งเรียนรู้ เป็นแหล่งภูมิปัญญา รวมทั้งซ่อนเร้นคุณค่า คุณธรรมบางอย่างที่มนุษย์แต่ละชนชาติ และปัจเจกบุคคลจะแสวงหาจนพบ แม้จะเป็นความเก่าแก่ แต่ก็สามารถเป็นสิ่งที่แปลกใหม่ที่สร้างประสบการณ์ให้แก่คนต่างรุ่นได้ในเวลาต่อ ๆ มา แหล่งท่องเที่ยวสิ่งดึงดูดใจ ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว จึงเป็นอุทยานสำคัญที่ตอบสนองแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจพิเศษ

3) การจัดการตลาดการท่องเที่ยว หน้าที่หลัก คือ จัดหาอุทยานให้ตอบสนองอุปสงค์ในทุกกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย ซึ่งเป็นงานหนักและมีความละเอียดอ่อน งานการตลาดต้องการขายรายการและกิจกรรมการท่องเที่ยวทุกรูปแบบให้ตอบโจทย์อุปสงค์ที่เปลี่ยนแปลงไปโดยการคงเอกลักษณ์ของตราสินค้าที่เชื่อมโยงและสร้างความน่าเชื่อถือให้แก่ลูกค้าทุกกลุ่ม ตลอดจนดูแลการตลาดการท่องเที่ยว ความต้องการจำเป็น (Needs) ขั้นที่ 6, 7 และ 8 ของมาสโลว์เป็นปัจจัยผลักดันให้เกิดแรงจูงใจในการแสวงหาสิ่งที่อยากเห็นและมีพฤติกรรมแสดงออกของนักท่องเที่ยวตามความสนใจพิเศษ เรื่องนี้สามารถวิเคราะห์เชื่อมโยงกับแนวคิดของ Lin, & Fu (2020) เรื่อง “Gaze and Tourist-Host Relationship-State of the Art” เพื่อศึกษาและทำความเข้าใจพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว พบว่า การตัดสินใจของนักท่องเที่ยวว่าจะดูและจะแสดงออกในเรื่องอะไรบ้าง ทั้งการเลือกจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยว สิ่งที่อยู่ในการรับรู้จากการท่องเที่ยว และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวจะถูกวางกรอบด้วยวัฒนธรรม สังคม และด้วยการตัดสินใจของตนเอง ลักษณะการแสดงออกของพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่บ่งชี้ถึงความสนใจพิเศษสามารถจำแนกได้ดังนี้ 1) พฤติกรรมที่มีต่อจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยว เช่น การถ่ายภาพสถานที่ท่องเที่ยว สัญลักษณ์ต่าง ๆ เครื่องหมายที่เป็นที่รู้จัก การดูชมแบบสำรวจตรวจตราทางกายภาพ ได้ความรู้ ความมีสติปัญญา และวิถีทัศน์ของสถานที่ท่องเที่ยว การมองของนักท่องเที่ยวจึงเป็นอุปสงค์ที่แสดงถึงการเข้ามามีส่วนร่วมความเปลี่ยนแปลง ความเคลื่อนไหวในจินตนาการของตนเองและผู้ที่เกี่ยวข้องได้ 2) พฤติกรรมที่แสดงความสนใจชุมชนหรือวิถีชีวิตท้องถิ่น รวมทั้งทัศนคติเชิงบวก เชิงลบที่มีต่อการต้อนรับหรือต่อต้านนักท่องเที่ยว การตอบสนองของนักท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชน การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวและชุมชนในฐานะเจ้าของบ้านเป็นปฏิสัมพันธ์เชิงสังคม การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมสังคม และการสร้างความเป็นนานาชาติ โดยอาศัยความเดิมแท้ที่ชุมชนนำเสนอ ซึ่งทำให้มีความร่วมมือกันในการต้อนรับและสร้างความมีน้ำใจที่ดีต่อกัน ในกรณีนี้อาจให้ความสนใจภาพถ่ายที่นักท่องเที่ยวถ่ายไว้กับคนที่ท้องถิ่นที่ถูกถ่ายภาพ ซึ่งทำให้สร้างประสบการณ์ความทรงจำที่ดีหรืออาจมีมุมมองตรงข้ามที่จะกระทบต่อแรงจูงใจในการท่องเที่ยวครั้งต่อไป และ 3) พฤติกรรมความสนใจระหว่างนักท่องเที่ยวต่างกลุ่มกัน อาจมีปฏิสัมพันธ์สร้างความเป็นมิตรใหม่ระหว่างกัน สะท้อนความคิดเห็นเชิงจริยธรรมต่อการท่องเที่ยวชุมชน ทัศนคติ ความชอบ อุดมการณ์ และการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่พบเห็นจากประสบการณ์ครั้งก่อน หรือการเที่ยวชมในชุมชนท่องเที่ยวต่าง ๆ

โดยสรุป การท่องเที่ยวตามความสนใจพิเศษมีปัจจัยสาเหตุมาจากความต้องการจำเป็น (Needs) ของนักท่องเที่ยวในชั้น 4, 5, 6, 7 และ 8 ตามแนวคิดของมาสโลว์ ซึ่งไม่จำกัดว่าจะอยู่ในช่วงอายุใด แต่ต้องมีโอกาส ความพร้อม และความสนใจในเชิงลึกจากการศึกษา หรือ ได้รับการกระตุ้น จากแหล่งข้อมูล เพื่อน ครอบครัว และกลุ่มสังคมต่าง ๆ จนเกิดแรงจูงใจด้านจิตวิทยา อารมณ์ วัฒนธรรม และการพัฒนาส่วนบุคคล ซึ่งเป็นองค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวตามความสนใจพิเศษ และทำให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวรูปแบบต่าง ๆ รวมทั้งความมีปฏิสัมพันธ์แบบซึ่งกันและกันระหว่างนักท่องเที่ยวและเจ้าของบ้าน ในทุกจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยว ตลอดจนทำให้พบเห็นพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในหลายมิติ ซึ่งเป็นการเน้นย้ำให้เกิดการศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวอย่างหลากหลายและสามารถจำแนกเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวปกติ และนักท่องเที่ยวแบบความสนใจพิเศษในบริบทพื้นที่จริงที่ชัดเจนมากขึ้น

References

- Agarwal, S., Busby, G., & Huang, R. (2018). *Special Interest Tourism: Concepts, Contexts and Cases*. CAB.
- Alias, A., & Othman, N. (2018). Determinants of Guest Satisfaction in the Hotel Industry. *Journal of Tourism and Hospitality Management*, 6(1), 1-15.
- Inelmen, K., & Hatipoglu, B. (2018). Determinants of trust in the hotel industry: The role of barriers and employee perceptions. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 30(3), 1618-1636.
- Lengyel, A., Bács, z., Éva, B-B., & Fenyves, V. (2025). Exploring tourist motivations: mixed-methods insights for destination management MDPI. *Tourism and Hospitality*, 6(4), 211. <https://doi.org/10.3390/tourhosp6040211>
- Lin, B., & Fu, X. (2020). Gaze and tourist–host relationship – state of the art. *Tourism Review*, 76(1), 138-149. <https://doi.org/10.1108/TR-11-2019-0459>
- Manhas, P.S., Sharma, P., & Quintela, J.A. (2025). Wellness Tourism in the Himalayas: A Structural Analysis of Motivation, Experience, and Satisfaction in Spa Resorts. *Tour. Hosp.* 2025, 6(2), 118; <https://doi.org/10.3390/tourhosp6020118>
- Maslow, A.H. (1954). *Motivation and Personality*. Harper and Row Publishers, Inc., New York.
- _____. (1962). *Toward a Psychology of Being*. D. Van Nostrand, Princeton: NJ.
- _____. (1968). *Toward a Psychology of Being* (2nd ed.). D. Van Nostrand, Princeton: NJ.
- _____. (1970) *Motivation and Personality* (2nd ed.). Harper and Row Publishers, Inc., New York.
- _____. (1971). *The Farther Reaches of Human Nature*, Viking Press, New York.
- Muharis, M., Muhammad Taufik, Bagas Angara, & Abdul Muhid. (2025). Special Interest tourism Research Trends in Indonesian Journals: Review from Design to Analysis. *TOBA: Journal of Tourism, Hospitality, and Destination*, 4(2), 68-75. <https://doi.org/10.55123/toba.V4i2.5197>.
- Kozak, M., & Kozak, N. (Eds.). (2013). *Aspects of Tourist Behavior*. Cambridge Scholars Publishing.
- _____. (2016). *Tourist Behavior: An International Perspective*. CABI.
- Kozak, M., & Kozak, N. (2018). *Tourist Behavior: An Experimental Perspective*. Springer International Publishing.
- Stepchenkova, S., Kirilenko, A. P., & Li, X. R. (2018). The rise of user - generated content in tourism: A systematic literature review. *Tourism Management*, 64, 1–17.

-
- Wen, J., & Wu, M.Y. (2020). How special is special interest tourism-and how special are special interest tourism-and how special are special interest tourism? A perspective article in a Chinese context. *Current Issues in Tourism*, 23(16), 1968-1972. <https://doi.org/10.1080/13683500.2020.1750575>
- Wijaya, N. S., Arianty, A. A. A. A. S., Suwintari, G. A. E., & Sudiarta, N. (2024). Trust and brand love in special interest tourism. *Paradoks: Jurnal Ilmu Ekonomi*, 7(4), 554–566. <https://jurnal.feb-umi.id/index.php/PARADOKS/article/view/1025>

คำแนะนำสำหรับผู้เขียนบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารเทคโนโลยีภาคใต้

ข้อมูลเบื้องต้นของวารสาร

วารสารเทคโนโลยีภาคใต้ได้รับการประเมินคุณภาพให้อยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่มที่ 1 สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

โดยเปิดรับบทความด้านระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ การท่องเที่ยวการพักผ่อนและการบริการ การศึกษา สุขภาพ (สังคมศาสตร์) และ รัฐศาสตร์และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

วารสารเทคโนโลยีภาคใต้ หรือ Journal of Southern Technology กำหนดพิมพ์ปีละ 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน) และ ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม) รับบทความทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ

วัตถุประสงค์ เพื่อเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ผลงานวิชาการ และผลงานวิจัยทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

อัตราค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์บทความ

เพื่อให้การดำเนินงานดังกล่าวเป็นไปด้วยความเรียบร้อย วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้ จึงกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการส่งบทความผลงานละ 5,000 บาท ชำระเมื่อผ่านการพิจารณาเบื้องต้นจากกองบรรณาธิการและจะดำเนินการส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินต่อไป โอนเงินผ่านธนาคารกรุงเทพ สาขาทุ่งสง เลขที่ 349-0-7-2630-8 ชื่อบัญชีวิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้ และชำระเงินเมื่อผู้ประสานงานวารสารแจ้งไปยังผู้เขียนเท่านั้น พร้อมแจ้งผ่านอีเมล journal.sct@gmail.com

หากผลการประเมินคุณภาพของบทความ พบว่า ไม่สามารถเผยแพร่ได้ หรือผู้เขียนขอถอนบทความออกจากระบบภายหลังการชำระค่าธรรมเนียม ทางวารสารเทคโนโลยีภาคใต้ขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่คืนเงินค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์ในทุกกรณี

เกณฑ์การพิจารณาบทความและจริยธรรมของวารสาร

1. กองบรรณาธิการพิจารณาเบื้องต้น
2. บทความทุกเรื่องได้รับการตรวจสอบความถูกต้องทางวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) อย่างน้อย 2-3 ท่าน จากหลากหลายสถาบันที่มีความเชี่ยวชาญตรงตามสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง ตรวจสอบความถูกต้องและคุณภาพทางวิชาการโดยไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้เขียนบทความ
3. กองบรรณาธิการจะไม่คืนต้นฉบับให้กับเจ้าของบทความ
4. ผู้เขียนต้องยินยอมปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กองบรรณาธิการวารสารกำหนด และผู้เขียนต้องยินยอมให้บรรณาธิการแก้ไขความสมบูรณ์ของบทความได้ในขั้นตอนสุดท้ายก่อนเผยแพร่
5. ลิขสิทธิ์บทความของผู้เขียน แต่วารสารเทคโนโลยีภาคใต้คงไว้ซึ่งสิทธิ์ในการตีพิมพ์ครั้งแรก โดยเหตุที่บทความนี้ปรากฏในวารสารที่เข้าถึงได้จึงอนุญาตให้นำบทความไปใช้เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา แต่มิใช่เพื่อการพาณิชย์
6. ต้นฉบับที่ผู้เขียนส่งมาเพื่อการพิจารณาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใดวารสารหนึ่งมาก่อน
7. ต้นฉบับที่ผู้เขียนส่งมาเพื่อการพิจารณาต้องไม่อยู่ระหว่างเสนอขอตีพิมพ์ในวารสารอื่น
8. เนื้อหาในต้นฉบับควรเกิดจากการสังเคราะห์ความคิดขึ้น โดยผู้เขียนเองไม่ได้ลอกเลียนหรือคัดลอกมาจากผลงานวิจัยของผู้อื่น หรือจากบทความอื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือปราศจากการอ้างอิงที่เหมาะสม
9. ผู้เขียนต้องเขียนต้นฉบับตามรูปแบบของต้นฉบับตามข้อกำหนดในระเบียบการส่งต้นฉบับ
10. ผู้เขียนได้แก้ไขความถูกต้องของเรื่องที่ส่งมาตีพิมพ์ ตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแล้วตามข้อเสนอแนะ

11. หลังจากผู้เขียนได้แก้ไขตามข้อเสนอแนะแล้ว กองบรรณาธิการจะได้ตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งหนึ่งเพื่อพิจารณาการตอบรับ และขอสงวนสิทธิ์ในการพิจารณาและตีพิมพ์บทความในวารสาร

12. ความรับผิดชอบในผลงานเป็นของผู้เขียน และผลงานที่ส่งมาตีพิมพ์ต้องเป็นต้นฉบับเท่านั้น

การเตรียมต้นฉบับ

กองบรรณาธิการจะรับพิจารณากลับกรองเฉพาะต้นฉบับที่เป็นไปตามข้อกำหนดดังต่อไปนี้

1) เรื่องที่ส่งเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ต้องเป็นงานวิชาการด้าน Management Information Systems, Tourism, Leisure and Hospitality Management, Education, Health (Social Science), Political Science and International Relations

2) รับผิดชอบต่อประเภท บทความวิจัย (Research Manuscript) บทความวิชาการ (Academic Manuscript) บทความปริทัศน์ (Review Manuscript) และ บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review)

3) หากเป็นงานแปลหรือเรียบเรียงจากภาษาต่างประเทศ ต้องมีหลักฐานการอนุญาตให้ตีพิมพ์เป็นลายลักษณ์อักษรจากเจ้าของลิขสิทธิ์

4) บทความต้องมีส่วนประกอบ ดังนี้

- ชื่อเรื่อง ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษต้องสอดคล้องกัน

- ชื่อ-นามสกุล ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ และอีเมลของผู้เขียนชื่อแรก ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

- บทคัดย่อ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษต้องสอดคล้องกัน ความยาวไม่เกิน 300 คำ ย่อหน้าแรกของ บทคัดย่อต้องประกอบด้วย ปัญหาการทำวิจัย วัตถุประสงค์ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์และสถิติ ย่อหน้าที่สอง ข้อค้นพบจากผลการวิจัย ที่โดดเด่นตามวัตถุประสงค์ และข้อเสนอแนะที่จะนำไปใช้ประโยชน์หรือสิ่งที่ควรต่อยอด

- คำสำคัญ (Keywords) จำนวนไม่เกิน 5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

- เนื้อหา (บทความวิชาการ ประกอบด้วย บทนำ เนื้อหา และ บทสรุป บทความวิจัย ประกอบด้วย บทนำ วัตถุประสงค์การวิจัย ทบทวนวรรณกรรม วิธีการวิจัย ผลการวิจัย อภิปรายผล สรุป ข้อเสนอแนะ และ กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี)

5) ต้นฉบับ แบ่ง 1 คอลัมน์ ต้องพิมพ์บนกระดาษ A4 แบบหน้าเดียว

ส่วนบทความยาวไม่เกิน 15 หน้า รวมอ้างอิง (เกิน 15 หน้า คิดหน้าละ 200 บาท) เว้นห่างจากขอบบน 2.54 ซม. ขอบซ้าย 2.54 ซม. ขอบขวา 2.54 ซม. และขอบล่าง 2.54 ซม. ใส่หมายเลขหน้ากำกับที่มุมบนขวาของหน้ากระดาษทุกหน้า

6) การพิมพ์ชื่อเรื่องภาษาไทยใช้ตัวอักษร AngsanaUPC ขนาด 20 ตัวหนา และภาษาอังกฤษใช้ตัวอักษร Time New Roman ขนาด 16 ตัวหนา

- ชื่อผู้เขียนภาษาไทยใช้ตัวอักษร AngsanaUPC ขนาด 16 ตัวหนา และภาษาอังกฤษใช้ตัวอักษร Time New Roman ขนาด 12 ตัวหนา จัดให้อยู่ตรงกลาง และระบุสถานที่ทำงานและ e-mail ของผู้ประสานงาน

- บทคัดย่อภาษาไทยใช้ตัวอักษร AngsanaUPC ขนาด 14 ตัวปกติ และภาษาอังกฤษใช้ตัวอักษร Time New Roman ขนาด 10 ตัวปกติ หัวเรื่องคำว่า “บทคัดย่อ และ คำสำคัญ” ใช้ตัวอักษร AngsanaUPC ขนาด 14 ตัวหนา “Keywords Abstract” ใช้ตัวอักษร Time New Roman ขนาด 10 ตัวหนา

- การพิมพ์เนื้อเรื่องภาษาไทยใช้ตัวอักษร AngsanaUPC ขนาด 14 ตัวปกติ และภาษาอังกฤษใช้ตัวอักษร Time New Roman ขนาด 10 ตัวปกติ หัวเรื่องหลักภาษาไทยใช้ตัวอักษร AngsanaUPC ขนาด 16 ตัวหนา และภาษาอังกฤษใช้

ตัวอักษร Time New Roman ขนาด 12 ตัวหนา ส่วนหัวข้อย่อยภาษาไทยใช้ตัวอักษร AngsanaUPC ขนาด 14 ตัวหนาและภาษาอังกฤษใช้ตัวอักษร Time New Roman ขนาด 10 ตัวหนา

7) เขียนตามรูปแบบของบทความอย่างกระชับและได้ความครบถ้วน ไม่ใช้เขียนตามรูปแบบของรายงานวิจัย วิทยานิพนธ์ หรือสารนิพนธ์

8) การส่งต้นฉบับพร้อมแบบฟอร์มการเสนอบทความผ่านระบบ ThaiJo (Thai Journal Online System) ทาง https://tci-thaijo.org/index.php/journal_sct/

9) การเขียนเอกสารอ้างอิงให้ใช้การอ้างอิงระบบ APA Style ให้เรียงลำดับตามตัวอักษร

10) ควรอ้างอิงจากหนังสือตำรา บทความวิชาการ บทความวิจัย จกวารสารวิชาการหรือ Proceedings ไม่ควรอ้างอิงจาก Website (ไม่เป็นที่ยอมรับในวงวิชาการเนื่องจากการไม่มีการตรวจสอบคุณภาพและความถูกต้องของ Website) หรือถ้าจำเป็นก็อ้างอิงเท่าที่จำเป็น เอกสารอ้างอิงภายในเนื้อเรื่องและภายใต้หัวข้อเอกสารอ้างอิงจะต้องตรงกันไม่อ้างอิงเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้อง การอ้างอิงต้องถูกต้องตามหลักวิชาการ และต้องมีรายละเอียดสำคัญเกี่ยวกับเอกสารที่ผู้เขียนได้อ้างอิงอย่างครบถ้วน เพื่อความสะดวกในการติดตามเอกสารที่ผู้เขียนได้อ้างอิงไว้ และการอ้างอิงควรใช้รูปแบบเดียวกันอย่างสม่ำเสมอ

1. การเรียงลำดับเอกสาร เรียงตามลำดับตัวอักษรของผู้เขียน โดยไม่ต้องมีเลขกำกับ
2. เอกสารอ้างอิงที่เป็นภาษาไทยชื่อผู้เขียนใช้ชื่อเต็ม และให้เพิ่มเติมการแปลเป็นภาษาอังกฤษ
3. เอกสารอ้างอิงที่เป็นภาษาต่างประเทศ ชื่อผู้เขียนให้อ่านนามสกุลก่อน โดยเขียนเป็นคำเต็มและตามด้วยชื่ออื่น ๆ ซึ่งย่อเฉพาะอักษรตัวแรกในกรณีชื่อที่มีคำขึ้นต้น ด้วยว่า van de, der, von ให้เขียนเต็มหน้าหน้าชื่อสกุล

ตัวอย่างการเขียนรายการบรรณานุกรมเอกสารอ้างอิง แบบ APA Style

การเขียนอ้างอิงแทรกในเนื้อหาหน้าข้อความ

ตัวอย่าง

- Alsalem (2019) กล่าวว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของนักท่องเที่ยวชาวไทยวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร..
- Kokkhongplu, & Kaewnuch (2021) พบว่า ทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWLH-Plus หลังการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
- Rifki, & Rahmafitria, & Sugito (2019) ที่ระบุว่า การรับรู้ด้านคุณภาพของผลิตภัณฑ์มีอิทธิพลต่อความตั้งใจของผู้บริโภคมากกว่าด้านราคา..
- Aussawatriattanakul et al., (2016) ได้กล่าวถึงพื้นที่ลุ่มน้ำย่อยคลองป่าพะยอม มีคลองป่าพะยอมเป็นลำน้ำหลัก...

การเขียนอ้างอิงแทรกในเนื้อหาหลังข้อความ

ตัวอย่าง

- มุ่งเน้นการสร้างประสบการณ์ที่แท้จริงให้แก่นักท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดการพัฒนาศักยภาพและทักษะอย่างสร้างสรรค์ผ่านผู้คนในชุมชนและวัฒนธรรม (Pimonsompong, 2023) ..
- การลองทำจริงก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Richards, & Raymond, 2000)
- ความซับซ้อนของการเขียนข้อสอบวัดทักษะในการแก้ปัญหา และวัดความรู้ที่เฉพาะจะต้องมีความเชี่ยวชาญและชำนาญเป็นอย่างมาก (Morrison, Lehto, & Day, 2018)

- การสร้างข้อสอบแบบอัตโนมัตินี้ (AIG) ยังช่วยให้สามารถสร้างข้อสอบได้อย่างรวดเร็วเมื่อเปรียบเทียบกับวิธีการอื่น ๆ ที่ใช้ในปัจจุบัน (Gierl et al., 2012)

การอ้างอิงที่ถูกต้องในเอกสารอื่น

ชื่อผู้แต่งต้นฉบับ (ปีที่พิมพ์ อ้างถึงใน/cited in ชื่อผู้แต่งที่นำข้อมูลมาอ้าง, ปีที่พิมพ์)

Pratt (1992 cited in Terapong, 2015)

ชื่อผู้แต่งที่นำข้อมูลมาอ้าง (ปีที่พิมพ์ อ้างจาก/cited from ชื่อผู้แต่งต้นฉบับ, ปีที่พิมพ์)

Terapong (2015 cited from Pratt, 1992)

ตัวอย่างการอ้างอิงแทรกในเนื้อหา

จำนวนผู้แต่ง	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาครั้งแรก หน้าข้อความ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาครั้งต่อมา หน้าข้อความ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาครั้งแรก หลังข้อความ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาครั้งต่อมา หลังข้อความ
ผู้แต่ง 1 คน	Hakim (2020)	Hakim (2020)	(Hakim, 2020)	(Hakim, 2020)
ผู้แต่ง 2 คน	Intagate, & Makiui (2018)	Intagate, & Makiui (2018)	(Intagate, & Makiui, 2018)	(Intagate, & Makiui, 2018)
ผู้แต่ง 3 คน	Asshidin, Abidina, & Borhanb (2016)	Asshidin et al., (2016)	(Asshidin, Abidina, & Borhanb, 2016)	(Asshidin et al., 2016)
ผู้แต่ง 4 คน	Jones, Kimball, Springer, & Stolorow (2018)	Jones et al., (2018)	(Jones, Kimball, Springer, & Stolorow, 2018)	(Jones et al., 2018)
ผู้แต่ง 5 คน	Promwikorn, Suwannarangsri, Ammawat, Buchitchon, & Meeboonsalang (2019)	Promwikorn et al., (2019)	(Promwikorn, Suwannarangsri, Ammawat, Buchitchon, & Meeboonsalang, 2019)	(Promwikorn et al., 2019)
ผู้แต่งตั้งแต่ 6 คนขึ้นไป	Freeman et al., (2015)	Freeman et al., (2015)	(Freeman et al., 2015)	(Freeman et al., 2015)

ตัวอย่างการอ้างอิงท้ายเล่ม

1. ตัวอย่างสำหรับผู้เขียน 1 คน เช่น

-Järup, L. (2003).

-Feuchtwanger, E.A. (2002)...

2. ตัวอย่างสำหรับผู้เขียน 2 คน เช่น

-Mitchell, T. R., & Larson, J. R., Jr. (1985)....

-Kallgren, C. A., & Wood, W. (1986)....

3. ตัวอย่างสำหรับผู้เขียน 3-6 คนขึ้นไป เช่น

- Cate A.R., Harris, D.L., & Boswell, W. (1991)...

- Cate A.R., Harris, D.L., Boswell, W., & James, W.L. (1991)...

- Cate A.R., Harris, D.L., Boswell, W., James, W.L., & Peters, A.V. (1991)...

- Njagi, J.M., Ireri, A.M., Njagi, E.N.M., Akunga, D., Afullo, A.T.O., & Ngugi, M.P. (2013)....

3. ตัวอย่างสำหรับผู้เขียน 7 คนขึ้นไป ลงชื่อผู้แต่งตามที่ปรากฏเฉพาะ 6 คนแรก ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค และ มหัพภาค 3 จุด (...) โดยหน้าและหลังจุดเว้นวรรค 1 ระยะ จากนั้นตามด้วยชื่อผู้แต่งคนสุดท้าย เช่น

Njagi, J.M., Ireri, A.M., Njagi, E.N.M., Akunga, D., Afullo, A.T.O., Ngugi, M.P., ... Peters, A.V. (2013).

รูปแบบหนังสือ:

ชื่อสกุล, อักษรนำชื่อต้น, อักษรนำชื่อกลาง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อหนังสือ (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

(กรณีผู้เขียนเป็นคนไทยให้ใช้รูปแบบเดียวกับชาวต่างชาติ และเพิ่ม [in Thai] ท้ายข้อความ)

ตัวอย่าง

Zikmund, W. G., Babin, B. J., Carr, J. C., & Griffin, M. (2013). *Business Research Methods* (9th Printing). South-Western: Cengage Learning.

มนสิข ลิทธิสมบุรณ์. (2565). *กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้* เชียงรุ๊ก. พระนครศรีอยุธยา: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย. Sittisomboon, M. (2022). *Proactive Learning Management Strategy*. Phra Nakhon Si Ayutthaya: Mahachulalongkornrajavidyalaya Printing Press. [in Thai]

รูปแบบบทความหรือบทในหนังสือ:

ชื่อสกุล, อักษรนำชื่อต้น, อักษรนำชื่อกลาง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความหรือบทในหนังสือ. ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ), ชื่อหนังสือ (เลขหน้า). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

(กรณีผู้เขียนเป็นคนไทยให้ใช้รูปแบบเดียวกับชาวต่างชาติ และเพิ่ม [in Thai] ท้ายข้อความ)

ตัวอย่าง

Sinnaeve, G. (2010). Use of near infrared spectroscopy for the determination of internal quality of entire apples. In S. Saranwong, & P. Williams (Eds.), *Near infrared spectroscopy: Proceedings of the 14th International Conference* (pp. 255-259). West Sussex, UK: IMP.

รูปแบบบทความในวารสาร:

ชื่อสกุล, อักษรนำชื่อต้น, อักษรนำชื่อกลาง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, ปีที่(ฉบับที่), เลขหน้า.

(กรณีผู้เขียนเป็นคนไทยให้ใช้รูปแบบเดียวกับชาวต่างชาติ และเพิ่ม [in Thai] ท้ายข้อความ)

ตัวอย่าง

Aghaei, K., Rajabi, M., Lie, K. Y., & Ajam, F. (2020). Flipped learning as situated practice: a contrastive narrative inquiry in an EFL classroom. *Education Information Technologies*, 25, 1607–1623.

พัชรินทร์ อินทมาศ, อศิธร ไกรนรา และ ทิฆัมพร เขมวงศ์. (2565). การทดสอบประสิทธิภาพเครื่องเติมอากาศในน้ำด้วยกังหันพลังงานแสงอาทิตย์ควบคุมผ่านโทรศัพท์มือถือ. *Rattanakosin Journal of Science and Technology*, 4(1), 43-53.

Intamas, P., Krainara, A., Khemwong, T., & Boonraksa, P. (2022). Performance testing of solar turbine aerators controlled via mobile phone. *Rattanakosin Journal of Science and Technology*, 4(1), 43-53. [in Thai]

รูปแบบบทความในรายงานวิจัย:

ชื่อสกุล, อักษรนำชื่อต้น, อักษรนำชื่อกลาง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง (รายงานการวิจัย). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

(กรณีผู้เขียนเป็นคนไทยให้ใช้รูปแบบเดียวกับชาวต่างชาติ และเพิ่ม [in Thai] ท้ายข้อความ)

ตัวอย่าง

Chitnomrath, T. (2011). *A Study of Factors Regarding Firm Characteristics that Affect Financing Decisions of Public Companies Listed on the Stock Exchange of Thailand* (Research Report). Bangkok: Dhurakij Pundit University.

สรรรถนันท์ ดันดิอุ โฆษกุล อัครวงษ์, รัฐสุวรรณ กิ่งแก้ว, เจริญพร เพ็ชรกิจ และพวงรัตน์ จินพล. (2561). *การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดนครศรีธรรมราชให้เป็นศูนย์กลางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของภาคใต้ตอนบน* (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

Akarawong, S.T., Kingkaew, R., Petkit, J., & Jinpon, P. (2018). *Development of Health Tourism of Nakhon Si Thammarat as a Center of Health Tourism in the Upper Southern of Thailand* (Research Report). Bangkok: The office of the National Research Council of Thailand (NRCT) and The Thailand Research Fund (TRF). [in Thai]

รูปแบบบทความวิทยานิพนธ์:

ชื่อสกุล, อักษรนำชื่อต้น. อักษรนำชื่อกลาง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุณวุฒิปริญญาตรี หรือ Doctoral Dissertation หรือวิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต หรือ Master's Thesis). ชื่อสถาบันการศึกษา, สถานที่พิมพ์. (กรณีผู้เขียนเป็นคนไทยให้ใช้รูปแบบเดียวกับชาวต่างชาติ และเพิ่ม [in Thai] ท้ายข้อความ)

ตัวอย่าง

Nickels, D.W. (2005). *The Relationship between IT-Business Alignment and Organizational Culture: an Exploratory Study* (Doctoral Dissertation). University of Memphis, U.S.A.

ชุดิพนธ์ ประโรรส. (2555). *ความพึงพอใจของลูกค้าในอำเภอสันทรายจังหวัดเชียงใหม่ต่อปัจจัยส่วนประสมการตลาดของน้ำดื่มตราโรสเชียงใหม่* (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

Praroros, C. (2012). *Satisfaction of Customers in Sansai District, Chiang Mai Province towards Marketing Mix of Rose Brand Drinking Water* (Master's Independent Study). Chiangmai University, Chiangmai Province. [in Thai]

นิจจารีย์ ประสูติรุ่งเรือง. (2551). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้ค้าปลีกในการซื้อน้ำดื่มตราเนสท์เล่เพียงโล่ฟิจากตัวแทนจำหน่ายของบริษัทเนสท์เล่ไทยจำกัด ในอำเภอเมืองเชียงใหม่* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

Dachosad, S. (2020). *Relationships between Teachers' Perception of Student Assistant System and Quality of Life of Students in the Lamthap School Network Group under Krabi Primary Educational Service Area Office* (Master's Thesis). Southern College of Technology, Nakhon Si Thammarat Province. [in Thai]

รูปแบบเอกสารการประชุมทางวิชาการ:

ชื่อสกุล, อักษรนำชื่อต้น. อักษรนำชื่อกลาง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่องที่นำเสนอ. ใน *ชื่อการประชุม* (น. หรือ p. หรือ pp. เลขหน้า). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

(กรณีผู้เขียนเป็นคนไทยให้ใช้รูปแบบเดียวกับชาวต่างชาติ และเพิ่ม [in Thai] ท้ายข้อความ)

ลัดดา อินไหม, อัญญา ใจกระจ่าง, เพ็ญภา อ่อนเกลี้ยง, นันทวุฒิ วงศ์เมฆ และ ชอลาส เติ้งมาชา. (2566). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสุขในการทำงานของบุคลากรสาธารณสุขในโรงพยาบาลรัฐ จังหวัดตรัง. ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 14 ปีการศึกษา 2566, 1 มีนาคม 2566* (น. DO23-DO32). นครศรีธรรมราช: วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้.

Inmail, L., Jaikrajang, A., Onkliang, P., Wongmek, N., & Dengmasa, S. (2024). Factors Correlated with Happiness at Work of Public Health Personnel in Ratsada Hospital, Trang Province. In *The 14th National Academic Conference, Academic Year 2023, March 1, 2023* (pp. DO23-DO32). Nakhon Si Thammarat Province: Southern College of Technology.

รูปแบบเอกสารอิเล็กทรอนิกส์:

ชื่อสกุล, อักษรนำชื่อต้น, อักษรนำชื่อกลาง. /หน่วยงาน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. ค้นเมื่อ วัน เดือน ปี, จาก URL.

(กรณีผู้เขียนเป็นคนไทยให้ใช้รูปแบบเดียวกับชาวต่างชาติ และเพิ่ม [in Thai] ท้ายข้อความ)

ตัวอย่าง

อจันทร์ยะ แพงมา. (2564). สพล. เปิดโครงการจัดตั้งวิทยาลัยวิชาการเตรียมความพร้อมด้านการแพทย์ฉุกเฉิน *Academic*

College of Emergency Medical Preparedness (ACEMP). ค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2564, จาก

<https://www.niems.go.th/1/News/Detail/8201?group=5>

Pangma, A. (2021). *NEDA Opens a Project to Establish Academic College of Emergency Medical Preparedness (ACEMP)*. *National Institute of Emergency Medicine*. Retrieved October 10, 2021, from, <https://www.niems.go.th/1/News/Detail/8201?group=5>. [In Thai]

รูปแบบการสัมภาษณ์:

ชื่อสกุล, อักษรนำชื่อต้น, อักษรนำชื่อกลาง. /หน่วยงาน. (วัน เดือน, ปีที่สัมภาษณ์). สัมภาษณ์. ตำแหน่ง. หน่วยงานต้นสังกัด.

(กรณีผู้เขียนเป็นคนไทยให้ใช้รูปแบบเดียวกับชาวต่างชาติ และเพิ่ม [in Thai] ท้ายข้อความ)

ตัวอย่าง

วิรัตน์ ธรรมาภรณ์. (15 เมษายน, 2565). สัมภาษณ์. รองอธิการบดี. วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้

Thammarpon, W. (2025, April 15). *Interview*. Vice President. Southern College of Technology. [in Thai]

หมายเหตุ: บทความที่ได้รับพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารเทคโนโลยีภาคใต้ รูปแบบรายการอ้างอิงต้องใช้เป็นภาษาอังกฤษเท่านั้น ซึ่งต้องเป็นรายการอ้างอิงที่มีข้อความเผยแพร่เป็นภาษาอังกฤษจากต้นฉบับ (ไม่ได้แปลข้อความจากภาษาไทยและเป็นภาษาอังกฤษ) เช่น ชื่อ-สกุลผู้แต่ง ชื่อบทความ/หนังสือ หรือ ชื่อวารสารและงานประชุมวิชาการ เป็นต้น

แบบฟอร์มการส่งบทความลงตีพิมพ์
วารสารเทคโนโลยีภาคใต้

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

1. ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว).....
2. ระดับการศึกษาสูงสุด.....ตำแหน่งทางวิชาการ.....
3. ชื่อบทความ
(ภาษาไทย).....
.....
(ภาษาอังกฤษ).....
.....
4. ผู้เขียนร่วมและสังกัด
1.....
2.....
3.....
4.....
5. ประเภทบทความที่เสนอ
☐ บทความวิจัย (Research Manuscript)
☐ บทความปริทัศน์ (Review Manuscript)
☐ บทความวิชาการ (Academic Manuscript)
☐ บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review)
6. ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก
.....

โทรศัพท์.....e-mail.....

ทั้งนี้ ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วม (ถ้ามี) ขอรับรองว่า บทความที่เสนอมานี้ยังไม่เคยได้รับการตีพิมพ์หรือไม่ได้อยู่ระหว่างกระบวนการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารหรือแหล่งตีพิมพ์อื่นใด หรือได้รับการตอบรับให้ตีพิมพ์ในวารสารฉบับอื่น ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วมยอมรับหลักเกณฑ์การพิจารณาต้นฉบับ ทั้งยินยอมให้กองบรรณาธิการมีสิทธิพิจารณาและตรวจแก้ต้นฉบับได้ตามที่เห็นสมควร พร้อมนี้ขอมอบลิขสิทธิ์บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ให้แก่วารสารเทคโนโลยีภาคใต้ หากมีการฟ้องร้องเรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์เกี่ยวกับภาพ กราฟ ข้อความส่วนใดส่วนหนึ่ง และ/หรือข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความ ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วมยินยอมรับผิดชอบแต่เพียงฝ่ายเดียว

หาก กองบรรณาธิการวารสารเทคโนโลยีภาคใต้ตรวจพบว่า คำรับรองดังกล่าว ไม่เป็นความจริง กองบรรณาธิการวารสารเทคโนโลยีภาคใต้มีสิทธิยกเลิกบทความของผู้ที่พ้นออกจากวารสารเทคโนโลยีภาคใต้ได้ทันทีโดยไม่ต้องแจ้งให้ผู้พ้นทราบล่วงหน้า และผู้พ้นฯทุกท่านขอรับรองและยินยอมปฏิบัติตามข้อตกลงดังกล่าว พร้อมทั้งลงนามรับรองไว้ที่ข้างท้ายของหนังสือรับรองฉบับนี้

ลงชื่อ.....
(.....)

วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้

**SOUTHERN
COLLEGE OF
TECHNOLOGY**

ปริญญานิเทศศาสตร์

0 7577 0136-7